

58.

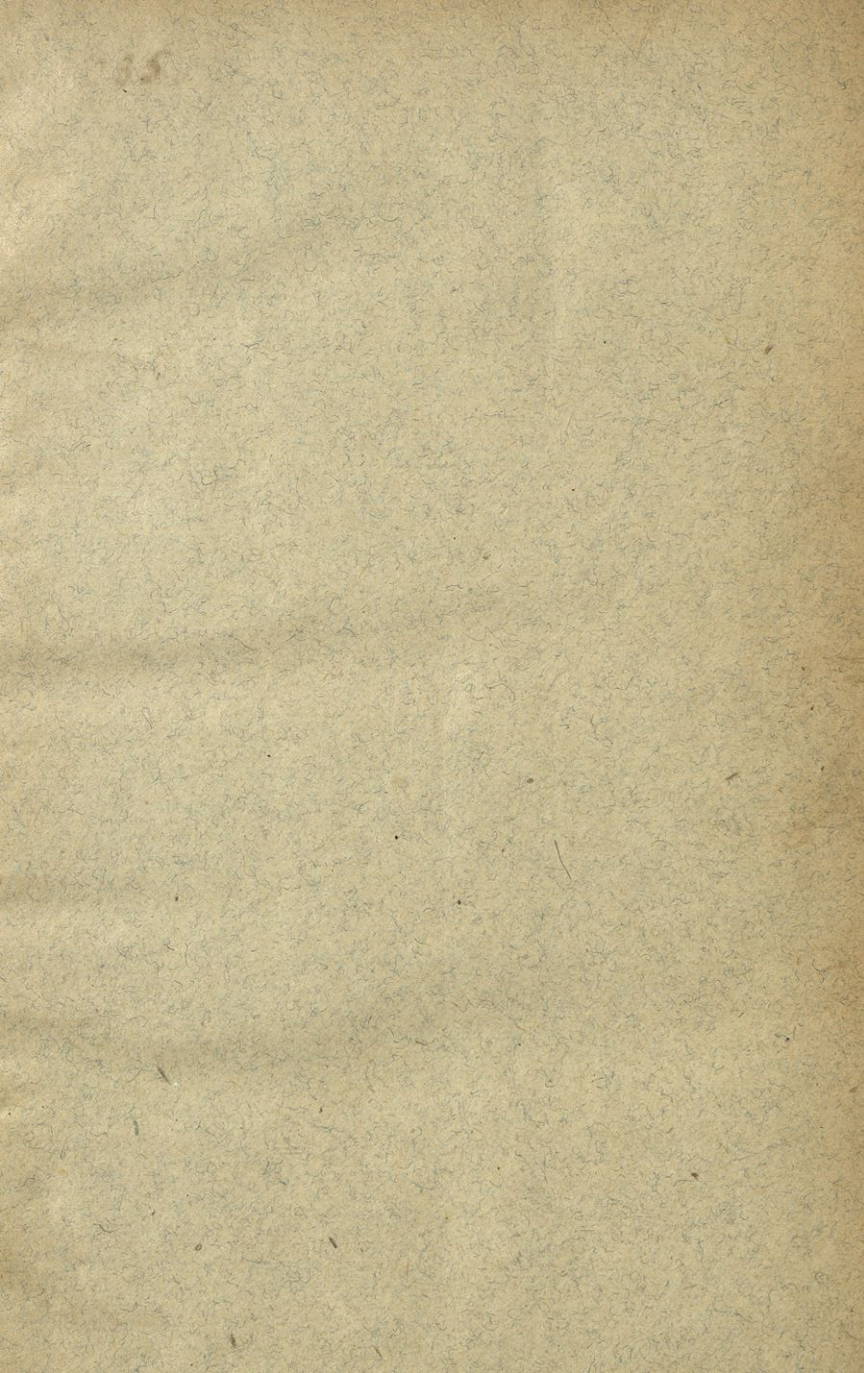
Viernik.

laga

hitchis.

27.

36358, II, C, d.

32322

36358, II, C, d

Razlaga

velikega katekizma ali krščanskega nauka.

Za cerkev sestavil po raznih virih

ANTON VETERNIK,

župnik pri sv. Jakobu na Dolu.

II. zvezek.

Drugo poglavje:

O upanju in molitvi.

Tretje poglavje:

O ljubezni in zapovedih.

V Ljubljani 1901.

Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Razlaga

velikega katekizma ali krščanskega nauka.

Za cerkev sestavil po raznih virih

ANTON VETERNIK,

župnik pri sv. Jakobu na Dolu.

II. zvezek.

Druge poglavje:

O upanju in molitvi.

Tretje poglavje:

O ljubezni in zapovedih.

V Ljubljani 1901.

*Potrdilo velečastito ljubljansko knezo-škofijstvo dné
12. novembra 1900, šte. 3772.*

IN-030005856

KAZALO.

Drugo poglavje:

O upanju in molitvi.

						Stran
53.	Krščanski nauk: vpraš.	254	do	257		1
54.	" "	"	"	258 " 259		8
55.	" "	"	"	260 " 262		15
56.	" "	"	"	263 " 267		23
57.	" "	"	"	268 " 273		30
58.	" "	"	"	274 " 277		38
59.	" "	"	"	278 " 280		45
60.	" "	"	"	281 " 287		52
61.	" "	"	"	288 " 291		59
62.	" "	"	"	292 " 297		67
63.	" "	"	"	298 " 301		75
64.	" "	"	"	302 " 309		82
65.	" "	"	"	310 " 316		90
66.	" "	"	"	317 " 322		98
67.	" "	"	"	323 " 326		106

Tretje poglavje:

O ljubezni in zapovedih.

68.	Krščanski nauk: vpraš.	327	do	329		115
69.	" "	"	"	330 " 332		122
70.	" "	"	"	333 " 334		130
71.	" "	"	"	335 " 338		137
72.	" "	"	"	339 " 343		145
73.	" "	"	"	344 " 348		153
74.	" "	"	"	349 " 356		160

						Stran
75.	Krščanski nauk: vpraš.	357	do	362		168
76.	"	"	"	363	" 364	176
77.	"	"	"	365	" 371	183
78.	"	"	"	372	" 375	191
79.	"	"	"	376	" 377	198
80.	"	"	"	378	" 381	205
81.	"	"	"	382	" 388	213
82.	"	"	"	389	" 393	221
83.	"	"	"	394	" 399	231
84.	"	"	"	400	" 401	237
85.	"	"	"	402	" 404	245
86.	"	"	"	405	" 406	252
87.	"	"	"	407	" 409	260
88.	"	"	"	410	" 412	266
89.	"	"	"	413	" 415	274
90.	"	"	"	416	" 417	281
91.	"	"	"	418	" 419	288
92.	"	"	"	420	" 424	295
93.	"	"	"	425	" 427	303
94.	"	"	"	428	" 430	309
95.	"	"	"	431	" 433	317
96.	"	"	"	434	" 435	324
97.	"	"	"	436	" 437	332
98.	"	"	"	438	" 439	341
99.	"	"	"	440	" 447	350
100.	"	"	"	448	" 450	361
101.	"	"	"	451	" 452	368
102.	"	"	"	453	" 457	376
103.	"	"	"	458	" 461	384
104.	"	"	"	462	" 465	392
105.	"	"	"	466	" 468	398
106.	"	"	"	469	" 476	407
107.	"	"	"	477	" 478	416
108.	"	"	"	479	" 485	422
109.	"	"	"	486	" 489	432
110.	"	"	"	490	" 492	440
111.	"	"	"	493	" 497	447
112.	"	"	"	498	" 501	455
113.	"	"	"	502	" 507	463

53. Krščanski nauk.

Vera je potrebna vsakemu človeku, ki hoče vzveličan biti, zakaj „brez vere ni mogoče dopasti Bogu“ (Hebr. 11, 6). Pa ne le vera je k vzveličanju neobhodno potrebna, ampak tudi upanje; zakaj kdor ne upa večnega vzveličanja, tudi ne bo ničesar storil, da bi je dosegel. Zato pravi sv. Pavel: „V upanji se vzveličamo.“ (Rimlj. 8, 24.) Psalmist pa pravi: „Upaj v Gospoda in delaj dobro.“ (Ps. 36, 3.) Ker nam je torej tudi upanje k vzveličanju potrebno, svoje upanje pa posebno kažemo z molitvijo, sledi za naukom o veri nauk o krščanskem upanju in molitvi. Drugo poglavje o tem govori, in sicer v dveh oddelkih.

I. Oddelek.

O krščanskem upanju.

254. Kaj se pravi „krščansko upati“?

„Krščansko upati“ se pravi trdno in zanesljivo vse pričakovati, kar nam je Bog obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa.

Upati sploh se pravi pričakovati, da bomo prejeli nekaj, kar si želimo, po čemur hrepenimo. Iz tega sledi, da človek le takrat upa, kadar kaj dobrega željno pričakuje; kadar pa pričakuje kaj hudega, n. pr. kazen, nesrečo, takrat pa se boji. Tudi takrat človek ne upa, če samo kaj želi. Tako bi marisikdo rad postal cesar ali kralj, ali on ne upa, da bo postal kaj takega, ker vé, da je to nemogoče. Upamo torej le takrat, če kaj želimo in isto tudi pričakujemo. Če pričakujemo, kar nam je obljubil kak pošten človek, je naše upanje človeško, če pa pričakujemo, kar nam je obljubil Bog, je naše upanje božje ali krščansko. Krščansko upanje more imeti le kristijan. V katekizmu govorimo le o krščanskem upanju.

„Krščansko upati“ se pravi trdno in zanesljivo vse pričakovati, kar nam je Bog obljubil. Ako nam kak človek kaj obljubi, smemo in moremo včasih dvomiti nad tem, kar nam obljubi, ker se lahko zgodi, da svoje obljube ali ne more ali pa noče izpolniti. Človeško upanje torej ni trdno in zanesljivo, ampak je dvomljivo. Pri Bogu pa ni tako; zakaj on vse, kar obljubi, rad in gotovo izpolni, zato pa moramo trdno in zanesljivo vse pričakovati, kar je obljubil. Vse, kar je Bog obljubil, nam je obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa, to se pravi: Jezus Kristus nam je zaslužil s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo vse dobro, kar nam je Bog obljubil. Ako bi nam pa Kristus ne bil nič zaslužil, bi nam tudi Bog ničesar ne bil obljubil. Zato piše sv. Pavel: „Imamo tedaj, bratje! upanje priti v svetišče (t. j. v nebesa) po Kristusovi krvi.“ (Hebr. 10, 19.) Da pa moremo trdno in zanesljivo vse pričakovati, kar nam je Bog obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa, nam Bog vlije v dušo čednost upanja pri zakramentu sv. krsta, to se pravi: on nam dá neko trajno moč in pripravnost, da pričakujemo od njega vse dobro in ž njegovo milostjo tudi delamo, k čemur nas upanje nagiblje.

255. Kaj nam je Bog obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa?

Bog nam je zaradi zasluženja Jezusa Kristusa obljubil večno vzveličanje in pripomočke, da je dosežemo.

Velike reči nam je Bog obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa, a največja med njimi je večno vzveličanje. „In to je obljuba, katero nam je obljubil, večno življenje“, piše ljubljenelec Jezusov (I. Jan. 2, 25.). Kristus pa je rekel svojim učencem slovo jemaje od njih: „V hiši mojega Očeta je veliko prebivališč . . . grem vam mesto pripraviti. In ko odidem in vam mesto pripravim, bom spet prišel in vas bom k sebi vzel, da bote tudi vi, kjer sem jaz.“ (Jan. 14, 2. 3.) Upanje, da bomo dosegli večno življenje, nas mora v skušnjavah, v trpljenji in nadlogah osrčevati in tolažiti. Tako je osrčevalo upanje večnega življenja Joba, ko je poln ran in zapuščen sedel na gnojišču. „Vem“, je rekel, „da moj

Odrešenik živi, in poslednji dan bom vstal iz zemlje; in zopet bom obdan s svojo kožo, in v svojem mesu bom videl svojega Boga.“ (Job. 19, 25. 26.) Drugi izmed makabejskih bratov je rekel grozovitemu kralju Antijohu: „Ti, prehudobnež, nas sicer v pričujočem življenju moriš; ali Kralj sveta nas bo, ker umrjemo zavaljo njegovih postav, ob vstajenju obudil k večnemu življenju.“ (II. Mak. 7, 9.) Junaška mati makabejskih bratov tolažila je svojega najmlajšega sina in ga osrčevala z upanjem večnega življenja, rekoč: „Nikar se ne boj tega rabeljna, temveč bodi vreden tovariš svojih bratov, in sprejmi smrt, da te v tistem usmiljenju (ki je pričakujemo) s tvojimi brati vred zopet dobim.“ (II. Mak. 7, 29.) Sv. Cirila, dvanajstletnega dečka, je njegov paganski oče zapodil od hiše, ker ni hotel zatajiti sv. vere. Sodnik je dal dečka poiskati in mu pretil z najgrozovitejšimi kaznimi in smrtjo, ako ne zataji sv. vere; ako jo pa zataji, mu je obljubil, da ga bo oče zopet sprejel za svojega otroka in ga postavil za dediča. Kaj pa mu je odgovoril junaški krščanski deček? „Vesel sem“, je odvrnil, „da sem preganjan iz očetove hiše; zakaj namestu v hiši napravljeni iz zemlje in blata, katero izgubim, prebival bom ondi (v nebesih) v hiši iz zlata in biserjev; veselim se svoje revščine, da posedem večno bogastvo, in dobre smrti se nikakor ne bojim, ker pričakujem boljše življenje.“ Ko je bila sv. Felicita s svojimi sedmerimi sinovi v smrt peljana, prigovarjal ji je sodnik Publij, naj bi s sinovi vred darovala bogovom in jih ne izročala v najgrozovitejšo smrt. Odgovorila je: „Moji otroci bodo večno živeli z Jezusom Kristusom, ako stanovitni ostanejo; darujejo pa bogovom, pridejo v večno pogubljenje.“ Potem se je obrnila k sinovom in rekla: „Ozrite se v nebo, kjer vas pričakuje Jezus s svojimi svetniki, ostanite stanovitni v njegovi ljubezni in vojskujte se hrabro za svoje duše.“ Kakor je upanje večnega vzveličanja v nebesih tolažilo in osrčevalo svetnike, da so v dobrem ostali stanovitni, tako naj bi tolažilo in krepčalo tudi nas, da bi prenašali nadloge in težave sedanjega življenja z udanostjo v voljo božjo.

Večnega vzveličanja ne moremo doseči iz lastne moči, ampak le s pomočjo božjo, zakaj večno življenje ali vzveličanje je nadnaravno in se more doseči le z nadnaravnimi pripomočki svete vere in milosti božje. Jezus naravnost pravi: „Brez mene ne morete nič delati.“ (Jan. 15, 5.) „Ne pre-

moremo iz sebe kaj (dobrega tudi le) misliti kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga.“ (II. Kor. 3, 5.) Ker pa „Bog hoče, da bi se vsi ljudje vzveličali in prišli do spoznanja resnice“, sami iz sebe pa tega ne morejo, obljubil jim je svojo milost. Bog je obljubil odpuščenje grehov njim, ki se hočejo spreobrniti in poboljšati. Po preroku Jeremiju je Bog obljubil: „In jih bom očistil vse njih krivice, s katero so grešili zoper mene; in odpustil jim bom vse njih pregrehe, s katerimi so se zoper mene pregrešili in me zaničevali.“ (Jer. 33, 8.) Po preroku Ecehijelu je Bog objubil: „Če pa krivični za vse svoje storjene grehe dela pokoro in dopolnjuje vse moje zapovedi, in prav in po pravici ravna; naj živi in naj ne umrje!“ (Eceh. 18, 21.) Ako pa se grešnik noče svojih grehov resnično kesati, se jih odkritosrčno spovedati in pričeti novega življenja, mu vse njegovo upanje seveda nič ne pomaga. Sv. pismo navaja več vzgledov, kako so zelo veliki grešniki upali odpuščanja grehov in niso bili osramočeni, ker so se resnično spreobrnili h Gospodu. Veliki in mnogoštevilni so bili grehi Ninivljanov, ali, ko so presunjeni po besedah preroka Jona delali pokoro, prosili odpuščanja in se vrnili k Bogu, je Bog milostljivo odvrnil hudo, katero je napovedal storiti, in ni storil.“ (Jon. 3, 10.) Marija Magdalena je bila očitna grešnica, ali ko se je skesano in zaupljivo vrgla k Jezusovim nogam in s solznimi očmi prosila odpuščanja grehov, slišala je od njega tolažilne besede: „Odpuščeni so ti tvoji grehi.“ (Luk. 7, 48.) Desni razbojnik je bil velik hudodelnik, ki je gotovo popolnoma zaslužil smrt na križu, ko pa se je ob svoji zadnji uri obrnil do Jezusa, obžaloval svoje hudobije in zaupljivo prosil, da bi se ga usmilil, rekel mu je Vzveličar: „Se danes boš z menoj v raj.“ (Luk. 23, 43.) Jezus Kristus je zatrdil: „Povem vam, da bo v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, kateri se spokori, kakor nad devet in devetdeseterimi pravičniki, kateri ne potrebujejo pokore.“ (Luk. 15, 7.) Da bi grešniki toliko trdneje in zanesljiveje pričakovali odpuščanja grehov, pokazal je v priiliki o izgubljenem sinu in izgubljeni ovci, kako rad odpušča usmiljeni Bog skesanim grešnikom njihove grehe, ter postavil dva zakramenta v odpuščenje naših grehov. Po preroku Izaiju pa zatrjuje Gospod to-le: „Ako bi bili vaši grehi kakor škrlat, bodo beli, kakor sneg; in ko bi bili rudeči kakor bager, bodo beli kakor volna.“ (Iz 1, 18.)

Bog nam ni obljubil samo tistih pripomočkov, ki so nam neobhodno potrebni, da dosežemo večno vzveličanje, ampak obljubil nam je tudi take pripomočke, ki so nam k vzveličanju koristni. Taki k vzveličanju koristni pripomočki so razne časne dobrote, kakor zdravje, bogastvo, dolgo življenje itd. Take časne dobrote morejo človeku pomagati k vzveličanju, če jih prav obrača. Takim, ki časne dobrote obračajo v vzveličanje svoje duše, je Bog take dobroto obljubil. Človek pa utegne časne dobrote tudi zlorabiti, n. pr. bogatin se lahko uda pijančevanju in raznim razuzdanostim, visoka čast zavodi lahko koga v ošabnost in druge grehe. Iz tega lahko sprevidite, da ne moremo od Boga upati takih časnih dobrot, o katerih vé, da bi jih zlorabili v svoje pogubljenje; zakaj potem bi od njega pričakovali, naj nam dá kaj takega, kar bi nam škodovalo na duši. Ako pa so nam časne dobrote v vzveličanje, potem jih smemo od Boga pričakovati.

256. Zakaj upamo od Boga, kar nam je obljubil?

Od Boga upamo, kar nam je obljubil, ker je vsemogočen, neskončno dobrotljiv in zvest, tako da more in hoče izpolniti vse, kar je obljubil.

Le od tistega moremo kaj pričakovati, o katerem vemo, da mu je mogoče izpolniti, kar je obljubil, in da tudi radovoljno isto izpolni. Upanje se torej navadno opira na zmožnost, dobrotljivost in zvestobo. Prav tako je s krščanskim upanjem. Ono se opira pred vsem na božjo vsemogočnost, ali, mi upamo, ker je Bog vsemogočen. „Vse, karkoli hoče, stori Gospod, na nebu, na zemlji, v morju in v vseh brezdnih“, veli psalmist. (Ps. 134, 6.) Nadangel Gabrijel pa je rekel Mariji: Pri Bogu ni nemogoča nobena reč.“ (Luk. 1, 37.) Ker je Bog vsemogočen, je gotovo, da more vse izpolniti, kar je obljubil. Ljudje bi morda včasih radi izpolnili svojo obljubo, pa je ne morejo.

Od Boga upamo, kar nam je obljubil, ker je neskončno dobrotljiv. „Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj, ki prihaja od Očeta svetlobe“, piše sv. Jakob (1, 17.).

Dobrotljivost božja do nas izvira iz njegove ljubezni do nas. Kolika pa je ta ljubezen, sprevidimo lahko iz tega, ker je dal za nas svojega edinega Sina. „Tako je Bog ljubil svet, da je dal svojega edinorojenega Sina, da vsak, ki vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje.“ (Jan. 3, 16.) Ako pa je dobrotljivost božja do nas toliko, da svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel zavoljo nas, kako bi nam ne dal rad vse drugo, ki je manj vredno, ako nam je k vzveličanju potrebno? Drugače je pri ljudeh; ti imajo dostikrat prav trdo srce, zato pa ne izpolnjujejo radi, kar so obljubili. Od Boga upamo, kar nam je obljubil, ker je neskončno zvest. Ljudje velikokrat ne izpolnjujejo svojih obljub, ne le zato, ker jih ne morejo, ker so pretrdega srca, ampak tudi zato, ker so nezvesti. Bog je pa neskončno zvest. „Beseda Gospodova“, veli kralj David, „je prava, in vsa njegova dela so v zvestobi.“ (Ps. 32, 4.) V Mojzesovih bukvah pa se bere: „Bog ni ko človek, da bi lagal; tudi ne, ko sin človekov, da bi se spremenjal. Rekel je, in ne bi storil? Govoril je, in ne bi izpolnil?“ (IV. Mojz. 23, 19.) Ker je Bog vsemogočen, neskončno dobrotljiv in zvest, zato more, pa tudi hoče izpolniti vse, kar je obljubil. Po pravici nas zato opominja sv. Pavel: „Držimo se nepremakljivo spoznanja svojega upanja; zvest je namreč, kateri je obljubil.“ (Hebr. 10, 23.)

Kar je Bog obljubil, bo le tedaj izpolnil, ako si bomo tudi mi prizadevali izpolnjevati njegovo sveto voljo. Kristus sam pravi: „Ne vsak, kateri mi pravi: Gospod, Gospod! pojde v nebeško kraljestvo; ampak kateri stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.) Drugokrat je rekel: „Hočeš v življenje iti, izpolniju zapovedi.“ (Mat. 19, 16.) „Upanje brez čednosti je predrznost“, pravi sv. Bernard, in sv. Lavrencij Justinijanov veli: „Zaman upamo v Gospoda, ako ne opravljamo dobrih del.“

Vsakdo mora imeti krščansko upanje. Sv. apostol Pavel je pisal svojemu učencu Timoteju: „Bogatim tega sveta zapovej, ... da naj ne zaupajo v nestanovitno bogastvo, ampak v živega Boga. (I. Tim. 6, 17.) Sv. Peter piše: „Zaupajte popolnoma v milost, katera se vam ponuja v razodenju Jezusa Kristusa.“ (I. Petr. 1, 13.) Da bode pa naše upanje Bogu prijetno, mora biti lepo urejeno, to se pravi: mi moramo od Boga pričakovati pred vsem tega, kar nam je

pred vsem obljubil, namreč večno vzveličanje v nebesih, potem še le drugo, kar nam je k vzveličanju potrebno ali vsaj koristno. „Iščite“, je rekel božji Vzveličar, „iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo privrženo.“ (Mat. 6, 33.) — Naše upanje v Boga mora biti tudi trdno, neomajljivo, ako hočemo od njega kaj prejeti. Takšno upanje v Boga je imel David, ki je rekel: „Nate, o Gospod, zaupam, ne bom osramočen vekomaj.“ (Ps. 30, 2.) Posebno trdno zaupanje je imel Abraham. Bog mu je rekel: „Pojdi iz svoje dežele in iz rodovine svoje in iz hiše očetove, in idi v deželo, katero ti pokažem. Storil te bom v velik narod in te blagoslovil, poveljal bom tvoje ime in boš blagoslovljen ... in v tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje.“ (I. Mojz. 12, 1–3.) „In vodil ga je ven in mu rekel: Ozri se v nebo in šteje zvezde, če moreš! In rekel mu je: Toliko bo tvojega zaroda.“ (I. Mojz. 15, 5.) Vse to je Abraham trdno in zanesljivo pričakoval od Gospoda in bilo mu je šteto v pravičnost. — Da bode naše upanje Bogu prijetno, mora biti tudi ponižno, to se pravi: mi ne smemo od Boga kaj pričakovati, kakor bi si sami kaj zaslužili, ampak vse moramo pričakovati le zavoljo zasluženja Kristusovega. Da, do sebe moramo biti nezaupni, ker vemo, kako smo slabi, ker vemo, da smo grešniki. „Delajte s strahom in trepetom za svoje vzveličanje. Bog je namreč, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po (svoji) dobri volji.“ (Filiplj. 2, 12. 13.) „Zaupanje v Boga in nezaupnost v nas so kakor skudele pri tehtnici“, veli sv. Frančišek Salezij; „ako se ena vzdiguje, spušča se druga: bolj ko smo nezaupni sami v sebe, bolj zaupamo v Boga in narobe.“

257. S čim posebno kažemo krščansko upanje?

Krščansko upanje posebno kažemo z molitvijo.

Z vsakim dobrim delom, ki je opravimo, kažemo krščansko upanje, zakaj s tem, da delamo dobro, hočemo se Bogu prikupiti in si za nebesa pridobiti kako zasluženje. Posebno pa kažemo krščansko upanje z molitvijo. Kakor otrok, kakor revež, ki prosi, kaže, da od prošnega pričakuje nekaj

dobrega, tako kaže tudi tisti, ki moli, da od Boga pričakuje, kar je obljubil, zakaj, ako bi ničesar ne pričakoval, bi najbrž tudi ne molil. Kristus je tudi še posebej obljubil, da bodo naše molitve uslišane pri Bogu. „In karkoli bote Očeta v mojem imenu prosili, to bom storil.“ (Jan. 14, 13.) „Resnično, resnično vam povem: Ako bote Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal.“ (Jan. 16, 23.)

Z v r š e t e k.

„Srečen človek, ki zaupa v Gospoda, in je Gospod njegovo upanje“, pravi prerok Jeremija. (17, 7.) Resnično je tisti srečen; zakaj kdor v Boga upa, njemu je on močna bramba in varstvo pred telesnimi in dušnimi nevarnostmi, tisti more od Boga prejeti vse dobro za telo in dušo, tistega Bog krepča v križih in težavah sedanjega življenja. Upanje v Boga nagiblje prav posebno človeško voljo k čednostnemu življenju in k dobrim delom, ker mu stavi pred oči prelepo plačilo, katero je Bog obljubil njim, ki dobro delajo. Upajmo tudi mi trdno in zanesljivo, da nam bo Bog zaradi zasluženja Kristusovega dal večno vzveličanje v nebesih, ako bomo vselej in povsod izpolnjevali njegovo sveto voljo. Obujajmo, vsaki dan kakor krščansko vero, tako tudi krščansko upanje, vsaj s kratko molitvico postavim: O moj Bog! upam v tebe, ker si vsemogočen, neskončno dobrotljiv in usmiljen, in zatrjujmo Bogu, da hočemo v tem upanju živeti in umreti. Amen.

54. Krščanski nauk.

Bog nam je zaradi zasluženja Jezusa Kristusa obljubil večno vzveličanje, za katero je ustvaril vsakega človeka (I. Tim. 2, 4.) in pripomočke, da je dosežemo. Od Boga upamo, kar nam je obljubil, ker je vsemogočen, neskončno dobrotljiv in zvest, tako da more in hoče izpolniti vse, kar je obljubil. Krščansko upanje pa posebno kažemo z molitvijo. Ker moramo v Boga upati, upanje pa posebno kažemo z molitvijo, je molitev izvestno ena naših najimenoitnejših dolžnostij, katero moramo

izpolnjevati od zgodnje mladosti do takrat, dokler nam smrt ne zatise oči. „Kdor zna prav moliti,“ veli sv. Avguštin, „zna tudi prav živeti.“ (Hom. 40.) O tistem, ki ne moli, pravi sv. Janez Krizostom: „Kdorkoli ne moli k Bogu, in ne želi neprenehoma pogavarjati se z Bogom, je mrtev in nima življenja, in nima zdravega uma.“ (De orando Deo lib. I.)

II. Oddelek

drugega poglavja torej govori

o molitvi,

in sicer pred vsem o molitvi sploh, in potem posebej o Gospodovi molitvi, češčenamariji in nekaterih drugih molitvah in pobožnostih, ki so v navadi pri katoliških kristijanah. Nauk o molitvi je jako imeniten in zelo potreben, ker je molitev najboljši pripomoček, da po njej dosežemo svetost in popolnost s tem, da nam izprosi mnogotere milosti, ki so nam potrebne k bogoljubnemu življenju.

1. O molitvi sploh.

258. Kaj je molitev?

Molitev je pobožno povzdigovanje duha k Bogu.

Vse naše življenje mora biti posvečeno Bogu; za njega, ž njim moramo živeti. „Ali tedaj jeste ali pijete“, piše sv. Pavel, „ali kaj drugega delate, vse k časti božji delajte.“ (I. Kor. 10, 31.) Da bomo pa živeli z Bogom iz za Boga, moramo ž njim občevati. „Bog je duh, in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in v resnici“ (Jan. 4, 24.) je rekel naš Vzveličar. Ker je Bog duh, tudi ž njim ne moremo drugače občevati, kakor z duhom. Ako molimo, občujemo z Bogom, zato se mora naš duh k njemu povzdigovati. Kaj pa se to pravi: duha k Bogu povzdigovati? Človeški duh ima več močij, namreč domišljijo, spomin, razum, čustvo in voljo. Ker se molitev imenuje pobožno povzdigovanje

duha k Bogu, moramo, kadar molimo, takorekoč vse dušne moči napreči, vse naše dušne moči se morajo z Bogom pečati.

Pri molitvi se mora pečati z Bogom naša domišljija. Ona nas mora koj v začetku molitve postaviti v pričujočnost božjo, mora odtrgati, ločiti naše misli od posvetnega in jih obrniti k Bogu, jih mora med molitvijo brzdati, da ne uhajajo zopet k posvetnim rečem, da ne begajo sem ter tja; spomin se mora pečati z Bogom, to se pravi, kdor moli, mora pozabiti vse drugo in se spominjati le Boga; razum pa se mora vtopiti v Boga in božje reči, priznavati najvišje gospodstvo božje, božjo vsemogočnost, pa tudi našo nezmožnost, našo ničnost in popolno odvisnost od Boga. Ne bilo bi pa dovolj, ko bi le mislili na Boga; to bi še ne bila molitev, zakaj na Boga mislijo tudi hudobni duhovi, vender pa nikdar ne molijo; na Boga tudi mislimo, kadar se učimo božjih resnic, in vender učenje ni molitev. Tudi svoje srce je treba povzdigovati k Bogu, čutiti, kar molimo, vzbujati čustva spoštovanja, občudovanja, veselja, hvaležnosti do Boga itd. Povzdigovati moramo k Bogu svojo voljo, želeti, da bi le njemu služili, njega ljubili, njemu ugajali, ž njim vstali v tesni zvezi v življenju in smrti in vso večnost. Kdor si prizadeva tako storiti, kakor smo povedali, tisti pobožno povzdiguje svojega duha k Bogu, tisti moli. Cerkveni učeniiki imenujejo molitev „pogovor z Bogom.“ Molitev je eno najimenitnejših opravil, ki jih imamo na tem svetu. „Največja čast in slava za človeka je, da more s svojim stvarnikom govoriti in prijazno ž njim občevati“, pravi sv. Krizostom. To prednost imajo med vsemi stvarmi le angeli in človek, da se smejo in morejo pogovarjati z Bogom. To nas mora k molitvi priganjati, to nam mora delati molitev ljubo in častitljivo, da se pri molitvi naša duša z Bogom pogovarja. Kaj hočemo po pameti še več imeti in želeti? „Kaj namreč imam v nebesih in kaj hočem na zemlji kakor tebe? ... Bog je Bog mojega srca in moj delež vekomaj“, (Ps. 72, 25. 26.) bi si moral vsakdo reči s kraljem Davidom.

Četudi se moramo sami truditi in porabljeni vse svoje dušne moči, da bi prav molili, se ne smemo zanašati na same sebe, ampak kakor sploh pri dobrih delih, nam je tudi pri molitvi potrebna pomoč milosti božje. „Duh podpira našo slabost“, piše sv. Pavel; „ne vemo namreč, kaj bi prosili, kakor se spodobi; sam Duh pa prosi za nas z neizrekljivimi

vzdihljaji.“ (Rimlj. 8, 26.) Apostoli so rekli Jezusu: „Gospod, uči nas moliti!“ (Luk. 11, 1.) Tako moramo tudi mi prositi Boga, da nam podari dar prave pobožnosti. Razven tega moramo seveda tudi sami imeti voljo, da hočemo vse storiti, kar je k dobri molitvi potrebno, saj nas opominja sv. Duh: „Pred molitvijo pripravi svojo dušo, in ne bodi kakor človek, kateri skuša Boga.“ (Sir. 18, 23.) Čuti moramo nad svojimi počutki, odkritosrčno želeči, da bi v dobrem napredovali, napenjati vse svoje dušne sile, zlasti spomin, razum in voljo, premagovati stud in nejevoljo, ki jo imamo do molitve, ustavljati se prišepetavanju hudobnega duha, ki nas skoraj nikjer toliko ne ovira kakor pri molitvi. Bog, ki bo videl naše resno prizadevanje ž njim pobožno občevati, je bo gotovo poplačal s tem, da nam bo podelil dar dobre molitve.

259. Čemu molimo?

Molimo:

1. da Boga hvalimo in častimo.

Pravičnost zahteva, da se vsakemu dá, kar mu gre. Bog je najvišje in najpopolnejše bitje, on je stvarnik vseh vidnih in nevednih stvari, on je neomejeni Gospod vesoljnosti. Ker je Bog najvišji Gospod, je gotovo tudi dolžnost, da se mu skazuje dostojna hvala in čast. V bukvah pregovorov beremo: „Vse je Gospod zavoljo samega sebe naredil.“ (Preg. 16, 4.) Neizmerno nebo, ki je nad nami razpeto, in na nebu žarno solnce, svetli mesec in brezštevne zvezde, zemlja, in na zemlji velikanske gore, raznovrstne živali in rastline, neizmerno morje, vse to nam oznanjuje božjo čast in slavo. „Nebo pripoveduje veličastvo božje, in nébes oznanja delo njegovih rok.“ (Ps. 18, 2.) A kar je stvari na zemlji, vse prekosi človek, o katerem pravi sv. pismo: „Ponižal si ga malo pod angele, s slavo in častjo si ga ovenčal in ga postavil črez dela svojih rok.“ (Ps. 8, 6. 7.) Ker je človek nad vse druge stvari povzdignen, je tudi njegova dolžnost, da med vsemi stvarmi najbolj hvali in časti Boga. To Bog tudi naravnost zahteva, ko pravi po preroku: „Vsacega ... sem ustvaril k svoji časti, ga upodobil in naredil.“ (Iz. 43, 7.) Boga najlažje hvalimo in častimo z molitvijo. Pri molitvi namreč občudujemo vsemogočnost in veličastvo božje, hva-

limo njegovo ljubezen, dobrotljivost in usmiljenost, sami sebe pa ponižujemo priznavaje svojo nezmožnost in ničnost v primeri z veličastnim Bogom. Taka molitev, s katero častimo in hvalimo Boga kot najvišjega Gospoda, imenuje se hvalna ali častilna molitev. Sveto pismo starega kakor novega zakona nam podaja mnogo vzgledov hvalne molitve in nas prav pogosto opominja, da bi Boga hvalili in častili. Kako navdušeno in lepo je hvalil in častil kralj David Boga v svojih psalmih! „Povzdigoval te bom, o Bog! moj kralj! in hvalil tvoje ime ven in ven, vekomaj in vekomaj. Vsak dan te bom hvalil in častil tvoje ime ven in ven, vekomaj in vekomaj. Velik je Gospod in prav častitljiv, in njegovo veličastvo je neizmerno . . . Slavé naj te, Gospod vsa tvoja dela, in tvoji sveti naj te hvalijo . . . Hvalo Gospodovo bodo moja usta oznanjevala in vse mesó naj hvali njegovo sveto ime ven in ven, vekomaj in vekomaj.“ (Ps. 144, 1—3. 10. 21.) V bukvah Sirahovih pa se bere o kralju Davidu. „Pri vsakem delu je dajal hvalo Svetemu in najvišjemu s častitljivo besedo. Iz vsega srca je hvalil Gospoda . . . Tudi je postavil pevce pred oltar, in je z njih glasom napravil prijetno petje. Dajal je tudi praznikom lepoto, in je lepšal čase do konca svojega življenja, da so hvalili sveto ime Gospodovo in že zjutraj povikševali svetega Boga.“ (Sir 47, 9—12.) Lepo so hvalili Boga trije mladeniči v ognjeni peči. „Takrat so ti trije v peči kakor z enimi ustmi Boga hvalili, in slavili in častili, rekoč: Češčen bodi Gospod Bog naših očetov, kateri si hvale vreden in častitljiv, in nad vse povišan na vekomaj; in češčeno bodi tvoje častitljivo in sveto ime, ter hvale vredno je in nad vse povišano na vse večne čase.“ (Dan. 3, 51. 52.) Kdo ne pozna veličastnega slavospesa Marije Device: „Moja duša poveljuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojem Vzveličarju?“ (Luk. 1, 46.) O učencih Jezusovih poroča sv. evangelist Luka: „In so bili vedno v templu in so Boga hvalili in častili.“ (Luk. 24, 53.) Z vzgledom so učili učenci Jezusovi, da bi Boga hvalili in častili, pa tudi z besedami. Sv. Pavel piše: „Govorite med seboj v psalmih, in hvalnih in duhovnih pesmih, in pojte in prepevajte Gospodu v svojih srcih.“ (Efež. 5, 19.) „Po njem tedaj (po Jezusu Kristusu) darujemo vselej Bogu hvalni dar, to je, sad ust, katere časté njegovo ime.“ (Hebr. 13, 15.)

Mi imamo različne hvalne molitve, postavim: „Čast bodi Očetu“ itd. „Slava“ pri sv. maši, ali angelski slavospjev:

„Svet, svet, svet si ti, o Gospod, Bog vojskinih trum“ itd. Boga neprenehoma hvaliti in častiti je opravilo najimenitnejših med nebeškimi duhovi. Ako torej hvalimo in častimo Boga z molitvijo, posnemamo angele božje. Hvalimo in častimo Boga s pobožno molitvijo tukaj na zemlji, da bomo vredni, ga nekdanj hvaliti in častiti na vse večne čase v nebeški domovini.

Molimo:

2. da ga zahvaljujemo.

O božji dobrotljivosti pravi kraljevi prerok: „Ti odpiraš svojo roko, in napolnjuješ vse, kar živi s svojimi dobrotami.“ (Ps. 144, 16.) Sv. Jakob pa piše: „Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgorej, in prihaja od Očeta svetlobe.“ (Jak. 1, 17.) Bog nas je ustvaril iz gole dobrotljivosti, podaril nam telo in dušo, vse dušne in telesne moči, on nas ohranjuje pri življenju, pri zdravju, ker nam daje potrebno hrano in obleko, ker odvrča od nas marsikatero nezgodo in trpljenje, on nam daje vse milosti, ki so nam potrebne, da dosežemo večno vzveličanje v nebesih. To izvestno vsakdo sprevidi, kdor zna pametno misliti, da se je treba za prejete dobrote zahvaljevati, naj si jih prejemamo od tega ali onega, da se je treba zahvaljevati tembolj, čem več dobrot prejemamo. Kdo pa nam skazuje obilniše dobrote od Boga? Nihče! Lastna pamet nam že torej vелеva, da naj se spodobno zahvaljujemo. To pa nam naroča tudi sv. pismo. „Hvali moja duša Gospoda“, navduševal je kralj David samega sebe, „in nikar ne pozabi vseh njegovih dobrot.“ (Ps. 10, 2.) Sv. Pavel pa nas opominja: „Dajajte vselej hvalo za vse Bogu in Očetu v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.“ (Efež. 5, 20.) Sv. Lavrencij Justinijanov nas opominja in spodbada k hvaležnosti tako-le: „Nobena dolžnost ni tako potrebna, da se izpolni, kakor zahvala za prejete dobrote. Zakaj, kdor teh ne pozabi, je vreden še večjih dobrot. Uči se tedaj, o človek, takoj zahvaliti se, kadarkoli prejmeš od Boga kako dobroto, izreci svojo zahvalo tudi za vsak posamezen dar božji. Prevdari večkrat sam pri sebi, kaj vse prejemaš od Boga, da se z opuščanjem zahvale ne oropaš darov božjih.“ (De ligno vitae.) Lepo pravi tudi sv. Janez Krizostom: „Tak Gospod je naš Bog; ako se mu hvaležne kažemo in ga spoznavamo za svojega dobrotnika,

izlije tembolj radodarno svoje milosti na nas.“ Kako pa naj Boga zahvaljujemo? Mi mu ne moremo dati nobenega povračila za njegove dobrote, kakor ljudem, ker je vse, kar bi mu mogli darovati, že itak njegovo. Drugega torej nimamo, kakor zahvalno molitev, s katero hvaležno pripoznavamo dobrote božje do nas. „V vseh rečeh se zahvalite“, opominja nas vse sv. Pavel, „zakaj to je volja božja v Kristusu Jezusu do vas vseh.“ (I. Tes. 5, 18.) Molimo, da Boga zahvaljujemo, pa tudi

3. da ga prosimo dobrot in milostij, posebno pa odpuščenja grehov.

Mi sami smo slabi, nezmožni, skoraj neprenehoma v potrebah. Četudi morebiti danes imamo, česar potrebujemo, ne vemo, bomo li imeli jutri, pojutranjem; če smo danes zdravi in čvrsti, ne vemo, bomo li še dolgo ali ne, če smo danes srečni in zadovoljni, ne vemo, kako dolgo še bomo. Različnih dobrot potrebujemo torej za svoje telo, potrebujemo pa tudi milosti za svojo dušo, da jo rešimo in vzveličamo. „Delajte s strahom in trepetom za svoje vzveličanje“, nas opominja sv. Pavel. (Filiplj. 2, 13.) Da si torej zagotovimo potrebne dobrote in milosti, moramo za nje prositi, kakor nam je Kristus rekel: „Prositi, in se vam bo dalo, iščite, in boste našli, trkajte, in se vam bo odprlo. Zakaj vsak, kdor prosi, prejme; in kdor išče, najde; in kdor trka, se mu bo odprlo.“ (Mat. 7, 7. 8.) V bukvah psalmov pa nas opominja sv. Duh: „Zaupajte vanj, vsa srenja ljudstva, izlite pred njim svoja srca; Bog je naš pomočnik vekomaj.“ (Ps. 61, 9.) Posebno pa molimo, da prosimo odpuščenja grehev. „Vsi smo grešniki. Če pravimo, da nimamo greha, sami sebe zapeljujemo in resnice ni v nas“, piše sv. Janez (I. Jan. 1, 8.) Četudi nima vsakdo smrtnih grehov na svoji vesti, ima pa male, saj pravi sv. pismo, da tudi pravičnik sedemkrat pade. Ako pa smo vsi grešniki, je gotovo, da smo tudi vsi odpuščenja potrebni. Zaradi tega nas je Jezus Kristus učil prositi: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“ Sv. Pavel nas opominja: „Stopimo tedaj z zaupanjem k sedežu milosti, da dosežemo usmiljenje in najdemo milost ob času potrebne pomoči.“ (Hebr. 4, 16) Taka molitev, v kateri prosimo Boga dobrot in milostij, posebno pa odpuščenja grehov, imenuje se prosilna molitev, za odpuščenje grehov posebej se lahko imenuje tudi spo-

korna molitev. Prosilno molitev je opravil Jezus na Oljski gori in na križu. desni razbojnik, sv. Stefan, ko so ga kamenovali, cerkev v Jeruzalemu za vjetega Petra, sv. Monika za spreobrnjenje Avguštinovo. Lepe spokorne molitve se nahajajo v spokornih psalmih.

Z v r š e t e k.

Kadar molimo, govorimo z Bogom. Kdo bi potemtakem mogel reči, da ni molitev eno izmed najlepših, najimenitnejših opravil človekovih? Kako srečne se štejejo tisti, ki morejo s kakim kraljem ali cesarjem spregovoriti le par besedij! Ali nismo tudi mi srečni imenovati, ker moremo govoriti z Bogom, Kraljem vseh kraljev, kolikorkrat hočemo, ga hvaliti in častiti, ga zahvaljevati za prejete dobrote, ga prositi novih dobrot in milostij, posebno pa odpuščenja grehov? Ker je molitev tako lepo in imenitno opravilo, zato pa tudi vidimo, da vsi pošteni ljudje radi molijo, naj si bodo kristijani ali nekristijani. „Krščanski pes!“ zmerjal je dan na dan neki mohamedovec francozkega častnika, ki je bil njegov jetnik. Ker se je to zmerjanje vedno ponavljalo, rekel je nekega dne francozki častnik razžaljen: „Zakaj me psa imenuješ? Jaz sem sicer tvoj jetnik, vender pa tudi človek, kakor ti, in še več kakor ti!“ „Ti si človek?“ ga mrzlo zavrne mohamedovec, „ne, pes si. Šest mesecev si moj jetnik, pa te še nikoli nisem videl moliti; pa bi te naj ne imenoval psa?“ Da tako je; kdor ne moli, je podoben živalim, ki tudi ne molijo, ker nimajo spoznanja božjega. Zato pa, predragi, radi molite, radi se pogovarjajte z Bogom. „Kdor zna prav moliti, zna tudi prav živeti.“ (Sv. Avguštin.) Amen.

55. Krščanski nauk.

Molitev je pobožno povzdigovanje duha k Bogu. Pri molitvi stopi naša duša takorekoč pred Gospoda, da bi se pobožno ž njim pogovarjala. Domišljija jo postavi v pričujočnost božjo, spomin ji šepeče, kaj naj mu pové, razum jo vedno opozarja na to, s kom ima občevati in kaj je ona v primeri

z Bogom, srčna čuvstva delajo njen pogovor presrčen in živahen, volja pa jo nagiblje, da želi le Bogu služiti, le njemu ugajati. Kolika čast, kolika sreča in milost je za človeka, da sme in more z Bogom, najvišjim Gospodom nebes in zemlje, tako prijazno občevati, ga hvaliti in častiti, ga zahvaljevati za njegove dobrote in milosti, razgrniti pred njim vse svoje srce in mu odkrivati vse svoje želje. Kako radi bi pač morali moliti! Vender na žalost se mora reči, da molitev premnogokrat opuščamo, ali zato, ker nismo prav vajeni moliti, ali zato, ker smo preveč leni, preveč zložni, dobra molitev pa vender zahteva precej truda. Pa nam je li na voljo dano, da smemo molitev opuščati ali pa jo opravljati? Poslušajmo, kaj pravi katekizem!

260. Ali je molitev potrebna?

Molitev je potrebna, in sicer vsem ljudem, ki se pameti zavedajo.

„Vsi spisovatelji pobožnih knjig, vsi pridigarji in spovedniki, bi ne imeli ničesar tako nujno priporočati, kakor molitev“, pravi sv. Alfonz Liguori, ki je spisal obširno knjigo o molitvi. S tem je hotel povedati, kako potrebna je molitev. Da mora človek moliti, spozna naša zdrava pamet. Bog je najvišji Gospod, zato nam naša pamet vелеva, ga častiti, on je naš največji dobrotnik, zato nam pamet pravi, da ga moramo zahvaljevati, on nam vselej lahko pomaga, zato pa moramo v potrebah njega prositi pomoči. Dolžnost, da moramo moliti, je zapisana v naša srca, zato pa vidimo, da ne molijo samo pravi kristijani, ampak tudi najbolj zaslepljeni malikovalci, ki o božjem razodetju nimajo ne sluha ne duha. Učeni pagan Plutarh pravi: „Ko bi prehodil ves svet, našel boš mesta brez zidovja, brez kralja, brez pisem, ali mesta brez svetišč, brez bogov, kjer bi se ne molilo, kjer bi se ne opravljale daritve . . . nihče ne najde.“ Moliti morajo vsi ljudje, ki se pameti zavedajo. Sv. Alfonz Liguori piše: „Večini bogoslovcev s sv. Krizostomom, Bazilijem in Avguštinom vred velja kot temeljna resnica, da je molitev vsem odraslim (ki se pameti zavedajo) k vzveličanju neobhodno potrebna, tako da je po sedanji naredbi previdnosti nemogoče vzveličati se brez molitve.“ Moliti mora torej berač, kakor kralj, omikanec in neomikanec, otrok kakor starček, zdrav in

krepek možak kakor slaboten bolnik, sploh vsak človek. „Nekdanji velikani niso prosili za svoje grehe, ampak so se zanašali na svojo moč, in bili so končani.“ (Sir. 16, 8.)

261. Zakaj je molitev vsem ljudem potrebna?

Molitev je vsem ljudem potrebna:

1. ker je Jezus Kristus sam naravnost zapovedal in s svojim vzgledom učil moliti.

Moliti je Bog zapovedal že v starem zakonu. „Gospoda, svojega Boga, . . . njega se bojte, in njega molite in njemu darujte“, beremo v bukvah kraljev (IV. Kralj. 17, 36.). Ta zapoved se v starem zakonu večkrat ponavlja. Bog je tudi zapovedal, da se v mestu Jeruzalemu sezida tempel, hiša molitve, kamor so morali tudi najbolj oddaljeni Judje, ki so prebivali ob skrajnih mejah obljubljene dežele, trikrat na leto priti in v skupni molitvi Boga častiti, ga zahvaljevati in se mu priporočati. Jezus Kristus pa je naravnost zapovedal moliti, in sicer večkrat. „Prositate, in se vam bo dalo; iščite, in boste našli; trkajte, in se vam bo odprlo. Zakaj vsak, kdor prosi, prejme; in kdor išče, najde; in kdor trka, se mu bo odprlo.“ (Mat. 7, 7. 8.) „Čujte in molite, da v skušnjava ne padete.“ (Mark. 13, 33.) „Govoril jim je pa tudi priliko, da je treba vselej moliti in ne jenjati.“ (Mark. 18, 1.) On sam je učil apostole prelepo molitev „Očenaš“. Ako pa je Kristus sam učil moliti, ako je apostolom tolikokrat naročal molitev, je izvestno bila njegova volja, da ljudje molijo. „Kristus pa ni le z besedami učil moliti“, lepo piše sv. Ciprijan, „temveč tudi v dejanju, ker je sam večkrat molil in nam pokazal s svojim vzgledom, kaj moramo mi storiti, kakor je pisano: „On pa se je umaknil v puščavo in je molil (Luk. 5, 16.) in zopet: „Šel je na goro molit in je prenočil v molitvi.“ (Luk. 6, 12.) Lahko pač trdimo, da Jezus zmirom molil; molil je kot otrok v templu in v hišici v Nazaretu, molil je kot mladenič, kot mož. Molil je na svoji smrtni postelji, na križu, kakor pravijo sv. očetje, in prelepi 21. psalm. „Ako je on molil, ki je bil brez greha“, piše dalje sv. Ciprijan, „koliko bolj morajo moliti še le grešniki?

In če je on neprestano čul vso noč in stanovitno molil, koliko bolj moramo mi v molitvi po noči čuti?“ (Cypr. de orat. Dom. XXX.) Po naročilu Gospodovem so tudi apostoli in prvi verniki prav pridno molili in molitev ukazovali. „Čujte v molitvah“, opominja sv. Peter (I. 4, 7.) in sv. Pavel: „Molite brez prenehanja.“ (I. Tes. 5, 17.) Zapoved moliti prihaja torej od Boga samega, in zato se mora prav tako izpolnjevati kakor druge zapovedi božje. Kakor otrok, ki svoje stariše ljubi, rad govori ž njimi, tako tudi kristijan, ki ljubi Boga, rad ž njim govori, rad moli. Kdor pa z Bogom rad ne govori, kaže, da ga ne ljubi; kdor pa ne ljubi Boga, prelomi največjo in prvo zapoved krščanske ljubezni, se torej ne more vzveličati. Molitev je vsem ljudem potrebna:

2. ker brez molitve ne dobimo potrebnih milostij, da bi Bogu dopadljivo živeli in v dobrem do konca stanovitni ostali.

„Po mojem mnenju“, piše sv. Krizostom, „je vsakomur jasno, da je naravnost nemogoče brez molitve čednostno živeti in tako dokončati tek tega življenja. Kako bi namreč bilo mogoče, da bi se kdo vadal v kaki čednosti, ako ne moli neprestano na kolenih k Onemu, ki daje človeku vsako čednost?“ (Lib. I. de orand. Deo.) Prav ima sv. Krizostom, zakaj verska resnica je, da nam je milost božja neobhodno potrebna, ako hočemo prav verovati in izpolnjevati zapovedi božje ter tako Bogu dopadljivo živeti in v dobrem do konca stanovitni ostati. Naš Vzveličar sam zatrjuje: „Brez mene ne morete nič delati.“ (Jan. 15, 5.) Sv. Pavel pa je celó rekel: „Ne premoremo sami iz sebe kaj (dobrega tudi le) misliti, kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga“ (II. Kor. 3, 5.) in: „Delajte s strahom in trepetom za svoje vzveličanje. Bog je namreč, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po svoji dobri volji.“ (Filiplj. 2, 13.) Ako brez milosti božje nič dobrega misliti, hoteti, storiti ne moremo, kako bi mogli Bogu dopadljivo živeti in v dobrem do konca stanovitni ostati, ako bi nas ne podpirala milost božja? A zakaj ne moremo brez pomoči milosti božje Bogu dopadljivo živeti in v dobrem do konca stanovitni ostati? Zato, ker smo mi slabi, sovražniki našega vzveličanja pa silno

močni. Prvi močni sovražnik je hudobni duh, pred katerim nismo nikdar varni. Sv. Peter piše: „Hudič, vaš zopernik, hodi okoli kakor rujoveč lev in išče, koga bi požrl.“ (I. Petr. 5, 8.) Hudobni duhovi imajo mnogo bolj bister um, kakor mi, zelo veliko moč, zelo hudobno voljo, ne mirujejo ne po dnevi ne po noči, so silno prekanjeni, polni sovraštva do nas in do Boga, ne poznajo nobene sprave. V boju zoper tega sovražnika bi človek sam nikakor ne zmagal, treba mu je milosti božje. Drugi sovražnik našega vzveličanja je svet, to je hudobni ljudje, ki nas s svojimi krivimi nauki in zapeljivimi vzgledi vabijo v hudo. Tretji sovražnik, ki prejšnjima dvema pomaga, pa je naše meso. Tega sovražnika se ne moremo znebiti, marveč ga moramo vedno seboj nositi; na tega sovražnika premalo pazimo, mu preveč prizanašamo, se mu dovolj krepko ne ustavljamo. Ako primerjamo svojo slabost z močjo teh sovražnikov, se nam kar nič ni čuditi, če je Kristus rekel: „Široka so vrata, in prostorna je pot, katera pelje v pogubljenje, in mnogo jih je, kateri po nji noter hodijo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, katera pelje v življenje! in malo jih je, kateri jo najdejo.“ (Mat. 7, 13. 14.) Da bomo pa mi slabi ljudje premagali svoje močne sovražnike, nam je gotovo potrebna pomoč milosti božje. Bog pa nam bo le pomagal s svojo milostjo, ako ga bomo za to prosili; zakaj milost je dar, ki se podari samo onemu, ki zanjo prosi. „Prositate, in se vam bo dalo“ (Mat. 7, 7.) govori božji Vzveličar. Sv. Pavel pa pravi: „Zavoljo tega primite za božje orožje, da se morete braniti ob hudem dnevu in v vseh rečeh popolni obstati“, in potem imenuje med orožjem božjim razven vere in besede božje zlasti molitev, ko nadaljuje: „In z vso molitvijo in prošnjo molite vsak čas v duhu.“ (Efež. 6, 13. 18.) „Kar je vojaku orožje, to je kristjanu molitev“, meni sv. Eligij. (Hom. 11.) Kdor hoče torej v dobrem stanovitni ostati, naj stanovitno moli, ker ga tudi njegovi sovražniki stanovitno zalezujejo. Sv. Alfonz Liguori pravi: „Kdor moli, bo gotovo vzveličan, kdor ne moli, gotovo pogubljen. Vsi vzveličani v nebesih so se vzveličali po molitvi; vsi pogubljeni so se pogubili, ker niso molili.“ „Gotovo je“, pravi sv. Avguštin, „da Bog nekatere milosti, kakor začetek vere, tudi tistim dati hoče, ki ne molijo; da pa drugo, kakor stanovitnost v dobrem do smrti le tistim podeli, ki molijo“ (Liber de persev. c. 5.)

262. Kaj nam molitev posebno pridobiva?

Molitev nam posebno to-le pridobiva:

1. združuje nas z Bogom.

„Moč molitve je neizmerna“, pravi sv. Bonaventura; „ona nam pridobi vse, kar je koristnega, in odpravi vse, kar je škodljivega.“ Prvi sad molitve pa je, da nas združuje z Bogom. Kolikorkrat molimo, obrnemo svoje misli od stvari k Bogu, njega se spominjamo, njega hvalimo in častimo, njega zahvaljujemo za prejete dobrote, odkrivamo mu svoje potrebe ter ga z otroškim zaupanjem prosimo še nadaljnih dobrot in milostij. Tako se v molitvi združuje z Bogom naša duša, in sicer toliko tesneje, čimbolj pogosto pobožno, ponižno in zaupno se pogovarjamo z Bogom v molitvi. Svetniki, ki so toliko in tako pobožno molili, so se pri molitvi popolnoma vtopili, zamaknili v Boga, tako da niso nič videli, nič slišali, kar se godi okoli njih. Sv. Anton puščavnik, ki je dostikrat prečul vso noč v molitvi, pritoževal se je nad vzhajajočim solncem, da ga moti, rekoč: „O ljubo solnce“, je klical, „zakaj si že zopet tu? Ti odvracaš moj pogled od mnogo lepšega solnca.“ — S komur kdo mnogo občuje, tistemu tudi navadno podoben postane. Kdor občuje z dobrimi, bo sam dober, kdor občuje z modrimi, bo sam moder, kdor občuje s hudobnimi, bo sam hudoben. Kdor pa v molitvi občuje z Bogom, z Marijo, z angeli in svetniki, ne bo li tudi postal boljši, svetejši, popolnejši? Sv. pismo nam pripoveduje o Mojzesu, da se je 40 dni na gori Sinaj pogovarjal z Bogom; ko se je vrnil z gore, lesketal se mu je obraz tako, da si Izraelci niso upali pogledati vanj. (II. Mojz. 34, 29. 30.) — Kaj nam molitev še pridobiva?

2. razsvetljuje in krepi nas za dobro.

„Moč molitve“, piše sv. Lavrencij Justinijanov, „razsvetljuje človeka. V molitvi se vsi dvomi lažje razrešijo, kakor z učenjem.“ (De orat. c. 2.) Molitev človeka razsvetljuje, da spoznava bolj in bolj Boga in samega sebe, da spoznava, kako nečimerno in minljivo je vse posvetno v primeri z nebeškimi dobrotami, da spoznava bolj in bolj, da

je vse nično razven Boga ljubiti in njemu služiti. Molitev človeka tudi krepí, da to, kar je za dobro spoznal, izvršuje v dejanju, da zvesto izpolnjuje najtežje dolžnosti, da se vadi v najlepših krščanskih čednostih, in da premaga vse ovire svojega vzveličanja. Sv. Pavel je rekel: „Vse premorem v njem, kateri me krepča.“ (Filiplj. 4, 13.) „Nič ni močnejše od človeka, ki moli“, veli sv. Krizostom. (De orat. c. 2.) Zakaj so svetniki razveseljevanja in dobrote tega sveta, po katerih posvetnjaki tako željno hrepenijo, zaničevali? Zakaj so prenašali revščino, sramoto, preganjanje, pred katerimi ljudje tako bežijo, ne le potrpežljivo, temveč celo z veseljem? Kako so mogli med spačenim svetom živeti čisto, kakor angeli božji? Ker so molili, mnogo in pobožno molili. In povejte mi, katerih kristijanov dandanašnji svet ne more izpriditi? Ali ne tistih, ki so prijatelji molitve? — Molitev še več pridobiva;

3. tolaži nas v bridkosti in pomaga nam v stiski.

Ako je kdo žalosten, ako ima mnogo trpeti, potrebuje tolažbe, ako je v stiski, potrebuje pomoči. Ljudje nas ne morejo vselej potolažiti in nam pomagati, ali pa celó malo. Bog edini nas more resnično potolažiti v bridkosti in nam pomagati v stiski. Tiste, ki so v bridkosti, vabi Jezus tako ljubeznivo k sebi: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Po preroku govori Gospod: „Kličí me na pomoč ob stiski; rešil te bom, in ti me boš hvalil.“ (Ps. 49, 15.) „Kličí me, in te bom uslišal.“ (Jerem. 33, 3.) Klicati Gospoda v tolažbo in na pomoč pa moramo v molitvi. Ako nam je že lažje pri srcu, če najdemo blagega prijatelja, kateremu moremo potožiti svoje reve, koliko bolj bomo še le potolaženi, ako v molitvi potožimo Bogu svojo revo! Tudi Kristus je tako storil. „Moja duša je žalostna do smrti“, rekel je svojim učencem v vrtu Getze-mani; „ostanite tukaj in čujte z menoj. In je malo dalje šel in padel na svoj obraz, in je molil rekoč: „Moj Oče! ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih.“ (Mat. 26, 38. 39.) Trikrat je tako molil in potem je prišel angel z nebes in ga je potolažil. Tako je ravnal tudi kralj David, kakor sam pravi. „V stiski sem klical Gospoda; in Gospod me je uslišal.“

(Ps. 117, 5.) in sv. Pavel, ki pravi; „Hvaljen bodi Bog in Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe; kateri nas tolaži v slednji naši nadlogi, da tudi mi moremo tolažiti nje, ki so v mnogi stiski, s tolažbo, s katero smo tudi mi od Boga tolaženi.“ (II. Kor. 1, 4.) Ako ste torej v bridkosti, molite, ravna je se po opominu sv. Jakoba, ki pravi: „Je kdo med vami žalosten, naj moli.“ (Jak. 5, 10.) Kako Bog v stiski pomaga, nam priča sv. pismo starega in novega zakona na premnogih mestih. Izraelsko ljudstvo je v trdi egiptovski sužnosti vzdihovalo h Gospodu, in rešil je je. — Kralj Ezekija je za smrt zbolel. Prerok Izaija je prišel k njemu in mu rekel: „To pravi Gospod: Oskrbi svojo dušo, ker ti boš umrl in ne boš živel. In Ezekija je obrnil svoj obraz v steno in je molil h Gospodu ter je rekel: Prosim, Gospod, spomni se vsaj, kako sem hodil pred teboj v resnici in s popolnim srcem, in sem delal, kar je dobro pred tvojimi očmi. In Ezekija je silno jokal. In prišla je Gospodova beseda k Izaiju rekoč: Pojdi in povej Ezekiju: To pravi Gospod, Bog tvojega očeta Davida: Slišal sem tvoje molitev in tvoje solze sem videl; glej, dodal bom tvojim dnevom petnajst let, in iz roke kralja Asirjanov bom otel tebe in to mesto in ga bom varoval.“ (Iz. 38, 1—6.) Trije mladeniči so molili v ognjeni peči, in ogenj jim ni niti las osmodil; Danijel je molil v levnjaku, in njegova molitev je zamašila žrela levom. Ko sta dva hudobna starca krivo pričala zoper čisto Suzano in jo po krivem k smrti obsodila, je Suzana z močnim glasom zavpila in je rekla: „Večni Bog, ki skrito poznaš, in veš vse, preden se zgodi, ti veš, da sta krivično pričala zoper mene; in glej, umrjem, akoravno nisem nič storila tega, kar sta ona hudobneža spletla zoper mene.“ Gospod pa je uslišal njen glas. In ko je bila v smrt peljana, je Gospod obudil svetega Duha v mladeniču, kateremu je bilo ime Danijel. In ta je zavpil z velikim glasom: Nedoroden sem nad njeno krvjo!“ In potem je spričal njeno nedolžnost (Dan. 13.). Jezus Kristus je dal slepim spregledati, gluhim spreslišati, hromim hoditi, in ozdravljaj je razne bolnike, da, obujal celó mrtve, ko je bil prošen. O neštevilnih ljudeh veljajo besede psalmistove: „In vpili so h Gospodu, ko so bili v nadlogi, in iz njih stiske jih je otel.“ (Ps. 106, 13.)

Molitev

4. izprosi nam milost stanovitnosti do konca.

Božji Vzveličar govori: „Kdor bo stanoviten do konca, bo vzveličan.“ (Mat. 10, 22.) Ko bi kdo še tako čednostno živel, ako ne ostane stanoviten, se vzveličati ne more. Stanoviten more ostati le tisti, katerega podpira Bog s svojo milostjo. To milost pa nam pridobi stanovitna molitev, kakor smo se že poprej prepričali.

Koristi, ki nam jih pridobiva molitev, so resnično velike, zato pa jo imenujejo sv. očetje ključ do nebeške Zakladnice, skrivnostno lestvico, po kateri pridemo k Bogu, k nam pa njegove milosti, hrana naše duše. Ako se tega ključa ne poslužimo, nam ostanejo zakladi božjih milostij zaprti, ako ne hodimo po tej lestvi h Bogu, k nam ne pride usmiljenje božje, ako ne hranimo svoje duše z molitvijo, bo umrla in se pogubila.

Z v r š e t e k.

Vsakemu izmed vas, menim, je jasno, da nam je molitev vsem potrebna, ker je Jezus tolikokrat moliti zapovedal in moliti učil z besedo in vzgledom, ker brez molitve ne dobimo potrebnih milostij, da bi Bogu dopadljivo živeli in v dobrem do konca stanovitni ostali. Zato pa vas nujno opominjam: Molite! Molite vi, krščanski stariši, da bodete rešili svoje in svojih otrok duše, molite vi, otroci, mladeniči in dekleta, da si ohranite v boju zoper trojnega sovražnika vaših duš čistost in nedolžnost. Spominjajte se vsi besed sv. Alfonza Liguorija: „Vsi vzveličani v nebesih so se vzveličali po molitvi; vsi pogubljeni so se pogubili, ker niso molili.“ Amen.

56. Krščanski nauk.

„Moč molitve je neizmerna“, pravi sv. Bonaventura; „ona nam pridobiva vse, kar je koristnega, in odpravlja vse, kar je škodljivega.“ Molitev nas združuje z Bogom, razsvetljuje in krepi nas za dobro, tolaži nas v bridkosti in pomaga nam v stiski, izprosi nam slednjič milost stanovitnosti do konca. To so izvestno velike koristi.

263. *Ali smo vselej uslišani, kadar molimo?*

Vselej smo uslišani, kadar prav molimo.

Kristus, večna Resnica govori tako-le: „Prositate, in se vam bo dalo; iščite, in bote našli; trkajte in se vam bo odprlo. Zakaj vsak, kateri prosi, prejme; in kateri išče, najde, in kateri trka, se mu bo odprlo. Ali kateri človek je med vami, kateri, ako ga njegov sin prosi kruha, bi mu podal kamen? Ali če ga prosi ribe, mu bo li podal kačo? Ako tedaj vi, ki ste hudobni, veste dobre darove dajati svojim otrokom, koliko bolj bo vaš Oče, kateri je v nebesih, dobro dal tem, kateri ga prosijo.“ (Mat. 7, 7—11.) In zopet pravi Kristus: „Še vam povem, da, ako se dva izmed vas zjedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč koli prosita, zgodila od mojega Očeta, kateri je v nebesih.“ (Mat. 18, 19.) Drugokrat pa je rekel: „Vse, karkoli v molitvi prosite, verujte, da bote prejeli, in se vam bo zgodilo.“ (Mark. 11, 24.) Vidite, kako razločno in gotovo obeta Kristus, da bo uslišana naša molitev, in sicer vselej. Ali ni s tem morebiti preveč rečeno? Mnogoteri si morda mislijo: O kolikokrat smo že molili doma, v cerkvi, pri obhodih, na božjih potih, pa nismo bili uslišani. Na to vam odgovarjam z besedami sv. Jakoba: „Prositate, pa ne prejmete zato, ker slabo prosite.“ (Jak. 4, 3.) Kristus je obljubil, da nas bo uslišal, in to smemo pričakovati kot gotovo, ali le tedaj, če bomo prav molili.

264. *Kdaj prav molimo?*

Prav molimo:

1. kadar prosimo za kaj takega, kar je Bogu v čast in nam v vzveličanje.

„Ali tedaj jeste ali pijete, ali kaj drugega delate, vse k časti božji delajte“, piše sv. Pavel. (I. Kor. 10, 31.) Ako moramo po naročilu apostolovem vse delati k časti božji, je gotovo, da moramo tudi v molitvi prositi za kaj takega, kar je Bogu v čast, ne pa za kaj takega, kar mu je v nečast, zakaj to bi ne bila molitev, ampak onečeščenje božje. Prositi moramo tudi za kaj takega, kar je nam v vzveličanje. Kristus je rekel: „Iščite najpoprej božjega kra-

ljestva in njegove pravice, in vse to vam bo privrženo.“ (Mat. 6, 33.) Iz teh besed Jezusovih spoznamo, da je njegova volja, naj prosimo za take reči, ki so nam potrebne, da dosežemo večno srečo v nebesih. Mi smemo prositi tudi za časne reči; to je gotovo, pa ne najpoprej ali celó samo za nje, kakor bi bile one najbolj potrebne, ampak le kolikor so nam potrebne ali koristne v dosego večnega vzveličanja. Ako pa nam posvetne reči niso potrebne ali vsaj koristne v dosego večnega vzveličanja, ampak celó škodljive, ker nas odvrčajo od Boga, ne prosimo za nje. „Zelo nespametno je“, piše sv. Gregor Nicenski, „ako se kdo Bogu bliža in prosi Večnega za časne, Nebeškega za pozemeljske, Najvišjega za vsakdanje in malovredne reči, Njega, ki podeljuje nebeško kraljestvo, za pozemeljsko in malovredno srečo; zakaj to delajo neverniki, ki v večnosti ne upajo ničesar, ki nimajo nobenega strahu pred sodbo, ki ne poznajo peklenskih groženj.“ (De orat. or. 1.) Ako torej prosimo za časne reči, pristavimo zmirom: ako nam služijo za večno vzveličanje. Prav tako moramo storiti, ako prosimo Boga, da bi nas oprostil kake nadležne skušnjave. Sv. apostol Pavel je imel zeló hude skušnjave zoper sv. čistost in zato je trikrat prosil Gospoda, da bi mu jih odvzel, ali Gospod ga ni uslišal, pač pa mu je dal milost, da je premagal te skušnjave in si pridobil večje zasluženje za nebesa, kakor če bi tistih skušnjav ne bil imel. (II. Kor. 12, 7–9.) Če prosimo torej, da bi nas Bog oprostil kake skušnjave, pristavimo vselej, ako nam je v vzveličanje, ako pa ne, naj nam Bog dodeli milost se krepko ustavljati skušnjavi. — Prav molimo:

2. kadar molimo „v imenu Jezusovem“.

Jezus Kristus je obljubil: „Resnično, resnično vam povem: Ako bote Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal“ (Jan. 16, 23.) in: „Karkoli bote prosili v mojem imenu Očeta, to bom storil . . . Ako me bote kaj prosili v mojem imenu, bom to storil.“ (Jan. 14, 13. 14.) S temi besedami Jezus slovesno zatrjuje, da bomo od Očeta ali njega prejeli, za kar bomo prosili, če bomo le prosili v njegovem imenu. Sv. apostol Pavel pravi: „Vse, karkoli delate z besedo ali v dejanju, vse storite v imenu Gospoda Jezusa Kristusa.“ (Kol. 3, 7.) Ako moramo vse, kar storimo, storiti v imenu Jezusovem, gotovo moramo tudi moliti v

tem imenu, saj je molitev eno najmenitnejših opravil našega življenja. — Prav molimo:

3. kadar molimo pobožno, ponižno in zaupno, vdano v voljo božjo in stanovitno.

Razven, da prosimo za kaj takega, kar je Bogu v čast in nam v vzveličanje, da molimo v imenu Jezusovem, mora naša molitev, da bo uslišana, imeti tudi potrebne lastnosti, in sicer: pobožnost, ponižnost in zaupnost, vdanost v voljo božjo in stanovitnost. Molitev, ki nima teh lastnostij, ni dobra molitev, in ker ni dobra, tudi ne more biti Bogu prijetna; Bog je ne usliši. — Poprej sem že povedal, da moramo moliti v imenu Jezusovem, nisem pa še razložil:

265. *Kdaj molimo „v imenu Jezusovem“?*

V imenu Jezusovem molimo, kadar se pri molitvi sklicujemo in zanašamo na zasluženje Jezusovo.

Sv. Janez piše: „Imamo srednika pri Očetu, Jezusa Kristusa, Pravičnega“ (I. Jan. 2, 2) in: „Kristus Jezus je, kateri je umrl, kateri je tudi vstal, kateri je na desnici božji, kateri tudi prosi za nas.“ (Rimlj. 8, 34.) In zakaj je Jezus naš srednik pri Bogu? On je že po svoji naravi takorekoč v sredi med Bogom in ljudmi, ker je Bog in človek skupaj, on pa je tudi naš srednik zaradi tega, ker nam je s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo zaslužil vse milosti, ki so nam k vzveličanju potrebne. „Sin božji . . . je postal vsem, kateri so mu pokorni, vzrok večnega vzveličanja.“ (Hebr. 5, 9.) Jezus Kristus je nam vse milosti zaslužil v obilnej meri, zato pa se tudi smemo in moremo sklicevati in zanašati na njegovo zasluženje. Ako torej molimo, ne zanašajmo se na same sebe, ampak prosimo Boga, da bi nas uslišal zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa, ki je za nas trpel in umrl. Ako bomo tako molili, molili bomo v imenu Jezusovem. Tako vedno moli sv. cerkev, zato pa tudi sklepa vse svoje molitve z besedami: „Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem.“ Ako bomo molili v imenu Jezu-

sovem, smemo trdno in zanesljivo pričakovati, da bodo naše prošnje uslišane, saj je Jezus obljubil: „Resnično, resnično vam povem: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal.“ (Jan. 16, 23.)

266. Kdaj molimo pobožno?

Pobožno molimo, kadar pri molitvi mislimo na Boga in se, kolikor mogoče, varujemo raztresenosti.

Ako otroci svoje stariše za kaj prosijo, lepo sklenejo roki, se ozrejo v stariše in potem izrečejo svojo prošnjo s spoštljivimi besedami. Prav tako moramo storiti, kadar molimo. „Bog je duh, in kateri ga molijo, morajo ga moliti v duhu in v resnici“, pravi Jezus.“ (Jan. 4, 24.) Ker je Bog duh, ga ne moremo gledati s telesnimi očmi, zato pa moramo obrniti k njemu vse misli svojega duha in želje svojega srca. Kadar torej moliš, krščanski poslušalec, postavi se v pričujočnost božjo, to je: prav živo si misli, da je Bog pri tebi in te posluša, misli razven tega na njegovo neskončno veličastvo, vsemogočnost, dobrotljivost, usmiljenost, svetost itd. in potem mu odkri svoje srce kakor svojemu najboljšemu Očetu. Sv. pismo samo opominja: „Pred molitvijo pripravi svojo dušo, in ne bodi kakor človek, kateri skuša Boga.“ (Sir. 18, 23.) Odslovi vse posvetne misli, ki bi te utegnile motiti pri molitvi, kakor je storil sv. opat Štefan iz kraja Sitó. Kadar je v cerkev stopil, zaprl je dobro vrata in rekel: „Ve skrbi in posvetne misli, ostanite med tem zunaj, dokler se k vam ne vrnem; zakaj zdaj imam resno in imenitno opravilo, s svojim Bogom moram govoriti, ne morem vas rabiti.“

Da bomo pobožno molili, moramo na Boga misliti, pa se tudi kolikor mogoče varovati raztresenosti ali razmišljenosti. Rztresenost je največja nasprotnica dobre molitve, zoper katero se moramo neprenehoma vojskovati. Skoraj nikoli se nam ne vzbujaajo tako različne misli, kakor uprav pri molitvi. Na vse kraje se poizgubljajo naše misli: sedaj k vsakdanjim pravilom, sedaj k onim rečem, s katerimi se pečamo ob času počitka; sedaj nam pride na misel kaj iz bližine, sedaj iz daljave; sedaj nas moti kaj iz sedanjosti, sedaj iz preteklosti; še to nas moti, kar nam utegne prinesiti

še le prihodnost; celó na grešne reči začnejo uhajati nestalne misli. In seveda za mislimi gre tudi srce in o molitvi v kratkem ni ne duha ne sluha. Raztresenost je dvojna, prostovoljna ali neprostovoljna. Raztresenost je prostovoljna, ako med molitvijo nalašč, vedé in hoté, pazljivost obračam na druge reči; ali pa če sem že pred molitvijo vedel, kaj me bo motilo in razmišljevalo, pa vendar tega nalašč nisem hotel odstraniti. Neprostovoljna je tista raztresenost, ki nastane proti naši volji in je nismo nikakor prostovoljno povzročili, marveč prihaja iz naše prirojene slabosti, bolehavosti, skrbij, opravil itd. Ako si n. pr. lepo začel svojo molitev, pa v kratkem se tihotapsko preselijo tvoje misli vse drugam, a tako, da se ves čas ne zavedaš in še le ob koncu se spomniš, da nisi pazil na molitev, marveč na druge reči, — je v tem slučaju tvoja razmišljenost popolnoma neprostovoljna. Ali pa, če si začel dobro moliti, in se med molitvijo razmisliš, pa takoj, ko se spomniš, da te je popustila pazljivost, zopet obrneš vso pozornost na molitev, ter tako delaš, kolikorkrat te nadlegujejo skušnjave, ko bi bilo tudi več ko stokrat, — tudi v takem slučaju je tvoja razmišljenost neprostovoljna.

Prostovoljna raztresenost je greh, in sicer odpustljiv greh, smrten greh bi bila le takrat, ki bi kdo s svojo razmišljenostjo hotel Boga žaliti in zaničevati, kar pa se ne primeri tako lahko. Neprostovoljna raztresenost pa ni greh, marveč nam je še lahko v veliko zaslugo, ako jo resno odbijamo. Tudi neprostovoljno raztresena molitev je v čast Bogu, in tudi tako molitev on uslišuje. Da bo torej tvoja molitev res pobožna, pazi skrbno na svoje misli, da ti ne bodo begale sem ter tja. Kakor pastir pazi na svojo čredo, ter takoj pokliče in zavrne vsako ovčico, katera se hoče odstraniti, jednako zavračaj tudi ti pri molitvi svoje misli, če se hočejo porazgubiti v razne kraje. Bodi ti sploh stalno pravilo: kolikorkrat opaziš pri molitvi, da si začel misliti kaj drugega, takoj se odločno zopet povrni k molitvi. Da pa ne bo tvoje prizadevanje prazno, prosi tudi sv. Duha za dar pobožnosti pri molitvi, da ne boš častil Boga samo z ustnicami, ampak tudi s srcem. (Po prilogi „Detoljuba“: Molimo I.)

Nekateri mislijo, da je molitev samo takrat resnično pobožna, če to pobožnost čutijo, če imajo nad molitvijo neko veselje, radost; če pa tega ni, ali če celó čutijo neko suhoto, mislijo, da je molitev slaba. Ali temu ni tako. Molitev je

pobožna, ko bi čutili še toliko suhoto, ako si le resno prizadevamo, da bi prav opravili svojo molitev. Da, rečemo lahko, da je molitev, pri kateri čutimo tako suhoto, pred Bogom še bolj zaslužna, kakor ona molitev, pri kateri čutimo pobožnost, ker se je pri prvi treba bolj truditi, bolj premagovati, da ostanemo pazljivi. — Moliti moramo dalje ponižno.

267. Kdaj molimo ponižno?

Ponižno molimo, kadar se pri molitvi spominjamo svoje slabosti in grešnosti.

Vsako dobro delo, ki je storimo, moramo storiti s ponižnim srcem, ako hočemo, da bo Bogu prijetno. Tudi molitev, ki je izmed najmenitnejših dobrih del, mora imeti za podlago ponižnost, to se pravi: mi se moramo spominjati pri molitvi svoje slabosti in grešnosti. Ako človek nekoliko presoja samega sebe, spozna, da vse, kar je na njem dobrega, ima od Boga; od njega ima dušo in telo, od njega dušne in telesne zmožnosti, od njega zdravje, premoženje, obleko; sploh vse, sam od sebe pa ni nič. „Kaj pa imaš, kar bi ne bil prejel? In če si prejel, kaj se hvališ, kakor bi ne bil prejel?“ (I. Kor. 4, 7.) piše sv. Pavel. Človek je popolnoma odvisen od Boga, in v tistem hipu, ko bi Bog odtegnil od njega svojo roko, razpadel bi človek v poprejšnji nič. Vsakdo mora spoznati s sv. Pavlom: „Po milosti božji pa sem to, kar sem.“ (I. Kor. 15, 10.) Vsak človek je razven tega še grešnik, in sicer je grešnik sam od sebe, je torej še mnogo, mnogo manj kakor njegov poprejšnji nič. Ako se torej pri molitvi spominjamo, da sami iz sebe nič ne premoremo, da smo ničvredni grešniki, ki le po zasluženju Jezusa Kristusa upamo prejeti, za kar prosimo, potem je naša molitev ponižna. Kaj pa se tudi bolj spodobi siromaku, kakor da se ponižuje pred onim, kogar za kaj prosi? Berač se ti navadno približa z odkrito glavo, te prav ponižno in spoštljivo pozdravi in prosi daru. „Tudi mi, kadar molimo, smo berači“, pravi sv. Avguštin, „ki Boga prosimo miloščine.“ Kdo bo napuhnenemu beraču kaj dal? Da Bog le ponižne uslišuje, nam kaže sv. pismo. „Molitev ponižnega človeka oblake predere; in se ne utolaži, dokler se tja ne približa, in ne odstopi, dokler je Najvišji ne pogleda.“ (Sir. 35, 21.) „Napuhneni niso od nekaj tebi dopadli“, beremo v bukvah Juditinih,

„molitev pa ponižnih in krotkih je tebi vselej dopadla.“ (Judit. 9, 15.) Psalmist pa pravi: „(Gospod) se ozira na molitev ponižanih in ne zaničuje njihove prošnje.“ (Ps. 101, 18.) Sv. Jakob piše: „Bog se prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost.“ (4, 6.) „Oni daruje Bogu pravo molitev“, veli sv. Gregor, „kdor na sebe gledaje vidi, da je prah.“ (In Job. c. 1.) Kako ponižno je molil Abraham! „Govoril bom Gospodu svojemu, ker sem prah in pepel“, je rekel, ko je prosil za mesti Sodomo in Gomoro. (I. Mojz. 18, 27.) Kako ponižno je molil Salomon! „In zdaj, Gospod Bog, si dal kraljevati svojemu hlapcu namestu Davida mojega očeta; jaz pa sem še majhen deček, in ne vem svojega izhoda in vhoda (ne vem se prav vesti pri svojih opravilih, ne v hiši ne zunaj hiše)... Daj tedaj svojemu hlapcu podučljivo srce, da more soditi tvoje ljudstvo, in razločevati med dobrim in hudim.“ (III. Kralj. 3, 7. 9.) Ker smo grešniki, moramo moliti tudi s skesanim srcem. „Daritev Bogu je potr t duh; skesanega in ponižnega srca, Bog, ne zavržeš.“ (Ps. 50, 19.) Cestinar, o katerem govori sv. evangelij (Luk. 18.), je skesano trkal na svoje prsi, rekoč: „Bog bodi milostljiv meni grešniku!“ zato pa je tudi opravičen šel v svojo hišo. Kesajmo se tudi mi, kadar molimo radi svojih grehov, da se bo Bog tudi na našo molitev milostno ozrl. Kažimo svojo ponižnost tudi v zunanjem vedenju, s tem, da pri molitvi, če mogoče, spodobno klečimo, roke spoštljivo sklepamo in svoje oči ponižno pobešamo.

Z v r š e t e k.

„Resnično, resnično vami povem: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal“, obljubil je Jezus. (Jan. 16, 23.) Prosimo vselej za to, kar je Bogu v čast in nam v vzveličanje, prosimo v imenu Jezusovem, molimo pobožno, ponižno in zaupno, vdano voljo božjo in stanovitno, in Bog nas bo gotovo uslišal. Amen.

57. Krščanski nauk.

Bog vselej usliši naše molitve, če prav molimo; zakaj božji Vzveličar je obljubil slovesno: „Resnično, resnično vami povem: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu,

vam bo dal.“ (Jan. 16, 23.) Prav molimo, kadar prosimo za kaj takega, kar je Bogu v čast in nam v vzveličanja, kadar molimo v imenu Jezusovem: to se pravi: kadar se pri molitvi sklicujemo in zanašamo na zasluženje Jezusovo, in slednjič, kadar molimo pobožno, ponižno in zaupno, vdano v voljo božjo in stanovitno. Pobožno molimo — smo se učili — kadar pri molitvi mislimo na Boga in se, kolikor mogoče, varujemo raztresenosti; ponižno pa molimo, kadar se pri molitvi spominjamo svoje slabosti in grešnosti.

268. Kdaj molimo zaupno?

Zaupno molimo, kadar za trdno pričakujemo, da nas Bog usliši.

Kdor za trdno pričakuje, da ga Bog usliši, s tem spozna svojo vero v Boga, zlasti pa s tem spozna vsemogočnost božjo, katera mu pomagati more, dobrotljivost in zvestobo božjo, ki mu tudi pomagati hoče. Psalmist pravi: „Bog je moja pomoč, in moje upanje je v Bogu. Zaupajte vanj vsa srenja ljudstva, izlite pred njim svoja srca; Bog je naš pomočnik vekomaj.“ (Ps. 61, 8. 9.) Prerok Jeremija pravi: „Dober je Gospod njim, ki vanj zaupajo; duši, ki ga išče.“ (Žal. pes. 3, 25.) Kristus sam pa obeta: Vse, karkoli prosite v molitvi, verujte, da boste prejeli, in se vam bo zgodilo.“ (Mark. 11, 24.) Kdor pa ne upa trdno, da bo od Boga prejel, česar prosi, tisti dvomi nad vsemogočnostjo ali nad dobrotljivostjo ali nad zvestobo božjo, kar gotovo žali Boga, in takega molilca ne bode uslišal. Sv. Jakob zaradi tega piše: „Ako pa kdo izmed vas potrebuje modrosti, naj je prosi od Boga, kateri daje vsem obilno in ne oponaša; in mu bo dana. Prosi naj pa z zaupanjem brez vsega pomišljanja; zakaj kdor si pomišlja, je enak morskemu valu, katerega veter goni in sem ter tja meče. Naj tedaj ne misli tak človek, da bo kaj prejel od Gospoda.“ (Jak. 1, 5—7.) Kako Bog tiste usliši, ki s trdno vero in zaupanjem molijo, nam kaže bolna žena, ki je rekla: „Ako se dotaknem le njegovega oblačila, bom ozdravela.“ In res, pri ti priči, ko se ga dotakne, ozdravi. Zakaj je bila uslišana tako brzo? Zato, ker je trdno zaupala. Jezus ji je namreč rekel: „Hči, tvoja vera ti je pomagala.“ (Mat. 9, 20—22.) Ali kako trdno zaupanje je imel stotnik bolnega hlapca! „Gospod!“ je dejal,

„nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo in ozdravljen bo moj hlapec . . . In Jezus je rekel stotniku: Pojdi, in kakor si veroval, tako se ti zgodi! In hlapec je bil ozdravljen tisto uro“ (Mat. 8, 8. 13.) Ne samo pravičniki, marveč tudi grešniki morajo zaupno moliti, zlasti morajo trdno pričakovati od usmiljenja božjega milost kesanja in pokore. Marija Magdalena je zaupno pričakovala odpuščanja grehov, in Jezus ji je rekel: „Odpuščeni so ti grehi . . . Tvoja vera ti je pomagala; pojdi v miru!“ (Luk. 7, 48. 50.) Ker je Jezus Kristus videl vero onih, ki so prinesli mrtvoudnega, rekel mu je: „Zaupaj sin, odpuščeni so ti tvoji grehi!“ (Mat. 9, 2.) Ali smo tedaj grešniki ali pravičniki, „stopimo z zaupanjem k sedežu milosti, da dosežemo usmiljenje in najdemo milost ob času potrebne pomoči.“ (Hebr. 4, 16.) Zaupno moramo moliti, vender pa tudi vdano v voljo božjo.

269. Kdaj molimo vdano v voljo božjo?

Vdano v voljo božjo molimo, kadar popolnoma prepuščamo najsvetejši volji božji, kdaj in kako nas hoče uslišati.

Ko bi hoteli, da nas Bog usliši tisti trenotek, ko molimo, in prav tako, kakor hočemo, bi bilo to, kakor bi mi imeli Najvišjemu zapovedovati, kakor bi bil on naš hlapec, ne pa naš Gospod. „To ni govorjenje, ki usmiljenje naklanja, temveč še le jezo budi in srd vnema.“ (Judit. 8, 12.) Da bomo uslišani, moramo pri molitvi popolnoma prepuščati najsvetejši volji božji, kdaj in kako nas hoče uslišati, zakaj Bog najbolje vé, kaj nam je v dušno korist, in kaj ne. „Toliko skrb ima Bog za te“, piše sv. Bernard, „da kolikorkrat nevedoma prosiš za kaj takega, kar ti ni koristno, te ne usliši, ampak namestu tistega podari ti kaj koristnejšega.“ (Serm. 5. de tripl. modo or.) „Ne prosi oblastno Boga za kako reč, katero bi precej rad prejel; zakaj on hoče, da bi ti užival dalje časa dobroto stanovitne molitve“, pravi sv. Nil (De orat. c. 32.) Lep vzgled, kako se moramo pri molitvi popolnoma vdati v voljo božjo, nam je Jezus, ko je na Oljski gori gledal v duhu vse svoje trpljenje. Ker se je njegova človeška narava zgrozila pred tolikim trpljenjem, prosil je: „Oče, ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih“; a je tudi pristavil: „pa vender ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti.“

(Mat. 26, 39.) Trikrat je tako prosil Očeta, a se tudi trikrat popolnoma vdal v njegovo voljo. To nam sporoča sv. Matej, in tako tudi sv. Luka, ki piše, da je Jezus rekel: „Oče ... ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.“ (Luk. 22, 42.) Kdor se v svojih molitvah popolnoma vda v voljo božjo, naj bo prepričan, da bode Bog vse prav obrnil, da ga bo tedaj in tako uslišal, kakor je najboljša za njegovo dušo. Zato pa recimo večkrat, kakor je Kristus učil in storil: „Oče! ... zgodi se tvoja volja.“

270. Kdaj molimo stanovitno?

Stanovitno molimo, kadar ne nehamo moliti, četudi nas Bog precej ne usliši.

Premnog molilec morda nekaj časa moli pobožno, ponižno in zaupno ter vdano v voljo božjo, a ker ne vidi precej očitnega vspeha svoje molitve, izgubi vdanost v voljo božjo in zaupnost, in slednjič neha moliti, ker si misli: Tudi molitev nič ne pomaga. Ali prav ravna? Nikakor ne, ampak on mora tudi stanovitno moliti, on mora moliti, četudi ga Bog precej ne usliši. Bog nam je namreč obljubil, da nas bo gotovo uslišal, ni pa obljubil, kedaj nas bo uslišal. Včasi Bog hitro usliši, včasi pa še le po dolgotrajni stanovitni molitvi, kakor pač v svoji modrosti spozna za dobro. Ko je evangelijski stotnik prosil Jezusa, da bi ozdravil njegovega hlapca, je Jezus odgovoril: „Prišel bom in ga bom ozdravil.“ In hlapec je bil ozdravljen tisto uro. (Mat. 8.) Drugače pa se je Jezus vedel, ko ga je prosila kananejska žena, da bi ozdravil njeno hčer. Ko je namreč prišel v kananejske kraje, vpila je kananejska žena za njim rekoč: „Usmili se me, Gospod! sin Davidov! moja hči veliko trpi od hudiča. On pa ji ni besede odgovoril. In njegovi učenci so pristopili in ga prosili rekoč: Odpravi jo (izpolni ji željo), ker za nami vpije. On pa je odgovoril in rekel: Nisem poslan, kakor le k izgubljenim ovcam Izraelove hiše. Ona pa je prišla in ga je molila rekoč: Gospod! pomagaj mi! On pa je odgovoril in rekel: Ni prav jemati kruha otrokom in ga psom metati.“ To so bile na videz trde besede, vendar žena se ni dala ostrašiti: „Rekla je: Kaj pa da, Gospod! saj tudi psički jedó drobtine, ki padajo z mize njih gospodov. Tedaj je Jezus odgovoril in ji rekel: O žena! velika je tvoja vera. Zgodi

se ti, kakor hočeš. In njena hči je bila zdrava od tiste ure.“ (Mat. 15, 22—28.) Ko bi se bila žena dala ostrašiti od navidezne trdobe Jezusove in nehala prositi, bi menda ne bila uslišana, ker pa je bila v molitvi stanovitna, je prejela, kar je želela. Kako moramo stanovitno moliti, nam lepo kaže Jezus tudi v priliki o nadležnem prijatelju. „Ko bi kdo izmed vas prijatelja imel, in bi k njemu šel o polnoči in mu rekel: Prijatelj! Posodi mi tri hlebe, ker je moj prijatelj prišel k meni s pota, in nimam kaj predenj položiti, in oni bi znotraj odgovoril in rekel: Ne delaj mi nadlege, duri so že zaprte, in moji otroci so z menoj v hramu, ne morem vstati in ti dati. In ako oni le še trka, vam povem: ko bi tudi ne vstal in mu ne dal zato, ker je njegov prijatelj, bo vender zavoljo njegove nadležnosti vstal, in mu dal, kolikor potrebuje. In jaz vam povem: Prosite, in se vam bo dalo; iščite, in bote našli, trkajte, in se vam bo odprlo.“ (Luk. 11, 5—9.) „Oni, ki je bil prošén za kruh, ga ni hotel dati“, pripominja sv. Avguštin, „a ga je vender dal, ker drugi ni nehal prositi zanj. Koliko bolj nam bo dobri Bog dal, za kar prosimo, ker nas pozivlja k molitvi in mu ni po volji, ako ne prosimo.“ (Serm. 61.) Sv. Monika molila je sedemnajst let za spreobrnjenje svojega sina Avgušтина, potlej je še le bila uslišana. Ako tudi mi ne prejmemo precej tega, za kar prosimo, ne dajmo se uplašiti, ne jenjajmo zaradi tega moliti; zakaj Bog nas bo gotovo uslišal, ako bomo stanovitno molili. Otroci morajo večkrat povzdigniti svoje roke, da dobijo od starišev, česar prosijo. Posnemajmo otroke! Stariši otrokom ne izpolnijo včasih hitro njihove prošnje, ker hočejo, da bi otroci še bolj nujno prosili, da bi še bolj pridni bili in višje cenili dobroto, katero jim nameravajo stariši skazati. Prav tako ravna tudi Bog. Otroci se včasih starišem zamerijo, in ti, ki so bili že namenjeni izpolniti njihovo prošnjo, to zopet za nekaj časa odložijo, dokler otroci ne popravijo svoje pregrehe. Se nismo li tudi mi, ko smo že dolgo za kako reč prosili in skoraj uslišani bili, zamerili svojemu nebeškemu Očetu, da nas potlej ni uslišal? Spravimo se zopet z Bogom in bodimo njegovi poslušni otroci, in potem ga prosimo še bolj stanovitno; uslišal nas bode. „Preljubi!“ piše sv. Janez, „ako nam naše srce nič ne očita, imamo zaupanje k Bogu; in karkoli prosimo, bomo od njega prejeli; ker izpolnjujemo njegove zapovedi in delamo to, kar njemu dopade.“ (I. Jan. 3, 21. 22.)

271. Na koliko načinov moremo moliti?

Na dva načina moremo moliti:

1. samo po notranje;
2. po notranje in po zunanje ob enem.

Človek je iz duše in iz telesa, torej iz dveh delov. Duša kakor telo je od Boga, zato pa morata tudi oba Boga častiti in hvaliti, in človeku je že prirojeno, da notranja čuvstva izraža tudi po zunanje. Boga lahko častimo samo v duhu ali po notranje, pa zraven tudi s telesom ali po notranje in zunanje ob enem.

272. Kdaj molimo samo po notranje?

Samo po notranje molimo, kadar samo v mislih molimo, kakor na primer pri premišljevanju, ne da bi notranje misli izgovarjali tudi z besedami.

Bog je vseveden, in zato so mu znane naše najskrivnejše misli in želje, in mu jih ni treba razodevati z besedami, kakor ljudem. Ker nam torej ni treba Bogu z besedami naznanjati svojih misli in želja, zato lahko molimo samo v srcu ali samo v mislih, ne da bi notranje misli izgovarjali tudi z besedami. Pri taki notranji molitvi peča se z Bogom naša domišljija, naš spomin, naš razum, naša volja in naše srce, torej vse dušne moči, ne pa tudi telesne. Notranja molitev se lahko imenuje tudi srčna molitev. Najnavadnša notranja molitev je premišljevanje.

273. Kaj je premišljevanje?

Premišljevanje je notranja molitev, v kateri razmišljujemo življenje in trpljenje Jezusovo, poslednje reči ali druge verske resnice ter ob enem obujamo pobožne občutke in dobre sklepe.

Pri premišljevanju se uri, se vadijo vse naše dušne moči. Domišljija nam pomaga, da se zamislimo v pričnočnost

božjo, ona nam predoči kraj, kjer se godi to, kar premišljujemo, predoči nam osebe, ki so s tem, kar premišljujemo, v tesni zvezi. Če n. pr. premišljujemo kak izrek sv. pisma, si mislimo, kakor bi ta izrek slišali na svoja ušesa, kakor bi se bil uprav nam povedal. Spomin pri premišljevanju pomaga, da mislimo na onega, ki je to rekel, kaj je s tem hotel povedati? kje je to rekel? zakaj? kako? kedaj? Tako pomaga spomin že tudi našemu razumu, ki mora iz tega, kar nam je spomin podal, sklepati, kaj sledi iz onega izreka za naše življenje, n. pr. kako smo spoznano resnico do sedaj izpolnjevali? kaj moramo storiti v prihodnosti? katere ovire moramo odpraviti? itd. Pritakem premišljevanju se srce nekako omehča in ogreje, da jame obujati svete, pobožne občutke, kakor postavim občutke hvale, hvaležnosti, ljubezni, strahu, ponižnosti, kesanja, studa, žalosti itd. Naša volja pa mora obujati dobre sklepe, n. pr. da hočemo opustiti, kar je bilo do sedaj napačno, storiti pa, kar spoznamo za pravo. To, kar more človek premišljevati, je prav različno; on more premišljevati kak dogodek iz Jezusovega življenja in trpljenja n. pr. Jezusovo rojstvo, dvanajstletnega Jezusa v templu, Jezusovo križanje; premišluje lahko štiri poslednje reči ali druge verske resnice; premišluje lahko lepoto kake čednosti ali ostudnost kake pregrehe.

Ko bi na primer premišljevali, kako je bil Kristus križan, bi si morali misliti, da smo na gori Kalvariji in gledamo Kristusa, kako je na križu razpet, poln ran in s krvjo pokrit, med dvema razbojnikoma; njegova mati Marija s sv. Janezom in drugimi pobožnimi stoji poleg križa, okoli pa so neštete trume sovražnikov Vzveličarjevih, ki ga zaničujejo, zasmehujejo, preklinjajo. Domišljija nas torej postavi na kraj, kjer se godi, kar premišljujemo. Ko smo se postavili na kraj Kristusovega križanja, se lahko spominjamo, kaj je Jezus trpel na svojem telesu, ko je visel na križu. „Od podplatov do temena ni nič zdravega na njem.“ (Iz. 6, 1.) „Nima je ne podobe, ne lepote.“ (Iz. 53, 2.) Koliko trpi njegova s trnjem ovenčana glava! Koliko njegove z žeblji prebodene roke in noge! Koliko njegova posušena usta! Koliko njegovo sploh od bičanja razmesarjeno truplo! — Koliko trpi tudi Jezusova duša, ko ga zaničujejo, zasmehujejo, obrekujejo, preklinjajo! In kdo je on, ki vse to trpi? On je najsvetejši, najnedolžniši Sin božji, pravi Bog! Za koga? Zakaj toliko trpi? Zavoljo mene, zavoljo mojih grehov! Kako trpi? Z

največjo vdanostjo v voljo božjo, z največjo potrpežljivostjo! — Kaj sledi iz tega za moje življenje? Jezus, najnedolžnejši, najsvetejši je toliko trpel, se bom li jaz, ki sem grešnik, branil trpljenja? Jezus je zadostil za tuje grehe, se bom li jaz obotavljal zadoščeovati za svoje grehe? Jezus je bil tako potrpežljiv, bom li jaz godrnjal nad trpljenjem? Kako pa sem se do sedaj vedel v trpljenji? Sem li bil vdan v voljo božjo? Kako bom ravnal v prihodnje? — Ako premišljuje človek, da je Jezus zanj toliko trpel, vzbudi se mu v srcu ljubezen, hvaležnost do Jezusa, obide ga sramota in žalost zavoljo njegovih grehov itd. Iz tega premišljevanja pa izvira sklep, da hoče z naprej drugače živeti, da noče več Boga žaliti, ampak mu zvesto služiti izpolnjeva je njegove zapovedi, da hoče zadoščeovati za svoje grehe.

Sv. cerkveni očetje silno priporočajo premišljevalno molitev, in res je taka molitev najbolj pripravna vnemati v nas pravega krščanskega duha, nagibati nas k čednostnemu življenju. „Srečen mož...“, pravi sv. pismo, „kateri ima veselje v postavi Gospodovi, in v njegovi postavi premišljuje po dnevu in po noči! In je kakor drevo, ki je zasajeno ob potokih, ki svoj sad daje ob pravem času.“ (Ps. 1, 1—3.) Človek lahko premišljuje ali sam ali pa s pomočjo kake primerne premišljevalne knjige. (Lepa premišljevanja se nahajajo v „Nebeški hrani“, v Cvetju z vrtov sv. Frančiška, Filoteji, Premišljevanje o življenju našega Gospoda Jezusa Kristusa od Brunona Vercruysse S. I.) Ako kdo tako premišljevanje hitro in površno prebere, to ni premišljevalna molitev; ako pa je bere počasi in s prevdarkom, obuja pri tem pobožne občutke, trdne sklepe, obrača dotične resnice na sebe in si prizadeva po njih uravnati svoje življenje, je to premišljevanje. Ali če posluša pridigo, jo potem sam pri sebi prevdarja, primerja svoje življenje z nauki, katere je slišal, obuja kesanje, ker je do takrat napačno živel, in sklene svoje življenje predrugačiti, tako živeti, kakor je slišal v pridigi, tedaj premišljuje. Premišljuje se lahko ob vsaki uri dneva, zlasti pa je jutro za to pripraven čas.

Z v r š e t e k.

V današnjem krščanskem nauku smo slišali, kdaj molimo zaupno, namreč, kadar za trdno pričakujemo, da nas Bog usliši; kdaj molimo vdano v voljo božjo, kadar namreč

popolnoma prepuščamo najsvetejši volji božji, kdaj in kako nas hoče uslišati; kdaj molimo stanovitno, namreč, kadar ne nehamo moliti, četudi nas Bog precej ne usliši. Kakor je pobožnost in ponižnost potrebna pri molitvi, tako tudi zaupnost, vdanost v voljo božjo in stanovitnost. Skrbite, da bode imela vaša molitev vse potrebne lastnosti. Premišlujte vsaki dan kako versko resnico vsaj na kratko; to vam bo mnogo koristilo, da bote natančno spoznali svoj dušni stan, pa tudi pomagalo, da bodete v dobrem napredovali in popolnejši postajali. Amen.

58. Krščanski nauk.

Na dva načina moremo moliti, in sicer ali samo po notranje ali pa po notranje in zunanje ob enem. Samo po notranje molimo, kadar samo v mislih molimo, kakor na primer pri premišljevanju, ne da bi notranje misli izgovarjali tudi z besedami. Najnavadnisha notranja molitev je premišljevanje. Premišljevanje je silno koristno za duhovni napredek, zakaj če kdo večkrat premišljuje življenje in trpljenje Jezusovo, štiri poslednje reči in druge verske resnice, se mu vse to vtisne neizbrisno v njegovo srce ter vpliva vzveličavno na vse njegovo mišljenje, dejanje in nehanje.

274. Kdaj molimo po notranje in zunanje ob enem?

Po notranje in zunanje ob enem molimo, kadar notranje misli izgovarjamo ob enem tudi z besedami.

Kadar pri molitvi duši pomaga tudi telo, tako da notranje misli kažemo tudi na zunaj, ali s tem, da jih izgovarjamo z besedami ali razodevamo z drugimi znamenji, kakor postavim s sklepanjem rok, s poklekanjem, pripogibanjem, s trkanjem na prsi, takrat molimo po notranje in zunanje ob enem. Ker pri zunanji molitvi notranje misli navadno izražamo z ustmi, imenuje se zunanja molitev tudi

ustna molitev. Ustna molitev nam je potrebna. Jezus Kristus sam se je posluževal take molitve. Sv. apostol Pavel piše: „On je v dnevih svojega mesa (t. j. svojega človeškega življenja) daroval molitve in prošnje z močnim glasom in s solzami.“ (Hebr. 5, 7.) Jezus Kristus je opravil ustno molitev, ko je obudil od mrtvih svojega prijatelja Lazarja. „Oče!“ je molil, „zahvalim te, da si me uslišal.“ (Jan. 11, 41.) On je ustno molil pri zadnji večerji (Jan. 17.) in po zadnji večerji s svojimi učenci (Mat. 26, 30.); on je ustno molil v vrtu Getzemani (Luk. 22, 42.) in na križu. (Luk. 23, 34.) Sv. pismo nam priporoča ustno molitev prav mnogokrat. „Modri odpira svoja usta v molitvi, in prosi zavoljo svojih grehov.“ (Sir. 39, 7.) „Gospod, odpri moje ustnice“; prosil je kralj David, „in moja usta bodo oznanjala tvojo hvalo.“ (Ps. 50, 17.) Prerok Ozej opominjal je Izraelce: „Vzemite seboj besede, in vrnite se h Gospodu, ter mu recite: Odvzemi vso pregreho; in darovali ti bomo junce svojih ustnic (t. j. darove svojih ust, hvalo in zahvalo). (Ozej 14, 3.) Sv. Pavel pa piše: „Darujmo vselej Bogu hvalni dar, to je, sad ust, katera časté njegovo imé.“ (Hebr. 13, 15.) Sv. Janez Krizostom pravi: „Jezik imaš, — da Bogu hvalo daješ“ (Serm. 18. in ep. ad Eph. c. 5.) in sv. Brnard veli: „Treba je spoštljivo moliti z duhom, kakor tudi s telesom.“ (In Regul.)

Tudi naš razum nam pravi, da moramo moliti Boga tudi po zunanje. Po duši kakor po telesu je človek stvar božja, zato pa ga mora tudi hvaliti in častiti ter mu služiti z dušo in s telesom. Kakor mora torej moliti z duhom, mora tudi s telesom; s telesom pa zlasti moli, ako najboljši dar, ki ga je prejel od Boga, porabi v njegovo češčenje, namreč dar jezika. To se zgodi pri ustni molitvi.

Z ustno molitvijo vnemamo k pobožnosti tudi same sebe, zakaj ker sta duša in telo med seboj v tesni zvezi, vplivata drug na drugega, in duša začne premišljevati, kar usta izgovarjajo, začne čutiti, kar besede v ustni molitvi pomenjajo. Z ustno molitvijo pa vnemamo k pobožnosti tudi druge ljudi. Ako vidijo otroci, učenci in podložniki, da molijo njihovi stariši, učitelji in predstojniki, začnejo tudi sami radi moliti; ako vidi posameznik, da drugi očitno molijo, tudi sam začne moliti; ako vidi ljudstvo, da duhovnik moli, prične z njim moliti. Zato pa je rekel sv. Pavel: „Učite in spominjajte se med seboj s psalmi, s hvalnimi in duhovnimi pesmimi, pojte Bogu veseli v svojih srcih.“ (Kol. 3, 16.)

275. Ali je samo zunanja molitev kaj vredna pred Bogom?

Samo zunanja molitev ni nič vredna pred Bogom, ker je samo ustna molitev.

Kdor kako naučeno molitev samo z besedami izgovarja, ne da bi mislil ali želel to, kar pomenjajo besede, ne more reči, da povzdiguje pobožno svojega duha k Bogu, torej tudi ne moli; njegova molitev ni srčna, ampak samo ustna, katera je ničvredna pred Bogom. O taki molitvi pravi Gospod: „To ljudstvo me časti z ustnicami, njih srce je pa daleč od mene.“ (Mat. 15, 8.) Da, tisti, ki samo z ustmi moli, ne pa tudi s srcem, se pregreši, ker zlorablja svete besede, on takorekoč zaničuje Boga, ker se njegov duh le na videz peča z Bogom, v resnici pa s stvarmi; so mu torej stvari več, kakor Bog.

Da bo torej naša molitev Bogu prijetna, mora prihajati od srca; naš razum mora to misliti, kar pomenjajo besede, naša volja mora hoteti, kar usta želijo. Pač lahko molimo, ne da bi usta govorila, ne moremo pa moliti z ustmi, ne da bi tudi duha povzdigovali k Bogu; ker zunanja molitev brez notranje bi bila le prazno blebetanje, ne pa molitev.

276. Ali je treba tudi skupno s drugimi moliti?

Tudi skupno s drugimi je treba moliti; Jezus Kristus je namreč prav posebno priporočal skupno molitev, rekoč: „Kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 20.)

V skupnosti, v združenji je moč, velja že v vsakdanjih rečeh; tako tudi pri molitvi. Skupna molitev ima prav posebno moč. Ako namreč kdo sam moli, se mu je bati, da ne bo uslišan, ker je morda grešnik, ker ne moli s pravo pobožnostjo, ponižnostjo in zaupnostjo, ako jih pa več skupno moli, je gotovo mnogo takih, ki molijo s čistim ali vsaj s skesanim srcem, ki molijo pobožno, ponižno, zaupno ter z vdanostjo v voljo božjo. Iz tega sledi, da je skupna molitev

mного boljša, mnogo močnejša in izdatnejša od posameznikove molitve. Zato je Kristus prav posebno priporočal skupno molitev. „Še vam povem“, je rekel, „da, ako se dva izmed vas zjedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč koli prosita, zgodila od mojega Očeta, ki je v nebesih. Zakaj, kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 20.) Sv. Tomaž Akvinski pravi: „Nemogoče je, da bi skupna molitev mnogih ne dosegla tega, kar je doseči mogoče.“ Pri skupni molitvi molilci drug drugega vnemajo k pobožnosti. „Zbiramo se“, piše sv. Vincencij Fererij, „da bi se vzajemno vnemali k pobožnosti. Združena molitev mnogih ima večjo moč, večjo zaslužnost, je Bogu tudi bolj prijetna, zakaj napake posameznikove nadomesti gorečnost in pobožnost drugih.“

Ker je skupna molitev tako močna in koristna, vidimo, da so že prvi kristijani tako molitev zelo čislali in radi vpravljali. „Bili so pa stanovitni v nauku apostolov, in združeni v lomljeni kruha in v molitvah.“ (Dej. ap. 2, 42.) Ko je bil sv. Peter v ječi, „je cerkev zanj neprenehoma molila k Bogu“ (Dej. ap. 12, 5.) in Bog ga je čudežno otel po angelu. Sv. cerkev je skupno molitev vedno priporočala vernikom z besedo kakor z vzgledom. Posnemajmo prve kristijane, poslušajmo opomine sv. cerkve in radi opravljajmo skupne molitve zlasti v cerkvi!

277. Kdaj je treba moliti?

Jezus Kristus nas opominja, da je treba vedno moliti in ne jenjati.“ (Luk. 18, 1.) Posebno pa je treba moliti:

1. zjutraj in zvečer in kadar zveni angelovo češčenje.

„Da je treba vedno moliti in ne jenjati“, nas ne opominja samo Jezus Kristus, ampak tudi apostoli. Sv. Pavel pravi: „Neprenehoma molite“ (I. Tes. 5, 17) in: „Bodite stanovitni v molitvi, in čujte v nji z zahvaljenjem.“ (Kol. 4, 2.) A zakaj je treba vedno moliti? Zato, ker moramo po naročilu sv. Pavla vse, kar delamo, delati k časti božji; to pa se ne more zgoditi, če ne povzdigujemo svojega duha k Bogu, če ne molimo. Razven tega ni trenotka v človeškem

življenju, da bi ne potrebovali in ne prejeli od Boga raznoterih nadnaravnih darov, torej je treba neprenehoma Boga prositi in ga zahvaljevati. Slednjič se mora človek neprenehoma vojskovati s sovražniki svojega vzveličanja, in ne sme nikoli odložiti orožja, a najimenitnejše orožje mu je molitev. Sv. Lavrencij Justinijanov piše: „Kristusov vojščak ne sme nikdar zavreči orožja molitve, dokler traja boj. Ker pa se moramo tako dolgo vojskovati, dokler živimo, moramo neprenehoma moliti.“ (De orat. c. 6.) Kako je mogoče vedno moliti, ko imamo vendar toliko drugih opravil, ki se opuščati ne smejo, bomo pozneje slišali. — Posebno pa moramo moliti z j u t r a j. Bog je naš Gospod in naš Oče, zato moramo najpoprej njemu skazati dolžno čast s tem, da v pobožni jutranji molitvi povzdignemo k njemu svoje misli in želje. „Vsem bodi znano, da je treba pred solnčnim vzhodom tebi dajati hvalo in te moliti ob zarji dneva“ (Modr. 16, 28.) se bere v bukvah Modrosti, in v Sirahovih: „Modri svoje srce daje (navadi), da ob zarji čuje pri Gospodu, kateri ga je ustvaril, in moli pred obličjem Najvišjega.“ (Sir. 39, 6.) V jutranji molitvi se moramo zahvaliti Bogu, ki nas je ponoči milostno varoval in nam dal dočakati novega dne, njemu moramo posvetiti novi dan in vse, kar nameravamo storiti ali opustiti, v njegovo varstvo se moramo izročiti, njegovega blagoslova prositi. Tudi v tem nam daje Vzveličar božji prelep vzgled, o katerem pravi sv. evangelist Marko: „In zjutraj zgodaj je vstal in šel ter se napotil v puščavo, in je tam molil.“ (Mark. 1, 35.) Posnemajmo Vzveličarjev vzgled! Nihče naj ne misli, da je čas, ki ga porabi za jutranjo molitev, izgubljen; zakaj nič ne more nadomestiti blagoslova božjega, ki si ga pridobimo o jutranji molitvi za svoja opravila. — Moliti moramo z v e č e r. Predno gremo počivat, zahvalimo se Bogu za vse med dnevom skazane dobrote, izprašajmo svojo vest, obžalujmo storjene grehe in prosimo Boga odpuščenja. Paganski modrijan Seneka pravi o sebi: „Delam si silo in presojam vsaki dan na večer samega sebe, kadar se luč ugasne, in moji počivajo v sladkem spanju. Takrat premišlujem, si ničesar ne zakrivam in ne zamolčim; kaznujem samega sebe, če spoznam, da sem grešil, in si pravim: Varuj se, da tega več ne storiš!“ (Libr. III. de ira c. 36.) Ako je pagan tako skrbno vsak večer izpraševal svojo vest, ali ni kristijan še bolj dolžan to delati? V večerni molitvi se moramo izročiti varstvu božjemu in

prositi Boga, da odvrča od nas vse hudo, kar bi se nam ponoči utegnilo pripetiti. Kako vzvišen vzgled nam daje tudi v tem božji Vzveličar! „In kadar je bil spustil množice“, piše sv. Matej, „je šel na goro sam molit. In ko se je bil večer storil, je bil sam tamkaj.“ (Mat. 14, 23.) — Moliti moramo, kadar zveni angelovo češčenje. Včlovečenje Sina božjega je ena največjih dobrot, ki jih je neskončno dobrotljivi in usmiljeni Bog skazal človeškemu rodu. Kaj bi nam namreč koristilo, da nas je Bog Oče ustvaril, ko bi se ne bil Bog Sin včlovečil iz ljubezni do nas, da bi nas rešil? Se li ne spodobi, da se za to dobroto zahvalimo Bogu večkrat na dan? To pa se zgodi z molitvijo angelovega češčenja, katero opravljamo, kadar zjutraj, opoldne in zvečer k molitvi zvoní. — Posebno je treba moliti:

2. pred jedjo in po jedi.

Od Boga imamo jed in pijačo, on mora blagosloviti oboje, da nam tekne k zdravju, zato pa je tudi dolžnost prositi za vsakdanji kruh, kakor nas je Kristus učil, in se po jedi spodobno zahvaliti. Po Mojzesu je Bog zapovedal izraelskemu ljudstvu: „Ko boš jedel in boš nasičen, se skrbno varuj, da ne pozabiš Gospoda.“ (V. Mojz. 6, 12. 13.) Predno je Jezus Kristus nasitil s čudežno pomnoženimi kruhi in ribami zbrano množico, je molil (Mark. 8, 6.) in po zadnji večerji je opravil s svojimi učenci slovesno zahvalno molitev (Mat. 26, 30.). O prvih kristijanih piše Tertulijan: „Ne vseda se poprej k mizi, predno se ni k Bogu molilo . . . Zraven se govori tako, kakor je pričakovati od onih, ki vedó, da jih Bog sliši . . . Z molitvijo se obed tudi zvrši.“ Li ne bomo posnemali tako lepih vzgledov? — Moliti je treba:

3. pred delom in po delu.

„Prazno je delo brez sreče z nebes“, pisal je rajni škof Slomšek. Da pa si izprosimo za svoja dela blagoslov božji in da dobimo moč, jih dobro izvrševati, moramo moliti. Tako je ravnal tudi Kristus. Predno je začel javno učiti, se je v puščavi štirideset dnij postil in molil (Mat. 4, 2); predno je izvolil dvanajst apostolov, je vso noč prečul v molitvi (Luk. 6, 12.), molil je, predno je storil kak čudež (Jan. 11. 41.), molil je pred svojim trpljenjem na Oljski gori (Mat. 26, 36—42.),

molil je še kratko pred svojo smrtjo. (Luk. 23, 46.) Apostoli so molili, predno so izvolili namestu Judeža drugega apostola (Dej. 1, 23.), Peter je molil, predno je Tabito obudil k življenju (Dej. ap. 9, 36.), apostol Pavel je molil, predno je stopil na barko. (Dej. ap. 20.) Molimo tudi mi pred vsakim delom in po delu, da si pridobimo blagoslov božji. — Moliti je treba:

4. v skušnjavah.

Na tem svetu imamo obilo skušnjav od zibeli do groba. „Sin“, govori sv. Duh, „ko stopiš v službo božjo, pripravi svojo dušo za skušnjava.“ (Sir. 2, 1.) Skušnjave so tako močne, da jih ne moremo premagati z lastno močjo. Zaradi tega nas je Jezus učil moliti: „In nas ne vpelji v skušnjava.“ (Mat. 6, 13.) in je naročil: „Čujte in molite, da ne pridete v skušnjava.“ (Mat. 26, 41.) Sv. Avguštin pravi: „Kakor hitro pričneš moliti, nehaš grešiti; in ko skleneš roke k molitvi, zbeži skušnjava iz srca.“ „Kakor hitro jameš občutiti skušnjava“, piše sv. Frančišek Salezij, „stori, kakor mali bojazljivi otroci, kateri, ko zagledajo divjo žival, takoj pribežijo k očetu in materi, ali jih vsaj na pomoč kličejo; tako se zateci tudi ti k Bogu in prosi ga pomoči, milosti in usmiljenja.“ Ko so sv. Antona puščavnika vprašali njegovi učenci, kakšnega orožja se naj poslužujejo zoper skušnjava hudobnega duha, jim je rekel: „Verujte mi, moji bratje! satan se trese pred bedenjem pobožnih duš; on se boji molitve ...“ (S. Athan. in vita s. Ant.) — Moliti je treba:

5. v vseh nadlogah in potrebah.

Različne so nadloge in potrebe našega pozemelskega življenja. Zdaj smo žalostni, zdaj nemirni, zdaj nezaupni, potrti, zdaj bolni, zdaj nesrečni, zdaj potrebujemo tega, zdaj onega. Ljudje nam ne morejo ali pa tudi nočejo vselej pomagati, kadar bi mogli, zato pa ne moremo pri njih iskati pomoči, pač pa pri Bogu, ki je zmirom pripravljen nam prihiteti na pomoč in tudi vsikdar pomagati more. Gospod sam nam pravi: „Klič me na pomoč ob stiski; rešil te bom in ti me boš hvalil.“ (Ps. 49, 15.) Kristus pa pravi: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Ker nas Bog sam opominja, da bi se v nadlogah in potrebah zatekali k njemu, ker nam kažejo

različni vzgledi, kako je Bog pomagal tistim, ki so ga prosili, stopimo z zaupanjem k sedežu milosti, da usmiljenje dosežemo in milost najdemo ob času potrebne pomoči.“ (Hebr. 4, 16.)

Z v r š e t e k.

Ako vzame kak oče slovo od svojih otrok, jim navadno priporoča najbolj to, o čemur vé, da je otrokom najbolj koristno za časno in večno srečo. Ko je naš božji Vzveličar jemal slovo od svojih učencev, da bi se zopet vrnil k svojemu nebeškemu Očetu, priporočil jim je kot najbolj potrebno in najbolj koristno—molitev. „Prositate, in bote prejeli“, jim je dejal. (Jan. 16, 24.) Opomin Jezusov: „Prositate, in bote prejeli“, velja tudi nam. Molimo pa zlasti zjutraj in zvečer in kadar zvonijo angelovo češčenje, pred jedjo in po jedi, pred delom in po delu, v skušnjavah, v vseh nadlogah in potrebah. Amen.

59. Krščanski nauk.

Jezus Kristus nas opominja, „da je treba vedno moliti in ne jenjati.“ (Luk. 18, 1.) Prav tako naroča tudi sv. Pavel. Ali naj torej človek noč in dan nič drugega ne dela, kakor moli? Mu torej ni treba izpolnjevati, kar je pisal sv. Pavel Tesaloničanom: „Ko smo pri vas bili, smo vam to zapovedovali, da kdor noče delati, naj tudi ne je“ (II. Tes. 3, 10.)? „Ne, besede Jezusove: „Treba je vedno moliti in ne jenjati“, ne pomenjajo, da ne smemo nič drugega delati, kakor le moliti, saj je to tudi nemogoče, marveč to pomenja, da moramo vse svoje življenje tako uravnati, da se bo vse naše dejanje in nehanje moglo imenovati neprestana molitev. Kako je to mogoče?

278. Kako je mogoče vedno moliti?

Vedno moliti je mogoče, če pogosto mislimo na Boga in mu po dobrem namenu darujemo vse svoje misli, besede in dela, trpljenje in veselje.

„Vsakega, kateri kliče moje ime, sem ustvaril k svoji časti, ga upodobil in ga naredil“, pravi Gospod po preroku.

(Iz. 43, 7.) „Nihče ne živi sebi“, piše sv. Pavel, „in nihče sebi ne umrje, ampak če živimo, Gospodu živimo, če umrjemo, Gospodu umrjemo. Ali tedaj živimo ali umrjemo, Gospodovi smo.“ (Rimlj. 14, 7. 8.) Ker smo Gospodovi, ker nas je ustvaril k svoji časti, bi morali kakor angeli v nebesih Boga neprenehoma hvaliti in častiti. Ker pa imamo mnogo posvetnih opravil, ker smo zapleteni v premnoge posvetne skrbi, da ne moremo neprenehoma moliti, moramo vsaj pogosto misliti na Boga tudi med drugimi opravili, tudi to je molitev. „Ker druga opravila ne dopuščajo neprestane molitve“, veli sveti Lavrencij Justinijanov, „ne smemo opuščati molitve, ampak jo moramo vpletati med svoja opravila, čeprav tudi oni z močnim glasom kliče h Gospodu, ki, četudi jezik molči, vender v dobrih delih stanoviten ostane. Vender je treba paziti na to, da vsaj pred vsakim delom molimo in prosimo pomoči božje . . . Ako kristijan odide od doma, naj ga oboroži molitev; ako se vrne s pota, naj ga spremlja; ako hodi, naj ž njim hodi; ako dela, naj ž njim dela; in njegovo telo naj tako dolgo ne počiva na ležišču, dokler se duša ne pokrepča z molitvijo.“ (De orat. c. 6.) Dobro je med dnevom pri delu opravljati takoiimenovane zlate molitvice ali izrekati kratke vzdihljaje, kakor: „Jezus, moj Bog, ljubim te nad vse.“ (Odp. 50 dnij) — „Moj Jezus, usmiljenje!“ (100 dnij) — „Jezus, krotak in iz srca ponižen, vpodobi po svojem moje srce.“ (Odp. 300 dnij enkrat na dan.) — „Raje umreti, ko grešiti!“

Vedno moliti je mogoče, če Bogu po dobrem namenu darujemo vse svoje misli, besede in dela, trpljenje in veselje. Namen je to, kar nas negiblje, da kaj storimo ali opustimo, ali je to, kar doseči hočemo, če kaj storimo ali opustimo. Pri vsem, kar človek vedoma in prostovoljno stori, ima neki namen. Ako moliš, imaš namen, Boga častiti, ga zahvaliti, si kaj izprositi; ako ješ, imaš namen se nasititi, si pridobiti novih močij, imeti neki užitek; ako s kom govoriš, imaš namen, mu kaj povedati, kaj od njega zvedeti, ga poučiti, posvariti itd. Ako je to, kar hočemo doseči, nekaj dobrega in se poslužujemo tudi primernih pripomočkov, imamo dober namen; ako pa se poslužujemo nepripravnih pripomočkov, ali hočemo doseči kaj slabega, imamo slab namen. Bog nas je ustvaril v svojo čast, zato pa moramo tudi vse, kar storimo, storiti njemu v čast. To sv. Pavel naravnost zahteva, ko pravi: „Vse, karkoli delate z besedo

ali v dejanju, vse storite v imenu Gospoda Jezusa Kristusa, in zahvalite Boga in Očeta po njem.“ (Kol. 3, 17.) In zopet piše: „Ali tedaj jeste ali pijete „ali kaj drugega delate, vse k časti božji delajte.“ (I. Kor. 10, 31.) Kdor vse, kar stori, iz tega namena stori, da bi Boga častil, ima dober namen. Kaj grešnega seveda ne more storiti Bogu v čast, ker se z vsakim grehom Bog žali. Ako torej kdo vse, kar misli, govori, stori, trpi, se veseli, Bogu daruje, ima dober namen, ker hoče s tem Boga častiti. Kdor pred vsakim delom, pogovorom, trpljenjem ima namen delati, govoriti, trpeti iz ljubezni do Boga, tudi vmes povzdiguje svojega Duha k Bogu po končanem delu, pogovoru, trpljenju itd. Boga zahvali, ga prosi odpusčenja tistih prestopkov in napak, ki jih je napravil, kdor takorekoč vedno ima Boga pred očmi, izpolnjuje povelje Gospodovo: „Treba je vedno moliti in ne jenjati“ (Luk. 18, 1.), tistega življenje je neprestana molitev. Tako so ravnali svetniki. Sv. Baldomar, ki je bil kovač, je rekel, kadar je udaril s kladivom: V imenu božjem. Sv. Klimak, samostanski kuhar, si je vedno mislil, da vse kuha za Boga, ker se je spominjal Jezusovih besed: „Kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili.“ (Mat. 25, 40.) Sv. Magdalena Paciška učila je svoje samostanske novinke delati vse iz ljubezni do Boga in njemu v čast, in imela je navado, da jih je po večkrat na dan nenadoma vprašala: Čemu šivaš? — Čemu pleteš? — Čemu pometaš? — Čemu kuhaš? — Čemu predeš? itd. Odgovarjati so morale: Iz ljubezni do Boga in njemu v čast. Sv. Ignacij Lojolanski je pred vsakim opravilom rekel: „Vse k večji časti božji.

Prizadevajmo si tudi mi, da bomo pogosto mislili na Boga, in darujmo mu po dobrem namenu vse svoje misli, besede in dela, trpljenje in veselje, potem bode vse, kar bomo storili, zazluzljivo, potem bo tudi naše življenje neprestana molitev.

Vesoljni svet je veličastna hiša božja, zato lahko na vsakem kraju moli človek; on lahko moli doma, na skrivnem in ločen od drugih ljudi, on lahko moli zunaj pod milim nebom, sploh povsod. Sv. Pavel pravi: „Hočem, da možje molijo na vsakem mestu in da povzdigujejo čiste roke brez srda in prepira.“ (I. Tim. 2, 8.) Na vsakem kraju lahko molimo, ker je Bog povsod pričujoč. „Gospodov Duh napolnjuje vesoljni svet, in njemu, ki vse obsega, je znan vsak glas.“

(Modr. 1, 7.) Očak Izak je molil na polji, kralj Manases v temni ječi, kralj Ecekija na bolniški postelji, Danijel v levnjaku, trije mladeniči v ognjeni peči, Jona v ribjem trebuhu, Job na gnojišču itd. Bog jih je slišal in uslišal. Tudi Kristus je molil na raznih krajih, kakor v puščavi, na gori, v obednici, v templu, v vrtu Getzémani, na križu. Dasitudi na vsakem dostojnem kraju smemo in moramo moliti, je vender cerkev še zlasti hiša molitve. Vsi pagani so imeli temple, kjer so častili svoje namišljene bogove, Judje so tudi molili pravega Boga v templu in shodnicah, mi kristijani pa imamo cerkve. Jezus Kristus je imenoval Jeruzalemski tempel „hišo svojega Očeta (Jan. 2, 16.), „hišo božjo“ (Luk. 6, 4.), „hišo molitve“ (Mat. 21. 13.) in je njegove oskrunjevalce z bičem izpodil. Še bolj kakor judovski tempel so naše cerkve hiše molitve. Cerkev je svet kraj zaradi posvečenja. V vseh molitvah, ki se opravljajo pri posvečevanju ali blagoslovljenju cerkve, se ponavlja prošnja, da bi bila nova cerkev hiša molitve, da bi bile vse molitve, ki se bodo v njej opravljale, uslišane v nebesih. Cerkev je svet kraj, ker je v njej Jezus Kristus resnično pričujoč. Tukaj prebiva kakor kralj med svojimi podložniki, kakor oče med svojimi otroci, kakor pastir med svojimi ovci, kakor prijatelj med svojimi prijatelji; tukaj je postavil svoj kraljevi sedež, da bi naše prošnje poslušal in uslišal. On stanuje v tabernakelju v zakramentu presvetega Rešnjega Telesa zakrit pod podobo kruha kot Bog ljubezni in usmiljenja, da bi nas mogel vsikdar tolažiti in nam pomagati, ako ga prosimo. V cerkve nas vabi pred svoj prestol, ko pravi: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.)

V cerkvi se naše molitve združijo z molitvami drugih vernikov. Če doma molimo, ali kje druge, vemo, da bomo uslišani, ako prav molimo, vender mi smo sami. Ker pa smo sami in se tudi zavedamo svoje grešnosti, se nam je bati, da naša molitev ne bode predrla oblakov, da ne bo uslišana. V cerkvi pa se združi naša molitev z molitvami drugih vernikov, ki pred istim altarjem molijo, ki so pri isti službi božji; tam molijo vsi za enega, in eden za vse. Nedolžni moli z dolžnikom, pravičnik s krivičnikom, svetnik z grešnikom. Kar ne premore molitev enega, premore skupna molitev mnogih. V cerkvi molijo z nami angeli božji, ki so zbrani pred sv. Rešnjim Telesom; v cerkvi združijo z našimi molitvami svoje priprošnje njegovi prijatelji, svetniki; v

cerkvi za nas moli Jezus Kristus, ki se daruje pri sv. maši svojemu nebeškemu Očetu. Da, cerkev je resnično hiša molitve, zato pa radi prihajajte v njo in molite tam!

279. Ali je treba tudi za druge moliti?

Treba je tudi za druge moliti, in sicer za vse ljudi, za žive in mrtve, za prijatelje in sovražnike, posebno pa za stariše in sorodnike, za duhovsko in deželsko gosposko.

„Prosim vas“, piše sv. Pavel, „pred vsemi rečmi, da naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočanja in zahvaljevanja za vse ljudi.“ (I. Tim. 2, 1.) Da moramo moliti za vse ljudi, nalaga nam zapoved ljubezni do bližnjega. Sami sebi vse dobro želimo in prosimo; ker pa moramo ljubiti bližnjika kakor same sebe, moramo tudi bližnjiku vse dobro želeli in prositi. „Za se prositi nas sili potreba, za druge moliti opominja nas bratovska ljubezen“, piše sveti Krizostom. (Hom. 14. sup. Matth.) Sv. Jakob piše: „Molite drug za drugega, da bodete ohranjeni.“ (Jak. 5, 16.) Jezus Kristus nas je učil moliti za druge v „Očenašu“ in je tudi sam cele noči za nas molil. (Jan. 17, 11.) Po vzgledu Jezusovem molili so tudi apostoli za druge in opominjali vernike, naj storé isto. Sv. cerkev dela prav tako in moli zlasti na veliki petek za vse ljudi, kristijane in nekristijane.

Moliti je treba za žive, da bi v dobrem do konca stanoviti ostali, ako so v milosti božji, in da bi v dobrem napredovali; ako pa niso v milosti božji, da bi se spreobrnili in spokorili. Ako se tudi ne spreobrnejo vsi grešniki, za katere molimo, ampak se mnogi trdovratno ustavljajo milosti božji, moramo vendar moliti za spreobrnjenje vseh, ker ne vemo, kateri se bodo poboljšali.

Moliti je treba za mrtve, ki se pokorijo še v čistilnem ognju vic in si sami nikakor ne morejo pomagati, saj so naši bratje in sestre v Kristusu, ki nam bodo gotovo iz srca hvaležni za to dobroto. Sv. pismo samo jako hvali molitev za mrtve rekoč: „Sveta in dobra je misel, moliti za mrtve, da bi bili rešeni grehov.“ (II. Mak. 12, 46.) Le za zavržence ne moremo in ne smemo moliti, ker za nje ni več nobene

milosti, nobenega odrešenja, nobenega upanja, ko jih je Bog vekomaj zavrzel. Pa le za tiste ne smemo moliti, o katerih se za gotove vé, da so pogubljeni, o katerih pa se to ne vé, za tiste se tudi moliti smé.

Moliti je treba za prijatelje, da bi jim Bog njihovo naklonjenost in ljubezen do nas povrnil s časnimi in večnimi dobrotami. Pa ne samo za prijatelje je treba moliti, ampak tudi za sovražnike. Kristus je naravnost zapovedal: „Ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, kateri vas sovražijo in molite zanje, ki vas preganjajo in obrekujejo“ (Mat. 5, 44.), pa tudi s svojim vzgledom nas je učil moliti za sovražnike, ko je prosil na križu za svoje morilce: „Oče! odpusti jim, ker ne vedó kaj delajo.“ (Luk. 23, 34) Vzrok, zakaj moramo tudi sovražnike ljubiti in za nje moliti, je, ker so ustvarjeni po božji podobi, ker so ustvarjeni za nebesa.

Ako moramo moliti za vse ljudi, moramo še posebno moliti za svoje stariše, ker so nam božji namestniki in za Bogom največji dobrotniki. Nikdar ne moremo starišem povrniti njihovih dobrot, zato pa prosimo Boga, da jim on povrne, česar jim mi povrniti ne moremo. Zlasti pa molimo za stariše, kadar enkrat umrjejo in se morebiti morajo pokoriti v vicah. Od ondot nam stariši takorekoč kličejo: „Usmilite se nas, usmilite se nas vsaj vi, naši prijatelji, naši otroci, ker roka Gospodova nas je zadela“ (Job 19, 21.) Tudi za druge sorodnike, za brate in sestre itd. nam je treba moliti, ker so nam med vsemi ljudmi najbolj bližnji, in jim moramo torej zlasti kazati krščansko ljubezen z molitvijo.

Sv. Pavel piše: „Prosim vas tedaj, pred vsemi rečmi, da naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočanja in zahvaljenja za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti.“ (I. Tim. 2, 1. 2.) Tukaj naroča sv. Pavel, da bi molili zlasti za oblastnike ali gosposke. Gosposka je duhovska, rimski papež, škofje in njihovi pomočniki, katerim je dolžnost da skrbé pred vsem za našo dušno blaginjo, in pa deželska, deželni vladar in oni, ki mu pomagajo vladati, kateri imajo skrbeti bolj za telesno blaginjo svojih podložnikov. Duhovska, kakor deželska gosposka je od Boga postavljena kot njegova namestnica, zato pa moramo Boga prositi, da bi ž njegovo pomočjo mogla voditi vse svoje podložnike k časni in večni sreči.

280. *Kje nahajamo ob kratkem vse, za kar nam je treba moliti?*

Vse, za kar nam je treba moliti, nahajamo ob kratkem v „očenašu“ ali Gospodovi molitvi.

Slišali smo že, da le takrat prav molimo, kadar prosimo za kaj takega, kar je Bogu v čast in nam v zveličanje; zakaj Kristus nam je naročil: „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo privrženo.“ (Mat. 6, 33.) Kristus je tudi rekel: „Kadar pa molite, nikar veliko ne govorite, kakor malikovalci.“ (Mat. 6, 7.) Sestaviti tako molitev, v kateri bi se ob kratkem nahajalo vse, za kar nam je treba moliti, katera bi bila za vsakega primerna, katera bi bila prikladna vsem potrebam vsakega posebej in vseh ljudij skupaj, je izvestno prav težko. Kristijani smo tako srečni, da imamo tako molitev, v kateri se ob kratkem nahaja vse, za kar nam je treba moliti; ta molitev je „očenaš“ ali Gospodova molitev. Sv. Tomaž Akvinski pravi: „Gospodova molitev je najpopolnejša molitev, ker ne moremo, kakor piše sv. Avguštín Probi, če prav in dostojno molimo, nič drugega povedati, kakor to, kar se nahaja v tej Gospodovi molitvi.“ (Sum. 2. 2. 9. 83 a. 9.) Cerkveni pisatelj Tertulijan celó trdi: „V njej se ne nahajajo samo prave lastnosti molitve, ampak skoraj ves Gospodov nauk, ves nravni zakon, tako da je v tej molitvi kratka vsebina vsega evangelija posneta.“ (De orat.) Da je „očenaš“ res najpopolnejša molitev, bomo spoznali pri razlaganji posameznih prošén „očenaša“.

Z v r š e t e k.

V pobožni molitvi z Bogom se pogovarjati, je za človeka največja čast, je njegovo najbolj vzvišeno opravilo, ki ga povzdiguje nad vsa druga zemeljska bitja in ga zbližuje najbolj onim duhovom, ki neprenehoma Boga hvalijo in častijo v nebesih. Pobožna molitev pa je ob enem tudi najkoristnejše opravilo, katero nam pridobiva vse dobro za dušo in telo. Zato pa, dragi kristijani, „pridite, molimo in padimo na tla, in jokajmo pred Gospodom, ki nas je vstvaril.“ (Ps. 94, 6.) Posvečujmo vse dni svojega življenja s pobožno molitvijo Gospodu, ki nas je vstvaril v svojo čast; molimo radi povsod,

posebno pa v cerkvi, v hiši molitve; molimo za-se, pa tudi za druge, zlasti za stariše in sorodnike, duhovsko in deželsko gosposko. Ako to storimo, posnemali bomo najbolj Jezusa Kristusa, posnemali prve kristijane, in bomo tudi, kakor oni, prav živeli, saj pravi sv. Avguštin: „Kdor zna prav moliti, zna tudi prav živeti.“ „Molite drug za drugega, da bodete ohranjeni; veliko namreč premore stanovitna molitev pravičnega.“ (Jak. 5, 16.) Amen.

60. Krščanski nauk.

Katoliški kristijani imamo prav mnogo in zelo lepih molitev, ki so primerne raznoterim dušnim in telesnim potrebam našega življenja, a vse druge molitve presega po svojem izviru, po svoji lepoti, vsebini in vrednosti „očenaš“ ali Gospodova molitev. Zato pa je umestno, da katekizem govori še posebej

2. o Gospodovi molitvi.

281. Zakaj se imenuje očenaš Gospodova molitev?

Očenaš se imenuje zato Gospodova molitev, ker nas ga je učil naš Gospod, Jezus Kristus.

Jezus Kristus je mnogo molil, kakor veste. Ko je nekdanj zopet molil na samotnem kraju, mu po končani molitvi reče eden njegovih učencev: „Gospod, uči nas moliti, kakor je tudi Janez učil svoje učence.“ (Luk. 11, 1.) Jezus je bil takoj pripravljen jih učiti in je rekel: „Vi tedaj tako molite: Oče naš itd.“ Jezus Kristus torej, naš Gospod, sam nas je učil očenaš, zato se po pravici že od prvih časov krščanstva ta molitev imenuje Gospodova molitev. Očenaš je takorekoč prošnja, katero vložimo pri Bogu, nebeškemu Očetu, in sicer je to prošnja, katero nam je narekoval sam božji Sin, katero nam je narekoval naš največji in najboljši besednik in priprošnik v nebesih, ki nas brezmejno ljubi, ki pozna natančno

vse naše potrebe in natančno ve, na kak način moramo prositi in za kaj, da bodo naše prošnje uslišane pri Bogu. Kdo bi mogel dvomiti, da je očenaš najčastitljivša, pa tudi najboljša in najpripravniša molitev? Lepo piše o Gospodovi molitvi sv. Bonaventura: „Ta molitev se odlikuje po treh vrlinah: po svoji častitljivosti, ker je zložena od Kristusa; po svoji kratkosti, da je mogoče se je lažje naučiti, boljše zapomniti in jo večkrat moliti; slednjič po svoji rodovitnosti, ker obsega vse prošnje in potrebe sedanjega in prihodnjega življenja.“

282. *Kako se glasi Gospodova molitev?*

Gospodova molitev se glasi:

Oče naš, kateri si v nebesih! — Posvečeno bodi tvoje ime; — pridi k nam tvoje kraljestvo; — zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji; — daj nam danes naš vsakdanji kruh; — in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom; — in nas ne vpelji v skušnjavo; — temveč reši nas hudega. — Amen.

Kdor le nekoliko premišljuje Gospodovo molitev, precej spozna, da nam Jezus Kristus v njej ni le povedal, za katere reči naj prosimo, ampak tudi, po katerem redu naj za nje prosimo. Razven tega je Gospodovo molitev jako lahko umeti vsakemu človeku, naj si bo otrok ali odrasel človek, naj si bo učen ali ne. Ker je vrhu tega tudi celó kratka, si jo vsakdo lahko zapomne

283. *Koliko delov ima očenaš?*

Očenaš ima dva dela: nagovor in sedem prošenj.

Če otroci od svojih starišev kaj želijo, ne smejo kar naravnost reči: „Dajte mi to ali ono!“ ker bi to ne bilo spodobno in dostojno, ampak najpreje spoštljivo nagovorijo stariše: „Ljubi oče! ljuba mati!“ potem še le izrazijo svojo

željo. Ali če mogočneže in imenitnike tega sveta prosimo kake milosti, napravimo tudi na vrhu prošnje naslov ali nagovor, kakor postavim: Vaše veličanstvo! vaša visokost! vaša prevzvišenost! itd. Prav tako se spodobi, da pred molitvijo, ko prosimo najvišjega Gospoda nebes in zemlje, Boga primerno nagovorimo. Za nagovorom sledi potem sedem prošenj, katere obsegajo vse, za kar smemo in moremo Boga prositi. V prvih štirih prošnjah prosimo za vse, kar nam je treba, da dosežemo svoj večni namen, v poslednjih treh pa prosimo, da bi Bog odvrnil od nas vse, kar bi nam branilo doseči naš večni namen. Naš namen je večno vzveličanje v nebesih. Da se bomo pa vzveličali, moramo Boga spoznavati in častiti, zato nas je Jezus učil pred vsem prositi: „Posvečeno bodi tvoje ime.“ Večnega kraljestva v nebesih ne moremo doseči, ako nismo v božjem kraljestvu na zemlji, v sveti cerkvi, in ako ne vlada Bog v našem srcu po svoji milosti, zato prosimo dalje: „Pridi k nam tvoje kraljestvo.“ Živi udje kraljestva božjega na zemlji in v posvečujoči milosti ostanemo le tako dolgo, dokler izpolnjujemo v vseh rečeh voljo božjo, zaradi česar sledi prošnja: „Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji.“ Ker ima duša s telesom vred postati deležna večnega vzveličanja in imata oba razne potrebe, še pristavljamo: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“, da bi nam Bog dal vsega, česar vsak dan potrebujemo za dušo in telo. Tri ovire nam zlasti branijo, da ne moremo doseči večnega vzveličanja. Prva ovira so grehi, katere smo storili, zaradi česar prosimo: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“ Druga ovira so razne skušnjave, ki nas vabijo v grehe in ovirajo v izpolnjevanju božje volje, zato prosimo: „In nas ne vpelji v skušnjava.“ Tretja ovira so grehi, katere bi še storiti utegnili, in iz grehov izvirajoče večno pogubljenje in razne časne nesreče. Da bi vsega tega bili rešeni, prosimo slednjič: „Temveč reši nas hudega.“ „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo privrženo“, je rekel Jezus (Mat. 6, 33.) in uprav isto prositi učil nas je v očenašu. To smo že spoznali, ko smo si samo površno ogledali Gospodovo molitev, še bolj jasno pa bomo to spoznali, ko si še posebej ogledamo nagovor in posamezne prošnje očenaša.

a) Nagovor.

284. *Kako se glasi nagovor v očenašu?*

Nagovor v očenašu se glasi: „Oče naš, kateri si v nebesih!“

V starem zakonu nagovarjali so Boga, predno so začeli moliti, navadno takole: „Gospod, vsemogočni kralj, ki si vstvaril nebo in zemljo!“ ali pa z drugimi tem podobnimi besedami, v katerih je bila izražena vsemogočnost božja. Jezus Kristus pa nas je učil nagovarjati Boga z besedami: „Oče naš, kateri si v nebesih!“ Zakaj ga pa tako nagovarjamo, in ne tako, kakor v štari zavezi? Ali zakaj ne pravimo: Vsemogočni, sveti Bog? Če pomislimo, kolik je Bog, kako veličasten, mogočen in svet, kako mu brez števila svetih angelov služi z največjim spoštovanjem, če pomislimo vrhu tega, kako smo mi revni, črviči zemlje, tega neskončno veličastnega in svetega Boga tolikokrat in tako hudo žalili, je gotovo, da bi nas bilo groza, da bi izgubili pogum stopiti s kako prošnjo pred tako veličastnega Boga. Da pa ne izgubimo poguma, da se radi in z otroškim zaupanjem bližamo Bogu in ga prosimo, nas je učil naš ljubi Vzveličar imenovati ga Očeta, in nas tako opomnil, da se mu smemo bližati kakor otroci svojemu očetu, ž njim govoriti in ga prositi tega, česar nam je treba. „O sladko ime oče! o ljubezni polno ime!“ kliče sv. Avguštin, „s tem imenom se vzbuja zgolj ljubezen in otroško nagnenje.“ „Mi postavljamo“, veli sv. Tomaž s sv. Avguštinom, „mi postavljamo ime „oče“ na začetek, da bi si pridobili naklonjenost božjo, ker s tem glasno spoznavamo njegovo priljudnost do nas in njegovo neizrekljivo blagohotnost do njegovih stvarij.“ Krščanski poslušalci! ako vse to prevdarite, se bodele gotovo v srčnih molitvah obračali do Boga, svojega ljubega Očeta, in ga kakor otroci zaupljivo prosili tega, česar vam je treba za dušo in telo.

285. *Zakaj nagovarjamo Boga z imenom „Oče“?*

Boga nagovarjamo z imenom „Oče“, ker nas je ustvaril po svoji podobi in po očetovsko skrbi za nas; posebno pa, ker nas je pri sv. krstu sprejel za svoje otroke.

Po pravici smemo trditi, da nobenemu ne pristoja častitljivo ime „oče“ tako zeló, kakor Bogu, in sicer pred

vsem zaradi tega, ker nas je po svoji podobi ustvaril. Sveto pismo pravi: „Ali ni on tvoj Oče, ki te je pridobil, in te naredil, in ustvaril?“ (V. Mojz. 32, 6.) „Vedite, da Gospod sam je Bog; on nas je naredil in ne sami sebe“ (Ps. 99, 3.) pravi psalmist, in zopet drugje: „Tvoje roke so me naredile in obrazile.“ (Ps. 118, 77.) S tem, da nas je Bog ustvaril, da nam je telo in dušo podaril, katera je po svoji naravi podoba božja, je postal naš Oče, mi pa njegovi otroci. Bog tudi po očetovsko skrbi za nas. Bog daje rast, da imamo kaj jesti in se s čim oblačiti, on nam daje moč in zdravje, da moremo delati in si skrbeti za to, kar nam je k življenju potrebno. „Oči vseh upajo v té, Gospod! in ti jim daješ jed ob pripravnem času. Ti odpiraš svojo roko in nasičuješ vse živo z blagodarom“, pravi kralj David. (Ps. 144, 15. 16.) Kristus sam veli: „Ne skrbite tedaj rekoč, kaj bomo jedli, ali kaj bomo pili, ali s čim se bomo oblačili? Ker po tem vsem poprašujejo neverniki. Saj vé vaš Oče nebeški, da vsega tega potrebujete.“ (Mat. 6, 31.) Ker Bog za nas skrbi, kakor oče za svoje otroke, pravi sv. Peter: „Vso svojo skrb zvrnite nanj, ker njemu je skrb za vas.“ (I. Petr. 5, 7.)

Boga ne imenujemo samo zato svojega Očeta, ker nas je ustvaril ali ker nam je dal naravno življenje in nam isto ohranjuje, ampak posebno še zato, ker nas je pri svetem krstu sprejel za svoje otroke, ko nas je prerodil v novo nadnaravno življenje po posvečujoči milosti, katero nam je zaslužil Jezus Kristus. Če kdo koga sprejme za svojega otroka, pravimo, da ga posinovi. Da je Bog nas posinovil, mnogokrat omenja sv. pismo. Tako piše sv. Pavel: „Niste prejeli duha sužnosti spet v strah, ampak prejeli ste duha posinovljenih otrok, v katerem kličemo: Aba, Oče!“ (Rimlj. 8, 15.) Kristijanom ni treba imeti hlapčevskega strahu pred Bogom, ampak otroško zaupanje do njega, ker so otroci božji, če le krščansko tudi živijo. Drugokrat piše sv. Pavel: „Kadar je pa prišlo izpolnjenje časa, je Bog poslal svojega Sina, da bi jih odrešil, kateri so bili pod postavo, da prejmemo posinovljenje.“ (Gal. 4, 4. 5.) Sv. Janez pa nam kliče: „Glejte! kakšno ljubezen nam je Oče skazal, da se otroci božji imenujemo in smo.“ (I. Jan. 3, 1.) „O brezmejno človekoljubje“, kliče nam tudi sv. Krizostom, „o brezmejno človekoljubje božje in kolika čast za nas! Prevdarjaj in občuduj ljubi moj, neizrekljivo bogastvo dobrotljivosti božje, ker nam dovoljuje imenovati ga Očeta! Pozemeljski

sme nebeškega, umrljivi neumrljivega, časni večnega, on, ki je bil včeraj še prah, sme imenovati njega Očeta, ki je od vekomaj Bog.“

Krščanski poslušalec! ne pozabi nikjer in nikoli, da je za te največja čast, ker je Bog tvoj Oče, ti pa njegov otrok. Kaka sramota za kraljevega sina, ko bi se tako spozabil, da bi pobegnil k sovražniku svojega očeta in njemu služil! A koliko bolj sramotno je še le za kristijana, otroka nebeškega kralja, če pobegne v tabor hudičev in njemu služi namesto Bogu, svojemu Očetu! Ali more tak kristijan po pravici moliti: „Oče naš, kateri si v nebesih?“ Ako si torej grešil, ne boš li vselej, predno začneš očenaš moliti, obžaloval svoje grehe in rekel z izgubljenim sinom: „Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe; več nisem vreden tvoj sin imenovan biti?“ (Luk. 15, 21.)

Ker smo otroci božji, moramo tudi dolžnosti otrok do svojega nebeškega Očeta izpolnjevati. Nebeškega očeta moramo ljubiti, kakor naroča sv. pismo: „Iz vse svoje moči ljubi njega, ki te je ustvaril“ (Sir. 7, 32.); moramo ga častiti, kakor zopet govori sv. pismo: „Sin spoštuje svojega očeta in hlapec svojega gospoda; če sem tedaj jaz Oče, kje je moja čast?“ (Mal. 1, 6.), moramo mu biti pokorni s tem, da izpolnjujemo vse njegove zapovedi. „In boš kakor pokoren sin Najvišjega.“ (Sir. 4, 11.) Dalje mora kristijan Boga posnemati po naročilu Kristusovem, ki je rekel: „Bodite popolni, kakor je vaš Oče v nebesih popoln.“ (Mat. 5, 48.) Slednjič se mora kristijan voljno podvreči Bogu tudi takrat, kadar ga tepe. „Prenesite pokorjenje! Kakor otrokom se vam Bog skazuje, zakaj kje je otrok, katerega oče ne pokori?“ (Hebr. 12, 7.)

286. Zakaj pravimo Bogu „naš“ Oče?

Bogu pravimo „naš“ Oče, ker je Oče vseh ljudij, in torej moramo bratovsko drug za drugega moliti.

V Gospodovi molitvi ne nagovarjamo Boga: Oče „moj“, marveč: Oče „naš“, ker je Bog ustvaril vse ljudi, ker za vse skrbi, je torej oče vseh: „Ali ni en Oče nas vseh? Ali nas ni en Bog ustvaril?“ vprašuje prerok Malahija. (2, 10.)

Sv. Pavel pravi: „En Bog in Oče vseh, kateri je čez vse.“ (Efež. 4, 6.) Ako pa imamo vsi skupaj enega očeta, smo tudi bratje in sestre med seboj. „Vi vsi pa ste bratje...“, govori Kristus; „zakaj eden je vaš Oče, ki je v nebesih.“ (Mat. 23, 8. 9.) Ako pa smo bratje in sestre med seboj, se moramo tudi vsi po bratovsko ljubiti, drug drugemu pomagati, dobrote skazovati. Ker pa ne moremo vsem ljudem skazovati dobrot, ko le malo premoremo ali pa nič, zato moramo prositi Njega, ki je vsemogočen, da bi vsem ljudem skazoval dobrote, ali mi moramo moliti za vse ljudi. Ali sprevidite sedaj, predragi, zakaj nas je Kristus učil moliti: Oče „naš“, ne pa: Oče „moj“? Kako lepa se nam tedaj kaže Gospodova molitev že v nagovoru, ker je zložena tako, da moli eden za vse, vsi za enega.

287. Zakaj pravimo: „Kateri si v nebesih“?

„Kateri si v nebesih“ pravimo zato, ker je Bog posebno pričujoč v nebesih, kjer hoče biti nekdan sam naše preveliko plačilo.

Nam vsem je znano, da je Bog povsod pričujoč. „Kam pojdem pred tvojim duhom“, vprašal je kralj David, „in kam pobežim pred tvojim obličjem? Ako bi šel v nebo, si ti ondi; ako bi se podal v pekel, si tukaj. Ako bi vzel zarjine peroti in bi prebival na kraju morja: bi me tudi tja peljala tvoja roka in me držala tvoja desnica. (Ps. 138, 7. seq.) Četudi pa je Bog povsod pričujoč, nam vendar Kristus vелеva moliti: „Oče naš, kateri si v nebesih!“ ker so nebesa tisti kraj, kjer Bog posebno razodeva svoje veličastvo svojim izvoljenim in kjer hoče biti nekdan sam tudi celo naše preveliko plačilo. Ker je Bog posebno pričujoč v nebesih, so že pravični stare zaveze povzdigovali pri molitvi svoje oči in svoje roke proti nebesom. „Svoje oči vzdigujem k tebi, ki prebivaš v nebesih“, molil je kralj David. (Ps. 122, 1.) Kristus sam se je pri molitvi navadno ozrl v nebo. Izgovarjaje besede: Kateri si v nebesih! pa naj bi se tudi spominjali, da smo na tem svetu le popotniki, in da so nebesa naša prava domovina, kjer prebiva naš nebeški Oče, da moramo po nebesih hrepeneti noč in dan. „Ničesar naj

nas ne veseli več v tej solzni dolini“, govori sv. Gregorij, „nas, ki imamo svojega očeta v nebesih.“ — Besede: Kateri si v nebesih! pa nas slednjič spominjajo, da moramo, kadar molimo, odtrgati svoje srce od pozemeljskih stvari in misliti le na nebeške. Ves nagovor v Gospodovi molitvi je torej pripravljen vzbujati v nas pobožnost in zbranost duha.

Z v r š e t e k.

„Glejte! kakšno ljubezen nam je skazal Oče, da se otroci božji imenujemo in smo.“ (I. Jan. 3, 1.) Bog je naš Oče, mi pa smo njegovi otroci. Dobri otroci radi mislijo na svoje stariše, radi se ž njimi pogovarjajo, radi o njih z drugimi govorijo. Mislimo tudi mi radi na Boga, pogovarjajmo se ž njim v pobožni molitvi, govorimo o svojem nebeškem Očetu radi tudi z drugimi ljudmi. Kadar izgovarjamo nagovor v očenašu: „Oče naš, kateri si v nebesih!“ pozabimo na svet in na vse, kar je na svetu, stopimo v duhu pred „Kralja vseh kraljev in Gospoda vseh gospodov (I. Tim. 6, 15.), stopimo pred prestol Onega, ki je ustvaril nebo in zemljo, morje in vire vodâ“ (Skriv. raz. 14, 7.), „ki nasičuje vse živo z blagodarom.“ (Ps. 144, 16.) „Spodobi se“, piše sv. Brnard, „da stopimo, kadar molimo, na nebeški dvor, v ono krasno palačo namreč, kjer sedi Kralj vseh kraljev na svojem bliščecem prestolu, in okoli njega neštivilna vojska blaženih duhov.“ (Serm. de 4. mod orand.) Izgovarjajmo te besede z otroško spoštljivostjo in s svetim zaupanjem, potem ne bo naša molitev samo ustna, ampak srčna, „naša bo pristop do nebeškega kralja in ga bo nagnila skazovati nam vso pomoč, katero v naših bojih in nadlogah tako zelo potrebujemo.“ (Šv. Brnardin Sijenski.) Amen.

61. Krščanski nauk.

Kadar otroci prosijo svoje stariše, jih najprej spoštljivo in primerno nagovorijo, potem pa izrečejo svojo prošnjo. Mi vsi smo otroci nebeškega Očeta, ker nas je ustvaril po

svoji podobi in po očetovsko skrbi za nas, posebno pa, ker nas je pri svetem krstu sprejel za svoje otroke, nas posinovil. Kadar torej nebeškega Očeta kaj prosimo, nagovorimo ga prav primerno: Oče naš, kateri si v nebesih! Ko smo v duhu stopili pred svojega nebeškega Očeta, ga primerno nagovorili, ga nekako opozorili na nas, da bi nas milostno poslušal, predložimo mu

b) sedem prošenj.

288. Kako se glasi prva prošnja očenaša?

Prva prošnja očenaša se glasi: „Posvečeno bodi tvoje ime!“

O božjem imenu pravi psalmist: „Sveto in strašno je njegovo ime“ (Ps. 110, 9.) in: „Mladič in device, stari in mladi naj hvalijo ime Gospodovo! ker njegovo ime samo je visoko.“ (Ps. 148, 12. 13.) Božje ime je tako sveto, da svetejše postati ne more, zato pa tudi besede: „posvečevati božje ime ne pomenijo toliko, kakor božje ime sveto napraviti, ampak: je v časti imeti, je poveljevat, je za sveto imeti. Tako piše sv Avguštin o prvi prošnji: „Posvečeno bodi tvoje ime!“ „Te besede niso tako umevati, kakor bi božje ime ne bilo že samo v sebi sveto, ampak v istem prosimo, da bi ljudje imeli njegovo ime za sveto, tako da bi se nad vse „bali je žaliti.“ Božje ime tudi ne pomeni le besedo „Bog“, ampak Boga samega, vse njegovo neskončno in večno veličastvo, tako da ime nadomešča trojedinega Boga. A zakaj prosimo najprej, da bi bilo ime božje posvečeno? Ker se to za dobrega, razumnega otroka božjega najbolj spodobi. Dober, razumen otrok, ki ljubi svojega očeta, ničesar bolj ne želi, kakor da bi bilo ime njegovega očeta v časti, in prav tako mora pravi otrok božji pred vsem želiti, da bi ime božje bilo v časti, da bi bilo posvečeno. „Vsakega, ki kliče moje ime, sem ustvaril k svoji časti“, govori Gospod po preroku. (Iz. 43, 7.) Ako nas je pa Bog ustvaril k svoji časti mora tudi naša prva skrb biti, da bi se njegovo presveto ime častilo, in zaradi tega prosimo v prvi prošnji: „Posvečeno bodi tvoje ime!“

289. Česa prosimo v prvi prošnji očenaša?

V prvi prošnji očenaša prosimo:

1. da bi se božje imé nikdar ne onečeščevalo ali sramotilo, temveč častilo in hvalilo.

Božjemu imenu se more nečast delati z vsakim grehom, zlasti, če kdo Boga zaničuje; ono se sramoti, ako se lahko-mišljeno izgovarja ali celó zlorablja v kletev. Bogokletje je grozna pregreha. „Nič ni strašnejšega od bogokletja“, piše sv. Hijeronim, „zakaj vsi drugi grehi so naperjeni proti temu, kar je spodaj, bogokletje pa napada to, kar je zgoraj.“ (In Is. c. 18.) Koliko je takih ljudij, ki onečaščujejo božje imé, pa tudi takih surovežev, ki posebno v jezi Boga kolnejo ali drugače sramotijo! V prvi prošnji pa prosimo, da bi se to več ne zgodilo, ampak da bi se božje imé, kakor zasluži, hvalilo, poveličevalo, častilo, saj je naš namen na svetu, kakor angelov v nebesih, da Boga hvalimo in častimo. — V prvi prošnji očenaša prosimo:

2. da bi vsi ljudje spoznavali Boga s pravo vero in ga poveličevali s krščanskim življenjem.

Kdor Boga prav spozna, kdor vé, kako veličasten, kako dobitljiv, ljubezniv in svet je Bog, bo po tem spoznanju gnan njega in njegovo sveto imé tudi častil. Kdor pa Boga in njegovih popolnostij ne pozna ali pa ne dovolj, ga tudi častiti ne more. In takih ljudij je silno mnogo. Sem spadajo milijoni in milijoni paganov, „ki še sedé v temi in smrtni senci“ (Luk. 1, 79.), „kateri imajo s temò omračen um in so odločeni od življenja božjega.“ (Efež. 4, 18.) — Sem spadajo krivoverci in razkolniki, ki sicer v pravega Boga verujejo, pa ne verujejo vsega, kar je on razodel in nam po svoji cerkvi zapoveduje verovati; oni torej ne spoznavajo dovolj Boga in njegove volje. — Sem lahko prištevamo tudi one katoličane, ki so v resnicah sv. vere bili slabo podučeni, ali so pozabili, kar so se v mladosti učili o Bogu. Ali ni potemtakem opravičena prošnja, da bi vsi ljudje, neverniki, krivoverci, nevedni katoličani spoznavali Boga s pravo vero? — Bogu in njegovemu imenu se dela nečast

z nekrščanskim življenjem, ki je nasprotno naukom Kristusovim in njegove svete cerkve, ali z grešnim življenjem. Kakor otrok, ki grdo živi, dela svojim starišem nečast in sramoto, tako človek, ki v grehih živi, dela nečast Bogu. Bog sam pravi po preroku Izaiju: „Poslušajte nebesa, in zemlja vleci na ušesa; ker Gospod govori: Otroke sem izredil in povikšal, oni pa so me zaničevali.“ (Iz. 1, 2.) In sv. Pavel naravnost veli: „S prelomljenjem postave Bogu nečast delaš.“ (Rimlj. 2, 23.) Ali ni to nečast, ako človek, reven črviček zemlje, da, ki ni nič v primeri z Bogom, prelamlja postavo Gospodovo, katero mu je v preveliki ljubezni zapisal v srce, katero mu je razodel po svojem edinorojenem Sinu, katero mu oznanja po svoji cerkvi? Kdor tedaj resnično želi, da bi se Bog častil, mora še prav posebno želeti in prositi, da bi se grešniki spreobrnili k Bogu in se spokorili, ter ga v prihodnje poveličevali s krščanskim življenjem. Kakor se namreč z grehom dela Bogu največja nečast, tako se nasprotno Bogu dela največja čast, če kdo krščansko živi, tako, kakor je Kristus učil z besedo in z vzgledom, in kakor še sedaj učijo njegovi namestniki na zemlji.

Prva prošnja — smemo trditi — je najbolj vzvišena, najlepša; ona izvira iz čiste ljubezni do Boga, ona izvira iz svete gorečnosti za čast božjo. Ako nam prva prošnja očenaša ne bo prihajala le iz ust, ampak tudi iz Boga ljubečega srca, ako si bomo razven tega prizadevali s čednostnim življenjem delati čast imenu božjemu, bomo bolj in bolj podobni angelom in svetnikom, ki neprenehoma na vse veke hvalijo in častijo božje imé.

290. Kako se glasi druga prošnja očenaša?

Druga prošnja očenaša se glasi: „Pridi k nam tvoje kraljestvo.“

Kadar izgovorimo besedo kraljestvo, mislimo navadno na deželo, v kateri ima zapovedovati kralj, katerega morajo poslušati vsi njegovi podložniki. Kaj pa pomeni beseda kraljestvo v drugi prošnji očenaša? Tu ima beseda kraljestvo trojen pomen. Beseda kraljestvo pomeni božje kraljestvo v nas, to je stan milosti božje in čednosti. To kraljestvo ima v mislih Jezus Kristus, ko pravi: „Glejte! božje kraljestvo

je znotraj v vas.“ (Luk. 17, 21.) O tem kraljestvu govori tudi sv. Pavel, ko piše: „Božje kraljestvo ni jed in pijača, ampak pravičnost, mir in veselje v sv. Duhu.“ (Rimlj. 14, 17.) Kraljestvo božje v nas ali kraljestvo milosti je nevidno. — Beseda kraljestvo božje pomeni dalje sv. katoliško cerkev, katero je Jezus sam imenoval v raznih prilikah kraljestvo, kakor postavim: Nebeško kraljestvo je podobno gorčičnemu zrnju, kvasu, kralju itd. „Tebi bom dal ključne nebeškega kraljestva“, je rekel Jezus apostolu Petru, ko mu je obljubil, da ga bo mesto sebe postavil za vidnega poglavarja svoje cerkve. (Mat. 16, 18.) Sv. cerkev je vidno kraljestvo božje. — Slednjič pomeni beseda kraljestvo sveta nebesa, in tista ima Kristus v mislih, ko n. pr. pravi: „Bolje ti je z enim očesom iti v božje kraljestvo, kakor pa dve očesi imeti, pa vrženemu biti v peklenski ogenj. (Mark. 9, 46.)

291. Cesa prosimo v drugi prošnji očenaša?

V drugi prošnji očenaša prosimo trojnega kraljestva, namreč:

1. da bi vladal Bog v nas z vero, upanjem in ljubeznijo.

Ako smo v milosti božji, vlada Bog v našem srcu kakor kralj v svojem kraljestvu. Sv. apostol Pavel pravi: „Ali ne veste, da so vaši udje tempel svetega Duha, kateri je v vas, katerega imate od Boga, in da niste svoji? Častite in nosite Boga v svojem telesu“ (I. Kor. 6, 19. 20) in: „Vi ste tempel živega Boga, kakor govori Gospod: Pri njih bom prebival in med njimi bom hodil, in bom njih Bog, in oni bodo moje ljudstvo.“ (II. Kor. 6, 16.) Jezus sam pa pravi: „Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (Jan. 14, 23.) Ti izreki sv. pisma nam pričajo, da prebiva Bog na poseben način v duši, ki je v stanu posvečujoče milosti, da je nekako neločljiv spremljevalec svoje milosti. S posvečujočo milostjo božjo vred pa se vlijejo v našo dušo tri božje čednosti: vera, upanje in ljubezen. Milost sv. vere stori, da imamo zaradi resničnosti božje za resnico vse, kar je Bog razodel in nam po katoliški cerkvi zapoveduje verovati, čeprav je vmes mnogo takih resnic,

ki presegajo naš razum. Krščansko upanje, ki se nam po posvečujoči milosti vlije v dušo, stori, da zaradi božje vse-mogočnosti, dobrotljivosti in zvestosti trdno in zanesljivo pričakujemo vse, kar nam je Bog obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa, namreč večno vzveličanje in pripomočke, da je dosežemo. Krščansko upanje nam daje tolažljivo zavest, da smo povzdignjeni k časti božjih otrok, da smo sodediči nebes in dediči Jezusa Kristusa. Čednost krščanske ljubezni stori, da Boga zavoljo njegove neskončne popolnosti in dobrote ljubimo nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga; ona nas vnema, da vse storimo, kar je Bog zapovedal, in vse opustimo, kar je prepovedal, in ko bi nas stalo še toliko truda in trpljenja. „Izpolnjenje postave je ljubezen.“ (Rimlj. 13, 10.) Po treh čednostih vere, upanja in ljubezni vlada Bog v naših srcih, zakaj tisti, ki vse veruje, kar je Bog razodel, tudi nerazumljive resnice, podvrže Bogu svoj razum, kdor vse le od Boga pričakuje in vse le zavoljo Boga stori, podvrže mu svojo voljo. Ako Bog vlada v našem srcu po veri, upanju in ljubezni, smemo pač reči, da smo popolnoma njegovi. V tako dušo, ki se daje popolnoma vladati in voditi od Boga, se ne more vtihotapiti greh, ki bi razdril v njej kraljestvo milosti. Ali moremo torej prositi za kaj boljšega, kakor je to, da bi vedno Bog vladal v našem srcu? — V drugi prošnji očenaša prosimo:

2. da bi se razširjalo in utrjevalo božje kraljestvo na zemlji, to je sveta katoliška cerkev.

Jezus Kristus je ustanovil sv. katoliško cerkev, božje kraljestvo na zemlji, da vodi do konca sveta ljudi k večnemu vzveličanju. „Pojdite in učite vse narode, in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal“, glasi se naročilo Kristusovo. (Mat. 28, 18. 19.) Mi smo sicer tako srečni, da smo udje sv. katoliške cerkve, kraljestva božjega na zemlji, a večina ljudij je še zunaj edinovzveličavne cerkve in ne poznajo pota, po katerem naj bi hodili, da se vzveličajo. Srčna želja vsakega pravega katoličana mora biti, da bi ti nesrečniki od milosti božje razsvetljeni prej ko prej prišli v ovčji hlev Jezusa Kristusa, dobrega pastirja. Ako torej prosimo: „Pridi k nam tvoje kraljestvo“, izražamo s tem svojo srčno željo,

da bi Bog sv. katoliško cerkev razširil, da bi obudil mnogo pobožnih duhovnikov, zlasti pa mnogo gorečih misijonarjev, ki bi šli oznanjevat Kristusov evangelij nevernikom, da bi one, ki se ne dadó prepričati o resničnosti katoliške vere, razsvetlil z lučjo svoje milosti in tako prenovil obličje zemlje. — Kraljestva le tedaj trdno stojé, ako vsi podložniki natančno izpolnjujejo vladarjeva povelja, ako pospešujejo v medsebojni ljubezni, miru in zlogi blaginjo drug drugega, ako so pripravljeni žrtvovati za domovino premoženje in življenje. Enakega duha morajo biti tudi kristijani, ako hočejo, da se bo sv. cerkev utrjevala. Zato pa prosimo v drugi prošnji očenaša tudi, da bi se božje kraljestvo na zemlji utrjevalo s tem, da si kristijani prizadevajo bolj in bolj spoznavati resnice sv. vere, bolj in bolj natančno izpolnjevati zapovedi božje, se bolj in bolj pridno in vredno posluževati vzveličavnih pripomočkov, sv. zakramentov, in se neprestano vojskovati zoper sovražnike vzveličanja.

Poleg kraljestva božjega na zemlji, v katerem je poglavar Jezus Kristus, pa se nahaja še drugo kraljestvo, v katerem je poglavar hudobni duh, po besedah Kristusovih „vojvoda tega sveta“. (Jan. 16, 11.) Ne dá se tajiti, da ima hudobni duh mnogo podložnikov, kateri njemu služijo ter mu pomagajo razširjati kraljestvo greha. Vsi, ki prelamljajo zapovedi božje in cerkvene, ali z drugimi besedami: vsi, ki greh delajo, so služabniki hudobnega duha, ker izpolnjujejo njegovo voljo. „Kdor greh dela, je iz hudiča, ker hudič od začetka greši“ (I. Jan. 3, 8.), piše sv. Janez. Jezus sam pravi: „Resnično, resnično vam povem: Slehern, kateri greh dela, je suženj greha“ (Jan. 8, 34.), ki je delo hudobnega duha. Ako se razširja in utrjuje kraljestvo satanovo, zmanjšuje se in slabí kraljestvo Kristusovo, in nasprotno. Če potemtakem prosimo, da bi se razširjalo in utrjevalo kraljestvo Kristusovo, ob enem prosimo, da bi se razdrlo kraljestvo satanovo. Ali moremo prositi še kaj boljšega? — V drugi prošnji očenaša prosimo:

3. da bi nas Bog po smrti sprejel v nebeško kraljestvo.

Na tem svetu prave sreče najti ne moremo, ker je zemlja le solzna dolina, in če bi tudi mislili, da jo imamo, se nam večkrat kar nepričakovano izmuzne, ali pa pride

smrt, ki razdere vso našo namišljeno srečo. Vender človek bi bil rad srečen, in sicer tako srečen, da bi njegovej sreči ničesar ne manjkalo, tako srečen, da bi njegove sreče nihče ne mogel razdreti. Taka popolna sreča nas čaka v nebesih; Bog nam jo je obljubil za plačilo čednostnega življenja. „Pravični pa bodo vekomaj živeli“, beremo v knjigi modrosti, „in pri Gospodu je njih plačilo in skrb za nje pri Najvišjem. Zato bodo prejeli častitljivo kraljestvo in lepo krono iz roke Gospodove.“ (Modr. 5, 16. 17.) Da bi nas Bog po smrti sprejel v nebeško kraljestvo, o katerem piše sv. Pavel: „Okoli ni videlo, uho ni slišalo in v nobeno človeško srce ni prišlo, kar je Bog njim pripravil, ki ga ljubijo (I. Kor. 2, 9.), za to še posebno prosimo v drugi prošnji očenaša, ko pravimo: „Pridi k nam tvoje kraljestvo.“ Pa ne le moliti moramo, da bi nas Bog po smrti sprejel v nebeško kraljestvo, ampak se moramo tudi po svojih močeh truditi, tako živeti, da bomo dosegli nebesa, moramo za nebesa tudi kaj trpeti; zakaj „nebeško kraljestvo silo trpi, in le silni je nase potegnejo.“ (Mat. 11. 12.) Ako bomo za nebesa prosili, za nebesa živeli, smemo pričakovati, da nam bo Gospod zaklical: „Pridite, blagodarjeni mojega Očeta, posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta.“ (Mat. 25, 34.)

Tudi druga prošnja očenaša je jako imenitna, in če se uresniči, se po njej izpolnjuje tudi že prva prošnja, zakaj nikjer se Bogu ne skazuje tista čast, kakor v duši, v kateri on vlada z vero, upanjem in ljubeznijo, kakor v sv. cerkvi in v nebesih; tu se mu služi, kakor on hoče, tudi se on ljubi, kakor zasluži. In kaj si more prositi človek boljšega, koristnejšega, kakor milost, kakor razširjanje kraljestva božjega na zemlji, kakor nebeško kraljestvo? Ljudje si na tem svetu ne morejo misliti večje sreče, kakor če je kdo kralj, vladar, ker menijo, da tisti vse ima, karkoli poželi njegova duša. A kaj je časna sreča v primeri z večno, kaj pozemeljsko kraljestvo v primeri z nebeškim?

Z v r š e t e k.

V prvi prošnji očenaša prosimo, da bi se božje ime nikdar ne onečesečevalo ali sramotilo, temveč častilo in hvalilo; da bi vsi ljudje spoznavali Boga s pravo vero in ga pove-
ličevali s krščanskim življenjem. V tej prošnji pozabimo na same sebe in mislimo le na božjo čast in slavo, zato pa je

tudi ta prošnja najbolj vzvišena. Pa tudi druga prošnja, v kateri prosimo, da bi vladal Bog v nas z vero, upanjem in ljubeznijo, da bi se razširjalo in utrjevalo božje kraljestvo na zemlji, da bi nas Bog sprejel po smrti v nebeško kraljestvo, je zelo imenitna. Kristus sam je rekel: „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice.“ (Mat. 6, 33.) Ako torej prosimo: „Pridi k nam tvoje kraljestvo“, izpolnjujemo zvesto, kar nam je Kristus naročil. Posvečujmo božje ime, iščimo božje kraljestvo v tem življenju, da bomo v prihodnjem vekomaj častili Boga v nebeškem kraljestvu. Amen.

62. Krščanski nauk.

„Oče naš, kateri si v nebesih!“ nagovarjamo Boga v Gospodovi molitvi. S temi besedami spoznavamo Boga za svojega očeta, sebe za njegove otroke. Dober, ljubeč otrok mora najpoprej prositi tega, kar je očetu v čast, zato prosimo tudi mi najpoprej: „Posvečeno bodi tvoje ime!“ Ko smo poskrbeli za očetovo čast, smemo in moramo misliti tudi na lastno blaginjo, in sicer na najboljše, kar smemo in moremo pričakovati od svojega nebeškega Očeta, na nebeško kraljestvo. „Ako pa otroci, smo tudi dediči.“ (Rimlj. 8, 17.) Zato prosimo v drugi prošnji očenaša: „Pridi k nam tvoje kraljestvo.“

292. Kako se glasi tretja prošnja očenaša?

Tretja prošnja očenaša se glasi: „Zgôdi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji.“

Ako hoče prejeti otrok dedščino po svojem očetu, si jo mora poprej nekako zaslužiti s tem, da zvesto izpolnjuje v vseh slučajih očetovo voljo, četudi mu je včasih prav težko. Prav tako mora kristijan, otrok božji, izpolniti voljo božjo, ako hoče vsprejet biti v nebeško kraljestvo. Kristus naravnost pravi: „Ne vsak, kateri mi pravi: Gospod! Gospod! pojde v nebeško kraljestvo“, ampak kdor stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, pojde v nebeško kraljestvo“ (Mat. 7, 21.) Zaradi tega je prav umestno in spodobno, da sledi za prošnjo: „Pridi k nam tvoje kraljestvo“, takoj tudi prošnja: „Zgôdi se tvoja volja, kakor v nebesih tako na zemlji.“

293. Česa prosimo v tretji prošnji očenaša?

V tretji prošnji očenaša prosimo milosti :

- 1. da bi izpolnjevali božjo voljo na zemlji vselej tako natanko in z veseljem, kakor jo izpolnjujejo angeli in svetniki v nebesih.**

Volja božja je zapisana v deseterih božjih zapovedih, katere je Bog dal ne le za izraelsko ljudstvo, ampak za nas vse. V deseterih božjih zapovedih so natančno povedane dolžnosti, katere imamo do Boga, do samega sebe in do bližnjika. Bog nam je dalje svojo voljo razodel po svojem Sinu Jezusu Kristusu in nam jo še sedaj razodeva po sveti katoliški cerkvi. Ne moremo se torej izgovarjati, da nam je volja božja neznana. Volja očetova mora vsakemu otroku biti draga, sveta. Naš božji Vzveličar je rekel: „Moja jed je, da storim voljo tega, kateri me je poslal.“ (Jan. 4, 34.) Kar je jed in pijača za telo, to je bilo za našega Vzveličarja izpolnjevanje volje nebeškega Očeta. Zopet drugokrat je rekel: „Z nebes sem prišel, ne da bi delal svojo voljo, ampak voljo tistega, kateri me je poslal“ (Jan. 6, 38.) Mi smo učenci Kristusovi, kar poveda že naše ime kristijan, zato pa moramo, kakor on, izpolnjevati voljo božjo; mi se imenujemo njegovi bratje in sestre, kar pa smo le tedaj, ako po njegovem vzgledu izpolnjujemo voljo njegovega in našega Očeta, kakor je sam rekel: „Kdorkoli stori voljo mojega Očeta, kateri je v nebesih, tisti je moj brat, sestra in mati“ (Mat. 12, 50.) Voljo božjo izpolnjevati je naše najimenitnejše opravilo na zemlji, zakaj volja božja je pravilo vse svetosti in popolnosti. Dasitudi vemo, da je naša najimenitnejša dolžnost izpolnjevati v vseh rečeh voljo božjo, se vendar le kaj rado zgodi, da ne ravnamo po volji božji, ampak po svoji trmi, ker se je vsled izvirnega greha naša volja nagnila k hudemu. Ali ni torej potrebno, da prosimo Boga, naj nam pomaga s svojo milostjo, da bomo vselej izpolnjevali njegovo voljo? To pa še ni dovolj, da sploh izpolnjujemo voljo božjo, ampak izpolnjevati jo moramo tudi natanko, kar se zgodi, ako smo zvesti tudi v malem, ako se tudi malih prestopkov zoper božje in cerkvene zapovedi skrbno ogiblremo. Božjo

voljo izpolnjevati moramo tudi z veseljem, radovoljno, iz spoštovanja in ljubezni do Boga, ne pa zato, ker se bojimo njegovih kaznij; zakaj veselega darovalca ljubi Bog " (II. Kor. 9, 7.) Natanko in z veseljem izpolnjujejo voljo božjo angeli in svetniki v nebesih. „Hvalite Gospoda vsi angeli njegovi, močni junaki, ki storite njegovo povelje, ki slušate glas njegove besede. Hvalite Gospoda vse vojne trume njegove, služabniki njegovi, ki storite voljo njegovo.“ (Ps. 102, 20, 21.) Ta psalm kaže, da se v nebesih natanko izpolnjuje volja božja. Tudi volja svetnikov se popolnoma sklada z voljo božjo, tako, kakor bi bili le ene volje, tako, da se nič ne razlikuje od volje božje. „Kdor se drži Gospoda“, piše sv. Pavel, „je en duh“ (ž njim) (I. Kor. 6, 17.), misli, hoče in dela, kakor Gospod hoče. Angeli in svetniki nam dajejo najlepši vzgled, kako naj tudi mi natanko in z veseljem izpolnjujemo voljo božjo, zato pravimo: Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. — V drugi prošnji očenaša še prosimo milosti:

2. da bi se vdali v voljo božjo tudi v trpljenju in bridkostih.

„Dobro in hudo, življenje in smrt, uboštvo in bogastvo je od Boga“ (Sir. 11, 14.) beremo v Sirahovih bukvah. Marsikatero trpljenje in marsikatera bridkost prihaja od Boga, mnogo trpljenja in bridkosti si zakrivimo sami, a mnogo trpljenja in bridkosti nam napravljajo tudi brezsrčni ljudje, kakor zaničevanje, zasramovanje, obrekovanje in druge krivice. V trpljenju in bridkostih, katere nam Bog pošilja, posebno pa v takih, katere nam napravljajo brezsrčni ljudje, nam je težko, zelo težko vdati se v voljo božjo: neradi drugim odpuščamo, težko potrpiamo krivice, itd. V takih slučajih se moramo spomniti, da Bog sicer naravnost noče brezsrčnosti ljudij, vendar pa jo iz tehtnih razlogov dopušča, ali zato, da bi nam dal priložnost vaditi se v potrpežljivosti, v ponižnosti in v drugih krščanskih čednostih, ali pa zato, da bi nas časno kaznoval zavoljo naših hudobij, v večnosti pa nam prizanesel. Vsigdar nas mora tolažiti misel: Bog to dopušča, je to gotovo zame dobro, zato pa hočem vse potrpežljivo sprejeti in prenašati ter tako izpolniti njegovo sveto voljo. Prelep vzgled vdanosti v voljo božjo nam je svetopisemski Job. Imel je deset otrok in silno veliko premoženje.

Z dopuščanjem božjim pa je izgubil svoje premoženje, svoje otroke, in končno so se mu izpustili po vsem životu od podplata do temena hudi tvori. Na gnojišču sedeč si je strgal s črepinjo gnoj iz svojih ran. A kako se je vedel v svoji nesreči? Je li godrnjal? Nikakor ne, ampak ves vdan v voljo božjo je rekel: „Gospod je dal, Gospod je vzel; kakor je Gospodu dopadlo, tako se je zgodilo; bodi češčeno Gospodovo ime.“ (Job 2, 21.) Jezus Kristus je molil na Oljski gori: „Moj Oče! ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih“, a pristavil je takoj: „pa vender ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti.“ (Mat. 26, 39.) Ko so sv. mučenca Epikteta in Atona mučili z železnimi kremplji in z gorečimi plamenicami, sta v enomer ponavljala besede: „Gospod! naj se zgodi nad nama tvoja sveta volja.“ Ako tudi nad nas pride kako trpljenje, kaka bridkost, mislimo si: Gospodova volja je to! ter vdano in pobožno recimo: „Zgôdi se tvoja volja!“

294. Kako se glasi četrta prošnja očenaša?

Četrta prošnja očenaša se glasi: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh.“

Bog sicer vé, da potrebujemo vsakdanjega kruha, zato nam je tudi Kristus rekel: „Ne skrbite tedaj, rekoč: Kaj bomo jedli, kaj bomo pili, ali s čim se bomo oblačili? Saj vé vaš Oče nebeški, da vsega tega potrebujete“ (Mat. 6, 31.), a vender nas je učil moliti: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh.“ Zakaj pač? Ne zato, kakor bi ne bil že sam nebeški Oče voljan nam podeliti vse, česar potrebujemo, ampak, da bi nas opomnil, da vse dobro, kar je nam treba za dušo in telo, prihaja od nebeškega Očeta. „Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj, ki prihaja od Očeta svetlobe“ (Jak. 1, 17.)

295. Česa prosimo v četrti prošnji očenaša?

V četrti prošnji očenaša prosimo, da bi nam Bog dal vsega, česar vsak dan potrebujemo za dušo in telo.

Beseda „kruh“ v četrti prošnji očenaša ne pomeni samo tega, kar mi v vsakdanjem življenju imenujemo kruh, ampak sploh vse, kar potrebujemo za dušo in telo. Človek ima dvojno

življenje, namreč telesno in duhovno življenje; oboje si mora ohraniti, pred vsem pa duhovno življenje duše, posvečujočo milost božjo. Zato je rekel Jezus: „Delajte ne za jed, katera mine, ampak za jed, katera ostane v večno življenje, katero vam bo dal Sin človekov.“ (Jan. 6, 27.) Dušni živež, dušni kruh je zlasti milost božja, dejanska kakor posvečujoča; dušni kruh je beseda božja, ki se razlaga v pridigah in krščanskih nauk. Kristus pravi: „Človek ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki pride iz ust božjih.“ (Mat. 4, 4.) Najboljši dušni živež pa je sv. Rešnje Telo, ki se imenuje navadno nebeški kruh, kruh življenja. O njem pravi Kristus: „Kruh, katerega vam bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta“, in: „Moje meso je res jed, in moja krv je res pijača.“ (Jan. 6, 52. 56.) Ta kruh smemo še prav posebno imenovati „naš“ kruh, ker ga smejo le tisti uživati, ki so po milosti postali otroci božji, smemo ga tudi imenovati „vsakdanji“ kruh, ker bi ga po vzgledu prvih kristijanov vsak dan morali uživati. Ker potrebujemo dušni kruh tako nujno, da si ohranimo duhovno življenje, prosimo v četrti prošnji, da bi nam Bog svojih milostij, da bi nam besede božje nikdar ne odtegnil in nam milostno dodelil toliko srčno čistost, da bi vredno in pridoma prejeli sv. Rešnje Telo.

Ako prosimo: „Daj nam danes naš svakdanji kruh“, prosimo tudi za vse ono, česar nam je treba za telo, kakor: živež, pijača, stanovanje, obleka itd. Za kruh nas je učil Jezus prositi v znamenje, da naj le za take reči prosimo, ki so nam k življenju neobhodno potrebne, kakor kruh, ne pa za nepotrebne. „Ako pa imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni“, pisal je sv. Pavel. (I. Tim. 6, 8.) Bogastvo kakor velika revščina lahko človeka v grehe zapelje. Modri je zaradi tega molil: „Ne dajaj mi ne uboštva, ne bogastva; podeli mi le kolikor je v živež treba, da kje presit ne bom napeljevan te tajiti, in ne rečem: Kdo je Gospod? ali da po revščini prisiljen ne kradem, in krivo ne prisegam pri imenu svojega Boga“ (Preg. 30, 8. 9.), da bi ušel svetni kazni. Prosimo tudi mi, da bi nas Bog obojega varoval, bogastva in revščine. — Mi prosimo: „Daj“, v znamenje, da sami od sebe nič nimamo, ampak da vse pričakujemo le od dobrotljivosti božje. — Mi ne prosimo: „Daj mi“, ampak: „Daj nam“, da bi se spominjali, da smo bratje in sestre med seboj, da moramo svakdanji kruh drug drugemu iz srca privoščiti,

in od tega, kar več imamo, ubožnejšim deliti. — „Daj nam danes“, prosimo zato, ker moramo spoznavši revščino vsak dan prositi Boga, in se vsak dan spominjati, da nam vse dobro vsigdar le od njega prihaja. Tako mora moliti revež in bogatin, ker tudi največje bogastvo v malo urah lahko izgine, kakor vidimo pri Jobu, ki je bil zjutraj še bogat knez, zvečer pa oropan vsega svojega premoženja. — „Daj nam danes naš kruh“, prosimo v znamenje, da nismo tujega kruha željni, katerega bi si pridobili po nepoštenem potu, postavim, z goljufijo, odrtijo, tatvino, z zvijačami ali kako drugače, ampak, da bi radi le tisti kruh, ki si ga pridobimo na pravičen in pošten način s tem, da pridno delamo z rokami ali z glavo. — Slednjič nas je Kristus učil moliti za „vsakdanji kruh“, nam v opomin, da ne smemo preveč skrbeti za prihodnjost, da naj si ne nabiramo zakladov, kar bi nam le škodovalo, ker bi zaradi posvetnih skrbi zanemarjali svoje vzveličanje. „Ne skrbite tedaj za jutri“, opominja Vzveličar; „zakaj jutrišnji dan bo sam zase skrbel“ (Mat. 6, 34.) S tem seveda ni rečeno, da bi ne smeli skrbeti za prihodnost, marveč je to zelo dobro in hvalevredno, da, celo dolžnost, le gledati moramo, da se preveč ne zarijemo v posvetne skrbi, da pri takih skrbih ne pozabimo na Boga in na svojo dušo.

296. Kako se glasi peta prošnja očenaša?

Peta prošnja očenaša se glasi: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“

Oče, ki je že sam na sebi vse časti vreden, ki je pripravil svojim otrokom prelepo dedščino in vrhutega skrbni za vse potrebe svojih otrok, da bi lažje izpolnjevali njegovo voljo in dosegli obljubljeni dedščino, tak oče bi se pač nikdar in na nikak način tudi v kakej mali reči ne smel žaliti, ampak vsikdar bi se mu morala skazovati dostojna čast, ljubezen in pokorščina. A premnogokrat se dogaja baš nasprotno. Kakor se pozemeljskim očetom ne skazuje vsikdar dolžno spoštovanje, ljubezen in pokorščina, tako se tudi Bogu ne, marveč se dostikrat prav nehvaležno žali. Kristus nas je zaradi tega učil moliti: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“ Beseda dolg pomeni

grehe. To nam spričujejo besede Jezusove: „Ako ljudem odpustite njih grehe, bo tudi vam vaš Oče nebeški odpustil vaše pregrehe.“ (Mat. 6, 14.) Sv. Avgustin pravi: „Kaj je dolg drugega kakor greh?“ Grehi se imenujejo dolгови, ker se z grehi odreka Bogu dolžna čast, ljubezen in pokorščina, ker je grešnik dolžan dati Bogu neko zadoščenje za nečast, katero mu je storil z grehom, in ker je dolžan pretrpeti kazen, ki si jo je z grehom nakopal.

297. Česa prosimo v peti prošnji očenaša?

V peti prošnji očenaša prosimo, da bi nam Bog odpustil naše grehe tako, kakor tudi mi iz srca odpuščamo tistim, ki so nas razžalili.

Noben človek ne more reči o sebi, kar je rekel Kristus: „Kdo izmed vas me bo prepričal greha?“ (Jan. 8, 46), ker vsakdo več ali manj greši. „Ako pravimo, da greha nimamo, sami sebe zapeljujemo, in resnice ni v nas“, piše sv. Janez. (I. Jan. 1, 8.) „V mnogem se pregrešimo vsi“, piše sv. Jakob (3, 2). Ker smo vsi grešniki in ker je greh največje zlo in vir vsega zlega, potrebujemo tudi vsi odpuščanja, in zato moramo tudi vsi moliti: „Odpusti nam naše dolge“, odpusti nam grehe in kazni za greh. Mi prosimo, da bi nam Bog odpustil naše grehe tako, kakor tudi mi iz srca odpuščamo tistim, ki so nas razžalili, in tega ne prosimo brez tehtnega vzroka. Že v starem zakonu je opominjal modri: „Odpusti svojemu bližnjiku, ako te je razžalil; in tedaj bodo tudi tebi, ako prosiš, grehi odpuščeni.“ (Sir. 28, 2.) In kaj pravi Kristus? „Odpuščajte, in vam bo odpuščeno... S kakeršno mero namreč boste merili, s tako se vam bo odmerjalo.“ (Luk. 6, 37. 38.) Drugje pa pravi: „In kadar se molit vstopite, odpustite, ako kaj čez koga imate, da tudi vaš Oče, kateri je v nebesih, vam odpusti vaše grehe. Ako pa vi ne odpustite, tudi vaš Oče, kateri je v nebesih, vam ne bo odpustil vaših grehov.“ (Mark. 11, 26. 27.) In kaj je tudi bolj spodobno, kakor da mi iz srca odpuščamo svojim razžalnikom? Ali bi ne bila brezmejna predrznost, ko bi hoteli, naj nam Bog odpusti naše grehe, mi bi pa ne hoteli odpustiti? Ali je naše razžaljenje morda večje od razžaljenja božjega? Kdor noče odpustiti, tudi sam nima upati odpuščanja; zakaj kadarkoli moli: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi

odpuščamo svojim dolžnikom“, pravzaprav prosi, naj mu Bog ne odpusti, kakor tudi on noče odpustiti. „Kdor noče odpustiti“, pravi sv. Krizostom, „dela to, kar oni, ki brusi meč, ne da bi ga rabil proti svojemu sovražniku, ampak da bi prebodel lastno truplo.“ Odpustiti pa moramo iz srca, to se pravi, ne samo delati se, kakor bi odpustili, ampak biti moramo dobri tudi v srcu svojemu razžalivcu. Odpustiti moramo vsakemu, in sicer tolikokrat, kolikorkrat nas razžali. Apostol Peter je nekaj Jezusa vprašal: „Gospod! kolikokrat naj odpustim svojemu bratu, ako greši zoper mene: ali sedemkrat?“ Peter je mislil, da bi bilo to že silno veliko-dušno. Toda Jezus mu odgovori: „Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat.“ (Mat. 18, 21. 22.) Isto je zahteval, ko je rekel: „Ako (tvoj brat) sedemkrat na dan greši zoper tebe, in se sedemkrat na dan povrne k tebi rekoč: Žal mi je; odpusti mu.“ (Luk. 17, 4.) Tudi hitro moramo odpustiti, zakaj sv. Pavel piše: „Če se jezite, nikar ne grešite; solnce naj ne zaide v vaši jezi.“ (Efež. 4, 26.) Da odpuščamo svojim razžalivcem, zahteva Gospod zato, ker imamo skupnega Očeta v nebesih, in moramo torej po bratovsko ljubiti svojega bližnjika, ne le tistega, ki nam je naklonjen, ampak tudi onega, ki nam je sovražen, ker je tudi on otrok nebeškega Očeta.

Z v r š e t e k.

„Odloži svojo voljo, in pekla ni več“, rekel je neki duhovni učenik. Odložimo svojo voljo, dragi kristijani, in prosimo Boga, da bi mogli v vseh rečeh izpolnjevati natanko in z veseljem njegovo voljo, vdajmo se v voljo božjo tudi v trpljenju in bridkostih, potem smo na potu popolnosti, na potu v nebesa. Prosimo zaupno od Boga vsega, česar potrebujemo za dušo in telo, da nam bo mogoče izpolnjevati prav njegovo voljo, delajmo pa tudi sami pridno, da nam ne bo primanjkovalo, kar je za življenje potrebno. Ker pa vsled prirojenih slabostij tolikokrat pademo v grehe, prosimo ga tudi vsak dan odpuščenja, in da nam bo rajše odpustil, odpustimo tudi mi iz srca vsem, ki so nas razžalili. „Kako dobro in kako prijetno je, ako bratje skupaj prebivajo.“ (Ps. 132, 1.) Amen.

63. Krščanski nauk.

Greh je edino in največje zlo in vir vsega zlega. V greh silno lahko zabrede človek, ker je že od svoje mladosti nagnen bolj k hudemu, kakor pa k dobremu. „Čut in misel človeškega srca sta nagnena k hudemu od njegove mladosti.“ (I. Mojz. 8, 21.) Modri Salomon je rekel: „Ni človeka, da bi ne grešil.“ (III. Kralj. 8, 46.) Ker smo vsi grešniki, učil nas je Jezus Kristus moliti: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“ Komur prihaja ta prošnja iz resnično skesanega srca, bo tudi trdno sklenil, da ne bo več žalil ljubega Boga. A on vé, da se je težko obvarovati greha, in zaradi tega prosi pomoči v šesti prošnji očenaša.

298. Kako se glasi šesta prošnja očenaša?

Šesta prošnja očenaša se glasi: „in nas ne vpelji v skušnjava.“

Skušnjava se sploh imenuje vsako napeljevanje in vabljenje v greh. Ako nas kdo kam vabi, kamor nas ni baš volja iti, prav lepo in sladko govori, popisuje, kako bo tam prijetno, veselo itd., da bi vzbudil v nas neko hrepenenje tja iti in slednjič nagnil našo voljo, dobil naše privoljenje. Prav tako dela tudi skušnjava. Predočuje nam prijetnosti greha, kak časen dobiček, ki nam priraste iz greha, kako čast, ki jo bomo dosegli s pomočjo greha, da bi se nam vzbudilo hrepenenje po tistem in bi končno privolili v greh. Skušnjave nas nadlegujejo vse življenje od zibeli do groba. „Vojska je človeško življenje na zemlji“, pravi pobožni Job. (7, 1.) Ta vojska je tem hujša, čem bolj si kdo prizadeva zvesto služiti Bogu. „Sin“, govori sv. Duh, „ko stopiš v službo božjo, pripravi svojo dušo za skušnjava.“ (Sir. 2, 1.) Najsvetejši Jezus sam je bil skušan, in največji svetniki so dostikrat imeli tudi najhujše skušnjave. Skušnjava, ki nas vabi v greh, ne prihaja nikdar od Boga, ker je neskončno svet in zaradi tega greh sovraži nad vse. „Nihče“, tako piše sv. Jakob, „ko je skušan, ne reci, da je od Boga skušan; zakaj Bog se ne dá skušati v hudo, in tudi nikogar ne skuša.“ (Jak. 1, 13.) Ker Bog nikogar ne skuša, pomenijo besede:

„vpeljati v skušnjavo“ toliko, kakor skušnjavo pripustiti. Skušnjave imeti, skušnjave čutiti ni greh, ako je le človek sam ne zakrivi; greh se še le stori, ako se skušnjava takoj odločno in resno ne ustavljamo, ampak v njo privolimo. Da se obvarujemo skušnjav in jih premagamo, imamo več pripomočkov, kakor: čuječnost, delavnost, vojskovanje, beg, pogosto in vredno prejetanje sv. zakramentov itd., vendar najpripravniji pripomoček je molitev. Jezus sam jo je poleg čuječnosti zlasti priporočil, rekoč: „Čujte in molite, da ne pridete v skušnjavo.“ (Mat. 26, 41.) Kakor hitro pričneš moliti, nehaš grešiti; in ko skleneš roke k molitvi, izgine skušnjava iz srca“, rekel je sv. Avguštin. Sv. Frančišek Salezij pa veli: „Kakor hitro začneš občutiti skušnjavo, stori, kakor bojazljivi mali otroci, kateri takoj pribežijo k očetu in materi ali jih kličejo vsaj na pomoč, kadar zagledajo kako divjo zver; tako zateci se tudi ti k Bogu in prosiš ga pomoči.“ To storimo, če prosimo: „In nas ne vpelji v skušnjavo.“

299. Česa prosimo v šesti prošnji očenaša?

V šesti prošnji očenaša prosimo, da bi nas Bog obvaroval skušnjav ali nam dal vsaj milost, premagati je.

Pred vsem prosimo torej v šesti prošnji očenaša, da bi se nam skušnjava ne bližala, da bi skušnjav ne imeli, da bi jih Bog zabranil, nas pred njimi obvaroval; prosimo pa tudi, da bi nam Bog dal vsaj milost, premagati skušnjave; ako za nas ni koristno, da bi popolnoma izostale. Gospod resnično pomaga tistim, ki ga zaupljivo prosijo pomoči zoper skušnjave. Sv. Peter piše: „Gospod vé pobožne rešiti iz skušnjave.“ (II. Petr. 2, 9.) Da Gospod pomaga v skušnjavah, nam pričajo premnogi vzgledi iz sv. pisma, kakor iz življenja svetnikov. Egiptovski Jožef, čista Suzana, sv. Pavel, so imeli silno hude skušnjave, a z milostjo božjo so jih premagali; sv. Anton puščavnik, sv. Tomaž Akvinski, sveti Frančišek in drugi so v zaupni molitvi prosili v skušnjavah pomoči božje in bili so uslišani. Prosimo pomoči tudi mi! „Bog pa je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj, kakor premorete, temveč bo storil s skušnjavo tudi izid, da jo zmagate.“ (I. Kor. 10, 13.)

300. Odkod prihajajo skušnjave?

Skušnjave prihajajo:

1. iz hude poželjivosti.

Huda poželjivost je žalosten nasledek izvirnega greha in ostane v človeku tudi še potem, ko se mu odpusti izvirni greh pri sv. krstu. Huda poželjivost ima svoj sedež v našem mesu, zaradi česar beseda *meso* pomeni večkrat isto, kar beseda *huda poželjivost*. Naš Gospod in Vzveličar Jezus Kristus pravi: „Duh je voljan, ali meso je slabo.“ (Mat. 26, 41.) Sv. Pavel pa piše: „Meso poželi zoper duha, duh pa zoper meso; ta dva sta namreč drug drugemu nasprotna.“ (Gal. 5, 17.) „Vsak pa je skušan“, piše sv. Jakob, „kadar je od svojega poželenja vabljen in vlečen.“ (Jak. 1, 14.) Sv. apostol in evangelist Janez našteva trojno poželenje, ko pravi: „Vse, kar je na svetu je poželenje mesa, in poželenje oči, in napuh življenja.“ (I. Jan. 2, 16.) Poželenje mesa vzbuja v nas nečiste misli in želje, želje po nezmernem uživanji jedi in pijače; poželenje oči vzbuja nam lakomne misli, hrepenenje po bogastvu; napuh življenja vzbuja nam prevzetne misli po prednosti, nečimerne misli po časti in slavi. Huda poželjivost je eden izmed najhujših sovražnikov naše duše, in sicer je tem hujši in nevarnejši, ker se je nikdar iznebiti ne moremo, ker smo prisiljeni jo neprenehoma seboj nositi od rojstva do groba. Sam sv. Pavel, velik apostol Kristusov, ki je trl svoje meso, da bi ga ne zapeljalo v grehe, toži: „Imam dopadenje nad božjo postavo po notranjem človeku; čutim pa drugo postavo v svojih udih, katera se bojuje zoper postavo mojega duha, katera me deva v sužnost pod postavo greha, katera je v mojih udih. Jaz nesrečen človek! kdo me bo rešil telesa te smrti?“ (Rimlj. 7, 22—24.) O, koliko grehov se stori, ker človek bolj posluša hudo poželjivost, kakor pa zdravi razum! Zdravi razum pravi človeku: Mōli, pojdi v cerkev! meso pa je za to preleno in se ustavlja. Zdravi razum pravi: Ne pijančuj, ker je to škodljivo za dušno in telesno zdravje! mesu pa pijančevanje ugaja. Zdravi razum pravi: Ne nečistuj, ker nečistost skruni dušo in telo, a poželjivo meso ima nad najgršim grehom največje veselje. Ker človeka njegovo meso napeljuje v toliko grehov, so je imeli svetniki za najhujšega sovražnika, in je krotili, kakor so le mogli, da bi jih ne zapeljalo v grehe.

Tudi mi ne pozabimo, da ni naše meso gospodar, ampak da je naša duša gospodinja, in zato glejmo, da bo naše meso vselej duši pokorno, ako pa noče biti, je kaznujmo, da ne postane preoblastno, da se duši preveč ne bo upiralo. — Skušnjave prihajajo:

2. od sveta, to je od hudobnih ljudij.

Kristus pravi, da so otroci tega sveta modrejši v svojem rodu, kakor pa otroci luči“ (Luk. 16, 8.), da so jako prebrisani in spretni v zapeljevanju. Hudobni ljudje vabijo nedolžne duše z ozkega pota, ki pelje v življenje, na široko pot, ki pelje v pogubljenje, pred vsem s svojimi nauki. Take pogubljive nauke daje hudobni svet zlasti neizkušeni mladini. „Mladost je norost“, slišimo večkrat govoriti; „človek le enkrat živi. in to življenje je treba uživati, dokler je čas“; „cvetlic je treba trgati, dokler ne zvenejo“; „dokler si na svetu, moraš tudi s svetom živeti.“ Tako in enako govori dandanašnji svet, in neizkušena mladina, kateri so taki nauki silno všeč, ker se prilegajo njeni poželjivosti, njenim strastim, ne pomišlja dolgo, so li taki nauki tudi pravi ali ne, se ne vprašuje ali so koristni ali škodljivi, ampak začne kar lahkomisljeno po njih živeti, ter se pogrezne v strašne pregrehe, iz katerih se pozneje silno težko, ali celó ne izkoplje. — Hudobni ljudje vabijo v greh tudi s slabimi vzgledi. „Besede mičejo, vzgledi pa vlečejo“, pravi že latinski pregovor. Zakaj se mnogotere pregrehe dandanes ljudem ne zdijo več strašne in ostudne? Zato, ker vidijo ali slišijo, da je tem pregreham udanih silno mnogo ljudij, tudi takih, ki bi morali svetiti drugim z najlepšimi vzgledi, ki so pred svetom v visoki časti, ker le prepogostokrat slišijo, da se nekateri s svojimi hudobijami še celó hvalijo. Ker je torej svet tolik sovražnik naših duš, ali ni potrebno, da se hrabro ustavljamo njegovemu zapeljevanju? „Ne ravnajte se po tem svetu“, opominja nas sv. Pavel.“ (Rimlj. 12, 2.) — Skušnjave prihajajo:

3. od hudobnega duha.

Hudobni duh je zaprisežen sovražnik naših duš. Sv. Tomaž Akvinski pravi: „Zavist, katera navdaja hudiča vsled tega, da ima iz zemlje narejena stvar zasedeti njegovo mesto v nebesih in uživati obličje božje, mu dé huje, kakor smolnati

in žvepleni plameni peklenski.“ (In Quodlibeticis 9. 8.) Iz zavisti nas torej hudobni duh zalezuje in pogubiti skuša. On je skušal in zapeljal naša prva roditelja, Adama in Evo, da sta jedla sad prepovedanega drevesa; on je zalezoval potrpežljivega Joba, zalezoval je apostole, da bi jih presejal, kakor pšenico (Luk. 22, 31.), da, drznil se je celó stopiti pred Kristusa in ga je trikrat skušal; preslepil je Judeža Iškarijota, da je izdal svojega Gospoda, premotil je Ananija in Safiro, da sta lagala sv. Petru, on sploh zalezuje vsakega človeka vzbujaje v njem poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja. Jezus sam imenuje hudobnega duha „morivca od začetka“ zato, ker si prizadeva umoriti naše duše za večno življenje. Sv. Peter pa primerja tega našega dušnega sovražnika rujovečemu levu, ko piše: „Bratje! bodite trezni in čujte; zakaj vaš zopernik, hudobni duh, hodi okoli, kakor rujoveč lev, in išče, koga bi požrl. (I. Petr. 5, 8.) Sv. Pavel pravi: „Oblecite božje orožje, da morete obstati pred zalezovanjem hudobnega duha; ker se nam ni vojskovati zoper meso in kri, ampak zoper poglavarstva in oblasti, zoper gospodovavce tega temnega sveta, zoper hudobne duhove v podnebjū.“ (Efež. 6, 11. 12.) Ker nam hudobni duh napravlja toliko hudih skušnjav, da bi po besedah sv. Lavrencija Justinijanovega „noben človek ne bil vzveličan, ako bi mu Bog prepustil vso oblast, se po pravici imenuje v sv. pismu kar naravnost „skušnjavec“. „In skušnjavec je k njemu stopil.“ (Mat. 4, 3.)

301. Zakaj Bog pripušča skušnjave?

Bog pripušča skušnjave, da nas ohrani ponižne in čuječe, da nas skuša in nam pomnožuje zasluženje.

Sv. pismo pravi: „Začetek vsakega greha je napuh.“ (Sir. 10, 15.) In res, napuh je bil kriv, da so se pregrešili nekdanj tako srečni in dobri angeli (Iz. 14, 13. 14.), napuh je bil kriv, da sta se pregrešila naša prva roditelja, Adam in Eva, ter pahnili sebe in ves svoj zarod v brezmejno nesrečo, in napuh je še dandanes oče premnogih grehov. Napuh stori, da se marsikdo povzdiguje nad svoje vrstnike zavoľjo prednosti, ki mu jih je Bog podelil; napuh vzbuja v marsikom misli, da se iz lastne moči lahko varuje greha itd.

Da bi Bog to zabranil in nas ohranil ponižne, pripušča skušnjave. V skušnjavi človek spozna, da nima vzroka povzdigovati se nad druge, se za boljšega imeti, dobro sebi pripisovati, ker prebiva v njem toliko hudih nagnjenj, ki ga vabijo v greh; v skušnjavi spozna, kako lahko pade iz visočine čednostij v brezdnno pregreh, kako lahko postane iz ljubljenega otroka božjega otrok jeze božje, iz dediča večnega vzveličanja dedič večnega pogubljenja; v skušnjavi spozna, kako je slab, in da je med duhovnim življenjem in duhovno smrtjo le en korak. Reči si mora s psalmistom: „Ako ne bi pomagal mi Gospod, skoro bi prebivala moja duša pred peklom.“ (Ps. 93, 17.) Tako spoznanje pa ohrani človeka ponižnega, kakor nam je priča apostol narodov, sv. Pavel. On je več delal, več trpel, kakor vsak drug apostol, delal je največje čudeže in bil zamaknen v tretje nebo. Kako bi ga vse to moglo storiti prevzetnega! A da bi se to ne zgodilo, porinil je Gospod pred vrata njegovega srca nekak zapah — skušnjava. On sam piše: „In da se zavoljo velikega razodetja ne prevzamem, mi je dano želo v moje meso, angel satanov, da me bije. Zategavoljo sem trikrat prosil Gospoda, da bi odstopil od mene; pa mi je rekel: Dovolj ti je moja milost, zakaj moč se v slabosti spopolnjuje.“ (II. Kor. 12, 7—9.) — Kdor vé, da ga povsod zalezujejo sovražniki, da ni nikjer varen pred njimi, skrbno pazi, da kateremu v roke ne pride, ali pa, če mu je prišel, se mu skuša izmuzniti ali ga premagati. Skušnjave so naši dušni sovražniki, ki nas povsod zalezujejo. Kdor je o tem prepričan, je tudi čuječ in se brez potrebe ne bliža skušnjavi; ako ga napade skušnjava, se brzo ustavlja, da ga premagati ne more, ravna se po opominu sv. Pavla, ki pravi: „Bratje! glejte, kako bi varno hodili“ (Efež. 5, 15.) „on gleda, da ne pade“ (I. Kor. 10, 12.), on s strahom in trepetom dela za svoje vzveličanje.“ Se bolj čuječ postane človek, ako ga je ta ali ona skušnjava že kedaj v greh zapeljala, kakor nam kaže vzgled apostola Petra. Včasih Bog pripušča skušnjave v kazen za našo prejšnjo nezvestobo. Sveta Marija Egipčanska je šla v puščavo pokoriti se za svoje grehe, Bog pa je pripustil, da so jo sedemnajst let mučile silno hude skušnjave zoper sv. čistost, in sicer zato, ker je po sporočilu sv. Cozima sedemnajst let v Egiptu nečisto živela. Bog jo je torej kaznoval prav s tem, s čemur ga je poprej žalila, in sicer so skušnjave trajale toliko let, kolikor je poprej pregrešno živela.

Beseda skušati ne pomeni le „vabiti v greh“, ampak tudi poskušati. Tako n. pr. skuša učitelj učenca, da bi se prepričal, se je li kaj učil ali ne. Tudi Bog nas skuša ali poskuša pripuščaje skušnjave. Vse naše časno življenje je poskušnja za večno življenje. Večno življenje v nebesih namreč ni le nezasluzena milost božja, ampak je tudi plačilo, katero podeli Bog le onemu, ki si je je v boju tega življenja pošteno zaslužil. Bog je skušal angele, da bi si nekako zaslužili večno slavo v nebesih, on je poskušal naše prve stariše, on poskuša vsakega človeka, da pokaže svojo zvestobo. Ako ni vojske. ako ni nobenega sovražnika, ne morejo vojaki pokazati svoje hrabrosti, svoje spretnosti in zvestobe. Prav tako bi kristijan ne mogel pokazati svoje zvestobe do Boga, ko bi skušnjav ne bilo. Bog nam je podelil razne dušne in telesne moči, in vse se morajo poskusiti v skušnjavi. Vsaki čednosti stoji nasproti kaka pregreha, kakor v vojski sovražnik sovražniku. Bog poplača zvestobo dostikrat že na tem svetu, kakor nam priča življenje svetnikov. Sv. Tomaž Akvinski se je srčno ustavil neki zapeljivki in jo odpodil; v plačilo za to zvestobo je bil za zmirom rešen nečistih skušnjav. Pravo plačilo pa čaka vojake Kristusove, ki skušnjave premagajo, na onem svetu. Vojaki, ki so v resnici hrabri, se veselijo vojske, ker upajo, da bodo v vojski pokazali svojo hrabrost in si pridobili boljše plačilo in večjo čast. Tudi kristijan ima upati v nebesih tem večje plačilo in tem večjo čast, čem več skušnjav premaga na tem svetu, in tudi iz tega namena Bog pripušča skušnjave. Zato pravi sv. Jakob: „Blagor človeku, ki pretrpi skušnjava; ker skušen bo prejel krono življenja, ki jo je Bog obljubil tistim, ki ga ljubijo“ (Jak. 1, 12.) in: „V veliko veselje si štejte, moji bratje! kadar padete v mnogotere skušnjave.“ (Jak. 1, 2.) Sv. Avgustin pravi: „Nihče ne more biti kronan, če ni zmagal; nihče ne more zmagati, če se ne bojuje; nihče se ne more bojevati, če nima sovražnikov in skušnjav.“ Sv. Frančišek Salezij piše v svoji lepi knjigi „Filoteja“: „Bodi prepričana, da se bo vsaka zmaga, ki si jo pridobimo nad sovražniki svojega vzveličanja, svetila kot novi biser v veličastni kroni katero nam je Bog prihranil v nebesih.“ (Filot. 4, 8.) Skušnjave, ki jih Bog pripušča, so nam torej zelo koristne, in Bog nam ž njimi le dobro hoče.

Dasitudi so skušnjave za nas koristne, jih vender ne smemo sami iskati, si jih sami povzročevati, češ, da si pri-

dobimo ž njimi večje zaslužnje; zakaj „kdor nevarnost ljubi, bo v njej poginil“, govori sv. Duh. (Sir. 3, 27.) Le tedaj, če pridejo skušnjave nad nas brez naše krivde, jih Bog pripušča in nam pomaga premagati je; ako pa si jih sami povzročujemo, ker se ne izogibljemo grešnih priložnostij in nevarnostij, je znamenje, da ljubimo greh, da se predrzno zanašamo na lastno moč, in tedaj nas Bog zapusti in mi zabredemo v grehe.

Zvršetak.

„Kdor premaga“, govori Gospod, „mu bom dal sedeti z menoj na mojem sedežu; kakor sem tudi jaz premagal in se usedel s svojim Očetom na njegov sedež.“ (Skriv. raz. 3, 21.) Da bomo premagali skušnjave, moramo storiti, kar nam je Kristus naročil: Čujte in molite, da ne zaidete v skušnjava.“ (Mat. 26, 41.) „Ko bi bili še tako modri, še tako močni, še tako krepostni, če nam nedostaje božja pomoč, tudi v majhni skušnjavi ne moremo obstati“, veli sv. Krizostom. Ako pa je Bog z nami, kdo nas bo premagal? Molimo zaradi tega zaupno: „In nas ne vpelji v skušnjava“, in lahko bo rekel vsakdo s sv. Pavlom: „Vse premorem v njem, ki me dela močnega.“ (Filiplj. 4, 12.) Amen.

64. Krščanski nauk.

V šesti prošnji očenaša prosimo, da bi nas Bog obvaroval skušnjav ali nam dal vsaj milost, premagati je. Skušnjave prihajajo iz hude poželjivosti, od sveta, to je od hudobnih ljudij, in od hudobnega duha. Skušnjave so naši dušni sovražniki, vendar pa jih Bog pripušča, da nas ohrani ponižne in čuječe, da nas skuša in nam pomnožuje zaslužnje. Četudi so torej skušnjave nekaj hudega, ker nas vabijo v greh, so nam vendar tudi jako koristne, ako se jim z božjo pomočjo stanovitno in srčno ustavljamo. „Bog pa je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj, kakor premorete, temveč bo storil s skušnjava tudi izid, da jo zmagate.“ (I. Kor. 10, 13.) Vsega tega smo se učili že v zadnjem krščanskem nauku. Razložiti je še treba sedmo prošnjo očenaša.

302. *Kako se glasi sedma prošnja očenaša?*

Sedma prošnja očenaša se glasi: „Temveč reši nas hudega.“

„Hudo“ ali „zlo“ imenujemo vse to, kar nam je neprijetno, škodljivo, težavno.“ Hudo zadeva ali telo ali pa dušo. Telesno hudo je to, kar je telesu neprijetno in škodljivo; telesno hudo se imenuje tudi časno hudo, ker traja le nekaj časa, kakor n. pr. revščina, draginja, lakota, bolezni, nesreče itd. Dušno hudo, dušno zlo je ono, ki škoduje duši, bodisi da ji vzame mnogo milostij, ki bi jih bil Bog podelil, bodisi, da nas celo oropa posvečujoče milosti in nas loči od Boga. Dušno zlo škoduje za vso večnost, in to zlo je greh in pa smrt v grehah, katere žalostni nasledek je večno pogubljenje.

303. *Česa prosimo v sedmi prošnji očenaša?*

V sedmi prošnji očenaša prosimo:

1. da bi nas Bog obvaroval največjega zla, namreč greha in večnega pogubljenja.

Vse časno hudo, ki je moramo prenašati v sedanjem življenju, nam more pomagati k vzveličanju, ako je prenašamo z vdanostjo v voljo božjo in stanovitno; da, časno hudo je mnogokrat za nas potrebno ali vsaj koristno, da se spreobrnemo k Bogu, od katerega smo se odvrnili z grehom, da se spokorimo in si pridobivamo večje zasluženje za nebesa. Pravo hudo je samo to, kar nas odvrča od Boga, kar nas more vekomaj ločiti od Boga, največje dobrote. To je greh, in sicer že mali greh, ker žali Boga, ker nam vzame mnogo milostij, ki bi nam jih sicer Bog podelil, ker nam nakoplje mnogo kaznij in ker nas sčasoma pripelje v smrtne grehe. Še večje, da največje zlo pa je smrtni greh, ker nas oropa posvečujoče milosti in ž njo božje ljubezni in pravice, biti otroci božji, ker nam vzame vse zasluge za nebesa, katere smo si že pridobili; ker nas stori nesposobne, pridobivati si novih zaslug za nebesa; ker nam nakoplje božje kazni in na zadnje večno pogubljenje. Zavoljo Adamovega greha je prišlo nad ves človeški rod brezmejno gorjá, in greh je tudi še sedaj, ki dela narode nesrečne. Četudi smo potemtakem že v šesti prošnji prosili, da bi nas Bog obvaroval skušnjav,

ki nas vabijo v greh, ali pa nam dal vsaj milost, premagati je, še vender vsled svoje slabosti in vnemarnosti večkrat grešimo. Po pravici zato še enkrat prosimo Boga, da bi nas varoval največjega zla, namreč greha, ali pa, če smo grešili, da bi ne umrli v grehu, ampak da bi nam dal milost pravega kesanja in pokore, da bi tako ušli večnemu pogubljenju.

V sedmi prošnji očenaša pa tudi prosimo:

2. da bi nas Bog varoval tudi časnih nesreč, če je to dobro za našo dušo.

Nekateri kristijani molijo sedmo prošnjo tako-le: „Temveč reši nas vsega hudega“, ali tako nas Kristus ni učil moliti, ampak učil nas je samo moliti: „Temveč reši nas hudega“, in sicer zaradi tega, ker bi ne bilo dobro za našo dušo, ako bi nas Bog rešil tudi vseh časnih nesreč. Kdor torej moli: „Reši nas vsega hudega“, popravlja po svoje Gospodovo molitev, kar izvestno ni prav; najbolje je, da ravno tako molimo, kakor nas je Kristus učil. Kdor bi naravnost prosil, da bi ga Bog rešil vseh časnih nesreč, bi zahteval, naj ga Bog prestavi iz solzne doline kar v nebesa, kjer ne bo več nobenega zla. Ker so nam časne nesreče koristne za dušno vzveličanje, prosimo Boga, da jih odvrne od nas le tedaj in take časne nesreče, ako je to dobro za našo dušo. Prepustimo popolnoma Bogu, ali nas hoče rešiti časnih nesreč ali ne, ker ne vemo, ali je naši duši v prid ali na kvar, če nas varuje časnih nesreč; Bog bode že tako vse uredil, da bode dobro za našo dušo. Ako nas Bog ne bo varoval vseh časnih nesreč, vlil bo v našo dušo veliko tolažbo, da jih bomo potrpežljivo prenašali, ali pa jih bo spremenil, obrnil v kaj zelo dobrega, kakor je storil egipčevskemu Jožefu.

304. Zakaj sklepamo očenaš z besedo „Amen“?

Očenaš sklepamo z besedo „Amen“, to je: „tako bodi“, da izrekamo željo, naj Bog usliši naše prošnje.

Sv. cerkev sklepa navadno molitve z besedami: „Po Gospodu našem Jezusu Kristusu, tvojem Sinu itd.“ v znamenje, da vse pričakujemo od Bog zavoljo Kristusovega zasluženja. V očenašu prosimo nebeškega Očeta sploh za vse, za kar

nam je treba moliti, vendar pa sklepamo očenaš s kratko besedico „Amen“. To storimo zaradi tega, ker je Kristus sam tako sklepal svojo molitev, katero je po mnenju mnogih učnikov opravljajl večkrat skupno z apostoli; razven tega pa tudi ni treba, da bi se očenaš sklepal, kakor druge molitve, ker ga itak molimo po Jezusovem naročilu in tudi popolnoma z njegovimi besedami. Z besedico „Amen“ očenaš takorekoč zapečatimo, ter izrekamo željo, naj Bog usliši naše prošnje, pa tudi zaupanje, da jih bo res uslišal.

Krščanski poslušalec! ti rad moliš molitve, katere so sestavili imenitni svetniki božji. Glej! Gospodovo molitev pa ni zložil kak služabnik ali prijatelj božji, ampak sam Bog. Gospodova molitev je najlepša, najkrajša, najboljša, kar jih imamo, ker se v njej nahaja vse, za kar nam je treba moliti, kakor se je lahko prepričal vsakdo, kdor je pazno in pridno poslušal razlaganje očenaša. Ne moli, krščanski poslušalec, nikdar očenaša nepremišljeno, temveč vedno spoštljivo in pazljivo; zakaj potem boš res molil v imenu Jezusovem in Oče nebeški te bo uslišal. „Ako bote Očeta kaj prosili v mojem imenu“, obljubil je Jezus, „vam bo dal.“ (Jan. 16, 23.)

Kadar otroci za kako reč prosijo svojega očeta, obrnejo se s svojo prošnjo navadno tudi do matere, da bi jim ona s svojo pripošnjo pomagala doseči, česar želijo. Tako ravnamo tudi mi katoliški kristijani. Kadar molimo očenaš, prosimo nebeškega Očeta, in da bi bila naša prošnja pri njem uslišana, priporočamo se tudi materi vseh kristijanov, Mariji prečisti Devici, s posebno molitvijo, katero dostavljamo večjidel očenašu iz tega namena, da bi počastili Marijo in si naklonili njeno priprošnjo pri Bogu. Ta molitev je:

3. Češčenamarija.

305. Kako se glasi „češčenamarija“?

„Češčenamarija“ se glasi:

Češčena Marija, — milosti polna; — Gospod je s teboj; — blažena si med ženami, — in blažen je sad tvojega telesa, Jezus. — Sveta Marija, — mati božja, — prosi za nas grešnike, — zdaj in ob naši smrtni uri. — Amen.

Marija presega po svoji milosti in svetosti vse angele in svetnike, zaradi česar je tudi njihova kraljica; Marija je

mati božja, zato pa njena priprošnja največ premore pri Bogu. Bog sam jo časti pred vsemi angeli in svetniki. Gotovo se spodobi, da jo zaradi njenih vzvišenih prednostij častimo tudi mi pred vsemi angeli in svetniki in jo tudi posebno kličemo na pomoč. Najprimernejša molitev za to je češčenamarija, zakaj ona je — kakor se dá hitro spoznati in se bomo še bolj prepričali pri razlaganji — hvalna in ob enem prosilna molitev.

306. Koliko delov ima češčenamarija?

Češčenamarija ima tri dele:

1. pozdrav nadangela Gabrijela;

2. pozdrav svete Elizabete;

3. besede svete cerkve.

Poglejmo si sedaj vsak del posebej!

307. S katerimi besedami je Marijo pozdravil nadangel Gabrijel?

Nadangel Gabrijel je Marijo pozdravil z besedami: „Češčena, milosti polna; Gospod je s teboj; blažena si med ženami.“

V majhini hišici v Nazaretu je Marija, prečista Devica prav iskreno molila, kakor se sploh misli, da bi Bog poslal zaželjenega narodov, Odrešenika sveta, katerega je obljubil že Adamu in Evi in ga pozneje večkrat obetal po prerokih. Kar stopi pred njo poslanec božji, nadangel Gabrijel, ki ji je prišel oznaniti, da je njo Bog izbral, da bode mati Odrešenika sveta. „Angel Gabrijel je bil od Boga poslan v mesto Galileje, ki mu je ime Nazaret, k devici, zaročeni možu, kateremu je bilo ime Jožef, iz hiše Davidove, in devici je bilo ime Marija. In angel je prišel k nji in je rekel: Češčena, milosti polna; Gospod je s teboj; blažena si med ženami.“ (Luk. 1, 26—28.) Takega pozdrava in od takega poslanca še pač nikoli nobena žena ni slišala, kakor blažena devica Marija. Pozdrav je znamenje prijateljstva, udanosti, spoštovanja. Ako je torej nadangel Gabrijel pozdravil Marijo z besedo: Češčena“ ali „zdrava“, „pozdravljena“, je bilo to znamenje njegovega spoštovanja do Marije, njegove prihodnje

kraljice, ob enem pa ji je srečo želel zavoljo njenih vzvišenih prednostij, katere potem našteva, tako da bi beseda: „Češčena“ pomenila tudi: „Vesela bodi“, „vesêli se“! Ker pa pride Gabrijel v imenu božjem, kot poslanec božji, k Mariji, jo po njem pozdravlja tudi Bog sam, in pozdravlja jo ko milosti polno ali pred vsemi stvarmi njemu prijetno storjeno. Gotovo je pozdrav, katerega je nadangel Gabrijel od Boga prinesel Mariji, z radostjo napolnil njeno dušo. Marija pa se gotovo veseli še sedaj, ako jo pozdravljamo s tem pozdravom. „Rada nas pozdravlja Marija z milostmi, ako jo pozdravljamo s češčenomarijo“, pravi sv. Tomaž iz Vilanove. „Preblažena Devica nam rada odzdravlja in sicer s samimi dobrotami in tolažbami, ako jo večkrat pozdravljamo s svojo službo in molitvijo“, veli sv. Bonaventura. Kako se veseli Marija nad angelovim pozdravom, razodela je svoji služabnici, sv. Mehtildi, rekoč: „Moja hčer, ničesar ne more mojemu srcu napraviti večjega veselja, kakor pozdrav, katerega mi je angelov glas z nebes oznanil. Ako se mi pravi: Češčena Marija, mislim na čast, katero mi je skazal Bog s tem, da mi je po svojem angelu poslal takšen ljubezni poln pozdrav.“

Lepega imena „Marija“ ni pristavil nadangel Gabrijel k besedi: Češčena, ampak pristavila je je sv. cerkev. Za imenom Jezus je ime Marija najlepše, najčastitljivejše in najljubeznivše. Ime Marija razveseljuje zdrave, tolaži bolnike, povzdiguje potrte, daje pogum in moč skušanim, najpolnjuje z radostjo umirajoče. „O velika, o ljubezniva Devica“, kliče sv. Bernard, „tvoje ime je tako sladko in ljubko, da ni mogoče imenovati je, ne da bi se vnela jubezen do tebe in do Boga, ki ti je je dal.“ Ime Marija je jako pomenljivo. Po razlaganju sv. Petra Krizologa in sv. Izidorja pomeni: gospa, kraljica, zapovedovalka. Marija je v resnici gospa, kraljica, ker je rodila Kralja vseh kraljev. Sv. Hijeronim pravi, da pomeni ime Marija „razsvetljevalka“. Tudi ta razlaga je jako primerna, saj je Marija mati Onega, ki se imenuje solnce pravice, ki je razsvetlil in še razsvetljuje ljudi z lučjo svojih nauk. Ime Marija pomeni morje. „Marija“, pravi bl. Albert Veliki, „se sme v resnici imenovati morje, namreč morje milostij, katere je prejela od Boga, in katere Bog po njej drugim deli.“ Morje je grenko; tudi življenje Marijino je bilo polno grenkosti in trpljenja. „Velika, kakor morje je tvoja bridkost“ se sme reči tudi o Mariji (Žal.

pes. 2, 13.) Marija pomeni tudi „zvezda“, prav posebno „morska zvezda.“ „To ime“, pravi sv. Bernard, „je jako pripravno za presveto Devico; zakaj kakor zvezda sveti, ne da bi kaj izgubila od svetlobe, tako je spočela in rodila Marija svojega božjega Sina, ne da bi omadeževala svojo deviško čistost.“ Kakor za Bogom ni nič večjega kakor Marija, tako tudi za imenom božjim ne gre nobenemu imenu tolika čast, kakor imenu Marija. Kadar torej izgovarjamo ime Marija, skrbimo, da ga ne bomo izgovarjali lahkomisljeno, brez časti, ampak tako, kakor se spodobi izrekati ime Matere božje in Kraljice nebeške.

308. S katerimi besedami je Marijo pozdravila sveta Elizabeta?

Sveta Elizabeta je Marijo pozdravila najprej z angelovimi besedami: „Blažena si med ženami“; potem je še pristavila: „In blažen je sad tvojega telesa.“

V potrdilo resnice, da bo Vzveličar sveta prečudno rojen, povedal je angel Mariji, da je njena teta Elizabeta prečudno spočela v svoji starosti, rekoč: „In glej! Elizabeta, tvoja teta, je tudi spočela sinu v svoji starosti, in ta mesec je že žešesti tiste, ki je imenovana nerodovitna.“ (Luk. 1, 36.) Marija se je tega poročila razveselila, in je šla jaderno v gore, da bi svojo teto obiskala in jej srečo voščila. „In je stopila v hišo Caharijevo in je pozdravila Elizabeto... In Elizabeta je bila napolnjena s svetim Duhom in je zavpila z velikim glasom in rekla: Blažena si med ženami in blažen je sad tvojega telesa! In odkod to meni, da pride mati mojega Gospoda k meni“? (Luk. 1, 36—43.) Elizabeta je torej Marijo pozdravila najprej z angelovimi besedami: „Blažena si med ženami“, da bi jo počastila, potem je še pristavila: „In blažen je sad tvojega telesa“, da bi hvalila in častila tudi Njega, ki se je včlovečil v Marijinem deviškem telesu.

To, kar je govoril nadangel Gabrijel, ko je prišel Mariji oznanit, da bo postala Mati božja, je govoril na povelje božje, in kar je pristavila sveta Elizabeta, ko jo je Marija obiskala, je pristavila napolnjena s svetim Duhom ali po navdihnjenju

svetega Duha, zato pa lahko rečemo, da izvirata prva dva dela češčenamarije od Boga samega. Pozdrav nadangela Gabrijela in Elizabete je hvalna molitev v češčenamariji. Prosilno molitev je pristavila sveta cerkev.

309. Katere besede je pristavila sveta cerkev?

Sveta cerkev je pristavila besede: Jezus. Sveta Marija, mati božja, prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.

Ime „Jezus“ je pristavila sv. cerkev, da bi nam bilo jasno, kdo je sad Marijinega telesa, kakor je rekel nadangel Gabrijel: „Glej! spočela boš v svojem telesu in rodila Sina, in imenuj njegovo ime Jezus.“ (Luk. 1, 32.) Razven imena „Jezus“ je sv. cerkev še prištavila prošnjo: „Sveta Marija, mati božja, prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.“ To prošnjo je pristavila sv. cerkev, da bi očitno spoznavala Marijino veliko svetost in slovesno oporekala trditvi brezbožnega patrijarha Nestorija, ki se je drznil učiti, da se Marija ne sme imenovati božja porodnica. S tem je hotela sv. cerkev tudi opozoriti vernike na veliko Marijino moč, da bi se ji radi priporočali v življenju in ob smrtni uri, zlasti grešniki.

Z v r š e t e k.

Kakor je očenaš najlepša molitev, kar jih imamo, tako je za očenašem — lahko rečemo — najlepša molitev češčenamarija, katero navadno dostavljamo očenašu. Očenaš je najmočnejša molitev, ker ga je učil sam Jezus Kristus, a tudi češčenamarija ima gotovo tudi veliko moč, ker je sestavljena iz pozdrava, ki ga je poslanec božji, nadangel Gabrijel z nebes prinesel Mariji, iz pozdrava svete Elizabete, katera je govorila po navdihu svetega Duha, in iz besed sv. cerkve, katero uči in vodi sveti Duh. S češčenomarijo najlepše slavimo Marijo Devico, ker jo pozdravljamo kot mater božjo, prosimo pa tudi za same take reči, ki so nam k vzveličanju potrebne, namreč za spreobrnjenje in poboljšanje, za srečno smrtno uro. Ljuba nam mora biti Gospodova molitev, ljuba pa tudi češčenamarija; zato pa jo radi molimo in priporočajmo se v njej naši najmogočnejši priprošnici, svoji ljubi materi Mariji. „Ne zapusti je, in te bo ohranila; ljubi jo, in te bo varovala.“ (Preg. 4, 7.) Amen.

65. Krščanski nauk.

Za Bogom častijo in kličejo na pomoč katoliški kristjani pred vsem in najbolj preblazeno Devico Marijo, in sicer po vsej pravici, saj presega kot mati božja po svoji časti, milosti in svetosti vse angele in svetnike, saj njena pripošnja največ premore pri Bogu. Mnogoštevilne so molitve, s katerimi častimo in na pomoč kličemo presveto Devico, a najbolj navadna, najlepša in najprimernejša je češčenamarija, zato pa jo navadno dostavljamo očenašu, da bi se ji priporočili, naj naše v očenašu izražene prošnje podpira s svojo mogočno pripošnjo. Češčenamarija ima tri dele, in sicer pozdrav nadangela Gabrijela, pozdrav svete Elizabete in besede svete cerkve. Ker je nadangel Gabrijel govoril v imenu božjem, ker je Elizabeta govorila napolnjena s svetim Duhom, in ker je sv. cerkev, katera je pristavila besede tretjega dela, „steber in podlaga vse resnice“ (I. Tim. 3, 15.), katero uči in vodi sveti Duh, smemo reči, da češčenamarija izvira od Boga. Spodobi se torej, da si jo bolj podrobno ogledamo in prevdarimo posamezne besede.

310. Zakaj se imenuje Marija „milosti polna“?

Marija se imenuje „milosti polna“, ker je bila obvarovana izvirnega greha ter ni nikdar imela nobenega osebnega greha, in ker je bila ozaljšana z vsemi darovi svetega Duha.

Vsak človek je spočet in rojen v izvirnem grehu in more prejeti posvečujočo milost še le v zakramentu sv. krsta. „V hudobiji sem spočet, in v grehih me je spočela mati moja“, mora vsakdo reči s kraljem Davidom. (Ps. 50, 7.) Marija je bila izbrana za mater božjemu Sinu, zato pa je bila obvarovana izvirnega greha, in sicer po posebni milosti božji, z ozirom na zasluženje Jezusa Kristusa. O njej veljajo besede sv. pisma: „Vsa si lepa, prijateljica moja, in madeža ni na tebi.“ (Vis. pes. 4, 7.) — Vsi svetniki, tudi tisti, ki so ohranili krstno nedolžnost, so imeli slabosti in male grehe, Marija pa svoje duše ni nikdar omadeževala niti z najmanjšim grehom. Sv. Frančišek Salezij pravi: „Življenje preblazene

Devica je bilo neprestano napredovanje od čednosti do čednosti.“ Ker Marija nikoli ni storila nobenega osebnega greha, in je zvesto sodelovala z milostjo božjo, se je njena posvečujoča milost vedno bolj pomnoževala. Kako popolna je morala torej biti Marija! — Marija je bila ozaljšana z vsemi darovi sv. Duha, to je s tistimi darovi, s katerimi nas sveti Duh stori voljne, da radi sprejemamo njegove svete in opomine ter tako popolneje izvršujemo krščanske čednosti. Sveti Duh je vlil v Marijino dušo tudi božje in razne dejanske čednosti. Sv. Tomaž iz Vilanove pravi: „Karkoli je imel kak svetnik posebnega, to je imela tudi Marija. Bila je potrpežljiva kakor Job, pohlevna kakor Mojzes, verna kakor Abraham, čista kakor Jožef, ponižna kakor David, modra kakor Salomon, goreča kakor Elija; v njej je bila čistost devic, srčnost mučnikov, pobožnost spoznovalcev, modrost učenikov, zaničevala je svet, kakor puščavniki, imela je vse darove svetega Duha.“ Sv. Tomaž Akvinski veli: „Preblašena Devica je tako obilne milosti prejela, da je dajalcu milostij najbližja, zato pa je tudi njega spočela, ki je poln milosti.“

Marija se imenuje polna milosti, ker je rodila Jezusa Kristusa, začetnika vse svetosti in milosti, v katerem prebiva vsa polnost božestva telesno “ (Kol. 2, 9.) „Po vsej pravici“, veli sv. Ambrozij, „se imenuje ona milosti polna, katera edina je dosegla milost, katere nobena druga stvar ni bila deležna, da je bila napolnjena z začetnikom milosti, z Bogom.“ Ker je Marija rodila Njega, kateri nam je vso milost zaslužil, smemo tudi reči, da je ona milosti polna tudi za nas, kakor pravi tudi sv. Tomaž Akvinski. Zaradi tega imenujejo jo tudi sv. očetje žleb, po katerem nam dotekajo vse milosti, ki so nam potrebne, da se vzveličamo.

311. Kaj pomenijo besede: „Gospod je s teboj“?

Besede: „Gospod je s teboj pomenijo, da se Bog z nikomur ni tako tesno združil, kakor z Marijo.

Bog je z vsakim pravičnikom, zakaj vsak pravičnik je po posvečujoči milosti skrivnostno združen z Bogom. Tudi z Marijo je bil Bog skrivnostno zavoljo obilnih milostij, katere je vlil v njeno dušo. „Milost si našla pri Bogu“

(Luk. 1, 30.), je rekel nadangel Gabrijel. „Bog Oče je bil ž njo kot s svojo najplemenitejšo hčerko; Bog Sin je bil ž njo kot s svojo najčastitljivšo materjo; Bog sveti Duh je bil ž njo kot s svojo najčistejšo nevesto“, pravi sv. Bonaventura. S tem, da je Marija postala mati božja, postala je nekako sorodna s trojedinim Bogom, zlasti z Jezusom Kristusom, kateri se je prav zaradi tega, ker je bila njegova mati, tako tesno združil ž njo, kakor z nikomur drugim. „Gospod je bil ž njo združen“, pravi sv. Bernard, „ne samo po duhu, ampak tudi po mesu.“ Sv. Andrej Jeruzalemski pa je vskliknil: „Gospod je s teboj; zakaj, ko si privolila v materstvo in si spočela od svetega Duha, si resnično in v pravem pomenu besede sprejela v se svojega Boga in Gospoda; Gospod je s teboj; bodi češčeno edino prebivališče Njega, ki je neizmeren! Gospod, Večni, Neizmerni je s teboj! Postala si hiša zlata, v kateri je Bog meso postal, in zemeljska nebesa, kjer je Bog postavil svoj sedež, da bi prebival mej nami; zato bodi tisočkrat češčena, o Marija; ker Gospod je s teboj!“

312. Kaj pomenijo besede: „Blažena si med ženami“?

Besede: „Blažena si med ženami pomenijo, da moramo Marijo blagrovati pred vsemi ženami, ker jo je Bog izbral za mater svojemu Sinu.

Besede: „Blažena“ ali bolje „blagoslovljena si med ženami“, katere je govoril nadangel Gabrijel, kakor tudi sveta Elizabeta, hočejo povedati, da je Marija pred vsemi ženami vredna hvale, časti, blagrovanja. Hvaliti, častiti, blagrovati pa moramo Marijo pred vsemi ženami, ker jo je Bog izbral za mater svojemu Sinu. Med vsemi ženami, ki so kedaj živele in ki še bodo živele, ni nobena dosegla iste časti in je ne bo, kakor Marija, zato pa tudi presega daleč vse žene. „Marija je mati božja“, piše sv. Bonaventura, in s tem je dosegla neskončno čast.“ „O Marija!“ kliče sv. Andrej iz Krete, „ti si v resnici blagoslovljena; zakaj Bog te je blagoslovil v svoje prebivališče, ko je Jezus Kristus počival v tvojem telesu.“ Marija je postala mati božja, ne da bi nehala biti devica. Ona je torej tista čudovita devica, o

katerej je napovedal prerok: „Glej, devica bo spočela in sina rodila, in njegovo ime se bo imenovalo Emanuvel.“ (Iz. 7, 14.) „Presveta devica“, pravi sv. Peter Krizolog, „je v resnici blagoslovljena, ker je imela čast, spočeti dete, ki je bilo Bog, in ostati kraljica devic.“ Nobena žena ni bila in ne bo ob enem mati in devica; to prednost ima le Marija, in tudi zaradi tega jo moramo blagrovati pred vsemi ženami. Ker je Marija rodila Jezusa Kristusa, Odrešenika sveta, pridobila je vsemu sveta obilno blagoslova. „Po pravici se imenuje blagoslovljena med vsemi ženami“, piše sv. Evherij, lijonski škof, „ker po njej je bil ženski spol blagoslovljen in svet prekletstva rešen.“ „Marija je v resnici blagoslovljena med ženami“, piše tudi sv. Avguštin; „zakaj prinesla nam je blagoslov. Eva je bila povzročiteljica greha, Marija povzročiteljica milostij.“

313. Zakaj pravimo: „In blažen je sad tvojega telesa, Jezus“?

„In blažen je sad tvojega telesa, Jezus“, pravimo:

1. da z Marijo vred častimo Jezusa, njenega Sina.

Marijo hvalimo in častimo pred vsemi ženami, ker jo je Bog izbral za mater svojemu Sinu, ali zavoljo sadu njenega telesa, Jezusa. Spodobi se gotovo, da hvalimo in častimo tudi Jezusa, zavoljo katerega je Marija hvaljena in slavljen. Lepo piše učenj razlagalec sv. pisma Kornelij a Lapide: „Ti si, o Marija, najsrečnejša med vsemi ženami; ali vzrok te blaženosti je dete, ki počiva pod tvojim deviškim srcem. Ne zato, ker si ti blažena, je blažen sad tvojega telesa, ampak, ker te je tvoj božji Sin, katerega nosiš v svojem telesu, kateri je začetnik, vir vsega blagoslova, napolnil z vsem blagoslovom, . . . zato si blagoslovljena med vsemi tvojega spola. Ti si blažena, ker je blažen sad tvojega telesa“. Marija sama pripisuje vso čast, katero ji bodo ljudje skazovali temu, da je mati božja, kakor spoznamo iz njene hvalne pesmi, kjer pravi: „Moja duša poveljuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojem Vzveličarju; ker se je ozrl na nizkost svoje dekle; zakaj glej! odsehal me bodo

srečno imenovali vsi narodi. Zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen, in sveto njegovo ime.“ (Luk. 1, 46–49.) Če je Marija sama tako hvalila Gospoda, zavoljo katerega jo bodo blagrovale vsi rodovi na zemlji, ga li ne bomo hvalili in častili tudi mi, katerim je prinesel ves blagoslov in vse milosti, ki so nam potrebne k vzveličanju? S tem, da častimo Jezusa, sad Marijinega telesa, tudi izpolnjujemo njegovo naročilo moliti v njegovem imenu, in izražamo upanje, da bomo uslišani zavoljo Jezusovega zasluženja po priprošnji Marije Device. — „In blažen je sad tvojega telesa, Jezus“, pravimo:

2. da pokažemo, da je Jezusovo in Marijino češčenje neločljivo združeno med seboj.

Elizabeta je Marijo pozdravila: „Blažena si med ženami, in blažen je sad tvojega telesa.“ Ker jej je te besede navdihnil sv. Duh, smelo trdimo, da je Bog sam združil Marijino in Jezusovo češčenje. Kdor torej časti Marijo, ker je mati božja, časti ob enem tudi njenega Sina, Jezusa Kristusa, ki si jo je izvolil za svojo mater in jo tako povzdignil nad vse angele in svetnike. Kdor pa ne časti Marije, tudi ne časti Jezusa, njenega Sina.

314. Zakaj kličemo Marijo z imenom „Mati božja“?

Marijo kličemo z imenom „Mati božja“, ker nam to ime kaže njeno najvišjo čast ter nam vzbuja posebno zaupanje, da Bog uslišuje njeno priprošnjo.

Če kličemo Marijo z imenom „Mati božja“, spoznavamo s tem slovesno in očitno, da je Marija resnično božja mati, ker je rodila Jezusa Kristusa, ki je Bog in človek skupaj, kakor je napovedal že prerok Izaija: „Glej, devica bo spočela in sina rodila, in njegovo ime se bo imenovalo Emanuvel.“ (Iz. 7, 14.) in nadangel Gabrijel rekoč Mariji: „Sveto, katero bo rojeno iz tebe, bo imenovano Sin božji.“ (Luk. 1, 35.) Ime „Mati božja“ nam torej kaže Marijino najvišjo čast, ki si jo misliti moremo. „Le zaradi tega, ker je Marija mati

božja“, pravi sv. Anzelm, „presega vso velikost, ki si jo za Bogom misliti ali imenovati moremo.“ Če torej imenujemo Marijo mater božjo, jo najbolj počastimo. Ime „Mati božja“ pa nam tudi vzbuja posebno zaupanje, da Bog uslišuje njeno priprošnjo. Če bi imeli prošnjo do kakega kralja, pa bi se obrnili do njegove matere, katero presrčno ljubi, ali mislite, da ne bo uslišal njene priprošnje, če mu je mogoče? Marko Korijolan, hraber poveljnik in plemenitaž rimskega mesta, je bil od svojih someščanov preganjan iz domovine. Ves srdit se je napotil k Volščanom, najhujšim sovražnikom Rimljanov, in jih je pregovoril, da so mu dali veliko vojsko, katero je potem sam peljal proti Rimu, da bi se znosil nad svojimi sovražniki. Strah in groza obšla sta Rimljane, ko je velikanska vojska obkolila njihovo mesto. Poslali so k njemu nekaj odličnih starešin ga ponižno prositi miru, a nič ni pomagalo. Nabrali so mnogo zlata in srebra in mu je ponudili s ponižno prošnjo, naj neha oblegati rojstno mesto; vse zaman. Zdaj so šli višji duhovniki praznično oblečeni v sovražnikov tabor, so se vrgli pred Korijolanom na tla, a niso mogli omečiti njegovega trdega srca. Ko tudi ti niso nič opravili, šle so najimenitnejše rimske gospé h Korijolanovi materi in jo naprosile, da je šla ž njimi v sovražnikov tabor. Ko je Korijolan slišal, da se bliža vrsta črnooblečenih žen, se je razsrdil, a spoznavši med njimi svojo častitljivo in ljubljeno mater Veturijo, šel jim je nasproti. Mati Veturija je padla pred njega na kolena in ga prosila s solznimi očmi: „Predragi sin! Nehvaležno rimsko mesto trpi zdaj kazen, ker je s teboj tako grdo ravnalo, ali pomisli, da je Rim tvoj rojstni kraj, kjer sem te rodila. Poglej moje roke, katere so te pestovale, poglej moja usta, ki so te tisočkrat in tisočkrat v ljubezni poljubovala; poglej moje prsi, ki so ti dajale mleka, da si tako velik in močan postal; in ako nehvaležnemu mestu zavoljo njega samega nočeš prizanesti, prizanesi mu, ker te tvoja mati prosi za nje, katerej nočeš biti nehvaležen.“ Prošnjam in solzam svoje matere se je dal Korijolan omečiti. Ginjen je vzdignil žalujočo mater in rekel: „Mati, domovino si rešila, toda sina pogubila!“ Nato je peljal vojsko proč od Rima. okanjeni Volščani pa so ga ubili. Ako je ta srditi pagan uslišal prošnjo svoje matere, ali si moremo misliti, da bi usmiljeni in ljubeznivi Jezus odrekel kako prošnjo svoji materi, ako za nas prosi? Ako je bil Jezus svoji materi pokoren, ko je še na zemlji živel,

mari jej sedaj ne bo, ko ima vso oblast v nebesih in na zemlji? „Ker je Marija Mati božja“, pravi sv. Bonaventura, ji nedostaje ne moči ne volje nam pomagati.“ In če je Marija iz ljubezni do nas svojega Sina darovala v najgrozovitejšo in najsramotnejšo smrt, li ne bode tudi za nas prosila? Ime „Mati božja“ nam torej vzbuja posebno zaupanje, da Bog uslišuje priprošnjo Marijino za nas.

315. Zakaj pravimo: „Prosi za nas grešnike“?

„Prosi za nas grešnike“ pravimo, da bi nam Marija tem rajše izprosila pri Bogu milosti in pomoči, čim ponižneje sami priznavamo, da smo grešniki.

Vsi brez izjeme smo grešniki. „V mnogem se pregrešimo vsi“, pravi sv. Jakob (3, 2). „Ako pravimo, da greha nimamo, sami sebe zapeljujemo in resnice ni v nas“, piše sv. Janez (I. 1, 8.) Nekateri imajo mnoge in velike grehe na vesti, vsakdo pa vsaj male. Greh je za nas največje zlo, največja nesreča. Ako prosimo Marijo: „Prosi za nas grešnike“, se ponižamo, ker sami priznavamo, da smo grešniki, da smo največji nesrečniki na svetu. Nesreča in zlasti ponižna prošnja v nesreči pa gane gotovo tako dobro, tako usmiljeno mater, kakor je Marija, in zato tudi prosi rada pri Bogu, da bi nam dal milost kesanja in pokore ter nam pomagal, da se resnično in stanovitno poboljšamo. „Ako se kliče ime matere Jezusove, in ako prošnjik ne zasluži, da bi bil uslišan zavoljo samega sebe, zasluži vender mati, ki zanj prosi in svoje zasluge zanj govoriti pusti, da bi bil uslišan“, veli sv. Anzelm. Marija bi nam mogla reči: „Pri meni je vsa milost življenja in resnice, pri meni je vse upanje življenja in čednosti“. (Sir. 24, 25.) Po pravici opominja sv. Bernard grešnika, naj zaupa v priprošnjo Marijino, ko pravi: „Ako te, o grešnik, straši velikost in ostudnost tvojih hudobij, ako te muči pekoči glas vesti, ako te pretresa groza pred sodbo, ako stojiš pred prepadom brezsrčnosti, ali celó na robu obupnosti, kliči Marijo.“ (Hom. 2. super: Missus est.) Ker imamo tako priprošnjo v nebesih, naj nihče ne obupa nad svojim vzveličanjem, marveč se stanovitno priporoča materi božji.

316. *Zakaj pravimo: Prosi za nas, „zdaj in ob naši smrtni uri“?*

Prosi za nas, „zdaj in ob naši smrtni uri“ pravimo zato, ker vselej, posebno pa ob smrtni uri, potrebujemo Marijine priprošnje.

Mi smo sami na sebi slabi, pa vender vedno v potrebah in nevarnostih, zaradi česar potrebujemo pomoči. Pomoč nam je potrebna „zdaj“, dokler na svetu živimo. Ker Marijina priprošnja silno mnogo premore pri Bogu, zato jo prosimo, da bi nas ves čas našega življenja ž njo podpirala, da bi srečno premagali vse sovražnike svojega vzveličanja in da bi v dobrem do konca svojega življenja stanovitni ostali.

Posebno pa potrebujemo pomoči ob svoji smrtni uri. Hudobni duh, ki nas zalezuje ves čas našega življenja hoteč nas pogubiti, napne ob smrtni uri vse svoje moči. „Hudobni duh“, piše sv. Janez, „je k vam doli šel, in ima veliko jezo, ker vé, da ima malo časa.“ (Skriv. raz. 12, 12.) Od smrtne ure je odvisna naša večna sreča ali nesreča. Ako dobro umrjemo, bo večna sreča naš delež, večna poguba pa, ako umrjemo slabo. Da bi ne umrli nagle in neprevidene smrti, prosimo že zdaj Marijo, da bi nas ne zapustila v onem strašnem, usodepolnem trenutku, ampak nas podpirala v našem zadnjem boju proti sovražnikom vzveličanja ter nam izprosila srečno smrtno uro.

Češčenomarijo sklepamo kakor očenaš z besedo „Amen“, želeč in upajoč, da bi se vse zgodilo, za kar smo prosili Marijo.

Z v r š e t e k.

Ko se je junaška vdova Judita, ki je asirskemu poveljniku odsekala glavo in s tem rešila mesto Betulijo, vrnila iz asirskega taborja, so vsi Gospoda molili in so ji rekli: „Gospod te je oblagodaryl s svojo močjo, ker je po tebi uničil naše sovražnike!“ Nato ji je Ozija, poglavar Izraelovega ljudstva, rekel: „Oblagodarjena si ti, o hči! od Gospoda, najvišjega Boga, pred vsemi ženami na zemlji. Hvaljen bodi Gospod, kateri je nebo in zemljo ustvaril, kateri te je vodil, da si vojvodu naših sovražnikov odsekala glavo; ker je danes tvoje ime tako povišal, da ne bo prešla tvoja hvala iz ust ljudi, ki se bodo spominjali moči Gospodove na večno,

zavoljo katerih nisi zanašala svojemu življenju v stiskah in v nadlogi svojega rodu, temveč si v okom prišla pokončanju pred obličjem našega Boga.“ In vse ljudstvo je reklo: „Zgôdi se, zgôdi se!“ (Jud. 13, 22—26.) Judita je rešila le eno mesto, le eno ljudstvo časne pogube, in vse jo je blagrovalo; Marija, ki nam je rodila Vzveličarja sveta, je rešila vesoljni svet prekletstva, sužnosti greha in hudobnega duha, večne pogube, ter nam pridobila pravico imenovati se otroci božji in dediči nebes. Hvalimo in slavimo tudi mi Boga, da je po Mariji uničil naše sovražnike, hvalimo in slavimo pa tudi Marijo, ki nam je rodila našega Odrešenika, katera nam še zdaj pomaga pred vsemi angeli in svetniki s svojo mogočno priprošnjo. Najlepše in najlažje pa bomo častili Marijo in se priporočali njeni priprošnji s prelepo molitvijo „češčenamarija“. Amen.

66. Krščanski nauk.

Očenaš je najlepša, najkrajša, najkoristnejša in najčastitljivejša molitev, s katero prosimo Boga vsega, kar nam je treba za dušo in telo. Očenašu dostavljajo katoliški kristijani večjidel češčenamarijo, v kateri častijo Marijo, mater božjo z otroško ljubeznijo ter jo zaupno kličejo na pomoč, da bi podpirala s svojo priprošnjo njihove molitve pri Bogu. Očenaš in češčenamarijo silno priporoča sveta cerkev vsem kristijanom, pa tudi še

4. nekatere druge molitve in pobožnosti.

317. Katere molitve in pobožnosti razven očenaša in češčenamarije še posebno priporoča sveta cerkev?

Razven očenaša in češčenamarije sveta cerkev še posebno priporoča:

1. angelovo češčenje,
2. rožni venec,
3. križev pot,
4. litanije,
5. procesije in božja pota.

Poglejmo si molitve in pobožnosti, katere sv. cerkev razven očenaša in češčenamarije še posebno priporoča, nekoliko bolj natančno, da jih ne bomo opravljali nepremišljeno, ampak pazljivo in spoštljivo.

318. Kako se glasi angelovo češčenje?

Angelovo češčenje se glasi:

„Angel Gospodov je oznanil Mariji, in spočela je od svetega Duha.“ — Češčena Marija...

Te besede nas spominjajo ponižne Device v Nazaretu, ki je v svoji tihi hišici tako lepo in zvesto služila svojemu stvarniku, da jo je izmed vseh ženâ na svetu izbral za mater svojemu Sinu in poslal k njej svojega angela jej to oznanit; spominjajo nas, da je Marija ostala devica, ker je čudežno spočela od svetega Duha; spominjajo nas usmiljenja božjega in božje ljubezni, ki sta ga nagibala, da je sklenil rešiti človeški rod iz nesrečnega stanja, v katero ga je pahnil greh, v katerem je zdihoval okoli štiri tisoč let. „Zakaj Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da, kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje.“ (Jan. 3, 16.) — Dalje se glasi angelovo češčenje:

„Glej, dekla sem Gospodova; zgôdi se mi po tvoji besedi.“ — Češčena Marija...

Te besede je Marija govorila, ko je od angela zvedela, da bode postala mati in ne bo jenjala biti devica. V teh besedah, s katerimi je Marija privolila v materstvo božje, se nam razodeva njena popolna udanost v voljo božjo in njena velika ponižnost. V tistem hipu, ko jej nadangel oznani, da ima postati mati božja, da je torej povišana nad vse druge stvari, angele kakor svetnike, imenuje se le „deklo Gospodovo“, ki noče nič drugega, kakor le to, kar Bog hoče. Dekla, služabnica Gospodova je ostala ves čas svojega življenja. Iz teh Marijinih besedij se učimo biti v vseh okoliščinah življenja hlapci, služabniki božji!

Slednjič se moli:

„In Beseda je meso postala in med nami prebivala.“ — Češčena Marija...

Katekizem nam še pove:

319. Kaj pomeni: „In Beseda je meso postala“?

„In Beseda je meso postala“ pomeni, da se je včlovečila druga božja oseba, ki se v svetem pismu imenuje tudi „Beseda“.

Sv. Janez evangelist popisuje v začetku svojega evangelija včlovečenje druge božje osebe, ter jo imenuje „Besedo“. „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda In Beseda je meso postala in med nami prebivala.“ (Jan. 1, 1. 14.) Drugje piše sv. Janez: „Trije so, kateri pričujejo v nebesih: Oče, Beseda in sveti Duh; in ti trije so eno.“ (I. Jan. 5, 7.) Če torej molimo: „In Beseda je meso postala“, hočemo reči: Sin božji, druga božja oseba, se je včlovečil, si je privzel človeško naravo, namreč človeško telo in človeško dušo. „In Beseda je meso postala“ nas torej opominja, da je Sin božji postal človek, da bi mi postali po njegovem zasluženju otroci božji, on je mej nami prebival, da bi mi kedaj prebivali pri njem v družbi angelov božjih. Kadar molimo: „In Beseda je meso postala in med nami prebivala“, pripognemo koleno do tal v znamenje spoštovanja in češčenja do včlovečene Besede božje, ali pa potrkamo na prsi in priklonemo globoko svojo glavo. K vsakemu izmed treh delov angelovega češčenja pridevamo češčenamarijo, da bi počastili mater včlovečenega Sina božjega z njej tako ljubo molitvijo in si zagotovili njeno priprošnjo.

320. Kdaj molimo angelovo češčenje?

Angelovo češčenje molimo zjutraj, opoldne in zvečer, ko v ta namen zvoni.

Ako zjutraj, opoldne in zvečer k molitvi zvoni, pravimo, da zvoni angelovo češčenje. Kedaj se je uvedlo to zvonjenje, se ne dá natančno določiti. Zgodovinopisci nam poročajo, da je že papež Urban II. (1088) zapovedal zjutraj in zvečer zvoniti angelovo češčenje, da bi Bog na priprošnjo Marijino znova izročil kristijanom sveto deželo, katero so si podjarmili Turki. Gregorij IX. je to povelje ponovil; papež Kalikst III. pa je l. 1456. v vedni spomin čudovite zmage,

katero si je pridobila krščanska vojska pri Belemgradu nad Turki, določil, da se tudi opoldne k molitvi zvonijo. Od tedaj je skoraj ni cerkve pri katoličanih, kjer bi se ne zvonilo trikrat na dan k molitvi. Papež Benedikt XIII. podelil je tistim, ki angelovo češčenje zjutraj, opoldne in zvečer pobožno, ponižno in s skesanim srcem molijo, 100 dni odpustkov, popoln odpustek pa tistim, ki še razven tega enkrat na mesec sv. zakramente vredno prejmejo in molijo za razširjanje in povišanje sv. cerkve. Angelovo češčenje naj se moli klečé, le ob sobotah zvečer, ob nedeljah in o velikonočnem času stojé, da se prejmejo odpustki.

321. Zakaj molimo angelovo češčenje?

Angelovo češčenje molimo zato, da se zahvaljujemo za včlovečenje Jezusa Kristusa, da častimo Mater božjo in se priporočamo njenemu varstvu.

Včlovečenje Sina božjega je največja dobrota, ki jo je Bog skazal človeškemu rodu, zakaj iz njega izvira vse, kar smo že od Boga prejeli in še upamo prejeti. Adam nam je s svojim grehom zapravil vse nadnaravne in mnoge naravne darove, Kristus nam je izgubljene darove zopet pridobil in novih pridejal. „Kadar pa je prišlo izpolnjenje časa, je Bog poslal svojega Sina, rojenega iz žene, in podvrženega postavi, da bi jih odrešil, kateri so bili pod postavo, da prejmemo posinovljenje.“ (Gal. 4, 4. 5.) Ako bi Kristus ne bil prišel na svet, mi vsi bi bili dediči večne pogube. S prerokom moramo reči: „Milost Gospodova je, da nismo pokončani.“ (Žal. pes. 3, 22.) Se li torej ne spodobi, da pobožno častimo skrivnost včlovečenja Sina božjega? Se li ne spodobi, da se vsak dan zahvaljujemo za včlovečenje njegovo? O gotovo! „Ljubimo tedaj mi Boga, ker nas je Bog prej ljubil“, opominja nas sv. Janez. (I. Jan. 4, 19.) Vedno bodimo hvaležni za to dobroto; zjutraj, ko vstanemo, med dnevom, zlasti opoldne, in zvečer, predno se vležemo k počitku, zahvalimo Gospoda, da se je včlovečil in nas odrešil.

Jezusa Kristusa, našega Odrešenika, rodila nam je blažena Devica Marija. Gotovo tudi Marija zasluži, da takrat, ko se zahvaljujemo za včlovečenje Jezusa Kristusa, častimo tudi njo, ker si je iz nje privzel človeško naravo ter jo po-

vzdignil k najvišji časti, ki si jo moremo misliti, k časti Matere božje. In ker je Marija kot Mati božja „proseča vse-mogočnost“, kakor velijo cerkveni učeniki, ter pripravljena in voljna pomagati nam, mi pa smo vedno v premnogih dušnih in telesnih potrebah, priporočati se moramo njenemu varstvu, da ne podležemo sovražnikom našega vzveličanja.

Angelovo češčenje je v resnici lepa, pomenljiva in koristna molitev. Kdor jo opravlja, očitno kaže, da je katoliški kristijan, zakaj drugoverci ne poznajo angelovega češčenja. Kadar torej zaslišimo zvona glas, odkrimo se spoštljivo, naj si bo doma, ali na polju, ali na cesti, ali v kaki družbi, in molimo pobožno angelovo češčenje. Res je dandanes že mnogo takih kristijanov, ako se sploh še kristijani imenovati smejo, kateri se sramujejo moliti, kadar zveni angelovo češčenje, ter celo mislijo, da je to imenitno; ali takih nikoli ne posnemajte, ker je njihovo ravnanje sramotno, ne pa imenitno. Kadar Turek zasliši glas, ki ga petkrat na dan kliče k molitvi, pade na tla in opravi zapovedane molitve, naj si bo kjerkoli, kristijan pa bi se sramoval očitno spoznavati in častiti svojega Boga in se mu zahvaliti, da se je včlovečil? Ne, nikdar se molitve ne sramujte, spominjaje se besed Kristusovih: „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 32. 33.)

Druga molitev, s katero posebno častimo blaženo Devico Marijo, je rožni venec.

322. Kaj je rožni venec?

Rožni venec je molitev, v kateri premišljujemo na poseben, od svete cerkve določen način skrivnosti včlovečenja, trpljenja in vstajenja Jezusa Kristusa, in v kateri posebno častimo preblaženo Devico Marijo, ker je bila kot mati Jezusova v najtesnejši zvezi s temi skrivnostmi.

O starih puščavnikih se pripoveduje, da so vsak dan molili neko določeno število očenašev, kakor postavim sveti Pavel, sv. Anton. Da bi se ne zmotili, so po vsakem očenašu spustili na tla kamenček. V poznejših časih so napeljali na

motvoze kroglice iz kovine, lesa itd. in so po tistih molili; imenovali so jih „paternoštre“ ali „očenaše“. Ti motvozi s kroglicami so nekako podobni našim rožnim vencem. Rožni venec, kakor ga molimo dandanes, je uvedel po splošnjem mnenju sveti Dominik, ustanovnik pridigarskega reda. V 12. stoletju nastala je na južnem Francozskem kriva vera, katere privrženci so se imenovali po mestu Albi Albigeni. Učili so, da je hudobni duh ustvaril svet in da ga on tudi vlada; zavrgli so sv. zakramente, sv. mašo, češčenje svetnikov, zakonsko življenje. Sveti Dominik za čast božjo in vzveličanje duš goreč duhovnik, jim je začel po povelju papeževem pridigovati, da bi jih znova pridobil za pravo vero, a pridigoval je gluhim ušesom. V tej zadregi je prosil pomoči preblaženo Devico Marijo, in ne zaman. Ko je tri leta goreče molil, se jokal, postil in opravljal še druga jako ostra spokorna dela, se mu je neki prikazala Marija, mu povedala, naj sestavi sveti rožni venec, ga sam moli in druge moliti uči. Sveti Dominik je tako storil, in res na tisoče in tisoče krivovercev se je vrnilo v naročje katoliške cerkve, tisočeri in tisočeri trdovratni grešniki so se spreobrnili. Ne dolgo potem se je razširila ta pobožnost po vsem krščanskem svetu; ljudje vseh narodov in stanov, od kralja na prestolu do berača v revni koči, od sivolasega starčka do majhinega otroka so molili rožni venec.

Rožni venec se zato imenuje ta molitev, ker takrat, kadar jo molimo, spletno takorekoč venec svoji nebeški kraljici iz najlepših krščanskih molitev in ji ga darujemo. Rožni venec ima tri dele: veseli, žalostni in častitljivi, in se moli na poseben način, kateri je od cerkve določen in vmes se premišljujejo skrivnosti včlovečenja, trpljenja in vstajenja Jezusa Kristusa.

Rožni venec se moli tako-le: 1. Veseli del. Po storjenem znamenju sv. križa moli se „apostolska vera“, „očenaš“, tri „češčenamarije“ in po besedi „Jezus“ se dostavi: 1. Kateri naj pomnoži našo vero, 2. Kateri naj potrdi naše upanje, 3. Kateri naj užge našo ljubezen, ali pa: 1. V katerega verujemo, 2. V katerega upamo, 3. Katerega iz srca ljubimo. Čast bodi Očetu itd. To je nekak uvod v rožni venec; že ta je lep. Najpoprej se pokrižamo, kakor pred vsako molitvijo, ter se spominjamo največje skrivnosti svete vere, presvete Trojice, ter našega odrešenja po Jezusovi smrti na križu. Potem se moli apostolska vera, zakaj sveta vera je podlaga,

na katero moramo opirati vse svoje molitve, ako hočemo, da bodo Bogu všečne in nam koristne; „brez vere namreč ni mogoče dopasti Bogu.“ (Hebr. 11, 6.) Tako v živi veri potrjeni in na njo oprti, začnemo moliti očenaš, katerega nas je učil sam Sin božji in ki je zaradi tega gotovo ljub Bogu in Mariji. Za očenašem molimo tri češčenamarije, v katerih pozdravljamo in častimo Marijo z besedami nadangela Gabrijela, njene tete Elizabete in sv. cerkve. Slednjič počastimo presv. Trojico z besedami: Čast bodi itd. Apostolska vera, očenaš in češčenamarija so torej prve, pa ne edine rože, iz katerih je spleten sv. rožni venec. Da bi bil ta venec še lepši, vpletamo v njega še druge rože, izmed katerih ima vsaka drugačno barvo, vendar pa so vse prav lepe, ker nam kaj mično predstavljajo veselje, žalost in poveličanje Jezusa in Marije. Te rože so skrivnosti sv. rožnega venca.

Ko smo odmolili uvod, molimo zopet očenaš in deset češčenamarij; po besedi „Jezus“ vpletemo desetkrat eno in isto skrivnost. To se imenuje en desetič, po katerem zopet počastimo presv. Trojico z besedami: Čast bodi Očetu itd. Pri drugem desetiču se vplete druga, pri tretjem tretja skrivnost itd. Skrivnosti sv. rožnega venca se morajo premišljevati, da ne bo rožni venec samo ustna molitev.

Skrivnosti veselega dela, ki se moli zlasti od adventa do posta, so: 1. Katerega si, Devica, od svetega Duha spočela, 2. Katerega si, Devica, v obiskanju Elizabete nosila, 3. Katerega si, Devica, rodila, 4. Katerega si, Devica, v templu darovala, 5. Katerega si, Devica, v templu našla. V veselih skrivnostih lahko premišljujemo, kako nas je Bog ljubil, ker je svojega edinorojenega Sina poslal na svet; kolika je bila gorečnost Jezusa Kristusa za vzveličanje naših duš, ker je nebesa zapustil, one nam kažejo, kako je Jezus živel, da bi njegovo življenje posnemali in srečno dosegli sv. nebesa.

Žalostni del, ki se moli zlasti v postu, ima za uvod: 1. Kateri naj potrdi naš spomin, 2. Kateri naj razsvetli našo pamet, 3. Kateri naj omehča našo voljo. Skrivnosti žalostnega dela pa so: 1. Ki je za nas krvavi pôt potil, 2. Ki je za nas bičan bil, 3. Ki je za nas s trnjem kronan bil, 4. Ki je za nas težki križ nosil, 5. Ki je za nas križan bil. Ta del rožnega venca se imenuje žalostni, ker nam predočuje bridko trpljenje in smrt Jezusa Kristusa in sotrpjenje blažene Device Marije. Tu lahko premišljujemo hudobijo greha, ker je moral Sin božji umreti, da bi se popravila nečast, ki je bila

Bogu z grehom storjena. Kdo bi še mogel ljubiti greh, ki premišljuje v žalostnem delu rožnega venca trpljenje Gospodovo?

Častitljivi del, ki se moli zlasti od velike noči do adventa, ima ta-le uvod: 1. Kateri naj vodi naše misli, 2. Kateri naj vodi naše besede, 3. Kateri naj vodi naša dejanja. Skrivnosti častitljivega dela so: 1. Ki je od mrtvih vstal, 2. Ki je v nebesa šel, 3. Ki je svetega Duha poslal, 4. Ki te je v nebesa vzel, 5. Ki te je v nebesih kronal. Tretji del sv. rožnega venca se imenuje častitljivi, ker premišljujemo v njem veličastvo Jezusovo in častitljivost njegove svete matere, preblazene Device Marije. Skrivnosti tega dela rožnega venca nam kažejo, kaj je Bog njim pripravil v nebesih, kateri na zemlji posnemajo vzgled Jezusa Kristusa in si prizadevajo hoditi po stopinjah njegove matere Marije. Po navadi se vsakemu delu dostavi en desetič za verne duše v vicah.

Ako molimo zjutraj, opoldne in zvečer angelovo češčenje, spominjamo se včlovečenja Sina božjega, ne pa tudi njegovega trpljenja in vstajenja. Ker pa je bilo naše odrešenje dovršeno še le po Kristusovem trpljenju in vstajenju, se spodobi, da tudi isto večkrat hvaležno premišljujemo. To storimo z molitvijo rožnega venca. Ž njo pa tudi posebno počastimo Marijo preblazeno Devico, saj je sama rekla sv. Dominiku: „To je moj rožni venec, po katerem hočem razveseljena biti.“ Da bi kristijani s to molitvijo častili Marijo, se je uvedel poseben praznik sv. rožnega venca, kakor tudi bratovščina sv. rožnega venca in živi rožni venec.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušalci! Ako dobro premislimo dele svetega rožnega venca, moramo priznati, da je ta molitev izmed najlepših, in čudili se ne bomo, da so jo vsi pravi kristijani visoko cenili in radi opravljali. Tudi vam naj bo ta molitev nad vse ljuba. Molite jo radi vi, krščanski stariši, gospodarji in gospodinje, da se bode te lažje vzveličali vi in vam izročene duše; molite jo radi vi, krščanski mladeniči in device, da lažje ohranite svojo nedolžnost; molite jo radi vi, ki ste hudo grešili, da se lažje spreobrnete in spokorite na priprošnjo kraljice sv. rožnega venca. Amen.

67. Krščanski nauk.

Trpljenje Jezusovo nam najbolj jasno kaže hudobijo greha, pa tudi velikost ljubezni božje do nas. Zaradi tega je jako dobro pogosto spominjati se Gospodovega trpljenja in je pobožno premišljevali. Najlažje to storimo pri sv. maši, ki je ponavljanje daritve Jezusove na križu. če pazljivo in premišljeno molimo žalostni del sv. rožnega venca, in kadar molimo križev pot. Križev pot spada med tiste pobožnosti, katere sveta cerkev še posebno priporoča vernikom.

323. Kaj je križev pot?

Križev pot je pobožnost, pri kateri v duhu spremljamo božjega Odrešenika ob štirinajstih postajah, odtlej, ko je bil k smrti obsojen, dotlej, ko je bil v grob položen, ter ob enem premišljujemo njegovo bridko trpljenje in smrt.

Križev pot se imenuje oni pot, katerega je napravil Jezus Kristus od Pilatove hiše, kjer je bil k smrti obsojen, do gore Kalvarije, kjer je bil križan. Ker je na tem potu moral nositi križ, na katerem je umrl za odrešenje sveta, in ker je na tem potu jako mnogo trpel, se ta pot imenuje križev pot. Mnogo potov je storil Jezus Kristus iz ljubezni do nas, križev pot je bil zadnji in najtežavniši. Na tem potu so spremljali Jezusa njegova mati Marija, sv. Janez evangelist, Marija Magdalena in druge pobožne žene. Mati božja je po smrti svojega Sina večkrat hodila tisto pot, in je tam, kjer se je z Jezusom zgodilo kaj posebnega, dalje časa ostala in premišljevala. Isto se misli o učencih Gospodovih. Pozneje so postavili na krajeh, kjer se je zgodilo z Jezusom kaj posebnega in spomina vrednega, spominska znamenja, katera so imenovali postaje. Takih postaj je štirinajst v Jeruzalemu, ki so več ali manj druga od druge oddaljene. Pri teh postajah so pobožni romarji, ki so obiskovali svete kraje, postajali, molili, premišljevali trpljenje Gospodovo ter pretakali solze sočutja, ljubezni in hvaležnosti do trpečega Jezusa in njegove bolečin potrte Matere Marije. Tistim, ki so obiskali križev pot v Jeruzalemu, in tam pobožno premišljevali trpljenje

Gospodovo, podelili so papeži v teku časa zeló obilne in velike odpustke. A vsakdo ne more vzeti v roke popotne palice ter iti v Jeruzalem, ker to stane mnogo časa, truda in denarja. Zaradi tega so jeli križev pot ponarejati, to se pravi: po gričih in cerkvah so napravljali v domačih deželah štirinajst postaj iz štirinajstih križev, pod katerimi se nahajajo navadno tudi podobe, ki nam predočujejo, kaj se je pri vsaki postaji zgodilo posebnega z Jezusom. Tako je nastal križev pot, kakor se navadno pri nas nareja. Pri križevem potu spremljamo v duhu božjega Odrešenika ob štirinajstih postajah, odtlej, ko je bil k smrti obsojen, dotlej, ko je bil v grob položen, ter ob enem premišljujemo njegovo bridko trpljenje in smrt. „Kedor obiše štirinajst postaj križevega pota, kakor je treba, dobi vse tiste odpustke, katere bi dobil, ko bi obiskal osebno križevi pot v Jeruzalemu.“ (S. C. Indulg. 26. sušca 1881.)

Da se prejmejo odpustki, ki so za obiskanje križevega pota podeljeni, mora biti križev pot pravilno postavljen, to se pravi: križi na postajah morajo biti blagoslovljeni od mašnika za to pooblaščenega; mora se tudi pravilno obiskati. Križev pot tisti pravilno obiše, kdor vseh štirinajst postaj križevega pota obhodi, to se pravi: se pomika od postaje do postaje. Kadar pa je toliko ljudstva v cerkvi, da ni mogoče tega storiti, moramo imeti vsaj namen obiskati posamezne postaje križevega pota in ga razodevati s tem, da vstajamo in poklekujemo, kadar je treba, in se obračamo proti tistim postajam, pri katerih moli vodnik križevega pota. Ko bi verniki mirno po klopeh sedeli ali klečali, bi se odpustki ne dobili.

Treba je tudi premišljevati trpljenje Kristusovo. Dobro je, če se pri vsaki postaji premišljuje dogodek, ki se nam predočuje, vendar neobhodno potrebno to ni, marveč zadoščuje, ako se sploh premišljuje Gospodovo trpljenje. Po premišljevanju se navadno moli pri vsaki postaji en očenaš in češčenamarija, kar pa ni zapovedano.

Treba je v zadobljenje odpustkov križevega pota tudi, da se obiše s skesanim srcem. To je tudi popolnoma prav, zakaj če premišljujemo bridko trpljenje in smrt Kristusovo, se spodobi, da obžalujemo svoje grehe, ki so bili Kristusove smrti krivi. Dobro je zaradi tega, ako molimo križev pot takrat, kadar opravimo sv. spoved; ako pa ne gremo k spovedi, obudimo vsaj popolno kesanje nad svojimi grehi. Sploh

pa izraz „s skesanim srcem“ pomeni, da moramo biti v milosti božji, če hočemo dobiti odpustke.

Obiskovanje križevega pota ni le zato koristno, ker dobimo mnogotere odpustke, ako ga pravilno obiščemo, ampak tudi zaradi tega, ker nas tako obiskovanje odvrča od greha. „V resnici ni ničesar, kar bi moglo naše misli tako obvarovati pred navali in okuženjem greha in ohraniti čiste, kakor neprestan spomin na Kristusovo trpljenje“, pravi sv. Brnard. Obiskovanje križevega pota nas navaja tudi k čednostnemu življenju. „Ako hočeš, o človek! od čednosti do čednosti napredovati in popolno živeti, premišluj vsaki dan Kristusovo trpljenje, ker ničesar ne nagiblje duše tako močno k svetosti, kakor to“, piše sv. Bonaventura.

Neko namestilo pravilno postavljenega križevega pota je tekoimenovani postajin križ. Tistim, katerim ni mogoče obiskati kakega pravilno postavljenega križevega pota, n. pr. bolnikom, mornarjem, v neverskih deželah bivajočim itd. je podelil papež Klement XIV. pravico, da morejo dobiti odpustke križevega pota, ako v stanu milosti božje pobožno in s skesanim srcem držeč v rokah postajin križ brez prestanka molijo 14 očenašev, češčenamarij in „Čast bodi...“ za 14 postaj križevega pota, potem 5 očenašev, češčenamarij in „Čast bodi...“ v spomin sv. peterih ran Kristusovih in en očenaš, češčenamarijo in „Čast bodi“... po namenu sv. Očeta, torej skupaj 20 očenašev, češčenamarij in „Čast bodi.“ Postajin križ ne sme biti celó majhin, ampak srednje velikosti. Na njem mora biti podoba Vzveličarjeva telesno izdelana, ne samo narisana ali vtisnena, in ne iz take tvarine, ki se lahko zlomi. Križ sam sme biti tudi lesen. Križ, ali prav za prav, podoba na njem, mora biti nalašč v ta namen blagoslovljena od pooblaščenega mašnika. Pooblašчени mašniki so gvardijani frančiškanskih samostanov in drugi višji predstojniki tega reda. Kdor ima tako blagoslovljen postajin križ, ga ne sme prodati, zameniti ali posojevati iz tega namena, da bi kdo drugi ž njim dobil odpustek, ker s tem bi izgubil blagoslov in odpustke. Slehern torej, ki se želi vdeleževati omenjene milosti, naj si sam preskrbi križ in naj ga dá zase blagosloviti. Ako podari tak križ komu drugemu, mora ga dati blagosloviti za tistega, komur ga je namenil. — Zeló bolnim, ki ne morejo moliti 20 očenašev, češčenamarij in „Čast bodi“... podelil je Pij IX. posebno milost, da naj mesto njih, držeč v rokah blagoslovljen križ, vzbujajo

dejanje kesanja ali pa pobožno izrekajo besedice: „Tebe torej prosimo, pridi na pomoč svojim služabnikom, katere si s predragro krvjo odrešil.“ (Glej: Zupančič, Duhovno pastirstvo, pag. 383 ...)

324. *Kaj so litanije?*

Litanije so posebne prosilne molitve, v katerih po večkrat kličemo na pomoč tri božje osebe, preblaženo Devico Marijo in svetnike božje.

Litanije so se imenovalle sploh razne prosilne molitve, naj so se že opravljale očitno in skupno z drugimi, ali pa samo zasebno. Litanije so nekda j imenovali tudi procesije ali obhode, pri katerih so se opravljale prosilne molitve, kakor na Markovo, križev teden. Dandanes pa pomenijo litanije navadno posebne prosilne molitve, ki se vzajemno opravljajo in pri katerih navadno eden naprej moli, drugi pa odgovarjajo. V litanijah po večkrat kličemo na pomoč tri božje osebe, in sicer je to začetek vsakih litanij. Zlasti pa kličemo na pomoč Jezusa Kristusa, ker je naš Odrešenik in Srednik pri Bogu, kakor piše sv. Janez: „Moji otročiči! to vam pišem, da ne grešite. Ako je pa kdo grešil, imamo besednika pri Očetu, Jezusa Kristusa, Pravičnega, in on je sprava za naše grehe.“ (I. Jan. 2, 12.) Ker smo revni grešniki, nevredni, da bi se Bog milostno ozrl na nas in naše prošnje, obračamo se tudi do svojih priprošnjikov v nebesih, da bi podpirali naše prošnje s svojimi priprošnjami pri Bogu. Pred vsem pa se priporočamo preblaženi Devici Mariji za njeno priprošnjo, ker presega njena priprošnja priprošnje vseh angelov in svetnikov, pa tudi angelom in svetnikom se priporočamo, ker kot prijatelji in zvesti služabniki božji mnogo premorejo pri Bogu.

Litanije — smemo reči — so tako stare molitve, kakor sveta cerkev, zakaj že v prvih časih krščanstva nahajamo pri sv. maši prosilne molitve, katere so vzajemno molili duhovniki z verniki. Pozneje so molili litanije tudi pri drugih sv. opravilih, zlasti kadar so delili sv. zakramente. Število litanij je dandanes zelo veliko, a za očitno službo božjo so od sv. cerkve potrjene samo litanije vseh svetnikov, lavretanske litanije, litanije presv. imena Jezusovega in zadnji čas tudi litanije presv. Jezusovega srca.

Litanije so jako lepe, resnično krščanske molitve, zakaj v njih prosimo pred vsem za take reči, ki so Bogu v čast in nam v vzveličanje, potem še le za svetne dobrote, v njih prosimo ne le za sebe, ampak za vse ljudi, žive in mrtve. Litanije so tudi jako krepke molitve, zakaj v njih združujejo se prošnje vojskujoče cerkve s prošnjami zmagoslavne, da bi nam Bog po neskončnem zasluženju Jezusa Kristusa naklonil svojo milost in svoje usmiljenje. Zaradi tega molite radi litanije, udeležujte se pridno očitne službe božje, pri kateri se litanije skupno molijo!

325. Kaj so procesije?

Procesije so slovesni cerkveni obhodi, pri katerih s skupno molitvijo očitno slavimo Boga, ga zahvaljujemo za prejete dobrote ter ga prosimo, naj od nas odvrne hudo in nam podeli raznih milostij.

Procesija je latinska beseda in pomeni po naše to, kar izhod ali obhod sploh, posebej pa so procesije slovesni cerkveni obhodi, ki se navadno napravljajo pod milim nebom in pri katerih duhovniki in ljudstvo opravljajo skupne molitve ter prepevajo svete pesmi. Procesije so redne ali izredne. Redne procesije so ob določenih dnevih, kakor na Markovo, križev teden, na praznik sv. Rešnjega Telesa; izredne procesije pa so tiste, ki se napravljajo ob posebnih prilikah, kakor o sv. letu, procesije za dež, za odvrnenje kake bolezni itd.

Procesije niso prišle v navado še le v novem zakonu, ampak so bile znane že v starem. Tako beremo v Josvetovi knjigi (6), da so šli Izraelci sedemkrat v sprevodu okoli mesta Jeriho, duhovniki pa so nosili škrinjo zaveze. Pri sedmem obhodu se je zrušilo mestno zidovje, in Izraelci so dobili mesto v svojo oblast. O kralju Davidu se pripoveduje, da je dal prenesti skrinjo zaveze iz hiše Obededomove v slovesnem obhodu v Jeruzalem (II. Kralj. 6.). Še bolj slovesno procesijo je napravil kralj Salomon. Ko je namreč sezidal veličastni tempel na gori Morija, zbral je vse starešine in poglavarje izraelskega ljudstva okoli sebe, da so prenesli skrinjo zaveze v slovesnem obhodu iz svetega šotorja v tempel. (III. Kralj. 8.) O procesijah nam poročajo tudi knjige

novega zakona. Petere modre device so šle v procesiji ženinu nasproti, Jezus sam je na cvetno nedeljo spremljan od svojih učencev in neštete množice ljudstva jezdil v Jeruzalem. V prvih časih krščanstva se nam sicer o procesijah ničesar ne poroča, to pa zaradi tega, ker so takrat Judje in pagani preganjali kristijane, da niso mogli narejati slovesnih obhodov. Ko pa je po 300letnem preganjanju sv. cerkev dobila mir, jeli so tudi napravljati slovesne, očitne obhode, in ta navada se je ohranila do dandanes.

Procesije so jako pomenljive. — Bog je povsod pri-
 čujoč. „Kam pojdem pred tvojim duhom in kam pobežim
 pred tvojim obličjem“? vprašal je kralj David, in odgovoril:
 „Ako bi šel v nebo, si ti ondi; ako bi se podal v pekel,
 si ti tukaj; ako bi vzel zarjine peroti in prebival na kraju
 morja, bi me tudi tja peljala tvoja roka in me držala tvoja
 desnica.“ (Ps. 138, 7—10.) Ker je Bog povsod pričujoč,
 moramo ga tudi povsod slaviti in častiti. To pa se zgodi
 uprav pri slovesnih cerkvenih obhodih, ker takrat zapustimo
 hiše, da, celó cerkve, ter se napotimo pod milo nebo, kjer
 s skupno molitvijo in s sv. pesmimi očitno Boga slavimo
 in hvalimo. — V prosti naravi se nam najbolj jasno raz-
 odeva dobrotljivost božja do nas. Oznanjujejo nam jo polja,
 travniki, gozdi, drevesa in vse druge rastline, sploh vse
 žive in nežive stvari. Se li ne spodobi, da se mu hvaležne
 kažemo zlasti tam, kjer se nam najbolj kaže njegov blago-
 slov, pod milim nebom? To pa storimo pri slovesnih ob-
 hodih s skupno molitvijo pod milim nebom. — S skupno
 molitvijo pri slovesnih cerkvenih obhodih tudi prosimo Boga,
 naj od nas odvrne hudo in nam podeli raznih milostij.
 Mnogo hudega se nam utegne pripetiti na tem svetu in
 mnogo milostij nam je treba, da rešimo svojo dušo. Ako
 sami molimo, se nam je bati, da ne bomo prejeli tega, za
 kar prosimo, a pri procesijah jih moli več skupaj, med
 katerimi je gotovo tudi dokaj nedolžnih ljudi, katere Bog
 rad uslišuje. Pri procesijah kličemo na pomoč preblazeno
 Devico Marijo, svetnike in svetnice božje. Ako bi se torej
 Bog ne hotel milostno ozreti na naše prošnje, ker smo greš-
 niki, bo mari zavrgel priprošnjo Marije Device in toliko
 svetnikov in svetnic, ki so njegovi prijatelji?

Najnavadnejša procesija, ki je od sv. cerkve zapove-
 dana, je procesija svetega Marka dan. To procesijo je uvedel
 sv. Gregor Veliki, papež. V Rimu je namreč nastala kuga.

Da bi Bog odvrnil to nadlogo, so ga v slovesnem obhodu prosili pomoči in bili so uslišani. Ta procesija se je ohranila do današnjega dne.

Procesije križevega tedna ali prošnje dneve križev teden je uvedel sv. Mamert, škof v mestu Vijen na Francozskem, katero je vsled potresov, požarov in drugih nezgod mnogo trpelo. Te procesije so se sprva vsako leto pred vnebohodom Gospodovim ponavljale tri dni samo v Vijenski škofiji, pozneje pa so se razširile tudi po drugih škofijah francoske dežele in končno jih je sv. cerkev zaukazala za ves krščanski svet.

Procesijo svetega Rešnjega Telesa na Telovo je uvedel za vso cerkev papež Urban IV. leta 1264. Pri tej procesiji se nosi v slovesnem obhodu sv. Rešnje Telo, da tako očitno spoznavamo svojo vero v resnično pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu altarja. Pri štirih altarjih se pojejo začetki sv. evangelija, in sicer pri prvem altarju začetek svetega evangelija po sv. Mateju, pri drugem po sv. Marku, pri tretjem po sv. Luki in pri četrtem po sv. Janezu. Pri vsakem altarju se prosi za odvrnenje hudega vremena in drugih nezgod ter da bi Bog blagoslovil poljske pridelke. Končno se podeli z Najsvetejšim sv. blagoslov.

Prihajajte, predragi, radi k procesijam in spoznavajte očitno svojo vero v Boga, molite pri procesijah pobožno, ponižno in s skesanim srcem, spoznavajé, da ste grešniki, ki pa zaupate najti usmiljenje po zasluženju Jezusa Kristusa, po priprošnji svetnikov in svetnic božjih, ki se kličejo na pomoč. — Procesijam nekako podobna so božja pota.

326. *Kaj so božja pota?*

Božja pota so pobožna obiskovanja svetih krajev, kamor romamo, ker nas taki kraji bolj nagibljejo k pobožnosti, ker tam prisrčnejše in zaupneje molimo, in ker Bog ondi neredkokrat celó čudežno uslišuje pobožno molitev.

Božja pota nahajamo skoro pri vseh narodih. O Abrahamu nam pripoveduje sv. pismo (I. Mojz. 22, 3.), da je šel tri dni hoda, da bi na povelje Gospodovo opravil svoj dar. Trikrat na leto so hodili Izraelci po Mojzesovi postavi v

Jeruzalem, kjer je bila škrinja zaveze, pozneje pa tempel Gospodov. (V. Mojz. 16, 16.) Ta potovanja so bila božja pota. Iz nove zaveze vemo, da sta Marija in Jožef potovala z dvanajstletnim Jezusom v Jeruzalem na praznik. Od nekdanj so pobožni kristijani radi obiskovali sveta mesta: Nazaret, Betlehem, Jeruzalem in druge svete kraje, kakor spričuje sv. Hijeronim, pišoč: „Iz vseh dežel sveta hitijo na ta mesta kristijani, ter nam kažejo vzglede mnogoterih čednostij.“ Prav tako so kristijani že od nekdanj radi zahajali v Rim h grobovoma sv. Petra in Pavla, na Španjsko h grobu sv. Jakoba i. t. d. Jako slavna božja pot je dandanes Lurd na Francozskem.

Da so obiskovanja svetih krajev res božja pota, morajo ta obiskovanja biti pobožna. Če gre kdo na božjo pot, naj gre zato, da bi Boga častil, ali ga zahvalil za prejete dobrote, ali da bi si izprosil od njega kako milost ali kar si boodi drugega dobrega za dušo ali za telo. Kdor pa hodi na božja pota iz radovednosti ali za zabavo ali celó iz pregrešnih namenov, da bi se tam shajal z osebami drugega spola, naj ostane rajši doma, zakaj njegova pot ni božja, ampak peklenska. Gledati mora tudi, da zavoljo božjih potov ne zamuja dolžnostij svojega stanu. Najpoprej se mora storiti, kar je potrebno, potem se naj še le stori, kar je samo koristno. Na božjej poti naj ne trati časa s praznimi pogovori, s predrznimi sodbami, z opravljanjem in obrekovanjem bližnjika, ampak veliko več naj moli in ima pobožne pogovore. Težave pota pa naj daruje Bogu v pokoro za svoje grehe. Ako na svetem kraju pobožno moli in vredno prejme sv. zakramente, je najboljšo znamenje, da želi božjo pot res posvetiti Bogu v čast in jo obrniti v svoj dušni prid.

Božja pota opravljamo, ker nas sveti kraji bolj nagibljejo k pobožnosti, in sicer zaradi tega, ker se s potoma otresemo posvetnih skrbij, ker vidimo vzglede drugih pobožnih božjepotnikov, ker na nas mogočnejše vpliva tudi novost in svetost kraja, na katerem se nahajamo. Koga bi ne nagibali k pobožnosti sveti kraji, kjer je nekdanj naš Vzveličar hodil, se za nas trudil, trpel? — Na svetih krajih tudi srčneje in zaupneje molimo, ker jih tam navadno več skupaj moli, skupna molitev pa je mnogo močnejša od posameznikove, in se zaradi tega tudi srčneje in zaupneje opravlja. Na božjih potih si tudi navadno očistimo v skesani spovedi svojo vest, darujemo Bogu težave božjega pota, kar

vse dela našo molitev pristrčnejšo in zaupnejšo. — Na svetih krajih Bog neredkokrat čudežno uslišuje pobožno molitev, kar nam pričajo dostikrat spominske tablice, napisi, itd.

K izrednim pripomočkom našega vzveličanja prištevamo tudi bratovščine, to so od cerkve potrjene in z odpustki obdarovane družbe, katerih udje drug za drugega molijo, se vnemajo v izpolnjevanju dobrih del, večkrat prejemajo svete zakramente ter si tako prizadevajo združeno služiti Bogu. Svete bratovščine so koristne, ker pospešujejo božjo čast, budijo svoje ude k pobožnosti, pripomagajo k razširjanju svete vere in vnemajo svoje ude k dobrim delom ljubezni do bližnjika.

Z v r š e t e k.

Dobra, skrbna mati, ničesar bolj ne želi, kakor da bi se njenim otrokom dobro godilo. Tudi sveti katoliški cerkvi, dobri materi vseh pravovernih kristijanov, ni nič tako zelo na skrbi, kakor časna, še bolj večna sreča njenih otrok. Da bi jo pospeševala, oznanjuje in razlaga ob nedeljah in zapovedanih praznikih vzveličavne nauke Kristusove, opravlja daritev svete maše, deli svete zakramente, ter napravlja očitne in skupne pobožnosti. To so najbolj navadni pripomočki, ki jih sveta cerkev uporablja v vzveličanje vernikov. Ako pa sveta cerkev spozna, da z navadnimi pripomočki ne more prav doseči svojega vzvišenega namena, da gorečnost kristijanov peša, mlačnost pa raste, poslučuje se tudi nenavadnih, izrednih pripomočkov, da bi se verniki lažje vzveličali. Danes smo spoznali nekatere take pripomočke. Olajšajmo sveti cerkvi skrb za naše vzveličanje in poslužujmo se jih pridno, da bolj in bolj posvetimo svoje duše in tem gotoveje dosežemo večno vzveličanje v nebesih. Amen.

O. A. M. D. G.

68. Krščanski nauk.

Ako hočemo Bogu dopasti in v nebesa priti, moramo vse verovati, kar je Bog razodel; „kdor pa ne veruje, bo pogubljen.“ (Mark. 16, 16.) Dalje moramo upati, da bomo od Boga prejeli večno vzveličanje, in ker je to nemogoče, ako nam Bog ne pomaga, upamo tudi potrebne pripomočke, da je dosežemo. Vsega tega smo se učili v prvem in drugem poglavju. Ali, predragi, v Boga verovati in v njega upati k vzveličanju ni dovolj, ampak, kdor se hoče vzveličati, mora tudi Boga ljubiti. „Ko bi imel vso vero, tako da bi prestavljal gore, ljubezni pa bi ne imel, nič nisem“, piše sv. Pavel. (I. Kor. 13, 2.) Sv. Jakob pa piše: „Ti veruješ, da je eden Bog; prav storiš. Tudi hudiči verujejo in se tresejo.“ (Jak. 2, 19.) Hudobni duhovi verujejo v Boga, ali to jim nič ne pomaga, ker nimajo ljubezni, oni ostanejo zavrženi. Kakor hudobnim duhovom njih vera nič ne pomaga, tako tudi kristjanu vera brez ljubezni nič ne koristi. „Zdaj pa ostanejo vera, upanje in ljubezen, to troje; največja pa med temi je ljubezen.“ (I. Kor. 13, 13.) Ljubezen je kraljica vseh čednostij, njih matica. „Kakor spremlja matico, kadar izleti, ves roj“, piše sveti Frančišek Salezij, „tako se zbira okoli ljubezni božje celo krdelo drugih čednostij; zakaj človek, ki ljubi Boga, stori toliko dobrega, kolikor mu je mogoče.“ Sveti Pavel piše o ljubezni: „Ljubezen nikoli ne mine.“ (I. Kor. 13, 8.) V nebesih mine vera, ker bomo tam jasno gledali, kar tukaj verujemo; v nebesih mine upanje, ker bomo tam imeli, kar tukaj pričakujemo, ali ljubezen bo ostala. V nebesih kjer bomo Boga popolnoma spoznali in imeli, ga bomo tudi popolnoma in vekomaj ljubili. Najimenoitnejše in najpotrebnejše, kar moramo vedeti o krščanski ljubezni, pové nam tretje poglavje, ki se razdeli v tri oddelke.

Prvi oddelek govori o krščanski ljubezni sploh in posebej o ljubezni do Boga, o krščanski ljubezni do samega sebe in o krščanski ljubezni do bližnjega.

Drugi oddelek govori o desetih božjih zapovedih sploh in o vsaki posamezni zapovedi posebej.

Tretji oddelek govori o cerkvenih zapovedih.

I. Oddelek.

O krščanski ljubezni.

327. *Kaj se pravi „krščansko ljubiti“?*

„Krščansko ljubiti“ se pravi, Boga zavoljo njega samega nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga ljubiti.

Da bomo lažje razumeli, kaj se pravi „krščansko ljubiti“, premislimo najpoprej, kaj se pravi ljubiti sploh. Mislite si otroka, ki resnično ljubi svoje stariše. Kaj čuti, kaj dela tak otrok? Tak otrok ima nad svojimi stariši dopadenje, veselje, jim je naklonjen, jih ima rad; tak otrok starišem vse dobro hoče, vse dobro priželi; tak otrok si prizadeva starišem tudi dobro storiti, jim z zvestim izpolnjevanjem njihovih ukazov delati veselje, se jim prikupiti, tak otrok je rad v družbi svojih starišev, in če ne more biti pri njih neprenehoma, misli na nje, rad o njih govori ter šteje ure in dneve, ko bo zopet videl ljubljenega očeta, ljubljeno mater. Ljubiti sploh se torej pravi: koga rad imeti, mu dobro hoteti, dobro storiti, si želeti njegove združbe. Tudi „krščansko ljubiti“ pomeni nekaj takega. „Krščansko ljubiti“ se pravi, ljubiti pred vsem Boga. Boga pa ljubi tisti, ki ima nad njim dopadenje, veselje, ki ga rad ima; Boga ljubi, kdor mu vse dobro hoče. A kako je to mogoče. Bogu dobro hoteti, ki je vir vsega dobrega? Kardinal Kajetan meni, da je to mogoče na dvojen način, če namreč Bogu vse dobro, kar ima kot najpopolnejše bitje, privoščimo, se tega veselimo, in pa, če mu privoščimo tudi vse dobro, kar mu gre od njegovih stvari, spoznavanje, češčenje itd., se veselimo, ako se Bogu da, kar mu gre, žalostimo pa, ako se to ne zgodi. Kdor se torej veseli, da je Bog sam v sebi tako mogočen, moder, dobrotljiv, usmiljen, skratka tako neskončno popoln, kdor želi, da bi vsi ljudje Boga spoznali, ljubili, častili, kdor sam, kolikor mu je mogoče, pospešuje čast božjo, tisti ljubi Boga. Boga ljubi, kdor si prizadeva, vse z veseljem storiti, kar je Bog zapovedal, sploh mu popolnoma darovati vse dušne in telesne moči. Kdor Boga ljubi, željno hrepeni biti pri Bogu, ga gledati od obličja do obličja, biti neločljivo z njim združen. Lepo je izrazil to hrepenenje psalmist, rekoč: „Kakor hrepeni

jelen po studencih vodâ, tako hrepeni moja duša po tebi, o Bog! Mojo dušo žeja po Bogu — močnem, živem; kdaj pridem in se prikažem pred obličje božje?" (Ps. 41, 2. 3.) in: „Kaj namreč imam v nebesih in kaj hočem na zemlji, kakor tebe? Naj tudi premine moje telo in moje srce, Bog je Bog mojega srca in moj delež vekomaj.“ (Ps. 72, 25. 26.) Sv. apostol Pavel, ki je iskreno ljubil Boga, pa je vskliknil: „Želje imam, razvezan in s Kristusom biti.“ (Filiplj. 1, 23.) Hrepenenje, da bi najtesneje in neločljivo bili združeni z Bogom, se nam more izpolniti popolnoma še le v nebesih, vendar je tisti, ki resnično ljubi Boga, že na tem svetu ž njim združen z duhom, s srcem in z voljo, ker le to misli, to želi, to hoče, kar Bog; Bog pa se združi ž njim po posvečujoči milosti, in pride prebivat v njegovo srce kakor v svoj tempel. „Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval“, govori Kristus; „in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (Jan. 14, 23.) Sveti Janez pa piše: „Kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu, in Bog v njem.“ (I. Jan. 4, 16.)

Za krščansko ljubezen pa ni dovolj, da ljubimo samo Boga, ampak ljubiti moramo tudi sebe in bližnjega. Sveto pismo pravi: „Kdor sam sebi ni dober, bo li komu drugemu dober“? (Sir. 14, 5.) Ljubezen do samega sebe je v človeški naravi tako vkoreninjena, da se nikakor izruvati ne dá, in da človek nikoli ne more nehati samega sebe ljubiti. Samega sebe ljubiti se pravi: samega sebe rad imeti, želeči in skrbeti, da se nam dobro godi, da škode ne trpimo, da se nam nič hudega ne pripeti. Kristus nam zapoveduje: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 39.) Te besede Jezusove nam povedó, da moramo radi imeti tudi svojega bližnjika, da mu moramo dobro hoteti, če mogoče, tudi dobro storiti in odvrčati vse hudo od njega.

Najimenoitnejši in poglobitni predmet krščanske ljubezni je torej Bog, potem pa človek sam in njegov bližnjik.

Boga moramo ljubiti z avoljo njega samega nad vse, sebe in bližnjega pa z avoljo Boga. Te besede nam povedó, da je nagib krščanske ljubezni Bog sam, ali z drugimi besedami: to, kar nas nagiblje, priganja, spodbada, da ljubimo Boga, sebe in bližnjika, je Bog.

Kaj se pravi Boga z avoljo njega samega nad vse, sebe in bližnjega pa z avoljo Boga ljubiti, se v katekizmu samem razlaga v posebnih vprašanjih.

1. Ljubezen do Boga.

328. Kaj se pravi Boga zavoljo „njega samega“ ljubiti?

Boga zavoljo „njega samega“ ljubiti se pravi, ljubiti ga zato, ker je zavoljo svojih neskončnih popolnostij vreden vse naše ljubezni.

Začetek, korenina in vir vse ljubezni je dopadenje, veselje nad tem, kar je dobro, lepo, popolno. Kar namreč naš razum spozna kot dobro, lepo, popolno, k temu se nagiblje naša volja z nekakim veseljem. Bogastvo, čast, lepa obleka se marsikomu zdé nekaj dobrega, zato pa vse to rad ima, ljubi, kar je seveda napačna ljubezen, ako kdo po zmoti take reči bolj ceni, kakor zaslužijo. Prava ljubezen je le tista, če kdo ljubi kaj takega, kar je v resnici dobro, ne pa samo na videz. Boljša, lepša, popolnša ko je kaka reč, tembolj je tudi vredna naše ljubezni. Edino Bog je vreden vse naše ljubezni zavoljo svojih neskončnih popolnostij. Bog združuje v sebi vse dobre lastnosti v najvišji in najpopolnejši meri, on je tako popoln, da bolj popoln biti ne more, on ima vse, karkoli more vzbujaati v nas ljubezen, on ima neskončno moč, nedosežno modrost, neizmerno dobrotljivost, neizrekljivo svetost, s kratka: on je najboljšé, najlepše, najpopolnejše bitje. „Pomislite“, pravi sv. Avguštin, „da vse, kar vidite lepega in čudovitega na svetu, da vse, kar razveseljuje vaša srca, je delo božje roke. Ako pa so že te reči tako lepe, kolika mora biti še le lepota Onega, ki jih je ustvaril! In če že posvetno lepoto tako zelo ljubimo, koliko bolj moramo ljubiti še le večno lepoto — največjo dobroto!“ (In psalm. 84.) „Eden je dober, Bog“, pravi Kristus, (Matej 19, 17.) ali kakor se bere drugje: „Nihče ni dober, kakor sam Bog.“ (Luk. 18, 19.) Sicer ne moremo Boga gledati iz obličja v obličje, kakor vzveličani v nebesih, da bi mogli jasno spoznavati njegovo lepoto in veličastvo, a s pomočjo sv. vere in svoje pameti moremo dovolj spoznati, da je Bog vreden vse naše ljubezni. Bolj ko si kdo prizadeva spoznavati Boga, bolj ga tudi ljubi. Zaradi tega so svetniki, ki so večkrat premišljevali lepoto in veličastvo božje, kakor so jim

jo razodevale ustvarjene reči, tako goreče ljubili Boga, da so vse drugo zaničevali in pozabili. „Moj Bog in moje vse!“ vsklikal je sv. Frančišek Asiski, sv. Avguštin pa: „O neustvarjena lepota, zakaj sem te vender tako pozno ljubil!“ Neobhodno potrebno je torej, ako hočemo v svojih srcih vzbuditi ali pomnožiti svojo ljubezen do Boga, da večkrat premišljujemo neskončne popolnosti božje. Po večkratnem takem premišljevanju se bomo tudi prepričali, da je Bog bolj vreden naše ljubezni, kakor vse druge stvari. Kdor pa ne premišluje neskončne lepote božje, tistega kaj lahko preslepi lepota ustvarjenih reči, da njim posveti svojo ljubezen, na Boga pa pozabi ali ga celo z grehi hudo žali. Kdor Boga ljubi zavoljo njegovih neskončnih popolnostij, ne pa zavoljo premnogih dobrot, ki jih ima in upa od Boga, tisti ga ljubi zavoljo njega samega. Boga pa moramo ljubiti tudi nad vse.

329. Kaj se pravi Boga „nad vse“ ljubiti?

Boga „nad vse“ ljubiti se pravi, ga tako čislati, da smo pripravljeni rajše vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje.

To, kar ljubimo, je vredno toliko večje, toliko iskrenjše ljubezni, čem boljše, čem lepše, čem popolnejše je. Dobrota, lepota in popolnost božja je neskončna, zato pa mora naša ljubezen do Boga presegati vsako drugo ljubezen tako daleč, kakor daleč presega Bog stvari, ona mora biti nad vse. Nad vse ljubimo Boga, če ga bolj ljubimo, kakor sebe, bolj kakor svoje zdravje, svoje življenje, svoje časti, bogastvo, sploh bolj kakor vse, kar nam more na tem svetu biti prijetno in dopadljivo. Jezus Kristus pravi: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je največja in prva zapoved.“ (Mat. 22, 37. 38.) On tudi pravi: „Kdor ljubi očeta ali mater bolj ko mene, ni mene vreden; in kdor ljubi sina ali hčer bolj ko mene, ni mene vreden.“ (Mat. 10, 37.) Gotovo je, da morajo otroci svoje stariše bolj ljubiti kakor koga drugega na svetu, gotovo je, da morajo stariši ljubiti svoje otroke, a bolj ko Boga ne smejo ljubiti ne otroci svojih starišev, ne stariši svojih otrok. Bog nam torej mora biti najljubši, najdražji, mi ga moramo višje ceniti ali čislati, kakor vse drugo,

kar si je mogoče dobrega misliti ali želeti. Dà, tako ga moramo čislati, da smo pripravljeni rajši vse žrtvovati, vse izgubiti, se vsemu odpovedati, kakor: bogastvu, visoki časti, službi, znancem, prijateljem, starišem, dà celo svojemu življenju, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje. Kdor namreč resnično ljubi Boga, postane sam ljubljenec in prijatelj božji že na tem svetu, dà, on postane otrok božji in dedič svetih nebes. Sv. Duh pravi: „Jaz ljubim nje, kateri mene ljubijo.“ (Preg. 8, 17.) Kristus pa pravi: „Kdor mene ljubi, bo ljubljen od mojega Očeta; in jaz ga bom ljubil, in se mu bom sam sebe razodel... Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla, in pri njem prebivala.“ (Janez 14, 21. 23.) Ljubezen in prijateljstvo božje se oslabi po malem grehu, popolnoma pa se razdere, uniči po smrtnem grehu. S smrtnim grehom se namreč silno žali in zaničuje neskončno veličastvo božje ter se kaže nesramna nehvaležnost do Boga. Da tak človek, ki smrtno greši, ne more biti več ljubljenec in prijatelj božji, je vsakemu umevno. Kdor torej ljubi Boga nad vse, mora biti pripravljen, rajše vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje, pa tudi vse pretrpeti, da si ohrani to ljubezen in prijateljstvo. Sveti Pavel je zaradi tega rekel: „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Ali nadloga? ali stiska? ali lakota? ali nagota? ali nevarnost? ali preganjanje? ali meč? ... Svest sem si namreč, da ne smrt, ne življenje, ne angeli, ne poglavarstva, ne oblasti, ne sedanje, ne prihodnje, ne moč, ne visokost, ne globočina, ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti od ljubezni božje, katera je v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.“ (Rimlj. 8, 35. 38. 39.)

Mnogo prelepih vzgledov ljubezni božje nad vse nam podaje sveto pismo in cerkvena zgodovina. Spomnite se na očaka Abrahama! „Pojdi iz svoje dežele in iz rodovine svoje in iz hiše očetove, in idi v deželo, katero ti pokažem“, (I. Mojz. 12, 1.) mu je ukazal Gospod. Dà, rekel mu je celo: „Vzemi svojega edinorojenega sina, ki ga ljubiš, Izaaka, in pojdi v ‚Deželo prikazni‘, in tam mi ga daruj v žgavni dar na jedni izmed gorá, katero ti pokažem.“ (I. Mojz. 22, 2.) Četudi je Abraham ljubil svojo domovino, svojo rodovino in hišo očetovo, jo je vendar zapustil na povelje božje, in četudi je zelo ljubil svojega sina Izaaka, je bil vendar pripravljen, darovati ga. Abraham je ljubil Boga nad vse.

Egiptovski Jožef je šel rajše v ječo, kakor da bi razžalil Boga; trije mladeniči v babilonski sužnosti so se rajše zamerili kralju Nabuhodonozorju in se pustili vreči v ognjeno peč, kakor pa da bi se z malikovanjem zamerili Bogu, čista Suzana bi bila rajše po nedolžnem umrla, kakor pa prelomila šesto božjo zapoved. O vseh teh moramo reči, da so ljubili Boga nad vse, ker so bili pripravljeni iz ljubezni do njega in njegove postave žrtvovati celo življenje. Cerkevna zgodovina nam poroča o neštivilnih mučencih, ki so se iz ljubezni do Boga odpovedali svojemu premoženju, častnim službam, prijetnemu življenju, prostosti, ki so v grozovitih bolečinah žrtvovali za Boga svoje življenje. Kakor moramo pripravljeni biti rajše vse žrtvovati, kakor pa s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje, tako moramo biti tudi pripravljeni vse žrtvovati, da si znova pridobimo izgubljeno ljubezen in prijateljstvo božje. Ko bi, postavim, kak oče imel krivično blago, pa tudi več otrok, katere presrčno ljubi in jih s časnim premoženjem dobro preskrbeti želi, pa vendar povrne krivično blago, dasitudi vsled tega ne more svojih otrok tako preskrbeti kakor bi rad, kaže, da bolj ljubi Boga, kakor svoje otroke, da ga ljubi nad vse. Ali, ko bi imela kaka oseba znanje z osebo drugega spola, katera ji obeta v prihodnosti srečno, prijetno življenje, pa vendar le raztrga grešno zvezo, ker noče več žaliti Boga, kaže, da Boga bolj ljubi, kakor tisto osebo.

Z v r š e t e k.

„In zdaj, Izrael“, tako je govoril Mojzes izraelskemu ljudstvu, „kaj hoče Gospod, tvoj Bog, od tebe, kakor da se bojiš Gospoda, svojega Boga, in hodiš po njegovih potih, ter ga ljubiš?“ (V. Mojz. 10, 12.) Jezus Kristus nam je isto naročil, rekoč: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše, in iz vse svoje misli.“ (Mat. 22, 37.) Ljubimo torej Boga, in sicer ljubimo ga z avoljo njega samega, avoljo njegovih neskončnih popolnostij, in ljubimo ga nad vse, bolj ko vse drugo. Da nam bo pa to mogoče, premišljujmo večkrat lepoto in popolnost božjo, prosimo pa tudi Boga, da nam vlije čednost krščanske ljubezni, da ga bomo ljubili avoljo njegove neskončne popolnosti in dobrote nad vse, pa tudi sebe in bližnjega avoljo njega. Amen.

69. Krščanski nauk.

Veliki cerkveni učenik sv. Avguštin piše: „Občudoval sem leskočo svetlobo solnca, rodovitnost zemlje, velikanski obseg morja, mičnosti zemeljskih krasot, veličastvo kraljev, mogočnost knezov, zgovornost govornikov, bistrournost modrijanov; ali kmalu sem se obrnil v se in premišljeval svojega Boga in sem rekel: Ničesar od vsega tega ni enako mojemu Bogu; on ima neizmerno več in vzvišenejših lastnostij, ki razveseljujejo moje srce in morejo izpolniti moje želje.“ (Conf.) Res je tako; kdor si prizadeva prav spoznati Boga, ne more drugače, kakor da ga ljubi in sicer, da ga ljubi zavoljo njega samega, zakaj on spozna, da je Bog zavoljo svojih neskončnih popolnostij vreden vse, vreden največje ljubezni.

330. Kako imenujemo ljubezen, s katero ljubimo Boga zavoljo njega samega nad vse?

Ljubezen, s katero ljubimo Boga zavoljo njega samega nad vse, imenujemo popolno ljubezen.

Ker ni ničesar tako popolnega kakor Bog, ali, ker je Bog popolnost sama, se tudi ljubezen, s katero ljubimo Boga edino zavoljo njegovih neskončnih popolnostij, po pravici imenuje popolna ljubezen. Popolna ljubezen do Boga pa je lahko različna, ali, popolna ljubezen do Boga more imeti več stopenj. Prvo in najnižjo stopnjo popolne ljubezni imajo oni, ki sicer nad vse čislajo Boga in njegovo ljubezen, vendar tako, da studijo in sovražijo nad vse samo smrtni greh, ki je božji ljubezni ravno nasproten, in so pripravljene rajše vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom Boga žaliti. To stopnjo popolne ljubezni do Boga mora imeti vsak kristijan, ki se sploh vzveličati hoče. — Drugo, boljšo stopnjo popolne ljubezni imajo oni, ki ne studijo in ne sovražijo samo vsak smrtni greh, ampak tudi vsak mali greh, ter so pripravljene rajše vse žrtvovati, kakor tudi z najmanjšim prostovoljnim grehom žaliti Boga. To stopnjo popolne ljubezni do Boga naj bi si prizadeval pridobiti vsak kristijan in se,

kolikor je mogoče, ogibal tudi malih grehov, zakaj tudi mali grehi žalijo Boga, katerega moramo nad vse ljubiti, in ker nam mali grehi vzamejo mnogo milostij, ki bi nam jih sicer Bog podelil, ker nam nakopljejo mnogo kaznij in nas sčasoma pripeljejo v smrtne grehe. — Tretjo in najvišjo stopnjo popolne ljubezni do Boga imajo oni, katerih ljubezen je tako močna, da si prizadevajo vselej in povsod storiti to, kar je Bogu bolj dopadljivo in kar jih božjemu Vzveličarju dela najbolj podobne. To stopnjo popolne ljubezni do Boga so dosegli nekateri veliki svetniki in svetnice, kakor sveti Alojzij, sv. Alfonz Liguori, sv. Terezija in mnogi drugi.

Kdor hoče, da mu ogenj, ki ga je napravil, ne ugasne, mora ga neprenehoma netiti. Tudi ogenj božje ljubezni, ki plamti v naših srcih, je treba netiti, ali z drugimi besedami, obujati popolno ljubezen. Popolno ljubezen do Boga obujamo, ako se veselimo neskončnih popolnostij božjih ali, da je Bog razodel svoje popolnosti v svojih delih, n. pr. da je vse ustvaril, da vse ohranjuje in vlada, da je odrešil rod človeški itd.; popolno ljubezen obujamo, ako resno želimo, da bi vsi ljudje Boga spoznali, častili, ljubili, in ako po svojih močeh pospešujemo čast božjo. Popolno ljubezen obujamo lahko v mislih ali pa tudi v besedah, ako namreč Bogu zatrujemo, da ga ljubimo, n. pr. če rečemo: „O moj Bog! Ljubim te nad vse, ker si največja dobrota in neskončno popoln in torej zavoljo samega sebe vreden vse ljubezni.“

Sveti evangelist Janez piše: „Kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog v njem.“ (I. Jan. 4, 16.) Te besede sv. Janeza nam pričajo, da nam popolna ljubezen prijateljstvo božje pridobi in je ohrani. Kadar se namreč kesamo greha iz popolne ljubezni do Boga, to je, ker smo razžalili Boga, najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto, imamo popoln kes; s popolnim kesom pa dosežemo odpuščenje grehov takoj, kakor hitro ga obudimo, in še predno smo se jih spovedali, da le imamo voljo obtožiti se jih pri prvi prihodnji spovedi. Marija Magdalena je iz popolne ljubezni do Jezusa obžalovala svoje grehe, in Jezus je rekel: „Veliko grehov ji je odpuščenih, ker je veliko ljubila. Komur se pa manj odpusti, manj ljubi.“ (Luk. 7, 47.) Popolna ljubezen in iz nje izvira joči popoln kes nas torej reši grešnih vezij, nas stori iz sovražnikov božjih prijatelje božje, nas iztrga iz oblasti hudobnega duha ter nam pridobi pravico do nebes. Kako koristno in potrebno je zaradi tega, da obudimo popolno lju-

bezen in popoln kes, ako smo tako nesrečni bili, da smo smrtno grešili. Obujanje popolne ljubezni je jako koristno tudi zato, ker nas ohrani v božji ljubezni, jo v nas pomnožuje ter nas priganja k dobrim delom. O popolni ljubezni zlasti veljajo besede v visokej pesmi: „Močna kakor smrt je ljubezen.“ (Vis. pes. 8, 6.) Kakor se smrti ne more nihče vstavljati, tako tudi ljubezni ne. Ker je tako koristno obujati popolno ljubezen, so jo svetniki vse svoje življenje skoraj neprestano obujali in so nekateri celo prosili Boga, da bi mogli pretrgati svoje spanje s kratkim obujanjem popolne ljubezni. Obujajmo tudi mi večkrat popolno ljubezen do Boga, da se obvarujemo greha, da napredujemo v dobrem in stanovitni ostanemo do konca.

Razven popolne ljubezni do Boga imamo tudi še nepopolno.

331. Kdaj je naša ljubezen do Boga nepopolna?

Naša ljubezen do Boga je nepopolna, če ga ljubimo sicer nad vse, toda ne zavoljo njega samega, temveč zavoljo dobrot, ki jih imamo in upamo od njega.

Učenec ljubezni, sv. Janez, piše: „Ljubimo tedaj mi Boga, ker nas je Bog prej ljubil.“ (I. Jan. 4, 19.) A s kakšno ljubeznijo nas je Bog ljubil in nas še ljubi? To nam je razodel po preroku Jeremiju, rekoč: „Z večno ljubeznijo te ljubim, zato te iz usmiljenja k sebi vlečem.“ (Jerem. 31, 3.) Prvo ljubezen, kolikor se moremo spominjati, so nam skazovali naši roditelji, toda še le tedaj, ko smo bili že rojeni, ko so nas na rokah nosili. Bog pa nas je ljubil od vekomaj, še predno je ustvaril vidni in nevidni svet, on nas tudi ne bo nikdar ljubiti nehal, ako le ne bomo napravljali njegovi ljubezni nobenih ovir. Iz gole ljubezni nas je Bog ustvaril po svoji podobi, nam vdihnil neumrjočo dušo ž njenimi čudovitimi zmožnostmi, iz ljubezni do nas je ustvaril vse drugo, on vse ohranjuje in vlada. Največjo ljubezen nam je skazal Bog s tem, da je dal za nas svojega edinorojenega Sina. Naši prvi stariši so grešili in njihov greh smo podedovali tudi mi. Ker je Bog neskončen, je neskončno tudi razžaljenje, ki se mu je storilo z grehom. Clovek, reven črviček zemlje,

bi torej nikoli in nikakor ne mogel zadostiti razžaljeni pravičnosti božji in bi moral vekomaj zavržen biti. Vender Bog, kateri „ni prizanesel angelom, ki so grešili, temveč jih s peklenškimi verigami potegnil v brezdnno in jih izdal v trpljenje, da se prihranijo sodbi“, (II. Petr. 2, 4.) je prizanesel ljudem ter sklenil rešiti jih. A kako jih je sklenil rešiti? On ni za nas dal sveta, ne kakega človeka, ne kakega angela, ampak — kdo bi kaj takega pričakovati mogel? — dal je svojega edinorojenega Sina. „Tako je Bog ljubil svet, da je dal svojega edinorojenega Sina, da vsak, ki va-nj veruje, se ne pogubi.“ (Jan. 3, 16.) Le enega pravega Sina je imel Oče nebeški, pa še tega je poslal na zemljo, da bi odrešil spačeni rod nehvaležnih ljudi. In kako je Bog dal svojega edinorojenega Sina? V najsramotnejšo in najgrozovitejšo smrt na križu. „Večje ljubezni od te nima nihče“, govori Kristus, „da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje.“ (Jan. 15, 13.) In glejte! preljubljeni v Gospodu! mi nismo bili prijatelji božji, ko je Kristus za nas umrl, ampak njegovi sovražniki, ker veliki grešniki. „Pokaže pa Bog svojo ljubezen proti nam, ker je, ko smo še grešniki bili, Kristus za nas umrl“, veli sv. Pavel. (Rimlj. 5, 8. 9.)

Pri rojstvu nam je brat postal,
 Pri jedi v hrano dá se nam,
 Za vse nas se je v smrt podal,
 Plačilo bo nam v raji sam. (Hymn. Verb. supernum.)

Mislite si človeka, ki se je spuntal zoper svojega kralja. Sedaj vzdihuje v ječi pričakovaje najhujšo smrtno kazen. Ko bi sedaj kralj, zoper katerega se je spuntal, poklical svojega edinega sina in mu rekel: „Moj sin! ti tolažba mojega življenja, ti upanje mojega ljudstva, glej v temni ječi vzdihuje nesrečen hudodelnik; on se je zoper mene spuntal, kakor veš, in mora po naših deželni postavah umreti. Ali jaz ga ljubim in ga rešiti želim. Moj ljubljeni sin, reši ga in pretrpi smrtno kazen namestu njega.“ Sin, pokoren volji svojega očeta, gre v ječo in naznani jetniku njegovo rešitev, rekoč: „Moj oče in jaz sva se te usmilila; ti si prost, pojdi, kamor ti drago, jaz hočem namestu tebe umreti. In da ne boš pomanjkanja trpel, podarim ti tukaj mošnjo zlatov.“ In potem se dá dobri sin dobrega očeta umoriti ter izdihne svojo dušo v najgrozovitejših bolečinah. Kaj ne, vi bodele rekli, da kaj takega bi nihče ne storil, in prav bi imeli. Ali kar bi ne storil noben človek za družega, to je storil za nas

edinorojeni Sin božji. On je umrl za nas najgrozovitejše smrti in nam pridobil precbilne milosti, da bi mogli na tem svetu srečno živeti in doseči večno vzveličanje. Ali si morete misliti večjo ljubezen, kakor je ljubezen božja do nas? Ni je, nikjer je večje ni! Razven te neizmerno velike dobrote, katero nam je skazal Oče nebeški, da e dal v smrt svojega edinorojenega Sina, nam skazuje še dan za dnevom brezštevne dobrote. On nas živi, on nas varuje vsak hip raznoterih nevarnostij in nesreč; vse, karkoli je nad nami in pod nami, je ustvaril iz ljubezni do nas v našo porabo. Ne zasluži li tolika ljubezen do nas, da ga ljubimo tudi mi? Lepo pravi sv. Bernard: „Ako ljubimo tega, ki nam vrne izgubljeni vid ali sluh, ali nam ozdravi hromo nogo ali mrtvoudno roko, kako bi ne ljubil Boga, ki nam je te ude iz nič sestavil in nam jih dal? Ako ljubimo onega, ki se za nas postavi v nevarnost, kako bi ne ljubili Boga, ki se za nas ni postavil le v nevarnost, temveč celo umrl najsramotonejše smrti? O človek, nisi li dolžen, ljubiti Njega, ki je ustvaril angele, da te varujejo, solnce, mesec in zvezde, da ti svetijo, zemljo, da na nji bivaš, se živiš in veseliš, vse živali v zraku, na zemlji in v vodi, da te redijo?“

Vsem dobrotam in milostim, ki nam jih je Bog v svoji veliki ljubezni že podelil in nam jih še vedno podeljuje, pa hoče v svoji neskončni radodarnosti pridejati še največjo, namreč samega sebe in neminljivo blaženost v nebesih, katero upamo od njega. Jezus Kristus, ki nas je storil otroke božje, hoče, da bi bili tudi dediči njegovega kraljestva v nebesih. „Kdor premaga, mu bom dal sedeti z menoj na mojem sedežu; kakor sem tudi jaz premagal, in se usedel s svojim Očetom na njegov sedež.“ (Skriv. raz. 3, 21.) „Bog naš Vzveličar... hoče, da bi bili vsi ljudje vzveličani.“ (I. Tim. 2, 4.) Bog je vreden vse naše ljubezni zavoljo svojih neskončnih popolnostij, on pa je tudi vreden vse naše ljubezni zavoljo dobrot, ki jih imamo in jih še upamo od njega, in ako ga ne ljubimo zlasti zavoljo njega samega, ljubimo ga vsaj zavoljo njegovih nešteti dobrot. Kdor Boga nad vse ljubi, pa ne zavoljo njega samega, ampak zavoljo dobrot, ki jih ima in upa od njega, ima še vedno dobro ljubezen, vender ta ljubezen je nepopolna, ker je nagib, iz katerega ga ljubimo, nepopoln, namreč naša lastna korist. Nepopolna ljubezen je torej zajedno ljubezen do Boga in do nas, ker ga ljubimo zavoljo dobrot, ki nam prihajajo od njega.

Boga pa lahko nad vse ljubimo zavoľjo njega samega, ob enem pa tudi zavoľjo dobrot, ki jih imamo in upamo od njega, tako da se popolna in nepopolna ljubezen združite. Sledeči dogodek naj vam to resnico pojasni. Neka revna žena je postala mati, a zaradi prevelike revščine ni mogla otroka prerediti. Da bi mu rešila življenje, ga je položila pred vrata nekega bogatina upaje, da se bo otroka usmilil. Zgodilo se je tako. Zdaj se je ubogi ženi znova vzbudila materina ljubezen, obžalovala je svoje dejanje in s pomočjo neke druge osebe je dosegla, da jej je bogatin otroka v rejo izročil in ji obljubil primerno plačilo. Uboga žena je sedaj iz dveh nagibov prav ljubeznivo in skrbno izrejala svoje dete, in sicer: ker je bila njegova mati, in ker je za svoj trud pričakovala plačilo. Ona je torej združila nesebično materino ljubezen s sebično ljubeznijo za plačilo najete rednice. Tako tudi mi lahko združimo popolno ljubezen do Boga z nepopolno tako, da ga ljubimo zavoľjo njega samega nad vse, pa tudi zavoľjo dobrot, ki jih imamo in upamo od njega.

332. Kaj naj storimo, da lažje obudimo popolno ljubezen?

Da lažje obudimo popolno ljubezen, pre-mišljujmo:

- 1. Kako neskončno nas je Bog najprej ljubil, ker nas je ustvaril, po svojem Sinu odrešil in nam delil neštivilnih dobrot.**

Naše srce je ustvarjeno za ljubezen, in če nima, kar bi ljubilo, čuti se prazno, nesrečno. Najprej pa se vname v našem srcu ljubezen do tistih, ki nam kažejo svojo naklonjenost, svojo ljubezen z raznimi dobrotami. Naša ljubezen je tem popolnejša, čem višji je tisti, ki nas ljubi, čem večje in obilnejše dokaze svoje ljubezni nam daje. Kje pa najdemo kako ljubezen, ki bi bila večja, kakor je ljubezen neskončnega Boga do nas? Da bomo torej obudili popolno ljubezen do Boga, pre-mišljujmo razven njegovih neskončnih popolnostij zlasti, kako neskončno nas je Bog najprej ljubil, ker nas je ustvaril. Milijone in milijone drugih bitij bi lahko Bog ustvaril, pa jih ni, nas pa je ustvaril, nam podaril čudovite

dušne in telesne zmožnosti. „Z večno ljubeznijo te ljubim, zato te iz usmiljenja k sebi vlečem“, govori tudi nam Gospod po preroku. (Jer. 31, 3.) Kaj bi nam pomagalo, da nas je Bog ustvaril, ako bi nas ne bil tudi po svojem Sinu odrešil? A tudi to je storil. „V tem se je skazala ljubezen božja do nas, da je Bog svojega edinorojenega Sina poslal na svet, da bi po njem živeli. V tem je ljubezen: ne kakor da bi bili mi Boga ljubili, temveč, da nas je on pred ljubil, in da je poslal svojega Sina v spravo za naše grehe.“ (I. Jan. 4, 9. 10.) Bog se je dal križati za nas le zato, ker nas je ljubil. Ali ne bo taka ljubezen vzbudila tudi v nas ljubezen do Boga? Mi žalimo Boga, se mu nehvaležno ustavljamo, vendar pa nas ohranja pri življenju in nam neprehoma podeljuje neštevilne dobrote za dušo in za telo in bi nam jih še več podelil in še večjih, ko bi se jih bolje posluževali in v svoj prid obračali. Ali moremo še malomarni in neobčutljivi biti za toliko ljubezen? Mislite si otroka kakega berača! Oče nima za svojega ubogega otroka kruha, kadar je lačen, ne obleke, kadar ga mrazi, vendar pa ga otrok spremlja lačen in mraza drgetajoč zvesto od hiše do hiše, spremlja ga zopet na dom, kjer ne najde drugega, kakor kupček trde slame za svoje ležišče. Dasiravno od očeta ni drugega prejel kakor revščino, trpljenje in bedo, vendar ljubi svojega očeta in mu vse dobro želi, je pripravljen za njega trpeti, ker je njegov oče in ker vé, da ga ljubi z očetovsko ljubeznijo. Ne bomo li mi ljubili svojega nebeškega Očeta, ki nam daje neštevilne dokaze svoje ljubezni? Ljubimo ga pa ne toliko zavoljo dobrot, ki jih imamo od njega, ampak mnogo bolj zavoljo njegove ljubezni, ki se nam razodeva po njegovih dobrotah, potem bo naša ljubezen do njega popolna.

Da lažje obudimo popolno ljubezen, premišljajmo:

2. Kako popoln, dober in ljubezniv je torej Bog, sam v sebi, ker nas ljubi tako nesebično.

Ljudje nas mnogokrat ljubijo, ker pričakujejo od nas kak časen dobiček, njihova ljubezen torej ne izvira iz čistih, iz popolnih nagibov, ampak je sebična, ker hočejo dobro bolj sebi, kakor pa nam. Drugače pa je z ljubeznijo božjo. Bog nas ne potrebuje, mi ne moremo pomnožiti njegove neskončne blaženosti, v ničemur mu ne moremo koristiti; Bog

je vedel razven tega, da bomo njegove milosti in dobrote malo čislali, dà, jih nehvaležno celo zlorabili v grehe. In vender nas je ustvaril, vender je poslal svojega edinorojenega Sina v naše odrešenje, vender nas ohranja in čuva, kakor zenico svojega očesa, je prizanesljiv in dobrotljiv, nam odpušča tisočkrat in tisočkrat naše hudobije. Ali ne spoznamo iz tega, da je ljubezen božja do nas nesebična, ker Bog ž njo noče pomnožiti svoje lastne sreče in blaženosti, ampak hoče osrečiti samo nas? Ako pa nas Bog ljubi tako nesebično, da želi le naše sreče, ali nam to ne kaže, kako popoln, dober in ljubezniv mora Bog sam v sebi biti, kako vreden največje, najpopolnejše ljubezni? Ko bi kak podložnik slišal, da ga njegov mogočni kralj tako zelo ljubi, da s svojimi prvimi služabniki in dvorniki le na njega misli, le o njem govori, le njegove sreče in blaginje išče, bi sprva kar ne mogel in ne hotel verjeti, da je mogoča tolika ljubezen in dobrotljivost. Ko bi se pa pozneje sam prepričal, da je vse res, kar je slišal, ali bi se v srcu takega podložnika ne vzbudila tudi iskrena ljubezen do tako ljubeznivega kralja? Dragi kristijani! Vsak izmed nas si mora reči: Neskončno popolni, trojedini Bog, Kralj vseh kraljev in Gospod vseh gospod me ljubi z večno ljubeznijo, on vsigdar na mene misli, on želi me tukaj na zemlji, in enkrat v nebesih storiti večno srečnega, ali nas ne bo tako premišljevanje nagnilo, da bomo tudi mi popolno ljubili Boga? „Ljubimo tedaj mi Boga, ker nas je Bog pred ljubil.“ (I. Jan. 4, 19.)

Z v r š e t e k.

„Jaz ljubim nje, kateri mene ljubijo“, govori božja modrost. (Preg. 8, 17) Bolj ko bomo Boga ljubili, tembolj bo tudi Bog nas ljubil, bolj ko bomo Boga ljubili, tem manj bomo ljubili posvetno in tem manj bomo čutili težave službe božje. Obudimo večkrat ljubezen do Boga, zlasti vsako jutro in vsak večer, obudimo jo, kadar nas skušnjave nadlegujejo in motijo, kadar imamo težko delo, kadar nas tlačijo skrbi in težave. Ljubezen nas bo osrčila, umirila, potolažila. Kadar se nam vsiljuje kaka huda skušnjava in nam predočuje prijetnost greha, recimo iskreno: O moj Bog! ljubim te, in ker te ljubim, mi je tvoja ljubezen nad vse; rajše umrjem, kakor pa da bi s kakim grehom izgubil tvojo ljubezen in prijateljstvo. Kadar nas obiščejo križi in težave, recimo zopet:

O moj Bog! ljubim te, in ker te ljubim, se popolnoma vdam v tvojo sveto voljo. Ako nam je težko izpolnjevati stanovske dolžnosti, recimo: O moj Bog! ljubim te, in ker te ljubim, se ti popolnoma darujem in posvetim. Večkrat ko bomo obujali v sebi popolno ljubezen do Boga, tem bolj se bo ukrepila in nas navdajala s sladkim upanjem, da pridemo kedaj v kraljestvo večne ljubezni. Amen.

70. Krščanski nauk.

Krščansko ljubiti se pravi, Boga zavoljo njega samega nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga ljubiti. Ljubezen do Boga sem vam že razlagal, in sicer smo si bolj natančno pogledali, kaj se pravi, Boga zavoljo „njega samega“ ljubiti, namreč, ljubiti ga zato, ker je zavoljo svojih neskončnih popolnostij vreden vse naše ljubezni; slišali smo, kaj se pravi Boga „nad vse“ ljubiti, namreč ga tako čislati, da smo pripravljeni, rajše vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje. Spoznali smo tudi, kako se razločujeta popolna in nepopolna ljubezen do Boga, in kaj naj storimo, da lažje obudimo popolno ljubezen. Krščanska ljubezen pa obsega tudi ljubezen do samega sebe. Razložiti vam še torej hočem, kaj je

2. Krščanska ljubezen do samega sebe.

Jezus Kristus nam je naročil: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 39.) Iz tega naročila Gospodovega spoznamo, da smemo, da moramo ljubiti tudi samega sebe; zakaj ljubezen do samega sebe nam je vzgled, kakšna naj bo naša ljubezen do bližnjega. „V zapovedi ljubiti bližnjega“, govori sv. Avguštin, „je vmes tudi zapoved ljubiti samega sebe.“ „Kdor sam sebi ni dober, bo li komu drugemu dober?“ vprašuje tudi sv. pismo. (Sir. 14, 5.) Na vprašanje, zakaj nam Bog ni razločno zapovedal ljubiti samega sebe, kakor je razločno zapovedal ljubiti bližnjega, odgovarja sv. Avguštin tako-le: „Ni bilo treba še posebej zapovedovati, naj ljubimo same sebe, ker vsakdo ljubi samega sebe že po naravni postavi; zakaj po tej postavi ljubijo same sebe tudi živali.“ (Lib. I. de doctr. christ.) Samega sebe ljubiti se pravi,

samega sebe rad imeti, si dobro hoteti, skrbeti, da se nam dobro godi, da ne trpimo škode, da se nam ne pripeti nič hudega. Ljubezen do samega sebe je dobra, a postane lahko pregrešna, ako prekorači določeni red in določene meje in se sprevrže v svoje- ali samoljubje. Neredno ljubimo same sebe, ako to, kar hočemo in delamo, zavoljo samega sebe hočemo in delamo in ne zmené se za Boga in njegovo voljo, svojim nerednim nagnenjem streči skušamo. Iz neredne ljubezni do samega sebe ali iz samoljubja se izcimi celo krdelo slabih nagnenj, ki nas vlečejo v grehe, kakor so: poželenje oči, poželenje mesa, napuh itd. tako, da postane samoljubje lahko vir vseh grehov. Kakor pravi kratko in dobro sveti Tomaž Akvinski: „Neredna ljubezen do samega sebe je vzrok slehernega greha.“ (1, 2. 9. 77, a. 5.) Samoljubje tudi uničuje zasluženje čednostnega življenja in dobrih del, ker stori, da se opravljajo iz sebičnih namenov. Prav ima pobožni Tomaž Kempčan, ko piše: „Sin... vedi, da ti nobena reč na svetu bolj ne škoduje, nego lastna ljubezen.“ (Hodi za Krist. 3, 27. 1.) Neredna lastna ljubezen je največja sovražnica ljubezni do Boga, prave ljubezni do samega sebe in do bližnjega. Zato jej ne smemo pustiti, da bi v našem srcu kraljevala, ampak jo moramo zatreti, ugonobiti. Urejena ljubezen do samega sebe, krščanska ljubezen do samega sebe se da voditi pameti, ki je razsvetljena z lučjo sv. vere, hrepeni po resničnih, duhovnih in svetnih dobrotah, ter se neprestano ozira na voljo božjo in na namen našega življenja. Krščanska je ljubezen do samega sebe, ako se ljubimo zavoljo Boga.

333. Kaj se pravi samega sebe ljubiti „zavoljo Boga“?

Samega sebe ljubiti „zavoljo Boga“ se pravi, ljubiti se zato, ker nas tudi Bog spozna za vredne svoje ljubezni, in ker hoče, da postanemo deležni njegove lastne blaženosti.

Bog nas spoznava za vredne svoje ljubezni. To je pokazal Bog že s tem, da nas je po svoji podobi ustvaril, da je ustvaril vse drugo zavoljo nas, da neprenehoma skrbi za nas bolj, kakor najboljši oče za svoje otroke. „Z večno ljubeznijo te ljubim“, nam pravi Gospod po preroku Jeremiju. (31, 3.) „Ljubiš vse, kar je“, pravi modri, „in ničesar

ne sovražiš, kar si ustvaril.“ (Modr. 11, 25) Najbolj pa je pokazal Bog svojo ljubezen do nas, ko je poslal svojega Sina v naše odrešenje. „Tako je Bog ljubil svet, da je dal svojega edinorojenega Sina.“ (Jan. 3, 16.) Ako nas neskončno modri, vsevedni Bog, ki se ne more motiti, spoznava za vredne svoje neskončne, večne ljubezni, je gotovo tudi, da smo je vredni, ker Bog ničesar nevrednega ljubiti ne more. Kar Bog ljubi, ljubiti moramo tudi mi. Ker nas torej Bog ljubi, je treba, da ljubimo tudi same sebe. To nam Bog zapoveduje s tem, ko nam naroča: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe (Mat. 22, 39.); zakaj ako bi ne ljubili same sebe, bi tudi ne mogli prav ljubiti svojega bližnjega.

Bog tudi hoče, da postanemo deležni njegove lastne blaženosti. Vse, kar je Bog za nas že storil, in kar še vedno dela, storil je iz tega namena, da bi dosegli večno vzveličanje. „Hvaljen bodi Bog in Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, kateri nas je oblagodaryl z vsem duhovnim blagodarom, z nebeškimi darovi v Kristusu; kakor nas je izvolil v njem pred stvarjenjem sveta, da bi bili sveti in brezmadežni pred njegovim obličjem v ljubezni, kateri nas je poprej odločil za-se v posinovljenje po Jezusu Kristusu, po sklepu svoje volje“, (Efež. 1, 3—5.) piše sv. Pavel. Drugokrat piše: „Bog nas ni odločil v jezo (t. j. da bi bili pogubljeni), ampak v dosego vzveličanja“, (I. Pes. 5, 9.) in: „Bog hoče, da bi bili vsi ljudje vzveličani.“ (I. Tim. 2, 4.) Ako pa bi še kdo dvomil, da nas Bog resnično hoče vzveličati, naj se samo ozré na Sina božjega in njegov dvom bo izginil kakor dim, katerega veter odnese. „Tako je Bog ljubil svet“, piše sv. Janez, „da je dal svojega edinorojenega Sina, da vsak, ki vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje. Bog namreč ni poslal svojega Sina na svet, da bi svet sodil, temveč, da bi bil svet po njem vzveličan.“ (Jan. 3, 16. 17.) Lepa nebesa je zapustil Jezus in prišel v solzno dolino. Zakaj? Da bi bil svet po njem vzveličan. Skril je podobo božjo in „hlapčevsko na se vzel.“ (Filiplj. 2, 6.) Zakaj? Da bi bil svet po njem vzveličan. Tri in trideset let je živel na zemlji v pomanjkanju in revščini. Zakaj? Da bi bil svet po njem vzveličan. Bil je zaničevan, zasmehovan, zasramovan, obrekovan, preklinjan. Zakaj? Da bi bil svet po njem vzveličan. Potil je krvavi pot, bil bičan, s trnjem kronan, na križ pribit. Zakaj? Da bi bil svet po njem vzveličan. „Kristus Jezus“, piše sv. Pavel, „je dal sam sebe v rešilo za vse“,

(I. Tim. 2, 6.) in: „Za vse je umrl Kristus.“ (II. Kor. 5, 15.) Tridentinski cerkveni zbor pa pravi: „Nebeški Oče je poslal Jezusa Kristusa, svojega Sina, da bi vsi ljudje bili sprejeti za otroke božje, in za vse je umrl Jezus Kristus. (Sess. 6.)

Se več je storil Jezus Kristus. Predno je šel v nebesa, ukazal je svojim apostolom: „Pojdite in učite vse narode in kršćujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ (Mat. 28, 19. 20.) Zakaj je razposlal Jezus svoje učence po vsem svetu, k vsem narodom? Da bi se vsi vzveličali. „Katere koli najdete, pokličite jih na ženitnino.“ (Mat. 22, 9.) Jezus Kristus je postavil sedem sv. zakramentov, da bi po njih prejeli za vzveličanje potrebne milosti. Ali še moreš dvomiti, dragi kristijan, da nas Bog resnično hoče vzveličati, da hoče, da postanemo deležni njegove lastne blaženosti? Večno vzveličanje v nebesih je največja sreča, ki si jo misliti moremo, in to srečo nam hoče Bog podeliti iz gole ljubezni. Vsakdo čuti v svojem srcu hrepenenje po večnej, neminljivej sreči. Kdor želi sam sebi večno neminljivo srečo v nebesih, želi sam sebi dobro, samega sebe ljubi. Ker pa tudi Bog hoče, da bi dosegli večno blaženost v nebesih, katero sam uživa, je gotovo, da oni, ki to srečo doseči želi, katero nam Bog podeliti more in hoče, to želi, kar Bog hoče, se torej ljubi zavoljo Boga.

334. Kdaj ljubimo samega sebe zavoljo Boga?

Samega sebe ljubimo zavoljo Boga, če pred vsem skrbimo za vzveličanje svoje duše.

Jezus je obiskal nekdaj svojega prijatelja Lazarja. Lazarjeva sestra Marta mu je z vso skrbljivostjo stregla, druga sestra Marija pa je sedla k njegovim nogam in ga zvesto poslušala. Marta je tedaj pristopila in rekla: „Gospod, ti ni mar, da me moja sestra pusti samo streči? Reci ji tedaj, da naj mi pomaga!“ In Gospod je odgovoril in je rekel: „Marta, Marta! skrbna si in si veliko prizadevaš. Pa le eno je potrebno Marija je narboljši del izvolila, kateri ji ne bo odvzet.“ (Luk. 10, 38—42.) Sv. cerkveni učeniki enoglasno razlagajo, da eno, kar je potrebno, je, da človek skrbi za vzveličanje svoje duše. Ali ni potrebno, da si skrbimo za jed in pijačo, za obleko, za stanovanje in druge potrebščine?

Gotovo! Zakaj pa je potem Jezus rekel: „Le eno je potrebno“, skrbeti za vzveličanje svoje duše? On je hotel s tem pokazati, da so vse druge skrbi, vse druge potrebe, ako jih primerjamo s skrbjo in potrebo vzveličati svojo dušo, kakor bi jih ne bilo, da je torej skrb za vzveličanje duše med vsemi skrbmi na tem svetu prva, najimenitnejša, najpotrebnejša, najnujnejša. To nam potrjujejo še drugi izreki Jezusovi. „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to (kar še drugače potrebujete) vam bo privrženo.“ (Mat. 6, 33.) Kristus s temi besedami ni rekel, kakor bi nam za druge potrebne reči ne bilo treba skrbeti, tudi za druge reči smemo in moramo skrbeti, a najpoprej ne, ampak najpoprej moramo skrbeti za nebeško kraljestvo. Misli si, krščanski poslušavec, da je vesoljni svet tvoj; tebi so pokorni vsi kralji in cesarji sveta s svojimi narodi, tebe vsi častijo; tvoji so vsi zakladi sveta in ti si lahko napraviš vsako razveseljevanje, katero se ti zljubi. Kaj ne, ti bi se za srečnega imel? Ali če bi pri tem pogubil svojo dušo, kaj ti vse to pomaga? Ali misliš, da vsi oni knezi in kralji, ki so bili obsojeni v pekel in tam jokajo in z zobmi škripljejo, čutijo kako olajšavo, če se spominjajo svoje časti, svoje mogočnosti, svojih veselic na zemlji? Ravno narobe! Zakaj večje ko je to, kar izgubimo, tim hujša je tudi izguba. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi“, pravi Kristus, „svojo dušo pa pogubi? Ali kakšno menjo bo dal človek za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.) Marsikatera škoda se nam utegne v posvetnih rečeh napraviti, ako smo neskrbni, ali skoraj vsaka se da nekako popraviti. Izgubljeno bogastvo je mogoče, četudi ne vselej, zopet pridobiti, izgubljene prijatelje lahko z drugimi, morebiti boljšimi, nadomestiš, izgubljeno zdravje se ti lahko vrne; če pa svojo dušo po nemarnosti pogubiš, je za vselej pogubljena, in ta izguba se nikakor popraviti ne da. Kdor v kratkem minljivem življenju ne reši svoje duše, je pahnjen za vselej iz božjega kraljestva. Kdor torej bolj skrbi za telo kakor za dušo, bolj za posvetno srečo, kakor za večno, ne ljubi se zavoljo Boga, ker zanemarja svojo dušo in jo postavlja v nevarnost večnega pogubljenja.

Kako pa naj skrbi kristijan za svojo neumrjočo dušo? Sv. vera nas uči, da nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo in da se vsi, ki umrjejo v smrtnem grehu, pogubijo. „Nikar se ne motite“, piše sv. Pavel; „Bog se ne pusti za-

smehovati. Zakaj kar človek seje, to bo tudi žel. Kdor seje tedaj v svojem mesu, bo od mesa tudi žel pogubljenje.“ (Gal. 6, 7. 8.) Ker je torej greh, ki nam zapré nebesa in odpré pekel, mora kristijan, ki resnično skrbi za svojo dušo, ogibati se pred vsem greha. „Beži pred grehi, kakor pred kačo,“ opominja Sirah; ako se jim bližaš, se te bodo lotili. Njih zobje so levovi zobje, in človeku dušo umoré.“ (Sir. 21, 2. 3.) Kdor greh dela, ne ljubi svoje duše, marveč jo sovraži. „Kdor pa krivico ljubi, sovraži svojo dušo, (Ps. 10, 6.) pravi sv. pismo. In nadangel Rafael je rekel Tobiju: „Kateri pa delajo greh in hudobijo, so sovražniki svoje duše.“ (Tob. 12, 10.) Svetniki so zaradi tega rajše umrli, kakor pa grešili. O sv. Janezu Krizostomu je nekdo rekel: „Poznam tega moža; ničesar drugega se ne boji na svetu kakor le greha.“ Da bi se pač tudi o nas moglo tako reči! — Ni pa še dovolj, ako hočemo za svojo dušo prav skrbeti, da se ogiblremo samo greha, ampak ogibati se nam je skrbno tudi vsega, kar nas pripravi v veliko nevarnost, da grešimo, namreč bližnje priložnosti v greh. „Kdor nevarnost ljubi, bo v njej poginil“, pravi sv. Duh. (Sir. 3, 27.) Vsakdanja skušnja nas uči, da se mnogi kristijani hudo pregrešijo ter leta in leta v grehih živijo, ker se ne ogibljejo grešnih priložnostij. Ko bi kdo, ki ne zna plavati, skočil v globoko vodo, kaj ne, da bi trdosrčno ravnal proti samemu sebi, ker bi postavil v smrtno nevarnost svoje časno življenje? Ali pa ne ravna proti ljubezni do samega sebe mnogo bolj tisti, ki poišče grešno priložnost in postavi tako v smrtno nevarnost svojo neumrjočo dušo? Ako torej samega sebe ljubite zavoljo Boga, ne občujte z osebami, ki so vam v spodtikljej, ne obiskujte krajev, kjer preti vaši duši smrtna nevarnost, ne udeležujte se veselíc, ki so čednostim nevarne. Če pa je kdo tako nesrečen bil, da je iz človeške slabosti, ali hudobije smrtno grešil, mora, ako svojo dušo resnično ljubi, nemudoma pravo pokoro delati. Ako naše telo hudo zboli, hitro gremo ali pošljemo k zdravniku, ker se bojimo telesne smrti, ako pa duša zboli ter po smrtnemu grehu celo umrje za večno vzveličanje, ali ne bomo hiteli k dušnemu zdravniku, duhovniku, da nam dušo ozdravi ali vzbudi k novemu življenju milosti? Ali ni duša več vredna kakor telo? Ali ni dušna smrt mnogo strašnejša od telesne?

Kdor samega sebe resnično ljubi, pa ne bo že s tem zadovoljen, da se ogiblje greha in grešnih priložnostij, da se

po storjenem grehu hitro spravi z Bogom, ampak on bo tudi opravljajl dobra dela; zakaj nebesa so plačilo, katero se bo le onemu izplačalo, ki pridno dela v vinogradu Gospodovem. „Zaradi tega, bratje“, opominjam vas z besedami sv. Petra, „prizadevajte si bolj in bolj, da po dobrih delih svoj poklic in svoje izvoljenje ugotovite; ako namreč to storite, ne boste nikdar grešili.“ (II. Petr. 1, 10.)

Krščanska ljubezen do samega sebe pa nam naklada tudi dolžnost, da prav skrbimo za svoje telo. Telo je sicer mnogo manje vredno kakor duša, vendar pa je tudi od Boga ustvarjeno in duši dano, da v njem prebiva in ž njegovo pomočjo dobro dela, je posvečeno po zakramentu sv. krsta in odločeno za večno vzveličanje. Zato ne sme človek svojega telesa nikakor zanemarjati, ampak za nje skrbeti, je hraniti, oblačiti, mu privoščiti potrebni počitek, in odvrčati vse od njega, kar bi mu škodovati utegnilo. Pred vsem pa mora gledati na telesno zdravje, saj pravi sv. pismo: „Ni ga bogastva nad bogastvo telesnega zdravja.“ (Sir. 30, 16.)

Tudi za časno premoženje sme in mora človek skrbeti, ker je tudi ono dar božji in dober pripomoček za bogoljubna dela. S premoženjem skrbimo lahko za lastne potrebe in pomagamo svojemu bližnjemu. Koliko dobrega lahko stori bogatin, ako prav obrača svoje premoženje! Koliko solz lahko posuši, koliko bede lahko odvrne! Koliko dobrega lahko stori, če porabi svoje premoženje v dobrodelne namene, če je obrača v izrejo mladine, v spreobrnjenje grešnikov, krivovercev in nevernikov! Gotovo se pregreši zoper ljubezen do samega sebe, kdor lahkomišljeno raztroša svoje premoženje, ker si s tem nakopava revščino in bedo ter se oropa dobrega pripomočka, pomagati bližnjemu in si nabirati zaslug za nebesa.

Kdor samega sebe krščansko ljubi, mora slednjič skrbeti za svojo čast in dobro ime. „Dobro ime je boljše, kakor obilno bogastvo“, beremo v sv. pismu. (Preg. 22, 1.) Kdor si pa hoče ohraniti pri ljudeh dobro ime, se mora ogibati vsega, kar bi mu na njegovem dobrem imenu škodovalo. Zaradi tega je skrb za dobro ime ob enem pripomoček, obvarovati se marsikaterega greha.

Zvršetek.

Vsakdo mora ljubiti samega sebe, pa paziti mora, da se ne ljubi napačno, nespametno, ampak krščansko. Krščansko

pa ljubi samega sebe, ako se ljubi zavoljo Boga, ako skrbi za svoje telo, za svoje premoženje, dobro imé, pred vsem pa za vzveličanje svoje duše. Ker se le prerado zgodi, da ljudje vso skrb obračajo na svoje telo, dušo pa zanemarjajo, ali jo celo popolnoma pozabijo in v pogubljenje tirajo, zato nikoli ne pozabite Kristusovih besed: „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi? Ali kakšno menjo bo dal človek za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.) Skrbite pa za njo s tem, da se varujete greha in grešnih priložnostij, ako ste pa grešili, ne odlašajte h Gospodu spreobrniti se in ne odkladajte od dneva do dneva.“ (Sir. 5, 8.) Ako rešite svoje duše, je vse dobljeno, jih pogubite, je vse izgubljeno. Amen.

71. Krščanski nauk.

Z ljubeznijo do Boga in krščansko ljubeznijo do samega sebe je tesno združena krščanska ljubezen do bližnjega; ljubezen do bližnjega izvira namreč iz prave ljubezni do Boga. Kristus pravi: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 37—39). To zapoved je Jezus Kristus večkrat ponovil: „To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil.“ (Jan. 15. 12.) „V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako bote imeli ljubezen med seboj.“ (Jan. 13, 35.) Komaj so prvi kristijani spoznali ljubezen božjo, začela se je med njimi tudi prava ljubezen do bližnjega. Ljudje, ki se niso morebiti nikdar poprej videli, ki se niso drug za drugega zmenili, ljudje, ki so bili različnega rodu, stanu, ljudje, ki so bili drug drugemu nasprotni, so po sv. veri razsvetljeni spoznali, da so vsi udje ene družine, da so bratje in sestre med seboj, začeli so se ljubiti tako, da so bili vsi videti kakor enega duha, enega srca. Tudi v naših srcih bi morala kraljevati prava krščanska ljubezen do bližnjega, kakor so jo imeli prvi kristijani. Treba je zaradi tega, da jo dobro spoznamo.

3. Krščanska ljubezen do bližnjega.

335. *Kdo je naš bližnji?*

Naš bližnji je vsak človek, bodisi prijatelj ali sovražnik.

Neki učenik postave je vprašal Jezusa: „Kdo pa je moj bližnji?“ Jezus pa je odgovoril in rekel: Neki človek je šel od Jeruzalema v Jeriho in je padel med razbojnike, kateri so ga tudi obropali in z ranami obdali ter so šli in ga pustili na pol mrtvega. Primerilo se je pa, da je neki duhovnik šel po tistem potu, in ga je videl in je memo šel. Ravno tako je tudi levit, ko je prišel na to mesto, in ga videl, memo šel. Neki popoten Samarijan pa je prišel do njega, in ko ga je videl, se mu je v srce smilil. In je pristopil in mu obvezal rane in vлил vanje olja in vina, in ga je posadil na svoje živinče ter ga peljal v gostilnico in ga oskrbel. In drugi dan je vzel dva denarja in jih je dal gostilniku in je rekel: Skrbi zanj, in kolikor boš več izdal, ti jaz nazaj gredé povrnem. Kateri teh treh se ti zdi, da je bil bližnji tistemu, ki je padel med razbojnike? On pa je rekel: Tisti, kateri mu je storil usmiljenje. In Jezus mu reče: Pojdi, in tudi ti tako stori!“ (Luk. 10, 29 – 37.) V tej priliki je pokazal božji Vzveličar, da je naš bližnji vsak človek, bodisi prijatelj ali sovražnik. Oni, ki je padel med razbojnike, je bil tuj, Samarijanu popolnoma neznan človek, bil je Jud. Judje pa so živeli s Samarijani v sovraštvu in niti kupice vode niso hoteli drug drugemu podeliti. Znano vam je, da je Samarijanka pri Jakobovem studencu Jezusu, ko ji je rekel: „Daj mi piti!“ odvrnila: „Kakó ti, ker si Jud, mene piti prosiš, ki sem samarijska žena?“ (Jan. 4, 9.) Samarijan pa, o katerem Jezus govori, ni vprašal, ali je na pol mrtev človek njegov prijatelj ali ne, ampak, ko je videl, da je potreben pomoči, mu je pomagal. Kristus je na koncu svoje pripovedi pristavil: „Pojdi, in tudi ti tako stori!“ S tem je hotel povedati, da je vsak človek naš bližnji, naj si bo kdorkoli. Naš bližnji torej ni le tisti, ki nas ljubi, nam dobro hoče, dobro stori, ampak naš bližnji je tudi naš sovražnik. Ker je vsak človek naš bližnji, moramo tudi vsakega ljubiti. A kedaj ljubimo bližnjega? Ako se mu prijazno smehljamo? Ako prijazno

ž njim govorimo? Ako iščemo njegove družbe? To še niso znamenja prave ljubezni do bližnjega. Bližnjega ljubimo, ako smo mu iz srca naklonjeni, ako se veselimo prednostij in vrlin, ki jih ima, ako mu vse dobro iz srca privoščimo, ako smo pripravljeni in voljni mu po svojih močeh pomagati, vse nezgode od njega odvrčati ali vsaj olajšavati, vse dobro mu ohraniti in pospeševati. Tako ljubezen je imel popotni Samarijan. Njegova ljubezen je bila odkritosrčna. On je imel z ranjencem usmiljenje, je omiloval njegovo nesrečo, kar je pokazal s tem, da je obstal in k njemu stopil. Tudi naša ljubezen mora biti taka, mora prihajati iz srca. Ker je bila Samarijanova ljubezen odkritosrčna, bila je tudi dejanska. On ni samo omiloval ranjenca, ampak mu je tudi pomagal, kolikor je znal in mogel. Dejanska mora tudi biti naša ljubezen do bližnjika. Sv. Janez piše: „Otročiči moji! ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanju in v resnici.“ (I. Jan. 3, 18.) Isto uči sv. Jakob, ko piše: „Ako sta brat ali sestra naga in potrebujeta vsakdanjega živeža, reče jima pa kdo izmed vas: Pojdita v miru, ogrejta in nasitita se, in jima ne daste, kar je potrebno telesu, kaj bo to pomagalo?“ (Jak. 2, 15. 16.). Samarijanova ljubezen je bila splošna ali vesoljna. On je videl, da je ranjenec Jud, torej sovražnik njegovega ljudstva, a pozabil je sovraštvo in videl v ranjencu le pomoči potrebnega sobrata im mu je pomagal. Tudi za nas ni dovolj, da ljubimo le svoje sorodnike, svoje prijatelje, svoje znance, svoje rojake, ampak vsakega človeka brez razločka. Ko bi le tiste ljubili, ki nas ljubijo, ki nam dobro hočejo, ki so naši bratje, zavrnil bi nas Kristus: „Ako tiste ljubite, kateri vas ljubijo, kakšno plačilo boste imeli? Ali ne delajo tega tudi cestninarji (grešniki)? In ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? Ali ne delajo tega tudi malikovavci?“ (Mat. 5, 46. 47.) Samarijanova ljubezen je bila nesebična ali nesamopridna. Samarijan ni skazal ranjencu dobrote, ker je pričakoval od njega kakega dobička, saj so ga razbojniki popolnoma opleni, ampak iz gole ljubezni. Tudi mi ne smemo bližnjega zato ljubiti in mu dobrot skazovati, ker pričakujemo od njega kakega dobička, ali pa zaradi tega, da bi nas ljudje hvalili, častili, ker bi to bila neredna ljubezen do samega sebe, samoljubje, sebičnost, ampak največ zavoljo Boga. Zato je rekel Jezus nekemu človeku, ki ga je povabil na kosilo to-le: „Kadar napraviš kosilo ali večerjo, ne vabi

svojih prijateljev, ne svojih bratov, ne sorodnikov, ne bogatih sosedov, da te morebiti tudi oni ne povabijo, in da se ti ne povrne. Temveč, kadar napraviš gostovanje, povabi uboge, hrome, kruljeve in slepe; in blagor ti bo, ker ti nimajo povrniti; zakaj povrneno ti bo ob vstajenju pravičnih.“ (Luk. 14, 12–14.)

336. Kaj se pravi bližnjega ljubiti „zavoljo Boga“?

Bližnjega ljubiti „zavoljo Boga“ se pravi, ljubiti ga zato, ker ga tudi Bog spozna za vrednega svoje ljubezni, in ker hoče, da postane deležen njegove lastne blaženosti.

Kakor tebe, dragi kristijan, spozna Bog za vrednega svoje ljubezni, tako tudi tvojega bližnjega. Tvojega bližnjega je namreč ustvaril ravno tisti Bog kakor tebe, in kakor ljubi tebe kot svojega otroka, tako tudi tvojega bližnjega z večno ljubeznijo; kakor ti nosiš nad seboj podobo božjo, tako tudi tvoj bližnji. Ko je Raguel o mladem Tobiju zvedel, čegav sin da je, se je veselja razjokal in rekel: „Blagor ti, moj sin; ker si sin dobrega in predobrega moža.“ (Tob. 7, 7.) Ako pogleda kristijan svojega bližnjega, mora si misliti, mora sam sebi reči: On je sin dobrega, da najboljšega očeta. Sv. Janez piše: „Vsak, kateri ljubi njega, kateri je rodil, ljubi tudi njega, kateri je bil rojen iz njega.“ (I. Jan. 5, 1.) Kdor ne ljubi svojega bližnjega, ki je otrok božji, tudi Boga ne ljubi. „Ako kdo reče“, piše zopet sv. Janez: „Ljubim Boga, in sovraži svojega brata, je lažnik. Kdor namreč ne ljubi svojega brata, katerega vidi, kako more Boga ljubiti, katerega ne vidi?“ (I. Jan. 4, 21.) Bog tudi naravnost od nas zahteva, da moramo bližnjega ljubiti. „Novo zapoved vam dam: da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil, da se tudi vi ljubite med seboj. V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako bote ljubezen imeli med seboj.“ (Jan. 13, 34. 35.) Te z zapovedi ni Jezus Kristus samo enkrat dal, ampak velikokrat, da bi je učenci ne pozabili, ampak si jo prav globoko vtisnili v spomin in da bi jo oznanjevali tudi drugim.

Bog hoče, da postane naš bližnji deležen njegove lastne blaženosti. Sv. Pavel piše: „Z vso ponižnostjo in krotkostjo,

s potrpljenjem prenašajte drug drugega v ljubezni, in skrbite ohraniti edinstvo duha v zvezi miru ... kakor ste poklicani v eno upanje svojega poklica“ (Efež. 4, 2 – 4.), da bote namreč kdaj vzveličanje dosegli. „Bog hoče, da bi se vzveličali vsi ljudje.“ (I. Tim. 2, 4.) Vsi smo torej poklicani, da bi podedovali nebeško kraljestvo, da bi uživali kedaj isto čast in isto blaženost na vse večne čase. Dokler smo na svetu, smo še na potu v sv. nebesa. Sopotniki, ki imajo isti cilj, se sprijaznijo na potu, četudi se poprej še niso nikdar videli. Mi vsi imamo isti cilj, sv. nebesa, li ne bomo drug drugega ljubili na potu, se podpirali, da srečno tja dospemo? Jezus Kristus je za vse ljudi prelil svojo kri, da bi se vsi vzveličali. Kako je torej čislal vsakega človeka, kako ga je ljubil! Ali ni naša dolžnost, da ljubimo tudi mi vse tiste, katere je Kristus ljubil? Ker je Bog ustvaril vse ljudi, jih posinovil, je Oče vseh. „Ni li en oče nas vseh? Nas ni li en Bog ustvaril?“ vprašuje prerok Malahija (2, 10.) Sv. Janez pa piše: „Glejte, kakšno ljubezen nam je Oče skazal, da se otroci božji imenujemo in smo.“ (I. Jan. 3, 1.) Ako pa smo vsi otroci enega Očeta, smo bratje in sestre med seboj. Kaj pa se bratom in sestram bolj spodobi, kakor medsebojna ljubezen?

*337. Kako moramo bližnjega ljubiti za-
voljo Boga?*

**Bližnjega moramo tako ljubiti za voljo Boga,
kakor same sebe.**

Jezus Kristus sam nam je naročil, da moramo bližnjega ljubiti kakor same sebe, rekoč: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 39.) Ljubezen, s katero moramo ljubiti same sebe, je takorekoč vzorec, pravilo, kako naj ljubimo svojega bližnjega. Ljubiti bližnjega bolj kakor samega sebe, nam ni zapovedano, dà, mi smemo same sebe bolj ljubiti kakor bližnjega, vendar ljubezen do bližnjega mora biti podobna ljubezni, katero imamo do samega sebe. Nismo dolžni pomagati bližnjemu, ako bi vsled tega morali sami pomanjkanje trpeti. Petere pametne device niso dale svojega olja peterim nespametnim, ker so se bale, da bi olja potem obojim zmanjkalo. (Mat. 25, 9.) Sv. Bernard pravi: „Če imam sam le nekoliko olja, meniš li, da je moram tebi dati in sam pomanjkanje trpeti? Obdržim je zase in ga ne

oddam. Hočejo nekateri v me siliti, naj jim izročim svojo betvico olja, bodi jim odgovor: „Da ga kje ne zmanjka nam in vam! (Mat. 25, 9.) Kdor pa tudi takrat pomaga, četudi je vsled tega sam v potrebi, ima junaško ljubezen do svojega bližnjega. Najvišja stopnja ljubezni do bližnjega pa je ta, da kdo, če je treba, ne da samo časti, premoženja in zdravja za svojega bližnjega, ampak tudi svoje življenje. „Večji ljubezni od te nima nihče, da kdo da svoje življenje za svoje prijatelje“, pravi Kristus. (Jan. 15, 13.) Tako je ljubil Kristus; tako ljubijo stoteri in stoteri misijonarji, usmiljeni bratje in sestre, ki postavljajo svoje življenje neprenehoma v nevarnost iz ljubezni do svojega bližnjega.

338. Kdaj ljubimo bližnjega kakor same sebe?

Bližnjega ljubimo kakor same sebe:

1. kadar mu vse storimo, kar si sami po pravici želimo, nič pa takega, česar sami po pameti nečemo imeti.

„Vse, karkoli hočete, da bi vam ljudje storili, tudi vi njim storite“, pravi naš Vzveličar. (Mat. 7, 12.) Mi hočemo, želimo, da bi nas drugi ljudje spoštovali. Tudi mi moramo spoštovati svojega bližnjika, in to spoštovanje moramo kazati tudi po vnanje v vsem govorjenju in vedenju ter se varovati vsega, kar bi utegnilo kaliti spoštovanje, katero moramo imeti v srcu do svojega bližnjika; zakaj prava ljubezen se opira na spoštovanje. Zaradi tega piše sv. Pavel: „Z bratovsko ljubeznijo se ljubite med seboj; s spoštovanjem si pridite med seboj naproti.“ (Rimlj. 12, 10.) — Mi želimo, da bi nam bili drugi ljudje blagohotni. Tudi mi moramo svojemu bližnjiku dobro hoteti, kar pokažemo s tem, da se iz srca veselimo njegove sreče in blaginje, da mu vse dobro iz srca želimo, da smo pripravljeni pospeševati po svojih močeh njegovo blaginjo ter odvrčati od njega vse, kar bi mu škodovati utegnilo. Zlasti pa se moramo varovati vsake zavisti in škodoželjnosti, ki ste toliki nasprotnici krščanske ljubezni. „Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva“, lepo piše sv. Pavel (I. Kor. 13, 4.) — Mi želimo, da bi imeli drugi potrpljenje z našimi slabostmi. imejmo tudi mi potrpljenje s slabostmi drugih. To je tako

potrebno, da si brez njega prave ljubezni niti misliti ne moremo. Zato pa sv. Pavel tolikokrat opominja v svojih listih k potrpljenju. „Drug drugega bremena nosite, in tako boste dopolnili Kristusovo postavo.“ (Gal. 6, 2.) „Prosim vas tedaj, jaz jetnik v Gospodu, da spodobno živite po poklicu, h kateremu ste poklicani, z vso ponižnostjo in krotkostjo, s potrpljenjem prenašajte drug drugega v ljubezni, in skrbite ohraniti edinost duha v zvezi miru.“ (Efež. 4, 1—3.) Drugokrat zopet piše: „Prenašajte drug drugega, in odpuščajte si med seboj, če ima kdo čez koga pritožbo, kakor je Gospod vam odpustil, tudi vi.“ (Kol. 3, 13.) — Ako smo pomoči potrebni, si želimo, da bi nam drugi pomagali. Isto storimo potrebnemu bližnjiku tudi mi, kakor nas zopet opominja sv. Pavel: „Dokler čas imamo, storimo dobro vsem, zlasti pa domačim po veri.“ (Gal. 6, 10.)

Bližnjemu ne smemo storiti ničesar, kar sami po pameti nečemo imeti. „Kar nočeš, da bi kdo drugi tebi storil, glej, da ti nikdar drugemu ne storiš.“ (Tob. 4, 16.) Ta nauk, ki ga je dal stari Tobija svojemu sinu, moramo tudi mi izpolnjevati. Mi nečemo po pameti, da bi kdo hudo o nas mislil, nas hudo sodil, zaničeval, se nespoštljivo vedel proti nam, nas obrekoval, opravljal, nam škodoval na premoženju ali kako drugače, zato pa tudi mi ne storimo ničesar takega bližnjiku, kar mu je neprijetno in škodljivo, zakaj to razdira medsebojno ljubezen.

Bližnjega ljubimo kakor same sebe:

2. kadar pred vsem skrbimo za vzveličanje njegove duše.

Kakor same sebe ljubimo zavoljo Boga, če pred vsem skrbimo za vzveličanje svoje duše, tako ljubimo tudi bližnjega zavoljo Boga kakor same sebe, kadar pred vsem skrbimo za vzveličanje njegove duše. Kako pa naj skrbimo za vzveličanje bližnjikove duše? S tem, da podučujemo nevedne. Iz nevednosti izvira premnogo grehov. Kdor torej nevednega poduči, skaže mu jako veliko duhovno dobroto, ker tako bolj spoznava Boga, se nauči ga ljubiti, se greha varovati in se tem gotoveje vzveliča. Za vzveličanje bližnjikovo skrbimo, če ga prijazno posvarimo, kadar je treba. „Ako greši zoper tebe tvoj brat“, naročil je Jezus, „pojdi in ga posvari med seboj in med njim samim. Ako te posluša, si pridobil

svojega brata.“ (Mat. 18, 15.) Sv. Pavel piše: „Boljšajte drug drugega, kar tudi delate“ (I. Tes. 5, 11.) Sv. Jakob pa uči: „Bratje moji! ako kdo izmed vas zaide od resnice in ga kdo vrne naj vé, da kdor grešnika vrne od njegove krive poti, bo rešil njegovo dušo smrti in pokril veliko število grehov.“ (Jak. 5, 19. 20.) — Jako dober pripomoček skrbeti za vzve-
ličanje bližnjikovo, je lep vzgled. Kdo ne vé, kako moč ima lep vzgled do drugih ljudij? Zato pa je rekel Jezus: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in hvalili vašega Očeta, ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 16.) Med apostoli pa je zlasti sv. Pavel opominjal predstojnike, kakor vernike krščanskih občin, naj dajejo dobre vzglede. Tako je pisal svojemu ljubljencu Titu: „V vseh rečeh skaži sam sebe vzgled dobrih del, v nauku, v čistosti, v resnobnem vedenju.“ (Tit. 2, 7.) Vernikom v Rimu pa je pisal: „Prizadevajte si za dobro ne le pred Bogom, ampak tudi pred vsemi ljudmi . . . Vsak izmed vas naj svojemu bližnjemu dopade k dobremu, k boljšanju.“ (Rimlj. 12, 17, 15, 2.) — Izprosimo slednjič bližnjemu pomoč in milost božjo s pobožno molitvijo, kar je vsakemu mogoče. Velikokrat nam spričuje sv. Pavel, kako je molil za vernike (Rimlj. 1, 9. Efež. 3, 14—17.) ter jih opominjal, naj molijo za vse, „da bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti,“ (I. Tim. 2, 1—3.) ter samega sebe priporočal njihovi molitvi rekoč: „Prosim vas tedaj bratje! po Gospodu našem Jezusu Kristusu in po ljubezni svetega Duha, da mi pomagata v svojih molitvah zame pri bogu.“ (Rimlj. 15, 30.) „Molite drug za drugega, da boste ohranjeni“, naroča tudi sv. Jakob. (5, 16.)

Zvršetek.

„Otročiči moji! Ljubite se med seboj!“ Te besede je ponavljal sv. apostol Janez vselej, kolikorkrat je od starosti upognen in na rame svojih učencev oprt, prišel med svoje vernike. Njegovi učenci, ki so se, rekel bi, že naveličali tega tolikokrat ponavljane opomina, ga nekdanj vprašajo: „Učenik! zakaj vedno to praviš? Janez pa je dal odgovor vreden učenca ljubezni,“ kakor pravi sv. Hijeronim: „To je Gospodova zapoved; kdor to izpolni, zadosti stori.“ Glejte, predragi! sv. Janez v svoji starosti ni mogel veliko govoriti, a to je priporočal vedno vernikom: „Otročiči moji! Ljubite se med seboj.“ Tako vam tudi jaz kličem: „Ljubite se med seboj; to je Gospodova zapoved.“ Amen.

72. Krščanski nauk.

„Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“, zapovedal je Jezus Kristus. (Mat. 22, 39.) V priliki o usmiljenem Samaritanu je pokazal, da je naš bližnji vsak človek, bodisi prijatelj ali sovražnik, da moramo torej tudi vsakega človeka ljubiti. Ljubiti tiste, ki nas ljubijo, ki nam dobro želijo in storijo, je kaj lahko, zato pa tudi ljudje svoje prijatelje navadno ljubijo; a ljubiti tiste, ki so nam sovražni, ki nas črtijo, nam škodovati želé, je težko. Svet pravi, da naj ljubimo svoje prijatelje, sovražimo pa svoje sovražnike ter se nad njimi maščujemo, hudo s hudim povračamo, in tako nam vелеva tudi naše od strasti zaslepljeno srce. A dragi kristijani, ako hočemo biti pravi kristijani, ne smemo tako ravnati, kakor nas napačno uči svet in kakor nam vелеva samoljubje, ne smemo sovražiti svojih sovražnikov, ne smemo se maščevati nad njimi, ampak jih moramo ljubiti. „Slišali ste“, je rekel Jezus Kristus farizejem, „slišali ste, da je bilo rečeno: Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika. Jaz pa vam povem: Ljubite svoje sovražnike.“ (Mat. 5, 43.) Kar zapové Kristus, to mora biti prav, ker je neskončno pravičen, kar on zapové, ne more biti pretežko, ker je neskončno moder, kar on zapové, nam ne more biti v sramoto, ampak v čast, saj je neskončno svet.

339. Kdo nas najboljše uči, kako moramo ljubiti tudi svoje sovražnike?

Kako moramo ljubiti tudi svoje sovražnike, nas najboljše uči Jezus Kristus, ki je svojim sovražnikom odpustil in je zanje molil, ki je dal svoje življenje zanje in nam je ukazal, da moramo sovražnike ljubiti.

Ako je kdo imel kdaj vzrok, ako je kdo kdaj imel pravico, znositi se nad svojimi sovražniki, bil je gotovo Jezus Kristus, kateri je pretrpel toliko krivic, kakor nihče pred njim in nihče za njim, četudi ni dal svojim sovražnikom nobenega povoda za to, ampak je skušal z dobrotami pridobiti si njihovo ljubezen, kateri ni bil samo človek, ampak

tudi pravi Bog. Vender Jezus se ni maščeval, ampak je iz srca odpustil. Judeža Iškarijota, svojega izdajavca, je poljubil in se mu poljubiti dal, in mu ni rekel, kakor pravi sv. Janez Krizostom: »Ti brezbožnež, ti izdajavec! ali je to zahvala za moje dobrote? ampak imenoval ga je prijatelja: „Prijatelj! čemu si prišel? Judež! s poljubom izdajaš Sinu človekovega“? (Mat. 26, 50. Luk. 22, 48.) Jezus ni samo iz srca odpustil svojim sovražnikom, ampak je prosil za nje tudi pri svojem Očetu, da bi jim še on odpustil. Ko je v groznih bolečinah visel na križu pričakovaje smrti, ko njegovi sovražniki niti takrat niso jenjali ga preklinjati in zasramovati, (Mat. 27, 39 – 43.) je takorekoč pozabil na samega sebe, mislil le na svoje sovražnike, odprl svoja usta in molil: „Oče, odpusti jim; saj ne vedó, kaj delajo!“ (Luk. 23, 34.) Jezus ni molil: „Gospod, odpusti jim!“ ampak: „Oče, odpusti jim!“ On je kot sin prosil svojega nebeškega Očeta. Ako sin prosi očeta, ima to veliko večjo veljavo, kakor če hlapec prosi svojega gospoda. Jezus tudi ni molil: „Moj Oče, odpusti jim!“ ampak: „Oče, odpusti jim!“ S tem je hotel reči, da Bog ni le njegov Oče, ampak Oče vseh ljudi, in da je on sam brat vseh drugih ljudi, da torej prosi za svoje brate. Abelova kri, katero je prelil njegov brat Kajn, je nekdaj vpila od zemlje do neba za maščevanje, kri Kristusova pa, katero so prelili Judje, njegovi bratje, ni vpila za maščevanje, ampak za odpuščenje. Judje sami so rekli: „Njegova kri naj pride nad nas in nad naše otroke“, (Mat. 27, 25.) a Kristus tega ni hotel, ampak je prosil: „Oče, odpusti jim!“ In da bi njegov Oče še rajše odpustil, je hudobije svojih sovražnikov še izgovarjal, rekoč: „Saj ne vedó, kaj delajo.“ — Kristus ni le iz srca odpustil svojim sovražnikom in za nje molil, ampak je celó za nje umrl. On sam je rekel: „Večje ljubezni od te nima nihče, če kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje.“ (Jan. 15, 13.) In glejte! Jezus je dal svoje življenje za svoje sovražnike. „Kristus Jezus . . . je dal samega sebe v rešilo za vse“, piše sv. Pavel. (I. Tim. 2, 6.)

Jezus, ki je z lastnim vzgledom pokazal, kako moramo ljubiti sovražnike, pa je tudi razločno zapovedal, da moramo vsi isto storiti. „Jaz pa vam povem“, je rekel: „Ljubite svoje sovražnike, dobro storite tistim, kateri vas sovražijo, in molite za tiste, kateri vas preganjajo in obrekujejo, da bodete otroci svojega Očeta, ki je v nebesih, kateri daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne, in da dežiti

na pravične in krivične. Zakaj, ako tiste ljubite, kateri vas ljubijo, kakšno plačilo boste imeli? Ali ne delajo tega tudi cestinarji? In ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? Ali ne delajo tega tudi malikovalci? Bodite tedaj popolni, kakor je vaš Oče nebeški popoln.“ (Mat. 5, 44—48.) Za kristijana torej ni zadosti, da ljubi svoje sorodnike, dobrotnike, prijatelje, zakaj tako ljubezen imajo tudi trdosrčni cestinarji in neverniki; kristijan mora storiti nekaj več, on mora ljubiti brez izjeme vse ljudi, naj si bodo znanci ali tujci, prijatelji ali sovražniki. Ko je Jezus v očenašu učil svoje učence moliti: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom“, je pristavil: „Zakaj ako ljudem odpustite njih grehe, bo tudi vam vaš Oče nebeški odpustil vaše pregrehe. Ako pa ne odpustite ljudem, tudi vaš Oče ne bo vam odpustil vaših pregreh.“ (Mat. 6, 14. 15.) Dokler kristijan v svojem srcu goji sovraštvo do svojega bližnjega, tako dolgo mu Bog ne odpusti njegovih grehov. Ako bi tudi kdo resnično obžaloval svoje grehe, se odkritosrčno spovedal in obljubil, se resno poboljšati, ne sme dobiti odveze, ako sovražniku ne odpusti. Dokler v sovraštvu živiš, najlepše krščanske molitve, očenaša, prav moliti ne moreš; zakaj kolikokrat moliš: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom“, vsakokrat lažeš. Nobena molitev, nobeden dar, nobeno dobro delo ni Bogu všeč, dokler človek v sovraštvu živi. „Če tedaj svoj dar prineseš k altarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe; pusti ondi svoj dar pred altarjem, in pojdi poprej spraviti se s svojim bratom in tedaj pridi in daruj svoj dar.“ (Mat. 5, 23. 24.) Zakaj zahteva Gospod, da se s svojim bližnjim poprej spravimo? Zato, ker mu drugače naš dar ne ugaja.

Ljubezen Jezusovo do sovražnikov so posnemali in njegovo povelje, sovražnike ljubiti, so izpolnjevali od nekdanj vseh pravi kristijani. Sv. Štefan je molil za svoje morivce: „Gospod, ne prištevej jim tega greha.“ (Dej. ap. 7, 59.) Sv. Pavel je hotel izbrisan biti iz knjige življenja za svoje preganjavce in je pisal o prvih kristijanih: „Kolnejo nas in jih blagoslovljamo; preganjani smo in prenašamo; preklinjajo nas, in molimo.“ (I. Kor. 4, 12. 13.) Kakor Kristus, tako je molilo brez števila mučnikov za svoje sovražnike: „Oče, odpusti jim; saj ne vedó, kaj delajo!“ Kdor prevdarja vzgled Kristusov in vzglede vseh pravih kristijanov, ki so najhujša

razžaljenja, največje krivice iz srca odpuščali, ne more več reči, da odpustiti ne more, ker je bil prehudo razžaljen. Morebiti te je kdo z besedami razžalil, vendar ni te krvavo bičal; morebiti ti je na časti škodoval, a s trnjem te nihče ni kronal; morebiti ti je vzel, kar je bilo tvojega, a življenje ti je pustil; tvoje lice ni opljuvano, tvoje roke in noge niso z žebli na križ pribite, tvojih las ti niso populili, tvojega čela niso z ranami obdali. A, ko bi te tudi kdo bičal, ko bi te tudi kdo razmesaril, si morebiti to zavoljo svojih grehov zaslužil, Kristus pa je bil najnedolžnejši in najsvetejši. Kristus ni bil samo človek, kakor ti, ampak bil je tudi pravi Bog. Kakor je on odpustil, odpusti tudi ti. Vaša ljubezen, krščanski poslušavci, pa mora prihajati iz srca, to se pravi, da morate vso jezo, vse sovraštvo odpraviti iz srca, mu v srcu dobri biti, mu dobro hoteti, ž njim tako biti, kakor bi vas ne bil razžalil. Ne pravim, da se razžaljenja ne smete več spominjati, ker to je nemogoče, pač pa se ga ne smete nalašč spominjati in se pri takih spominih muditi. Nekateri pravijo: V srcu že odpustim svojemu sovražniku, ali govoriti ž njim ne morem. Taki pač nimajo prave ljubezni do sovražnikov, zakaj z osebami, katerim smo v srcu dobri, govorimo. Če pa s kom nočemo govoriti, kažemo, da imamo do njega še neko mržnjo, da mu nismo popolnoma odpustili. Ni torej prav, ako greste mimo svojega razžalivca, ne da bi ga pozdravili, ali če gledate v tla, na stran, se mu nalašč izognete. To je znamenje, da še svoje jeze niste pustili.

Svojo ljubezen do sovražnikov morate pokazati tudi s tem, da zanje molite po naročilu Kristusovem: „Molite za nje, ki vas preganjajo in obrekujejo.“ Ni sicer zapovedano za sovražnike opravljati kako posebno molitev, sploh zadoštuje, ako za svoje bližnjike molimo, naj si bodo naši prijatelji ali neprijatelji, pač pa je prepovedano, koga iz svoje molitve izključiti. Ko bi, postavim, kdo mislil: Za vse druge hočem moliti, le za onega ne, ki me je razžalil, bi bil to greh zoper ljubezen do bližnjega. — Ker pa je Kristus tudi rekel: „Dobro storite tistim, kateri vas sovražijo“, morate svojim sovražnikom, če so v potrebi, tudi pomagati po svojih močeh, dà, dostikrat je dobro, ako se sovražniku skaže še kaka posebna dobrota, da se sovraštvo in jeza ohladi in sčasoma popolnoma odpravi. „Ako je tvoj sovražnik lačen“, piše sv. Pavel, „daj mu jesti; ako je žejen, daj mu piti. Zakaj če to storiš, mu boš žrjavico na glavo nosil (boš storil, da

bo sovražnika sram, da ga bo bolelo). Ne daj se hudemu premagati, ampak premagaj hudo z dobrim.“ (Rimlj. 12, 20. 21.)

Kako ljubo je Jezusu, ako kdo po njegovem vzgledu iz srca odpusti svojim sovražnikom, nam spričuje življenjepis sv. Janeza Gvalberta. Janezu Gvalbertu, ki je bil poprej vojak, pozneje menih in svetnik, je neki žlahtnik umoril edinega brata. Janez je sklenil maščevati se nad bratovim morivcem. Dolgo je zaman iskal ugodne prilike. Na veliki petek gre po vojaško oborožen v mesto ter sreča bratovega morivca v tesnih ulicah. Morivec nikakor ni mogel uiti, pa se tudi ne braniti, ker je bil brez orožja. Ko ga Janez zagleda, potegne meč, da bi ga porinil v morivčevo srce. Ta v prevelikem strahu pade pred Janeza na kolena, sklene križema roke na prsi in prosi: „Iz ljubezni do Jezusa Kristusa, kateri je na današnji dan za nas umrl, te prosim: Zanesi mi! Pusti me zavoljo Jezusa še živeti!“ Janez Gvalbert se spomne, da je Jezus Kristus svojim največim sovražnikom iz srca odpustil, vrhu tega še zanje molil in umrl, pusti vso jezo, objame morivca in vzdigne, rekoč: „Ne morem ti odreči, za kar si me prosil v imenu Jezusovem. Pustim ti življenje, in kar si hudega storil, odpustim ti popolnoma.“ Ko se je Janez tako spravil s svojim sovražnikom, gre v bližnjo cerkev, poklekne pred podobo križanega Jezusa in prosi za odpuščanje svojih grehov. In ko tako moli, nagne križani Vzveličar svojo glavo, kakor bi ga hotel zahvaliti, da je v njegovem imenu sovražniku odpustil, in mu naznaniti, da je njegova prosnja uslišana. Janeza to toliko gane, da zapusti svet, postane menih in svetnik. Krščanski poslušavci! Imejmo tudi mi pravo krščansko ljubezen do vsakega človeka, tudi do svojih sovražnikov. „Hočeš sodbi ubežati“, pravi sv. Križostom, „bodi pripravljen odpustiti v srcu, z ustmi in v dejanju; te kdo sovraži, ljubi ga iz srca; ti je kdo z ustmi škodoval, odpri svoja usta in pobožno zanj moli; te je kdo v dejanju razžalil, skazuj mu za to dobrote in dela ljubezni.“

340. Ali je krščanska ljubezen potrebna?

Krščanska ljubezen je tako potrebna, da brez nje ne moremo doseči večnega vzveličanja.

Tako potrebno je, da ljubimo Boga zavoljo njega samega nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga, da se brez

te ljubezni nikakor vzveličati ne moremo. Kristus sam imenuje zapoved ljubezni do Boga največjo in prvo zapoved, tej enako pa zapoved ljubezni do bližnjega (Mat. 22, 33.) Sv. Pavel pa piše: „Ko bi govoril človeške in angelske jezike, ljubezni pa bi ne imel, bi bil kakor bučeč bron ali zvoneč zvonec. In ko bi znal prerokovati, in bi vedel vse skrivnosti, in imel vso učenost; in ko bi imel vso vero, tako da bi prestavljal goré, ljubezni pa bi ne imel, nič nisem. In ko bi razdal ubogim v živež vse svoje premoženje in ko bi svoje telo dal, tako da bi gorel, ljubezni pa bi ne imel, mi nič ne pomaga.“ (I. Kor. 13, 1–3.) Sv. Janez pa piše: „Kdor ne ljubi, ostane v smrti“, (I. Jan. 3, 14.) to se pravi: „Kdor nima prave krščanske ljubezni, nima nadnaravnega življenja, in kdor tega nima, je mrtev za nebesa, ne more v nebesa priti. Za hojo, meni sv. Avguštin, sta nam potrebni dve nogi; hočemo v nebesa iti in k Bogu priti, moramo imeti ljubezen do Boga in do bližnjega.“

Zmožnost ljubiti Boga zavoljo njega samega in bližnjega zavoljo Boga, prejme kristijan s posvečujočo milostjo vred s prva v zakramentu sv. krsta, in če jo po smrtnem grehu izgubi, z nova v zakramentu sv. pokore. „Ljubezen božja je izlita v naša srca po svetem Duhu, kateri nam je bil dan“, piše sv. Pavel. (Rimlj. 5, 5.) Z ljubeznijo božjo pa pride v naša srca ob enem ljubezen do bližnjega (sv. Avgustin), zakaj ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega je pravzaprav ena in ista ljubezen, ker ima eden vir, namreč Boga, le predmet ji je različen.

Ker je krščanska ljubezen k vzveličanju tako potrebna, vedeti tudi moramo:

341. Kako kažemo krščansko ljubezen?

Krščansko ljubezen kažemo, če izpolnjujemo božje in cerkvene zapovedi.

Jezus Kristus tako-le govori: „Kdor ima moje zapovedi in jih izpolnjuje, tisti je, ki me ljubi.“ (Jan. 14, 21.) In zopet pravi: „Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval, in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla in pri njem prebivala. Ako me kdo ne ljubi, ne izpolnjuje mojih besed.“ (Jan. 14, 23.) Kakor Kristus, tako učijo tudi njegovi apostoli. Tako piše sv. Pavel: „Izpolnjenje postave je ljubezen.“ (Rimlj. 13, 10.) Učenec ljubezni pa pravi: „To je namreč lju-

bezen božja, da izpolnjujemo njegove zapovedi, in njegove zapovedi niso težke.“ (I. Jan. 5, 3.) Po delih, ne pa po besedah sodimo tudi mi, ali ima kdo pravo ljubezen do nas. Ako bi kak otrok še toliko zatrjeval svojim starišem, da jih ljubi, ako bi se jim še toliko sladkal in prilizoval, nihče ne bo veroval, da resnično ljubi svoje stariše, ako ne dela tega, kar je starišem všeč, ampak to, kar je proti njihovi volji; njegova ljubezen je ničeva, njegovo sladkanje in prilizovanje gola hlimba. Prav taka je s krščansko ljubeznijo. Ako kdo še toliko zatrjuje, da ljubi Boga, pa ne izpolnjuje njegovih zapovedij, je lažnjivec in licemerec. Izpolnjevati mora tisti, ki Boga ljubi, vse njegove zapovedi, ne samo nekatere, ki se mu ravno zljubijo. „Kdorkoli pa izpolnjuje vso postavo, se pa v enem pregreši, je vsega kriv. Zakaj kateri je rekel: ‚Ne prešestuj‘, je tudi rekel: ‚Ne ubijaj!‘ Ako sicer ne prešestuješ, pa ubijaš, si prestopnik postave.“ (Jak. 2, 10. 11.) Tudi cerkvene zapovedi moramo izpolnjevati; zakaj to je izrečna volja Kristusova. „Kdor vas posluša“, je rekel apostolom, „mene posluša, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ (Luk. 10, 16.) Drugokrat je rekel: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo, kakor nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18, 17.) Jezus Kristus je rekel o samem sebi: „Z nebes sem prišel, ne da bi delal svojo voljo, ampak voljo tistega, kateri me je poslal“, (Jan. 6. 38.) in: „Moja jed je, da storim voljo tega, kateri me je poslal“, in da dopolnim njegovo delo.“ (Jan. 4, 34.) Jezus je gotovo ljubil svojega nebeškega Očeta nad vse, zato pa mu je bilo tudi izpolnjevanje njegove volje nad vse. Posnemajmo božjega Vzveličarja v tem in pokazali bomo najlepše, da resnično ljubimo Boga.

342. Kateri ste poglavitni zapovedi krščanske ljubezni?

Poglavitni zapovedi krščanske ljubezni ste:
„Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 37—39.)

„Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca“, to se pravi, z vso svojo voljo, katero udaj popolnoma Bogu,

„in iz vse svoje duše“, to se pravi, z vso svojo pametjo, „in iz vse svoje misli“, to je, z vsemi svojimi čustvi. To zapoved je Bog dal že izraelskemu ljudstvu (V. Mojz. 6, 5), Kristus pa jo je ponovil in potrdil. Ko ga je namreč učenik postavil vprašal: „Učenik! katera je velika zapoved v postavi?“ mu je Jezus odgovoril: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ Tudi drugo zapoved, v kateri zapoveduje Kristus ljubiti bližnjega kakor samega sebe, je Bog dal že v stari zavezi. (III. Mojz. 19, 18.) Kristus je še pristavil: „V teh dveh zapovedih je zapopadena vsa postava in preroki.“ (Mat. 22, 40.) Vse, kar obsega sv. pismo, le to hoče, da bi se izpolnjevali ti dve zapovedi, ki obsegate v sebi vse druge zapovedi. Ti dve zapovedi vplivata na vse dušne moči človekove in jih vodite, namreč razum, voljo in čustva.

343. Kje ste poglobitni zapovedi krščanske ljubezni natančneje razloženi?

Poglobitni zapovedi krščanske ljubezni ste natančneje razloženi:

- 1. v desetih božjih,**
- 2. v petih cerkvenih zapovedih.**

Kar zapovedujete poglobitni zapovedi krščanske ljubezni ob kratkem, isto se razlaga podrobno, natančneje v desetih božjih in petih cerkvenih zapovedih. To nam o nekaterih zapovedih, ki se tičejo zlasti ljubezni do bližnjega, spričuje sam sv. Pavel, ko piše: „Nikomur ne bodite nič dolžni, razven tega, da se ljubite med seboj; zakaj kdor bližnjega ljubi, je dopolnil postavo. Zakaj to: Ne prešestuj, ne ubijaj, ne kradi, ne govori krivega pričevanja, ne poželi, in če je kaka druga zapoved, je v teh besedah obsežna: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Rimlj. 13, 8. 9.)

Z v r š e t e k.

Ko je Jezus nekega dne govoril množicam, so prišli njegova mati in sorodniki ter so želeli ž njim govoriti.

Rekel mu je pa nekdo: „Glej! tvoja mati in tvoji bratje stojé zunaj in te iščejo. On pa je tistema, kateri mu je bil povedal, odgovoril in rekel: Kdo je moja mati, in kdo so moji bratje? In je stegnil roko na svoje učence, rekoč: Glejte! moja mati in moji bratje. Zakaj kdorkoli stori voljo mojega Očeta, kateri je v nebesih, tisti je moj brat, sestra in mati.“ (Mat. 12, 47—50.) Kdor tedaj stori voljo božjo, kdor izpolnjuje zapovedi božje, je Kristusu drag in ljub, kakor bi bil njegov brat, sestra in mati. Kdo izmed nas si ne želi, da bi ga Jezus ljubil s tako ljubeznijo? Izpolnujmo torej zadovoljno in natančno vse zapovedi božje in cerkvene, ker s tem bomo najbolj pokazali, da Boga ljubimo, in s tem se bomo tudi vzveličali, saj pravi Jezus: „Ako pa hočeš v življenje iti, izpolnuj zapovedi.“ (Mat. 19, 17.) Amen.

73. Krščanski nauk.

Krščanska ljubezen je tako potrebna, da brez nje ne moremo doseči večnega vzveličanja. „Kdor ne ljubi, ostane v smrti“, piše sv. Janez. (I. 3, 14.) Krščansko ljubezen kažemo, če izpolnujemo božje in cerkvene zapovedi. „Kdor ima moje zapovedi in jih izpolnjuje, tisti je, ki me ljubi.“ (Jan. 14, 21.) V božjih in cerkvenih zapovedih se natančneje razlaga, česa se nam je ogibati in kaj nam je storiti, da bomo prav ljubili Boga in svojega bližnjega.

II. Oddelek.

Deset božjih zapovedij.

344. Kako se glasi deset božjih zapovedij?

Deset božjih zapovedij se glasi:

1. Veruj v enega samega Boga.
2. Ne imenuj po nemarnem božjega imena.
3. Posvečuj praznik.
4. Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.

5. Ne ubijaj.
6. Ne prešestuj.
7. Ne kradi.
8. Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega.
9. Ne želi svojega bližnjega žene.
10. Ne želi svojega bližnjega blaga.

Tako se glasi deset božjih zapovedij dandanes po poglavitni vsebini; zakaj v sv. pismu se glasijo nekoliko drugače, namreč bolj obširno. Dasiravno so desetere božje zapovedi, kakor se sedaj glasijo, nekoliko okrajšane, obsegajo vendar vse to, kar one v sv. pismu. Cerkev jih je okrajšala, da si jih lažje zapomnimo.

345. Komu je dal Bog deset zapovedij?

Bog je dal deset zapovedij izraelskemu ljudstvu, ko je prišlo iz Egipta v puščavo in je bivalo pod goro Sinaj.

Bog je ustvaril vsakega človeka in je zato vsakdo njegov služabnik. Služabnik pa mora vedeti voljo svojega gospoda. zato je Bog vsakemu človeku, ko ga je ustvaril, zapisal v srce svojo postavo, svoj zakon, ki se imenuje naravni ali naturni zakon, ker ga imamo že po svoji naravi. Tudi pagan zaradi tega vé, kaj je prav, kaj ne, kaj sme storiti, kaj ne, kaj mora opustiti, kaj pa ne. Naravni zakon pa so ljudje vsled svojih strastij sčasoma pokvarili, popačili, tako, da so dobro imenovali zlo, zlo pa dobro. Sveti Pavel piše: „Ko so bili spoznali Boga, ga niso kakor Boga častili, ali ga hvalili; temveč so se izgubili v svojih mislih in otemnelo je njih nespametno srce . . . Zavoljo tega jih je Bog prepustil željam njih srca.“ (Rimlj. 1, 21. 24.) Ker ljudje niso hoteli brati postave v srca zapisane, je Bog zarisal svojo postavo še na kameniti tabli, dal je še posebej deset zapovedij. Tretji mesec po izhodu iz Egipta je prišlo izraelsko ljudstvo v puščavo do gore Sinaj in je tam bivalo v šotorih. Mojzes gre na goro. Tu se mu Bog prikaže ter mu pravi: „Oznani otrokom Izraelovim: Sami ste videli, kaj sem storil

Egipčanom in kako da sem vas nosil na orlovih perotah in vas za svoje sprejel. Ako bote tedaj poslušali moj glas in izpolnjevali mojo zavezo, mi bote lastnina izmed vseh narodov; zakaj moja je vsa zemlja.“ (II. Mojz. 19, 3—5.) Mojzes pokliče ljudstvo in mu razloži vse Gospodove besede, in ljudstvo z enim glasom odgovori: „Vse, karkoli je govoril Gospod, bomo storili.“ (II. Mojz. 3, 8.) Potem gre Mojzes zopet na goro, in Gospod mu zopet govori. In Mojzes je stopil z gore k ljudstvu, in je posvetil ljudstvo, kakor mu je Bog zapovedal, rekoč: „Idi k ljudstvu in posvečuj jih danes in jutri, in operó naj svoja oblačila; in naj bodo pripravljeni na tretji dan; zakaj tretji dan bo Gospod prišel doli vpričo vsega ljudstva na sinajsko goro. In postavi ljudstvu mejnike okrog in reci jim: Varujte se stopiti na goro in se dotakniti njenih mej!... Kadar bo jela bučati trobenta, naj gredó do gore... In že je prišel tretji dan, in jutro je napočilo: in glej, slišalo se je, ko je jelo grometi in se bliskati, in silno gost oblak je pokril goro in trobentin glas je čedalje bolj bučal, in balo se je ljudstvo, ki je bilo v šotorišču. In ko jih je bil izpeljal Mojzes iz šotorišča Bogu naproti, so stali pod goro.“ (II. Mojz. 19, 10—12. 16. 17.) Tedaj je Bog dal deset zapovedij. Dal jih je slovesno ob gromu in blisku, da je pokazal, kako strogo in pravično bo kaznoval tiste, ki jih ne izpolnjujejo. Trepetaje je ljudstvo stalo pod goro in spoštljivo reklo: „Vse, kar je Bog zapovedal, hočemo izpolnjevati.“ Da bi ljudstvo potrdil v tem sklepu, postavi Mojzes pod goro altar in daruje. Potem vzame darilne krvi ter pokropi ž njo ljudstvo, rekoč: „To je kri zaveze, ki jo je Gospod sklenil z vami.“ (III. Mojz. 24, 6—8.)

Deset božjih zapovedij je bilo zapisanih na dve kamniti tabli, ki ste bili hranjeni v škrinji zaveze in pozneje, ko je kralj Salomon sezidal prekrasen tempel, ste se hranile tam v „najsvetejšem“, dokler ni kralj Nabuhodonozor razdejal templja. Da bi Izraelci tudi zapisane postave ne pozabili, je Bog postavil binkoštni praznik, ki je spominjal Izraelce na slovesno prisego, s katero so se zavezali izpolnjevati zapovedi božje.

346. Ali smo tudi mi dolžni izpolnjevati deset zapovedij, ki jih je Bog dal izraelskemu ljudstvu?

Tudi mi smo dolžni izpolnjevati deset zapovedij, ki jih je Bog dal izraelskemu ljudstvu, in sicer:

- 1. ker razlagajo samo naravni zakon ter zapovedujejo samo to, kar Bog vsakemu človeku razodeva že po njegovi vesti.**

Ker je Bog dal deset zapovedij izraelskemu ljudstvu pred Kristusom, ne pa nam, bi utegnil kdo misliti, da jih nam ni treba izpolnjevati. A tak človek bi se zelo motil. Vsak človek, bodisi Jud, kristijan ali pagan, je dolžen izpolnjevati deset božjih zapovedij. Vzrok pa je ta, ker razlagajo naravni zakon. Naravni zakon je vsakemu človeku v srce zapisan že od njegovega rojstva. Da ima človek že po naravi neki zakon, tega se začne zavedati, kadar se začne zavedati svoje pameti in razločevati dobro od hudega. Vsakdo čuti v sebi nekaj, kar mu pravi, kaj sme storiti, kaj ne; ta notranji glas imenujemo vest. Vest nas torej opozarja na voljo božjo, na naravno postavo, ki jo je Bog vsakemu človeku v srce vsadil, zaradi česar mnogi svetniki imenujejo vest „glas božji“. Tako pravi sv. Tomaž Akvinski: „Vest je glas božji, ki se razodeva kot postavodajavec in sodnik.“ Da ima vsak človek v srce zapisan zakon, katerega mu kaže njegova vest, spričuje sveti Pavel, ko piše o paganih tako-le: „Če pagani, kateri nimajo postave, po naravi to delajo, kar je po postavi, so oni, dasi nimajo postave, sami sebi postava; oni kažejo, da je delo postave zapisano v njih srcih, ker jim pričuje njih vest, in njih misli se med seboj ali tožijo ali tudi izgovarjajo.“ (Rimlj. 2, 14. 15.) Naravni zakon mora vsak človek izpolnjevati, in po tistem zakonu bodo sojeni tudi pagani. Zapovedi pa, ki jih je Bog dal izraelskemu ljudstvu, razlagajo, ako izvzamemo tretjo, samo naravni zakon ter zapovedujejo samo to, kar Bog vsakemu človeku razodeva že po njegovi vesti, n. pr. da je treba v Boga verovati, ga častiti, moliti, da je treba stariše spoštovati, da se ne sme ubijati, prešestovati, krasti i. t. d.,

zato jih mora vsakdo izpolnjevati. S tem, da smo postali kristijani, nismo nehali biti ljudje, ki so vsi podvrženi naravnemu zakonu zapisanemu v njihova srca.

Deset zapovedij, ki jih je Bog dal izraelskemu ljudstvu, pa smo dolžni izpolnjevati tudi:

2. Ker jih je Jezus Kristus potrdil in zapovedal izpolnjevati.

Jezus Kristus je božje zapovedi potrdil, ko je rekel: „Nikar ne mislite, da sem prišel razvezovat postavo ali preroke; ne razvezovat, ampak dopolnit sem jih prišel.“ (Mat. 5, 17.) On sam je zvesto izpolnjeval zapovedi božje in je vsakemu strogo zapovedal, jih izpolnjevati. Ko ga je neki mladenič vprašal: „Dobri učenik! kaj naj storim dobrega, da zadobim večno življenje?“ mu je Jezus odgovoril: „Ako pa hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi. Mu reče: Katere? Jezus pa je rekel: Ne ubijaj, ne prešestuj, ne kradi, ne pričaj po krivem. Spoštuj očeta svojega in mater svojo, in ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Mat. 19, 16—19.) Jezus je tudi rekel: „Ne vsak, kateri mi pravi: Gospod, Gospod! pojde v nebeško kraljestvo; ampak kateri stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.) Volja nebeškega Očeta pa je izražena v deseterih božjih zapovedih. Sv. cerkev pa uči v tridentinskem zboru: „Kdor trdi: desetere božje zapovedi ne zadevajo kristijanov, bodi izobčen.“ (21. seja).

Izpolnjevati moramo vse zapovedi božje, ako se hočemo vzveličati, zakaj Kristus je naravnost naročil apostolom: „Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ (Mat. 28, 20.) Ako torej kak mlačen kristijan pravi: Ne ubijam, ne kradem i. t. d., pa prelamlja druge zapovedi, je to slabo tolažilo. Ni pa še dovolj, ako izpolnjujemo vsako božjo zapoved, marveč izpolnjevati jo tudi moramo natančno v vseh njenih delih. Peta božja zapoved: „Ne ubijaj!“ nam ne prepoveduje samo umor in uboj, ampak vsako poškodovanje samega sebe ali bližnjega, kakor tudi sovraštvo in nevoščljivost, jezo in sumnivost, zmerjanje in preklinjevanje, pohujšanje. Ko bi tedaj tudi kdo nikogar ne poškodoval ali umoril pa bi se nad njim jezil, ga sovražil, pohujšal i. t. d., pregrešil bi se proti peti božji zapovedi. Ali sedma božja

zapoved: „Ne kradi!“ ne prepoveduje samo tatvino, ampak tudi rop, odrtijo, goljufijo, krivično pridržavanje tujega blaga i. t. d.

347. Ali je mogoče izpolnjevati deset božjih zapovedij?

Deset božjih zapovedij izpolnjevati je mogoče, ker Bog dá svojo milost vsakemu, ki ga prosi za to.

Nobeden pameten oče ne zapové svojim otrokom kaj takega, kar bi nikakor ne mogli izpolniti, nobeden pameten kralj ne more dajati svojim podložnikom pretežkih zapovedij. Kako bi si torej mogli misliti, da bi neskončno modri, pravični in dobrotljivi Bog nam slabim zemljanom dajal zapovedi, katerih bi nikakor ne mogli izpolnjevati? Jezus Kristus nas osrčuje: „Vzemite moj jarem nase... Moj jarem namreč je sladek in moje breme je lahko.“ (Mat. 11, 28—30.) Božje zapovedi so jarem, so breme, a ne pretežko. Sveti Janez pa tako-le piše: „To je ljubezen božja, da izpolnjujemo njegove zapovedi; in njegove zapovedi niso težke.“ (I. Jan. 5, 3.) Res je, da se nam zdijo božje zapovedi večkrat pretežke in da jih mnogokrat zaradi tega prelamljamo, ali temu je krivo to, ker je naša volja vsled podedovanega greha nagnena bolj k hudemu kakor pa k dobremu, in torej lažje delamo hudo, kakor pa dobro; vendar zaradi tega še ne smemo misliti, da nam Bog naklada pretežko breme. Breme božjih zapovedij je težko, a Bog nam je pomaga nositi s svojo milostjo, katero dá vsakemu, ki ga prosi za to. Sv. Avguštin veli: „Ako ti Bog kaj zapové, te opominja storiti, kar moreš, in za to prositi česar ne moreš, na kar pomaga, da moreš.“ (De nat. et grat. c. 44. n. 50.) Enako uči tridentinski cerkveni zbor, rekoč: „Bog ne zapoveduje nič nemogočega, ampak, če kaj zapové, opominja, da bi storili, kar nam je mogoče, in da bi za to prosili, kar nam ni mogoče, in pomaga, da nam je mogoče.“ (6. seja 11. pogl.) Če se nam torej kaka zapoved zdi zelo težka, prosimo Boga, naj nas podpira s svojo milostjo. Bog nam gotovo ne bo odrekel svoje pomoči, ako ga za kaj takega prosimo, saj je že po preroku Ecehijelu obljubil: „Svojega duha bom položil v vas in storil, da se boste ravnali po mojih zapovedih, in ohranili in izpolnjevali moje

pravice.“ (Eceh. 36, 27.) Sv. Pavel pa pravi: „Bog je, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po svoji dobri volji“, (Filiplj. 2, 13.) in: „Vse premorem v njem, kateri me krepča.“ (Filiplj. 4, 13.) Svetniki stare in nove zaveze nam kažejo, da je mogoče izpolnjevati zapovedi božje. Svetniki so bili ljudje, kakor mi, iz mesa in krvi, so živeli mej spačenim svetom, kakor mi, so imeli iste in še večje skušnjave, kakor mi, a s pomočjo božjo so zvesto in natančno izpolnjevali vse zapovedi božje. Ako so ti mogli izpolnjevati zapovedi božje, zakaj bi jih mi ne? Oziraje se na vzglede svetnikov in svetnic božjih, je vskliknil sveti Avguštin: „Ako so mogli ti in te, zakaj ti Avguštin ne“? In res, tudi on jih je začel izpolnjevati. Ne tožimo torej, da so zapovedi za nas pretežke, tožimo rajše svojo lenobo in mlačnost v molitvi, ki ste krivi, da ne moremo prav izpolnjevati zapovedij božjih.

348. Kakšne dolžnosti obsega deset božjih zapovedij?

Prve tri božje zapovedi obsegajo dolžnosti do Boga, drugih sedem pa dolžnosti do nas in do bližnjega.

Kdor ima krščansko ljubezen, mora ljubiti Boga, sebe in bližnjega, on ima torej tudi dolžnosti do Boga, do sebe in do bližnjega. Vse te dolžnosti obsegajo desetere božje zapovedi, in sicer v lepem redu. Prve tri božje zapovedi nam povedó, kako se nam je vesti do Boga, našega najvišjega Gospoda, obsegajo torej dolžnosti do Boga; drugih sedem zapovedij nam pové, kaj smo dolžni sebi in bližnjemu, obsega torej dolžnosti do nas in do bližnjega.

Z v r š e t e k.

Preden je Bog dal deset zapovedij izraelskemu ljudstvu, je rekel: „Jaz sem Gospod, tvoj Bog, ki sem te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti.“ (II. Mojz. 20, 2.) S temi besedami je Bog hotel opozoriti Izraelce, zakaj morajo izpolnjevati zapovedi, katere jim misli dati. Preljubljani v Gospodu! On, ki je dal deset zapovedij, je tudi naš Gospod; spoštujmo ga tedaj izpolnjevaje njegovo voljo. On, ki je dal deset zapovedij, je tudi naš Bog; ljubimo ga tedaj izpolnje-

vaje njegove zapovedi. On, ki je dal deset zapovedij, je tudi nas rešil, ne iz egiptovske, marveč iz mnogo hujše, satanove sužnosti; bodimo mu zato hvaležni izpolnjevale njegove zapovedi. Ako pa imamo do Boga samega premalo spoštovanja, ljubezni in hvaležnosti, da bi izpolnjevali njegove zapovedi, naj nas nagiblje k izpolnjevanju postave božje vsaj strah pred večnim pogubljenjem in upanje večnega plačila v nebesih. Imejmo večkrat pred očmi goreče brezdno peklenško, kjer je jok in škripanje z zobmi, pa tudi prelepa nebesa, kjer je večna radost, večno veselje, in lažje nam bo izpolnjevati zapovedi božje. „Boj se Boga in izpolnjuj njegove zapovedi; ker to človeka dela popolnega.“ (Pridig. 12, 13.) Amen.

74. Krščanski nauk.

„Ako hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi.“ (Mat. 19, 17.) Vsakdo mora izpolnjevati zapovedi božje, ako se hoče vzveličati, vsakemu je to tudi mogoče, ker Bog dá svojo milost vsakemu, ki ga prosi za to. Božje zapovedi je treba izpolnjevati zvesto in natančno. To pa je nemogoče, ako ne vemo, kaj vsaka zapoved zapoveduje, kaj prepoveduje. Zaradi tega se vam bodo v naslednjih krščanskih naukih razlagale zaporedoma vse zapovedi božje.

Prva božja zapoved.

349. Kako se glasi prva božja zapoved?

Prva božja zapoved se glasi: „Veruj v enega samega Boga.“

V sv. pismu se glasi ta zapoved božja tako-le: „Jaz sem Gospod, tvoj Bog“, govoril je Gospod izraelskemu ljudstvu, „ki sem te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. Ne imej tujih bogov zraven mene. Ne delaj si izrezane podobe, tudi nobene podobe od tega, kar je zgoraj na nebu, ne od tega, kar je spodaj na zemlji, ne od tega, kar je v vodi pod zemljo. Ne moli jih in ne časti jih; zakaj jaz sem Gospod, tvoj Bog, močen, goreč Bog, ki pokorim hudobijo očetov nad sinovi (ker so večinoma z enakimi hudob-

nimi nagnenji rojeni in posnemajo svoje roditelje) do tretjega in četrtega rodu nad njimi, ki me sovražijo; in skazujem milost do deset-stotega rodu tistim, ki me ljubijo in izpolnjujejo moje zapovedi". (II. Mojz. 2—6.) Kakor posvetni vladarji, kadar dadó kako postavo, zapišejo na čelo postave svoje imé in svoj stan, da bi imeli podložniki do postave večje spoštovanje, tako je tudi Bog, stvarnik in vladar nebes in zemlje, pričel svojo postavo, katero je dal Izraelcem, z besedami: „Jaz sem Gospod, tvoj Bog!“ naj bi se vedno spominjali, da so od Boga prejeli postavo in da morajo imeti do nje največje spoštovanje. Sveta cerkev je prvo zapoved božjo skrajšala v besede: „Veruj v enega samega Boga“, ki izražajo uprav isto, kar zapoved v sv. pismu.

350. Kaj zapoveduje prva božja zapoved?

Prva božja zapoved zapoveduje, verovati v enega samega Boga, upati vanj, ga ljubiti in moliti.

Da je Bog, spoznavamo iz vidnega sveta, iz glasu svoje vesti, zlasti pa iz nadnaravnega razodetja božjega. Nobeden pameten človek torej ne more Boga tajiti. „Neumnež pravi v svojem srcu: Ni Boga!“ (Ps. 13, 1.) Tudi to lahko spoznamo, da je le en Bog. Da bi pa vendar nihče ne tajil Boga, da bi ne mislil, ker je več bogov, nam prva božja zapoved naravnost zapoveduje verovati v enega Boga, za trdno in gotovo resnico imeti, da je en Bog, en Gospod nebes in zemlje, pa tudi za resnico imeti vse, kar je Bog razodel. Vera v enega Boga nam je tako potrebna, da Kristus kar naravnost pravi: „Kdor ne veruje, bo pogubljen“, (Mark. 16, 16.) in sv. Pavel pravi: „Brez vere je nemogoče dopasti Bogu; zakaj kdor hoče k Bogu priti, mora verovati da je, in da je tistim, ki ga iščejo, plačevavec.“ (Hebr. 11, 6.) Vera v enega Boga je začetek našega vzveličanja, je podlaga in korenina našega opravičenja, čednosti in popolnosti ter vsega zaslužnja. Kakor se poslopje začne podirati in se končno prodré, ako nima prave podlage, kakor drevo hira in slednjič usahne, ako nima zdrave korenine, tako hira in gine bogoljubno življenje, če hira in gine vera. Vera v enega Boga je „luč, katera sveti na temnem mestu“, (II. Petr. 1, 19.) v temi sveta in našega srca, katera razsvetljuje vsako stopinjo, katero storimo na potu v večnost in nam kaže pravo vred-

nost časnosti in večnosti. Kakor nas mora luč neprenehoma spremljati, dokler po kakem temnem kraju hodimo, tako nas bi naj spremljala luč sv. vere od jutra do večera, pri vseh naših opravilih, v trpljenju in veselju, v skušnjavah, v obče- vanju z Bogom in ljudmi. Sv. vera nam je palica, na katero se naj opiramo na potu v večnost, katera nam je toliko bolj potrebna, čem hujše so skušnjave. Vera v Boga nam bodi tudi ščit, (Efež. 6, 16.) s katerim odbijajmo vse sovražne napade na našo dušo. Po veri pripoznavamo resničnost božjo, ter podvržemo Bogu svoj razum. S tem pa se Bog časti. Ker nam je vera v enega Boga tako potrebna, ker se po veri Bog časti, nam prva zapoved po pravici zapoveduje verovati v enega Boga.

Prva božja zapoved zapoveduje dalje v Boga upati. V Boga upamo, ako trdno in zanesljivo pričakujemo, da nam bo dal večno vzveličanje in pripomočke, da je dosežemo, kakor je obljubil zaradi zasluženja Jezusa Kristusa. Upanje v Boga se opira na njegovo vsemogočnost, neskončno do- brotljivost in zvestobo. Ker je Bog vsemogočen, nam lahko vse dá, kar je obljubil; ker je neskončno dobrotljiv, nam tudi rad da, kar je obljubil, in ker je zvest v svojih obljubah, bo tudi gotovo vse dal, kar je obljubil. „V upanju se vzve- ličamo“, pravi sv. Pavel. (Rimlj. 8, 24.) Upanje v Boga ima zeló velik vpliv na vse naše duhovno življenje. Kdor upa v Boga, ne išče svoje sreče v posvetnih dobrotah, in zato tudi ne živi za svet, ampak za Boga in za vzveličanje svoje duše, ker le v Bogu pričakuje prave sreče. Posvetne dobrote ceni le toliko, v kolikor so mu potrebne ali koristne za dosego večnega vzveličanja. — Kdor upa v Boga, se vadi v poniž- nosti, zakaj on se ne zanaša na samega sebe, na svojo moč, na svoje zasluge in čednosti, ampak na Boga, na njegovo neskončno dobrotljivost in vsemogočnost. S tem spoznava, da brez pomoči božje ne more doseči večnega vzveličanja. „Ponižnim pa daje Bog svojo milost.“ (I. Petr. 5, 5.) — Kdor upa v Boga, je stanovit in v boju z raznimi skušnjavami, v nadlogah in trpljenju, ker se ne zanaša na slabe, omahljive stvari, ampak na obljube vsemogočnega, neskončno dobrot- ljivega in zvestega Boga. S psalmistom lahko reče: „Ako bi tudi hodil sredi smrtne sence, ne bojim se zla, ker si ti (o Bog) z menoj.“ (Ps. 22, 4.) Ali ni torej primerno in potrebno, da nam prva božja zapoved zapoveduje upati v Boga?

Prva božja zapoved zapoveduje ljubiti Boga. Bog je neskončna dobrota, on je najlepši, najljubeznivši, najpopolnejši sam na sebi, on je tudi najdobrotljivši do nas, ker vse, kar smo in imamo, smo in imamo od njega. Boga nad vse ljubiti zavoljo njega samega je vrhunec popolnosti. „Ljubezen Kristusova nas priganja“, (II. Kor. 5, 14.) kaj naj storimo za čast božjo, ona nas kreпча in vspodbada, da izvršujemo najtežavniša dela iz ljubezni do Boga, ona nam olajša in oslajša vsako trpljenje in vsak trud, ki ga imamo pri izpolnjevanju božjih zapovedij. Zato pravi psalmist: „Kako velika je sladkost tvoja, o Gospod, katero si prihranil tistim, ki se te bojé!“ (Ps. 30, 20.) Ker Boga in njegovih neskončnih popolnostij s telesnimi očmi ne vidimo, v duhu pa tudi premalo gledamo, premalo premišljujemo Boga, njegovo lepoto in dobroto, zato kaj radi in lahko pozabimo Boga ljubiti. Zaradi tega zapoveduje prva božja zapoved še posebej ljubiti Boga.

Prva božja zapoved slednjič zapoveduje Boga moliti. Kaj se pravi Boga moliti, razlaga katekizem pozneje v posebnem vprašanju. (Glej vprašanje 364.)

Zdaj, ko smo spoznali, kaj zapoveduje prva božja zapoved, treba nam je še vedeti:

351. Kaj prepoveduje prva božja zapoved?

Prva božja zapoved prepoveduje vse grehe zoper vero, upanje in ljubezen božjo, kakor tudi vse grehe zoper češčenje, katero smo dolžni Bogu.

Grehi zoper vero, upanje in ljubezen božjo ter zoper češčenje, ki smo je dolžni Bogu, pa so jako različni. O teh grehih govori katekizem podrobno v posebnih vprašanjih.

352. Kateri so grehi zoper vero?

Grehi zoper vero so:

- 1. nevera in krivoverstvo;**
- 2. odpad od vere in zatajenje vere;**
- 3. nebrižnost in malomarnost v veri;**

4. prostovoljni dvomi o verskih resnicah;
5. protiversko govorjenje in radovoljno poslušanje takega govorjenja;
6. branje in razširjanje veri sovražnih knjig, časnikov in spisov.

Kakor vidite, so grehi soper vero mnogoteri, in sicer so večinoma zeló veliki grehi, katerih se mora vsakdo ogibati. Prva pregreha zoper vero pa je nevera, ki se čedalje bolj širi med ljudmi in jih tira v časno in večno nesrečo.

353. Kdo greši s nevero?

Z nevero greši, kdor iz lastne krivde ne veruje v Boga ali v to, kar je Bog razodel.

Človek je lahko neveren, ker se mu niso nikdar razodele resnice sv. vere, kakor postavim pagani, h katerim še nikoli nobeden krščanski pridigar ni prišel oznanjevat svete vere. „Kako bodo vanj verovali, o katerem niso slišali? Kako pa bodo slišali brez oznanjevalca? ... Vera tedaj je iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi.“ (Rimlj. 10, 14. 17.) Taka nevera, kakor je pri paganih, ki niso imeli prilike spoznati krščanske vere, ni pregrešna, ker ima svoj vzrok v nezadolženi ali nepremagljivi nevednosti.

Ako pa je kdo neveren zaradi tega, ker se noče v krščanskih resnicah podučiti, dasitudi ima priliko, ali, ako resnice sv. vere pozna, da jih hudovoljno zametuje, da bi mu ne bilo treba po njih živeti, greši, zakaj vzrok njegove nevere je zadolžena nevednost ali pa spačenost srca. Nevera je zelo velika pregreha, zakaj Kristus pravi: „Kdor ne veruje, bo pogubljen.“ (Mark. 16, 16.) Kdor ne veruje, kar je Bog razodel, zametuje prvi in najpotrebnejši pripomoček svojega vzveličanja, on od Boga ničesar ne pričakuje, on odreka Bogu dolžno ljubezen, on odreka Bogu dolžno čast, ga naravnost onečaščuje, ker ga noče pripoznati, ali noče pripoznati njegove neskončne resničnosti, vsevednosti in modrosti.

Ne dá se tajiti, da je dandanes mnogo nevernih ljudi na svetu. Kdo je temu vzrok? „Niso mari slišali? Saj je po vsi zemlji izšel njih glas (glas oznanjevalcev), in do po-

krajin zemlje njih besede. (Rimlj. 10, 18.) Kjerkoli so krščanske dežele, se povsod oznanjuje beseda božja; ako so še ljudje vender neverni, so sami krivi. Nekateri so preleni, da bi hodili poslušat besedo božjo, drugi zopet se nočejo dati podučiti, da bi jim ne bilo treba živeti po resnicah sv. vere. Taki ljudje ne bodo imeli nobenega izgovora pred božjim sodnikom za svojo nevero, zakaj sodnik jim bo rekel: Ako si bil neveden, zakaj pa nisi hodil k pridigam in h krščanskim naukom, da bi se bil podučil? Oznanjevalci sv. evangelija so morali dostikrat govoriti skoraj praznim cerkvam, ker ni bilo poslušavcev. — Drugi studenec, iz katerega izvira nevera, je napuhneno srce. Nekateri ljudje nočejo drugega za resnico imeti, kakor to, kar z očmi vidijo ali kar s svojo kratko pametjo razumejo. Kako so vender ljudje abotni! Saj ne sprevidijo in ne razumejo s svojo pametjo niti najbolj navadnih rečij, kakor n. pr. kako se zgodi, da seme, ki se v zemljo vseje in segnije, začne kaliti; vender pa hočejo umeti skrivnosti božje? O takih modrijanih narobe pravi sv. Pavel: „Izgubili so se v svojih mislih in otemnelo je njih nespametno srce. Modre so se imenovali, in so neumni bili.“ (Rimlj. 1. 21, 22.) — Največkrat pa je nevere krivo hudobno srce. Že veliki grški govornik Demosten je dejal: Kar človek želi, to rad verjame.“ Kdor pregrešno živi, tistemu pravi njegova vest, da ga čaka večno pogubljenje, a on si želi, da bi večnega pogubljenja ne bilo, in potem preslepi in omami svojo vest, da večnega pogubljenja ni. Njegova vest mu pravi, da je neskončno pravični Bog, ki plačuje vse dobro in kaznuje vse hudo, a on bi rad, da bi ne bilo Boga, kaznovavca njegovih hudobij, zato pa tudi rad verjame, da Boga ni. Hočeš torej dragi kristijan ohraniti sv. vero, ohrani si čisto vest, kakor je priporočal sv. Pavel svojemu ljubljnemu učencu Timoteju: „Ohrani vero in dobro vest, katero so nekateri zavrgli in od vere odpadli.“ (I. Tim. 1, 19.) (Jan. 3. 20, 21.)

354. Kdo greši s krivoverstvom?

S krivoverstvom greši, kdor trdovratno ne veruje kake resnice, katero sveta cerkev zapoveduje verovati.

Krivoverstvo bi lahko imenovali neko vrsto nevere, ker krivoverec sicer ne vse, vender pa nekatere resnice svoje-

glavno zametuje ali pa jih napačno po svoji trmi tolmači. H krivovercem spadajo vsi tisti kristijani, ki so se ločili od edinovzveličavne katoliške cerkve, kakor luteranci, kalvinci in drugi. Krivoverstvo ima svoj izvir ali v nevednosti, ali v nebrižnosti, ali pa v hudobnosti. Če krivoverstvo izvira iz nezadolžene nevednosti, — in to se zgodi mnogokrat — tedaj ni pregrešno; če izvira iz nebrižnosti, iz lenobe, je pregrešno, ker v rečeh, ki se tičejo našega dušnega vzveličanja, ne smemo biti nebrižni. Najbolj pregrešno pa je ono krivoverstvo, ki izvira iz hudobnosti, zakaj kdor se spoznani krščanski resnici trdovratno ustavlja, greši zoper svetega Duha. Kdor bi torej kakega nauka, katerega sveta katoliška cerkev uči kot versko resnico, recimo, nezmotljivosti papeževe, brezmadežnega spočetja preblažene Device Marije, ne hotel vsprejeti kot verske resnice, bil bi krivoverec.

355. Kdo greši s odpadom od svete vere?

Z odpadom od svete vere greši, kdor se odpove krščanstvu.

Krščanstvu se odpove, kdor zavrže Kristusov nauk in prestopi v kako drugo vero, n. pr. če postane jud ali mohamedanec ali tudi krivoverec. Takega človeka, ki se odpove krščanstvu, imenujemo odpadnika. Iz zgodovine je posebno znan kot odpadnik cesar Julijan, ki se je odpovedal Kristusu veri in postal pagan ter napenjal vse moči, da bi zatrl krščanstvo, povzdignil pa paganstvo. Odpadnik je tudi, kdor se izjavi za brezverca. Odpad od krščanstva je grozna pregreha, ker odpadnik drzno zavrže najboljši in najplemenitejši dar, ki ga je prejel od Boga. O takih, ki se odpovedó krščanstvu, pač veljajo besede sv. Pavla: „Kateri so enkrat razsvetljeni bili, tudi okusili nebeški dar, in se udeležili svetega Duha, okusili tudi dobro božjo besedo in moči prihodnjega sveta; (božjo obljubo večnega vzveličanja) in so odpadli: takim je nemogoče, da bi se zopet ponovili k spreobrnjenju (dokler so trdovratni in se ustavljajo boljšemu spoznanju), oni, kateri zopet križajo sami sebi Sina božjega in zasramujejo.“ (Hebr. 6, 4—6.)

356. *Kdo greši z zatajenjem svete vere?*

Z zatajenjem svete vere greši, kdor hoče s svojim govorjenjem ali delovanjem vzbuditi misel, da ni katoliški kristijan.

Sv. Pavel piše: „Ako pričaš s svojimi ustmi Gospoda Jezusa, in v svojem srcu veruješ, da ga je Bog obudil od mrtvih, boš vzveličan. Ker s srcem se veruje v pravičnost, z ustmi se pa priča v vzveličanje.“ (Rimlj. 10, 9, 10.) Kdor torej v srcu sicer še veruje, pa kaj takega govori ali kaj takega stori, da drugi iz njegovega govorjenja ali delovanja lahko sklepajo, da ni katoliški kristijan, zataji sveto vero. Tako je zatajil Jezusa sv. Peter, ko je rekel: „Ne poznam tega človeka.“ (Mat. 26, 72.) Tako so zatajili za časa preganjanja mnogi kristijani sveto vero z besedami in potem še darovali malikom, ker so se bali, da bi bili mučeni ali celó umorjeni. Tudi dandanes zataji marsikateri katoličan svojo vero, ker se sramuje moliti pred jedjo in po jedi, ker opušča zapovedano službo božjo, ker ne prejema sv. zakramentov, vživa ob zapovedanih postnih dneh mesene jedi, se sramuje poklekniti pred sv. Rešnjim Telesom itd., ali pa se celó udeležuje verskih vaj v krivoverskih cerkvah. Svojo vero zatajiti je toliko, kakor lagati v najimenitnejši reči ter je zeló zeló pregrešno. „Kdor pa mene zataji pred ljudmi“, govori Kristus, „ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 33.) Pravi tudi: „Kdor se mene sramuje in mojih besedij, tega se bo tudi Sin človekov sramoval, kadar pride v svojem, Očetovem in svetih angelov veličastvu.“ (Luk. 9, 26.)

Z v r š e t e k.

„Glejte, bratje!“ tako nas vse opominja sv. Pavel, „da ne bo morebiti v kom mej vami hudobno srce nevere, da bi odstopili od živega Boga.“ (Hebr. 3, 12.) Kdor izgubi sveto vero, izgubi čednost, izgubi lepoto, veselje in mir svoje duše ter gre naproti večnej smrti. Zato pa se varujte nevere. Poslušajte pridno in zvesto pridige in krščanske nauke, molite kakor je treba, prejemajte sv. zakramente, bežite pred napuhom in drugimi pregrehami, da vam ne oslepijo pameti. Upajte v Boga in ljubite ga iz celega srca. Kadar je treba očitno spoznati sveto vero, ne sramujte se nikdar tega sto-

riti, zakaj Kristus pravi: „Kdorkoli bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 32.) Za tiste pa, ki so od prave vere odpadli, ali se nahajajo v nevarnosti odpasti, molite, da se spreobrnejo in zopet nastopijo pot vzveličanja. Amen.

75. Krščanski nauk.

Prva božja zapoved prepoveduje vse grehe zoper vero, upanje in ljubezen božjo, kakor tudi vse grehe zoper češčenje, katero smo dolžni Bogu. Nekatere grehe zoper vero smo si že bolj natančno pogledali, namreč: nevero in krivo-verstvo, odpad od vere in zatajenje vere. Druge grehe zoper sveto vero pa si hočemo danes nekoliko pogledati, in sicer: nebrižnost in malomarnost v veri, prostovoljne dvome o verskih resnicah, protiversko govorjenje in radovoljno poslušanje takega govorjenja, branje in razširjanje veri sovražnih knjig, časnikov in spisov.

357. Kdo greši s nebrižnostjo in malomarnostjo v veri?

Z nebrižnostjo in malomarnostjo v veri (z indiferentizmom) greši, kdor se za nobeno vero ne briga, ali kdor méni, da so vse vere enako resnične in dobre.

Z nebrižnostjo in malomarnostjo, ki se v latinskem jeziku imenuje indiferentizem, greši, kdor se za nobeno vero ne briga, to se pravi, komur popolnoma nič ni mar, ali ima vero ali ne, ali pozna resnice sv. vere ali ne, ali po naukih svete vere živi ali ne. Tak človek navadno nič ne moli, ne hodi v cerkev, ali pa če gre, gre samo iz navade in brez pravega namena, ne prejema niti o veliki noči svetih zakramentov, se ne posti ob zapovedanih postnih dneh, on se seveda tudi nič ne briga, kako njegovi otroci, njegovi posli izpolnjujejo krščanske dolžnosti. Kar mu je na skrbi, so samo posvetne reči. Od nevernega človeka se nebrižni in

malomarni razločuje v tem, da pravi, da še vero ima, katera pa je seveda mrtva. Taka nebrižnost in malomarnost v veri je jako pregrešna, zakaj sv. vera je k vzveličanju neobhodno potrebna in zato je tudi neobhodno potrebno, da se človek pred vsem drugim za njo briga. Kdor se za vero malo ali nič ne briga, njemu veljajo besede, ki jih beremo v skrivnem razodetju: „Vem tvoja dela, da nisi ne mrzel, ne gorak; o da bi bil mrzel ali gorak! Ker si pa mlačen, in ne mrzel ne gorak, te bom izpljunil iz svojih ust.“ (Skriv. raz. 3, 15. 16.) V veri nebrižnih in malomarnih ljudij je sedaj zelo mnogo na svetu, zlasti po mestih, in njihovo število narašča od leta do leta. Nebrižnost in malomarnost v veri se sčasoma sprevrže navadno v popolno nevero.

Z nebrižnostjo in malomarnostjo v veri pa tudi greši, kdor méni, da so vse vere enako resnične in dobre. Taki ljudje, ki menijo, da so vse vere enako resnične in dobre, sicer pravijo, da človek mora imeti kako vero, a je vse eno, ali ima katoliško, ali luteransko, ali judovsko, ali turško i. t. d., in zato tudi pravijo, da človek ne sme spreminjati svoje vere, ampak naj ohrani tisto, v kateri je bil rojen in izrejen. To je, dragi kristijani, grozna zmota. Le ena vera je prava, je resnična, od Boga razodeta, kakor je tudi le en Bog. Ako pa je le ena vera resnična, je izvestno tudi le ena dobra. Njo bi morali poiskati, nje se držati, ako bi ne imeli že prave vere. Smešno je, če kdo méni, da je Bogu vse eno, ali častimo in molimo njega ali pa, kakor pagani, podobo iz lesa in kamna, ali imamo Jezusa Kristusa za pravega Boga ali pa, kakor Judje, za preklinjevalca božjega. Čemu je sam Sin božji prišel na svet ljudi učiti, čemu je ustanovil katoliško cerkev, da nadaljuje njegovo delo, ako je vse eno, ima li človek to ali ono vero? Jezus Kristus naravnost pravi: „Jaz sem pot, in resnica, in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugače, kakor po meni.“ (Jan. 14, 6.) Apostoli so rekli o Jezusu: „V nikomur drugem ni vzveličanja. Zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi mi mogli vzveličani biti.“ (Dej. ap. 4, 12.) Ako torej kak luteranec ali kak Jud spozna, da njegova vera ni prava, je njegova dolžnost, v pravo vero vstopiti, in ko bi trpel vsled tega tudi največjo časno škodo, zakaj prva in najimenoitnejša skrb je skrb za vzveličanje neumrjoče duše.

358. *Kdo greši z dvomi o verskih resnicah?*

Z dvomi o verskih resnicah greši, kdor privoli v misel, da bi mogel biti neresničen kak nauk, katerega sveta cerkev zapoveduje verovati.

Kdor si misli: Morebiti je to res, morebiti pa tudi ne, tisti dvomi. Kdor tako misli o resnicah, katere je Bog razodel in nam jih po katoliški cerkvi zapoveduje verovati, ima dvome o verskih resnicah. Tak verski dvom bi bil, n. pr. ko bi si kdo mislil: Morebiti je res, morebiti pa ne, da mašniki namestu Boga odpuščajo grehe, ali: Kako morejo biti tri božje osebe le en Bog? To pa menda ni mogoče. Dvomi o verskih resnicah lahko pridejo vsakemu, tudi najpobožnejšemu kristijanu. Ako nam pridejo verski dvomi brez naše volje, pa se jim ustavljamo, pa nočemo v nje privoliti, ampak se jih iznebiti skušamo, s tem, da si mislimo ali izgovorimo: „Verujem, Gospod, pomagaj moji neveri“, ali: „Verujem in trdim vse, kar si ti, o Bog razodel ter nam posveti katoliški cerkvi zapoveduješ verovati“, ali kaj enakega, nimamo greha. Tudi nima greha, kdor resnice, o katerih mu prihajajo verski dvomi, natančno preiskuje z odkritosrčno željo, da bi se o resničnosti prepričal in še trdneje veroval, le z verskimi resnicami, ki naš um presegajo in nam bodo tukaj vedno ostale nerazumljive, naj si preveč glave ne beli, ker se mu utegne zgoditi, da izgubi luč svete vere, kakor lahko izgubi luč očíj, kdor predolgo gleda v solnce. Kdor si pa sam privabi verske dvome, recimo s prebiranjem brezverskih knjig, ali kdor se radovoljno mudi in privoli v misel, da bi mogel biti neresničen kak verski nauk, se pregreši, zakaj on s tem pokaže, da dvomi tudi nad vsevednostjo in neskončno resničnostjo božjo.

Zoper vero se greši tudi s protiverskim govorjenjem in radovoljnim poslušanjem takega govorjenja. Protiversko govori, kdor zabavlja čez vero sploh, ali napada posamezne verske resnice, jih smeši, zasmehuje sv. zakramente, obrede sv. cerkve. Tak človek hudo greši; zakaj on kaže, da je njegovo srce neverno, ali pa vsaj napuhнено, vrhu tega pa tudi druge pohujšuje, jim vzbuja verske dvome ter jih postavlja v nevarnost grešiti zoper sveto vero. Pa tudi tisti, ki protiversko govorjenje radovoljno, z dopadenjem posluša,

pritrjuje takemu govorjenju, se mu smeji itd., greši zoper sveto vero. Kdor pa ne posluša radovoljno takega govorjenja, kdor nima nad njim veselja, ampak ugovarja ter brani sveto vero, stori dobro delo. Najboljše je, ako človek tako družbo zapusti, v kateri se govori zoper sveto vero, ako pa tega ne more storiti, naj protiversko govorjenje studi in pokaže, da ga ne odobrava, da noče ničesar o njem vedeti.

Zoper vero se slednjič greši z branjem in razširjanjem veri sovražnih knjig, časnikov in spisov. Veri sovražne knjige so tiste, v katerih se nahajajo Kristusovemu nauku nasprotni nauki, v katerih se Kristusovi nauki smešijo, zasramujejo, v katerih se smešijo naprave sv. cerkve, v katerih se obrekujejo duhovniki itd. Take knjige so spisane iz tega namena, da bi se v srcih vernikov uničila sv. vera, zakaj po prebiranju takšnih knjig se naselijo v dušo najpoprej verski dvomi, iz katerih se pozneje izcimi nevera. Na to delujejo tudi mnogi veri sovražni časniki in drugi spisi. Kdor take časnike in spise prebira, navzame se sčasoma, akoravno je bil poprej veren, tistega duha, v katerem so spisani časniki in drugi brezverni spisi, postane sam neveren. Seveda je tudi pregrešno veri sovražne knjige, časnike in spise razširjati, bodisi s spisovanjem, prodajanjem, posojevanjem, priporočanjem.

Ker so veri sovražne knjige tako nevarne, jih je sveta cerkev že od nekdaj prepovedala in jih prepoveduje še danes ter ostro kaznuje one, ki se ne menijo za njeno prepoved.

Prva božja zapoved prepoveduje tudi vse grehe zoper upanje.

359. Kateri so grehi zoper upanje?

Grehi zoper upanje so :

- 1. nezaupnost in obup ;**
- 2. predrzno zaupanje.**

Poglejmo si zdaj vsak posamezen greh zoper upanje posebej, da se ga bomo vedeli tembolj ogibati.

360. *Kdo greši s nezaupnostjo?*

Z nezaupnostjo greši, kdor ne zaupa zadosti trdno in zanesljivo v Boga.

Od Boga moramo trdno in zanesljivo pričakovati večno vzveličanje in pripomočke, da je dosežemo, in sicer zato, ker nam je vse to sam obljubil, ki je vseomogočen, neskončno dobrotljiv in zvest, tako da more in hoče izpolniti vse, kar je obljubil. Kdor pa ne zaupa zadosti trdno in zanesljivo v Boga, v njegovo vseomogočnost, neskončno dobrotljivost in zvestobo, ne izgubi sicer vsega upanja, vendar pa je zmanjša, on postane nezaupen, malosrčen in pobit. Nezaupnost bi se torej smela imenovati tudi omahljivo, dvomljivo zaupanje, malosrčnost. Nezaupni človek greši, ker dvomi nad vseomogočnostjo, dobrotljivostjo in zvestobo božjo, ker pozablja na neskončno usmiljenje božje, katero se neprenehoma razodeva nad nami. Z nezaupnostjo so se pregrešili Izraelci v puščavi. Ko namreč niso imeli kaj jesti, so godrnjali, rekoč: „Nam bo li Bog mogel pripraviti mizo v puščavi?“ (Ps. 77, 19.) Ali, ko so se vrnilo ogledniki, katere je poslal Mojzes v obljubljeni deželo, in pravili, da je dežela sicer dobra, da pa so prebivalci toliko, kakor bi bili Izraelci proti njim kobilice, in da so tam močno obzidana mesta, so zopet godrnjali, rekoč: „O da bi bili pomrli v Egiptu in da bi poginili v ti veliki puščavi, in da bi nas Gospod ne vodil v ono deželo, da bi ne bili z mečem končani, in da bi ne bile naše žene in naši otroci vjeti odpeljani! Ali ni bolje vrniti se v Egipt?“ (IV. Mojz. 14, 3.) V svoji malosrčnosti so si hoteli že izvoliti vojvoda, ki bi jih peljal nazaj v egiptovsko deželo, kakor bi bilo Bogu nemogoče peljati jih v obljubljeni deželo. V kazen za svojo nezaupnost so pomrli v puščavi. Mojzes je dvomil, bo li mogel pritrkati iz skale vodo, kakor mu je Bog naročil storiti, in v kazen za svojo malozaupnost je sicer videl obljubljeni deželo, vanjo pa ni smel iti. Tudi učenci Jezusovi so bili nezaupni. Ko je namreč nastal na morju, po katerem so se vozili, vihar, so vsi prestrašeni pristopili h Gospodu in klicali: „Gospod! otmi nas, poginjamo!“ (Mat. 8, 25) Jezus je njih nezaupnost pograjal, rekoč: „Kaj ste boječi, maloverni?“ Ker se z nezaupnostjo Bog žali in onečaščuje, vojskujte se zoper njo, zlasti ker vas tudi še

ovira v bogoljubnem življenju, in ker se iz nje prav lahko poraja še mnogo hujša pregreha zoper upanje, namreč obup.

361. Kdo greši s obupom?

Z obupom greši, kdor nič več ne zaupa v Boga in misli, da mu Bog ne more ali noče več pomagati ali odpustiti.

Nezaupni ima še nekoliko upanja, seveda premalo; kdor pa obupa, nič več ne zaupa v Boga in misli, da mu Bog ne more ali noče več pomagati, da mu Bog noče ali ne more več odpustiti njegovih grehov, da bo torej gotovo pogubljen. Prvi, o katerem nam poroča sv. pismo, da je obupal, je bil bratomorivec Kajn. Ko mu je Gospod rekel: „Kaj si storil? Glas krvi bratove kliče k meni od zemlje. Zatorej boš sedaj proklet na zemlji, ki je odprla svoja usta in pila kri tvojega brata iz tvoje roke. Ko jo boš obdeloval, ne bo ti dala sadov svojih; potikal se boš in begal po zemlji. In Kajn je rekel Gospodu: Moja pregreha je večja, kakor da bi bil vreden odpuščanja.“ (I. Mojz. 4, 10—13.) Obupal je kralj Savel. Ko je v boju s Filistejci videl, da je stiskan od vseh strani, se je nasadil na lastni meč. (I. Kralj. 31, 4.) Obupal je tudi izdajavec Jezusov, Judež Iškarjot. „Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri“, je obupno zaklical, „ter je šel in se z vrvjo obesil“. (Mat. 27, 4. 5.) Kdor obupa se silno hudo pregreši, ker se popolnoma odvrne od Boga, ker taji vseмогоčnost, neskončno dobrotljivost, usmiljenost in zvestobo božjo, kakor tudi neskončno vrednost Kristusovega zasluženja. Sv. Tomaž Akvinski meni, da je obup nevarnejša pregreha kakor nevera, kakor vsak drug greh. (2, 2. 9. 20. a. 3.) Sv. Izidor piše: „Storiti hudodelstvo se pravi, dušo umoriti; obupati se pravi v pekel iti.“ (De summo bono I. 2.) Sv. Avgustin pa pravi: „Kdor nad usmiljenjem božjim obupa, zasramuje prav tako Boga, kakor tisti, ki dvomi, a l i j e B o g.“ Sv. Hijeronim pa meni, da je Judež huje razžalil Boga, ko je obupal, kakor s tem, da je izdal Kristusa. Obup zavodi človeka v vsakršne pregrehe, zlasti v nespokornost. Misel, da se z Bogom ne more več spraviti in se vzveličati, rodi v njem mnenje: „Zdaj lahko grešim, kolikor hočem, saj sem tako pogubljen!“ in potem naklada greh na greh. Dostikrat se obupan človek

sam umori, kakor sta nam žalostna vzgleda kralj Savel in Judež Iškarijot.

Obupajo lahko taki grešniki, ki so poprej lahkomišljeno in predrzno grešili, pa se malo menili za poboljšanje, ko jim stopi pred oči velikost in gnusoba njihovih pregreh. Nekemu mlademu nečistniku so večkrat prigovarjali, naj vender da slovo svojemu razuzdanemu življenju. On pa je odgovarjal: „Svetnica, ki je vsemogočna, se bo zame potegnila; ta svetnica je usmiljenost božja“, in je naprej grešil zanašaje se na svojo vsemogočno svetnico. Ko je ležal na smrtni postelji, je dal poklicati duhovnika. Ko se je pa pripravljal na spoved in premišljeval vse brezštevilne in nagnusne grehe svojega življenja, je prestrašen zaklical: „Mojih grehov ni konca, ne kraja!“ je obupal in umrl, ne da bi se spravil z Bogom.

Obupu uprav nasprotna pregreha je predrzno zaupanje.

362. Kdo greši s predrznim zaupanjem?

S predrznim zaupanjem greši, kdor se zanaša samo na Boga in ne stori tudi sam, kar bi mogel in moral storiti.

Mi smemo in moramo upati od Boga večno vzveličanje in pripomočke, da je dosežemo, ali ne smemo se zanašati samo na Boga, ampak moramo sodelovati z Bogom. Bog nam je obljubil večno vzveličanje, ali le proti temu, da si je s pomočjo njegove milosti zaslužimo z dobrimi deli. Bog nam je obljubil odpuščenje grehov; pa le proti temu, da se jih resnično kesamo, odkritosrčno spovemo, zanje zadostujemo in se resno poboljšamo. Bog nam je obljubil pomagati s svojo milostjo, ali le proti temu, da se poslužujemo vzveličavnih pripomočkov, katere je postavil. Bog nam je obljubil tudi časne dobrote, ako so nam k vzveličanju potrebne ali vsaj koristne, pa le proti temu, da zanje prosimo. „Prosite, in se vam bo dalo, iščite in boste našli, trkajte, in se vam bo odprlo.“ (Mat. 7, 7.) „Upaj v Gospoda“, pravi psalmist, „in delaj dobro.“ (Ps. 36, 3.) „Upaj tako“, pravi sv. Ignacij, „kakor bi bilo vse od Boga, in trudi se tako, kakor bi bilo vse od tebe samega odvisno.“ Kdor pa se zanaša samo na Boga, in ne stori tudi sam, kar bi mogel in moral storiti, greši s predrznim zaupanjem. Dà, taki ljudje, ne le nič ne storijo za svoje vzveličanje, ampak vse storijo, da bi se ne

vzveličali. Oni upajo večno vzveličanje, vender pa trdovratno v grehah živijo, ki nam zaklepajo nebesa, in prav zaradi tega, ker je Bog usmiljen in prizanesljiv, nakladajo brez strahu greh na greh ter mislijo, da jim bo Bog odpustil še na zadnjo uro, kakor desnemu razbojniku. Kdor tako dela, zlorabi dobrotljivost in usmiljenost božjo, katera bi ga morala nagibati k ljubezni, ravna silno ostudno, zaslepljeno in predrzno. On ne pomisli, da Bog ni samo usmiljen, ampak tudi neskončno svet in pravičen, ter se ne pusti zasmehovati, on ne pomisli, da ga smrt vsak trenotek lahko zasači. On je podoben ljudem ob času vesoljnega potopa. Zastonj je Noe opominjal brezbožneže k pokori in poboljšanju življenja ter pretil z božjimi kaznimi; niso hoteli verjeti, da bi dobrotljivi Bog tako strašno kaznoval. (I. Mojz. 6.) Ko je Lot ženina svojih hčerâ nagovarjal, da bi bežala ž njim iz Sodome, ker bode Bog pregrešno mesto pokončal, „zdel se jima je, kakor bi govoril v šali.“ (I. Mojz. 19, 14.) Kaj se je potlej zgodilo, veste. Pred predrznim zaupanjem nas svari sv. pismo tako-le: „Ne govori: Grešil sem, in kaj žalega se mi je zgodilo? Najvišji je namreč potrpežljiv povračevavec... In ne reci: Usmiljenje Gospodovo je veliko, on se bo usmilil obilnih mojih grehov. Zakaj njegovo usmiljenje se sicer hitro približa, pa tudi njegova jeza, in v grešnike se njegov srd ozira.“ (Sir. 5, 4—8.) Sv. Pavel pa piše: „Ali zaničuješ bogastvo njegove dobrotljivosti in potrpežljivosti in prizanesljivosti? in ne veš, da te božja dobrotljivost napeljuje k pokori? Po svoji trdovratnosti pa in nespokornem srcu si nakopavaš jezo na dan jeze in razodetja pravične sodbe božje, kateri bo povrnil vsakemu po njegovih delih.“ (Rimlj. 2, 4—6.) Nikoli ne zaupajmo predrzno v Boga, ne zanašajmo se samo nanj, ampak sodelujmo pridno ž njegovo milostjo.

Zvršetek.

„Brez vere ni mogoče dopasti Bogu“, piše sveti Pavel. (Hebr. 11, 6.) Varujmo se zaradi tega grehov zoper sv. vero, nevere, krivoverstva, odpada od vere in zatajenja vere, varujmo se nebrižnosti in malomarnosti v veri, odganjajmo verske dvome, ne govorimo proti sv. veri in ne poslušajmo takih pogovorov, ne prebirajmo in ne razširjajmo veri sovražnih knjig, časnikov in spisov. Zaupajmo v Boga, toda ne premalo, pa tudi ne preveč. „Moško ravnajte in ohrabrite si svoje srce — vi vsi, ki zaupate v Gospoda!“ (Ps. 30, 25.) Amen.

76. Krščanski nauk.

V zakramentu sv. krsta se nam je vlila s posvečujočo milostjo vred čednost ljubezni, da bi bili zmožni Boga zavoljo njegove neskončne popolnosti in dobrote ljubiti nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga. „Ljubezen je izlita v naša srca po svetem Duhu, kateri nam je bil dan“, piše sv. Pavel. (Rimlj. 5, 5.) Bog nas neprenehoma obsiplje z dobrotami ter nam po njih razodeva svojo ljubezen, da bi ga ljubili tudi mi, da bi mu vračali ljubezen za ljubezen. Dasitudi pa je Bog vse storil, da bi si pridobil našo ljubezen, in še tudi zdaj ne neha dajati nam dokaze svoje ljubezni, se vender uprav proti ljubezni božji silno velikokrat pregrešimo. Po pravici zaradi tega prepoveduje prva božja zapoved tudi vse grehe zoper ljubezen božjo.

363. Kateri so grehi zoper ljubezen božjo?

Grehi zoper ljubezen božjo so smrtni grehi sploh, zlasti pa mržnja in sovraštvo do Boga.

Otrok, ki svoje stariše resnično ljubi, kaže svojo ljubezen do njih najbolj s tem, da zvesto in natančno izpolnjuje vse njihove ukaze. Otrok pa, ki noče izpolnjevati tega, kar mu stariši zapovedó, tudi ne ljubi starišev. Prav tako je s kristijanom. Četudi ne zatruje ven in ven, da ljubi Boga, smemo vender sklepati, da ga ljubi, če izpolnjuje njegove zapovedi, nasprotno pa, če jih ne izpolnjuje. Kristus je sam rekel: „Kdor ima moje zapovedi in jih izpolnjuje, tiste je, ki me ljubi...“ „Kdor me ne ljubi, ne izpolnjuje mojih besed.“ (Jan. 14, 21, 24.) Kdorkoli tedaj prelamlja zapovedi božje, kdorkoli stori greh, se pregreši zoper ljubezen božjo, in kolikor večji je prestop, zoper kako zapoved božjo, tem večji je tudi greh. Kdor prelomi zapoved božjo v kaki važni reči, stori smrtni greh, zato pa so tudi zlasti smrtni grehi zoper ljubezen božjo.

Greh zoper ljubezen božjo je zlasti mržnja do Boga. Boga ljubi tisti, ki ima nad njim dopadenje, veselje, ki ga rad ima, Boga ljubi, kdor mu želi vse dobro. Kdor se torej veseli, da je Bog sam v sebi tako mogočen, dober, moder,

usmiljen, s kratka tako neskončno popoln, kdor želi, da bi vsi ljudje spoznali Boga, ga ljubili in čistili, kdor sam po svojih močeh pospešuje čast božjo, tisti ljubi Boga. A glejte, kdor ima mržnjo do Boga, ima do njega nekako nevoljo, on ne more o Bogu in božjih rečeh nič slišati, on ne govori o njem, vse mu je zoperno, kar ga spominja na Boga. Zaradi tega tak človek ne moli, ne zahaja k službi božji, ne prejema sv. zakramentov, ne more videti takih oseb, ki zvesto služijo Bogu. Tak človek, ki ima mržnjo do Boga, je nevoljen nad božjimi naredbami, in se pritožuje zdaj čez to, zdaj čez ono. Da tak človek nima ljubezni do Boga, sami sprevidite. Tako mržnjo do Jezusa so imeli pismarji in farizeji, ki so o vsem, kar je Jezus dobrega storil, hudo sodili, ki so njegovim najboljšim delom podtikali slabe namene. Mržnja do Boga je torej božji ljubezni naravnost nasprotna, torej je tudi pregrešna.

Najhujši greh zoper ljubezen božjo je sovraštvo do Boga. Kdor koga sovraži, ga ne more videti, noče o njem ničesar slišati, mu ne privoščiti nič dobrega, pač pa vse hudo, in če mu je mogoče, mu hudo tudi stori. Ako premišljujemo Boga in dobrote, katere je Bog skazal človeškemu rodu od začetka sveta do sedaj, bi si mislili, da je nemogoče ljudem, Boga sovražiti, a vendar so tudi taki ljudje na svetu, in sicer jih ni malo. Na svetu so taki ljudje, ki se jezijo, da je sploh Bog, ki se jezijo nad njegovo vsemogočnostjo, nad njegovim veličastvom, ki mu želijo vse hudo in bi ga tudi, ako bi jim mogoče bilo, ugonobili. Sovraštvo do Boga je edna najhujših pregreh, ki si jih moremo misliti, zakaj ono nasprotuje naravnost največji in prvi zapovedi: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli.“ (Mat. 22, 37.) K tistim, ki so Boga sovražili, smemo med Judi prištevati velike duhovnike, pismarje in farizeje. Četudi je Jezus Kristus dokazal svoje božestvo s svetostjo svojega življenja, z dokazi sv. pisma, s čudeži in prerokbami, ga vendar niso mogli videti živega in niso poprej mirovali, dokler ga niso na križu umorili. Veliko sovraštvo do Boga je imel rimski cesar Julijan, s priimkom odpadnik. Bil je izrejen v krščanski veri, a s prebiranjem krščanski veri sovražnega govornika Libanija spisov in z občevarjem z nevernimi tovariši se je navzel tolikega sovraštva do krščanske vere, da je sklenil in si tudi na vso moč prizadeval zatreti Kristusovo vero, ko je cesar postal.

On je kratil kristijanom njihove pridobljene pravice, Judom pa se je kazal posebnega prijatelja. Da bi Jezusovo prerokovanje o razdejanju Jeruzalemskega templja, ki ima trajati do konca sveta, osmešil in na laž postavil, je dovolil Judom tempel z nova sezidati. Komaj pa so bili vloženi prvi kamni, jih je hud potres izmetal iz globočine, in strašen vihar je razpihal in raznesel apno, pesek in drugo pripravo; ogenj je švigal iz tal in požigal delavce in orodje; nad mestom pa se je kazal svetel križ. Morali so prenehati z zidanjem templja. Tako spričuje sam paganski zgodovinar Amijan Marcelin. Slednjič je začel cesar Julijan vojsko s Perzijanci in je bil v boju od pušice smrtno zadet. Potegnil si je pušico iz rane, nastregel v roko krvi, ki mu je tekla iz rane in, da bi pokazal svoje sovraštvo do Kristusa, je zagnal nastreženo krv proti nebesom in zaklical: „Νεβύχναξ Γαλιλαῖς“ — Zmagal si, Galilejec!“ in izdihnil svojo brezbožno dušo.

Taki hudobneži, ki sovražijo Boga, nahajajo se tudi še dandaneš na svetu in se bodo zmirom nahajali. Posebno veliko takih zapriseženih sovražnikov božjih je v Italiji, na Francoskem in v Belgiji; imenujejo se prostomislec ali prostozidarji. V Belgiji so si napravili društvo, katerega udje si dadó vžgati na podplate križ, da bi tako neprenehoma teptali križ s svojimi nogami. Ali ni to peklensko sovraštvo do Jezusa Kristusa? V Italiji imajo neki zastave, na katerih je naslikana podoba hudobnega duha, in pri neki pojedini so baje hudobnemu duhu celó napivali in „Živijo!“ klicali.

Ako se vprašamo, kako more človek, ki ima pamet, zabresti tako globoko, da goji v svojem srcu sovraštvo do Boga, moramo odgovoriti, da so tega krivi smrtni grehi. Človek, ki leta in leta smrten greh na smrten greh naklada in nazadnje obupa nad milostjo božjo, se tako globoko pogrezne v hudobijo. Ker ne more iz svojega prehudobnega srca odpoditi strahu pred pravično sodbo božjo in zadušiti glasu pekoče vesti, se začne srditi nad neskončno svetim in pravičnim Bogom, želi, da bi ga ne bilo; on divja proti sv. veri in si prizadeva jo zatreti, divja proti vsemu, kar je božjega in svetega. Poglejte, predragi, kam človeka greh zapelje! Varujte se zaradi tega vsakega greha, nič naj vas ne loči od ljubezni božje!

Ko sem vam razlagal, kaj zapoveduje prva božja zapoved, smo slišali, da nam zapoveduje, verovati v enega Boga, upati vanj, ga ljubiti in moliti. Da moramo v Boga

verovati, vanj upati in ga ljubiti, sem razložil, kakor tudi grehe, ki so zoper vero, upanje in ljubezen božjo. Razložiti vam je še treba:

364. Kaj se pravi, Boga moliti?

Boga moliti se pravi, Bogu skazovati tisto češčenje, ki gre edino le njemu kot najvišjemu Gospodu.

Koga častiti pomeni, pripoznavati njegove vrline, njegove dobre lastnosti. To se lahko zgodi ali samo v mislih, ali pa se more kazati tudi v besedah in dejanju. Navadno častimo tiste, ki nas presegajo po svoji časti, moči, po svojem stanu, po svojih vednostih in izkušnjah. Tako častimo, spoštujemo svoje stariše, ker so nam namestniki božji in za Bogom največji dobrotniki, častimo duhovnike zavoljo njihove vzvišene službe, častimo deželsko gosposko i. t. d. Posebno še častimo angele in svetnike, pred vsem pa Marijo prečisto Devico. Kolikor višji je kdo, kolikor večje so njegove prednosti, in kolikor lepše njegove lastnosti, toliko bolj zasluži tudi naše češčenje, naše spoštovanje. Bolj častimo cesarja, kakor pa njegove ministre, bolj častimo papeža kakor pa škofe, bolj kakega svetnika, kakor kakega navadnega krepostnega človeka. Sveta vera nas uči, da je Bog najpopolnejše bitje, ker ima vse dobre lastnosti v najvišji meri, ona nas uči, da je Bog naš stvarnik in najvišji Gospod vseh stvari, „Kralj kraljev, Gospod gospodovavcev.“ (I. Tim. 6, 15.) Ker ga ni višjega, popolnejšega od Boga, zato se mora tudi Bogu skazovati najvišje češčenje. Sv. pismo nas tudi večkrat spodbada k češčenju božjemu. „Jaz pa bom hvalil Gospoda po njegovi pravičnosti, in peval imenu Gospoda najvišjega“, navduševal je kralj David samega sebe k češčenju božjemu. (Ps. 17, 18.) „Gospod, Gospod naš, kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji! Zakaj veličastvo tvoje je vzvišeno nad nebesa.“ (Ps. 8, 2.) Pri preroku Malahiju pa beremo: „Sin spoštuje očeta, in hlapec svojega gospoda; če sem tedaj jaz Oče, kje je moja čast? in če sem jaz Gospod, kje je moj strah? govori Gospod vojskinih trum.“ (Malah. 1, 6.) Če priznavamo Boga za najvišjega Gospoda svojega in vseh stvari, če se mu kot svojemu najvišjemu Gospodu v vseh rečeh popolnoma podvržemo z dušo in s telesom,

skazujemo mu najvišje češčenje, ali, kakor pravi katekizem, Boga molimo. Tako najvišje češčenje je Bogu skazal potrpežljivi Job. Ko je zvedel, da je izgubil svoje premoženje, svoje otroke, „je na zemljo padel in molil ter je rekel: ... Gospod je dal, Gospod je vzel, kakor je Gospodu dopadlo, tako se je zgodilo, bodi češčeno Gospodovo ime.“ (Job. 1, 20. 21.) Vzгляд najvišjega češčenja božjega nam podaje sveti Janez v skrivnem razodetju, kjer piše: „Štiri in dvajseteri starešini so padli pred njega, ki je sedel na sedežu, ter so molili njega, ki živi vse vekomaj in so položili svoje krone pred sedež, rekoč: Vreden si, Gospod, naš Bog! prejemati slavo in čast in moč; zakaj ti si vse ustvaril in po tvoji volji je bilo, in je bilo ustvarjeno.“ (Skriv. raz. 4, 10, 11.)

Ker je samo Bog najvišji Gospod, zato gre tudi samo njemu najvišje češčenje, in nobenemu drugemu, ali edino Boga smemo in moramo moliti. Ko je hudobni duh torej rekel Jezusu, da naj pade na tla in ga moli, ga je Jezus zavrnil: „Poberi se, satan! zakaj pisano je: Gospoda, svojega Boga moli in njemu samemu služi.“ (Mat. 4, 10.) Ko bi kdo molil kako stvar, recimo, kakega angela ali človeka, bi silno žalil Boga, zakaj na ta način bi stavil stvar v jedno vrsto s stvarnikom, bi jo enako cenil, kakor Boga.

Boga moramo moliti po znotranje in po zunanje, z dušo in s telesom; zakaj duša kakor telo sta ustvarjena od Boga, in zato morata tudi oba skazovati Bogu tisto češčenje, katero gre edino Bogu kot najvišjemu Gospodu.

Po notranje molimo Boga z vero, upanjem in ljubeznijo. Ako vse verujemo, kar je Bog razodel, priznavamo, da je Bog neskočno resničen, da mu moramo podvreči svoj razum, da moramo bolj za resnico imeti, kar je Bog razodel, kakor to, kar sprevidi naša pamet. — Ako od Boga upamo vse dobro za dušo in za telo, priznavamo s tem njegovo vsemogočnost, njegovo neskončno dobrotljivost, usmiljenost in zvestobo, ter se popolnoma izročimo njemu v skrb. — Ako Boga zavoljo njega samega ljubimo nad vse, priznavamo s tem, da je Bog neskončna dobrotta in lepota, kateri darujemo vse svoje srce. Kdor hoče torej Boga moliti, kakor gre, si mora pred vsem prizadevati, da Boga bolj in bolj spozna, neprenehoma premišluje božje neskončno veličastvo in lastno ničnost, božjo vsemogočnost in lastno revščino.

Bogu skazujemo najvišje češčenje, katero mu gre s hvalno, zahvalno in prosilno molitvijo. Ako spravljamo

hvalno molitev, hvalimo, častimo njegovo neskončno popolnost, ako opravljamo zahvalno molitev, ga zahvaljujemo kot dajavca vsega dobrega in najvišjega Gospoda; ako opravljamo prosilno molitev, ga prav tako priznavamo kot dajavca vsega dobrega in najvišjega Gospoda, od katerega pričakujemo, kar nam je treba. Zlasti še Boga molimo, ako se popolnoma udamo v njegovo voljo, in sicer v vseh okoliščinah, bodisi prijetnih ali neprijetnih, kakor nam je pokazal Jezus z besedami in vzgledom. „Moja jed je“, dejal je svojim apostolom, „da storim voljo tega, kateri me je poslal, in da dopolnim njegovo delo.“ (Jan. 4, 34.) Drugokrat je rekel: „Z nebes sem prišel, ne da bi delal svojo voljo, ampak voljo tistega, kateri me je poslal.“ (Jan. 6, 38.) Na Oljski gori „je padel na svoj obraz in je molil, rekoč: Moj Oče! ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih, pa vender ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti.“ (Mat. 26, 39.) S svojo udanostjo je skazal Jezus svojemu nebeškemu Očetu neskončno čast. Tako moremo tudi mi Bogu skazovati najvišje česčenje, ako se v vseh rečeh popolnoma udamo v njegovo voljo.

Človeku je prirojeno, da to, kar čuti znotraj, kaže tudi po zunanje. Tudi znotranje česčenje božje moramo kazati na zunaj, in to se zgodi po zunanji službi božji. Po zunanje skazujemo Bogu najvišje česčenje na različne načine, in sicer z ustno molitvijo, ako znotranje česčenje do Boga izražamo tudi z besedami, s priklanjanjem, ker se priklanjamo v znamenje spoštovanja, in ker se hočemo pred Bogom ponižati, da bi našli pri njem usmiljenje, s poklekanjem, ker poklekanje je znamenje največjega spoštovanja in česčenja, in ker ž njim spoznavamo, da smo prah in pepel, potrebni božje pomoči. Kadar molimo, povzdignemo tudi roke in oči, naj bi ž njimi tudi svoje misli in želje povzdignili k Bogu in prav pobožno molili. „Hočem tedaj“, pisal je sv. Pavel, „da možje molijo na vsakem mestu in da povzdigujejo čiste roke brez srda in prepira.“ (I. Tim. 2, 8.) Pri molitvi trkamo tudi na prsi, spoznavaje, da smo grešniki, tepenja, kazni vredni. Cestninar, o katerem nam Kristus pripoveduje, je trkal na svoje prsi, rekoč: „Bog, bodi milostljiv meni grešniku!“ (Luk. 18, 13.) Najbolj se Bog časti z daritvijo, katera je viden dar, ki ga darujemo Bogu, tako da ta dar uničimo ali spremenimo, ter s tem priznavamo Boga za najvišjega Gospoda. Daritev nove zaveze je

sv. maša. Kdor se torej pobožno udeležuje sv. maše, časti Boga, najvišjega Gospoda, na najvzvišenejši način. Po zunanji pobožnosti se vnema in pomnožuje notranja pobožnost, zato pa je prav dobro, če obojno združujemo. Ako pa zunanje češčenje bolj ovira kakor pospešuje notranje, postavim, kadar je človek močno utrujen, se sme zunanje češčenje tudi opustiti, ker tudi samo znotranje češčenje je mnogo vredno pri Bogu. Nikdar pa ne molimo Boga samo po zunanje, zakaj tako češčenje ni nič vredno pri Bogu. Kdor pokleka, roke sklepa, na prsi trka, pa zraven na vse drugo misli, le ne na Boga, je hinavec, ker se na zunaj kaže drugačnega, kakor je v resnici. „Bog je duh“, pravi Kristus, „in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in v resnici.“ (Jan. 4, 24.) „Ne kaži nikoli pobožnosti, katere nimaš“, pravi sv. Terezija, „tisto pa, katero imaš, smeš prikrivati.“

Kadar skazujemo Bogu zunanje češčenje, se moramo ogibati vsake pretiranosti, zlasti nenavadnih pobožnosti, katere bi nas utegnile pred drugimi ljudmi osmešiti, n. pr. ako bi kdo molil, kar ni navada, vpričo drugih z razprostrtima rokama, ali se vrgel na svoj obraz i. t. d. Tudi ne smemo zaradi zunanjih pobožnostij zanemarjati svojih stanovskih dolžnostij. „Kdor izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti z gorečnostjo in iz ljubezni do Boga, je v resnici pobožen in mož po srcu božjem“, veli sv. Frančišek Saleški.

Z v r š e t e k.

Raznovrstni so grehi, katere prepoveduje prva božja zapoved, zlasti pa so težki grehi zoper ljubezen božjo, namreč vsi smrtni grehi in še posebej mržnja in sovraštvo do Boga, Varujmo se vsakega smrtnega greha, varujmo se mržnje in sovraštva do Boga, marveč ljubimo ga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Skazujemo Bogu najvišje češčenje, ki mu gre kot najvišjemu Gospodu s tem, da ga v resnici priznavamo kot najvišjega Gospoda v mislih, besedah in dejanju. Ravnajmo se vselej in povsod po naročilu Kristusovem: „Gospoda, svojega Boga, moli in njemu samemu služi.“ (Mat. 4, 10.) „Pridite, molimo in predenj padimo, in jokajmo pred Gospodom, ki nas je ustvaril; ker on je Gospod, naš Bog in mi smo ljudstvo njegove paše in ovce njegove roke.“ (Ps. 94, 7.) Amen.

77. Krščanski nauk.

„Vsakega, kateri kliče moje ime, sem ustvaril k svoji časti, ga upodobil, in ga naredil“, govori Gospod po svojem preroku. (Iz. 43, 7.) Nas vse je Bog ustvaril k svoji časti, in sicer je njegova volja, da mu skazujemo najvišje češčenje, da ga molimo, ker je najvišji Gospod. Moliti smemo edino Boga, zakaj Kristus pravi: „Gospoda, svojega Boga moli in njemu samemu služi.“ (Mat. 4, 10.) Zoper češčenje, ki gre edino le Bogu kot najvišjemu Gospodu, so ljudje od nekdaj mnogo grešili in grešijo še tudi sedaj. Da se tudi nič ne bomo pregrešili zoper češčenje božje, in če smo grešili, da je bomo popoljšali, treba je, da vemo:

365. Kateri so grehi zoper češčenje, ki gre edino le Bogu:

Grehi zoper češčenje, ki gre edino le Bogu, so:

1. malikovanje;
2. vraže, vedeževanje in čarovanje;
3. božji rop;
4. skušanje Boga;
5. zanemarjanje molitve in službe božje.

Prvi, pa tudi največji greh zoper češčenje, ki gre edino le Bogu, je malikovanje.

366. Kdo greši s malikovanjem?

Z malikovanjem greši, kdor skazuje kaki stvari božjo čast.

Stvari, kakor postavim angele, svetnike in druge častivredne osebe, smemo častiti, saj se v njih zrcalijo popolnosti božje, a ne smemo jim skazovati božje časti, ne smemo jih moliti, jim darovati, jim služiti, zakaj s tem bi jih priznavali za bogove; to bi bilo malikovanje. Malikovali so zlasti pa-

gani, kateri so solnce, mesec in zvezde, ljudi in celó živali po božje častili; tudi so si narejali podobe iz lesa, kamna in raznih kovin — malike — ter so jih molili. Sv. Pavel piše o paganih: „In so spremenili veličastvo neminljivega Boga v podobo minljivega človeka, in ptic, in čveteronogatih in lazečih živalij . . . In so častili in služili raji stvarjem, kakor stvarniku, kateri je češčen vekomaj.“ (Rimlj. 1, 23. 25.) Tudi Judje so malikovali, ko so v puščavi molili zlato tele, (II. Mojz. 32.) in še pozneje večkrat. Malikovanje je silno nespametno početje, zakaj solnce, kaka žival, kaka podoba vender ne more biti najvišji gospod nebes in zemlje, ne more pomagati. Malikovanje je pa tudi zeló velika pregreha, ker malikovalec stavi stvar v jedno vrsto z Bogom, jo celó više ceni, kakor Boga. Pred malikovanjem je zaradi tega Bog večkrat svaril Izraelce po svojem služabniku Mojzesu in pozneje je prerokih, katere jim je pošiljal od časa do časa. Po Mojzesu je Bog zapovedal: „Ne delaj si izrezane podobe, tudi nobene podobe od tega, kar je zgoraj na nebu, ne od tega, kar je spodaj na zemlji, ne od tega, kar je v vodi pod zemljo. Ne moli jih, in ne časti jih; zakaj jaz sem Gospod, tvoj Bog.“ (II. Mojz. 20, 4. 5.) Drugokrat je rekel: „Ne obračajte se k malikom, tudi si ne delajte zlatih bogov. Jaz sem Gospod, vaš Bog.“ (III. Mojz. 19, 4.) Da je malikovanje silno velika pregreha, spoznamo iz tega, ker je Mojzes na povelje božje dal pomoriti eden dan 23.000 Izraelcev, ki so molili zlato tele. (II. Mojz. 32, 28.) Pozneje je Bog pošiljal Izraelcem hude kazni zaradi malikovanja. Tudi navidezno malikovanje, če kdo na videz skazuje stvarjem božjo čast, v srcu pa studi malikovanje, je zeló pregrešno. Navideznega malikovanja so bili krivi nekateri Judje v asirski in babilonski sužnosti, kjer so paganom na ljubo poleg pravega Boga molili tudi paganske malike. Tudi mnogi kristijani so za časa preganjanja iz strahu pred mukami in smrtjo darovali na videz malikom, za kar so morali pozneje, ako so se skesano vrnili v sv. cerkev, delati ostro pokoro.

Malikovavcev jo še dandanes mnogo milijonov, zlasti v Aziji, Afriki, Ameriki in Avstraliji.

V nekakem, četudi ne popolnoma pravem zmislu, so malikovavci tudi tisti kristijani, ki obračajo svoje srce od Boga k stvarjem in svojim strastim. Taki so, n. pr. prevzetniki, katerim je za njihovo čast in priznanje ljudij več, kakor za Boga; skopuhi, katere sv. Pavel naravnost imenuje mali-

kovavce, (Efež. 5, 5. Kol. 3, 5.) zakaj vse svoje misli in želje, svoje življenje in zdravje, sploh vse, posvečujejo denarju; požrešneži in nečistniki, katerih bog je trebuh. (Filiplj. 3, 19.) Nekateri stariši ljubijo svoje otroke bolj, kakor Boga (Modr. 14, 15.) otroci so torej maliki njih srca. Kolikokrat se sliši in bere o zaljubljenih sanjačih, ki takorekoč obožavajo to ali ono osebo! Za tako osebo leta marsikateri, kamorkoli gre, na nje misli noč in dan, za njo žrtvuje spanje, svoje trude, svoje zdravje, taka oseba mu je vse, četudi je morebiti ničvredna, nečimerna, nečista; zavoljo kake osebe žali Boga z najostudnejšimi pregrehami. Ali ni to malikovanje? Poglejte tudi vi danes v svoje srce, ali ni tudi v njem morebiti kak malik, kateri vam je ljubši od Boga, in če ga najdete, odpravite ga iz srca, ter bodite resnični častivci pravega Boga, najvišjega Gospoda nebes in zemlje.

367. Kdo greši z vražami?

Z vražami greši, kdor pripisuje stvarjem kako skrivno moč, katere jim Bog ni podelil.

Ko je Bog vse ustvaril, podelil je stvarjem razne moči. Tako imajo n. pr. nekatera zelišča zdravilno moč že po svoji naravi. Nekateri stvari imajo posebno moč po molitvi svete cerkve, n. pr. blagoslovljene reči, kakor blagoslovljena voda, blagoslovljen pepel. Kdor take reči pobožno rabi, tako kakor sv. cerkev hoče, sme pričakovati od Boga posebnega varstva, blagoslova. Te moči pa nimajo reči že po svoji naravi, ampak po molitvi sv. cerkve, to se pravi, sv. cerkev je prosila Boga, ko so bile reči blagoslovljene, še posebej, naj bi tiste, ki jih bodo prav rabili, varoval in blagoslovil. Ako pripisujemo stvarjem moči, ki jih imajo že po svoji naravi, katere jim je torej Bog podelil, ali katere imajo po molitvi svete cerkve in pričakujemo od njih tej moči primerne učinke, to ni napačno, ampak prav; ako pa pripisujemo stvarjem kako skrivno moč, katere nimajo po svoji naravi, ker jim je Bog ni podelil, je to praznoverno, pregrešimo se z vražami. Ko bi kdo menil, da zelišča po grobeh mrličev nabrana imajo posebno zdravilno moč, ali da izgubi solnčne pege, kdor se brž kopat gre, ko na veliki četrtek nehajo zvoniti, ali kdor se z roso umiva, kadar na binkošno nedeljo zvoní juternico, in kar je še več takih neumnostij, bi grešil z vražami. Z vra-

žami bi grešil, ko bi kako tiskano molitev nosil seboj in menil, da bo zovoljo tega gotovo vzveličan, ali, kdor bi nosil seboj kako blagoslovljeno reč, pa bi se trdno zanašal, da ga strela ne bo ubila, ali da ne bo utonil, če pade v vodo i. t. d. Vraže so pregrešne, dà, dostikrat celó smrtno pregrešne, ker se pomoč, ki nam jo more dati samo Bog, pričakuje od ničevih rečij. Ker so vraže nespametne, tudi škodljive, gotovo pa pregrešne, se jih skrbno varujte.

368. Kdo greši z vedeževanjem?

Z vedeževanjem greši, kdor z besedo ali na kak drug način kliče na pomoč hudobnega duha, da bi zvedel skrivne reči.

Z vedeževanjem bi se pregrešil, kdor bi iz stanja zvezd hotel zvedeti svojo prihodnjo usodo, ali iz kart, ali iz črt na rokah, ali iz sanj, ki nastanejo popolnoma naravno, ali iz letanja ptičev i. t. d. Te reči niso v nobeni zvezi z našo prihodnjo usodo, in zaradi tega se tudi iz njih nikakor ne dá spoznati. Kdor bi torej hotel zvedeti svojo prihodnjo usodo iz teh rečij, bi jo hotel zvedeti le s pomočjo hudobnega duha, katerega bi klical na pomoč ali z besedo ali pa na kak drug način. Z vedeževanjem bi se tudi pregrešil, kdor bi vprašal kakega vedeževavca, ali bo v zakonu, ali v tem in onem podjetju imel srečo, kdo mu je ukradel to ali ono reč, kje se nahaja ta ali ona oseba, ali bo še dolgo živel i. t. d. Tudi take reči bi se mogle zvedeti le s pomočjo hudobnega duha, ako so mu sploh znane. Z vedeževanjem se pregreši tisti, ki drugim vedežuje, kakor tudi tisti, ki vedeže povprašuje po skrivnih rečeh. Gospod pravi: „Človeka, kateri se obrne k vražarjem in vedežem . . . bom s srditim obličjem pogledal, in ga bom iztrebil izmed njegovega ljudstva.“ (III. Mojz. 26, 6.) Kdor se zateka k hudobnemu duhu, da bi mu pomagal, zaupa bolj v njega, kakor pa v Boga. Ko je izraelski kralj Ohozija zbolel, je poslal v Akaron vprašat malika Beelcebuba, ali bo okreval. Prerok Elija je šel na povelje božje poslancem naproti in jim rekel: „Pojdite in vrnite se h kralju, ki vas je poslal in povejte mu: To pravi Gospod: Mari, ker ni Boga v Izraelu, pošiljaš, da bi se vprašal Beelcebub, bog v Akaronu? Zatorej ne boš vstal s postelje, na katero si se ulegel, temveč umrl boš, umrl.“

(IV. Kralj. 1, 3—6.) In res je kmalu potem umrl. Tako kaznuje Bog vedeževanje. Ne skušajte torej nikoli zvedeti kako skrivno reč s pomočjo hudobnega duha.

369. Kdo greši s čarovanjem?

S čarovanjem greši, kdor hoče s pomočjo hudobnega duha storiti kaj čudovitega.

Da so v resnici, zlasti pri paganih, bili čarovniki, ki so s pomočjo hudobnega duha storili marsikaj nenavadnega, navidezno čudovitega, se ne dá tajiti, ker nam sv. pismo samo o njih poroča. Tako so ob Mojzesovem času egiptčanski čarovniki ponaredili nekatere čudeže, katere je delal Mojzes s pomočjo božjo. (II. Mojz. 7.) Kristus sam zagotavlja, kakor tudi sv. Pavel, da bo delal satan po svojih privržencih različne, četudi lažnjive čudeže. „Vstali bodo“, tako govori božji Vzveličar, „krivi kristusi in krivi preroki, in bodo delali velika znamenja in čudeže, tako da bi bili zapeljani tudi izvoljeni (ko bi bilo mogoče). (Mat. 24, 24.) Sv. Pavel pa piše o antikristu takole: „In tedaj se bo razodel tisti hudobni . . . katerega prihod bo po delanju satanovem z vso močjo in z znamenji in lažnjivimi čudeži.“ (II. Tes. 2, 8. 9.) Sv. pismo nam tudi pripoveduje o nekem Simonu, ki je dolgo časa slepil ljudstvo v Šamariji s svojimi nenavadnimi deli. (Dej. ap 8, 10. 11.) Čeprav je torej mogoče, da kdo s pomočjo hudobnega duha stori kaj nenavadnega, kolikor Bog pripušča, moram vendar opomniti, da ni že čarovanje vse, kar nevedni in lahkoverni ljudje imajo za čarovanje; zakaj mnogo se da storiti s spretnostjo in gibčnostjo, mnogo s pomočjo naravnih močij, ki pa so neukim ljudem neznane.

Čarovanje Bog hudo prepoveduje, ko pravi: „Človeka, kateri se obrne k vražarjem (čarovnikom) in vedežem . . . bom s srditim obličjem pogledal, in ga bom iztrebil izmed njegovega ljudsta“. (III. Mojz. 20, 6.) Kdor se peča s čarovanjem, kdor pri hudobnem duhu išče pomoči, zametuje pomoč božjo in ne more pričakovati božjega blagoslova.

370. *Kdo greši s božjim ropom?*

Z božjim ropom greši, kdor onečeščuje Bogu posvečene osebe, kraje ali reči; zlasti pa, kdor prejme po nevrednem kak sveti zakrament.

Bogu posvečeno se imenuje vse, kar je še posebej odločeno za službo božjo, za češčenje božje, je torej še v posebnem pomenu božja last. Kdor torej kaj takega onečeščuje, bodisi, da s silo ali skrivaj kaj takega vzame, ali zlorablja, ali poškoduje, greši z božjim ropom.

Bogu so posvečene osebe, kakor duhovniki, redovniki in redovnice. Te osebe se posvetijo popolnoma službi božji, in njihovo najimennitnejše opravilo je, Boga hvaliti in častiti ter tudi pri drugih pospeševati češčenje božje. Bogu posvečene osebe bi onečastil, kdor bi jih pretepal, grdo ž njimi ravnal, jih hudo zasramoval, zlasti še, kdor bi se s tako osebo pregrešil zoper šesto božjo zapoved. Tako se je pregrešil kralj Ozijs, ki je hotel kakor duhovniki kadilo zažigati Bogu, ko pa so mu duhovniki to zabraniti hoteli, se jim je s kadilnico v roki ustavil. Za kazen postal je gobov. Tako so se pregrešili tudi Judje, ki so dali apostole preteptati. Onečeščevati Bogu posvečene osebe je Bog prepovedal že v stari zavezi. „Nikar se ne dotikajte mojih maziljencev, in mojih prerokov nikar ne žalite!“ (I. Kron. 16, 22.) Jezus je rekel apostolom: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri je mene poslal.“ (Luk. 10, 16.)

Razven Bogu posvečenih oseb so še Bogu posvečeni kraji, kakor cerkve, kapele, molivnice, pokopališča. Na takih krajih se moli, se opravlja služba božja, se pokopajo trupla krščansko umrlih, ki bodo nekdanj častitljivo vstala. Bogu posvečeni kraji bi se onečastili, ko bi se kdo tam pretepal, kri prelival, vlomil v tak kraj, pokvaril oltarje in sv. podobne, ko bi se kdo hudo pregrešil na takem kraju zoper šesto božjo zapoved. Take kraje bi tudi onečastil, kdor bi jih zlorabil v posvetne namene, n. pr. tam prodajal, kupoval itd. Na ta način se Bogu posvečeni kraji odtegnejo svojemu namenu, zato je to božji rop. Jezus sam je v sveti jezi s tepežnico v roki izgnal iz templja njegove oskranjevavce in rekel: „Ne delajte iz hiše mojega Očeta hiše kupčije!“ (Jan. 2, 16.)

Bogu posvečene reči so one, ki so odločene za službo božjo, kakor sv. posode, cerkvena obleka, sv. olja, cerkveno premoženje, zlasti še sv. zakramenti. Kdor bi torej zlorabil sv. posode, cerkveno obleko v posvetne namene, kdor bi ukradel denar iz cerkvenih pušic, zlasti pa, kdor bi po nevrednem prejel kak svet zakrament, bi se pregrešil z božjim ropom. — Kralj Baltazar je napravil veliko gostijo. „Ko je bil že vinjen, je ukazal prinesiti zlate in srebrne posode, katere je bil njegov oče Nabuhodonozor prinesel iz templja, ki je bil v Jeruzalemu, da bi pili iz njih kralj in njegovi velikaši in njegove žene“. (Dan. 5, 2.) V kazen za to hudobijo, ker je zlorabil svete posode, je bil še tisto noč premagan in umorjen.

Božji rop je, kakor pové že samo imé, zelo velika pregreha, zato pa se je skrbno varujte, zlasti pa, da ne bodete po nevrednem prejekali sv. zakramentov, ki so postavljeni v naše posvečenje.

371. Kdo greši s skušanjem Boga?

S skušanjem Boga greši, kdor predrzno zahteva ali pričakuje od Boga takega čudeža.

Kdor stori, kar Bog od njega zahteva, sme pričakovati, da mu bode Bog pomagal. Kdor pa stori brezmiselno, brez potrebe in vzroka kaj takega, kar mu je mogoče izvršiti le s pomočjo takega čudeža, predrzno ravna, skuša Boga, ker zahteva ali pričakuje, da stori kaj takega, kar ni obljubil, da stori njemu na ljubo kak čudež. Tako bi skušal Boga, kdor bi skočil v globoko vodo, četudi plavati ne zna, pričakovaje, da ga Bog čudežno reši, ali ko bi ves štiridesetdanski post ničesar ne zavžil, pričakovaje, da mu bo Bog čudežno ohranil življenje. Tako bi tudi skušal Boga, kdor bi v hudi bolezni ne hotel poklicati zdravnika ali jemati zdravil, češ, da mu bo Bog tudi brez njih pomagal. Kdor predrzno zahteva ali pričakuje od Boga takega čudeža, hoče najvišjega Gospoda takorekoč prisiliti, da se ravna po njegovi volji. Ko so starešine mesta Betulije sklenili, da se hočejo v petih dneh Asirijanom podati, ako jim Bog ta čas ne pošlje pomoči, očitala jim je junaška vdova Judita, kako predrzno je to, da so Gospodu odmerili čas, v katerem se jih naj usmili. „Kdo ste vi“, jim je rekla, „da skušate Gospoda?

To ni govorjenje, ki naklanja usmiljenje, temveč še le jezo budi in srd vnema. Vi ste Gospodu odkazali čas usmiljenja in ste mu po svoji volji dan odločili.“ (Judit. 8, 11—13.) Ko je hudobni duh rekel Jezusu, naj se vrže z vrha templja doli, ga je Jezus zavrnil: „Ne skušaj Gospoda, svojega Boga“ (Mat. 4, 7.) Ne skušajte Gospoda, svojega Boga“, vam tudi jaz kličem, zakaj tako ravnanje je za človeka predrzno in pregrešno.

Greh zoper češčenje božje je slednjič zanemarjanje molitve in službe božje.

Vse naše življenje, dà, vsak trenotek našega življenja bi morali porabiti Bogu v čast. Boga pa najlažje častimo z molitvijo. Moliti nam je tudi treba, ker si z molitvijo izprosimo vse za naše vzveličanje potrebne milosti. Vendar pa so kristijani, ki so tako zapleteni v posvetne skrbi, ki tako zelo pozabljajo na Boga, da opuščajo juterno in večerno molitev, molitev pred jedjo in po jedi, ki sploh malo, slabo, ali pa celó nič ne molijo. Tako zanemarjanje molitve je zoper češčenje božje, je pregrešno. Molite zaradi tega pobožno, ponižno in zaupno, vdano v voljo božjo in stanovitno, kakor se vam je priporočalo pri nauku o molitvi.

Najprimernejše in najboljše skazujemo Bogu dolžno čast, ako se pridno in pobožno udeležujemo vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik očitne službe božje. Kdor pa po lastni krivdi tega ne stori, krati Bogu dolžno čast, greši zoper lastno dušo in se postavlja v nevarnost izgubiti sveto vero in se pogubiti, razven tega pa daje svojemu bližnjiku namestu dobrih vzgledov pohujšanje in je tako kriv mnogoterih tujih grehov.

Z v r š e t e k.

Ko so vprašali preroka Jona, kakšno je njegovo opravilo, od kod je in kam gre, je odgovoril: „Hebrejec sem in se bojim (t. j. častim) Gospoda Boga nebes in zemlje, kateri je ustvaril morje in suho.“ (Jon. 1, 8. 9.) Dragi kristijan! Reci tudi ti večkrat sam sebi: Kristijan sem in se bojim Gospoda nebes in zemlje, njega hvalim, njega častim. Boga častiti je tvoje prvo in najplemenitejše opravilo na zemlji. Glej, da se ne boš pregrešil zoper češčenje božje z nobenim izmed tistih grehov, katere sem danes razkladal. „Gospoda svojega Boga moli in njemu samemu služi.“ (Mat. 4, 10.) Ako boš na zemlji prav častil Boga, smeš upati, da ga boš častil tudi v nebesih. Amen.

78. Krščanski nauk.

Nekatoliški kristijani očitajo katoličanom, da ne izpolnjujejo niti prve božje zapovedi, in sicer jim to očitajo zaradi tega, ker katoliški kristijani častijo razven Boga tudi angele in svetnike, ki z Bogom v nebesih kraljujejo. Nekatoliški kristijani torej trdijo, da je češčenje angelov in svetnikov zoper prvo božjo zapoved. Kdo ima prav? Katoličani ali nekatoličani?

372. Ali ne grešimo zoper prvo božjo zapoved, ako častimo angele in svetnike?

Ako častimo angele in svetnike, ne grešimo zoper božjo zapoved, ker jih ne molimo; še dobro in koristno je, da jih častimo in na pomoč kličemo.

Svetnike imenujemo zlasti one izvoljence nebeške, ki so dosegli že na zemlji popolno svetost, in katere je sveta cerkev prištelá svetnikom. Angele in svetnike častiti se pravi, priznavati njihove vrline, njihove čednosti, jih zaradi tega čislati in spoštovati. Angele in svetnike lahko častimo samo v mislih, ako premišljujemo njihove lepe lastnosti, jih občudujemo in v srcu spoštujemo. Ako to, kar v srcu o angelih in svetnikih mislimo in do njih čutimo, tudi z ustni izrekamo, jih hvalimo, se njihovim prošnjam priporočamo, častimo jih z besedami. Slednjič lahko častimo angele in svetnike v dejanju, ako namreč kaj takega storimo, kar razodeva naše notranje spoštovanje do njih, postavim, ako obhajamo praznike v čast angelom in svetnikom, ako ob njihovih praznikih v cerkev gremo, njihove podobe v časti imamo, se pred njimi odkrivamo, jih venčamo i. t. d. Ako častimo angele in svetnike, kakor zaslužijo zavoljo svojih prednostij in mnogoterih čednostij, jih s tem ne priznavamo za najvišje gospode nebes in zemlje, kakršen Gospod je Bog, jih ne molimo. Ker pa jim ne skazujemo najvišjega češčenja, katero gre edino le Bogu kot najvišjemu Gospodu, ker jih ne molimo, tudi ne grešimo zoper prvo zapoved, katera prepoveduje razven grehov zoper vero, upanje in ljubezen, tudi vse grehe zoper češčenje, ki smo je dolžni Bogu.

Angele in svetnike častiti in na pomoč klicati ni samo nikakor pregrešno, marveč je še dobro in koristno. To je izrekla sv. cerkev na tridentinskem cerkvenem zboru, kjer je določila to-le: „Sveti cerkveni zbor zapoveduje vsem škofom in drugim dušnim pastirjem, da naj po navadi katoliške in apostolske cerkve, sprejeti od prvih časov krščanske vere po enoglasnem nauku svetih cerkvenih očetov in po določbah svetih cerkvenih zborov, skrbno podučujejo vernike v tem, kar zadeva priprošnja in iskanje pomoči pri svetnikih, češčenje ostankov in pravo rabo podob; naj jih učé, da svetniki, ki s Kristusom kraljujejo, za ljudij prosijo; in da je dobro in koristno jih ponižno klicati na pomoč in da, kadar hočemo doseči od Boga dobrote po njegovem Sinu Jezusu Kristusu, Gospodu našem, kateri je naš edini Odrešnik in Vzveličar, k njim pribežimo in jih poprosimo za pomoč in prošnjo“. (25. seja.) Ta nauk je sveta cerkev izrekla opiraje se na sveto pismo, na izreke svetih cerkvenih očetov in na starodavno navado svete katoliške cerkve svetnike častiti in na pomoč klicati. — Sv. pismo nam spričuje, da so očaki, sodniki, preroki častili angele in sv. može. Abraham, Lot, Jozuve so se do zemlje priklanjali pred angeli, so padali pred njimi na svoje obraze in jih častili. Abdija, o katerem pravi sv. pismo, da se je bal Gospoda, je padel pred prerokom Elijem na svoj obraz. (III. Kralj. 18, 7.) Sveto pismo stare zaveze nas tudi izrečno opominja, naj hvalimo in častimo slavne može. „Hvalimo sloveče može in naše očake v njih rodovinah... Njih trupla so v miru pokopana in njih imé živi od roda do roda. Njih modrost pripovedujejo ljudstva in njih slavo oznanjuje srenja“. (Sir. 44, 1. 14, 15.) Psalmist pa pravi: „Meni pa so prečastitljivi tvoji prijatelji, o Bog. Njih gospodstvo je zeló potrjeno“ (Ps. 138, 17.) in zopet pravi: „Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih“. (Ps. 150, 1.) Da je angele in svetnike častiti dobro, nam kaže Bog sam, ker jih tudi on časti in ljubi. Kristus je naravnost rekel: „Ako kdo meni služi, naj za menoj hodi; in kjer sem jaz, tam bo tudi moj služabnik. In ako kdo meni služi, ga bo moj Oče počastil“. (Jan. 12, 26.) Drugokrat je rekel: „Kdor pa mene ljubi, bo ljubljen od mojega Očeta“. (Jan. 14, 21.) V skrivnem razodetju beremo: „Kdor premaga, mu bom dal sedeti z menoj na mojemu sedežu“. (Skriv. raz. 3, 21.) Če torej Bog sam tako časti svetnike, nam li ne kaže s tem, da jih častimo tudi mi? — Da je svetnike častiti dobro, nam pričajo cer-

kveni učeniki. Sv. Polikarp piše v listu do smirniške cerkve: „Njega sicer (Jezusa Kristusa) molimo kot Sina božjega, mučence pa častimo kot učence in posnemovavce Gospodove“. Sv. Hijeronim pravi: „Častimo služabnike, da čast služabnikov preide na Gospoda, ki pravi: „Kdor vas sprejme, mene sprejme“. — Sveta cerkev priporoča češčenje svetnikov s tem, da je postavljala svetnikom na čast praznike, ob katerih morajo verniki počivati od hlapčevskih del in se udeželeovati skupne službe božje; ker je služila že od nekdaj svetnikom na čast sv. maše, ker je zidala in posvečevala njim na čast oltarje, veličastne cerkve.

Da je svetnike častiti dobro, potrjuje nam tudi zdrava pamet. „Čast, komur čast“ (Rimlj. 13, 7.), pravimo v narodnem življenju, in hočemo s tem povedati, da moramo tistega častiti, ki je češčenja vreden. Kdor se je odlikoval, bodisi kot umetelnik ali učenjak, bodisi kot moder vladar ali mogočen premagavec, bodisi kot dobrotnik, tega spomin živi in se slavi od roda do roda, od stoletja do stoletja. Ako pa svet časti in slavi tiste, ki so časti vredni, je izvestno tudi prav in dobro, da častimo svetnike, ki so mnogo storili za Boga in njegovo kraljestvo, za sv. vero in njeno razširjenje, za čednostno krščansko življenje, ki so si pridobili s svojimi nauki in lepimi vzgledi nevenljivih zaslug za vse človeštvo, ki so se kot vojščaki Kristusovi hrabro vojskovali, in ki zdaj s Kristusom, Kraljem vseh kraljev, v nebesih kraljujejo.

Angele in svetnike častiti je dobro in koristno, ker je nam v podučenje in spodbujanje. Kdo ne ve, koliko moč ima vzgled? Že stari Rimljani so rekali: „Verba movent, exempla trahunt“, „besede mičejo, vzgledi vlečejo“. Tudi mi potrebujemo, ako hočemo postati krščansko popolni, kakor je dolžnost vsakega kristijana, vzgledov, ki nas vabijo k posnemanju. Sicer imamo nad Kristusom najlepši vzgled popolnosti, ali on, ki ni le človek, ampak tudi pravi Bog, nam je prevzvišen. Ker ne moremo doseči njegove popolnosti, lažje posnemamo svetnike, ki so bili samo ljudje. Svetniki nam takorekeč kličejo s sv. Pavlom: „Bodite moji posnemovavci, kakor sem jaz posnemovavec Kristusov“. (I. Kor. 4, 6.) Lepo piše o tem sv. Janez Krizostom: „Kdo bi ne vedel, da krščanska ljudstva po božjem sklepu zato slovesno obhajajo spomin mučencev, da se njim skaže spodobna čast, nam pa se predočujejo vzgledi čednostij“? Sv. Avguštin pa pravi: „Ako častimo svete mučence, to nam koristi, ne njim; častiti

pa jih, ne da bi jih posnemali, ni nič drugega, kakor lažnjivo se jim približevati“. Kdor torej prav časti svetnike, si mora tudi prizadevati, da jih posnema, da hodi po njihovih stopinjah; ako pa to stori, potem je gotovo češčenje svetnikov za njega prav koristno. Ako angele in svetnike pobožno častimo in kličemo na pomoč v dušnih in telesnih potrebah, si naklanjamo tudi njihovo priprošnjo pri Bogu, kar nam je zopet v veliko korist.

373. Zakaj angele in svetnike častimo in na pomoč kličemo?

Angele in svetnike častimo in na pomoč kličemo:

1. ker so prijatelji božji.

Naš Vzveličar Jezus Kristus je rekel: „Ako kdo meni služi, ga bo moj Oče počastil“. (Jan. 12, 26.) „Kdor ima moje zapovedi in jih izpolnjuje, tisti je, ki me ljubi. Kdor pa mene ljubi, bo ljubljen od mojega Očeta in jaz ga bom ljubil in se mu bom samega sebe razodel“. (Jan. 14, 21.) „Vi ste moji prijatelji, ako storite, kar vam jaz zapovem.“ (Jan. 15, 14.) Angeli spoznavajo s svojim bistrim umom, da je Bog neskončna dobrotā in lepota, zato ga pa tudi neizrekljivo ljubijo; svojo ljubezen pa kažejo s tem, da natančno izpolnjujejo voljo božjo. „Hvalite Gospoda vsi angeli njegovi, močni junaki, ki storite njegovo povelje, ki slušate glas njegove besede. Hvalite Gospoda vse vojne trume njegove, služabniki njegovi, ki storite voljo njegovo.“ (Ps. 102, 20, 21.) Ako pa Kristus pravi, da so tisti prijatelji božji, ki ljubijo Boga in izpolnjujejo njegovo voljo, so izvestno angeli prijatelji božji. Prav isto pa se mora reči o svetnikih. Svetniki so že na zemlji ljubili Boga nad vse ter izpolnjevali iz ljubezni do njega kar najbolj natančno njegovo voljo, ko še ga niso gledali od obličja do obličja, so torej bili že na zemlji njegovi prijatelji. Svetniki pa gotovo zdaj še bolj ljubijo Boga, ko ne gledajo njegovega veličastva kakor v megli, ampak iz obličja v obličje, in gotovo tudi še zdaj izpolnjujejo voljo božjo, zato pa smemo sklepati, da so tudi zdaj še večji prijatelji božji. Kristus je rekel apostolom, katere je imenoval svoje prijatelje (Jan. 15, 15.): „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri me je poslal“. (Luk. 10, 16.) Te besede nam

pričajo, da tisti, ki zaničuje prijatelje božje, zaničuje Boga samega, da pa tudi tisti, ki časti božje prijatelje, časti Boga samega. Kristus je tudi rekel: „Karkoli ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili“. (Mat. 25, 40.) Če torej častimo angele in svetnike, ki niso najmanjši Kristusovih bratov, ampak njegovi izvoljeni prijatelji, li ne častimo s tem Boga samega? Angele in svetnike častimo in na pomoč kličemo:

2. ker nas ljubijo in za nas Boga prosijo.

Angeli nas ljubijo, ker ljubijo Boga, po čegar podobi smo ustvarjeni, in sicer nas ljubijo tembolj, čem čistejša je naša po božji podobi ustvarjena duša; angeli nas ljubijo, ker vejo, da smo vsi otroci enega Očeta, poklicani, da dobimo enkrat v last tiste sedeže, katere so izgubili napuhneni angeli. Ker nas angeli ljubijo, ker so nam vrhu tega za varihe dani, skazujejo nam mnogo dobrot, zlasti pa za nas Boga prosijo. Prerok Caharija nam pripoveduje, kako srčno je molil angel, kateremu je bilo v varstvo izročeno mesto Jeruzalem in druga mesta v Judeji. „Gospod vojskinih trum,“ je molil, „doklej se ne boš usmilil Jeruzalema in Judovskih mest, nad katerimi si se srdil?“ (Cahar. 1, 12.) Nadangel Rafael pa je dejal staremu Tobiju: „Kadar si s solzami molil in si pokopaval mrtve, in si popuščal svoje kosilo in si po dnevi v svoji hiši skrival mrtve, po noči pa pokopaval, sem jaz tvojo molitev pred Gospoda nosil“. (Tob. 12, 12.)

Da nas ljubijo svetniki, ni dvoma. Ko so svetniki bivali še na zemlji, je plamtelo njihovo srce čiste ljubezni do Boga in do bližnjega. Iz ljubezni do Boga in do bližnjega so prehodili mnogi svetniki cele države, da bi iztrebili paganstvo in zasejali seme Kristusove vere, iz ljubezni do Boga in do bližnjega so branili in ohranili sv. vero proti krivovercem, iz ljubezni do Boga in do bližnjega so premnogo trpeli, molili, pisali spodbudne knjige. Svetniki so sicer zdaj v nebesih, vendar so še zmirom udje enega duhovnega telesa, katerega udje smo tudi mi, in katerega glava je Kristus. (I. Kor. 12, 27.) Četudi telesno ločeni od nas, so vendar še naši bratje in sestre, in kakor so nas ljubili tukaj na zemlji in po svojih močeh delovali za naše duše blaginjo, tako nas ljubijo v nebesih še s čistejšo ljubeznijo, in nam še bolj pomagajo, saj vedó, v kolikih nevarnostih se nahaja naša duša, dokler na tem svetu živimo. „Nikar ne mislimo“, pravi

sv. Bernard, „da je ljubezen, katero smo videli delavno na zemlji, v nebesih nehala, ali je uničena, kjer pijeje svetniki pri viru ljubezni, katere so okusili tukaj na zemlji le nekoliko kapljic. Ljubezen teh, ki so šli od nas skozi dolino smrtne sence, se ne more zmanjšati, zakaj ljubezen je močnejša kot smrt“. (De obit. Malach.) Da svetniki v nebesih Boga za nas prosijo, razločno poroča sv. pismo. Tako poroča sv. pismo, da je prerok Jeremija mnogo molil za svoje brate Izraelce tudi po svoji smrti. „Ta je prijatelj bratov in izraelskega ljudstva; ta je, ki mnogo moli za ljudstvo in za vse sveto mesto, Jeremija, prerok božji. (II. Mak. 15, 14.) V skrivnem razodetju beremo tole: „Štiriindvajseteri starašini so padli pred Jagnjetom, in vsi so imeli citre in zlate kupe, polne kadila, kar so molitve svetnikov“. (Skriv. raz. 5, 8.) Da svetniki v nebesih za nas prosijo, nam dokazujejo očitvidni čudeži, ki so se godili in se še godijo na priprošnjo svetnikov, kakor tudi hitra uslišanja molitev na njihovo priprošnjo. Ker svetniki za nas Boga prosijo, so se jim že od prvih časov krščanstva vedno priporočali. V katakombah, kjer so kristijani za časa preganjanja pokopavali svoje mrlične, se nad grobovi mučencev nahajajo napisi, kakor: „Prosi zame!“ „Prosi za svoje brate!“ in enaki, kar nam spričuje vero in navado prvih časov, klicati na pomoč svetnike. Tudi sveti cerkveni očetje, kakor sv. Ciprijan, sv. Bazilij, sv. Hijeronim in drugi spričujejo isto. Sv. Bazilij pravi: „Jaz kličem svetnike, da bi mi po njih, to je po njihovi priprošnji, bil Bog milostljiv in bi dobil odpuščenja svojih grehov“.

Nasprotniki katoliške cerkve nam očitajo, da kratimo s češčenjem svetnikov Bogu dolžno čast, ker jo prenašamo na njegove stvari. Kako je to očitanje krivo, bomo spoznali, če premislimo:

374. Kako se razlikuje češčenje božje od češčenja angelov in svetnikov?

Češčenje božje se bistveno razlikuje od češčenja angelov in svetnikov; moliti smemo namreč edino le Boga, ker je najvišji Gospod, častiti pa se spodobi tudi angele in svetnike, ker so služabniki in prijatelji božji.

Češčenje božje se tako zelo razlikuje od češčenja angelov in svetnikov, kakor se od njih razlikuje Bog, kakor

se razlikuje stvarnik od stvari. Boga častimo kot stvarnika nebes in zemlje, kot najvišjega Gospoda, kot začetnika vsega dobrega, ali mi ga molimo, kar gre edino le Bogu. Svetnikom pa skazujemo mnogo mnogo manjšo čast, zakaj mi jim skazujemo le tisto čast, ki gre stvarem, prijateljem in služabnikom božjim, častimo jih primeroma tako, kakor častimo zveste služabnike božje na zemlji, le bolj srčno. Boga častimo zavoljo neskončnih popolnostij, katere ima sam od sebe, svetnike častimo zavoljo prednostij, katere so prejeli od Boga. Kakor ne kratimo cesarju njegove časti, ako častimo tudi njegove služabnike in prijatelje, prav tako ne kratimo Bogu dolžne časti, ako častimo, kakor se spodobi, angele in svetnike, služabnike in izvoljene prijatelje božje. Kakor tisti, ki ljubi svojega bližnjika, zaradi tega nič manj, ampak še bolj ljubi Boga, tako tudi tisti, ki časti angele in svetnike nič manj, ampak še bolj časti Boga. Kako to? V svetnikih in angelih se zrcali svetost in popolnost božja, po milosti božji so angeli in svetniki, kar so. Če torej častimo angele in svetnike, častimo pravzaprav Boga, kateri je s svojo milostjo v njih in po njih deloval. Zato je rekel sv. Ambrozij: „Kdor časti svetnike, časti Kristusa, kdor pa zaničuje svetnike, zaničuje Kristusa“. Če pred podobami in kipi svetnikov poklekamo, jih zaradi tega še ne molimo, kakor otrok ne moli starišev, ako jih klečč česa prosi. Tudi sv. maša se obhaja svetnikom v čast, vendar se ne daruje njim, ampak daruje se Bogu v zahvalo za milosti, katere je skazoval svetnikom.

375. Kako se razlikuje molitev k Bogu od molitve k angelom in svetnikom?

Molitev k Bogu se razlikuje od molitve k angelom in svetnikom tako: k Bogu molimo, da nam pomaga s svojo vsemogočnostjo; angele in svetnike pa kličemo na pomoč, da nam pomagajo s svojo prošnjo pri Bogu.

Ako molimo k Bogu, prosimo naravnost njega, da nam pomaga s svojo vsemogočnostjo, ker nas sv. vera uči, da je on začetnik in vir vse dobrote, ki nam zaradi tega tudi vse dobro podeliti more. Ako molimo k angelom in svetnikom, ne prosimo, da bi nam oni pomagali iz lastne

moči, zakaj iz lastne moči ne morejo nič hudega od nas odvrniti, nam ne morejo skazati nobene dobrote, pač pa lahko Boga prosijo, da nam pomaga s svojo vsemogočnostjo. Če torej molimo k angelom in svetnikom, prosimo pomoči pravzaprav Boga, toda ne naravnost, kakor pri molitvi k Bogu, ampak prosimo ga po priprošnji angelov in svetnikov. K Bogu molimo: „Usmili se nas!“ k angelom in svetnikom pa: „Prositate za nas!“ da bi s svojo mogočno priprošnjo podpirali naše slabe prošnje, da bi bile tem preje in tem gotoveje uslišane. Tako je prosil sv. Pavel prve kristijane, da naj ga podpirajo s svojo priprošnjo pri Bogu, ko jim je pisal: „Prosim vas tedaj, bratje! po Gospodu našem, Jezusu Kristusu in po ljubezni sv. Duha, da mi pomagata v svojih molitvah zame pri Bogu“. (Rimlj. 15, 30.) Sv. Hijeronim je prosil sv. Pavlo: „Podpiraj s svojimi molitvami visoko starost svojega častivca; tvoja vera in tvoja dela te združijo s Kristusom, njemu blizu boš lažje dosegla, za kar prosiš“. (Epitaph. s. Paul.)

Z v r š e t e k.

Dobro in koristno je angele in svetnike častiti, ker so služabniki in prijatelji božji, ker nas tako češčenje vnema in spodbuja k posnemanju njihovih čednostij. Dobro in koristno je angele in svetnike klicati na pomoč, ker je njihova priprošnja za nas silno močna. Častimo jih zaradi tega, kličimo pa jih tudi na pomoč v vseh dušnih in telesnih potrebah, da pomore njihova moč naši slabosti. Posnemajmo pa tudi čednosti svojih nebeških prijateljev! „Svetniki morajo nekoliko svojih čednostij v nas najti, da prosijo za nas pri Bogu“, pravi sv. Avguštin. (Sermo 181 de temp.) Ako bodo svetniki podpirali našo slabost s svojimi priprošnjami, mi pa posnemali njihove čednosti, prišli bomo tudi v njihovo družbo v nebesa. Amen.

79. Krščanski nauk.

Katoliški kristijani častijo in kličejo na pomoč vse angele in svetnike, ker so prijatelji božji, ker nas ljubijo in za nas Boga prosijo. Katoliški kristijani častijo razne vrste nebeških duhov; oni častijo očake, ki so v sredi med spa-

čenimi malikovavci ohranili vero v enega samega Boga in upanje na obljubljenega Odrešenika; oni častijo preroke stare zaveze, ki so napovedovali prihodnjega Vzveličarja ter z gorečimi besedami in vzgledi ljudi svarili in opominjali; oni častijo sv. apostole, ki so se razšli po svetu oznanjevat Kristusov nauk in so ž njim predrugačili obličje zemlje; oni častijo neštevilne mučence, ki so žrtvovali svoje življenje za Kristusov nauk; oni častijo neštevilne trume spoznavcev — cerkvenih očetov, škofov, mašnikov, redovnikov — ki so živeli le za Boga in bližnjega ter širili božje kraljestvo na zemlji; oni častijo sv. device, ki so ohranile lilijo deviške čistosti do konca svojega življenja neoskrunjeno. Vse angele in svetnike častimo in kličemo na pomoč, toda ne vseh enako. Druga je svetloba solnca, druga svetloba lune, in druga svetloba zvezd; zvezda se namreč od zvezde razloči po svetlobi“, piše sv. Pavel. (I. Kor. 15, 41.) Kakor se razlikujejo zvezde nebeške po svoji svetlobi, tako se razlikujejo svetniki po svoji svetosti. Svetnike kateri so dosegli večjo svetost, in imajo torej v nebesih njihove priprošnje večjo moč, tudi bolj častimo in jih rajše kličemo na pomoč.

376. Koga pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo?

Pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo preblaženo Devico Marijo.

Ko je Elizabeta pozdravila Marijo kot Mater božjo, zapela je Marija prelepo zahvalnico, v kateri je tudi rekla: „Glej, odslej me bodo srečno imenovali vsi rodovi.“ (Luk. 1, 48.) Te Marijine besede so se do pičice izpolnile. Za Bogom častimo Marijo najprej in najbolj pred vsemi angeli in svetniki. Marijo so častili, ko je še na zemlji živela. Počastil jo je na božje povelje nadangel Gabrijel: „Češčena, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami“ (Luk. 1, 26.); enako jo je častila njena teta Elizabeta (Luk. 1, 42.), častil jo je Jezus Kristus, kakor časti vsak dober otrok svojo mater, častili so jo izvestno tudi Jezusovi učenci, častila jo je žena, ki je vskliknila: „Blagor telesu, katero je tebe nosilo, in prsim, katere si sesal!“ (Luk. 11, 27.) Še bolj pa častijo Marijo sedaj, ko kraljuje v nebesih s svojim Sinom,

Jezusom Kristusom. Mariji na čast se zida največ in najlepših cerkev in kapel, Mariji na čast se zlagajo najlepše pesmi in napevi, slikarji in kiparji narejajo Mariji na čast prelepe podobe in kipe, pridigarji, mnogoteri prazniki in bratovščine povzdigujejo in pospešujejo Marijino češčenje, v palačah knezov in bogatinov, kakor v ubornih kočah revežev se glasi Marijina čast in hvala od roda do roda. Saj pa imamo tudi vzrokov dovolj, da preblaženo Devico Marijo pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo.

377. Zakaj preblaženo Devico Marijo pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo?

Preblaženo Devico Marijo pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo:

1. ker je mati božja.

To resnico nam je Bog oznanil po nadangelu Gabrijelu, ki je rekel Mariji: „Glej! spočela boš v svojem telesu in rodila Sinú, in imenuj njegovo ime Jezus. Ta bo velik in Sin Najvišjega imenovan.“ (Luk. 1, 31, 32.) In dalje je rekel: „Sveti Duh bo prišel v te, in moč Najvišjega te bo obsenčila; in zaradi tega bo Sveto, kar bo rojeno iz tebe, imenovano Sin božji.“ (Luk. 1, 35) Elizabeta pa je pozdravila Marijo kot mater svojega Gospoda, rekoč: „Od kod to meni, da pride mati mojega Gospoda k meni?“ (Luk. 1, 43.) „Ako je naš Gospod Jezus Kristus Bog“, vprašuje sv. Ciril, „kako bi ne bila Devica, ki ga je rodila, božja porodnica?“ Edino Marija sme in more imenovati Njega svojega Sina, katerega Oče je Bog, edino ona mu more reči, kakor Oče nebeški: „Moj sin si ti“, (Ps. 2, 7.) jaz tvoja mati. Kolika čast je to! Velika čast je posvetnih vladarjev, katerim služi na tisoče in tisoče podložnikov, a večja je čast Marijina. Še večja, kakor čast posvetnih vladarjev, je čast angelov in svetnikov božjih, a večja je čast Marijina; zakaj angeli in svetniki, dasitudi so nebeški knezi, so vender samo služabniki in prijatelji božji in več ne morejo postati, Marija pa je mati Njega, katerega molijo neštevilna krdela angelov in svetnikov kot Boga, kateri je Gospod gospodov, Kralj kraljev.

„Hočeš spoznati, kakšna je mati, uči se poprej spoznati, kakšen je Sin!“ pravi sv. Avguštin. „Le zavoljo tega, ker je Marija mati božja“, pravi sv. Anzelm, „presega vso velikost, ki si jo za Bogom misliti ali imenovati moremo.“ „Marija je mati božja“, piše sv. Bonaventura, in s tem je dosegla neskončno čast. Bog bi bil sicer lahko ustvaril večji svet, kakor je sedanjí; on bi bil mogel ustvariti večje nebo, kakor je ono nad nami, ali večje matere ne more ustvariti, kakor je mati božja.“ (In spec. c. 8.) Lepo pravi tudi sv. Peter Damijanov: „Kaj je večjega, kakor Devica Marija, ki je obsegala velikost neskončnega Boga v svojem telesu? Poglej na serafíne, in videl boš, da vse, kar je večje, je vender manjše, kakor Devica, katere ne presega nihče drugi, kakor On, ki jo je ustvaril.“ Marija sama pripisuje vso čast, katero ji bodo kedaj skazovali temu, da je mati božja, kakor nam spričuje njena zahvalnica, v kateri pravi: „Moja duša povelíčuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojem Vzvelíčarju; ker se je ozrl na nizkost svoje dekle; zakaj glej! odsehmál me bodo srečno imenovali vsi narodi. Zakaj velike reči mi je storil On, ki je mogočen, in sveto njegovo imé.“ (Luk. 1, 46—49.) Uprav to, ker je Marija mati božja, je vzrok, da pravoverni kristijani Marijo bolj častijo, kakor vse angele in svetnike, da ne nehajo razglaševati in razširjati njene slave; zakaj kdor časti Jezusa Kristusa, častiti mora tudi njegovo mater, in kdor mater ne časti, tudi Sina ne časti. Kristijani častijo jaslice, v katerih je ležal Vzvelíčar sveta kot majhino dete, častijo obleko, katero je nosil, žreblje, ki so ga prebodli, križ, na katerem je visel; kristijani imajo v časti svete kraje, v katerih je Kristus bival, kako pa bi ne častili Marije, katera je Jezusa rodila in redila? Za Bogom ima Marija prvo, pa tudi največjo pravico do naše ljubezni in našega češčenja, ker je mati božja.

Marija pa je tudi naša mati. Odkar je Jezus Kristus na gori Kalvariji rekel s križa svoji materi: „Žena, glej tvoj sin!“ in sv. Janezu: „Glej, tvoja mati!“ (Jan. 19, 7.) je postala Marija duhovna mati vseh kristijanov, zakaj sv. Janez je bil po mnenju sv. Avgústina namestnik nas vseh. Marija je druga boljša Eva, druga boljša mati človeškega rodu, in kar je prva pokvarila s svojo nepokorščino, popravila je druga s svojo pokorščino. Marija skrbi, ker je naša mati, bolj za naše vzvelíčanje, kakor vsi angeli in svetniki. „Za

Kristusom“, pravi sv. German, „nima nihče tolike skrbi za nas, kakor Marija“, Ako pa je Marija tudi naša mati, ki nas bolj ljubi in bolj za nas skrbi, kakor vsi angeli in svetniki, ali ni naša dolžnost, da jo pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo? — To je treba tudi zaradi tega:

2. ker po svoji milosti in svetosti presega vse angele in svetnike.

Bog deli svoje milosti različno, kakor so vsakemu po njegovem stanu potrebne, v katerega ga je Bog poklical. Višji namreč, ko je kak stan, temvečje dolžnosti tudi ima. Ker pa Bog nobenih dolžnostij ne naloži, ne da bi dal tudi tiste milosti, ki so potrebne za izpolnjevanje stanovskih dolžnostij, je gotovo, da višji ko je kak stan, tem večje so tudi milosti. Marijina čast pa presega čast vseh angelov, zato pa je tudi več milostij prejela, kakor vsi angeli. Zato je tudi rekel nadangel Gabriel: „Češčena, milosti polna“, ker je je prejela od Boga posvečujočo milost, kakor tudi druge dejanske milosti v najvišjej meri. Sv. Tomaž Akvinski pravi: „Preblažena Devica je prejela tako obilne milosti, da je dajavcu milostij najbližja; zato pa je tudi spočela njega, ki je poln milosti.“ Veliki bogoslovski učenik Suarez pa pravi: „Marija je v prvem trenutku svojega spočetja prejela več milostij in prednostij, kakor vsi angelski kori, ker jo je Bog tudi bolj ljubil, kakor vse . . . angelske duhove.“

Ako presega Marija po svoji milosti in svetosti vse angele, presega še bolj vse svetnike. Vsak svetnik je imel nad seboj izvirni greh, in vsak je moral reči, kakor kralj David: „Glej, v hudobiji sem spočet, in v grehih me je spočela moja mati“, (Ps. 50, 7.) Marija pa je bila, kakor nas razločno uči sv. vera, obvarovana izvirnega greha, in to po posebni milosti božji z ozirom na zasluženje Jezusa Kristusa. (Glej vpr. 102. katekizma.) Zaradi tega veljajo o njej besede: „Vsa si lepa, prijateljica moja, in madeža ni na tebi.“ (Vis. pes. 4, 7.) Eva je bila od Boga odločena za mater vseh živih, druga Eva, Marija, je bila odločena za mater božjo. Ako pa je Bog ustvaril mater vseh živih v stanu posvečujoče milosti, kako ne bi ustvaril Marije, matere božje in duhovne matere prenovljenega človeštva v stanu milosti? Ali ne sprevidi že naša pamet, da mora tako biti? Vsi svetniki, tudi

tisti, ki so ohranili krstno nedolžnost, so vendar le imeli slabosti in male grehe, Marija pa ni nikdar omadeževala svoje duše niti z najmanjšim grehom. Kaj pa naj rečem o čednostih preblažene Device Marije? Sv. Frančišek Salezij pravi: „Življenje preblažene Device je bilo neprestano napredovanje od čednosti do čednosti.“ Ker na Mariji ni bilo nobene nepopolnosti, in je zvesto sodelovala z milostjo božjo, se je tudi njena posvečujoča milost vedno pomnoževala. In če je Marija že v prvem trenutku svojega spočetja prejela več milostij, kakor vsi angeli in svetniki, kako sveta in pravična je morala biti še le ob koncu svojega življenja! Sv. Tomaž iz Vilanove pravi: „Karkoli je imel kak svetnik posebnega, to je imela tudi Marija. Ona je bila potrpežljiva, kakor Job, pohlevna kakor Mojzes, verna kakor Abraham, čista kakor Jožef, ponižna kakor David, modra kakor Salomon, goreča kakor Elija; v njej je bila čistost devic, pogumnost mučnikov, pobožnost spoznovavcev, modrost učnikov, zaničevala je svet kakor puščavniki, imela je vse darove svetega Duha.“

Ako angeli in svetniki zaradi svojih milostij in svetosti zaslužijo, da jih častimo, koliko bolj zasluži še le Marija, ki presega po svoji milosti in svetosti vse angele in svetnike, da jo častimo! Kakor je Marijino srce bilo vneto čiste ljubezni do Boga, in mu je zaradi tega darovala vse svoje misli, želje in vsa svoja dejanja. Tako storimo tudi mi. Ohranimo si milost božjo, sodelujmo ž njo, kakor Marija, da bomo v dobrem napredovali in dosegli resnično svetost!

Preblaženo Devico Marijo pred vsemi angeli in svetniki posebno častimo in na pomoč kličemo:

3. ker njena priprošnja največ premore pri Bogu.

Mnogo premorejo pri Bogu angeli in svetniki, ker so prijatelji božji, a več premore Marija, ker je mati božja. Če bi imeli prošnjo do kakega kralja, pa bi se obrnili do njegove matere, katero kralj presrečno ljubi, ali mislite, da ne bi uslišal njene priprošnje, ako bi mu bilo količkaj mogoče? Ali pa mislite, da Bog ne bo uslišal priprošnje Marijine, katero gotovo presrečnejše ljubi, kakor vsak človek svojo mater. Ko je prišla Betzabeja k svojemu sinu Salomonu, „je kralj vstal in ji je šel naproti, ter si ji je globoko priklonil,

in je sedel na svoj prestol; in pristavil se je prestol kraljevi materi, ki je sedla na njegovo desnico. In mu je rekla: Majhino prošnjo imam do tebe; nikar ne osramoti mojega obličja! In kralj ji je rekel: Prosi, moja mati; zakaj, ne spodobi se, da bi odvrčeval tvoje obličje“, (III. Kralj. 2, 19. 20.) (da bi te ne uslišal). Mnogo bolj kakor Salomon svojo mater čisla in ljubi Jezus Kristus Marijo. Ona sedi zdaj v nebesih na desnici svojega Sina kot kraljica angelov in svetnikov na častitljivem prestolu. Ako tedaj pri svojem Sinu za koga prosi, ali ne bo tudi on vstal iz svojega prestola in rekel z dostojno spoštljivostjo: „Prosi, moja ljuba mati, Sina za kar hočeš; zakaj ne spodobi se, da bi odvrčeval od tebe svoje obličje in ti odrekel kako prošnjo?“ „Brez dvoma“, piše sv. Bernard, „bo Sin uslišal mater, tak Sin tako mater.“ (De Nat. BMV.) Jezus Kristus je rekel: „Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, dal vam bo.“ (Jan. 16, 23.) Sveti cerkveni učeniki pa pravijo, da karkoli bomo Jezusa prosili v Marijinim imenu, nam bo dal, in sicer zaradi tega, ker je Mariji, svoji materi prav tako pokoren zdaj, ko je v nebesih, kakor ji je bil pokoren, ko je še na zemlji živel (Luk. 2, 51.) Da, sv. Arzelin trdi celó, da včasi prej dosežemo od Boga, ako ga za kaj prosimo v imenu matere njegovega Sina, kakor v imenu sinovem, in sicer zaradi tega, ker je sicer Bog poln usmiljenja, ob enem pa tudi neskončno pravičen, in njegova pravičnost včasi zadržuje njegovo usmiljenost, Marija pa je usmiljenost sama, katere ničesar ne ovira.

Marija tudi zaradi tega največ premore, ker je za Bogom najsvetejša med vsemi nebeščani. Ako namreč svetniki mnogo premorejo pri Bogu s svojo priprošnjo, ker so si to zaslužili s svojo svetostjo, ali ne bo Marija mnogo več premogla, ker presega njena svetost, svetost vseh angelov in svetnikov? Kolikor večja je svetost, toliko večja je tudi moč priprošnje. Da, če Bog usliši spokornega grešnika, ki kliče k njemu, ali mislite, da Marije ne bo uslišal, ki je bila najsvetejša, najpravičnejša? Ker Marija pri Bogu silno veliko premore s svojo priprošnjo, imenujejo jo cerkveni učeniki prosečo vsemogočnost.“

Marija tudi rada pomaga. Ona je pomagala s svojo priprošnjo, ko je še na zemlji živela, ona rada pomaga sedaj, ko biva v nebesih. Kdo bi mogel prešteti bolnike, ki so okrevali na priprošnjo Marijino? Kdo jetnike, ki so bili po njej rešeni? Kdo bi mogel prešteti zmage, katere so si pri-

borili krščanski vojskovodje na priprošnjo Marijino? Koliko grešnikom je Marija izprosila resnično spreobrnjenje in popboljšanje? Koliko pravičnikom veliko zdržnost, zmago nad hudimi strastmi, popolnost in stanovitnost do konca? Ker je moč Marijine priprošnje tolika, in ker je Marija mati vsega usmiljenja, zato nas opominjajo sv. cerkveni učeniki, da bi se v vseh potrebah k njej zatekali. „V tvoji roki“, pravi sv. Peter Damijanov Mariji, „so vsi zakladi usmiljenja Gospodovega; zakaj bi te torej, o preblážena Devica ne imenoval zakladnico nebeško“?

Z v r š e t e k.

Preljubljeni v Gospodu! Castite Marijo, saj je ona za Bogom vredna največje časti, ker je mati božja in ker presega po svoji milosti in svetosti vse angele in svetnike. Priporočajte se Mariji, saj njena priprošnja pri Bogu največ premore, saj Marija tudi rada pomaga. Od deviške krščanske mučenice, ki je v prvih časih krščanstva prosila Marijo, naj ji izprosi milost premagati zalezovavce čistosti, do otroka, ki danes pred Marijinim oltarjem kleči ter prosi, da bi mu Marija s svojo priprošnjo varovala nedolžnost, do grešnika, ki jo prosi, da bi mu vrnila izgubljeno čednost, še ni bilo slišati, da bi Marija koga zapustila, ki je pod njeno varstvo pribežal, nje pomoči prosil in se njeni priprošnji priporočal. Zato, predragi, priporočajte se ji vsi! Priporočajte se ji vi otroci, da bi ostali čisti in nepopačeni, priporočajte se ji vi mladeniči in dekleta, da bi premagali vse skušnjave, ki vas vabijo v greh, priporočajte se ji vi, krščanski starši, da bi mogli prav izvrševati svoje težke dolžnosti in srečno vzveličati sebe in svoje otroke, priporočajte se ji vi, grešniki, s skesanim srcem, da bi vam izprosila milost spreobrnjenja in prave pokore, priporočajte se ji sploh vsi, da bi bila vaša priprošnica v solzni dolini in vas srečno privedla k svojemu Sinu v sveta nebesa. Amen.

80. Krščanski nauk.

Katoliški kristijani molijo Boga kot najvišjega Gospoda nebes in zemlje, častijo pa tudi angele in svetnike, ker so služabniki in prijatelji božji, a pred vsemi angeli in svetniki posebno častijo in kličejo na pomoč prebláženo Devico

Marijo, in sicer zato, ker je mati božja, ker presega po svoji milosti in svetosti vse angele in svetnike, in ker njena priprošnja največ premore pri Bogu. Razven tega se častijo v sv. katoliški cerkvi še svetinje in svete podobe.

378. Kaj so svetinje?

Svetinje so:

1. ostanki trupel svetnikov.

Ako se pokoplje mrtvo truplo, meso kmalu strohni, kosti pa se navadno dolgo časa ohranijo, zlasti ako se dobro shranijo. Tako so večkrat izkopali kosti svetnikov in jih shranili skrbno, da bi jih obvarovali trohnobe. Ostanki trupel svetnikov so torej zlasti kosti, bodisi celo skostje, ali kaka roka, noga, glava, ali tudi samo ena koščica, pa tudi drugi ostanki trupel, n. pr. kri, jezik, pepel i. t. d. Nahajajo se še tudi popolnoma nestrohnena trupla, ki še imajo isto meso, kakor v življenju, četudi se je posušilo. Tako je še nestrohneno truplo sv. Frančiška Ksaverija, sv. Klare, sv. Marjete Kortonske in drugih svetnikov in svetnic. — Svetinje so:

2. reči, ki so bile v bližnji dotiki s Kristusom ali s svetniki, na primer sveti križ Kristusov.

Reči, ki so bile v bližnji dotiki s Kristusom ali s svetniki, so takorekoč po njih posvečene, zato pa se prištevajo tudi svetinjam. Take reči so na primer: križ Kristusov, na katerem je umrl za odrešenje sveta, in katerega je našla cesarica Helena; krona Kristusova, katero je pridobil sveti Ludovik, francozki kralj, za drage denarje in jo shranil v neki kapelici v Parizu; sulica, s katero je odprl vojak Kristusovo stran, in katera se sedaj nahaja v cerkvi sv. Petra v Rimu; suknja Kristusova, za katero so pri njegovi smrti vadjali, katera je sedaj v Trijeru; potni prt, katerega je podala sv. Veronika Vzeličarju, nosečemu križ na goro Kalvarijo, kateri je v cerkvi sv. Petra v Rimu.

Reči, ki so bile v dotiki s svetniki, je vse, česar so se svetniki posluževali, kakor postavim pri mučenikih razno mučilno orodje, pri drugih svetnikih njihova obleka, njihove knjige, posode, orodja i. t. d.

Svetinje ali sv. ostanke so v katoliški cerkvi vedno častili. Da so kristijani imeli v visoki časti reči, ki so bile v bližnji dotiki s Kristusom, spoznamo iz tega, ker so jih skrbno ohranili do današnjega dne, ker je sv. cerkev tem rečem na čast postavila posebne praznike, kakor na primer praznik najdenja in praznik povišanja sv. križa, praznik sv. Rešnje Krvi, praznik trnjeve krone, sulice in žrebljev i. t. d. Pa tudi svetinje svetnikov bile so vsigdar v katoliški cerkvi v visoki časti. Ko sta sv. Ignacija, škofa Antijohijskega, raztrgala dva leva, so njegovi spremljevalci po noči skrbno pobrali ostale kosti in jih prenesli v Antijohijo. (Act. s. Ign. n. 6.) Kristijani, ki so bili priče smrti sv. Polikarpa, katerega so zažgali na grmadi, so pobrali z grmade pepel in še ostale kosti ter jih shranili bolj skrbno, kakor drage bisere. S smrtno nevarnostjo so skušali prvi kristijani dobiti v roke trupla mučenikov ali vsaj kak drug ostanek, in zaradi tega so šli na morišče in nastregli mučeniško kri v kupice, steklenice, ali namakali v njo svoje robce, gobe ter z vso častjo pokopavali trupla mučencev. Svetinje so poljubovali, k njim romali, jih nosili v slovesnih obhodih s kraja v kraj in služili nad njihovimi grobovi sv. mašo. Ko je nehalo preganjanje kristijanov, so začeli nad grobovi mučenikov zidati prekrasne cerkve. Dandanes morajo v vsak altar biti vzdane svetinje, da se na njem sme služiti sv. maša.

Razven svetinj častijo katoliški kristijani tudi sv. podobe, ki nam predstavljajo Jezusa, ali Marijo, ali kakega angela, ali kakega svetnika, ali pa tudi kak dogodek iz življenja Jezusovega in njegovih svetnikov. Da so že v prvih časih krščanstva imeli in častili sv. podobe, nam spričuje zgodovina. Tako se pripoveduje, da je neki že evangelist Luka naslikal Mater božjo z detetom Jezusom; v katakombah se nahajajo na stenah podobe Matere božje in druge podobe. V 4. stoletju je bilo češčenje podob že splošno, tako da je sv. Gregorij Veliki pisal: „Slike se na stenah narejajo, da morejo ti, ki brati ne znajo, vsaj na stenah brati, kar v bukvah ne znajo.“ Trije grški cesarji so napenjali vse moči, grozovito mučili kristijane, da bi zatrli češčenje sv. podob, a ni se jim posrečilo.

379. Ali ne grešimo zoper prvo božjo zapoved, ako častimo svetinje in podobe svetnikov?

Ako častimo svetinje in podobe svetnikov, ne grešimo zoper prvo božjo zapoved, ker jih ne molimo.

Kakor češčenje svetnikov in svetnic božjih, tako grajajo drugoverci pri katoličanih tudi češčenje svetinj in svetih podob, a po krivici. Ljudje imajo v časti, kar so dobili od svojih prednikov, od starišev, znancev, prijateljev, na primer kako molitveno knjigo, rožni venec, križ, a jim vendar ne bo nihče očital, da se pregrešijo zoper prvo božjo zapoved, da malikujejo. Kako bi potem bilo pregrešno, ako imamo v časti reči, ki so bile v bližnji dotiki s Kristusom ali s svetniki, ako imamo v časti sv. ostanke, saj jih ne molimo? Ako častimo svetinje, tudi ne pričakujemo od njih kake pomoči, ampak pomoč pričakujemo od Boga na priprošnjo onih, katerih svetinje imamo v časti.

Priden otrok časti podobo svojih roditeljev, prijatelj podobo svojega prijatelja, dobri podložniki podobo svojega vladarja; najstarejši narodi so častili spomin slavnih junakov, modrijanov in državnikov s tem, da so jim stavili spominike na javnih krajih, in ta navada se je ohranila do današnjega dne. Svetniki so bili najhrabrejši junaki, ki so premagali same sebe, zapeljivi svet in zalezovanje hudobnega duha, zato pa gotovo tudi zaslužijo, da se njihov spomin časti in slavi v svetih podobah. Malikovavci so podobe, katere so si sami narejali, molili, po božje častili. Ker so Izraelci z malikovavci prišli večkrat v dotiko in so bili tudi še premalo izobraženi, je bila nevarnost, da bi se dali malikovavcem zapeljati in tudi izrezane podobe častili, velika, zaradi tega jim je tudi Bog prepovedal, delati si izrezane podobe, da bi jih molili. (II. Mojz. 20, 5.) Vender popolnoma Bog ni prepovedal imeti podob, zakaj iz sv. pisma vemo, da je dal Mojzes na božje povelje napraviti na škrinjo zaveze dva kerubima, katera so Izraelci s škrinjo zaveze vred, ki jih je spominjala pričujočnosti božje, pobožno častili; vemo tudi, da so častili bronasto kačo, predpodobo križanega Odrešenika. Kristijani, ki so o Bogu bolje podučeni, kakor so bili Judje, ki niso tako v nevarnosti, da bi jih pagani zapeljali

v malikovanje, tudi niso v nevarnosti, da bi molili podobe, zato pa jim je dovoljeno podobe imeti in častiti.

Med vsemi podobami je pri kristijanih najbolj v časti sv. razpelo, nekdanje znamenje sramote, zdaj znamenje našega odrešenja. Sv. križ se sveti na kronah kraljev in cesarjev, blišči na prsih škofov, podeljuje se kot znamenje posebnih zaslug, nahaja se v cerkvah, nahaja se v hišah plemenitnikov in revežev. Zraven sv. križa opažamo pogosto podobe prečiste Device Marije in drugih svetnikov in svetnic božjih.

380. Zakaj častimo svetinje?

Svetinje častimo:

1. ker je Bog ž njimi storil mnogo čudežev.

Sv. pismo kakor tudi cerkveni očetje nam pripovedujejo o čudežih, katere je Bog delal po svetinjah. O preroku Elizeju pravi sv. pismo: „Nobena beseda ga (Elizeja) ni premagala, še celó njegovo mrtvo truplo ga je ko preroka oznanjevalo. V svojem življenju je delal grozne reči in po smrti je delal čudeže.“ (Sir. 48, 14, 15.) Po njegovi smrti se je zgodilo to-le: „Roparji so iz Moaba prišli v deželo tisto leto. Neki pa, ki so pokopali človeka, so videli roparje in vrgli so mrliča v Elizejev grob. In ko se je bil dotaknil Elizejevih kostij, je oživel človek in je stal na svojih nogah.“ (IV. Kralj 13, 20. 21.) O sv. Pavlu pripoveduje dejanje apostolov: „In čudeže ne majhine je delal Bog po Pavlovih rokah, tako da so tudi pôtné rute od njegovega života in pasove na bolnike pokladali; in bolezni so jih popustile. in hudobni duhovi so šli iz njih.“ (Dej. ap. 19, 11. 12.) Sv. očetje, kakor Epifanij, Bazilij, Gregorij Nacijancenski, Ambrozij, Avguštin in mnogi drugi govorijo v svojih spisih o čudežih, ki so se za njihovega časa godili po svetinjah. „Dan na dan se godijo taki čudeži“, pisal je sv. Krizostom. „Kristus Gospod“, pravi sv. Janez Damaščan, „nam je odprl v svetih ostankih studence vzveličanja, iz katerih nam priteka mnogo dobrot... Bolniki se ozdravljajo, slepi spregledujejo, gobovi se očiščujejo, skušnjave in žalost izginjajo“. Taki čudeži pa se niso godili le v prvih časih krščanstva, marveč v vseh časih, in se godijo še dandanes na krajih,

kjer se shranjujejo in pobožno časté sveti ostanki. Po čudežih je torej Bog pokazal, da mu je češčenje svetinj ljubo, nam pa koristno. — Svetinje častimo:

2. ker so bila telesa svetnikov svetišča svetega Duha, so jim pomagala čednostno živeti ter bodo poveljučana vstala.

Človeško telo ni samo prebivališče neumrjoče, po božji podobi ustvarjene duše, ni samo njeno orodje, ampak je celo svetišče svetega Duha. Skoraj bi tega ne verjeli, ako bi nam sv. pismo samo tega ne potrjevalo. Sv. Pavel piše: „Ali ne veste, da ste tempel božji, in da Duh božji v vas prebiva?“ (I Kor. 3, 16.) In kakor bi še ne bil dovolj jasno povedal te resnice, pravi še enkrat: „Ali ne veste, da so vaši udje tempel svetega Duha, kateri je v vas, katerega imate od Boga, in da niste svoji?“ (I. Kor. 6, 19.) Po prejemanju sv. zakramentov se ne posveti samo človekova duša, ampak tudi njegovo telo, zakaj milosti, ki jih prejema duša, ji dotekajo takorekoč skozi telo. Na našo glavo se izlije krstna voda, naše telo se mazili s svetim oljem in s sv. krizmo, na naš jezik se položi Jezus Kristus v podobi kruha in prebiva tako dolgo v našem telesu, dokler podoba ni povžita in spremenjena. Telo kristijanovo je torej, ako ga ni oskrunil in omadeževal z grehi, častljivo. Zaradi tega je sv. cerkev prepovedela zažigati mrliča, zaradi tega pokopava nje, ki so umrli krščansko, s sv. obredi v zemljo. Ako pa so že telesa pravičnih kristijanov sploh častljiva, koliko bolj so še le častljiva trupla svetnikov, ki so se tako skrbno ogibali vsakega greha! Ako ima sv. cerkev trupla vernikov sploh v časti, kako bi ne častila še posebej trupla svetnikov? — Telesa svetnikov so pomagala njihovi duši čednostno živeti. Ako kdo moli, je seveda duša, ki na Boga misli, ki ga priznava za najvišjega Gospoda i. t. d., ali tudi telo, kakor usta, roke, kolena sodelujejo pri molitvi; ako se kdo posti, seveda duša na to misli, a pomaga ji telo, ki izvrši, kar mu duša velewa, ter se zdrži mesnih jedij, si pritrga pri jedi; ako kdo miloščino deli, seveda duša to sklene, a telo ji pomaga. Kako se mora razven duše zatajevati telo, ako si hoče človek ohraniti sveto čistost! Kakor vsakemu človeku pomaga telo čednostno živeti, opravljati razna dobra dela, tako je telo še posebej pomagalo svetnikom, med katerimi so mnogi kot

mučenci darovali svoje telo v smrt za Boga, ali pa s pokoro in drugimi čednostmi Bogu tako služili, da so dosegli posebno stopnjo popolnosti. Ali taka telesa ne zaslužijo, da se imajo v časti? — Bog povelečuje svetinje svetnikov že na tem svetu. V življenju svetnikov namreč beremo, da je od mnogih trupel svetnikov po smrti izhajal prijeten duh, da so trupla mnogih svetnikov še nestrohnena, četudi je od njihove smrti preteklo že več sto let. Še bolj bodo povelečana trupla svetnikov ob vstajenju mrtvih. „Jezus Kristus“, piše sv. Pavel „bo premenil naše revno telo, ker je bo upodobil svojemu častitljivemu telesu.“ (Filiplj. 3, 21.) Drugje pa piše isti apostol o telesih ob vstajenju mrtvih: „Seje se v trohljivosti, vstalo bo v nestrohljivosti; seje se v nečasti (v podobi smrti), vstalo bo v časti; seje se v slabosti, vstalo bo v trdnosti. Seje se živalsko telo, vstalo bo duhovno telo.“ (I. Kor. 15, 42—44.) Ako pa Bog sam že na tem svetu povelečuje trupla svetnikov in jih bo ob vstajenju mrtvih povelečal še mnogo bolj, kdo bi mogel dvomiti, da je Bogu všeč, ako tudi mi častimo sv. ostanke?

381. Zakaj častimo svete podobe?

Svete podobe častimo, ker nam predstavljajo nekaj častitljivega; čast pa, katero jim skazujemo, ni namenjena samo podobi, temveč v prvi vrsti temu, kar predstavlja podoba.

Svete podobe nam predstavljajo nekaj častitljivega, postavim: Jezusa Kristusa, ali Marijo, ali kekega angela ali svetnika, ali kaj drugega častitljivega. Svete podobe nas torej spominjajo tega, kar predstavljajo, kakor spominja podoba starišev otroka na stariše, one nam pomagajo, da si lažje napravimo v duhu podobo tega, kar predstavljajo. Ker nam torej svete podobe predstavljajo nekaj častitljivega, so s tistim v nekaki zvezi, zato jih častimo. Toda čast, katero jim skazujemo zaradi tega, ni namenjena samo podobi, ampak v prvi vrsti temu, kar predstavlja podoba. Ako kako podobo torej častimo, je ne stavimo v tisto vrsto, ji ne skazujemo tiste časti, kakor temu, kar predstavlja, ampak le nekoliko, ker je v zvezi s tem, kar predstavlja; pravzaprav pa čast skazujemo temu, kar predstavlja podoba. Ako imajo otroci kako podobo rajnih starišev, jo imajo v časti. S tem pa ni

rečeno, da imajo v časti popir ali barvo, iz katerih je podoba narejena, ampak v časti imajo pred vsem očeta in mater, katera jim podoba predočuje. Prav tako tudi kristijani, ako kaki sveti podobi skazujejo čast, ne skazujejo tiste lesu ali kamnu ali popirju in barvi, iz katerih je podoba narejena, ampak skazujejo čast temu, kar predstavlja podoba. Ako kristijan pred podobo svetega križa ali pred podobo kakega svetnika glavo prikloni ali se odkrije, predstavlja si v duhu Jezusa ali svetnika, katerega mu podoba kaže, in njega počasti. Ker je čast, ki se skazuje svetim podobam namenjena v prvi vrsti temu, kar predstavlja podoba, je gotovo Bogu všeč, ako častimo svete podobe, ker mu je všeč, ako častimo Jezusa Kristusa, Marijo, angele in svetnike. To kaže Bog o tem, ker je tistim, ki so pobožno častili svete podobe, podelil mnogotere milosti in čudovito hitro uslišal njihove prošnje.

O Rimljanih in Grkih se pripoveduje, da so postavljali na javnih prostorih podobe svojih odličnih mož, da bi se mladeniči pri spominu na njih slavná dela navduševali za enako slavná dela. Kakor so se rimski in grški mladeniči pri pogledu na podobe slavnih mož navduševali, tako so za kristjane podobe svetnikov koristne in primerne, da se navdušujejo in vspodbujajo za pravo pobožnost. Ako postavim pri molitvi gledamo na sv. razpelo, lažje vzbujamo pobožne misli, se lažje varujemo raztresenosti, ker nas podoba vedno spominja na Jezusa, na katerega bi drugače utegnili pozabiti. Sv. podobe nas vspodbujajo k dobremu, ker nas spominjajo čednostij svetnikov, katere predstavljajo, ter nas spominjajo, da bi si prizadevali postati njim enaki. Tridentinski cerkveni zbor zato pravi, „da je češčenje svetih podob zelo koristno, ker se dajejo vernikom blagodejni vzgledi svetnikov... da vravnavajo svoje življenje in vedenje po vzgledu svetnikov in se vspodbadajo Boga moliti in ljubiti ter hrepeneti po popolnosti“.

Z v r š e t e k.

Dragi kristijan! Moli Boga kot svojega najvišjega Gospoda in zahajaj pridno k službi božji. Pobožno časti ljube svetnike, rad prebiraj zgodbe njihovega življenja in posnemaj njihove čednosti. Imej v časti tudi svetinje svetnikov, ker so kosci tistih teles, v katerih so svetniki tako goreče služili Bogu, in skrbi, da bo tudi tvoje telo tempel svetega Duha.

V svojem stanovanju ne trpi nobene pohujšljive podobe, katere se tolikokrat zlasti v današnjih dneh nahajajo po hišah, temveč olepšaj je s svetimi podobami; pred vsem nikakor ne pozabi na podobo križanega Jezusa in njegove preblažene Matere. Tudi podobo svojega krstnega patrona imej v svojem stanovanju, spominjaj se pri pogledu na njo njegovih lepih čednostij ter skušaj posnemati njegovo življenje, da bodeš ž njim vred nekdanj častitljivo vstal od mrtvih ter vžival večno srečo v nebesih. Amen.

81. Krščanski nauk.

Sveto pismo pravi: „Dobro imé je boljše kakor obilno bogatstvo.“ (Preg. 22, 1.) Zaradi tega je dolžnost vsakega človeka, da se skusi za svoje dobro imé, ako mu je kdo krati. Tudi Bog se poteguje za svoje ime. Že v prvi božji zapovedi smo se učili, da moramo Boga častiti. Iz tega sledi, da smo dolžni častiti tudi njegovo presveto imé, ker tisti, ki ne časti imena božjega, tudi ne časti Boga. Bog pa je dal še posebno zapoved, v kateri se poteguje za čast svojega imena, in ta je med desetimi.

Druga božja zapoved.

382. Kako se glasi druga božja zapoved?

Druga božja zapoved se glasi: „Ne imenuj po nemarnem božjega imena“.

V svetem pismu se glasi druga božja zapoved: „Ne imenuj po nemarnem iména Gospoda, svojega Boga; zakaj Gospod ne bo štel nedolžnega, kdor bo imenoval njegovo imé po nemarnem.“ (II. Mojz. 20, 7.) Zoper to zapoved božjo se ljudje mnogokrat in zelo hudo pregreše, zaradi česar je potrebno, da se vam natančno razloži vse, kar ta zapoved prepoveduje in zapoveduje, da se boste vedeli ogibati takih grehov.

383. Kaj prepoveduje druga božja zapoved?

Druga božja zapoved prepoveduje, skruniti božje imé.

Božje imé pomeni vsako besedo, s katero zaznamujemo Boga, ali katero izmed treh božjih oseb, kakor postavim: Bog, Gospod, Troedini, Oče, Sin, sveti Duh, Gospod vojskinih trum, Kralj nebes in zemlje, Najsvetejši, Večni, Vsemogočni i. t. d. Sem spadajo tudi imena, katera dajemo včlovečenemu Sinu božjemu: Jezus, Kristus, Mesija, Odrešenik, Vzveličar, Beseda. Božje imé pomeni tudi Boga samega, njegovo neskončno in večno veličastvo.

Vsa imena, s katerimi kličemo Boga, so sveta, kakor pravi psalmist: „Sveto in strašno je njegovo imé.“ (Ps. 110, 9.) Ker je božje imé sveto, se mora tudi v časti imeti, ne sme pa se nikoli onečeščevati, zlorabiti, ali, kakor pravi katekizem, skruniti. Pa ne samo božje imé se ne sme skruniti, ampak sploh ničesar, kar je z Bogom v kaki zvezi, na primer: svetniki, svete reči, sveti kraji.

384. Kdo skruni božje imé?

Božje imé skruni:

- 1. kdor je nespoštljivo izgovarja;**
- 2. kdor Boga zaničuje;**
- 3. kdor pregrešno prisega, ali kdor ne drži prisege, dasi mu je to mogoče;**
- 4. kdor prelomi obljubo.**

Kaj pomeni vsako posebej, pové nam katekizem v nastopnih vprašanjih in odgovorih.

385. Kdo izgovarja božje imé nespoštljivo?

Božje imé izgovarja nespoštljivo, kdor imé božje ali imena svetnikov in svetih rečij izgovarja lahkomišljeno ali v jezi, ali jih zlorablja v kletev.

Božje imé izgovarja lahkomišljeno, kdor ga ne izgovarja iz tega namena, da bi Boga častil, ga zahvalil, ga prosil

za kako dobroto, ampak popolnoma brez potrebe, v šali, iz navade, v začudenju i. t. d. Na primer reče včasih kdo: Moj Bog, kako je ta človek neroden, siten! Moj Bog, kako je to lepo! To je lahkomišljeno izgovarjanje božjega imena. Posebno mnogokrat se izgovarja lahkomišljeno imé, Jezus, ali Jezus in Marija, Jezus, Marija, Jožef. Tudi imena svetnikov in svetih rečij, kakor na primer: „Sveti križ božji!“ „Sakrament!“ se ne smejo izgovarjati lahkomišljeno. — Se bolj nespoštljivo izgovarja ime božje in imena svetnikov in svetih rečij, kdor jih izgovarja v jezi, ali če mu ne gre vse po volji, da bi svojo jezo potolažil, ohladil.

Kdor božje imé izgovarja lahkomišljeno, kaže s tem, da nima do njega pravega spoštovanja. pa tudi ne do Boga. Kdor izgovarja božje ime ali imena svetnikov in svetih rečij lahkomišljeno ali v jezi, se zaradi tega vselej pregreši, četudi ne smrtno. Bog sam pravi: „Gospod ne bo štel nedolžnega, kdor bo imenoval njegovo ime po nemarnem“ (II. Mojz. 20, 7.) Modri Sirah pa pravi: „Božje imé ti ne bodi vedno v ustih, (in imen svetnikov nikar ne mešaj k svojemu govorjenju; sicer ne boš zavoljo njih brez greha) (Sir. 23, 9. 10.) Kdor se je torej navadil lahkomišljeno izgovarjati sveta imena, naj se tega zopet odvadi, da ne bo žalil Boga. Ako pazimo že na praznično obleko, da jo preveč ne obrabimo, tembolj moramo gledati, da imena božjega, ki je vse časti vredno, nepremišljeno ne zlorabljam. Sami se odvadimo lahkomišljenega izgovarjanja svetih imen, odvaditi pa si prizadevajmo tudi druge. „Ako iz vsega srca ljubiš Boga, svojega Gospoda, in vidiš, da se njegovo imé skruni na najdrznejši način, ne boš mogel tega z mirnim srcem prenašati“, pravi sv. Bernard. — Božje imé izgovarja zlasti nespoštljivo, kdor je zlorablja v kletev.

386. Kaj se pravi kleti?

Kleti se pravi, z besedami sebi ali drugim stvarjem želeći kaj hudega; kar se velikrat godi z zlorabo svetih ali tudi hudobnih imen.

Sv. Jakob pravi: „Človekova jeza ne dela pravice božje“. (Jak. 1, 20.) V jezi človek marsikaj stori in reče, kar je pregrešno, zlasti pa se velikokrat zgodi, da kolne, da z besedami želi kaj hudega sebi, ali drugim ljudem, da celó ži-

valim in mrtvim stvarjem. Sebi so želeli hudo Izraelci v puščavi, ko so godrnjali zoper Boga in Mojzesa: „O da bi bili pomrli v Egiptu, in da bi poginili v ti veliki puščavi!“ (IV. Mojz. 14, 3.) Ko je bil Jezus k smrti obsojen, so vpili: „Njegova kri pridi na nas in na naše otroke!“ (Mat. 27, 25.) Samega sebe bi klel, kdor bi na primer rekel: Bog me pogubi! Meni je vse eno, ako me danes strela ubije, ako me danes hudič vzame, ali kaj enakega. Zlasti velikokrat pa se kolne bližnji. Ako kak hlapec, kak otrok kaj prav ne stori, hočejo stariši, gospodarji svojo jezo nad njim izpustiti s tem, da mu želijo vse mogoče časno in večno hudo. Pri delu se velikokrat kolnejo živali, ki pomagajo pri delu, kolne se orodje, s katerim se dela, kolne se zemlja itd. Ako bi se vse kletve izpolnile, koliko ljudij bi imelo polomljene ude, koliko bi jih bila že strela ubila, koliko bi jih bil že hudobni duh vzel! Kadar človek kolne, vpleta dostikrat božje ime, imena Jezus, Marija, zakramente, sv. križ itd. pa tudi hudobna imena. Človek ne kolne samo v domačem jeziku, marveč tudi v tujih jezikih, kateri so mu sicer popolnoma neznani. Žalostno je posebno to, da je ta greh tako zelo razširjen. Kmet na polju, voznik na cesti, delavec pri svojem delu, stariši v svojih družinah, mladina pri svojih opravilih, da celó otroci, ki komaj govoriti znajo, skrunijo s kletvijo božje ime. O preklinjevalcih piše sv. Pavel: „Nikar se ne motite! . . . Preklinjevalci . . . ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 9. 10.) Kletev je greh zoper drugo božjo zapoved že zaradi tega, ker tisti, ki želi hudo, bodisi komurkoli, takorekoč zahteva, da bi Bog izpolnil njegove hudobne želje, da bi sodeloval pri tem, kar nareka človeku, jeza, sovražstvo; pregreši pa se preklinjevalec zoper drugo božjo zapoved zato, ker vpleta med svoje hudobne želje sveta imena, jih zlorabi, onečešuje.

Kletev je zelo ostudna pregreha, ki nasprotuje naravnost ljubezni, ki smo jo dolžni sebi in drugim. — Kletev je zelo neumna pregreha, ki nič ne koristi, ampak škoduje. — Kletev je zelo pohujšljiva pregreha, ki zapelje brez števila ljudij, da žalijo z isto pregreho Boga leta in leta. — Kletev je tudi za časno srečo zelo škodljiva pregreha, zakaj Bog kaznuje dostikrat preklinjevalca s tem, da se njegova kletev izpolni. Sv. Avgustin pripoveduje, da je v Egiptu živela vdova z deseterimi otroci. Po očetovi smrti zmerjal jo je starejši sin z grdimi besedami in jo celó udaril, ne da bi

drugi otroci to zabranili. Mati, silno razjarjena, je proklela sina, ki jo je udaril, pa tudi druge otroke, ker se niso za njo skusili, ter jim želela, naj begajo in se potikajo po svetu, kakor bratomorivec Kajn. Materina kletev se je izpolnila. Vsi otroci so se začeli tresti in niso imeli miru noč in dan. Mati je zavoljo tega obupala in se obesila, otroci pa so taval ubogi in zapuščeni po svetu ter obiskovali razna božja pota, da bi bili rešeni svojega trpljenja. Trije od njih so našli po mnogih letih pomoč na grobovih sv. mučenikov, usoda sedmerih pa je neznana. Sv. Avguštin, ki je te nesrečne otroke sam videl, pravi, da so neprestano škripali z zobmi in se tresli, kakor bi imeli najhujšo mrzlico. Resnične so besede: „Očetov blagoslov otrokom hiše zida, materina kletev pa jih do tal podira.“ (Sir. 3, 11.) Neki plemenitaž je rekel sv. Ignaciju, ko ga je prosil miloščine: „Naj živ zgorim, če nisi zaslužil grmade.“ Zgodilo se mu je tako. Marsikateri kolne, ko orje in seje, ali je čuda, če njegove njive slabo rodijo? Marsikateri kolne svojo živino; ali je čuda, če nima sreče pri živini? „In je ljubil prekletstvo, in zato naj mu pride, in ni hotel blagoslova, zato naj bo daleč od njega.“ (Ps. 108, 18.)

Po govoru spoznamo, kje je kdo doma, ali na Slovenskem, ali na Nemškem, ali na Laškem itd. Po govoru se tudi spoznajo otroci kraljestva božjega in otroci pogube. Kdor časti in hvali Boga, je otrok božji, kdor posnema pogubljenca v peklu in kolne, je otrok pogube. Cerkvni učniki menijo, da je navada kleti, znamenje pogubljenja. Kdor se je torej navadil kletve, naj se je zopet odvadi, da ne bo v navarnosti svojo dušo pogubiti. Kletve se je treba tem bolj varovati, ker se ž njo ne greši le zoper drugo, ampak tudi zoper peto božjo zapoved. „Ne povračujte hudega za hudo, ne kletve za kletev, temveč nasproti dobro voščite.“ (I. Petr. 3, 9.)

387. Kaj se pravi Boga zaničevati?

Boga zaničevati se pravi, zaničljivo govoriti o Bogu, o njegovih svetnikih ali o svetih rečeh.

Bog se zaničuje z vsakim grehom, zakaj kdor prelomi božjo postavo, pravi nekako Bogu: „Ne bom ti služil.“ (Jer. 2, 20.) „Ti se s postavo hvališ“, piše sv. Pavel, „in s

prelomljenjem postave Bogu nečast delaš.“ (Rimlj. 2, 23.) Zlasti pa Boga zaničuje, kdor zaničljivo, zasmehljivo, nedostojno govori o njem in njegovih lastnostih ali mu pripisuje kaj sramotilnega. Ko bi postavim kdo rekel: „Bog ni pravičen, ni usmiljen Bog, se zame ne meni ali me prehudo kaznuje, Bog ne vlada prav sveta“ i. t. d., bi zaničeval Boga. Še bolj bi zaničeval Boga, kdor bi ga zmerjal, se proti njemu rotil, ga preklinjal. Kdor kaj takega stori, posoja svoj jezik hudobnemu duhu, ki ničesar bolj ne želi, kakor to, kako bi bolj pokazal svojo jezo do Boga „Dà, tak je še hujši od hudobnega duha v peklu“, piše sv. Alfonz Liguori; „za kaj ta preklinja Boga, ker ga kaznuje, oni pa (bogokletnik), ker mu Bog skazuje dobrote.“ Boga zaničuje tudi tisti, ki o njem kaj zaničljivega radovoljno misli, ali kaj takega stori, kar razodeva njegovo zaničevanje do Boga, recimo, ako bi kdo pretil s pestjo proti nebu, proti sv. križu, ko bi kazal jezik proti nebu ali škripal z zobmi, ko bi križ z nogam teptal ali kaj takega.

Boga tudi zaničuje, kdor zaničljivo govori o božjih svetnikih. Ako bi kdo trdil, da Marija ni ostala devica, da so bili svetniki nespametni, ker so tako sveto živeli, se iz ljubezni do Boga pustili mučiti, in druge temu enake reči govoril, bi zaničeval Boga v njegovih svetnikih. Prav tako bi grešil, kdor bi onečastil svetinje ali podobe svetnikov.

Boga bi zaničeval, kdor bi zaničljivo govoril o sv. veri, njenih nauk, njenih obredih, kdor bi se norčeval iz svete maše, iz sv. zakramentov.

Kdor Boga zaničuje, se silno hudo pregreši. To razvidimo iz kazni, ki so zadele bogokletnike. Asirski kralj Senaherib, prevzeten zavoljo svoje mogočnosti, je zaničeval Boga in zahteval od Judov, naj mu izroče Jeruzalem, ker je njihov Bog preslab, da bi jih mogel rešiti. V kazen za to bogokletje je prišel v njegov tabor angel in je pomoril v enej noči 185.000 mož. Senaheriba samega pa so umorili lastni sinovi, ko se je sramotno vrnil iz vojske. Izraelcem je Bog zapovedal v Mojzesovi postavi: „Kdor preklinja Gospodovo ime, naj smrti umrje; s kamenjem naj ga posuje vsa množica, bodisi rojak ali tujec.“ (III. Mojz. 24, 16.) Gotovo kristijan zasluži še večjo kazen, ako Boga zaničuje, ker ima večje spoznanje, ker je od Boga prejel več milostij in dobrot. Sv. Alfonz Liguori pravi: „Ne razumem, zakaj se pri vsakem bogokletju ne odprè zemlja, da bi požrla njega,

ki je izusti.“ To bi se pač zgodilo, ako bi Bog ne bil neskončno prizanesljiv in usmiljen, in zaradi tega s kaznijo odlaša, da bi zaničevavec božji utegnil se spokoriti in popboljšati. Varujte se, krščanski poslušavci, tega greha in ne dajte se nikoli od jeze tako premagati, da bi zaničljivo govorili o Bogu, njegovih svetnikih in svetih rečeh, zakaj Bog se ne dá zasmehovati. Akoprav ne kaznuje svojih zaničevavcev vselej že na tem svetu, v večnosti jim ne uide zaslužena kazen, saj pravi sv. pismo: „Prokleti bodo, kateri bodo tebe zaničevali, in pogubljeni bodo vsi, kateri bodo tebe kleli.“ (Tob. 13, 16.)

388. Kaj se pravi prisegati?

Prisegati se pravi, Boga klicati na pričo, da govorimo resnico, ali da nas je volja izpolniti svojo obljubo.

Ako kdo kaj trdi, pa se mu noče verjeti, lahko pokliče tega ali onega, ki je isto videl ali slišal, da potrdi njegovo trditev, on ga kliče na pričo. Ako pa tega nobeden človek ne vé, kar trdimo, pa pokličemo na pričo Boga, da govorimo resnico, ali da nas je volja izpolniti svojo obljubo, tedaj prisežemo. Ako bi kdo rekel: „Tako resnično, kakor je Bog v nebesih“, ali „Boga kličem na pričo, da govorim resnico“, ali „Bog naj me kaznuje, če tega ne izpolnim...“ bi prisegel. Kdor Boga na pričo kliče, takorekoč pravi: Vsevedni in povsod pričujoči, vsemogočni, neskončno resnični in zvesti, neskončno sveti in pravični Bog, ti veš, da resnico govorim in da hočem izpolniti svojo obljubo, zato me kaznuj, ako bom vedoma govoril neresnico ali ne bom izpolnil svoje obljube. Prisega bi tudi bila, ko bi kdo sicer ne imenoval naravnost Boga, pa bi prisegal pri Bogu posvečenih rečeh, na primer pri sv. nebesih, sv. zakramentih, svetinjah, na sv. evangelij, na sv. križ, na Mater božjo. Taka prisega je nenaravna, ki pa se mora vendar izpolniti. Kristus namreč pravi: „Kdor priseže pri templu, priseže pri njem, in pri tistem, ki v njem prebiva. In kdor priseže pri nebu, priseže pri božjem sedežu, in pri tistem, ki na njem sedi.“ (Mat. 23, 21. 22)

Prisega je slovesna, če kdo priseže pri sodnji pred sv. razpelom, ki stoji mej dvema gorečima svečama. Goreči sveči naj bi onega, ki prisega, spominjali na večno luč, ki

bo v nebesih svetila zvestim in resnico-ljubnim ljudem, spominjali pa naj bi ga tudi na večni ogenj, ki bo delež tistih, ki krivo prisegajo. Sv. razpelo spominja na vsevednega, neskončnega svetega in pravičnega Boga, ki studi in kaznuje vsako laž. S tem, da oni, ki prisega, povzdigne tri prste, hoče reči: Troedinega Boga kličem na pričo, kateri naj me kaznuje, ako ne govorim resnice.

Neslovesna je prisega, ako kdo Boga kliče na pričo, ne da bi bil pričujoč kak križ in goreče sveče. Tudi neslovesna prisega se mora izpolniti kakor slovesna.

Ali je prisega dovoljena in potrebna? Ako bi bili vsi ljudje tako resnicoljubni, da bi se jim smelo vsikdar verjeti, kadar rečejo „da“ ali „ne“, bi bila prisega nepotrebna. Ker pa niso vsi ljudje tako resnicoljubni, je prisega dostikrat potrebna, zaradi tega pa tudi dovoljena. Kristus je sicer rekel: „Jaz pa vam rečem, celó ne prisegati“, (Mat. 5, 3. 4.) a s tem ni rekel sploh ne prisegati, ampak prepovedal je prisegati brez potrebe, in pa naznanil, da naj bi kristijani bili tako resnicoljubni, da bi bila prisega pri njih nepotrebna. Da je prisega dovoljena, kadar je potrebna, nam pričuje Jezus sam, ki je pred velikima duhovnikoma Anom in Kajfom slovesno prisegel, in sv. Pavel, ki večkrat piše v svojih listih: „Bog mi je priča.“ (Rimlj. 1, 9.) Da je prisega dovoljena, moramo tako priseči, kakor je Bog zapovedal po preroku Jeremiju: „Prisegal boš v resnici in v sodbi in po pravici: Kakor resnično Bog živi!“ (Jer. 4, 2.) V resnici prisežemo, ako je to, zaradi česar Boga kličemo na pričo, resnično, ali ako nas je volja izpolniti svojo obljubo; v sodbi prisežemo, ako poprej dobro prevdarimo in presodimo, je-li vzrok, iz katerega prisežemo, imeniten, je-li priseči potreba itd. Potrebna je prisega, ako jo zahteva deželjska gosposka, ali če se samo s prisego more zabraniti velika škoda ali doseči velika korist. Po pravici prisežemo, ako je to, zaradi česar Boga kličemo na pričo, dovoljeno, pravično, ne pa pregrešno. Prisega je torej dovoljena, ako je to, zaradi česar se Bog kliče na pričo, resnično, imenitno, pravično.

Z v r š e t e k.

Sv. apostol Pavel je pisal: „Ali jeste, ali kaj drugega delate, storite vse na čast božjo.“ (I. Kor. 10, 13.) Da bi si pač vsi ljudje te besede apostola narodov globoko vtisnili v

spomin, pa tudi ravnali po njih, potem bi bilo vse njihovo dejanje in nehanje posvečeno Bogu in ne skrunili bi nikoli njegovega imena. Napravite preljubljeni v Gospodu, trdni sklep, da nočete z nobenim grehom več onečeščevati božjega presvetega imena, ne z lahkomišljenim izgovarjanjem, ne s kletvijo, ne z zaničevanjem, ne s pregrešnim priseganjem; zakaj „Gospod ne bo štel za nedolžnega tistega, kateri bo imenoval po nemarnem njegovo ime.“ (II. Mojz. 20, 7.) Prisegajte vselej v resnici in v sodbi in po pravici, s tem boste Boga častili. Amen.

82. Krščanski nauk.

Druga božja zapoved prepoveduje, skruniti božje imé. Božje imé skruni, kdor je nespoštljivo izgovarja; kdor Boga zaničuje; kdor pregrešno prisega, ali kdor ne drži prisege, dasi mu je to mogoče, in slednjič, kdor prelomi obljubo. Kdo izgovarja božje ime nespoštljivo, kaj se pravi kleti, Boga zaničevati in prisegati, smo se že učili. Učili smo se tudi, da je prisega dovoljena, ako je reč, zavoľjo katere Boga kličemo na pričo, imenitna, resnična, pravična. Mnogokrat pa je priseganje greh.

389. *Kdaj je priseganje greh?*

Priseganje je greh:

1. če prisegamo brez potrebe.

Brez potrebe priseže tisti, ki zaradi kake malenkosti ali pa brez vsakega ali celo majhinega vzroka kliče Boga na pričo. Kakor se pregreši tisti, ki božje imé lahkomišljeno izgovarja, tako se pregreši, kdor brez vzroka, brez premisleka, kliče na pričo Boga. Brez potrebe je prisegel Ezav, ko je prodal prvenstvo svojemu bratu Jakobu za lečno jed; brez potrebe in tudi brez premisleka je prisegel kralj Herod, ko je Herodijadi, ker je tako lepo plesala, obljubil s prisego, da ji bo dal, karkoli bo zahtevala. Sv. pismo nas svari pred nepotrebnim priseganjem, rekoč: „Prisegati ne vadi svojih ust“; (zakaj v tem jih mnogo pade.) (Sir. 23, 9.) Pa ne le tisti se pregreši, kdor sam prisega brez potrebe, ampak tudi

tisti, ki druge zapelje, da isto storijo. Kdor ima navado brez potrebe prisegati, kaže, da ima malo spoštovanja do Boga, najvišjega Gospoda. — Priseganje je greh:

2. če prisegamo po krivem.

Po krivem priseže tisti, ki vedoma kaj neresničnega potrdi s prisego. Ko bi mu na primer kdo brez prič ali brez dolžnega pisma posodil svoto denarja, pozneje ga pa utaji, pa bi ga njegov upnik tožil, on, dolžnik pa bi prisegel, da mu ničesar dolžen ni, prisegel bi po krivem. Po krivem bi prisegel dalje tisti, ki bi kaj dvomljivega potrdil s prisego kot gotovo resnico; zakaj s tem se vedoma in prostovoljno postavi v nevarnost krivo priseči. Krivo bi slednjič prisegel, kdor bi Boga na pričo poklical, da bo kaj storil, čeprav ga nikakor ni volja izpolniti svoje obljube. Kriva prisega je ena največjih pregreh, zlasti pred sodnijo. Celo paganski narodi so to pregreho hudo kaznovali, in vsak pravi kristijan se strese pred njo. Bog ta greh že na tem svetu dostikrat hudo kaznuje. Kralj Sedecija je babilonskemu kralju Nabuhodonozorju prisegel zvestobo, pa prisego prelomil. Zato mu je Bog po preroku Ecehijelu rekel: „Kakor resnično jaz živim, bom prisego, katero je zaničeval, in zavezo, katero je prelomil, njemu na glavo vrgel.... in v Babilon ga bom pripeljal in tam ga bom sodil zavrlo pregrehe, s katero je mene zaničeval.“ (Eceh. 17, 19. 20.) Nabuhodonozor je kralja Sedecija vjel, mu oči iztaknil in zvezanega peljal v Babilon, kjer je umrl. (IV. Kralj. 25.) Kdor po krivem priseže, škoduje bližnjemu dostikrat na premoženju, na dobrem imenu in še drugače, in mora, ako hoče, da se mu odpusti njegov greh, ne le ga srčno obžalovati, se ga spovedati, ampak tudi povrniti vso škodo, katero je napravil, kakor tudi to, kar si je s krivo prisego pridobil. — Priseganje je greh:

3. če prisegamo, da bomo storili kaj grešnega.

Ako bi kdo prisegel, da se hoče znositi nad svojim sovražnikom, prisegel bi nekaj grešnega. Tako je priseglo štirideset Judov, da ne bodo ne jedli ne pili, dokler ne umore sv. Pavla. (Dej. ap. 23, 12.) Še bolj se pregreši, kdor tako prisego res tudi izvrši. Kralj Herod je nepremišljeno prisegel

Herodijadi: „Karkoli boš prosila ti bom dal.“ (Mark. 6, 23.) Ko je Herodijada zahtevala glavo sv. Janeza Krstnika, postala je prisega neveljavna, in Herod se je hudo pregrešil, ko jo je izpolnil. (Jefte.) Prav tako bi pregrešno prisegel, kdor bi prisegel, da hoče opustiti kaj dobrega. Ako bi na primer kdo ne dobil odveze, potem pa bi prisegel, da ne pojde več k spovedi, bi prisegel pregrešno.

O tistem, ki krivo prisega, govori Gospod po preroku: „Prekletstvo bo prišlo v hišo onega, ki v mojem imenu po krivem prisega, in bo v sredi njegove hiše prebivalo ter jo pokončalo.“ (Cahar. 5, 4.) Tako govori Gospod, ker je kriva prisega silno velik greh.

390. Zakaj je kriva prisega silno velik greh?

Kriva prisega je silno velik greh:

1. ker ž njo človek kliče Boga, neskončno resnico samo, za pričo laži.

Kdor priseže, reče: Vsevedni, neskončno resnični, sveti in pravični Bog mi je priča, da govorim resnico. Ako pa je njegova izjava ali obljuba laž, zahteva od Boga, naj potrdi njegovo laž. Kdo izmed vas bi se drznil kakemu veljavnemu in poštenemu možu reči, da naj pred sodnikom slovesno izjavi njegovo laž kot resnico? Vidite, kdor po krivem priseže pa tega ne zahteva od kakega človeka, ampak od neskončno svetega in neskončno resničnega Boga, kateri nad vse sovraži vsako laž. Da, on zahteva od neskončno pravičnega Boga, da kaznuje njegovo predrznost. Ali ni to predrznost čez predrznost, ako človek, katerega bitje ni nič v primeri z Bogom, od Boga kaj takega zahteva? Ali se nam je čuditi, če Bog to pregreho tako hudo, dostikrat očitno in nenadoma kaznuje? — Kriva prisega je silno velik greh:

2. ker ž njo človeška družba izgubi zadnje sredstvo, zvedeti resnico ter braniti pravo in pravico.

Človeška družba ne more obstati, ako ljudje drug drugemu več ne verujejo, se drug na drugega več zanašati ne morejo. Kako bi se namreč zvedela resnica, kako bi se moglo

braniti pravo in pravico, ko bi ljudje vse križem lagali? Vsaka laž je škodljiva človeški družbi. Ako pa se laž potrdi še s prisego, potem nima človeška družba več nobenega pripomočka v dvomljivih slučajih, zvedeti resnico ter braniti pravo in pravico; zakaj koga svetejšega, resničnejšega, pravičnejšega kakor Boga ni mogoče poklicati na pričo. Če se torej tudi takrat ne more in ne sme več verovati, kadar kdo priseže, kako se bo verovalo brez prisege? Kam zaide na ta način človeška družba? Ker vzame krivoprisežnik človeški družbi zadnje sredstvo, zvedeti resnico ter braniti pravo in pravico, kaznuje cerkev kakor država krivo prisego jako hudo.

(S prisego tudi greši, kdor ne drži prisege, dasi mu je to mogoče. Ako bi torej kdo komu s prisego obljubil, da mu v toliko in toliko letih prepusti v last svoj travnik, pa bi tudi voljo imel izpolniti svojo obljubo v določenem času, pozneje pa iz skoposti ne izpolni svoje obljube, bi prelomil prisego in grešil tako, kakor krivoprisežnik.)

391. Kaj je obljuba?

Obljuba je prostovoljen, Bogu storjen obét, s katerim se pod grehom zavežemo, storiti kaj Bogu dopadljivega.

Da je mogoče kak obét imenovati obljubo, je potreba, da se res kaj obljubi. Ako bi si kdo mislil, da bi rad vstopil v kak samostan, ali potoval v sveto deželo, bi to še ne bila obljuba, ampak samo pobožna želja. Ali ko bi kdo rekel: „Trdno sklenem, da se hočem poboljšati“, bi to ne bila obljuba, ampak samo trden sklep. Ni pa potrebno, da se obljuba izrazi z besedami, ampak stori se lahko tudi samo v mislih. — Da se kak obét more imenovati obljuba, se mora storiti Bogu, ne pa kakemu človeku, recimo očetu ali materi. Pač pa se more storiti obljuba tudi na čast kakemu svetniku, ker se takrat pravzaprav obljubi Bogu, da hoče obétavec storiti kaj na čast kakemu svetniku. — Bogu storjen obet mora biti prostovoljen, to se pravi, storiti se mora s popolnim spoznanjem in s preiščano voljo, da hočemo storiti, kar obetamo. Ako bi pa kdo kaj obljubil primoran po zunanji sili, ali ne s popolnim spoznanjem, recimo v poluspanju, v veliki zmedenosti, bi obljuba ne veljala. Bogoslovski učeniki pravijo, da je za obljubo treba tolikega spoznanja in premi-

sleka, kakor za smrtni greh. — Prostovoljen Bogu storjen obét je le tedaj obljava, če se zavežemo pod grehom, da bomo obét izpolnili, tako da si mora človek misliti: Ako tega ne storim, se pregrešim. Pri obljubah se lahko zavežemo pod malim ali pa pod smrtnim grehom, ako obljubimo kaj velikega; pod malim grehom se zavežemo, ako obljubimo le kaj malega. Navadno se meni, ako obljubimo kaj velikega, da se hočemo zavezati pod smrtnim grehom. — Obljubiti se mora vselej kaj Bogu dopadljivega, kar mu je ljubše, kakor nasprotno od tistega. Ko bi kdo obljubil storiti kaj hudega ali opustiti kaj dobrega, ali storiti kaj dobrega, s čemur bi zabranil kaj boljšega, bi obljava ne bila veljavna, ampak to bi bilo pregrešno. Obljubiti se sme in more tudi kaj takega, kar smo storiti dolžni; potem pa je dvojna dolžnost isto storiti, ker je zapovedano in ker je obljubljeno.

Obljube so jako različne, in sicer so slovesne ali preproste (male), osebne, stvarne in mešane, pogojne in nepogojne, časne in dosmrtné.

Slovesne obljuje napravijo tisti, ki vstopijo v kak od sv. cerkve potrjen red, na primer: v kak red sv. Frančiška, sv. Benedikta itd., ter se ž njimi zavežejo za celo življenje. Te obljuje se imenujejo slovesne, ker se napravijo s posebnimi od cerkve sprejetimi obredi. Vse druge obljuje, ki niso združene s takimi obredi, se imenujejo neslovesne, preproste.

Osebna obljava je, ako se kdo zaveže, da hoče opraviti kako dobro delo, postavim iti na kako božjo pot, ali opravljati dlje časa kako dobro delo, postavim vsak večer moliti sv. rožni venec, vsak mesec prejemati sv. zakramente. Osebne obljuje mora vsakdo sam izvršiti. — Stvarna obljava je, ako kdo obljubi Bogu darovati kako reč, postavim podariti kaki ubožni cerkvi kak kelih, kako mašno obleko, podpirati kakega reveža. Stvarne obljuje preidejo na dediče, ako jih obétavec ni izpolnil. — Mešana obljava je, ako se kdo zaveže, opraviti kako dobro delo in ob enem darovati kako stvar v dobre namene, postavim, če kdo obljubi, da pojde na to ali to božjo pot in ponese v dar kako reč.

Pogojne so tiste obljuje, ako kdo kaj obljubi s pogojem, ako se to in to zgodi. Ko bi mati obljubila, da pojde na božjo pot, ako njen otrok ozdravi, je to pogojna obljava. Take obljuje izpolniti je dolžnost le tedaj, ako se to zgodi, proti čemur smo storili obljuho. — Nepogojne obljuje so

take, katere napravimo, ne da bi pristavili kak pogoj. Ako bi kdo obljubil, da se hoče postiti vsako soboto na čast Materi božji brez vsakega pristavka, je storil brezpogojno obljubo, katero mora vedno izpolnjevati.

Časne obljube so one, pri katerih se zavežemo samo za nekaj časa storiti kaj Bogu dopadljivega, dosmrtna pa, pri katerih se zavežemo za vse življenje.

Obljube so Bogu všeč, ker so one prostovoljni darovi, katere mu prinašamo, zato jih tudi sveta cerkev odobrava. „Delajte in opravljajte obljube Gospodu.“ (Ps. 75, 12.)

Bogu storjene obljube izpolnjevati je sveta dolžnost. Dolžni smo izpolniti že to, kar obljubimo ljudem, koliko bolj še le, ako obljubimo kaj Bogu! „Kadar storiš obljubo Gospodu, svojemu Bogu“, govoril je Mojzes Izraelcem, „ne odlašaj dopolniti je; zakaj Gospod, tvoj Bog, jo bo terjal; in ako se obotavljaš, ti bo šketo v greh. Ako nič nočeš obljubiti, si brez greha. Kar je pa enkrat prišlo iz tvojih ust, izpolni in stori, kakor si obljubil Gospodu, svojemu Bogu, in kakor si govoril po svoji volji in s svojimi ustmi.“ (V. Mojz. 23, 21–23.) Starozakonski pridigar pa pravi: „Ako si Bogu kaj obljubil, ne odlašaj izpolniti; ker nezvesta in nespametna obljuba mu ne dopade; ampak izpolni vse, kar si obljubil. Mnogo boljše je, ne obetati, kakor po obljubi obljubljenega ne dati.“ (Prid. 5, 3. 4.) Kdor je obljubil kaj imenitnega, n. pr. slišati sv. mašo, prejeti sv. zakramente, napraviti kako daljšo božjo pot itd., pa ne izpolni svoje obljube, se smrtno pregreši, ako se je zavezal pod smrtnim grehom; ako pa se je zavezal pod malim grehom, stori mali greh. Kdor bi obljubil kaj malega, n. pr. da hoče moliti par očenášev, darovati vbogajme nekoliko vinarjev, obiskati za nekoliko časa bližnjo cerkev, pa bi tega ne izpolnil, stori mali greh.

Kdor določi tudi čas, kedaj hoče izpolniti svojo obljubo, se pregreši, ako je brez pravega vzroka ne izpolni v določenem času. Ako pa ni določil časa, naj jo izpolni brž ko je mogoče, zakaj kdor bi brez pravega vzroka odlašal, bi se pregrešil, da, ko bi odlašal izpolniti kako imenitno obljubo, dve ali celo tri leta, bi storil smrten greh. Ako storjene obljube ni mogoče izpolniti, nimamo greha, zakaj Bog nič nemogočega od nas ne zahteva.

Obljuba se lahko tudi razveljavi, in sicer jo sme razveljaviti tisti, komur je volja onega, ki je storil obljubo,

podvržena. Tako lahko razveljavi oče iz pravega vzroka obljube svojih nedoletnih otrok, samostanski predstojnik obljube njemu podrejenih oseb.

Dolžnost obljubo izpolniti tudi neha, ako se spremeni v kako boljše, ali enako, ali manj dobro delo. V kako boljše dobro delo more obljubo spremeniti vsakdo sam, ako ni pridržana sv. Očetu; obljubo spremeniti v kako enako ali manj dobro delo pa more le duhovska gosposka, ako so za to tehtni vzroki — Obljuba neha, ako jo škof ali papež iz tehtnih vzrokov spregledajo.

Ker si tisti, ki stori obljubo, naloži dolžnost, katera se brez greha opuščati ne sme, zato naj nihče ne dela obljub lahkomisljeno, ampak dobro naj premisli, kaj si namerava naložiti. Nekateri kristijani obetajo, kadar so v zadregi, težke reči, katerih bi se pozneje radi iznebili. ako bi bilo mogoče. Kdor torej hoče napraviti kako težjo obljubo, naj vpraša poprej za svet svojega spovednika, naj dobro premisli razne okoliščine svojega življenja, in še le potem, ko je vse dobro prevdaril in se posvetoval s svojim duhovnim vodnikom, naj napravi obljubo. Posebno dobro mora prevdariti in se posvetovati, kdor misli napraviti kako dosmrtno obljubo. zakaj kar se mu danes morebiti lahko dozdeva, se mu bo morebiti pozneje težko zdelo. Sveti Frančišek Salezij je napravil obljubo vsak dan moliti sv. rožni venec. Ker pa je imel zelo mnogo opraviil, je bil večkrat v zadregi zaradi te obljube. On je vse svoje življenje izpolnjeval storjeno obljubo, a drugim je odsvetoval delati take obljube.

392. Kaj zapoveduje druga božja zapoved?

Druga božja zapoved zapoveduje, posvečevati božje ime.

Božje ime je najsvetejše in zato ne more svetejše postati. Ako torej pravimo, da zapoveduje druga božja zapoved posvečevati božje ime, s tem ni rečeno, da je moramo sveto storiti, marveč, da je moramo imeti za sveto, častitljivo, da je moramo spoštovati in poveličevati, zakaj Gospod pravi po preroku: „Vsakega, ki kliče moje ime, k svoji časti sem ga ustvaril, ga upodobil in naredil.“ (Iz. 43, 7.) V prvi prošnji očenaša nas je učil Jezus Kristus moliti: „Posvečeno bodi tvoje ime!“

393. *Kako posvečujemo božje ime?*

Božje ime posvečujemo:

1. če je spoštljivo izgovarjamo in zaupno kličemo na pomoč.

Kakor tisti, ki božje ime izgovarja nespoštljivo, isto skruni, tako je tisti posvečuje, ki je izgovarja spoštljivo, to se pravi, tako izgovarja, da vsi, ki ga slišijo, morejo spoznati, da ima spoštovanje do tega imena. Sv. apostol Pavel je v svojih listih več kakor dvastokrat zapisal imé Jezus; sv. Ignacij škof in mučenik je tisoč in tisočkrat izgovarjal imé Jezus z največjo spoštljivostjo, in ko so mu kratko pred njegovo smrtjo rekli, naj Jezusa zataji, je srčno odgovoril: „To imé ne more izginiti iz mojih ust, se ne da izbrisati iz mojega srca.“ Ko sta ga dva leva raztrgala, pustila sta srce celo; v srcu je bilo brati imé Jezus napravljeno iz modrih žilic. Veliki zvezdoslovec Newton se je vselej odkril in spoštljivo priklonil, kadar je slišal izgovarjati imé Bog ali je je sam izgovoril. Pobožni kristijani se spoštljivo priklanjajo pri imenu Jezus. Božje imé posvečujemo, ako je zaupno kličemo na pomoč. Gospod sam naroča: „Kliči me na pomoč ob stiski; rešil te bom, in ti me boš hvalil.“ (Ps. 49, 15.) Klicaje Jezusovo imé so delali apostoli in svetniki poprej nezaslišane čudeže. Kličimo tudi mi zaupno Jezusa, ob vsaki stiski, zlasti ob smrtni uri, kakor sveti Štefan, ki je rekel: „Gospod Jezus! sprejmi mojo dušo.“ (Dej. ap. 7, 58.)

Božje imé posvečujemo:

2. če Boga naravnost pred vsem svetom spoznavamo in smo vneti za njegovo čast.

Boga spoznavamo naravnost pred vsem svetom, ako povsod, kjer je potrebno in koristno, brez strahu in obotavljanja izpovemo, da v Boga, najvišjega Gospoda in v njegovo razodetje verujemo ter ga hvalimo za njegove brezštevne dobre. Tako je delal kralj David. „Hvalil bom Gospoda vsak čas; vedno bo njegova hvala v mojih ustih... Poveličujte z menoj Gospoda, in povzdiguje njegovo ime skupaj.“ (Ps. 33, 2. 4.) in: „Povzdigoval te bom, o Bog, moj kralj! in hvalil tvoje imé vekomaj. Vsak dan te bom hvalil in častil

tvoje imé vekomaj.“ (Ps. 144, 1. 2.) Boga so naravnost spoznavali pred vsem svetom apostoli, ki so rajše v ječo šli in se pustili bičati, kakor pa nehali oznanjevati Jezusov nauk. Enako so ravnali sveti mučeniki. Za božjo čast smo vneti, ako se sami skrbno ogiblremo vsakega greha, s katerim se onečeščuje božje neskončno veličastvo, pa tudi druge svarimo pred grehi, ako si sami prizadevamo, da bi bolj in bolj spoznali Boga, pa tudi pri drugih pospešujemo njegovo spoznavanje in češčenje. Plačilo tistih, ki Boga naravnost pred vsem svetom spoznavajo, naznanil je Kristus, rekoč: „Kdorkoli bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 32.)

Božje imé posvečujemo:

3. če Boga s pravično prisego kličemo na pričo.

Kdor s pravično prisego kliče Boga na pričo, spoznava svojo vero v vsevednost, neskončno svetost, resničnost in pravičnost božjo, in s tem ga časti. Zato je naročil Mojzes Izraelcem: „Gospoda, svojega Boga se boj, in njemu samemu služi in pri njegovem imenu prisegaj.“ (V. Mojz. 6, 13.) Psalmist pa pravi: „Kdor svojemu bližnjemu ne prisega goljufno, taisti prejme blagodar od Gospoda, in usmiljenje od Boga, svojega Rešitelja.“ (Ps. 23, 4. 5.)

Božje imé posvečujemo:

4. če zvesto izpolnjujemo Bogu storjene obljube.

Ako Bogu prostovoljno kaj obljubimo in isto zvesto izpolnimo, storimo nekaj dobrega, kar nismo bili dolžni storiti, in s tem se gotovo Bog časti, kakor sploh z vsakim dobrim delom. O paganih, ki bodo po prihodu Odrešenikovem pristopali v njegovo cerkev, omenja prerok Izaija pohvalno tudi obljube, ko napoveduje: „In bodo Gospoda častili z daritvami in darili, in Gospodu bodo obljube delali in izpolnjevali.“ (Iz. 19, 21.) Očak Jakob „obljubil je obljubo rekoč: Če bo Bog z menoj in me bo varoval na poti, po kateri hodimo . . . in če se srečno povrnem v hišo svojega očeta, bo mi Gospod-Bog . . . in od vseh rečij, katere mi boš dal, daroval ti bom desetino.“ (I. Mojz. 28, 20—22.) Bogu je bila

Jakobova obljuba vseh, blagoslovil ga je in ga srečno privedel nazaj v njegovo domovino. Pobožna Ana, Elkanova žena, je storila obljubo, rekoč: Gospod vojskinih trum! ako se ozreš in pogledaš na nadlogo svoje dekle . . . in daš svoji služabnici sinu; ga bom dala Gospodu vse dni njegovega življenja.“ (I. Kralj. 1, 11.) Ta obljuba je bila Bogu tako ljuba, da je Ani res dal sina Samuela, in ko je zvesto izpolnila svojo obljubo, je dobila še tri sinove in dve hčeri. Ako torej storite Bogu kako obljubo, izpolnite jo vselej zvesto, in posvečevali boste njegovo ime.

Božje ime posvečujemo:

5. če sploh vse delamo in darujemo Bogu v čast.

„Nihče izmed nas ne živi sebi, in nihče ne umrje sebi. Zakaj, če živimo, Gospodu živimo; če umrjemo, Gospodu umrjemo. Ali tedaj živimo, ali tedaj umrjemo, Gospodovi smo.“ (Rimlj. 14, 7. 8.) Ker smo Gospodovi, moramo vse, karkoli mislimo, govorimo in storimo, Bogu darovati in vsako delo pričeti, nadaljevati in dokončati iz tega namena, da bi Boga hvalili in častili. „Ali tedaj jeste ali pijete, ali kaj drugega delate, vse k časti božji delajte.“ (I. Kor. 10, 31.)

Zvršetek.

„Moje ime je veliko med ljudstvi“, govoril je Gospod po preroku Malahiju. (1, 11.) Pred božjim imenom se klanja nebo in zemlja, pred njim padajo na svoje obraze angeli, se tresejo hudobni duhovi. Imejte zato, preljubljeni v Gospodu! v časti božje presveto ime sami, pa se tudi potegujte zanje pri drugih. „Ako slišiš katerega domačih“, piše sv. Janez Krizostom, „da skruni božje ime, udari ga s pestjo po ustih, in vedi, da bo tvoja roka po tem posvečena, ker si kaznoval zaničevavca božjega.“ Skrbno se zlasti varuj, da se ne navadiš ostudnega preklinjevanja in priseganja. Pač pa kliči na pomoč zlasti v trpljenju in skušnjavah presveta imena Jezusa, Marije in svetega Jožefa, ki naj bodo tudi v smrtnem boju tvoje zadnje besede. Amen.

83. Krščanski nauk.

Vse naše življenje, torej tudi vse dneve in ure našega življenja, bi morali posvetiti službi božji, saj je Bog ustvaril človeka, da ga spoznava in časti, ga ljubi in mu služi ter se tako večno vzveliča. Ker pa morajo ljudje zavoljo greha svojih prvih roditeljev v potu svojega obraza skrbeti si za vsakdanji kruh in druge potrebsčine in so zaradi tega silno zapleteni v posvetne skrbi, se kaj rado zgodi, da človek med tolikimi posvetnimi skrbmi pozabi, kar je dolžen Bogu in svoji duši. Da bi se to ne zgodilo, je Bog odločil eden dan v tednu za svojo službo. Tega nas uči

tretja božja zapoved.

394. Kako se glasi tretja božja zapoved?

Tretja božja zapoved se glasi: „Posvečuj praznik.“

V sv. pismu se glasi ta zapoved: „Spomni se, da posvečuješ sobotni dan.“ (II. Mojz. 20, 8.) Tako je Bog naročil izraelskemu ljudstvu na gori Sinajski. Ker pri nas kristijanah sobote ni več treba posvečevati, je sv. cerkev spremenila tretjo božjo zapoved: „Posvečuj praznik“, ker naj bi bil prazen posvetnega dela.

395. Kaj zapoveduje tretja božja zapoved?

Tretja božja zapoved zapoveduje posvečevati Gospodov dan.

Ko pripoveduje Mojzes ustvarjenje sveta v šestih dneh, zvršuje svoje poročilo tako-le: „In blagoslovil je (Bog) sedmi dan in ga je posvetil, ker je ta dan počival od vsega svojega dela.“ (I. Mojz. 2, 2.) Človek, ki je ustvarjen po podobi božji, mora si vzeti Boga za vzgled in kakor je Bog blagoslovil in posvetil sedmi dan, tako mora on posvečevati

Gospodov dan. Praznik se imenuje „Gospodov dan“ ne zato, kakor bi drugi dnevi ne bili Gospodovi, ampak zato, ker mu je praznik posebej posvečen, posebej odločen za njegovo čiščenje. Šest dnij nam je Bog podaril v porabo za nas, za naša dela in opravila, zato se ti dnevi imenujejo delavniki, sedmi dan pa je pridržal popolnoma zase in za svojo službo, on mora biti prazen posvetnega dela, a poln dela nebeškega.

396. Kateri je Gospodov dan?

V novi zavezi je nedelja Gospodov dan; v stari zavezi pa je bila sobota.

V novi zavezi je prvi dan v tjednu Gospodov dan, katerega mora posvečevati vsak kristijan, ako hoče biti res pravi kristijan, ne pa kristijan samo po imenu, in prvi dan v tednu se imenuje nedelja. Nedelja je že od apostolskih časov sem v naš praznik odločena, zakaj sv. pismo pripoveduje, da so se kristijani „prvi dan po soboti zbrali hruh lomiti“, (Dej. ap. 20, 7.) to je: sv. mašo slišati in prejet sv. obhajilo. Sv. Janez piše: „Bil sem v duhu (zamaknen) Gospodov dan.“ (Skriv. raz. 1, 10.) „Gospodov dan“ pa so imenovali prvi kristijani nedeljo, kakor se da spoznati iz spisov sv. mučenikov. V stari zavezi je bila sobota Gospodov dan. Soboto, po naše dan počitka, je Bog blagoslovil in posvetil. (I. Mojz. 2, 2.) Ta dan je bil torej imenitnejši od vseh drugih dnij v tednu, ker je blagoslov božji razlit čez ta dan in ima moč, da posvečuje človeka samega. Soboto so posvečevali torej že očaki. Ker se je ta šega v Egiptu najbrž opustila, je Bog Izraelcem naravnost zapovedal: „Spomni se, da posvečuješ sobotni dan . . . Zakaj Gospod je v šestih dneh ustvaril nebo in zemljo, in morje in vse, kar je v njih, in sedmi dan je počival: zato je blagoslovil sobotni dan in ga posvetil.“ (II. Mojz. 20, 8—10.) Sobotni dan je bil za Jude dan veselja, ker jih je Bog v soboto rešil iz Egiptovske sužnosti. Sobota je bila za nje posebno pripraven dan za čiščenje božje, ker jih je spominjala velikih dobrot Gospodovih. Judje so tudi zelo strogo praznovali soboto in so opuščali tudi najmanjša dela; onečesčevavce sobote pa so kaznovali s smrtjo.

397. Zakaj je v novi zavezi nedelja Gospodov dan?

V novi zavezi je nedelja Gospodov dan: 1. ker je Jezus na nedeljo vstal od mrtvih.

Sobota ni bila iz narave Gospodov dan, ampak naravnost iz volje božje. Zato je Bog tudi naravnost ukazal na sinajski gori, naj posvečujejo Izraelci ta dan. Ker sobota ni bila že po naravi Gospodov dan, so imeli apostoli pravico preložiti Gospodov dan od sobote na kak drug dan, in so res tudi takoj v začetku sv. cerkve ustanovili nedeljo za krščanski praznik. Da so pa to storili, so imeli več vzrokov. Prvi vzrok je bil ta, ker je Jezus na nedeljo vstal od mrtvih. „In ko je sobota minila“, poroča sv. Marko, „so Marija Magdalena in Marija Jakobova, in Saloma kupile dišav, da bi prišle in Jezusa mazilile. In prvi dan po soboti so prišle celó zgodaj h grobu, ko je solnce vzhajalo. In so rekly med seboj: Kdo nam bo odvalil kamen od dur groba? In so se ozrle in so vidile kamen že odvaljen; bil je namreč silno velik. In so šle v grob in so videle mladeniča sedečega na desni, ogrnenega z belim oblačilom, in so ostrmele. On pa jim reče: Nikar se ne ustrašite! Jezusa iščete nazareškega, križanega; vstal je, ga ni tukaj.“ (Mark. 16, 1—6.) Enako poročajo tudi sv. Matej, Luka in Janez. Ker je Jezus prvi dan po soboti, to je v nedeljo, vstal od mrtvih, premagal greh in smrt ter tako dovršil naše odrešenje, je tudi dan Gospodovega vstajenja vsakemu kristijanu častitljiv, in zato so ga apostoli določili za krščanski praznik.

V novi zavezi je nedelja Gospodov dan ne le zato, ker je Jezus na nedeljo vstal od mrtvih, ampak tudi:

2. ker je na nedeljo poslal svetega Duha.

„Ko je bilo petdeset dnij dopolnjenih“ — to je na binokšno nedeljo — „so bili vsi skupaj na tistem mestu. In vstal je nanagloma z neba šum, kakor prihajajočega silnega piša, in je napolnil vso hišo, kjer so sedeli. In so se jim prikazali razdeljeni jeziki kakor ognja, in je sedel na njih slehernega. In so bili napolnjeni vsi s svetim Duhom.“ (Dej. ap. 2, 1—4.) Po moči sv. Duha so apostoli in njihovi nasledniki prenovili obličje zemlje oznanjevaje sv. evangelij;

sv. Duh še zdaj vodi in vlada sv. cerkev in nam deli po njej tiste milosti, katere nam je zaslužil Jezus Kristus. Ker je torej Jezus Kristus poslal svetega Duha, po katerem nam prihaja toliko duhovnih milostij in dobrot, na nedeljo, so tudi iz tega vzroka ustanovili apostoli nedeljo za krščanski praznik.

398. Kako posvečujemo nedeljo?

Nedeljo posvečujemo, če opuščamo hlapčevska dela, se udeležujemo zapovedane službe božje in opravljamo bogoljubna dela.

V nedeljo moramo, kakor nam pové že imé nedelja, opuščati hlapčevska dela, ki niso neobhodno potrebna. Ne-prestano in prenaporno delo utruja telo in je slabi, zato je treba, da človek vsaj eden dan v tednu počiva od telesnega dela in si nabira novih telesnih močij: „Šest dnij delaj in opravljaj vsa svoja dela“, naročil je Gospod že Izraelcem, „sedmi dan pa je sobota Gospoda, tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina.“ (II. Mojz. 20, 9. 10.) Ako so morali že v stari zavezi, ki je bila samo predpoda nove zaveze, posvečevati Gospodov dan z opuščanjem hlapčevskih del, je to gotovo še bolj potrebno v novi zavezi, ki je mnogo popolnejša od stare. Opuščati hlapčevska dela pa ni potrebno samo zaradi tega, da si telo odpočije, ampak da človek obrne svojega duha od posvetnih k nebeškim rečem, od zemlje k Bogu. Nedeljskega zvona glas je takorekoč glas z nebes, ki ga opominja, da naj pozabi za nekaj časa časno in misli le na večno, naj pozabi vse telesne skrbi, poskrbi pa za vzveličanje svoje duše, ki je več vredna kakor vesoljni svet. Za vzveličanje svoje duše skrbi, kdor se udeležuje zapovedane službe božje. Z nobenim dobrim delom ne moremo Boga tako častiti, za svojo dušo tako skrbeti, kakor z daritvijo sv. maše. Pri sv. maši daruje se sam Sin božji svojemu nebeškemu Očetu, on za nas Boga hvali in časti, ga zahvaljuje, za nas zadoščuje in prosi. Na to daritev gleda nebeški Oče z največjim dopadenjem, kakor je gledal na daritev, katero je opravil Jezus Kristus na križu na gori Kalvariji. Ne bodi nam pa dovolj, da smo pobožno pri sv. maši, ampak da bomo prav posvečevali nedeljo, poslušajmo zvesto tudi pridigo in krščanski nauk. „Pojdite in učite vse narode . . .

Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal“, (Mat. 28, 20.) je naročil Jezus Kristus svojim apostolom in njih naslednikom. Kakor je torej dolžnost duhovnikov, da božjo besedo oznanjujejo in razlagajo, tako je dolžnost drugih vernikov, da besedo božjo poslušajo. Sv. Janez Krizostom imenuje nedeljo „dan razsvitljenja“, ker se nam ob nedeljah oznanjujejo verske resnice in se nam pojasnjujejo naše dolžnosti. Udeležujmo se tudi zvesto popoldanske službe božje, zakaj Bog ni rekel: „Spomni se, da posvečuješ dopoldan sobote“, ampak: „Spomni se, da posvečuješ sobotni dan.“ Ves Gospodov dan moramo posvečevati, ne samo polovico, ker si je ves dan pridržal v svoje počeščenje. — Verniki naj bi ob nedeljah vredno prejemali zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa. Ob nedeljah se praznično oblečete, koliko bolj se še le spodobi, da ob nedeljah očistite svoje duše tistih madežev, ki so se čez teden nabrali na njej, da jo znova oblečete v svatovsko oblačilo posvečujoče milosti, ali če je v stanu milosti, da jo pomnožite in potem s toliko večjim pridom in zaupanjem prosite Boga njegovih dobrot in milostij, kolikor pravičnejši in Bogu prijetnejši ste. — Razven tega pa opravljajte še druga dobra dela. Prebirajte ob nedeljah duhovne knjige, katerih mej tednom ne utegnete; zakaj iz duhovnih knjig boste zajemali obilo lepih nauk, ki bodo spopolnili to, kar slišite v pridigah in krščanskih naukih. V duhovnih knjigah boste našli tudi obilo lepih, posnemanja vrednih vzgledov, ki vam bodo kazali, kako naj uravnavate svoje življenje, da bode Bogu prijetno. „Poslužuj se duhovnega berila kakor ogledala“, piše sv. Avguštín, „da bode gledala duša v njem svojo podobo, in bo to, kar je grdega, poboljšala, kar je pa lepega, še bolj okrasila.“ Bogoljubno delo je tudi obiskovati bolnike, reveže in druge potrebne, jih tolažiti in jim pomagati. „Čista in pred Bogom in Očetom neomadežna pobožnost je ta: obiskovati sirote in vdove v njih nadlogi in neomadežanega ohraniti se pred tem svetom“, piše sv. Jakob. (1, 27.) Kdor bo tako preživel Gospodov dan, tisti ga bo res posvečeval, tisti bo res skrbel za svojo dušo po volji božji.

399. *Kaj so hlapčevska dela?*

Hlapčevska dela so tista telesna dela, ki jih navadno opravljajo posli in dninarji, rokodelci in tovarniški ali drugi tem podobni delavci.

Hlapčevska dela so tista, ki se opravljajo navadno z večjim ali manjšim telesnim naporom, ki telo utrujajo, in zato se imenujejo telesna dela. Ker taka dela opravljajo navadno posli, hlapci, dekcle, imenujejo se na kratko hlapčevska dela, četudi jih ne opravljajo samo hlapci. K tem delom spadajo zlasti vsa kmetska dela na polju, njivah, gozdih i. t. d. Enaka dela kakor posli opravljajo tudi dninarji, to je ljudje, ki se za primerno plačilo, dnina imenovano, najmejo v delo za eden dan ali pa več dnij. Telesna dela opravljajo rokodelci, ker zlasti z rokami mnogo delajo, kakor so: kovači, ključarji, črevljarji, krojači, mizarji, tesarji i. t. d. Telesna, dostikrat jako naporna dela imajo tovarniški in drugi tem podobni delavci, kakor na primer cestarji, delavci pri železnicah. Tudi dela na sejmi in v trgovini pripadajo hlapčevskim delom, zato pa naj bi se ob dnevih Gospodovih tudi taka dela opuščala, ali pa, kjer je navada, da se prodaja in kupuje ob nedeljah, da bi se to opustilo vsaj med službo božjo.

Zvršetek.

Ne pozabimo nikoli, krščanski poslušavci! da je naš namen na svetu Boga častiti in njemu služiti ter delati za večno srečo v nebesih. Skazujte zato vsak dan Bogu dolžno čast, delajte vsak dan za vzveličanje svoje duše. Ker pa imate ob delavnikih skrbeti tudi za svoje telesne potrebe, obrnite vsaj nedelje in zapovedane praznike popolnoma k časti božji in v prid svoji duši. „Praznujte moje sobote“, rekel je Bog Izraelcem, „in spoštujte moje svetišče. Jaz sem Gospod. Ako bote po mojih postavah živeli, in moje zapovedi izpolnjevali in se po njih ravнали, vam bom dajal dež ob svojem času, in zemlja bo rodila svoj sad, in drevje bo napolnjeno s sadjem . . . Svoj šotor bom postavil med vami, in moja duša vas ne bo zavrgla. Med vami bom hodil ter bom vaš Bog, vi pa boste moje ljudstvo.“ (III. Mojz. 26, 2—4. 11. 12.) Praznujte, krščanski poslušavci, nedelje tako,

kakor smo se učili v današnjem krščanskem nauku, potem bodo one res Gospodovi dnevi, dnevi vzveličanja, potem si boste naklonili obilo blagoslova božjega za dušo in telo, naučili pa se boste tudi prav živeti ob delavnikih, potem boste v resnici božje ljudstvo, kateremu je prihranjen večni počitek v sv. nebesih. Amen.

84. Krščanski nauk.

Tretja božja zapoved zapoveduje, posvečevati Gospodov dan, ki je v novi zavezi nedelja. Namestu sobote, ki je bila v stari zavezi Gospodov dan, so namreč apostoli ustanovili že takoj v začetku sv. cerkve nedeljo za krščanski praznik, in sicer zato, ker je Jezus Kristus na nedeljo vstal od mrtvih in dovršil naše odrešenje, in ker je na nedeljo poslal svetega Duha. Nedeljo posvečujemo, če opuščamo hlapčevska dela, to je tista telesna dela, ki jih navadno opravljajo posli in dninarji, rokodelci in tovarniški ali drugi tem podobni delavci, se udeležujemo zapovedane službe božje in opravljamo bogoljubna dela. Na devet in petdesetih mestih govori sv. pismo o posvečevanju sobote ter obeta onim, ki jo bodo zvesto posvečevali, božji blagoslov, oskrunjevacem pa preti z mnogoterimi velikimi kaznimi. Da si tudi mi ne nakopljemo z oskrunjevanjem nedelj božjih kaznij, treba nam je vedeti, česa se nam je treba zlasti varovati, zato pa si poglejmo sedaj:

400. Kaj prepoveduje tretja božja zapoved?

Tretja božja zapoved prepoveduje:

- 1. hlapčevsko delo ob nedeljah brez sile ali brez postavnega cerkvenega dovoljenja.**

„Kakor ptič za letanje, tako je človek ustvarjen za delo“, pravi potrpežljivi Job. (5, 7.) Toda „vse ima svoj čas“, (Pridig. 3, 1.) je čas delati, pa je tudi čas od dela prenehati. Od dela, in sicer od hlapčevskega, prenehati je Bog zapovedal naravnost že Izraelcem ob sobotah, ko je rekel: „Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela, sedmi dan pa

je sobota Gospoda, tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat." (II. Mojz. 20, 9. 10.) Izraelcem je Bog pod smrtno kaznijo prepovedal opravljati ob sobotah hlapčevska dela, in ko se je neki Izraelec drva nabiraje pregrešil proti tej prepovedi, ga je ljudstvo peljalo pred Mojzesa in Arona, in Bog je rekel Mojzesu: „Smrti mora umreti ta človek; posuje naj ga s kamenjem vsa množica zunaj šotorišča. In ko so ga ven peljali, so ga posuli s kamenjem, in je umrl, kakor je bil Gospod zapovedal.“ (IV. Mojz. 35, 15. 16.) Bog ob sobotah niti ni pustil, da bi mana padala z nebes, da bi se ljudstvo jo pobiraje ne navadilo delati ob sobotah. Hlapčevska dela, ki so bila v stari zavezi tako strogo prepovedana ob sobotah, prepovedana so v novem zakonu ob nedeljah. Po mnenju cerkvenih učnikov se tisti, ki v nedeljo brez potrebe opravlja dve uri hlapčevska dela, smrtno pregreši. Dela pa, s katerimi se peča bolj duh, kakor pa telo in niso tako naporna, kakor postavim: brati, učiti se, pisati, risati in enaka, ne spadajo k hlapčevskim delom, zato tudi niso prepovedana. Hlapčevsko delo ob nedeljah je prepovedano, ako se opravlja brez potrebe ali brez postavnega cerkvenega dovoljenja; opravljati pa se sme, ako je sila, ako je tehten vzrok za tako delo in se dobi postavno cerkveno dovoljenje. Sila opravljati hlapčevska dela je, ako bi drugače kdo sam ali pa njegov bližnjik trpel veliko škodo. Ko so se pismarji in farizeji nad tem spodtikali, da je Jezus v soboto ozdravljaj, meneč, da jo s tem skruni, jim je Jezus rekel: „Komu izmed vas bo osel ali vol v kapnico padel in ga ne bo izvlekel precej sobotni dan?“ (Luk. 14, 5.) Ako bi nastal v nedeljo kak ogenj, bi se smelo gasiti, ako bi pretila kje povedenj, bi se smela voda zaježiti, ali ko bi pretila kaka druga nesreča, bi se smela zabraniti, čeprav bi se pri tem opravljala hlapčevska dela. Tudi na polju bi se smela opravljati hlapčevska dela, ako bi bila sila. Ako imajo ljudje, recimo, košnjo, pa ves teden dežuje, le v soboto in nedeljo je lepo, ter se je bati, da bo zopet nastalo grdo vreme in se bo krma pokvarila, smelo bi se sušiti, ali potreba je, da si dobijo ljudje za to dovoljenje od duhovske gosposke. Tako dovoljenje dá za vso škofijo škof in v silnih slučajih za župnijo domači župnik. Seveda morajo takrat verniki biti poprej pri zapovedani službi božji.

Opravljeni se smejo ob nedeljah tista hišna, čeprav hlapčevska dela, ki so nujno potrebna, kakor kuhati, pometati, pospravljati, živino oskrbovati i. t. d. Posli, revni ljudje, delavci, ki med tednom nikakor ne utegnejo, si smejo ob nedeljah popravljati svojo obleko, da le vsled tega ne zamenjajo zapovedane službe božje in ne dajejo pohujšanja.

Dovoljena so tudi hlapčevska dela, kadar to zahteva čast božja, ako poprej ni bilo časa za taka dela, kakor venec plesti, cerkev ali oltarje lepšati, cerkev snažiti i. t. d.

Zoper tretjo božjo zapoved pa ne grešijo samo tisti, ki sami opravljajo ob nedeljah hlapčevska dela brez sile ali postavnega cerkvenega dovoljenja, ampak tudi tisti, ki druge k takim delom navajajo in silijo. Druge siliti k hlapčevskim delom ob nedeljah je Bog naravnost prepovedal, rekoč: „Ne delaj ta dan nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla . . . da počije tvoj hlapec in tvoja dekla, kakor tudi ti.“ (V. Mojz. 5, 14.) Ne le gospodar potrebuje počitka, ampak tudi posel, ne le gospodar ima neumrjočo dušo, za katero mora skrbeti, ampak tudi posel, ne le gospodar mora služiti Bogu, ampak tudi posel. Nihče naj ne stopa v take službe, kjer ne more prav posvečevati nedelj in zapovedanih praznikov, ampak je celó prisiljen jih onečeševati s hlapčevskim delom. Ako pa kdo nevedoma dobi tako službo, v kateri ne more izpolnjevati svojih krščanskih dolžnostij, naj si poišče drugo, kakor hitro mu je to možno. Neka deklica je šla v mesto služiti. Ker pa je morala opravljati ob nedeljah hlapčevska dela in ni smela vsako nedeljo udeleževati se zapovedane službe božje, je službo odpovedala in se vrnila domov. Ko jo je dušni pastir vprašal, zakaj je to storila, odvrnila je: „V mestu nisem mogla posvečevati nedelje in slišati sv. maše. Rajše hočem v domači vasi revno živeti in delati ter rešiti svojo dušo, kakor pa denar služiti in se pogubiti.“ Pojdi, in tudi ti tako stori!

Tretja božja zapoved prepoveduje:

2. vse, kar skruni nedeljo, ali kar zadržuje njeno posvečevanje, na primer: pijančevanje in razposajene igre, pregrešne veselice in druge take reči.

O nedelji se pač sme reči: „To je dan, ki ga je Gospod naredil; radujmo in veselimo se ob njem!“ (Ps. 117,

24.) Dovoljeno je v nedeljo pokrepčati se v kaki krčmi, se pošteno razveseljevati, napraviti kako igro, koga obiskati, se sprehajati i. t. d. Kdo bi tudi zameril človeku, ki je ves teden delal v potu svojega obraza, ako se v nedeljo nekoliko razveseli in razvedri ter nekoliko pozabi na skrbi, ki so ga tlačile med tednom? A vsega, kar skruni nedeljo ali kar zadržuje njeno posvečevanje, se je treba ogibati, da ne spremenimo dan Gospodov v dan hudobnega duha, da ne služimo hudobnemu duhu namestu Bogu. Ogibati se je treba predolgega posedanja in pijančevanja po krčmah in drugod, ne samo zaradi tega, ker preobilno pitje škoduje zdravju in premoženju, marveč posebno še zaradi tega, ker vzbuja mnogotere grešne strasti, pobožnost pa zmanjšuje. Kako bi tudi pijan človek mogel moliti, ko je še treznemu treba mnogo prizadevanja, da si ohrani zbranost duha? Pijanci mnogokrat tudi prepevajo nespodobne pesmi, zbijajo nesramne šale, razgrajajo, se prepirajo in pretepajo, kar gotovo ni posvečevanje nedelje. — Ogibati se mora človek razposajenih iger, pri katerih se velikokrat prekoračijo meje dostojnosti in sramežljivosti ter se daje priložnost mnogim grehom. — Nedeljo skrunijo pregrešne veselice, zlasti plesi, zakaj, kar se pri njih godi, je dostikrat samo na sebi greh ali pa v greh napeljuje, tako da je sv. Avguštin rekel, da bi mladi ljudje manjši greh storili, ko bi ob nedeljah in praznikih orali, kakor da plešejo. — Tudi igranje je prepovedano, ako predolgo traja, ako se prestrastno in previsoko igra.

Jako žalostno je, ako se nedelje, ki so posvečene službi božji in vzveličanju duše, ki so odločene počitku in poštenemu razvedrenju, obračajo v razžaljenje božje in pogubljenje duše. O koliko jih je, ki morebiti ves teden ne storijo smrtnega greha, v nedeljo pa oskrunijo svojo dušo z najostudnejšimi grehi. Prevzetnost, nečistost, pijančevanje, obrekovanje so večidel nedeljski grehi, kakor tudi pretepi in uboji. Sv. Gregorij piše, da je bilo največ hudobnih duhov iz obsedencev izgnanih ob nedeljah, dandanes pa bi se moralo reči, da ob nedeljah dobi hudobni duh največ duš v svojo oblast, da ima ob nedeljah najboljšo žetev, ker se skrunijo s tolikimi grehi.

Ljubljani v Gospodu! Judje so natančno izpolnjevali zapoved o posvečevanju sobote, pagani so posvečevali svoje praznike, Turki se jih natančno držé, ali naj bi mi kristijani,

izvoljeno ljudstvo Gospodovo, tega ne storili, ali naj bi se mi kristijani, ki imamo tako veličastno službo božjo, dali osramotiti Judom, paganom in dandanes Turkom? Ne, to se ne sme goditi, zato sklenimo, da hočemo ob nedeljah tako živeti, da bodo nedelje res dnevi Gospodovi, dnevi našega vzveličanja. „Ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevoščljivosti“, (Rimlj. 13, 13.) ne v prepirih in pobojih, ampak tako preživite nedelje, kakor vam velewa sv. katoliška cerkev.

Da se bodete še bolj bali skruniti nedeljo, pogledjmo si nasledno vprašanje.

401. Kaj naj nas posebno odvrča, da ne skrunimo nedelje?

Da ne skrunimo nedelje, naj nas posebno odvrča:

1. strah časnih in večnih kaznij, ki jih je Bog zažugal tistim, ki oskrunjajo Gospodov dan.

Kakor je Bog onim, ki posvečujejo Gospodov dan, obljubil svoj blagoslov, tako je tistim, ki ga oskrunjajo, zažugal razne kazni in jih tudi poslal. „Praznujte mojo soboto, zakaj sveta vam bodi; kdor jo oskruni, bodi umorjen, kdor ta dan opravlja kako delo, njegova duša bodi pokončana izmed srede svojega ljudstva“, (II. Mojz. 31, 14.) naročil je Bog po Mojzesu Izraelcem. Nekega oskrunjevalca sobote je zapovedal kamnati, ko je v soboto drva nabiral. (IV. Mojz. 35, 15. 16.) Poslušajte še, kaj je govoril prerok Hagej Izraelcem. „Veliko ste sejali, in ste malo pridelali; jedli ste, pa se niste nasitili; pili ste, pa se niste napili; oblekli ste se, pa se niste ogreli; in kdor je plačilo nabral, ga je vrgel v strgano vrečo . . . Po obilnosti ste gledali, in glej, pomanjkovalo je; v hišo ste nosili, in sem tisto (iz nje) popihnil. Zakaj tako? govori Gospod vojskinih trum. Zato, ker je moja hiša zapuščena.“ (Hag. 1, 6. 9.) Tako je Bog v stari zavezi strogo kaznoval oskrunjevanje sobote in zanemarjanje službe božje. Bog je tudi še sedaj prav tako svet in pravičen, kakor nekdanj, in četudi ni zapovedal v novi zavezi, naj se usmr-tijo oskrunjevalci nedelje, četudi ni zažugal posebnih časnih

kaznij, vendar ne smemo misliti, da ostajajo oskrunjevalci nedelje brez kaznij. Bog tudi sedaj pošilja časne kazni tistim, ki nedelje oskrunjajo, kakor lakoto, draginjo, bolezní in druge nadloge, da bi se ljudje spametovali, poboljšali in tako ubežali večnim kaznim. To se dogaja zlasti tam, kjer peša sv. vera in se ljudje malo menijo za večne kazni. Vera pa peša gotovo tam, kjer se nedelje in zapovedani prazniki več prav ne posvečujejo. — Pa četudi ne pošilja Bog vsem oskrunjevalcem nedelj kaznij že na tem svetu, ne smejo misliti, da bodo ubežali večnim kaznim, zakaj oni, ki oskrunjajo nedelje, se večinoma smrtno pregreše in zaslužijo večno pogubljenje.

Da ne skrunimo nedelje, naj nas posebno odvráča:

2. misel, koliko kazen zasluži tisti, ki niti enega dné ne obrne v prid svoji duši, ko je celih šest dnij skrbel za svoje telo.

Naš Vzveličar je rekel: „Le eno je potrebno.“ (Luk. 10, 42.) Sv. cerkveni učeniki enoglasno razlagajo, da eno, kar je potrebno, je skrb za dušo. Skrb za dušo je tako imenitna, da so vse druge skrbi, katere imamo na tem svetu, ako jih primerjamo s skrbjo za neumrjočo dušo, tako malenkostne, kakor bi jih ne bilo. Da je skrb za dušo med vsemi skrbmi tega življenja najimenitnejša, potrjuje nam Kristus še s sledečimi besedami: „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse to (kar je še drugače potrebno) vam bo privrženo.“ (Mat. 6, 33.) „Kaj pomaga“, pravi Jezus Kristus drugokrat, „kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kakšno menjo bo človek dal za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.) Človeška duša je po svoji naravi podoba božja, človeška duša je odkupljena za drago ceno Kristusove krvi, je torej neizmerno veliko vredna. Tudi telo je sicer delo božje, vendar pa je pravzaprav samo kup prsti. „Prah si in v prah se povrneš“, je zaklical Bog prvemu človeku. (I. Mojz. 3, 19.) Sv. Jakob primerja človeško telo „s cvetlico, ki se potepta.“ (Jak. 14. 2.) Telo človekovo je torej mnogo mnogo manj vredno kakor človekova duša. Kolikor imenitnejša je duša od telesa, toliko imenitnejša je tudi skrb za njo. Ako torej kdo šest dnij skrbi večinoma za telo, je gotovo potrebno, da posveti vsaj eden

dan v prid svoji duši, kar je seveda jako malo. Kdor pa šest dnij dela za svoje telo, sedmi dan pa, namestu da bi delal za vzveličanje svoje duše, dela celó za njeno pogubljenje, ker jo omadežuje z raznimi smrtnimi grehi, tisti gotovo grozno nespametno ravna in že zaradi tega zasluži hudo kazen. „Človeška duša“, pravi učen razlagavec sv. pisma, „je mogočna kraljica, Bog je njen oče, in vsi angeli njeni sorodniki; telo in njegovi peteri čuti so njene služabnice, nad katerimi naj bi vladala in zapovedovala. Kakor bi bilo žalostno gledati, ako bi kraljica z nekaterimi starimi cunjami ogrnena, na pol naga in gola hodila, njene dekile pa v žamet in svilo oblečene, z zlatom in srebrom, z biseri in dragimi kamni ozaljšane bile: tako storijo neodpustljiv pregrešek oni kristijani, ki celih šest dnij storijo vse za telo, da bi je redili, oblačili in mu stregli, pa niti enega dneva ne marajo obrniti v prid neumrjoči duši.“ Kaj čaka take drugega, kakor večna poguba?

Da ne skrunimo nedelje, naj nas posebno odvrča:

3. veliko pohujšanje, če kdo Gospodov dan skruni, k temu druge zapeljuje ali celo sili.

„V vseh rečeh“, pisal je sv. Pavel svojemu učencu Titu, „v vseh rečeh skazuj samega sebe vzgled dobrih del.“ (Tit. 2, 7.) Te besede veljajo vsakemu kristijanu. Ako pa je vsakdo dolžen v vseh rečeh skazovati samega sebe vzgled dobrih del, je dolžen to storiti tudi gledé na posvečevanje nedelje. Skrunjevavec nedelje pa dela ravno narobe. On daje mlačnim kristijanom, ki že itak niso vneti posvečevavci nedelje, veliko pohujšanje, ker posnemajo njegov vzgled in začnejo še bolj zanemarjati svoje verske dolžnosti. Še večje pohujšanje pa je, če jim ne daje samo slabega vzgleda, ampak jih tudi izrečno z besedami zapeljuje, bodisi, da jim odsvetuje nedelje posvečevati, ali da se jim posmehuje s porogljivimi besedami, če posvečujejo nedelje. Najbolj pa pohujšuje druge tisti, ki jih celó sili skruniti nedelje, bodisi da jim naravnost prepoveduje udeleževati se zapovedane službe božje, ali jim brez sile in nalašč nalaga ob nedeljah in praznikih hlapčevska dela, pripušča pa, da praznujejo v ponedeljek. S takim pohujševanjem napravlja dobrim veliko žalost, hudobnežem in sovražnikom sv. vere pa veliko veselje ter pomaga, da

vera bolj in bolj peša. Ali ne bodo veljale posebno takemu človeku besede Kristusove: „Gorjé svetu zavoljo pohujšanja! Pohujšanje sicer mora priti, ali vendar gorjé tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride“! (Mat. 18, 7.)

Da ne skrunimo nedelje, naj nas posebno odvrčajo:

4. drugi žalostni nasledki nedeljskega onečeščevanja, kot so: izguba blagoslova božjega, razdivjanost srca, nravni propad človeške družbe.

Nekateri mislijo, da si bodo Bog ve koliko pridobili, ako v nedeljo ukradejo nekaj ur za svoja dela, ali varajo se, hudo se varajo. „Ako Gospod hiše ne zida“, pravi psalmist, „zastonj delajo, ki jo zidajo; ako Gospod ne varuje mesta, zastonj čuje, kdor je varuje.“ (Ps. 126, 1. 2.) Blagoslov božji je potreben vsem našim delom, vsem našim podjetjem, ker prazno je delo brez sreče z nebes. Ali pa bo Bog njim, ki skrunijo nedelje s hlapčevskimi deli ali kako drugače, dal svoj blagoslov, da se še bolj zarijejo v posvetno? Nikakor ne, ampak odtegnil ga bo, saj se skrunjevavec nedelje punta zoper Boga in mu odreka svojo službo in pokorščino. „Ako me ne boste poslušali in izpolnjevali vseh mojih zapovedij . . . bom tudi jaz vam to-le storil: Naglo vas bom obiskal z uboštvom in vročino, katera vam bo oči končala in živote posušila. Zastonj bote žito sejali, katero bodo sovražniki požrli“, zagrozil je Bog Izraelcem. (III. Mojz. 26, 14. 16.) Pri preroku Ecehijelu pa pravi Gospod: „Moje sobote so grozno oskrunili; zato sem namenil spustiti svoj srd na nje . . . in jih pokončati.“ (Eceh. 20, 13) — Kdor zanemarja službo božjo, jo začne sčasoma popolnoma opuščati, zanemarja tudi prejemanje sv. zakramentov in upiha luč sv. vere v svojem srcu, ker ji nihče ne priliva olja besede božje, on se ne meni več za Boga in njegovo voljo. Ker pa se ne dá vladati volji božji, dobijo ga v svojo oblast njegove strasti, katerim se udaje, in njegovo srce popolnoma razdivja. — Žalosten nasledek nedeljskega onečeščevanja je tudi nravni propad človeške družbe. Kakršni so udje družbe, taka je tudi družba. Več ko je takih ljudij, ki skrunijo nedeljo, več izprijenih udov tudi ima človeška družba. Taki udje nimajo več spoštovanja pred duhovsko in deželjsko gosposko ter jej odrekajo tudi svojo pokorščino.

Zvršetek.

Krščanski poslušavec! Posvečuj vsigdar vestno Gospodov dan in ne daj se zapeljati iz dobičkarije ali lahko-mišljenosti, da bi oskrunil nedeljo. „Bog ti daje šest dnij in si pridržuje zase samo en dan v tednu“, pravi sv. Krizostom; „ti pa tako malo spoštuješ Boga, da mu niti tega dneva ne daš celega, temveč ga skruniš s posvetnimi opravili.“ Ko bi ti imel sedem goldinarjev, pa pride k tebi revež, ki se ti v srce smili, in ti mu iz samega usmiljenja podariš šest goldinarjev, a berač ti vzame še sedmega, ali bi ne bila to velika, črna nehvaležnost? Glej, Bog ti je izmed sedmerih dnij v tednu šest dal, enega pa je sebi pridržal; šest jih je odločil, da skrbiš za posvetno, enega je odbral za svojo službo. Ako mu ti še ta dan ukradeš, ker ga ne posvečuješ, pomisli, kako grda nehvaležnost je to! Kdor še količkaj spoštuje Boga, kdor še količkaj misli rešiti svojo dušo, bo nedeljo posvečeval. Kogar ne nagiblje upanje časnega in večnega plačila, da bi posvečeval nedelje, naj ga odvraca od one-češčenja nedelj vsaj strah pred časnimi in večnimi kaznimi, katere je Bog zapretil tistim, ki skrunijo njemu posvečene dneve. Amen.

85. Krščanski nauk.

Desetere božje zapovedi so bile zapisane z božjim prstom na dve kamenite plošči, in sicer na prvi plošči prve tri zapovedi, ki obsegajo dolžnosti do Boga, na drugi plošči pa drugih sedem, ki obsegajo dolžnosti do nas in do bližnjega. Zapovedi, ki obsegajo dolžnosti do Boga, sem vam že razložil, danes pričnem razlagati zapovedi, ki obsegajo dolžnosti do nas in do bližnjega.

Četrta božja zapoved.

402. Kako se glasi četrta božja zapoved?

Četrta božja zapoved se glasi: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.“

Dolžnosti, ki jih imamo do starišev, so kakor dolžnosti do Boga zelo imenitne in splošne, katere mora izpolnjevati

vsak človek. Kdo bi mogel tajiti, da imamo dolžnosti do starišev? Dolžnosti do starišev so nam že po naravnem zakonu zapisane v srce in le kak popolnoma izprijen človek bi mogel to tajiti. Tudi pogani, ki so zabredli zelo globoko v najostudnije pregrehe, so spoznali, da ima človek dolžnosti do starišev. Da, kdor bi hotel tajiti, da ima dolžnosti do starišev, njega bi morale poučiti nekatere živali, ki dostikrat prav ginljivo skrbé za svoje stare. V sv. pismu starega in novega zakona se dolžnosti do starišev mnogokrat zabičujejo, in tistim, ki jih nočejo izpolnjevati, se pretijo razne časne in večne kazni. Ko je torej Bog dal deset zapovedij izraelskemu ljudstvu, zapisal je z lastnim prstom na prvem mestu druge plošče: „Spoštuj svojega očeta in svojo mater, da boš dolgo živel na zemlji, katero ti bo dal Gospod, tvoj Bog.“ (II. Mojz. 20, 12.) Bog obeta tukaj najprej zemeljsko srečo in dolgo življenje, da bi ljudje tem rajše izpolnjevali četrto zapoved. Jezus Kristus sam, naš božji učenik in Odrešenik, je nam v vzgled kar najbolj natančno izpolnjeval to zapoved.

403. Kaj zapoveduje četrta božja zapoved?

Četrta božja zapoved zapoveduje, skazovati starišem spoštovanje, ljubezen in pokorščino.

Prvo, kar zapoveduje otrokom četrta božja zapoved, je, da skazujejo svojim starišem spoštovanje. To je Bog mnogokrat zapovedal. V Sirahovih bukvah beremo: „Bog hoče, da otroci spoštujejo svojega očeta“, (Sir. 3, 3.) in: „Kdor se Gospoda boji, svoje stariše spoštuje.“ (Sir. 3, 8.) Stari Tobiasa pa je rekel svojemu sinu: „Spoštuj svojo mater vse dni njenega življenja.“ (Tob. 4, 3.) A kaj se to pravi, svoje stariše spoštovati? Svoje stariše spoštovati se pravi, jih v srcu visoko ceniti, dobro o njih misliti. Ako na primer kak otrok sam pri sebi misli: Stariši so meni božji namestniki, so torej mnogo več kakor jaz, stariši mi skazujejo toliko dobrot, da jim ne morem preceniti, spoštuje jih v srcu. Kar otrok, v srcu čuti do svojih starišev, mora kazati tudi na zunaj. To pa otrok stori, ako o stariših vsigdar le dobro govori, naj si bodo zraven ali ne, se poteguje za nje, kadar morebiti drugi o njih slabo govorijo; ako s svojimi stariši vselej prijazno, uljudno govori in skrbno pazi, da jim ne pové nobene zbadljive, razžaljive besede. Kakor v govorjenju, tako

se mora kazati spoštovanje do starišev na zunaj tudi v vsem vedenju. Otrok naj se do starišev vêde vselej dostojno, prijazno, naj si bodo stariši sami ali pa vpričo drugih. Ko bi tudi stariši vsled svoje starosti postali otročji, ali ko bi jim pešala pamet, ne sme otrok pozabiti, da so še vedno njegovi stariši, in se mora tudi v takih slučajih spodobno vesti do njih. Da je treba stariše tako spoštovati, kakor sem povedal, v srcu, v besedi in dejanju, naravnost zahteva sv. pismo. „Iz vsega svojega srca spoštuj svojega očeta in bolečin svoje matere ne pozabi“, pravi modri Sirah. (7, 29.) Drugokrat pravi: „Z dejanjem in z besedo (in z vsem potrpljenjem) spoštuj svojega očeta“ (Sir. 3, 9.) In spet pravi: „Sin! podpiraj starost svojega očeta in ne žali ga v njegovem življenju; in ako mu pamet peša, mu zanašaj, in ne zaničuj ga v svoji moči.“ (Sir. 3, 14. 15.) Če je kdo tudi na višji stopinji kakor njegovi stariši, če je tudi modrejši, bogatejši, mogočnejši od njih, spoštovanje do njih mora ohraniti. Egipčovski Jožef je bil kraljev namestnik. Ko pa je slišal, da pride njegov oče Jakob, ki je bil pastir, peljal se mu je naproti, in ko ga je ogledal, oklenil se mu je okoli vratu in se med objemanjem jokal. (I. Mojz. 46, 29.) Kralj Salomon, kateremu je Bog dal neizmerno bogastvo in tako modrost, kakršne ni imel nihče pred njim ne za njim, katerega so prihajali občudovat kralji in kraljice, vedel se je proti svoji materi Betzabeji, ki je bila bolj nizkega stanu, jako spoštljivo. Ko je namreč k njemu prišla, vstal je s svojega prestola, ji šel naproti, se ji globoko priklonil in jo posadil na svojo desnico. (III. Kralj. 2, 19.) S tem je hotel najmodrejši kralj pokazati, da se morajo celó kralji priklanяти tistim, kateri so jim dali življenje. Papež Benedikt XI. je bil sin revnih starišev. Ko je papež postal, prišla je v Rim tudi njegova mati, uboga perica. Ker so drugi mislili, da se ne spodobi za papeževo mater, da bi se pred njim pokazala v siromašni obleki, so jo pregovorili, da se je oblekla kakor imenitna gospa in šla pred papeža. Ko jo papež zagleda, vpraša okoli stoječe kardinala: „Kdo je ta gospa?“ „Oh! ali me ne poznaš?“ vpraša mati. „Jaz sem tvoja mati, ki sem te prišla gledat in se s teboj veselit.“ „O gospa“, odvrne papež, „vi ne morete biti moja mati. Moja mati je revna perica, ki niti ne pozna tako imenitne obleke.“ Materini spemljevalci so razumeli, kaj hoče papež, in ji pravijo, naj zopet obleče svojo navadno obleko. Ko mati tako stori, pride zopet pred papeža. Komaj jo papež

zagleda, stopi s svojega prestola, ji hiti naproti, jo presrčno objame in pravi: „Moja draga mati! moja draga mati! zdaj vas poznam: vi ste zmeraj moja ljubljena mati, četudi sem papež, vi pa revna perica.“ Kristus sam, pravi Bog, spoštoval je svojo mater na ženitnini v Kani Galilejski; zakaj čeprav še njegova ura ni prišla, da bi nastopil kot čudodelnik, je vender uslišal prošnjo svoje matere, da bi je ne osramotil pred gosti. Otrok mora spoštovati vsigdar svoje stariše, celo tedaj, ko bi bili hudobni, z grehi omadežani. Podobo svojega Vzveličarja moramo v časti imeti, naj si bo zlata ali srebrna in umetno napravljena, ali pa izrezljana preprosto iz lesa, zato ker je podoba našega Vzveličarja. Tako moramo spoštovati stariše, ker so stariši, četudi hudobni. Utegne se zgoditi, da se ljubezen otrok do starišev ohladi, da se jim tu in tam sme in mora odreči pokorščina, vender spoštovanje mora ostati.

Otroci morajo skazovati svojim starišem ljubezen. „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je največja in prva zapoved“, pravi naš Vzveličar. (Mat. 22, 37. 38.) Bog nas je ljubil z večno ljubeznijo, zato pa moramo njega pred vsem in nad vse ljubiti. Jezus Kristus pa je tudi rekel: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 39.) Dà, on celó pravi: „Ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, kateri vas sovražijo in molite za nje, ki vas preganjajo in obrekujejo.“ (Mat. 5, 44.) Krščanski otroci! Ako nam Kristusova postava vелеva ljubiti vse ljudi, celó sovražnike, sodite sami, ali ni naša dolžnost, ljubiti za Bogom najprej in najbolj naše stariše, ki so nam med vsemi ljudmi najbolj bližnji? Kaj pa se pravi stariše ljubiti? Stariše ljubiti se pravi, jim v srcu dober biti, jim le dobro želeti, se veseliti, ako se starišem dobro godi, žalostiti pa, ako se jim hudo godi, večkrat na nje misliti in si želeti njihove družbe. Lep vzgled take ljubezni nam daje mladi Tobija. Raguel, njegov tast, ga je hotel po ženitvi še nekaj dnij pri sebi imeti, ter mu je prigovarjal, naj svoje potovanje še odloži. Tobija pa se ni dal pregovoriti, zakaj ljubezen do starišev ga je gnala domov. „Vem“, je rekel v skrbeh, „da moj oče in moja mati zdaj dni štejeta, in da njun duh v njima trpi.“ (Tob. 10, 9.) — Srčna ljubezen otrok do starišev se mora kazati v tem, da z lepim vedenjem in pridnostjo delajo starišem veselje. Ničesar ne more bolj razveseljevati in tolažiti srca skrbnega očeta in

dobre matere, kakor lepo krščansko življenje njihovih otrok. Četudi so v potrebi, četudi jih zadevajo marisikateri nadloge, življenje jim slajša misel, da so njihovi otroci pridni in hodijo po potu čednostij. — Otroci kažejo ljubezen do svojih starišev v dejanju, ako jim v potrebah pomagajo in potrpežljivo prenašajo njihove slabosti. Otroci morajo starišem pomagati pri njihovih delih, in ako so stariši ubogi in sami nič več prislužiti ne morejo, naj jih otroci podpirajo. V boleznih je treba starišem streči, preskrbeti jim zdravnika in zdravila, sploh storiti vse, da se jim polajšajo bolečine. Ako so stariši od trudov in vsled starosti onemogli, morajo otroci prijazno ž njimi ravnati, potrpežljivo prenašati njihove slabosti in jim olajševati zadnje trenotke njihovega trudapolnega življenja. „Sin“, opominja sv. Duh, „podpiraj starost svojega očeta in ne žali ga v njegovem življenju; in ako mu pamet peša, mu zanašaj in ne zaničuj ga v svoji moči.“ (Sir. 3, 14. 15.) Ko je prišel oče Jakob v Egipt, odkazal mu je njegov sin Jožef najrodovitnejši kos dežele in ga preskrbel z vsem potrebnim, kakor tudi svoje brate. (I. Mojz. 45.) Ko je Jezus Kristus v groznih bolečinah visel na križu in se mu je že bližala smrt, je njegovo srce še v ljubezni bilo za njegovo mater; spomnil se je njenih bolečin, njene zapuščenosti in zaklical s križa svojemu ljubljencu Janezu: „Glej, tvoja mati!“ Tako je Jezus ljubil svojo mater in je še na smrtni postelji za njo skrbel. — Neki gospodar je imel mladega hlapca, ki je rad kadil. Kar naenkrat pa je popolnoma nehal kaditi. „Zakaj več ne kadiš?“ vpraša ga nekega dne gospodar. Hlapec nekoliko zardi, potem pa pravi: „Zato, ker se mi boljše zdi, ako dam tiste krajcarje, ki bi jih za tobak potrosil, svojemu staremu očetu.“ Kaj ne, to je preprosto, pa ganljiv vzgled. Pa ne samo telesu, marveč tudi duši svojih starišev naj otroci pomagajo. Ako zapazite na svojih stariših kake napake, posvarite jih ljubeznivo in z lepimi besedami. Ako bodo videli stariši, da vam svarilne besede narekuje ljubezen do njih, vas bodo tudi rajše poslušali in se poboljšali. Ako za smrt zbolijo, pokličite duhovnika, da jim podeli sv. zakramente in jih pripravi za pot v večnost.

Otroci, ki svoje stariše srčno ljubijo, molijo zanje. Sveti apostol Pavel opominja: „Prosim vas pred vsemi rečmi, da naj se opravljajo prošnje, molitve priporočanja in zahvaljenja za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bi mirno in

pokožno živeli v vsi pobožnosti in čistosti.“ (I. Tim. 2, 1. 2.) Ako smo po naročilu apostolovem dolžni moliti za vse ljudi, zlasti za predstojnike, je gotovo dolžnost, da molimo še prav posebno za stariše, katere nam je Bog sam odločil za predstojnike, in ker jim sami njihove ljubezni do nas nikakor poplačati ne moremo. Povzdigujte, krščanski otroci, svoje roke v pobožni molitvi proti nebesom in priporočajte svoje stariše tistemu, od katerega prihaja vsak dober dar in vsako popolno darilo, da povrne vašim starišem, kar jim vi povrniti ne morete, da jim podeli dolgo in srečno življenje, poslednjič pa sv. nebesa.

Otroci morajo svoje stariše ljubiti vse svoje življenje, če bi jim tudi stariši bili neprijazni, če bi zanemarjali svoje dolžnosti ali otroke kaznovali. Dà, še po smrti starišev skazujte jim dolžno ljubezen s tem, da zanje molite, preskrbite, ako vam je mogoče, kako sv. mašo, jim naklanjate odpustke, darujte zanje sv. obhajila i. t. d.

Slednjič morajo otroci skazovati starišem pokorščino. Pokorščina do starišev izvira iz ljubezni do njih. Kdor namreč koga rad ima, tudi rad stori, kar mu oni vелеva. Pokorščino do starišev odločno zahteva sv. pismo. Tako piše sv. Pavel: „Otroci! bodite pokorni svojim starišem v Gospodu; zakaj to je prav.“ (Efež. 6, 1.) Drugokrat piše: „Otroci! bodite pokorni svojim starišem v vseh rečeh; zakaj to je dopadljivo v Gospodu.“ (Kol. 3, 20) Sv. evangelij nam iz Jezusovih mladostnih let pové jako malo, čeprav bi se izvestno dalo povedati mnogo lepega in poučljivega, a to nam pové da je bil svojim starišem pokoren, (Luk. 2, 51.) da bi imeli vsi otroci nad njim vzgled pokorščine do starišev. Hočete biti dobri otroci in posnemovavci Jezusa Kristusa, storite, kar vam stariši zapovedujejo, opustite, kar vam prepovedujejo. V vseh rečeh bodite svojim starišem pokorni, ne le v tem, kar se vam zdi prijetno, ampak tudi v tem, kar se vam zdi zoperno.

Dobri otroci pa ne poslušajo le zapovedij svojih starišev, ampak tudi njihove opomine, svarila in svete. Zlasti naj to storijo, kadar si zbirajo nov stan. Ako jim stariši svetujejo, naj bi si izbrali kak stan, do katerega ne čutijo v sebi nikakega poklica, naj dobro vse premislijo, in če so spoznali, da jim stariši ne svetujejo prav, potem šele naj ravnajo proti nasvetu starišev. Svete svojih starišev naj poslušajo otroci zaradi tega, ker imajo stariši zavoljo svoje

starosti več skušnje in ker so zavoljo svoje ljubezni do otrok navadno njihovi najodkritosrčnejši in najbolši svetovavci. Zato opominja sv. pismo: „Sin, poslušaj nauk svojega očeta.“ (Preg. 1, 8.)

404. Zakaj morajo otroci svojim starišem skazovati spoštovanje, ljubezen in pokorščino?

Otroci morajo svojim starišem skazovati spoštovanje, ljubezen in pokorščino, ker so stariši otrokom božji namestniki in za Bogom največji dobrotniki.

Spoštovanje, ljubezen in pokorščino, katero so dolžni podložniki svojemu vladarju, skazovati morajo tudi njegovemu namestniku. To je sploh v navadi pri vseh narodih in ljudstvih. Mi vsi smo podložniki najvišjega Gospoda nebes in zemlje, kateremu smo dolžni največje spoštovanje, ljubezen in pokorščino. Tudi Bog ima svoje namestnike na zemlji, in ti so za otroke v prvi vrsti njihovi stariši, zakaj starišem je Bog izročil otroke, da jih izredijo za koristne ude človeške družbe in za dediče nebeškega kraljestva, kar pa se more zgoditi le tedaj, ako otroci svoje stariše spoštujejo, ljubijo in poslušajo v vseh pravičnih rečeh kot božje namestnike. Zato Bog naravnost zahteva od otrok: „Kdor se boji Gospoda, stariše spoštuje in kakor gospodom služi njim, ki so ga rodili.“ (Sir. 3, 8) „Iz vsega svojega srca spoštuj svojega očeta in bolečin svoje matere ne pozabi. Pomni, da brez njih bi ne bil rojen; in povrni jim, kar so ti oni storili.“ (Sir. 7, 29. 30.) — Otroci morajo svojim starišem skazovati spoštovanje, ljubezen in pokorščino, ker so stariši otrokom za Bogom največji dobrotniki. Mati trpi za otroke pred rojstvom, pri rojstvu in po rojstvu; z lastnim mlekom jih hrani, mesece in mesece jih nosi na svojih rokah, noči in dneve prečuje pri njih, svojim ustom pritrjuje potrebni živež, da bi otroci ne stradali, sama se slabše oblači, da bi imeli otroci potrebno obleko. Mati skrbi otrokom za prvi poduk, da bi otroci bili časno in večno srečni. In skrbni oče! Kolikokrat dela od ranega jutra do poznega večera, kolikokrat si obriše potno čelo, kolikokrat ne zatisne očesa ter si beli glavo, da bi otroke prav preskrbel! In ko otroci bolj doraščajo, so skrbi še večje, kakor nam potrjuje pre-

govor, ki pravi: „Majhini otroci, majhina skrb; veliki otroci, velika skrb.“ Komu, ki vse to dobro prevdarja, ne pravi že lastna pamet, da mora skazovati svojim starišem spoštovanje, ljubezen in pokorščino? Nekemu mladeniču, ki je sicer skrbel za živež svoje matere, pa ni posebno prijazno in ljubeznivo ž njo ravnal, rekel je sv. Ambrozij: „Niti s pisanim pogledom se ne sme ljubezen do starišev omadeževati. Ako si preskrbel svojo mater z živežem, še nikakor nisi povrnil njene ljubezni in bolečin, ki jih je zate trpela; nisi še poplačal mleka, s katerim te je dojila; nisi poplačal lakote in žeje, ki jo je zaradi tebe trpela; nisi povrnil nemirnih nočij in bridkih dni, ki jih je zaradi tebe preživel; nisi še obrisal solz, ki jih je zaradi tebe pretočila.“

Z v r š e t e k.

Krščanski otroci! Imenitne so dolžnosti, katere vam do starišev nalaga četrta božja zapoved. Da boste te dolžnosti res tako izpolnjevali, kakor se spodobi krščanskim otrokom, posnemajte Jezusa Kristusa, Sina božjega, ki je svojo mater in svojega krušnega očeta iz srca spoštoval, ljubil in jima bil pokoren. Spoštujte tudi vi svoje stariše, kakor božje namestnike, ljubite jih kot svoje za Bogom največje dobrotnike, poslušajte njihove ukaze, opomine in svarila, saj vam stariši le dobro hočejo. „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.“ Amen.

86. Krščanski nauk.

Četrta božja zapoved zapoveduje, skazovati starišem spoštovanje, ljubezen in pokorščino, in sicer zato, ker so stariši otrokom božji namestniki in za Bogom največji dobrotniki. Srečna bi se morala imenovati vsaka hiša, kjer bi se te dolžnosti natančno in zvesto izpolnjevale; zakaj v taki hiši bi pač vladal lep mir, medsebojna krščanska ljubezen in zadovoljnost, v taki hiši bi bili otroci največje veselje svojih starišev. Vender žalostna resnica je, da se otroci zoper tiste dolžnosti, katere jim do starišev nalaga četrta božja zapoved, mnogokrat in zelo hudo pregrešé. Otroci grešé mnogokrat zoper spoštovanje, ki so je dolžni svojim starišem.

405. Kdaj grešé otroci zoper spoštovanje, ki so je dolžni svojim starišem?

Otroci grešé zoper spoštovanje, ki so je dolžni svojim starišem:

1. če jih zaničujejo ali se jih sramujejo.

Stariše zaničujejo tisti otroci, ki nimajo pred njimi nobenega ali le prav malo spoštovanja, ki v srcu slabo mislijo o svojih stariših, jih hudo sodijo. Četudi imajo stariši nad seboj morebiti razne napake in slabosti, se vendar zaradi tega ne smejo zaničevati, zakaj spoštovanje jim ne gre ravno zaradi čednostij, ampak zato, ker so kot stariši namestniki božji. Kadar torej otrok opazi nad stariši to ali ono slabost, je seveda odobravati ne more in ne sme, pač pa jo lahko izgovarja. Zlasti pa je pregrešno, zaničevati stariše, ki so pobožni in čednostni, ker taki stariši zaslužijo še večje spoštovanje. Kakor tisti, ki spoštuje stariše, spoštuje v njih Boga, katerega namestniki so, tako tudi tisti, ki zaničuje stariše, zaničuje Boga. Sveti Avguštin je po svojem spreobrnjenju bridko obžaloval, ker je zaničeval svojo sveto mater Moniko, in je rekel: „Ko sem svojo mater zaničeval, katero si mi dal, sem tebe samega, o Bog, zaničeval.“ — Zoper spoštovanje grešé otroci, ki se svojih starišev sramujejo, ker so na primer: ubogi, pohabljeni, neizobraženi, nizkega stanu ali postarani. Če je otrok tudi več, kakor njegovi stariši, če je tudi bolj izobražen, komu pa se ima zahvaliti? Ali ne starišem, ki so skrbeli, da se je kaj učil in več postal? Ali niso stariši žrtvovali morebiti ves svoj trud, ves svoj denar, da bi otrok kaj več postal, da bi se mu boljše godilo, kakor starišem? Ali ne zaslužijo taki stariši, ki so vkljub svoji revščini toliko storili za otroka. še večje spoštovanje, kakor bogati stariši, katerim ni treba tolikih žrtev? Tak otrok, ki je več, kakor njegovi siromašni stariši, bi si moral misliti: Čeprav so moji stariši revni, so se vendar zame mnogo trudili, lepo zame skrbeli, me povišali, zato pa sem jim dolžen skazovati največje spoštovanje, pa se jih sramuje? Otrok, ki se svojih starišev sramuje, je najgrši nehvaležnej in ni vreden, da ga zemlja nosi.

Otroci grešé zoper spoštovanje, ki so je dolžni svojim starišem:

2. če slabo o njih govoré ali jih zasramujejo.

Resnična ljubezen do bližnjega zahteva od nas, da ne razodevamo njegovih napak brez zadostnega vzroka, marveč zabranimo, da se ne razglašajo. Ako torej o nobenem človeku ne smemo slabo govoriti, koliko manj se sme slabo govoriti še le o stariših! O stariših govorijo slabo tisti otroci, ki resnične napake svojih starišev drugim razodevajo, ali celó povečujejo vpričo drugih njihove resnične napake, ali pa si jih izmišljujejo. se proti drugim čez nje pritožujejo, jim dajejo zaničljive priimke, kakor n. pr. stari, stara in druge. Dolžnost otrok se je potegovati za dobro imé svojih starišev, če je drugi blatijo, nesramno pa je, njihovo imé blatiti pomagati; dolžnost otrok je, kolikor mogoče, prikrievati drugim slabosti starišev, nesramno pa je, jih drugim odkrivati. „Kače, gadjo zalego“ bi smeli imenovati otroke, ki slabo govoré o stariših, kakor je Kristus imenoval farizeje. (Mat. 23, 33.) — Še hujše, kakor tisti otroci, ki o stariših slabo govoré, grešé oni otroci, ki svoje stariše zasramujejo, ki svojim starišem v obraz povedó kaj poniževalnega. To storijo včasí otroci, ako jih stariši odvrčajo od hudega ali opominjajo k dobremu, pa jim režaje odgovarjajo, se besedujejo, jim priimke dajejo ali bruhajo v nje celó psovke in kletve ter nad njimi prav grdo vpijejo. Ako imajo stariši kake napake, jih pač smejo otroci pohlevno in spoštljivo opominjati, nimajo pa pravice očitati jim njihove slabosti ter nad njimi ropotati kakor nad kakim hudodelnikom, zakaj otroci niso sodniki svojih starišev. Ali imajo taki otroci svoje stariše za namestnike božje? Nikakor ne, zakaj „kdor se Gospoda boji, stariše spoštuje“. (Sir. 3, 8.) O zasramovavcih starišev pravi sveto pismo: „Okó, katero zasramuje svojega očeta in zaničuje porod svoje matere, naj krokarji pri potokih izkljujejo, in mladi orli požrejo.“ (Preg. 30, 17.) O tistem, ki stariše kolne, pa pravi sv. pismo: „Kdor svojega očeta in svojo mater kolne, mu bo svetilnica v največji temi ugasnila“, (Preg. 20, 20.) ga bo sreča v največji sili zapustila (tudi ob smrti). „Kdor preklinja svojega očeta ali mater, naj umrje; očeta in mater je preklinjal, njegova kri bodi nad njim“, zapovedal je Bog po Mojzesu. (III. Mojz. 20, 9.)

Otroci grešé zoper spoštovanje, ki so je dolžni svojim starišem:

3. če se surovo ali trmasto obnašajo proti njim.

Surovo ali trmasto se obnašajo proti starišem otroci, ki jim jezno in srdito odgovarjajo, ali pa ne dajo starišem nobenega odgovora, jim kažejo srdito obličje, z vrati treskajo, jim hrbet obračajo, jih oponašajo, zmerjajo, proti njim z zobmi škripljejo, jim s pestjo namerjajo, ali pa se celó tako spozabijo, da stariše pretepajo, suvajo ali drugače mučijo. Bog je zapovedal: „Iz vsega svojega srca spoštuj svojega očeta.“ (Sir. 7, 29.) „Spoštuj svojo mater vse dni njenega življenja.“ (Tob. 4, 3.) Kateri otrok ravna tem zapovedim tako naravnost nasprotno, kakor oni, ki se surovo ali trmasto obnaša proti starišem, ki se predrzne vzdigniti zoper nje svojo roko? Ko so vprašali nekega paganskega modrijana, zakaj ni nobene postave, ki bi otrokom prepovedovala pretepati stariše, je odgovoril: „Ker še do sedaj nihče ni veroval, da bi bili na svetu kedaj tako nečloveški otroci, katerim bi le na misel prišlo, da bi storili kaj tako groznega.“ Taka postava, katera se je paganom zdela nepotrebna, bila bi pa dostikrat potrebna pri kristijanih, pri katerih se res dogaja, da otroci svoje stariše pretepajo. Ako je Bog rekel: „Okó, katero zasramuje svojega očeta in zaničuje porod svoje matere, naj krokarji pri potokih izkljujejo, in mladi orli požrejo“, (Preg. 30, 17.) kolike kazni je vreden šele tisti, ki svoje stariše surovo pretepa, suva, tepta, meče ali drugače grdo ž njimi ravna! V starem zakonu je bilo zapovedano: „Kdor udari svojega očeta ali svojo mater, naj umrje.“ (II. Mojz. 21, 15.) Ta zapoved nam kaže, kako grozna je ta pregreha ker se je v starem zakonu s smrtjo kaznovala. Da bi odvrčali otroke od te pregrehe, so si jo škofje skoraj povsod pridržali, tako da morejo le oni od nje odvezati in pa od njih posebej pooblaščení spovedniki.

Krščanski otroci! Pazite, da se ne bodete nikdar pregrešili zoper spoštovanje, ki ste je dolžni svojim starišem kot namestnikom božjim in svojim največjim dobrotnikom; zakaj „preklet bodi“, pravi sveto pismo, „kdor ne spoštuje svojega očeta in svoje matere; in vse ljudstvo naj reče: Amen.“ (V. Mojz. 27, 16.)

406. *Kdaj grešé otroci zoper ljubezen, ki so jo dolžni svojim starišem?*

Otroci grešé zoper ljubezen, ki so jo dolžni svojim starišem :

1. če ne marajo zanje, ali če jim želé kaj hudega.

Za stariše ne marajo tisti otroci, ki jih nimajo nič radi, ki nimajo do njih nobene ljubezni, ampak so celó nanje nevoljni ter jih ne morejo prav trpeti, jih prezirajo. Taki otroci izgovarjajo svojo prezirljivost do starišev dostikrat s tem, da pravijo, češ, da jih tudi stariši ne ljubijo, da so proti njim sitni, čemerni. Ali niso otroci sami tega krivi, če so stariši proti njim čemerni, če nimajo do njih posebne ljubezni, ker ne živijo tako kakor se spodobi dobrim otrokom? Pa če bi tudi otroci bili dobri, stariši pa bi jih ne ljubili, jim otroci ne smejo odrekati dolžne ljubezni, zakaj, ako sedaj ne storijo otrokom nič več dobrega, pa so jim storili poprej. V prvih časih krščanstva se je večkrat zgodilo, da so paganski stariši zatožili svoje krščanske otroke in jih izročili paganskim sodnikom, da bi jih kaznovali, da bi jih ti celó v smrt obsodili. Pa so li otroci zaradi te krivice svoje stariše ljubiti nehali? Ne, ampak priporočali so jih usmiljenju božjemu ter jim še pred smrtjo kazali svojo srčno ljubezen. — Še huje, kakor otroci, ki za stariše ne marajo, grešé otroci, ki starišem želé kaj hudega, n. pr. da bi se starišem slabo godilo, da bi zboleli, ali celó želijo, da bi umrli. Kaj takega želijo včasih otroci starišem, da bi jih potem nihče več ne svaril in ne opominjal in bi mogli bolj razuzdano živeti; kaj takega jim želijo, da bi se prej mogli polastiti njihovega premoženja, ali da bi jim ne bilo treba dajati več izgovorjenega prevžitka. Kdor komu želi kaj hudega, mu želi celó smrt, tisti je njegov sovražnik. Če torej otroci starišem hudo želé, so sovražniki svojih starišev, kar je gotovo naravnost zoper ljubezen, ki so jo dolžni svojim starišem.

Otroci grešé zoper ljubezen, ki so dolžni svojim starišem:

2. če jih žalijo ali jezé.

Svoje stariše žalijo otroci, ako so krivi, da so stariši žalostni, da so zlovoljni, čemerni, potrti, da jočejo; jezé pa

jih tisti otroci, ki so krivi, da se stariši srdijo, da so razdraženi itd. Otroci žalijo ali jeze svoje stariše, ako so surovi proti njim, bodisi v besedah ali dejanju, bodisi, da so leni, nepokorni, da se pajdašijo s slabimi tovariši, sploh da hudobno živé. Ko so Jakobovi sinovi poslali svojemu očetu okrvavljeno suknjo svojega brata Jožefa, rekoč: „To smo našli; poglej, ali je suknja tvojega sina, ali ne. Ko jo oče spozna, reče: Suknja je mojega sina, huda zver ga je požrla, zverina je raztrgala Jožefa. In raztrgal je oblačila in se oblekel v raševino, žalujoč za sinom dolgo časa. Zbrali pa so se vsi njegovi otroci, da bi polajšali bolečino očetovo, toda on se ni hotel dati potolažiti, ampak je rekel: Šel bom žalosten k svojemu sinu pod zemljo. In on je žaloval neprenehoma.“ (I. Mojz. 37, 32—35.) Koliko žalosti je napravil nehvaležni Absalom svojemu očetu, kralju Davidu, ko se je spuntal! Kako bridko je David jokal in vzdihoval, ko je slišal o njegovi strašni smrti! „Moj sin, Absalom, Absalom, moj sin! Kdo mi da, da umrjem namestu tebe, Absalom, moj sin, moj sin, Absalom!“ (II. Kralj. 18, 33.) In kako morajo tudi dandanes tožiti mnogi krščanski stariši nad svojimi izprijenimi otroci! Izprijeni otroci izžemajo svojim starišem grenke solze, belijo jim pred časom njihovo glavo in kopljejo jim rani grob. Neki škof, ki je umrl v sluhu svetosti, je rekel: „Ako otrok s svojim grdim vedenjem tako žali mater, da se joče in pravi: Ta otrok mi pa življenje greni! stori otrok smrten greh.“ Krščanski otroci! ne žalite in ne jezite nikdar svojih starišev z razuzdanim življenjem, marveč napravljajte jim veselje s čednostnim življenjem.

Otroci grešé zoper ljubezen, ki so jo dolžni starišem:

3. če jim v potrebah ne pomagajo ali ne prenašajo potrpežljive njihovih slabostij.

Sveti Bazilij in sveti Ambrozij spričujeta, da štokrlje svojim starim, kadar onemorejo, prinašajo hrano, jih grejejo s svojimi perotnicami, kadar jim perje izpade, jih podpirajo pri letanju, dà, jih celó na hrbtu nosijo. Levi in tigri delijo s svojimi starimi, kadar ti ne morejo več na lov, svoj plen in jih preživé. To delajo živali po svojem naravnem nagonu. Tak naravni nagon je tudi v človeku. Razven tega pa tudi sveto pismo naravnost velevala: „Sin, podpiraj starost svojega očeta in ne žali ga v njegovem življenju; in ako mu pamet

peša, mu zanašaj in ne zaničuj ga v svoji moči; zakaj usmiljenje do očeta ne bode nikdar pozabljeno.“ (Sir. 3, 14. 15.) Kdor torej starišem v potrebah ne pomaga, starišem, ki so za Bogom njegovi največji dobrotniki, ki so izrabili svojo moč in morebiti svoje zdravje ukvarjaje se za časno in večno blaginjo svojih otrok, pregreši se zoper ljubezen. To se zelo mnogokrat dogaja. Mati morebiti doma na bolniški postelji zdihuje, hčer pa, namestu da bi ji stregla, pohajkuje, hodi na veselice, ali jo pa popolnoma zapusti ter gre v kako službo; kar pa prisluži, zase obdrži. Sin dostikrat pijančuje, igra za denar, si kupuje drago obleko, oče pa zapuščen doma gladu umira in nima niti potrebne obleke. Zato pravi sveto pismo: „Kako grdo slovi, kdor očeta zapusti.“ (Sir. 3, 18.) Dà, človek, ki zapusti stariše v potrebah, se poniža pod živali, ki tega ne storé. Kolikokrat tak otrok pogleda živali, mora osramočen pobesiti oči in si očitati: „Jaz sem manj kot ta nespametna žival; zakaj ona ljubi svoje stare po naravnem nagonu, jaz pa, ki sem človek po božji podobi ustvarjen, razven tega še kristijan, svojih starišev ne ljubim. Jaz ne ljubim njih, ki so mi dali življenje, ki so mi skazali brezštevne dobrote, ki so me tako srčno ljubili. — Stariši, zlasti taki, ki so že bolj v letih, imajo dostikrat razne slabosti nad seboj, telesne in dušne. Nekateri so bolehní, ali na pol gluhi, slepi, neokretni, drugi so morebiti jako pozabljivi, ali slaboumni, ali občutljivi. Take in enake slabosti bi morali otroci potrpežljivo prenašati, a so polni nejevolje do starišev in mislijo, da leži na njihovih ramah neznosno breme, katerega bi se prej ko prej radi iznebili, najrajše seveda s tem, da bi stariši umrli. Krščanski otrok, ali si že kedaj pomislil, koliko sitnosti so s teboj imeli stariši od tvoje mladosti, dokler nisi postal, kar si? Ali si kedaj pomislil, kolikokrat je tvoja mati vstala, da bi te potolažila, kolikokrat ti postelj prerahljala, da si sladko počival, in te zazibala v spanje? Ali ne moreš sedaj nekoliko sitnosti in nejevolje potrpežljivo prenašati iz ljubezni do svojega starega očeta ali bolehne matere? „Pomni, da brez njih (starišev) bi ne bil rojen, in povrni jim, kar so ti oni storili.“ (Sir. 7, 30.)

Otroci greše zoper ljubezen, ki so jo dolžni starišem:

4. če ne molijo zanje.

Otroci se nahajajo včasí v takih okoliščinah, da ne morejo svojih starišev podpirati, ako bi tudi hoteli, sploh jim

ne morejo povrniti premnogih dobrot, katere so jim stariši skazovali; a moli lahko vsakdo za svoje stariše in prosi Boga, da starišem da časno in večno srečo. Kdor pa niti tega ne stori, kaže, da nima nobene ljubezni do starišev. Morebiti stariši ravno zaradi otrok trpijo v čistilnem ognju vic, ker so bili premehki in so otrokom preveč prizanašali, otroci pa nimajo toliko srca, da bi prosili zanje vsmiljenja božjega. Kakor svetopisemski Job morebiti vzdihujejo stariši: „Moji bližnji so me zapustili; in kateri so me poznali, so me pozabili.“ (Job. 19, 14.) Morebiti morajo tožiti, kakor osemtridesetletni bolnik: „Nimam človeka, da bi mi pomagal.“ (Jan. 5, 7.) Ako se otroci ne bodo svojih starišev spominjali v molitvi, kdo se jih bo spominjal?

Z v r š e t e k.

Dijodor Sikul pripoveduje, da je neki mož imel tri sinove, od katerih pa je bil samo eden njegov pravi otrok. Na smrtni postelji je sporočil svoje premoženje tistemu, katerega bodo spoznali za njegovega otroka. Po njegovi smrti pridejo vsi trije k sodniku, in vsak izmed njih trdi, da je njegov pravi otrok, da mu torej gre premoženje. Sodnik, ki ni vedel, komu bi prisodil premoženje, izmisli si to-le: On dá obesiti mrtvo truplo na drevo in veli dozdevnim sinovom streljati v očetovo truplo; kateri bo zadel v srce ali najbližje srca, bo dedič. Prvi nastavi lok in sproži pušico, tako tudi drugi, in sicer blizu srca. Ko pa velijo tretjemu, naj ustrelji, prebledi, začne se tresti in zavpije: „Kaj, očetovo srce naj bi prestrelil? Njemu naj bi prebodel telo, ki mi je dal življenje, in katerega sem bolj ljubil, kakor samega sebe? Ne, tega ne morem, tega ne storim; rajše se odpovem dedščini in si zberačim vsakdanji kruh.“ Na tem so ga vsi spoznali za pravega otroka in mu prisodili vse premoženje. Ne vem, krščanski poslušavci, ali je ta povest resnična ali izmišljena — to nič ne dé — a to bi želel, da bi imeli vsi sinovi in hčere tako otroško spoštovanje in ljubezen do svojih starišev, kakor omenjeni sin do svojega že umrlega očeta, in da bi nikdar ne prebodli njihovega srca s pikrimi besedami, z nepoštenimi dejanji, z nekrščanskim vedenjem, kar huje rani, kakor nabrušene pušice, marveč, da bi svoje stariše spoštovali in ljubili, kakor jim zapoveduje v srce in v sv. pismu zapisana postava. Amen.

87. Krščanski nauk.

Pokorščina je ena izmed najmenitnejših dolžnostij, katere imajo otroci do svojih starišev. Jezus Kristus, četudi je bil pravi Bog, je bil pokoren svojemu krušnemu očetu, sv. Jožefu, ki je bil tesar, in svoji materi Mariji, kakor nam poroča sv. evangelij. „In je ž njima šel in prišel v Nazaret in jima je bil pokoren.“ (Luk. 2, 51.) „Otroci“, opominja sveti Hijeronim z ozirom na prelepi vzgled Sina božjega, „otroci, učite se svojim starišem pokorni biti.“ Glejte, krščanski otroci, on, ki ima zapovedovati nebesom in zemlji, je bil svojim starišem pokoren. Čeprav sv. pismo velikokrat zapoveduje skazovati starišem pokorščino, čeprav imajo krščanski otroci nad samim Sinom božjim najlepši vzgled pokorščine do starišev, se vendar zoper njo greši na razne načine.

407. Kdaj grešé otroci zoper pokorščino, ki so jo dolžni svojim starišem?

Otroci grešé zoper pokorščino, ki so jo dolžni svojim starišem, če ne poslušajo njihovih ukazov, opominov in svaril.

Dokler so otroci pod oblastjo svojih starišev, so jim dolžni pokorščino v vseh pravičnih rečeh. „Otroci“, piše sv. Pavel, „bodite pokorni svojim starišem v Gospodu; zakaj to je prav.“ (Efež. 6, 1.) Ukaze svojih starišev morajo otroci izpolniti hitro, natančno, pa tudi radovoljno. Zoper pokorščino se torej pregrešé tisti otroci, katerim se mora dva-, tri-, štirikrat in še po večkrat ukazati, predno storé, kar se jim je naročilo; dalje tisti, ki ukaze starišev le površno izpolnjujejo in so le tako dolgo pokorni, dokler jih stariši vidijo; kakor hitro pa jim obrnejo hrbet, pa delajo, kar se njim zljubi; slednjič tisti, ki sicer storijo, kar se jim ukaže, toda z nejevoljo, godrnjaje, besedovaje i. t. d. Zlasti pa se pregrešé zoper dolžno pokorščino oni otroci, ki nikakor ne poslušajo ukazov svojih starišev in jim morebiti kar v obraz povedó: „Tega ne storim, sami storite, če hočete.“ Vzgled, kako so otroci včasih starišem nepokorni, povedal je Jezus v

sledeči priliki: „Neki človek je imel dva sina, in je stopil k prvemu in rekel: Sin! pojdi, delaj danes v mojem vinogradu. On pa je odgovoril in rekel: Nočem. Potem pa se je skesal in je šel. In stopi k drugemu, in je ravno tako rekel. Ta pa je odgovoril in rekel: Grem, gospod! pa ni šel.“ (Mat. 21, 28—30.) Prvi sin ni hitro in radovoljno storil očetovega povelja, njegova pokorščina je bila torej nepopolna; drugi sin pa celó ni storil očetove volje, čeprav je rekel, da je bo izpolnil; njegova pokorščina je bila gola hlimba.

Nepokorščina do starišev je greh, in sicer tem večji, čem imenitnejše je to, kar se jim ukaže, in čem bolj strog je ukaz. Nepokorščina do starišev je zaradi tega velikokrat smrten greh. Sinovi in hčere, ki proti izrečni volji svojih starišev sklepajo grešne zveze, obiskujejo slabe družbe, hodijo na pregrešne veselice, se udeležujejo razposajenih iger i. t. d., se morajo pri spovedi obtožiti ne le tistih grehov, katere so ob takih priložnostih storili, ampak tudi, da so v takih slučajih ravnali proti izrečni volji svojih starišev. Poslušajte, kako je Bog zapovedal v starem zakonu nepokorne otroke kaznovati. „Ako ima kdo trmastega in neukrotljivega sina“, tako je Bog naročil, „ki ne posluša povelja svojega očeta ali svoje matere, in ko ga strahujeta, noče pokoren biti, naj ga primeta in peljeta k starešinom tistega mesta in k vratom sodbe in naj jim rečeta: Ta najin sin je neukrotljiv in trmast, noče poslušati najinega opominjanja, udal se je požrešnosti, razuzdanosti in nečistosti; ljudstvo mesta naj ga s kamenjem posuje, in naj umrje, da spravite hudo izmed sebe.“ (V. Mojz. 21, 18—21.)

Otroci greše zoper pokorščino tudi, če ne poslušajo opominov in svaril svojih starišev. Stariši morajo kot namestniki božji izrejati otroke za časno, še bolj pa za večno srečo, zato pa je njihova dolžnost, da otroke opominjajo, to se pravi, jih navajajo k vsemu dobremu, jim dajejo dobre svete, jih k dobremu vspodbadajo; njihova dolžnost je, da otroke svarijo, to se pravi, jih opozarjajo na razne dušne nevarnosti in jih tako odvrčajo od hudega, otroci pa morajo take opomine in svarila poslušati. „Poslušaj, moj sin! nauk svojega očeta“, opominja sveto pismo. (Preg. 1, 8.) Ako pa otroci tega ne storé kar jim stariši svetujejo, in ne opusté, od česar jih odvrčajo, marveč so na opomine in svarila starišev celó nejevoljni, se opominom in svarilom posmejujejo ali se celó drznejo besedovati: „Ne bodite mi nadležni,

sam vem, kaj mi je storiti“, ali: „Obdržite svoj svet zase, jaz ga ne potrebujem in ne maram“, se pregrešé. O takih pravi sveto pismo: „Neumni zaničujejo modrost in poduk.“ (Preg. 1, 7.) Tako pa vi nikakor ne ravnajte, krščanski otroci. Premnog otrok, ki ni hotel poslušati opominov in svaril svojih starišev, se je že bridko kesal in rekel: Oh! zakaj nisem poslušal svojega očeta in svoje matere, ki so mi le dobro hoteli! Koliko bridkostij bi mi bilo prihranjenih, ko bi jih bil poslušal! „Ne hodi“, opominja vsakega izmed nas sv. Duh, „ne hodi za svojim poželenjem, in obračaj se od svoje volje.“ (Sir. 18, 30.) Sv. Filip Neri pa pravi: „Nihče se ni pogubil, ki se je vabil v pravi pokorščini; nihče ni delal za svoje vzveličanje, ki se ni vabil v pokorščini.“

408. Kaj je Bog obljubil otrokom, ki spoštujejo očeta in mater?

Otrokom, ki spoštujejo očeta in mater, je Bog obljubil v tem življenju svoje varstvo in svoj blagoslov, v drugem pa večno vzveličanje.

Koliko moč ima upanje lepega plačila! Upanje lepega plačila pripravi človeka, da prenaša voljno najhujše težave, da se spušča v največje nevarnosti. Kjer se ljudem obeta lepo plačilo, tam tudi radi storé, kar se od njih zahteva. Tudi Bog, ki natančno pozna človeško naravo, obljubil je otrokom, ki spoštujejo očeta in mater, plačilo v tem in v prihodnjem življenju. Bog je sploh obljubil tistim, ki izpolnjujejo njegove zapovedi, večno življenje. „Ako hočeš v življenje iti, izpolnjuj zapovedi“, (Mat. 19, 17.) pa tudi na tem svetu srečo in blagoslov. „Jaz sem Gospod“, je rekel, „ki skazujem milost do desetstotnega rodu tistim, ki me ljubijo in izpolnjujejo moje zapovedi.“ (II. Mojz. 20, 5. 6.) Pri nobeni zapovedi pa Bog ni obljubil ničesar posebnega, razven pri četrti. Zato piše sveti Pavel: „Spoštuj svojega očeta in svojo mater; to je prva zapoved z obljubo: da ti bo dobro in da boš dolgo živel na zemlji.“ (Efež. 6, 2. 3.) Otroci torej, ki zvesto in natančno izpolnjujejo, kar jim zapoveduje četrta božja zapoved, bodo dolgo živeli. Taki otroci pa bodo tudi srečno živeli, zakaj Bog jih bo varoval in blagoslovil. Bog jih bo varoval raznih nevarnostij na duši in na telesu, odvrčal bo od njih mnogotere nesreče; on jih bo blagoslovil,

ker jim bo podelil mnogo milostij za čednostno življenje, dal jim bo srečo pri njihovih podjetjih, dal bo blagoslov njihovim poljem, njivam, travnikom, ohranil jim bo zdravje. Sveto pismo pravi tako-le: „Kdor spoštuje svojo mater, je kakor on, ki nabira zaloge. Kdor spoštuje svojega očeta, se bo veselil svojih otrok in bo uslišan v dan svoje molitve. Kdor spoštuje svojega očeta, bo dolgo živel; in kdor je svojemu očetu pokoren, bo mater razveselil. Kdor se boji Gospoda, stariše spoštuje, in kakor gospodom služi njim, ki so ga rodili. Z dejanjem in z besedo (in z vsem potrpljenjem) spoštuj svojega očeta, da pride nad te njegov blagoslov, in da njegov blagoslov ostane do konca.“ (Sir. 3, 5—10.) Sv. pismo nam daje obilo vzgledov, kako Bog varuje in blagoslavlja tiste otroke, ki spoštujejo stariše. Spomnite se na Sema in Jafeta, ki sta spoštovala svojega očeta Noeta! Noe je blagoslovil Sema in Jafeta, rekoč: „Hvaljen bodi Gospod, Semov Bog; Kanaan bodi njegov suženj. Razširi naj Bog Jafeta, on naj prebiva v Semovih šotorih.“ (I. Mojz. 9, 26. 27.) Noetov blagoslov se je izpolnil; zakaj Sem je očaj izvoljenega ljudstva, katero je edino izmed vseh narodov ohranilo vero v enega pravega Boga, in iz katerega je izšel Odrešenik sveta. Jafet je bil blagoslovljen z najštevilnejšim zarodom in njegovi mlajši so se najprej in v najobilnejšem številu spreobrnili h krščanski veri. — Egiptovski Jožef je bil najpokornejši sin očaka Jakoba, ki ga je zaradi tega tudi med vsemi svojimi sinovi najbolj ljubil. Kako ga je Bog varoval in blagoslovil! Skušal ga je sicer od začetka in pripustil, da so ga njegovi bratje prodali v Egipt, a pozneje ga je povišal za kraljevega namestnika in mu dal učakati visoko starost. — Mladi Tobija, ki je zvesto poslušal lepe nauke svojega starega očeta, je rekel: „Oče, vse bom storil, karkoli si mi zapovedal“, (Tob. 5, 1.) je dobil za variha in spremeljavca nadangela Rafaela, bil je blagoslovljen s časnim premoženjem, z mnogoštevilnim zarodom in učakal je visoko starost. Ni mi treba praviti še več vzgledov iz sv. pisma, saj nam je treba samo ozreti se nekoliko po svetu, in spoznali bomo, da otroci, ki spoštujejo svoje stariše, mirno, zadovoljno in dolgo živijo, in da imajo srečo in blagoslov božji pri svojih podjetjih. Pravo plačilo pa čaka otroke, ki natančno izpolnjujejo četrto božjo zapoved v drugem življenju, namreč večno vzveličanje. Ko je neki mladenič vprašal Jezusa, kaj naj stori, da bo dosegel večno življenje, mu je

Jezus rekel: „Ako pa hočeš v življenje iti, izpolnjuj zapovedi.“ In ko ga je mladenič vprašal: Katere? mu je Jezus med drugimi zapovedi izrečno imenoval tudi četrto, rekoč: „Spoštuj očeta svojega in mater svojo.“ (Mat. 19, 16—19.)

Pa četudi nekateri poslušni otroci zgodaj umrjejo, ne smemo misliti, da Bog prelomi obljubo, katero je pridejal četrta božji zapovedi, ampak on jih morebiti pokliče s sveta zato, ker jih hoče odtegniti mnogoterim nevarnostim, ki pretijo njihovim čednostim in njihovemu dušnemu vzveličanju. Sv. pismo samo pravi o pravičniku, ki zgodaj umrje: „Pobran je bil, da ni hudobija popačila njegovega uma, ali da ni hinavščina preslepila njegove duše. Zakaj mik nečimernosti zatemni dobro, in nestanovitne želje spačijo nedolžno srce. Zgodaj je končal, pa je izpolnil veliko let; zakaj njegova duša je Bogu dopadla, zato je hitel ga vzeti izmed hudobij.“ (Modr. 4, 11—14.) Bog skaže torej otroku, ki spoštuje stariše, pa vendar zgodaj umrje, veliko dobroto, ga pokliče iz tega sveta, da bi ga že poprej poplačal za njegovo lepo vedenje do starišev.

409. Kaj čaka otroke, ki ne spoštujejo očeta in matere?

Otroke, ki ne spoštujejo očeta in matere, čaka v tem življenju božje prekletstvo, v drugem pa večno pogubljenje.

Kakor imajo pridni, poslušni otroci pričakovati že na tem svetu božji blagoslov, tako čaka nepokorne otroke že tukaj božje prekletstvo; zakaj Bog jim odtegne svoje milosti in pripusti, da zabredejo v razne pregrehe, pošilja jim trpljenje, revščino, bolezn, nesreče i. t. d. Sv. pismo pravi: „Spominjaj se očeta in svoje matere, kadar med mogočnimi stojiš, da kje Bog tebe ne pozabi pred njimi, ... da ne boš rajše hotel, da bi rojen ne bil, in da ne boš preklinjal dneva svojega rojstva.“ (Sir. 23, 18. 19.) Drugokrat pravi Gospod: „Preklet bodi, kdor ne spoštuje svojega očeta in svoje matere, in vse ljudstvo naj reče: Amen.“ (V. Mojz. 27, 16.) Otroci, ki ne spoštujejo svojih starišev, zlasti taki, ki stariše v potrebi, bolezn zapustijo in ž njimi grdo ravnaajo, pridejo tudi pred svetom v sramoto. Kdo bode tudi takega nevhvaležnega otroka še spoštoval? Zato pravi sveto pismo: „Kako

grdo slovi, kdor očeta zapusti, in preklet je od Boga, kdor mater razsrđi“, (Sir. 3, 18.) in: „Kdor očeta žali in mater zapodi, je ostuden in nesrečen.“ (Preg. 19, 20.) Nekateri vzgledi naj vam pokažejo, kako Bog kaznuje otroke, ki ne izpolnjujejo četrte božje zapovedi. Kam, tretji Noetov sin, je videl, kako je Noe, ki se je bil vina preveč napil, nespodobno razgrnen ležal v šotoru, in je očeta zasramoval pred svojima bratoma. „Ko se pa Noe prebudi iz pijanosti in zvé, kaj mu je storil mlajši sin, rekel je: „Proklet bodi Kanaan, hlapec hlapcev bo svojima bratoma.“ (I. Mojz. 9, 24. 25.) Noe je preklel Kamovega sina Kanaana, ker nesreča sinova je tudi nesreča očetova. Prekletstvo, katero je izrekel Noe nad Kamom in njegovimi mlajšimi, se je izpolnilo in se izpolnjuje še dandanašnji. Kanaanci so posnemali svojega hudobnega očeta Kama in zašli v silno velike in grde pregrehe. Ne samo, da so bili hudi malikovavci, bili so razbrzdani in strašno meseni in poželjivi. Kamov rod je še dandanes nesrečen. Zamorci, ki izhajajo od Kama, so še večinoma pagani; njihovi vladarji so grozni trinogi, ki jih tlačijo kakor sužnike in tudi kot sužnike prodajejo. — Ofni in Finees, sinova velikega duhovnika Helija, nista hotela poslušati opominov in svaril svojega očeta; v kazen za svojo nepokorščino padla sta oba en dan v vojski zoper Filistejce. (I. Kralj. 4.) — Hudo je bil kaznovan tudi Absalom, ki se je spuntal zoper Davida, svojega očeta. Premagan v vojski je bežal in obvisel za svoje dolge lase na hrastu. Na hrastu visečega je prebodel Joab, Davidov vojskovodja s tremi sulicami. Ker pa še ni bil popolnoma mrtev, so prihiteli nekateri vojaki in ga umorili ter ga zasuli s kupom kamenja. Pač žalostna smrt za kraljevega sina, vendar zaslužena, ker se je spuntal zoper lastnega očeta. — Kako se je godilo izgubljenemu sinu, ki je tako nehvaležno zapustil svojega očeta, vam je znano. Moral je naposled svinje pasti in bi bil rad z otrobi nasitil svoj lačni želodec, ko bi mu jih bil kdo dal. (Luk. 15.) Bog tudi še sedaj dostikrat očitvidno kaznuje take otroke, ki ne spoštujejo očeta in matere. Vzgledov nam podaje zgodovina dovolj. Največkrat pa se zgodi, da s takimi brezvestnimi otroci njih lastni otroci pozneje prav tako ravnaajo, kakor so oni ravnali poprej s svojimi stariši. Paganski modrijan Aristotel pripoveduje, kako je nekda razjarjeni sin zgrabil svojega starega očeta za lase in ga po stopnicah vlekel do hišnih vrat. Na pragu pa zakliče stari mož: „Stoj,

moj sin! zakaj dalje tudi jaz nisem vlekel svojega očeta.“ Ker Bog take ljudi, ki grdo ravnajo s svojimi stariši, navadno s tem kaznuje, da jim njihovi otroci isto povračujejo, nastal je pogovor: „Ti očeta do praga, sin tebe čez prag.“

Hude so kazni, ki čakajo tiste otroke, ki ne spoštujejo očeta in matere, že v tem življenju, a še hujše jih čakajo v drugem. Kdor namreč ne posluša svojih starišev v kakej imenitnej reči, se smrtno pregreši. Kdor pa v smrtnem grehu umrje, se vekomaj pogubi. Ako se torej otroci, ki so svoje stariše hudo žalili, pred smrtjo ne poboljšajo, ne spokorijo, bo večno pogubljenje njih delež v družbi zavrženih angelov.

Zvršetek.

Ko je bila sv. Monika na smrtni postelji, spomnila je sv. Avgušтина z ljubeznivimi besedami na to, da iz njegovih ust ni prišla nikdar predrzna ali zaničljiva beseda zoper njo. Krščanski otroci! kako srečne se bode te imenovali, ako tudi vi ne bode te nikdar žalili svojih starišev niti z besedami, niti z dejanji, ampak jih spoštovali, ljubili, poslušali vse dni njihovega življenja. Da pa bode te to rajše storili, spominjajte se večkrat na plačilo, katero je Bog obljubil poslušnim otrokom. „Spoštuj svojega očeta in svojo mater, da boš dolgo živel na zemlji.“ (II. Mojz. 20, 12.) „Spoštuj svojega očeta, da pride nad te njegov blagoslov, in da njegov blagoslov ostane do konca.“ (Sir. 3, 9 10.) Ako pa vas časno in večno plačilo, ki je obljubljeno poslušnim otrokom, ne nagiblje, da bi izpolnjevali četrto božjo zapoved, naj vas k temu primora vsaj strah pred časnimi in večnimi kaznimi, ki čakajo nepokorne otroke. Amen.

88. Krščanski nauk.

Četrta božja zapoved nam pové, kakšne dolžnosti imajo otroci do svojih starišev, uči nas, kako se otroci zoper te dolžnosti pregreše. Stariši pa niso edini, do katerih nam četrta božja zapoved naklada dolžnosti, ampak še tudi do nekaterih drugih ljudi, ki so nekaki namestniki starišev in tudi namestniki božji.

410. *Komu smo poleg starišev še dolžni spoštovanje, ljubezen in pokorščino?*

Poleg starišev smo dolžni spoštovanje, ljubezen in pokorščino tudi še predstojnikom.

Predstojniki so namestniki starišev ali pa tudi namestniki božji. Razmerje med predstojniki in njihovimi podložniki je torej enako, kakor razmerje med stariši in otroci; in kakor imajo otroci skazovati starišem spoštovanje, ljubezen in pokorščino, tako morajo skazovati podložniki isto svojim predstojnikom. Ker so predstojniki namestniki starišev ali pa namestniki božji, jim gre od njihovih podložnikov pred vsem spoštovanje, kakor starišem. „Sin spoštuje svojega očeta in hlapec svojega gospoda“, govori Gospod po preroku Malahiju. (1, 6.) Spoštovanje podložnikov do predstojnikov mora biti notranje, to se pravi, podložniki morajo v srcu čislati svoje predstojnike kot namestnike starišev in namestnike božje, morajo dobro o njih misliti; spoštovanje mora biti tudi zunanje, kar pokažejo podložniki s tem, da govorijo s svojimi predstojniki dostojno in spoštljivo, pa tudi vpričo drugih naj o njih tako govoré; razven tega pa se morajo tudi proti predstojnikom ponižno, prijazno, prikupno in spoštljivo obnašati. — Drugo, kar morajo skazovati podložniki predstojnikom, je ljubezen. „Pred vsem pa imejte ljubezen“, opominja sv. Pavel. (Kol. 3, 14.) Ako moramo po naročilu Kristusovem ljubiti vse ljudi, moramo gotovo ljubiti tudi predstojnike, vse dobro jim moramo želiti in privoščiti, se veseliti njihove sreče, imeti sočutje, ako so nesrečni, in jim po svojih zmožnostih tudi pomagati, jim delati veselje z lepim vedenjem ter zanje tudi moliti in se hvaležne skazovati za podeljene dobrote. — Zlasti pa je treba skazovati predstojnikom pokorščino, ki je nekak izraz spoštovanja in ljubezni do njih. Sv. Peter piše: „Hlapci, bodite podložni gospodarjem z vsem strahom, ne le dobrim in krotkim, ampak tudi čemernim.“ (I. Petr. 2, 18.) Lepo opominja tudi sv. Pavel: „Hlapci, bodite pokorni svojim telesnim gospodarjem v vseh rečeh; ne služite le na oko, kakor bi hoteli dopasti ljudem, ampak s priprostim srcem in bogaboječi. Karkoli delate, iz srca radi delajte, kakor Gospodu, in ne kakor ljudem.“ (Kol. 3, 22. 23.) Svojemu učencu Titu pa je pisal: „Hlapce (uči), da naj bodo svojim

gospodarjem podložni, v vseh rečeh dopadljivi, da naj ne ugovarjajo, da naj ne goljufajo, temveč v vsem skazujejo dobro zvestobo, da bodo na uku Boga, našega Vzveličarja delali čast v vseh rečeh.“ (Tit. 2, 9. 10.) Ker pa nimajo samo hlapci svoje predstojnike, ampak tudi drugi ljudje, naroča sv. Pavel sploh vsem podložnikom, naj si bodo ti rejenci, učenci, posli ali karkoli: „Bodite pokorni svojim sprednikom, in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše odgovor dajali, da z veseljem to delajo in ne zdihovaje: to bi namreč ne bilo za vas dobro.“ (Hebr. 13, 17.)

411. Koga pomeni beseda „predstojnik“?

Beseda „predstojnik“ pomeni rednike in učitelje, mojstre in gospodarje, duhovsko in deželsko gosposko.

Otroci, ki izgubijo svojega očeta, dobé, ako so še nedorasli, za očetovega namestnika variha ali jeroba, ali pa pridejo v kako tujo hišo, kjer se potem izrejšajo. Taki otroci morajo svoje varihe in rednike prav tako spoštovati, ljubiti in v vseh pravičnih rečeh poslušati, kakor bi bili njihovi stariši, saj izpolnjujejo varihi in redniki iste dolžnosti do otrok kakor stariši.

Predstojnikom je prištevati učitelje. Učitelji podučujejo otroke v tem, v čemer jih stariši ne morejo ali ne utegnejo podučevati, so torej v tem oziru namestniki starišev. Učenci morajo zaradi tega svoje učitelje spoštovati vse svoje življenje, ne pa samo tako dolgo, dokler v šolo hodijo, učenci morajo svoje učitelje ljubiti in jim delati veselje z lepim vedenjem in pridnim učenjem; in ker jim dobrot, katere od njih prejemajo, nikoli poplačati ne morejo, naj za nje iz hvaležnosti molijo; slednjič morajo biti svojim učiteljem pokorni, ker brez pokorščine ni v šoli pravega reda, pa tudi ne učnih uspehov. Ako so učitelji primorani kaznovati svoje učence, se jim ne smejo besedovati ali celo ustavljati, ampak si misliti, da so kazni zaslužili, jo sprejeti in skleniti, da se hočejo poboljšati.

Mojstre imenujemo one rokodelce, ki druge učijo svojega rokodelstva ali pomagajo, da se taki, ki so se že drugje

učili istega, pri njih še bolj izurjajo. Rokodelski učenci in pomočniki imajo do svojih mojstrov enake dolžnosti kakor sploh učenci do svojih učiteljev.

Gospodarji se imenujejo oni, ki imajo v svoji službi razne posle (hlapce, dekletke, pastirje, pesterne i. t. d.). Posli naj svoje gospodarje spoštujejo, ljubijo, poslušajo, naj jim bodo udani, zvesti in marljivi.

Duhovska gosposka so one duhovske osebe, ki nam imajo zapovedovati v duhovnih rečeh, v rečeh, ki se tičejo naše duše in naše večne sreče. K duhovski gosposki spadajo: papež, ki je najvišji duhovni poglavar cele katoliške cerkve, škofje, ki so duhovni poglavarji v svojih škofijah, in župniki, ki so duhovni poglavarji svojih župljanov, katere vladajo po postavah sv. cerkve in po naročilu svojega škofa, vendar tako, da sami po svoji volji ne smejo ničesar spreminjati. Da ima duhovska gosposka svojo oblast od Boga, spoznamo iz besed Jezusovih, katere je govoril apostolom: „Kakor je Oče mene poslal, jaz vas pošljem.“ (Jan. 20, 22.) in: „Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ (Luk. 10, 16.) Sv. Pavel pa je rekel škofom: „Pazite nase in na vso čedo, v kateri vas je sveti Duh postavil škofo, da vladate cerkev božjo.“ (Ap. dej. 20, 28.)

Deželska gosposka so tiste osebe, ki imajo oblast nam zapovedovati v posvetnih ali časnih rečeh. K deželskeje gosposki spadajo pred vsem tisti, ki imajo vladati vso deželo ali kraljestvo, in se zaradi tega imenujejo deželni očetje, kakor cesarji, kralji, knezi i. t. d.; potem pa oni, kateri vladarju pomagajo vladati, in taki so ministri, cesarski namestniki, deželni, okrajni glavarji, uradniki i. t. d. Deželska gosposka je potrebna, zakaj brez nje bi ne bilo varnosti za nas in naše premoženje, brez nje bi ne bilo nobenega reda, edinosti, miru, brez nje bi ne mogla obstati človeška družba. Tudi deželska gosposka je od Boga postavljena. Kristus sam je rekel Pilatu: „Ne imel bi nobene oblasti do mene, ko bi ti ne bilo od zgoraj dano.“ (Jan. 19, 11.) Sv. Pavel pa piše: „Vsak človek bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene.“ (Rimlj. 13, 1.)

412. *S čim grešé podložniki zoper svoje predstojnike?*

Podložniki grešé zoper svoje predstojnike zlasti:

1. če so jim nepokorni in nezvesti, ali leni v svoji službi.

Slišali smo že, da morajo podložniki biti pokorni svojim predstojnikom v vseh pravičnih rečeh; zakaj predstojnik, zlasti gospodar, mora skrbeti svojim podložnikom za hrano, jim preskrbljevati potrebno obleko ali dajati primerno plačilo ter ima še druge dolžnosti do svojih podložnikov, o katerih bomo pozneje govorili, zato pa ima tudi pravico terjati pokorščino. Pokorni morajo biti podložniki predstojnikom v časnih rečeh, ki se tičejo službe, pa tudi v dušnih rečeh, ako predstojniki opominjajo in svarijo; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše dajali odgovor.“ (Hebr. 13, 17.) Zoper pokorščino se torej podložniki pregrešijo, ako ne storijo tega, kar jim predstojniki zapovedó, ampak kar sami hočejo, ako ne storijo tako, kakor se jim naroči, ampak po svoji glavi, ako ne poslušajo hitro, ampak šele potem, ko so se pobesedovali, pogodrnjali in unejevoljili svoje predstojnike. Zlasti nepokorni so velikokrat podložniki, kadar jih predstojniki opominjajo, da bi izpolnjevali svoje krščanske dolžnosti, in kadar jih svarijo. V takih slučajih se predrzno besedujejo: „Jaz storim svoje delo, in to vam bodi dovolj; ali hodim ob nedeljah in zapovedanih praznikih k službi božji ali ne, ali hodim k spovedi ali ne, ali ponoči vasujem ali grem počivat, ali imam kako znanje ali ne, ali pijančujem ali pa drugače zapravljam svoj denar, to vas nič ne briga, v takih rečeh sem sam svoj gospod.“ Ako bo predstojnik dajal nekdanj odgovor ne le za svojo dušo, ampak tudi za duše svojih podložnikov, potem se pač mora brigati, kako izpolnjujejo njegovi podložniki svoje krščanske dolžnosti, in če spozna, da jih ne izpolnjujejo, jih mora opominjati in svariti, podložniki pa ga morajo poslušati.

„Hlapce (úči)“, pisal je sv. Pavel svojemu učencu Titu, „da naj ne goljufajo, temveč, da v vsem skazujejo dobro zve-

stobo, da bodo nauku Boga, našega Vzveličarja, delali čast v vseh rečeh.“ (Tit. 2, 10.) Podložniki so torej dolžni biti zvesti in ne smejo ničesar tega, kar je last njihovih predstojnikov, poškodovati, ali si po krivici prilastiti. Kdor pa po neprevidnosti kaj poškoduje, ali kaj vzame, kar mu ne gre, ali komu drugemu dá, ali pripusti, da si kdo drugi kaj prilasti, greši zoper zvestobo. Tudi miloščine ne smejo deliti iz predstojnikove lastnine brez njegove vednosti, zakaj to ni dobro delo, marveč tatvina. Zoper zvestobo tudi greši tisti, ki se skrivaj odškoduje, meneč, da ima premajhino plačilo. Če se mu dozdeva, da dobiva premajhino plačilo, zakaj ni zahteval večjega precej v začetku? In ali ne more prositi svojega predstojnika, da mu plačo zviša? Le tedaj, ko bi izgovorjenega plačila, katero si je res zaslužil s pridnim delom, ne mogel dobiti po postavnem potu, bi se smel skrivoma odškodovati, drugače pa ne.

Sv. apostol Pavel zopet piše: „Karkoli delate, iz srca radi delajte, kakor Gospodu, in ne kakor ljudem; ker veste, da boste od Gospoda prejeli povračilo dedine.“ (Kol. 3, 24.) Ta opomin sv. Pavla kaže podložnikom, da morajo svojim predstojnikom služiti vsigdar tako, kakor bi jih bil sam Bog vzel v službo, kateri vsigdar vse vidi. Zato mora podložnik za delo odločeni čas dobro porabljeti in marljivo delati, naj ga njegov predstojnik gleda ali ne. Dela le tako dolgo marljivo in natančno, dokler ga opazuje predstojnikovo oko, kadar pa misli, da ga predstojnik ne vidi, pa prične delati leno, zaspano, površno, potem je priden delavec le na oko, je hinavec, in ne zasluži plačila, katero dobiva; zakaj njegov predstojnik ga ni najel, da bi pasel lenobo, ampak delal. Podložnik, ki je len v svoji službi, mora zaradi tega predstojniku povrniti, kar je zamudil s svojo lenobo.

Tuj delavec je rekel nekega vročega dne nekemu hlapcu, ki je jako pridno delal: „Kako se vender trudiš! Saj ni tukaj tvojega gospodarja, tvoje pridnosti pa ti tudi ne povrne.“ Zvesti in delavni hlapec pa je odvrnil: „Ali Bog je tukaj; in jaz opravljam svoje delo zavoljo Boga in ne zavoljo ljudi.“ Po teh besedah si je obrisal potni obraz in marljivo nadaljeval svoje delo. Posnemajte mišljenje in dejanje tega hlapca.

Podložniki grešé zoper svoje predstojnike zlasti:

2. če jih opravljajo ali obrekujejo, in če kalijo mir.

„Dobro imé je boljše kakor obilno bogastvo“, pravi sv. pismo. (Preg. 22, 1.) Ako je dolžnost podložnikov, da čujejo nad premoženjem svojih predstojnikov, in ga ne poškodujejo, je še bolj dolžnost, da čujejo nad dobrim imenom svojih predstojnikov, katero je več vredno kakor obilno bogastvo, in da se zanje potegujejo, če je kdo blati. Podložniki se torej pregrešé zoper svoje predstojnike, ako jih opravljajo pred drugimi, to je, ako brez zadostnega vzroka razodevajo njihove resnične napake. Kar se doma zgodi, drugim ljudem nič ni mar, zato pa se tudi ne sme trositi med nje, marveč mora ostati doma.

Še bolj grešé tisti podložniki, ki obrekujejo svoje predstojnike, to je, če pripovedujejo o njih kake izmišljene napake ali povečujejo njihove resnične napake. Tak podložnik, ki spodkopuje veljavo svojih predstojnikov in grdi njih dobro imé, grdi pravzaprav samega sebe, in izgubi pri drugih svoje lastno dobro imé, ter si škoduje tudi časno, zakaj takega podložnika ne morejo njegovi predstojniki obdržati v svoji hiši, pa tudi drugi si bodo premislili ga vzeti v svojo hišo.

Hišni mir je ena največjih dobrot. „Glejte, „kako dobro in kako prijetno je, ako bratje prebivajo skupaj, pravi psalmist. (Ps. 132, 1.) „Kadar pa v hišo pridete“, naročil je Jezus apostolom, „jo pozdravite, rekoč: Mir bodi tej hiši!“ (Mat. 10, 12.) Sv. Pavel pa je pisal Rimljanom: „Ako je mogoče, kolikor je pri vas, imejte mir z vsemi ljudmi.“ (Rimlj. 12, 18.) Kdor torej kali hišni mir, bodisi med možem in ženo, med stariši in otroci, med predstojniki in podložniki, greši zoper svoje predstojnike, zakaj v hiši, v katero se je naselil nemir, v kateri se domači med seboj grdo gledajo, drug z drugim ne govoré, ali če govoré, se zmerjajo, oštevajo, si očitajo medsebojne slabosti, ni nobene zadovoljnosti, nobene sreče. Mir se kali največkrat z opravljanjem, obrekovanjem in zlasti s prišepetavanjem ali podpihovanjem. „Preklet bodi podpihovavec in dvojezičnik; zakaj med mnogimi, ki v miru živé, napravi zmešnjave.“ (Sir. 28, 15.) Sv. Pavel imenuje zdražbe,

boje, krege, razprtije dela mesa in pravi, da kateri delajo take reči, ne bodo dosegli kraljestva božjega.“ (Gal. 5, 19—21.)

Podložniki grešé zoper svoje predstojnike zlasti:

3. če zapeljujejo njihove otroke in družino.

„V vseh rečeh skaži samega sebe vzgled dobrih del, v nauku, v čistosti, v resnobnem obnašanju.“ (Tit. 2, 7.) Te besede sv. Pavla veljajo predstojnikom kakor podložnikom. Podložniki lahko mnogo pripomagajo, da se otroci njihovih predstojnikov krščansko izredijo, sploh, da je vsa družina krščanska, če jim svetijo z lepim vzgledom, se ž njimi pogovarjajo o svetih rečeh, jih ljubeznivo opozarjajo na njihove napake, k dobremu opominjajo in svarijo, ter, če to ne pomaga, predstojnikom naznanijo, da jih ti poboljšajo. A žal, da je malo takih podložnikov, ki bi bili otrokom in družini v spodbudo, a mnogo takih, ki so v spotiko. Odkod prihaja, da otroci že v nežni mladosti dostikrat poznajo skrivnosti raznih pregreh, da kolnejo, nesramno govorijo, nesramnosti počenjajo, da so trmasti, prepirljivi? Odtod, ker na podložnikih svojih starišev marsikaj vidijo, marsikaj od njih slišijo, kar bi ne smeli videti in slišati. O takih podložnikih pač veljajo besede Jezusove: „In človekovi sovražniki bodo njegovi domači.“ (Mat. 10, 36.) So pa tudi taki podložniki, ki otroke predstojnikove in družino nalašč učé kaj pregrešnega. Taki podložniki gotovo grešé zoper svoje predstojnike, saj jim pokvarijo najdražje, kar ti imajo, njihove otroke. Spominjajte se večkrat, podložniki, strašnih besed Gospodovih: „Kdor pa pohujša katerega malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinsk kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja“, (Mat. 18, 6.) in ne pohujšujte nikdar nikogar.

Zvršetak.

Krščanski podložniki! Opravite vsako delo, ki se vam od vaših predstojnikov naroči, radovoljno, pa tudi natančno in zvesto ter ne pozabite, da s tem ne služite samo ljudem, ampak tudi Bogu. Pazite, da ne bodo vaši predstojniki vsled vaše lenobe trpeli škode, in da si ne bode po krivici kaj prilastili. Skrbite za čast in dobro ime vaših predstojnikov ter jih nikdar ne opravljajte in ne obrekujte, četudi imajo svoje slabosti ter prizadevajte si ohraniti prepotrebni domači

mir. Zlasti pa nikdar ne zapeljujte domačih, marveč skazujte, kakor opominja sv. Pavel, same sebe v vseh rečeh vzgled dobrih del, da bodete vredni slišati kdaj iz Jezusovih ust tolažilne besede: „Prav! dobri in zvesti hlapec, ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojega Gospoda.“ (Mat. 25, 21.) Amen.

89. Krščanski nauk.

Poleg starišev smo dolžni spoštovanje, ljubezen in pokorščino tudi še predstojnikom, ki so namestniki starišev ali pa namestniki božji. Podložniki greše zoper svoje predstojnike zlasti: če so jim nepokorni in nezvesti, ali leni v svoji službi; če jih opravljajo ali obrekujejo, in če kalijo mir; če zapeljujejo njihove otroke in družino. Vsega tega smo se učili v zadnjem krščanskem nauku.

413. Kdo posebno greši zoper duhovsko in deželjsko gosposko?

Zoper duhovsko in deželjsko gosposko posebno greši:

1. kdor jo predrzno graja in sramoti.

Duhovska kakor deželjska gosposka ima svojo oblast od Boga. „Vsak človek“, piše sv. apostol Pavel, „bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene.“ (Rimlj. 13, 1.) Obe oblasti ste namestnici božji, duhovska v duhovnih, deželjska v svetnih rečeh. Kot namestnicama božjima imamo tudi do obeh gosposk posebne dolžnosti.

Poglejmo si najprej, kakšne dolžnosti imamo do duhovske gosposke. Prvo, kar morajo podložniki skazovati duhovski gosposki, je spoštovanje. „Namestu Kristusa smo poslani, kakor da bi Bog po nas opominjal.“ (II. Kor 5, 20.) Ako vsak predstojnik zasluži spoštovanje, ker je od Boga postavljen, kako ne bi ga zaslužila duhovska gosposka, ki se peča s tako svetimi opravili? Sv. pismo pa tudi naravnost zahteva, da je treba duhovsko gosposko spoštovati.

„Boj se Gospoda iz vse svoje duše“, pravi modri Sirah, „in njegove duhovnike v časti imej.“ (Sir. 7, 31.) Sv. Pavel pa piše: „Mašniki, kateri so dobri predstojniki, naj se dvojne časti vredni štejejo; posebno, kateri se trudijo v besedi in podučevanju.“ (I. Tim. 5, 17.) — Podložniki so dolžni skazovati duhovski gosposki ljubezen, zakaj duhovniki so njihovi duhovni očetje, ker jim podeljujejo v zakramentu svetega krsta nadnaravno življenje milosti, ter delijo druge zakramente, po katerih se življenje milosti ohranjuje, pomnožuje ali izgubljeno obnavlja. „Prosimo vas pa, bratje!“ pisal je sv. Pavel Tesaloničanom, „spoštujte jih, kateri delajo med vami, in so vaši predstojniki v Gospodu, in vas opominjajo; spoštujte jih obilniši v ljubezni zavoljo njih dela.“ (I. Tes. 5, 12. 13.) Svojo ljubezen do duhovnikov pa kažite s tem, da jim daste, kar jim gre, pošteno in z zadovoljnim srcem. Kristus je rekel svojim učencem: „In v katero hišo koli pridete, recite najpoprej: Mir bodi tej hiši!... V tisti hiši pa ostanite, ter jejte in pite, kar je pri njih; delavec namreč je vreden svojega plačila.“ (Luk. 10, 5. 7.) Sv. Pavel piše tako-le: „Ali ne veste, da kateri v svetišču službo opravljajo, tudi to jedó, kar je od svetišča; in kateri oltarju služijo, od oltarja prejemajo delež? Tako je tudi Gospod ukazal, da naj ti, kateri oznanjujejo evangelij, od evangelija živé.“ (I. Kor. 9, 13. 14.) Duhovniki tudi za vas molijo; zato se spodobi, da tudi vi molite zanje, kakor opominja sv. Pavel: „Bratje, molite za nas, da bi se beseda božja razširjala in povelicevala.“ (II. Tes. 3, 1.) — Duhovniki so vaši dušni pastirji, zato pa jim morate biti pokorni v vseh rečeh, ki se tičejo vašega vzveličanja. Ovce poslušajo glas svojega pastirja in gredo za njim. (Jan. 10, 3. 4.) „Kdor vas posluša, mene posluša“, je rekel Jezus svojim učencem. (Luk. 10, 16.) Apostol Pavel pa opominja vernike tako-le: „Bodite pokorni svojim prednikom, in bodite jim podložni, zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše dajali odgovor, da z veseljem to delajo in ne zdihovaje; to bi namreč ne bilo za vas dobro.“ (Hebr. 13, 17.)

Kakor duhovski gosposki, tako je tudi prvo, kar gre deželski gosposki, spoštovanje. Sv. Peter piše: „Boga se bojte, kralja častite.“ (I. Petr. 2, 17.) „Podučeni smo“, rekel je sv. Polikarp, „da skazujemo oblastim in gosposkam, ki so od Boga postavljene, čast, ki jim pristojna.“ Čast pa se mora skazovati deželski gosposki, ker je namestnica božja

— kakor smo že slišali. „Po meni kralji kraljujejo“, govori božja modrost, in zapovedniki določujejo, kar je pravično. Po meni poglavarji gospodujejo, in mogočni pravico določujejo.“ (Modr. 8, 15. 16.) Ker so podložniki dolžni deželno gosposko spoštovati, morajo o njej tudi spoštljivo govoriti in njene napake in slabosti, kolikor mogoče, izgovarjati, ali vsaj molčati o njih. — Podložniki morajo skazovati deželski gosposki tudi ljubezen. Ljubezen do nje pa naj kažejo s tem, da zanjo molijo. „Prosim vas tedaj“, pisal je sv. Pavel, „prosim vas tedaj pred vsemi rečmi, da naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočanja za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti.“ (I. Tim. 2, 1. 2.) Podložniki morajo radovoljno plačevati dolžne davke, da more deželska gosposka prav izvrševati svojo službo in skrbeti za obči blagor vseh podložnikov. To naroča Kristus, ko pravi: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega“, (Mat. 22, 21.) in sv. Pavel pišoč: „Dajte tedaj vsakemu, kar ste dolžni: davek, komur (gre) davek; dac, komur dac.“ (Rimlj. 13, 7.) Jezus Kristus sam, dasiravno Sin božji, je naročil sv. Petru, naj plača davek za njega in zase, da ne bi bil drugim v spotiko. (Mat. 17, 26.) Podložniki morajo slednjič pokazati svojo ljubezen do deželske gosposke, da so pripravljeni, ako bi bilo treba, žrtvovati zanjo svoje premoženje in življenje, braneč jih pred njihovimi sovražniki.

Podložniki morajo deželski gosposki biti pokorni v vseh pravičnih rečeh. „Vsak človek“, piše apostol Pavel, „bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene.“ (Rimlj. 13, 1.) Dà, celó taki gosposki morajo podložniki biti pokorni, ki si je pridobila oblast po krivičnej poti, zakaj četudi ni prvotno od Boga postavljena, jo vendar Bog pripušča, in dokler jo pripušča, ji morajo biti pokorni.

Zoper duhovsko in deželno gosposko greši, kdor jo predrzno graja, pravi katekizem. Ljudje pravijo, da še Bog ne stori vsem ljudem vse po volji, koliko manj šele duhovska in deželska gosposka. Ona mora podložnikom marsikaj zapovedati, kar ljudem ni po godu, ali se jim ne zdi prav, ter menijo, da bi moralo biti celó drugače. Ker ljudem ni vse po godu, kar gosposka ukrene, začnejo jo predrzno grajati. Ako gosposka stori ali zapové kaj takega, kar očitno ni prav, se pač sme izreči kaka graja, a vselej tako, da se spoštovanje do gosposke ne krši, se tudi sme

po postavnem potu delovati na to, da se kaka napačna postava odpravi, a spoštovanje se mora skazovati postavnej gosposki. — Se bolj pregrešno je, ako se duhovska in deželjska gosposka sramoti. Vsak človek ima slabosti, in tudi gosposke so ljudje ter imajo svoje napake. A zaradi tega nima nihče pravice, jemati jim dobro ime z opravljanjem in obrekovanjem, ter spodkopavati njihovo veljavo pri drugih, naj si bode z besedo ali s pismom, ali jim podtikati slabe namene, kakor se dandanes tolikokrat zgodi. Kdor sramoti gosposko, sramoti Boga samega. Kristus naravnost pravi: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri je mene poslal.“ (Luk. 10, 16.) Mojzes pa je rekel na povelje božje izraelskemu ljudstvu: „Bogov, t. j. prednikov ne obrekuj in kneza svojega ljudstva ne preklinjaj.“ (II. Mojz. 22, 28.)

Zoper duhovsko in deželjsko gosposko greši posebno:

2. kdor se ji ustavlja ali celó napravlja upor.

Gosposki se ustavlja tisti, ki se njenim pravičnim naredbam noče podvreči, marveč jim nasprotuje. Sv. Pavel pravi: „Vsak človek bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga, katere pa so, so od Boga postavljene. Kateri se tedaj oblasti ustavlja, se božji volji ustavlja. Kateri se pa ustavljajo, sami sebi pogubljenje nakopavajo.“ (Rimlj. 13, 1–2.) Ustavljati se gosposki, zlasti duhovski, je zeló pregrešno, zakaj to povzročuje mnogo razprtij in pohujšanja, zmanjšuje veljavo sv. cerkve in njen blagodejni vpliv na življenje ljudij, ter pospešuje nravni propad človeške družbe. Kdor se gosposki ustavlja, je slab kristijan, zabrede sam v mnogotere hudobije, zaplete v nje tudi druge in si nakopa pogubljenje. „Gospod vé“, piše sveti Peter ... „hudobne v dan sodbe trpljenju prihraniti; sosebo pa tiste, kateri ... gospostvo zaničujejo, so predrzni in sebi dopadljivi.“ (II. Petr. 2, 9. 10.) — Huje se še pregreše tisti, ki napravljajo upor, to se pravi, ki popolnoma odrečejo vsako pokorščino gosposki, in jo z orožjem v roki hočejo odstraniti ali vsaj s silo kaj doseči od nje. Tako so se uprli Mojzesu in Aronu, od Boga postavljeni duhovski gosposki, Kore, Datan in Abiron z 250 leviti in si prisvajali duhovsko oblast. V kazni za njihov upor jih je zemlja žive požrla.

(IV. Mojz. 16.) Absalom se je spuntal zoper kralja Davida, hoteč ga pahniti s prestola, a kako žalostno je končal! Ako bi gosposka kaj grešnega od nas zahtevala, ji pač moramo odreči pokorščino, a puntati se ni nikdar dovoljeno. „Julijan“, piše sv. Avguštin, „je bil neveren cesar, odpadnik, brezbožen malikovavec, in vender se kristijani niso spuntali zoper njega, ampak so mu služili z največjo zvestobo. Ako jim je zapovedal malike moliti, jim kadilo zažigati, so seveda povelje božje višje cenili, kakor njegovo; ako jim je pa rekel: Vojskujte se, zgrabite sovražnika, so pri priči poslušali.“ Sveti Tomaž Akvinski pa pravi: „Ko so rimski cesarji najgrozoviteje preganjali kristijane zaradi vere, vender niso nikdar zgrabili za orožje, ampak so voljno prenašali vse muke, dà, celó smrt; zakaj nikdar ni dovoljeno vzdigniti morilno orožje zoper vladarja... Edino dovoljeno sredstvo zoper trinoško vlado je, obrniti se do Boga, da on pomaga.“

414. Kdaj ne smemo ubogati starišev in predstojnikov?

Starišev in predstojnikov ne smemo ubogati, kadar nam ukažejo kaj grešnega.

Stariši in predstojniki imajo svojo oblast od Boga, so namestniki božji, in če kaj zapovedó, zapovedó v imenu božjem. Vender pa je treba pomniti, da zapovedujejo le tako dolgo v imenu božjem, dokler so njihova povelja po volji božji, dokler ne nasprotujejo zapovedim božjim ali cerkvenim. Kakor hitro pa ukažejo kaj takega, kar je Bog prepovedal, ali prepovedó kaj takega, kar je Bog zapovedal, zlorabijo svojo oblast in ne ravnaajo v njegovem imenu, ker nasprotujejo izrečni volji božji. Ako stariši ukažejo otrokom kaj pregrešnega, ravnati se morajo otroci po besedah Kristusovih: „Kdor očeta ali mater bolj ljubi kakor mene, ni mene vreden“, (Mat. 10, 37.) ali po besedah apostolov: „Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi.“ (Dej. ap. 5, 29.) Ako bi torej vaši stariši tako brezbožni bili, da bi vam zapovedali krasti, go-ljufati, lagati, se nad sovražniki maščevati, ako bi vam branili ob nedeljah in zapovedanih praznikih hoditi k službi božji, prejemati sv. zakramente, ako bi vas nagovarjali, — se tudi včasih zgodi — da bi začeli grešno znanje s to ali ono osebo, skratka, ako bi vam ukazali kaj grešnega, jih ne

smete ubogati, zakaj hudo delati ni nikdar dovoljeno, naj si je zapové kdorkoli. Hči Herodijade se je zato hudo pregrešila, ko je na povelje svoje matere od kralja Heroda zahtevala, naj ji dá v skledi glavo sv. Janeza Krstnika. Drugače je ravnala sv. Perpetuva. Ko se je pokristijaniła, zahteval je njen oče, naj zataji krščansko vero in daruje malikom. Svetnica pa je srčno odgovorila: „Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi!“ Na to jo je začel oče milo prositi, jo zarotil pri svojih sivih laseh in silil v njo, naj si zaradi njega varuje življenje. Perpetuva pa je ostala stanovitna in je odgovorila ravnotako odločno: „Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi!“ — Sv. Hermenegild je zamenjal arijansko krivo vero s pravo katoliško. Njegov oče, kralj Leovigild, ga je dal zapreti. Pozneje je poslal v ječo do njega in mu obljubil svojo milost, ako zopet prestopi v arijansko vero. Svetnik pa je odgovoril poslancu: „Reci mojemu očetu, da se rajše odpovem njegovi ljubezni, kroni, da celó življenju, kakor da bi zatajil svojo vero.“ Umrł je mučeniške smrti.

Predstojniki, zlasti deželjska gosposka, imajo več sredstev kakor stariši, siliti podložnike k pokorščini, a če zapové deželjska gosposka ali kak drug predstojnik kaj grešnega celó pod smrtno kaznijo, ne sme se ubogati. Asirski kralj je pod smrtno kaznijo prepovedal pokopavati ubite Izraelce, a stari Tobija je bolj slušal Boga, kakor kralja, skrival po dnevi mrliča v svoji hiši, po noči pa jih pokopaval. Trije mladeniči Ananija, Mizaël in Azarija so se dali rajše vreči v ognjeno peč, kakor da bi bili molili na povelje močnega kralja Nabuhodonozorja neko zlato podobo. Sedmeri makabejski bratje so s svojo materjo vred rajše umrli najgrozovitejše mučeniške smrti, kakor da bi prelomili Mojzevo postavo. In apostoli so odločno rekli, ko jim je judovski veliki zbor prepovedal oznanjevati Kristusov nauk: „Boga je treba bolj slušati kakor ljudi“, (Dej. ap. 5, 29.) in so še naprej učili. Na milijone mučencev in mučenk si je izvolilo rajše najhujše muke in najgrozovitejšo smrt, kakor da bi od prave vere odpadli ali jo zatajili. Tako moramo ravnati tudi mi, dragi kristijani, ako bi se od nas kedaj kaj grešnega zahtevalo. Boljše je trpeti preganjanje, boljše je izgubiti premoženje, da celó življenje, kakor pa žaliti Boga.

415. *Kaj je mladina dolžna starim ljudem?* **Mladina je dolžna, stare ljudi spoštovati.**

Stari ljudje sicer niso naši predstojniki, in zato tudi ne morejo zahtevati pokorščine, a zahtevati morejo spoštovanje; zakaj stari ljudje so mnogo izkusili, morebiti storili mnogo dobrega in si pridobili mnogotere zasluge. Bog sam zahteva, da je treba stare ljudi spoštovati. Mojzes je zapovedal na božje povelje: „Pred sivo glavo vstani in spoštuj osebo starega človeka.“ (II. Mojz. 19, 32.) Jako grdo in pregrešno je torej, če mladina smeši stare ljudi, recimo, ker so slaboumni, ker slabo slišijo, vidijo, ali, ker imajo kako drugo telesno napako. Kako zoperno je to Bogu, morete sprevideti iz kazni, katera je zadela dečke, ki so zasmehovali preroka Elizeja. Elizej je bil plešast. Ko je prišel v mesto Betel, zasramovali so ga dečki, rekoč: „Pridi gori, plešec! pridi gori plešec!“ Nato sta prišla dva medveda in sta jih raztrgala dva in štirideset. (IV. Kralj. 2, 23. 24.) Če je treba kakega starega človeka posvariti, naj se to zgodi vselej s spoštljivimi besedami. Sveti Pavel je pisal Timoteju: „Staršega ne kregaj, temveč opominjaj ga kakor očeta . . . stare žene kakor matere.“ (I. Tim. 5, 1. 2.) Poslušati moramo tudi radi svete modrih starih ljudij, ki imajo mnoge izkušnje. „Pri starih je modrost, in v dolgem času (se dobiva) razumnost.“ (Job 12, 12.) O koliko mladih ljudij je moralo že bridko obžalovati, ker so rajše poslušali svete nerazumnih in neizkušenih mladih tovarišev, kakor pa izkušenih starih mož! Po smrti kralja Salomona so prišli Izraelci prosit njegovega sina Roboama, naj bi jim olajšal breme. Stari so mu svetovali, naj usliši prošnjo ljudstva, mladi tovariši pa, naj trdo ž njim govori. Roboam je zapustil svet starih in poslušal svoje tovariše ter je trdo govoril z Izraelci. Nasledek tega pa je bil, da je deset rodov od njega odpadlo in si izbralo drugega kralja.

Zvršetek.

Vsakdo, krščanski poslušavci! vsakdo izmed nas ima nad seboj dvojno gosposko, duhovsko in deželsko. Obe gosposki ste namestnici božji, zato ji spoštujte in ne družite se nikdar z ljudmi, ki gosposke predrzno grajajo in sramotijo. Imejte do gosposk srčno ljubezen, kakor otroci do svojih starišev ter molite za nje, da bi mogli svoje težke dolžnosti

prav izpolnjevati. Bodite tudi pokorni v vseh pravičnih rečeh, ravna se po opominu sv. Pavla, ki pravi: „Vsak človek bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene.“ (Rimlj. 13, 1.) Amen.

90. Krščanski nauk.

Četrta božja zapoved obsega zlasti dolžnosti otrok do starišev, in dolžnosti podložnikov do njihovih predstojnikov, zato je v katekizmu najpoprej, kako naj se vedejo otroci, da bodo svoje dolžnosti vestno izpolnjevali, in kako podložniki; pa tudi česa se je ogibati otrokom in podložnikom, da se ne pregreše zoper tiste dolžnosti, katere jim naklada četrta božja zapoved.

416. Ali obsega četrta božja zapoved samo dolžnosti otrok in podložnikov?

Četrta božja zapoved ne obsega samo dolžnostij otrok in podložnikov, temveč tudi dolžnosti starišev in predstojnikov.

Četrta božja zapoved ne omenja izrečno dolžnostij starišev, ker jim po mnenju sv. Krizostoma že naravni čut pravi, da morajo za otroke skrbeti. Vsled naravnega čuta skrbé tudi paganski stariši za svoje otroke, ker ne morejo zatajiti v sebi človeške narave. Z ozirom na to pravi sveti Pavel: „Kdor za svoje, in zlasti za domače, nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika.“ (I. Tim. 5, 8.) Tudi dolžnostij predstojnikov četrta božja zapoved ne omenja izrečno. A da obsega venderle tudi dolžnosti starišev in predstojnikov, sledi iz tega, ker morajo tisti, katere zapoveduje četrta božja zapoved spoštovati, ljubiti in ubogati, tudi izpolnjevati kot namestniki božji tiste dolžnosti, vsled katerih jim gre spoštovanje, ljubezen in pokorščina.

417. *Kakšno dolžnost imajo stariši do svojih otrok?*

Stariši imajo do svojih otrok dolžnost:

1. podučevati jih v pravi veri in jih navajati k vsemu dobremu.

Po izvirnem grehu je človeško spoznanje oslabelo in volja se je nagnila k hudemu. Odtod izvira velika nevednost v vseh rečeh; zlasti nevednost v rečeh, ki se tičejo našega dušnega vzveličanja, za katero smo ustvarjeni. Ker pa more človek spoznati svoj večni namen samo po veri in ga doseči edino tedaj, če živi, kakor ga vera uči, je gotovo, da je starišev prva dolžnost svoje otroke v pravi veri podučevati. „Učite svoje otroke“, ukazal je Bog Izraelcem, ko jim je dal deset zapovedij, „učite svoje otroke, da jih premišljujejo“, in sicer zmerom in povsod, zakaj tako-le je nadaljeval Gospod: „Ko sediš v svoji hiši in hodiš po potu, in ko se vležeš in ko vstaneš, uči svoje otroke.“ In sicer kaj? „Kar vam danes zapovem: da ljubite Gospoda, svojega Boga, in mu služite iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše.“ (V. Mojz. 11, 19. 13.) Modri Sirah pa govori: „Imaš sinove? Uči in pripoguj jih z mladega.“ (Sir. 7, 25.) Sv. Pavel pa piše: „Očetje! nikar ne dražite svojih otrok k jezi, temveč izredite ji v poučevanju in svarjenju Gospodovem.“ (Efež. 6, 4.) Kar so bili apostoli za vse ljudi, kar so škofje in župniki za izročene jim ovčice, to bi morali biti stariši za svoje otroke. „Vi ste apostoli svoje družine“, pravi sv. Križostom starišem; „njo imenuje apostol (Pavel) domačo cerkev, v njej ste predstojniki in učeniki. Ustnice starišev so knjiga, iz katere se otroci učé.“ Kakor hitro se začne otrokom nekoliko svitati v glavi, naj jih stariši učé najpotrebnejše krščanske resnice in molitve. Kar so stariši začeli otroke učiti, to mora cerkev in šola nadaljevati, spopolnjevati in dovršiti, zlasti tam, kjer stariši nimajo potrebnih vednostij in potrebnega časa, da bi svoje otroke temeljito podučili v krščanskih resnicah. Dolžnost starišev je, da svoje otroke pridno pošiljajo v cerkev in v šolo, da svoje otroke pri-ganjajo k učenju, ker drugače ni mogoče doseči pravih vspehov. — Stariši morajo otroke tudi navajati k vsemu dobremu. To se zgodi, ako stariši ne skrbé samo za to, da se otroci resnic sv. vere naučé, ampak tudi za to, da otroci

po resnicah sv. vere živé. Stariši naj navadijo otroke, da bodo vsak dan opravljali pobožno zapovedane molitve, zahajali redno k službi božji, prejekali vredno sv. zakramente; zlasti pa naj jih učijo bati se Boga, kateremu ničesar skritega ne ostane, ker je vseveden, kateri vsako hudobijo lahko kaznuje, ker je vsemogočen, kateri mora kaznovati vsako hudobijo, ker je neskončno svet in pravičen. Ako se starišem posreči, da vcepijo v srca svojih otrok strah božji, storili so veliko delo; zakaj „Gospodov strah sovraži hudo.“ (Preg. 8, 13.) „Kdor se boji Boga, dobro dela.“ (Sir. 15, 1.) „Kateri se Gospoda bojé, le tega iščejo, kar je njemu dopadljivo... Kateri se Gospoda bojé, izpolnjujejo njegove zapovedi.“ (Sir. 2, 19. 21.) Dà, sv. pismo naravnost pravi; „Začetek modrosti je strah Gospodov. Pravo razumnost imajo, ki se po njem ravnaajo.“ (Ps. 110, 10.) Starega Tobija hvali sv. pismo, ker je učil svojega sina bati se Boga. „In ga je od mladosti učil bati se Boga in zdrževati se vsega greha.“ (Tob. 1, 10.) Pobožna Blanka, mati sv. Ludovika, francoskega kralja, pa je rekala svojemu sinu: „Jaz te gotovo ljubim, moj sin, ljubim te s tisto ljubeznijo, katere je zmožno le materino srce; ali rajše bi te videla mrtvega pred svojima nogama, kakor pa, da bi se kedaj omadeževal s smrtnim grehom.“ Mladi Tobija, katerega sta oče in mati tako lepo vzgojevala, je bil „svetloba njunih očij, palica njune starosti, tolažba njunega življenja“ (Tob. 10, 4.) Blankin sin postal je imeniten kralj in velik svetnik. Krščanski stariši, navajajte tudi vi svoje otroke k vsemu dobremu, da vam bodo kedaj v veselje, v čast, pa tudi v podporo v dnevih starosti.

Stariši imajo do svojih otrok dolžnost:

2. varovati jih zapeljevanja in jim dajati dober vzgled.

„Ves svet tiči v hudem“, piše sv. Janez. (I. Jan. 5, 19.) „Med svetom“, pravi sv. Bernard, „je vse polzko in iz zanjami prepreženo, od katerih dušam nevarnost preti.“ Zapeljevanje preti otrokom doma in zunaj doma. Eden otrok, ki je izprijen, postane lahko gnjilo jabolko za svoje brate in sestre, ter jih okuži z besedo in dejanjem. Zato pa se dostikrat zgodi, da celó otroci, ki niti v šolo ne hodijo, izgubijo krstno nedolžnost in so vsi od najstarejšega do najmlajšega popačeni. Četudi ne morete biti otrokom neprenehoma

za petami, vender morate večkrat za njimi pogledati, večkrat nepričakovano k njim stopiti, jih skrivaj opazovati. Ako bodo otroci spoznali, da jih povsod skrbno opazujete, si tudi na skrivnem ne bodo upali govoriti ali počenjati kaj takega, kar se vpričo vas ne drznejo. Otroci mnogo občujejo tudi s posli, ki so v hiši. Ako so posli pošteni, res krščanski posli, se vam za otroke ni treba bati, a dostikrat so posli hudobni. Nekateri radi nespodobno govoré, prepevajo nesramne pesmi, drugi zopet pri vsaki priliki kolnejo, molitev opuščajo in službo božjo. S takimi posli ne pustite otrokom občevati, sploh jih ne imejte v službi, zakaj boljše je, da ostanejo vaša polja neobdelana, kakor da vaši otroci trpé škodo na svojih dušah. Skrbno pazite tudi, da se vaši otroci ne bodo shajali s tujimi hudobnimi otroci, da ne bodo ž njimi igrali, se po skrivnih krajih potikali itd. Rabite svoje oči in pregledjte skrbno vse, kar bi utegnilo biti vašim otrokom v pohujšanje. To velja o nedoraslih, pa tudi o doraslih ali skraj doraslih otrocih. Leta, ko začno otroci doraščati, so najbolj nevarna, ker se takrat vzbudi huda poželjivost z vso močjo, ker so otroci še neizkušeni, in dostikrat zelo lahkomisljeni. Skrbite zato, krščanski stariši, da ne bodo zahajali vaši odrasli sinovi in hčere v take družčine, v take kraje, kjer preti nevarnost njihovi nedolžnosti. Zlasti glejte krščanski stariši, da se bodo vaši otroci izogibali nevarnih plesov, da ne bodo sklepali grešnih zvez z osebami drugega spola, zvez, ki vpihajo tleči ogenj poželjivosti, da vpepeli tempel sv. Duha, ki vodijo v časno in večno pogubo. — Stariši pa naj dajejo otrokom tudi dober vzgled. Lep vzgled ima čudovito moč. Veliki cerkveni učenik, sv. Janez Krizostom, pravi: „Čednostna dejanja prepričajo bolj, kakor čudeži.“ Otroci pobožnega Seta so bili pobožni, kakor njihov oče, in so služili pravemu Bogu, otroci hudobnega Kajna so bili tudi hudobni. Mladi Tobija je v sredi med spačenimi in brezbožnimi ljudmi sveto živel, ker ga njegov oče ni le lepo učil, ampak mu dajal tudi dober vzgled. Otrokom je nekako prirojeno, da posnemajo to, kar pri drugih vidijo, posebno pa še radi posnemajo to, kar vidijo pri stariših; zakaj vsemogočni Bog je vsadil v srca otroška toliko spoštovanje do starišev, kakor večjega svet ne pojmi. To spoštovanje samo že stori, da otrok na svojih stariših ne more ničesar grajati, jim za zlo šteti: vse, kar oče in mati storita, se mu zdi dobro in prav, ako je tudi hudo. O da bi vsi stariši

imeli to vedno pred očmi, in da bi nikdar ne pozabili, da so oni živo ogledalo, v katero se gledajo otroci, in bodo postali sami taki, kakor vidijo na stariših. Starišem zlasti veljajo besede Jezusove: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in hvalijo vašega Očeta, ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 16.) Molite tudi za svoje otroke! Pobožni Job je molil za svoje sinove in hčere. „O svitu je vstajal (vsak dan) in je opravljal žgavne daritve za vsakega.“ (Job. 1, 5.) Tako storite tudi vi, zlasti še za tiste otroke, ki so se vam izpridili, vkljub temu, da ste jih lepo učili in jim dajali dober vzgled.

Stariši imajo do svojih otrok dolžnost:

3. svariti jih, in ako treba, kaznovati.

Naš Vzveličar pravi: „Ako greši zoper tebe tvoj brat, pojdi in posvari ga med seboj in med njim samim.“ (Mat. 18, 15.) Kakor nam kažejo te besede Jezusove, je naša sveta dolžnost posvariti vsakega, ki se nahaja na širokem potu, ki pelje v pogubljenje. Ako pa ima vsakdo to dolžnost do svojega bližnjika, koliko večjo dolžnost imajo šele stariši, katerim je Bog otroke izročil, da bi jih vzgojili za nebesa! Besede starišev imajo do otroških src navadno veliko moč, ker otroci vedó, da jim stariši le dobro hočejo. Sv. Andrej Korzini zašel je v mladosti med lahkomišljene tovariše, ki so ga naučili mnogo hudega. Njegova pobožna mati, ki ga je vedno svarila in si prizadevala spraviti ga zopet na pravo stezo, mu nekega dne vsa potrta pravi: „Zdaj res več ne dvomim, da si v resnici tisti volk, katerega sem v sanjah videla.“ Ker Andrej ne razume, kaj hoče s tem reči, pové mu mati, da se jej je sanjalo pred njegovim rojstvom, da je porodila volka, kateri pa je šel v cerkev in se tam spremenil v jagnje. „Tvoj oče in jaz“, pristavi mati, „sva obljubila še pred tvojim rojstvom posvetiti te Bogu pod varstvom preblazene Device. Iz tega sledi, da nisi tu niti za naju, niti za svet, ampak edino le za službo božjo. Zdaj pa pomisli, moj sin! ali je tvoje dosedanje življenje primerno tvojemu poklicu?“ Te materine besede so napravile tolik vtis na mladega Andreja, da je dal slovo svojemu lahkomišljenemu življenju, se spokoril in postal svetnik. Tudi vi, krščanski stariši, svarite svoje otroke, opominjajte jih z besedami sv. pisma: „Beži pred grehi kakor pred kačo; ako

se jim bližaš, se te bodo lotili; njih zobje so levovi zobje in človeku dušo umoré.“ (Sir. 21, 2. 3.)

Ako je treba, morajo stariši otroke kaznovati. Sveto pismo pravi: „Nespamet se dečkovega srca trdno drži; pa krotivna šiba jo prežene.“ (Preg. 22, 15.) Dostikrat pri otrocih ne pomagajo ne lepi nauki, ne svarila, ne prošnje, da bi se poboljšali. Takrat je treba za šibo prijeti. O velikem duhovniku Heliju nam pripoveduje sv. pismo, da je imel dva sinova, ki sta bila zelo hudobna. Heli ju je sicer svaril, a je bil premehek, da bi ju bil kaznoval. V kazen za to sta bila oba sinova eden dan v vojski umorjena, oče pa, ko je slišal žalostno poročilo, je padel znak s stola, si zlomil tilnik in umrl. S to kaznijo je Bog pokazal, da je treba hudobne otroke kaznovati, da se poboljšajo. Bog je pa tudi naravnost zapovedal otroke kaznovati, in sicer mnogokrat. V bukvah pregovorov beremo: „Strahuj svojega sina“, (Preg. 19, 18) in zopet: „Šiba in svaritev podelujeta modrost; deček pa, ki je prepuščen svoji volji, dela sramoto svoji materi.“ (Preg. 29, 15.) Modri Sirah pa pravi: „Kdor ljubi svojega sina, ga vedno ima pod šibo, da se ga veseli na poslednje.“ (Sir. 30, 1.) „Komur se šibe škoda zdi, sovraži svojega sina; kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje.“ (Preg. 13, 24.) „Le gladi sina, in on te bo imel v strahu; le igraj se z njim, in žalil te bo . . . Pripoguj njegov vrat v mladosti in daj mu po hrbtu, dokler je še otrok, da ne bode trdovraten.“ (Sir. 30, 9. 12.) Kako potrebna je krotitev otrok, vidite z lastnimi očmi. Kako je v hišah, kjer so šibo zavrgli? kjer smejo otroci počenjati, kar se jim zljubi? Žalostno, jako žalostno, in utegne se zgoditi, da bodo otroci, ki se niso po potrebi kaznovali, izžemali starišem bridke solze in sami pretepali stariše, ker jih stariši niso. Taki stariši, ki otrok ne kaznujejo, niso le krivi, da so otroci s svojimi stariši vred nesrečni že na tem svetu, ampak oni tudi pogubijo lahko lastne in duše svojih otrok. „Stariši“, piše učenj Origen, „ki ne kaznujejo svojih otrok, izročajo njihove duše neugasljivemu ognju v pogubo; sami sebe pa treščijo v isto pogubljenje.“ O Heliju, velikem duhovniku, pa pravi sv. Križostom: „Ker je Heli svojim sinovom preveč prizanašal, je treščil nje in sebe v večno pogubo.“

Kazen otrokova mora biti primerna njegovi pregrehi. Če je otrok le kaj malega pregrešil, ga je treba tudi manj kaznovati, morebiti le z besedami, se je pregrešil hudo, bodi

tudi kazen ostrejša. Nekateri stariši kaznujejo svoje otroke z oštevanjem, zmerjanjem, s kletvijo, šibe pa se ne dotaknejo; tako ravnanje je napačno, zakaj greh se ne more izgnati z grehom. — Da svojih otrok ne bodeτε preveč kaznovali, kaznujte jih iz ljubezni in mirno, ne pa v jezi; zakaj sv. pismo pravi: „Jeza človekova ne dela pravice božje.“ (Jak. 1, 20.) Ako bodo otroci spoznali, da vam je ljubezen do njih potisnila šibo v roke, da jih kaznujete le zato, ker jim hočete dobro, bodo tudi kazen bolj voljno sprejeli in sklenili se poboljšati. Kadar kaznujete, ne smete gledati na osebo in enega zeló, drugega pa celó malo ali nič kaznovati. Tudi vaš najljubši otrok, vaš srček, naj čuti šibo, kadar jo zasluži, in sicer ravnotako kakor drugi otroci, ako se je ravnotako pregrešil.

Zelo nesprametto ravna jo tisti stariši, ki drug drugemu branijo otroke kaznovati. Oče hoče kaznovati včas i porednega otroka, mati pa ga skrije in potem očeta nalaže, da ne vé, kje se otrok nahaja; ali pa, če je oče začel že tepsti, ga prime za roko in mu skuša izviti šibo. Taka mati pač zasluži sama kazen, zakaj le razvaja otroka in mu vsiljuje misel, da je po nedolžnem kaznovan. Nespametto je tudi, če mati otroka, ki je bil od očeta kaznovan, začne gladiti, ga božati, mu praviti, kako je priden, oče pa hudoben, mu brisati solze, ali mu ponujati sladkarije, ker s tem podere, kar je oče s kaznijo sezidal. Se je vender že zgodilo, da je prinesel mali deček šibo očetu in mu rekel: „Prosim, oče, udarite me nekoliko!“ „Zakaj pa? Saj zdaj nisi bil hudoben?“ „Seveda ne“, odvrne deček, „ali če me vi nekoliko udarite, začnem prav glasno jokati, in potem me mati pokličejo in mi dadó sladkorja, da neham jokati.“

Z v r š e t e k.

V mestu Cezareji v mali Aziji sta živela dva pobožna zakonska, Bazilij in Emelija, ki sta imela deset otrok, izmed katerih je eden umrl kmalu po rojstvu. Ta krščanska zakonska sta že v zgodnji mladosti učila svoje otroke resnic svete vere, jih navajala k vsemu dobremu, jim vcepila velik strah pred grehom, ter jim z lepim krščanskim življenjem dajala dober vzgled. In kako obilno je bilo poplačano njuno prizadevanje! Makrina, najstarejša hči, je umrla kot nuna v sluhu svetosti; trije sinovi, Bazilij, Gregorij in Peter so po-

stali škofje in imenitni cerkveni očetje; sv. cerkev jih časti kot svetnike. Pa tudi drugi otroci so prav lepo živeli, in ni dvomiti, da so tudi lepo umrli in se vzveličali. Vidite, kak sad prinaša dobra krščanska vzgoja. Tudi vi, krščanski stariši, izpolnjujte natančno vse dolžnosti do svojih otrok in vzgajajte jih tako, kakor ste slišali v današnjem krščanskem nauku, in dober sad ne bo izostal; zakaj, kar človek seje, to bode tudi žel. Amen.

91. Krščanski nauk.

„Najlepša dedščina in največje bogastvo, ki se more otrokom zapustiti, je, da postanejo po dobri vzgoji pobožni kristijani“, pravi sveti Karol Boromejski. Stariši vzgajujejo svoje otroke za pobožne kristijane, ako jih podučujejo v pravi veri in jih navajajo k vsemu dobremu, jih varujejo zapeljevanja in jim dajejo dober vzgled, jih svarijo in, ako treba, kaznujejo. Tega smo se učili v zadnjem krščanskem nauku. Ali imajo stariši še kakšno dolžnost do svojih otrok? Dà, stariši imajo do svojih otrok dolžnost:

4. skrbeti tudi za njihovo časno srečo.

Prva in najimenitnejša skrb starišev mora biti, da bodo otroci dosegli večno srečo, pa tudi njihove časne sreče ne smejo zanemarjati. Stariši morajo skrbeti otrokom za potrebno hrano. Koklja skrbi svojim piščetom za hrano, vrabec preživi svoje mladiče, dokler se sami ne morejo. Ker si tudi otroci, zlasti v mlajših letih, ne morejo skrbeti za potrebni živež, rediti jih morajo stariši, in sicer jim morajo dajati dovolj hrane, da otroci ne bodo stradali, kar bi oviralo njihovo rast in jim škodovalo na zdravju. Pa tudi preveč jim ne smejo dajati jesti, jih ne siliti s preobilno hrano, ker je tudi to škodljivo, dela človeka lenega in ovira njegov duševni razvitek. Najbolj zdrava pijača za otroke kakor za odrasle ljudi, je voda. Vpijanljivih pijač, zlasti žganja, pa jim nikar ne dajati, ker je strup za otroke, za njihove telesne in duševne zmožnosti. — Vsakdo potrebuje obleke, da si pokriva svojo nagoto in ohranja primerno toploto, tako tudi

otrok. Paziti pa morajo stariši, da ne oblačijo otrok pretoplo, jih preveč ne zavijajo, ker se s tem telo omehkuži, in potem mu škoduje vsaka mrzla sapica. Otroška obleka bodi preprosta in njihovemu stanu primerna. Ni potreba, da bi bili otroci zmerom oblečeni po najnovejši šegi in nališpani kakor kaka punčika, zakaj s tem se vsadi v srce otrokovo kal nečimernosti in spogledljivosti, kar utegne imeti pozneje zle nasledke. — Stanovanje, kjer otroci prebivajo, naj bo zračno in suho; zato pa se morajo okna večkrat odpreti in soba prevetriti, da škodljivi sopari izpuhtijo, in se napolni hiša s čistim, zdravim vzduhom. Otroci, ki morajo prebivati v vlažnih, temnih in smradljivih sobah, začno hirati, in se ne morejo niti telesno niti duševno prav razvijati. — Stariši morajo skrbeti za zdravje svojih otrok, kar se zgodi, ako od otrok odvrčajo vse, kar bi moglo škodovati njihovu zdravju ali celó življenju. Kolikokrat se zgodi, da se kak otrok z nožem močno rani, da pade v kako mlako, kak neograjn vodnjak, ali kako jamo in mora umreti žalostne smrti! Skrbite, krščanski stariši, da se ne bo kateri vaših otrok ponesrečil po vaši neprevidnosti in nepazljivosti. Ako pa kateri zboli, storite, kolikor je v vaših močeh, da zopet okreva.

Za časno srečo svojih otrok skrbijo stariši, ako dadó svojega otroka učiti kaj koristnega, da si more pozneje sam kaj prislužiti; to je več vredno, kakor bogata dota, katero včasí stariši zapusté otrokom, kateri pa morebiti nič koristnega in potrebnega ne znajo. Vender pa ne smejo stariši siliti otroka v kak stan, do katerega nima poklica, ampak pustijo naj mu, da si izbere stan, do katerega ima veselje, ako ima le zanj tudi potrebne zmožnosti, in ni nevaren dušnemu vzveličanju otrokovemu.

Navadite, krščanski stariši, svoje otroke delati. „Človek je rojen za delo“, pravi sv. pismo, „in ptič za letanje.“ (Job. 5, 7.) Stariši, ki svoje otroke zgodaj vadijo dela, bodo izredili iz njih delavne in koristne ude človeške družbe, otroci pa, ki se v mladosti navadijo pasti lenobo, jo bodo tudi pasli, kadar odrasejo ali pa bodo opravljali svoja dela samo površno in bodo človeški družbi na kvar. Da si taki otroci, ki so navajeni le pohajkovati, ne bodo mogli pridobiti po poštenem potu toliko, da bi živeli, je vsakomur jasno. Kaj bode iz takih otrok? Škof Slomšek pravi: „Lenega čaka strgan rokav, palica beraška, prazen bokal.“ Vender

pa stariši ne smejo svojih otrok z delom preobkladati, ker bi jim to škodovalo, marveč opravljajo naj taka dela, ki so njihovi starosti in njihovim močem primerna. Tudi ne smejo otroci, ki še hodijo v šolo, zavoljo domačega dela zanemarjati svojih šolskih dolžnostij, zakaj v takih slučajih je šola prva, potem šele delo.

Tudi varčnosti je treba vaditi otroke, ker je tudi od nje zavisna njihova prihodnja sreča. Dovolj vzgledov imamo v vsakdanjem življenju, da so si otroci, ki so imeli le malo ali pa nobene dote, pridobili precejšnje premoženje, ker so se naučili od starišev prav obračati svoj zaslužek. Zopet drugi vzgledi pa nam kažejo, da so otroci bogatih starišev zatratili vse premoženje in prišli na beraško palico, ker se niso naučili varčevati. Ako pa pravim, da morate učiti otroke varčnosti, vas ob enem tudi svarim, da ne vzgojite iz njih skopuhov, kateri bolj ljubijo denar kakor Boga samega, in niti sebi, niti drugim ničesar ne privoščijo. Poučite jih, da ima denar le takrat pravo vrednost, ako se prav obrača; srca pa naj nikoli nanj ne navezujejo, zakaj s tistim moramo ljubiti Boga.

Slednjič naj skrbijo stariši za časno srečo svojih otrok s tem, da zapustijo svojim otrokom, če mogoče, kolikor toliko premoženja. Da jim bo pa to mogoče, naj bodo sami delavni. Delati mora vsakdo, saj je Bog to dolžnost naložil že Adamu, ko je bil še v raju. „Vzel je torej Gospod Bog človeka in ga postavil v raj veselja, da bi ga obdeloval in varoval.“ (I. Mojz. 2, 15.) Še bolj pridno kakor drugi ljudje pa morajo delati tisti, ki so si izbrali stan, v katerem jim ni skrbeti le zase, ampak tudi za druge, in taki so v prvi vrsti stariši. Ako torej stariši niso delavni, se pregrešé zoper razločno zapoved božjo, ki naklada vsakemu človeku delo kot dolžnost, kakor tudi zoper svoje otroke, za katerih časno srečo jim je skrbeti. Pa ne le pridno delati je treba krščanskim starišem, marveč biti morajo tudi varčni, ako hočejo pripomagati svojim otrokom do časne sreče. Ali ravno v tem se pregrešé mnogi z razsipnostjo. Oče morebiti po nepotrebnem zajé, zapije ali zaigra eno ali dve tretjini svojega zaslužka, doma pa sedi uboga žena s kopo malih otrok. Ta nima čevljev, drugi nima hlač, tretji je že ves raztrgan, kruha ni, soli je zmanjkalo, oče pa popiva pozno v noč, in ko se potem privleče domov preklinjajoč in razgrajajoč, vrže ženi par krajcarjev, da bi oskrbela potrebno. Tak oče

je brezčuten oče, ki slabeje skrbi za svoje otroke, nego brezumne živali za svoje mladiče, in njemu pač veljajo besede sv. Pavla: „Kdor pa za svoje, zlasti za domače, nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika.“ (I. Tim. 5, 8)

Enako kakor stariši morajo skrbeti za otroke namestniki starišev, kakor na primer varihi, redniki in tem podobni.

418. Kakšno dolžnost imajo predstojniki do svojih podložnikov?

Predstojniki imajo do svojih podložnikov dolžnost, skrbeti zanje podobno, kakor skrbé stariši za svoje otroke.

Kakor so stariši namestniki božji za svoje otroke, tako so predstojniki božji namestniki za svoje poldožnike, in prav zaraditega imajo predstojniki do svojih podložnikov starišem podobne dolžnosti

Predstojniki morajo skrbeti za duše svojih podložnikov. V sedanjih časih, ko so ljudje tako vtopljeni v posvetnost, da skoraj popolnoma pozabljajo na večnost, pravi marisikateri predstojnik: Kaj se jaz imam brigati za dušo svojega podložnika, da mi le s svojim telesom služi! Krščanski predstojniki! Podložniki so vaši služabniki, a biti morajo tudi zvesti služabniki božji; za to skrbeti je vaša dolžnost. Sveti apostol Pavel pravi podložnikom: „Bodite pokorni svojim prednikom in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše dajali odgovor.“ (Hebr. 13, 17.) Te besede sv. Pavla, krščanski predstojniki, vam pričajo dovolj jasno, da vam mora biti na skrbi dušna blaginja vaših podložnikov, zakaj za vse grehe, katere store podložniki vsled gospodarjeve nebrižnosti in malomarnosti, katere bi bil mogel in moral zabraniti, pa jih je spregledal, bo moral prav tako dajati odgovor, kakor bi jih bil storil on sam. Kako ostro bo ravnal Gospod s tistimi predstojniki, ki se ne brigajo za dušno vzveličanje svojih podložnikov nam zopet pové sv. Pavel, ko pravi: „Ako pa kdo za svoje, in zlasti za domače, nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika.“ (I. Tim. 5, 8.) Glejte zato, krščanski predstojniki, da bodo vaši podložniki dobri kristijani, da bodo

redno zahajali k službi božji ob nedeljah in zapovedanih praznikih, opravljali vsakdanje molitve, prejemali vredno sv. zakramente itd. Ako bi vas tudi vaši podložniki vselej ne poslušali, storite vendar svojo dolžnost, zakaj Bog vas ne bo vprašal, ali ste svoje podložnike poboljšali, marveč če ste se trudili jih poboljšati ali jih v dobrem ohraniti. Da bodo pa podložniki rajše izpolnjevali svoje krščanske dolžnosti, naj jim sveti njihov predstojnik z lepim vzgledom, ki mnogo več premore, kakor lepe besede.

Kar se tiče telesa podložnikov in časne blaginje, naj predstojnik tudi za isto skrbi. Kdor hoče delati, mora imeti potrebno moč, moč pa mu daje živež in pijača. Kdor torej zahteva od svojega podložnika, da mu pridno dela, mu mora dajati tudi dovolj tečne in zdrave hrane, da ne onemore; „zakaj delavec je vreden svoje jedi“, pravi Kristus. (Mat. 10, 10.) Saj dajete tudi konju in volu jesti, da moreta vleči plug ali voz, kar pa privoščite živini, ne smete odrekati človeku. Kakor stariši svojih otrok, tako tudi predstojniki naj ne preobkladajo svojih poslov z delom, da si (Sir. 33, 29.) ne pokvariyo zdravja. Ako kateri podložnikov zboli, naj mu predstojnik preskrbi zdravnika in zdravila, in ako se je v njegovi službi postaral, naj gleda, da na stare dni ne bo zapuščen. — Podložniku je treba dajati tudi pravičnega plačila, to je takega plačila, ki je primerno njegovemu delu. Ako je delo bolj težko ali bolj nevarno, mora tudi plačilo biti večje. „Kdor ti kaj dela“, naročil je stari Tobija svojemu sinu, „mu brž daj plačilo, in plačilo tvojega najemnika naj nikdar ne zastaja pri tebi.“ (Tob. 4, 15.) Kristus pa pravi: „Delavec je vreden svojega plačila.“ (Mat. 10, 7.) Hišni gospodar, o katerem nam poroča sv. evangelij, da je šel najemat delavcev v svoj vinograd, se je ž njimi pogodil, koliko jim hoče dati, in tistim, katere je pozneje najel, je dejal: „Kar bo prav, vam bom dal.“ (Mat. 20, 4.) Tega hišnega gospodarja naj bi posnemali vsi krščanski gospodarji in naj bi se ogibali skrbno vnobovpijočega greha: „Delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati ali utrgovati.“ O takih gospodarjih, ki plačilo delavcem in najemnikom zadržujejo ali utrjavajo, piše sv. Jakob: „Glejte zdaj, bogatinci! jokajte in tulite zavoljo svojih nadlog, ki bodo prišle nad vas... Glejte, plačilo, ki ste je utrjali delavcem, kateri so poželi vaše polje, vpije; in njih vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojskinih trum.“ (Jak. 5, 1. 4.) — Predstojniki naj ravnajo

s svojimi podložniki pravično in ljubeznivo. „Ne žali hlapca, ki zvesto dela, tudi ne najemnika, kateri je tebi vdan“, (Sir. 7, 22.) govori modri Sirah, in: „Ako imaš zvestega hlapca, ti bodi tako ljub, kakor si sam sebi; ravnaj ž njim, kakor z bratom . . . Ako ga po krivičnem grdo imaš, ti bo ubežal.“ (Sir. 30, 31. 32.) Sv. Pavel pa opominja: „Gospodarji! storite hlapcem, kar je pravično in prav, ker veste, da imate tudi vi Gospoda v nebesih.“ (Kol 4, 1.) Ako se podložnik v čem pregreši — kdo se ne pregreši, ko smo tako slabi? — ga je pač treba posvariti, a zgodi naj se tako, kakor pravi sv. Pavel: „Bratje! ako je kdo od kakega greha prenagljen, takega vi, ki ste duhovni, poučite v duhu krotkosti; in glej sam nase, da ne boš tudi ti skušan. Drug drugega bremena nositi, in tako boste dopolnili Kristusovo postavo“ (Gal. 6, 1. 2.) „Ako gospodar in gospodinja“, piše sv. Hijeronim, „tako vladata svoje posle, da bodo v njiju bolj spoznavali očeta in mater, kakor pa svoja zapovednika, bodo posli natančneje izpolnjevali svoje dolžnosti; zakaj pokorščina iz ljubezni je boljša od pokorščine iz strahu.“ Znane so tudi besede sv. Frančiška Salezija, da se z betvico medu več muh vlovi, kakor s celim sodom kisa.

419. Kakšno dolžnost ima gosposka do svojih podložnikov?

Gosposka ima do svojih podložnikov dolžnost, braniti jih v pravi veri, ravnati ž njimi, kakor velewa pravo in pravica, in sploh pospeševati njihovo srečo.

Sv. Pavel pravi, da je oblast „božja služabnica tebi k dobremu“ (Rimlj. 13, 4.) Deželska gosposka je od Boga pred vsem zato postavljena, da pospešuje časno srečo svojih podložnikov, vender kadar je treba, mora pospeševati tudi njihovo večno srečo. To se zgodi, ako brani gosposka podložnikom največje in najboljše blago, pravo vero. To pa stori deželska gosposka, ako podpira sv. cerkev, ki je ustanovljena od Jezusa Kristusa, da vodi vse ljudi k večnemu vzveličanju, ako njena prava, njeno lastnino, njene predstojnike in služabnike zoper silo in krivico brani, ako odstranja tiste zadržke, ki ovirajo njeno delovanje, ako vsem pravo-

vernim kristijanom pusti popolno prostost, da po naukih in zapovedih sv. cerkve živé. Tudi iz hvaležnosti in sebi v prid naj deželjska gosposka brani sv. vero in sv. cerkev, ker jej od cerkve prihaja jako mnogo dobrot. — Vsak podložnik ima do gosposke dolžnosti, ima pa tudi svoja prava in svoje pravice. Zaraditega sme in more zahtevati od gosposke, da ravna ž njim pravično, da ravna ž njim tako, kakor zahtevajo postave, da mu varuje njegova prava, in ga brani proti tistim, ki ga hočejo oškodovati na premoženju, poštenju ali kakorkoli. Kadar gosposke razsojajo med podložniki, se ne smejo nikdar ozirati na osebe, ampak le na pravico; se ne smejo nikdar dati podkupiti, da bi enemu na ljubo kršile pravice drugega. Še dandanašnji velja, kar je rekel judovski kralj Jozafat sodnikom: „Glejte, kaj delate: zakaj vi ne sklepate človeške sodbe, ampak Gospodovo; in karkoli sodite, se bo na vas povračevalo. Strah Gospodov bodi z vami, in delajte vse s skrbjo; zakaj pri Gospodu, našem Bogu, ni krivice, tudi ne oziranja na osebe, tudi ne želje po darovih.“ (II. Kron. 19, 6. 7.) — Gosposke morajo si sploh prizadevati, da pospešujejo srečo svojih podložnikov, ako bi tudi njihova lastna blaginja zaraditega škodo trpela, zakaj obča blaginja podložnikov ima prednost pred blaginjo posameznih gosposk, in ker niso podložniki zaradi gosposke, ampak gosposka je zaradi podložnikov. Zato živijo podložniki pod oblastjo gosposke, da bi z njeno pomočjo dosegli to, kar sami doseči ne morejo. Tako gosposko, kateri je na skrbi obča blaginja podložnikov, ne pa lastni njen dobiček, bodo podložniki spoštovali, ljubili in ubogali.

Z v r š e t e k.

Kakor ste iz zadnjih dveh krščanskih nauk spoznali, krščanski poslušavci, naklada četrta božja zapoved zeló imenitne dolžnosti starišem, predstojnikom in gosposki. Kakor morajo otroci in podložniki natančno izpolnjevati dolžnosti, katere jim nalaga četrta božja zapoved, tako jih morajo izpolnjevati tudi stariši, predstojniki in gosposke. Vsi ti naj si vzamejo k srcu besede sv. Pavla, ki pravi: „Ako pa kdo za svoje, in zlasti za domače, nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika“, (I. Tim. 5. 8.) vsi ti naj storé podložnikom, kar je pravično in prav, ker vedó, da

imajo tudi oni Gospoda v nebesih, kateri bo terjal od njih še ostrejši račun, kakor od podložnikov, zakaj „komur se je veliko izročilo, se bo tudi veliko od njega zahtevalo.“ Amen.

92. Krščanski nauk.

Četrta božja zapoved, med zapovedmi, ki obsegajo dolžnosti do bližnjika, prva — razlaga nam, kakšne dolžnosti imajo otroci do svojih starišev, in stariši do svojih otrok, podložniki do svojih predstojnikov in gosposk ter predstojniki in gosposke do svojih podložnikov. Ta zapoved obsega torej nekatere posebne dolžnosti, katere imamo le do onih ljudi, ki so nam kakršnikoli predstojniki, nastopnih šest zapovedij pa razlaga dolžnosti, ki jih imamo brez izjeme do vseh ljudi sploh.

Peta božja zapoved.

420. Kako se glasi peta božja zapoved?

Peta božja zapoved se glasi: „Ne ubijaj.“

Med vsemi časnimi dobrotami na svetu je najboljše življenje, zakaj enkrat izgubljeno se ne more nikoli in nikakor več pridobiti. Za telesno življenje človek vse žrtvuje. „Vse, kar človek ima, bo dal za svoje življenje.“ (Job. 2, 4.) Še dražje kakor telesno življenje, je nadnaravno življenje duše. Ker je dušno in telesno življenje tolike cene, zavaroval je je Bog s posebno zapovedjo, rekoč: Ne ubijaj!

421. Kaj prepoveduje peta božja zapoved?

Peta božja zapoved prepoveduje, sebi ali bližnjemu škodovati na duši ali na telesu.

Krščanska ljubezen nam velevala, da moramo ljubiti samega sebe in bližnjega zavoljo Boga. Samega sebe ljubimo, ako skrbimo za svoje telo, a še bolj za svojo dušo, in prav tako ljubimo bližnjega, kadar pred vsem skrbimo za njegovo

dušo in kolikor nam je mogoče, tudi za njegovo telo. Kdor pa škoduje sebi ali bližnjemu na duši ali na telesu kakorkoli, greši zoper krščansko ljubezen do samega sebe in do bližnjega, in to prepoveduje peta božja zapoved. Sebi škoduje na duši vsakdo, ki greši. „Kateri pa greh in hudobijo delajo, so sovražniki svoje duše“, je rekel nadangelj Rafael. (Tob. 12, 10.) Svoji duši zlasti škoduje, kdor smrtno greši, zakaj s smrtnim grehom izgubi duša svoje nadnaravno življenje, to je posvečujočo milost božjo, ter si zasluži večno smrt. „Duša, ki greh stori, naj umrje“, pravi Gospod. (Ezech. 18, 4.) V skrivnem razodetju sv. Janeza pa pravi Gospod o grešniku: „Vem tvoja dela; ime imaš, da živiš, pa si mrtev“, (Skriv. raz. 3, 1.) mrtev za nebesa. Pa tudi z malim grehom se škoduje duši, zakaj, čeprav nas mali grehi ne oropajo posvečujoče milosti božje, vender nam vzamejo mnogo dejanjskih milostij, ki bi nam jih sicer Bog podelil, nam nakopljejo mnogo kaznij ter nas sčasoma zapeljejo v smrtne grehe. „Kdor je v malem nezvest, bo nezvest tudi v velikem“, pravi Jezus. (Luk. 16, 10.) „Kakor bolezen nadeluje pot smrti“, pravi pobožni Ludovik Granaški, „tako nadelujejo mali grehi pot velikim grehom“, in s tem večnej smrti.“ Ker nam peta božja zapoved prepoveduje škodovati sebi na duši, na duši pa nam škoduje vsak greh, smemo reči, da nam peta božja zapoved prepoveduje vsak greh, naj si bo velik ali mal.

422. Kdo škoduje sebi na telesu?

Sebi škoduje na telesu, kdor samega sebe umori ali si krajša življenje ali je brez potrebe postavlja v nevarnost.

Kdor sam konča svoje življenje na kakršnikoli način, stori samomor. Kdor vedoma in prostovoljno umori samega sebe ali tudi samo skuša se usmrtiti, stori grozno veliko pregreho. Kdor pa samega sebe umori v blaznosti, v zmedenosti, nima greha, ker se ne umori vedoma in prostovoljno, ako le ni sam zakrivil svojo zmedenost, n. pr. s pijančevanjem. Samega sebe je prostovoljno umoril izraelski kralj Savel. Ko je bil premagan in od sovražnikov hudo stiskan ter obkoljen od raznih strani, „je zagrabil meč ter se je nanj nasadil.“ (I. Kralj. 31, 4.) Samega sebe je prostovoljno

umoril izdajavec Jezusov, Judež Iškarijot. Ko je videl, „da je Jezus obsojen, se je skesal, in je nazaj prinesel trideset srebrnikov velikim duhovnikom in starešinam, rekoč: „Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri. Oni pa so rekli: Kaj je nam mar, ti glej! In je vrgel od sebe srebrnike v templu, se je vrnil, ter je šel in se z vrvjo obesil.“ (Mat. 27, 3—5.) Samomorivcev je zlasti v novejših časih zelo veliko.

Sebi škoduje na telesu, kdor si krajša življenje ali si na zdravju tako škoduje, da mora pred časom umreti. Ljudje si krajšajo življenje s požrešnostjo. „Zavoljo pijanosti jih je že veliko pomrlo; kdor pa je trezen, si daljša življenje“, pravi sv. pismo (Sir. 37, 34.); zdravniki ter lastna skušnja nam potrjuje to resnico. — Tudi z nečistostjo si nakopavajo mnogi hude bolezni in si kopljejo zgodnji grob. „Kdor se drži nečistnic, je hudoben; gnjiloba in črvi se ga bodo polastili, ... in vržena bo njegova duša iz števila živih.“ (Sir. 19, 3.) Ta ostudna pregreha slabi telo in je mati mnogoterih nagnusnih boleznij ter grobarica mnogih ljudij. — Življenje se krajša s hudo jezo, nezmerno žalostjo in sploh z vsemi strastmi, ki razburjajo človeka. „Žalost“, pravi sv. pismo, „jih je veliko umorila in ona nič ne pomaga. Nevoščljivost in jeza dni krajšate, in skrbi pripeljejo starost pred časom.“ (Sir. 30, 25, 26.) — Mnogi si pokvarijo zdravje, ako razgreti pijejo, preveč plešejo, letajo, se preveč zadržujejo, kakor ženske, se pri delu preveč natvezujejo. Tudi taki se pregrešijo, ki v bolezni iz svojeglavnosti ali tudi iz skoposti nočejo poklicati zdravnika, niti si kupiti zdravil, ker zamejujejo od Boga odločene pripomočke ozdravljenja.

Sebi škoduje na telesu, kdor se brez potrebe postavlja v nevarnost, recimo iz lahkomišljenosti, iz baharije ali iz kakega drugega nespametnega vzroka. Koliko se jih ponesreči pri kopanju, pri železnicah, ker so premalo previdni, ali ob hudi uri, ako gredó vedrit pod drevesa, koliko se jih ponesreči, kadar plezajo na visoka gorovja itd.! Kjer so nalezljive bolezni, naj se tisti, ki nimajo pri bolniku ničesar opraviti, ogibljejo njegovega bivališča, da si ne nalezejo bolezni in da ne okužijo tudi še drugih.

Na telesu si tudi škoduje, kdor si sam pohabi lahkomišljeno svoje telo ali kak telesni ud iz kakršnegakoli vzroka, zakaj gospodarji čez naše telo in njegove ude nismo mi sami, marveč Bog, ki nas je ustvaril. Vsi udje od največjega do najmanjšega imajo svoj namen in so potrebni,

ali vsaj koristni. Le tedaj bi bilo dovoljeno si dati odrezati kak ud, ako bi bilo to potrebno, da se reši življenje.

Tudi je dovoljeno, dà, mnogokrat celó potrebno, da postavimo svoje zdravje ali celó življenje v nevarnost, ako namreč to zahteva čast božja, obči blagor, dolžnost stanu, recimo: zdravniki, duhovniki ob času kužnih bolezni, vojaki v vojski itd.

423. Kako greši, kdor umori samega sebe?

Kdor umori samega sebe, silno hudo greši:

1. zoper Boga, ki je edini gospodar življenja in smrti.

Bog je začetnik našega življenja, on je ohranjuje, on ima pravico je končati, kadar se njemu primerno zdi. „Glejte, ... da ni drugega Boga razven mene; jaz umorim in jaz oživim.“ (V. Mojz. 32, 39.) Samomorivec pa si sam prisvaja pravico čez življenje in smrt, on konča svoje življenje pred tistim časom, ki mu ga je Bog odločil, sega torej v pravice božje; on zaničljivo zavrže najboljše, kar ima od Boga na tem svetu — življenje. Vsaka živa stvar se veseli življenja in se brani proti onemu, ki jej je hoče vzeti ali poškodovati, le človek postane svoj lastni krvnik. Bog je človeka postavil na svet, da bi njega častil, njemu služil in se tako večno vzveličal, samomorivec pa prepreči od Boga mu odločeni namen življenja. Ali torej ne sega v pravice božje?

Samomorivec pa ne greši le silno hudo zoper Boga, ampak tudi:

2. zoper svojo dušo, katero pahne v večno pogubljenje.

Vsak, še tolik grešnik ima še upanje, da se bo spokoril in ušel večnemu pogubljenju, le samomorivec si sam zapre vrata do sv. nebes; zakaj on stori silno krivico Bogu, ker si konča življenje, katerega gospodar je edino Bog, on oropa Boga njemu dolžne časti in službe, in v tistem trenutku, ko se umori, vzame samemu sebi čas spokoriti se in si zaslužiti nebesa; on pride pred večnega sodnika obložen

s strašno pregreho samomora in morda še z mnogimi drugimi velikimi grehi, za katere se ni spokoril. Li ne bo samomorivčev delež večno pogubljenje? „Bolje bi mu bilo, da bi ne bil rojen tisti človek.“ (Mat. 26, 24.)

Kdor umori samega sebe, silno hudo greši:

3. zoper druge ljudi, katerim daje slab vzgled ter jim napravlja žalost in škodo.

Vsakdo je dolžen dajati drugemu dober vzgled ter s tem pospeševati njegovo dušno blaginjo, a kdor samega sebe umori, daje drugim slab vzgled, zakaj on se morebiti umori, da bi se odtegnil kakej posvetnej kazni, on se umori, da bi se otresel nadležnih dolžnostij, katere mu naklada njegov stan, da bi se iznebil kake nadloge; vse to je drugim v pohujšanje. Kdor samega sebe umori, napravlja žalost starišem, bratom in sestram, sorodnikom, znancem in prijateljem, ženi in otrokom. Ali ni žalostno, ako si morajo ostali reči: Nikdar več ne bomo videli svojega očeta, svojega brata, svoje matere; vekomaj bomo ločeni od njega? Napravlja pa tudi samomorivec drugim škodo. Morebiti je bil komu kaj dolžen; kdo bo plačal njegov dolg? Morebiti je imel povrniti tuje blago; kdo je povrne? Morebiti je imel skrbeti za onemogle štariše, za ženo in nedorasle otroke; kdo bo sedaj zanje skrbel? In li ni tudi za domače velika sramota, ako si morajo reči: Naših eden se je sam umoril?

Ako se vprašamo, kaj pripravi človeka do tega, da umori samega sebe, moramo navesti več vzrokov. Mnogokrat je samomora kriva nevera. Kateri nimajo vero v Boga, v večnost in neumrjročnost duše, in menijo, da je s smrtjo vse pri kraju, nimajo ničesar, kar bi jih zadrževalo od samomora, ako se jim življenje pristudi in zdi pretežavno. — Drugi vzroki so nebrzdane strasti, kakor: žaljeni ponos in napuh, ljubosumnost, igroželjnost, zlasti pa nečistovanje in pijančevanje, ki oslabi človekovega duha, ga poživini in mu vzame veselje do življenja, ker je zatratil vse premoženje in zdravje. Revščine in drugih nadlog tak človek ne zna prenašati, zato pa misli, da bo s samomorom vsemu temu ušel. — Dostikrat pa je vzrok samomoru obup, kakor pri Judežu Iškarijotu, malosrčnost zavoljo sramotnih hudodelstev in strah pred kaznimi svetne pravice. S tem, da se samomorivci hočejo

odtegniti svetni sramoti in svetni pravici, pa si nakopljejo večno sramoto in se izročijo večni pravici

Ker so razne pregrehe največkrat krive, da človek samega sebe umori, nas to uči, kako skrbno se je treba ogibati greha, posebno pa nevere, obupa in takih pregeh, iz katerih se rada izcimi nevera in obupnost.

424. Kdo škoduje bližnjemu na telesu?

Bližnjemu škoduje na telesu, kdor ga po krivici umori ali rani, ali ga žali in trdo ž njim ravna ter mu s tem krajša življenje.

Kdor drugega na kakršnikoli način umori, bodisi da ga ubije, ustrelj, zakolje, zastrupi, zaduši itd. je morivec, ako stori to vedoma, prostovoljno in premišljeno. Tak morivec je bil Kajn. Kdor pa drugemu vedoma, prostovoljno, toda nepremišljeno vzame življenje, n. pr. v jezi, je ubijavec. Morivec pa ni samo tisti, ki sam umori koga drugega, ampak tudi tisti, ki zapove ali svetuje kaj takega. David, ki je zapovedal svojemu vojskovodju Joabu, da naj postavi Urija v predno vrsto med bojavnike, da bo umorjen, se je ravno tako pregrešil, kakor če bi ga bil sam umoril. Veliki duhovni in pismarji, ki so Jezusa po krivem tožili Pilatu, so ravno tako njegovi morivci, kakor vojaki, ki so ga križali. Tudi zdravniki se utegnejo smrtno pregrešiti zoper telesno življenje svojega bližnjika, ako je namreč njihova nevednost, neprevidnost ali brezskrbnost kriva bolnikove smrti. Pregrešé pa se zoper telo bližnjikovo tudi tisti, ki mu v smrtni ali skrajni sili ne prihité na pomoč, četudi bi lahko.

Umor je strašna, vnebovpijoča pregreha. „Kaj si storil?“ zaklical je Gospod bratomorivcu Kajnu. „Glas krvi tvojega brata vpije z zemlje do mene.“ (I. Mojz. 4, 10.) In zakaj je ta greh tako grozen, da se že stresemo, ako samo slišimo besedo umor? Zato, ker se morivec pregreši zoper Boga, ki človeku življenje dá in ima tudi edini pravico mu je vzeti. Morivec stori najhujšo krivico svojemu bližnjiku, ker mu vzame najdražje in najboljše življenje. Tatvina, goljufija, obrekovanje in druge krivice se dadó še kako popraviti, četudi popolnoma ne, a mrtvega trupla ne more nobena človeška moč obuditi v življenje. Če je umorjenec v smrtnem grehu, vzame mu morivec s časnim življenjem vred tudi

večno in ga pahne v večno pogubo. — Morivec silno hudo greši zoper umorjenčeve sorodnike in zoper vso človeško družbo. Mnogokrat vzame nedoraslim otrokom očeta in rednika, starišem edino podporo na stara leta. Vse solze, ki se pretakajo zaradi tega, vse pomanjkanje, ki se zaradi tega mora trpeti, in druge hude nasledke ima morivec na svoji vesti. — Ker je umor tako grozen greh, ni se nam čuditi, ako je Bog sam zapovedal morivce s smrtjo kaznovati. „Kdorkoli bo človeško kri prelil, njega kri bo prelita; zakaj po božji podobi je ustvarjen človek.“ (I. Mojz. 9, 6) Država kaznuje umor navadno s smrtjo, ali pa večletno, dostikrat dosmrtno ječo. Pa četudi morivec uide svetni pravici, vendar ni na tem svetu brez vse kazni. Kakor je Kajna vest tako hudo pekla, da je ves obupan zaklical: „Moja pregreha je prevelika, kakor da bi zaslužil odpuščenje.“ (I. Mojz. 4, 13.), tako tudi morivca med vsemi pregrehami umor najhujše peče in mu ne da pokoja noč in dan; morivec nosi rabelja v svojem srcu. Na Nizozemskem je prosil neki delavec svojega predstojnika, naj ga da zapreti in sodniji izročiti. Pred sodnikom izpové, da je pred 12 leti umoril svojega tovariša. „Komaj sem storil to hudodelstvo, začela me je vest peči; ni mi bilo mogoče tega prenašati, tudi delati nisem mogel. Bežal sem iz tega kraja, in ker nisem našel nikjer miru in pokoja, sem stopil na barko in se odpeljal v Indijo, kjer sem stopil v vojaško službo. Pa tudi tukaj me je noč in dan preganjala umorjenčeva podoba, in ko sem bil iz službe izpuščen, me je neka nepremagljiva sila gnala nazaj v ta kraj, da bi pred sodnijo olajšal svojo vest. Naložite mi kazen, kakršno zahteva postava, in ako me tudi obsodite k smrti, bo vendar ta kazen lažja od muk, ki sem jih 12 let trpel noč in dan.“ Da, marsikateri morivec je v nesrečni zaslepljenosti umoril še samega sebe, ker se mu je zdelo ne mogoče še dalje prenašati pekočo vest. Da čaka morivca, ako se resnično ne spokori in ne popravi, kolikor mu je mogoče, storjene krivice, tudi večna poguba, je vsakemu jasno, saj je umor eden največjih smrtnih grehov. „Ubijavci“, piše sv. Janez, „bodo imeli svoj del v gorečem, ognjenem in žveplenem jezeru, kar je druga smrt.“ (Skriv. raz. 21, 8.)

Ali ni torej nikdar dovoljeno umoriti kakega človeka? Po krivici ne, a včasih je to potrebno. Tako ima državna oblast pravico koga k smrti obsoditi, in sicer od Boga samega. „Kdorkoli bo človeško kri prelil, njega kri bo prelita.“

(I. Mojz. 9, 6.) O oblasti piše sv. Pavel: „Ne nosi zastonj meča. Zakaj božja služabnica je maščevavka k strahovanju tistega, ki dela hudo.“ (Rimlj. 13, 4.) — Umoriti je dovoljeno sovražnika v vojski, kadar je treba braniti domovino, in kadar je kdo primoran braniti samega sebe, pa se drugače ubraniti ne more, kakor če napadovavca umori. Ako pa se more drugače ubraniti, postavim, da zbeži, da kliče na pomoč, da napadovaveu izviije orožje ali pa ga toliko rani, da mu več ne more škodovati, ga ne sme umoriti. Prisiljena samoobramba je dovoljena, ker ima vsakdo pravico in dolžnost, braniti in ohraniti svoje življenje, dokler mu je mogoče, in ker nismo dolžni bolj ljubiti svojega bližnjika, kakor same sebe, in ker je tak krivičen napadavec podoben divji zveri, zoper katero se je treba braniti.

Bližnjemu škoduje na telesu, kdor ga po krivici rani. Stariši in vzgojitelji imajo sicer pravico poredne in uporne otroke kaznovati, saj pravi sv. pismo: „Ti ga boš (otroka) udaril s šibo, njegovo dušo pa boš rešil pekla,“ (Preg. 23, 14.) vender toliko jih ne smejo kaznovati, da bi jih ranili, ali jim škodovali na zdravju, drugi ljudje pa nimajo pravice bližnjega kaznovati, še manj pa raniti, ker ima vsakdo pravico ostati nepoškodovan. Hudo se torej pregreši, kdor na drugega preži, ga nabije ter razmesari, da skoraj na pol mrtev obleži. Tako ravnanje ni človeško, ampak je zverinsko, zakaj zverina se med seboj kolje; še manj pa je krščansko. Kolikokrat pride od takega pretepa do uboja! Pa če se tudi to ne zgodi, dobi vender marsikateri toliko, da ima za vse življenje pokoro.

Bližnjemu škoduje na telesu, kdor ga žali, bodisi z besedami, bodisi z grdim vedenjem. Mnogi otroci, ki se svojim starišem besedujejo, jim dajejo priimke, jih zmerjajo, so jim nepokorni, jim napravljajo sramoto, žalijo svoje stariše, jim ogrenijo življenje, ter so krivi, da si stariši želijo smrti in da res tudi pred časom umrjejo. Take sinove in hčere čaka pred Bogom težka odgovornost, ker krajšajo svojim največjim dobrotnikom življenje. — Na telesu tudi škoduje, kdor z bližnjim trdo ravna. Tako se večkrat zgodi, da trdo ravnajo stariši s svojimi otroci, gospodarji s svojimi posli, ker jim nalagajo pretežka dela, jim ne privoščijo potrebnega počitka, jim ne dadó dovolj in tečne hrane. Grdo ravnajo dostikrat otroci s svojimi stariši, ki so na prevžitku, ker jim ne dadó izgovorjenega prevžitka, se su-

rovo vedejo proti njim, jih morebiti silijo k delom, ki so starišem pretežka. Grdo ravnanje škoduje telesu, kar pa škoduje telesu, krajša življenje.

Zvršetek.

„Nihče izmed nas ne živi sebi, in nihče ne umrje sebi. Zakaj če živimo, Gospodu živimo, če umrjemo, Gospodu umrjemo. Ali tedaj živimo ali umrjemo, Gospodovi smo. (Rimlj. 14, 7. 8) Bog je edini Gospod čez življenje in smrt, on ima torej določiti, kako dolgo naj kdo živi. Ne segajmo nikdar v pravice božje, ne s tem, da škodujemo na telesu sebi; ne s tem, da škodujemo na telesu svojemu bližnjiku. Da pa se bomo lažje ogibali grehov, ki jih prepoveduje peta božja zapoved, brzdajmo svoje grešne strasti, ki zavaljajo v take grehe in imejmo pravo krščansko ljubezen do samega sebe in do svojega bližnjika. „Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva . . . se ne da razdražiti, ne misli hudega.“ (I. Kor. 13, 4.) Amen.

93. Krščanski nauk.

Peta božja zapoved prepoveduje, sebi ali bližnjemu škodovati na duši ali na telesu. Sebi škoduje na telesu, kdor samega sebe umori, ali si krajša življenje ali je brez potrebe postavlja v nevarnost. Bližnjemu škoduje na telesu, kdor ga po krivici umori ali rani, ali ga žali in trdo z njim ravna ter mu s tem krajša življenje. Vse torej, kar utegne škodovati nam ali našemu bližnjemu, je prepovedano v peti božji zapovedi.

425. Ali je v peti božji zapovedi prepovedan tudi dvoboj?

V peti božji zapovedi je prepovedan tudi dvoboj ali dogovorjeni boj med dvema osebama, ker se pri takem dvoboju navadno kdo rani in večkrat celo umori.

Dvoboj ima svoje imé odtod, ker se dva med seboj bojuje. Ako se dva v razjarjenosti spopadeta, kakor se pri

pijancih dogaja, se sicer tudi dva bojujeta, vendar to ni dvoboj v tem pomenu, kakor je v katekizmu označen. Dvoboj, o katerem govori katekizem, se imenuje tudi dogovorjeni boj med dvema osebama, ker se osebi, ki se spuščate v tak boj, zmenite ali dogovorite, kedaj, kje in s kakim orožjem se boste bojevali. Ako izmed dveh sovražnih vojsk izbere vsaka enega bojevnika, da se namestu nju med seboj vojskujeta, da bi se zabranilo nepotrebno prelivanje krvi, je tak dvoboj dovoljen, vendar vsigdar je prepovedan dvoboj, kakršen je dandanes v navadi, žal, tudi pri olikanih ljudeh. Ako se ta ali oni čuti razžaljenega na svoji časti, pozove svojega razžaljivca na dvoboj in ga skuša na dogovorjenem kraju, o dogovorjenem času in z dogovorjenim orožjem ugonobiti ali pa vsaj težko raniti, njegov razžaljivec pa ravnotako njega. Ker se pri takem dvoboju navadno kdo rani in večkrat celó umori, kar se lahko zgodi tudi obema bojevnikoma, je sv cerkev tak dvoboj strogo prepovedala. Dvobojevniki stori dvojen greh, zakaj on ima namen raniti ali umoriti svojega nasprotnika, ob enem pa samega sebe postavlja v smrtno nevarnost. Nobeden katoličan zaradi tega ne sme sprejeti dvoboja, ko bi ga tudi vsled tega imeli za strahopetneža, ali ko bi tudi vsled tega izgubil kako časno službo. Sploh pa se čast, ki se je komu vzela, ne dá popraviti z orožjem, zakaj na ta način bi bil tisti, ki zna najbolje sukati orožje, tudi največje časti vreden, dasi tudi je ničvrednej. Ako se je komu vzela čast, naj si išče pravice pri sodnijski gosposki, še bolje pa je, ako svojemu razžaljivcu iz srca odpusti, kakor je storil božji Vzveličar, sv. Štefan in premnogi drugi svetniki, in imel bo zasluženje pri Bogu.

Samomor in dvoboj sveta cerkev strogo kaznuje.

426. Kako kaznuje sveta cerkev samomor in dvoboj?

Sveta cerkev kaznuje samomor in dvoboj s tem, da krivim te pregrehe odreka cerkveni pogreb; dvoboj še posebej s tem, da izobčuje vse udeležence iz cerkvenega občestva.

Ker je samomor silno grozna pregreha, prepovedala je sveta cerkev pokopavati samomorivce v posvečeno zemljo,

da bi imeli verniki toliko večji stud in strah pred tako groznim dejanjem. Ako pa se iz posebnih vzrokov vendar sme kak samomorivec pokopati v posvečeno zemljo, ne sme se pokopati slovesno.

Ravno tako se ne smejo cerkveno pokopavati tisti, ki so padli v dvoboju, če bi tudi ne umrli precej v dvoboju in bi še pred smrtjo se kesali svojega dejanja in prejeli sveto odvezo. Dvoboj kaznuje cerkev še posebej s tem, da izobčuje vse udeležence iz cerkvenega občestva, torej tistega, ki koga pozove na dvoboj, tistega, ki sprejme dvoboj, da, tudi priče in celó tiste, ki prostovoljno gledajo dvoboj, ker ga s tem takorekoč odobravajo in častijo. (Pij IX. 12. oktobra 1869.)

427. Ali se zoper peto božjo zapoved greši samo z dejanjem?

Zoper peto božjo zapoved se ne greši samo z dejanjem, temveč tudi s sovraštvom in nevoščljivostjo, z jezo in sumnivostjo, z zmerjanjem in preklinjevanjem, sploh z vsem, kar more škodovati nam ali bližnjemu. Enako greši zoper peto božjo zapoved, kdor iz čemerčnosti ali obupnosti sebi ali drugim smrt želi.

Kdor samega sebe umori ali se rani, kdor umori, rani svojega bližnjega, ali grdo ž njim ravna, greši z dejanjem zoper peto božjo zapoved. Vse to prepoveduje ta zapoved, kakor smo že slišali. Ona pa ne prepoveduje samo tega, ampak tudi vse, iz česar taka dejanja izvirajo, ali kar zapelje v taka dejanja. V dejanja zoper peto božjo zapoved zapelje človeka zlasti sovraštvo in nevoščljivost. Sovraštvo je nasprotno ljubezni, zakaj kakor tisti, ki bližnjega ljubi, njemu le dobro želi in mu po svojih močeh dobro storiti skuša, tako nasprotno oni, ki bližnjega sovraži, istemu hudo želi, se veseli, ako se mu hudo godi, in mu tudi hudo storiti skuša. Sovraštvo zapelje človeka h grozovitim in nečloveškim dejanjem, zlasti k umoru. Zato pravi po pravici sv. Janez: „Vsak, kdor sovraži svojega brata, je ubijavec.“ (I. Jan. 3, 15.) Sv. Hijeronim razlaga te besede takole: „Ker uboj dostikrat izvira iz sovraštva, zato je tisti, ki koga sovraži, četudi ga ni z mečem prebodel, vendar v duhu njegov ubijavec.“

(Ep. ad Cast.) Tudi nevoščljivost je zoper peto božjo zapoved, zakaj nevoščljivec je žalosten zaradi kake prednosti ali do-brote svojega bližnjega, ker noče, da bi mu bil ta enak ali celó več kakor on, in iz nje se izcimi sovraštvo do bližnjega, iz nje izvira veselje, če se mu slabo, žalost, če se mu dobro godi. Koliko hudega napravi sovraštvo in nevoščljivost, nam dovolj jasno priča sv. pismo. Hudobni duh, katerega Jezus imenuje „ubijavca od začetka,“ je iz sovraštva in nevoščljivi-vosti zapeljal naše prve stariše in zakrivil njuno telesno in dušno smrt. „Po nevoščljivosti hudobnega duha je smrt prišla na svet.“ (Modr. 2, 24.) Kajn je bil nevoščljiv, ker se je Gospod ozrl na Abela in na njegove dari, na „Kajna in njegove dari pa se ni ozrl; in Kajn se je silno raz-srdil in obraz mu je upadel.“ (I. Mojz. 4.) Dasiravno ga je Gospod ljubeznivo posvaril je vender Kajn iz sovraštva in nevoščljivosti umoril svojega brata. — Izakov sin „Ezav je vedno sovražil Jakoba zaradi blagoslova, s katerim ga je bil blagoslovil oče, in je rekel v svojem srcu: Pridejo dnevi žalovanja mojega očeta, in ubijem brata Jakoba.“ (I. Mojz. 27, 41.) — Jakobovi sinovi so sovražili in zavidali svojega brata Jožefa, ker je bil očetov ljubljeneec, in so skle-nili ga umoriti. (I. Mojz. 37, 21.) Ker je Ruben to preprečil, prodali so ga v sužnost. — Veliki duhovni in pismarji so celó Sina božjega iz sovraštva in zavisti (Mat. 27, 18.) po krivem tožili Pilatu, na kar ga je obsodil v smrt na križu. O koliko hudega je že zakrivilo in še zakrivi sovraštvo in nevoščljivost! Komur se toraj vzbujajo take strasti v srcu, naj jih precej zatira, da ga ne bodo zapeljale v velike de-janske grehe zoper peto božjo zapoved.

Zoper peto božjo zapoved se greši z jezo in sumni-vostjo. Z jezo greši, kdor se po nepotrebnem in čez mero razburja, ter se želi maščevati. Z jezo človek škoduje na zdravju samemu sebi, iz jeze pa tudi izvira nevolja do bliž-njega, sovraštvo, uboj in umor. „Človekova jeza ne dela pravice božje“, pravi sv. Jakob (1, 20.). O koliko krvi se je že prelilo, ker ljudje premalo brzdajo svojo jezo! Kralj Aleksander Veliki je imel prijatelja Klita, ki mu je bil jako ljub, ker mu je rešil življenje. Jedel je zmirom pri kraljevi mizi. Nekedaj pa sta se sprla zaradi neke malenkosti. Ale-ksander je v svoji jezi pograbil nož in ga zasadił najboljšemu prijatelju v srce, da je pri priči umrl. Ob času Teodozija Velikega so pomorili v mestu Tesaloniki nekoliko vojakov.

Cesar se je tako razsrdil, da je v prvi jezi dal pomoriti okoli 7000 ljudi vsakega stanu, vsake starosti, vsakega spola, ali so bili krivi ali nedolžni. In kolikokrat se zgodi še sedaj, da človek v jezi rani ali celo umori svojega tovariša, svojega najboljšega prijatelja! Ker iz jeze izvira toliko hudega, zato je rekel Kristus: „Slišali ste, da je bilo rečeno starim: Ne ubijaj; kdor pa ubija, bo sodbe kriv. Jaz pa vam povem, da vsak, kateri se jezi nad svojim bratom, bo sodbe kriv.“ (Mat. 5, 21, 22.)

S sumnivostjo, ki navadno izvira iz nevoščljivosti in napačne ljubezni do samega sebe greši, kdor se žalosti nad srečo ali kako prednostjo svojega bližnjega, kakor bi bila škodljiva njegovi lastni sreči in veljavi, to pa zaradi tega, ker bi vse dobro imel rad le zase, ker bi samo on rad bil veljaven. Tudi iz sumnivosti izvirajo razna pregrešna dejanja, ki jih prepoveduje peta božja zapoved. Spomnite se na kralja Savla! Ko je David umoril velikana Golijata in premagal Filistejce, se je jako priljubil izraelskemu ljudstvu. „Ko se je David vračal, pobivši Filistejce, šle so ženske iz vseh izraelskih mest pojoč in plesoč kralju Savlu naproti z veselimi bobni in brenkljami. In ženske so igrale pele in rekale: Savel je pobil tisoč, in David deset tisoč. In Savel se je silno raztogotil in mu ni bila všeč ta beseda, in rekel je: Davidu so dali deset tisoč in meni tisoč? Kaj mi še ostaja, kakor samo kraljestvo? Savel ni torej gledal Davida s prijaznimi očmi od onega dne in naprej.“ (I. Kralj. 18, 6—9.) Večkrat je hotel Davida umoriti in ga je preganjal do svoje smrti.

Zoper peto božjo zapoved je tudi zmerjanje in preklinjevanje. Zmerja tisti, ki svojemu bližnjemu v obraz pové kaj poniževalnega, sramotilnega, mu oponaša njegove napake, si napake izmišljuje, ali pa tudi tisti, ki vpiče drugih kaj takega stori. Zmerjanje je zoper peto božjo zapoved, ker je nekak izraz sovraštva, ki je človek v svojem srcu kuha zoper svojega bližnjega, ker to sovraštvo še bolj razvneha in pripravlja na dejanske grehe zoper peto božjo zapoved. Naš Vzveličar je rekel: „Kdor pa svojemu bližnjemu reče raka (malovrednež), bo kriv zbora; kdor pa reče norec (ti hudobnež), bo kriv peklenškega ognja.“ (Mat. 5, 22.) — Preklinja tisti, kdor svojemu bližnjemu z besedami želi kaj hudega, na primer, da bi ga strela ubila, da bi se mu pripetila kaka nesreča itd. Krščanska ljubezen zahteva, da sebi in bližnjemu

le dobro želimo. Tisti torej, ki preklinja, ki premišljeno in resno želi bližnjemu kaj zelo hudega na duši ali na telesu, greši jako hudo zoper krščansko ljubezen in kaže, da v svojem srcu goji sovraštvo do svojega bližnjega, in zaradi tega ne greši le zoper drugo, ampak tudi zoper peto božjo zapoved.

Zoper peto božjo zapoved se greši sploh z vsem, kar more škodovati nam ali bližnjemu, kakor so na primer prepiri, prostovoljne maščevalne misli in želje, iz katerih utegne izvirati kaka škoda nam ali bližnjemu. Zato je rekel Jezus: „Iz srca izhajajo hude misli, uboji . . . , krive priče, preklinjevanja. To je, kar človega ognjusi.“ (Mat. 15, 19. 20.)

Zoper peto božjo zapoved greši slednjič, kdor iz čmernosti ali obupnosti sebi ali drugim smrt želi. Smrt je nasladek, in sicer eden najhujših nasledkov greha, in za telo največje zlo. Kdor torej samemu sebi ali drugim smrt želi iz čmernosti ali obupnosti, ker je premalo udan v voljo božjo, želi nekaj zelo hudega. Če pa kdo hudo trpi, in si želi umreti, ako je Bogu tako všeč, on ne greši zoper peto zapoved. Kdor drugemu smrt želi, pač lahko zabrede tako daleč, da mu jo tudi pospeši in postane morivec, kdor pa samemu sebi smrt želi, si dostikrat tudi sam konča življenje, ako se mu njegove želje po smrti ne izpolnijo. S takimi željami po lastni ali po smrti drugih sega človek v pravice božje, ki je edini gospod življenja in smrti. Iz čmernosti ali obupnosti, ker imate mnogo trpljenja in nadlog, si dragi kristijani, nikdar ne smete želeli smrti, ampak se udati v voljo božjo in ga prositi pomoči, da bi mogli potrpežljivo prenašati svoje križe in težave; to je krščansko. Vender včasih si sme človek želeli smrt, namreč iz popolne ljubezni do Boga, da bi ga nič več ne žalil, da bi ga v nebesih popolnoma ljubil in ga gledal iz obličja v obličje. Iz tega vzroka so mnogi svetniki prosili Boga, da bi umrli, kakor sv. Pavel, ki je rekel: „Želje imam razvezan in s Kristusom biti, kar bi bilo mnogo bolje.“ (Filiplj. 1, 23.) Vender, ker je popolna ljubezen do Boga na tem svetu jako redka, so tudi želje po smrti nevarne.

Zvršetek.

Preljubljeni v Gospodu! Svet slavi tiste, ki so premagali mogočne države, pred katerimi se svet v prahu zemlje

trese, a pri Bogu ima le tisti največjo veljavo, ki je premagal samega sebe, ki vé gospodarovati nad svojimi strastmi. Kdor premaga samoljubje, kdor premaga sovraštvo in nevoščljivost, jezo in sumnivost in druge strasti, se sme v resnici imenovati zmagovavec; on ne bo za kar si bodi grešil zoper peto božjo zapoved. Učimo se zato krotkosti od Jezusa Kristusa, ki je rekel: „Učite se od mene; zakaj jaz sem krotak in iz srca ponižen.“ (Mat. 11, 29.) Amen.

94. Krščanski nauk.

Neprecenljiva dobrota je telesno življenje, a še mnogo večje cene je nadnaravno življenje duše, posvečujoča milost božja. Peta božja zapoved zaradi tega ne prepoveduje samo sebi ali bližnjemu škodovati na telesu, marveč prepoveduje tudi, škodovati na duši.

428. Kdo škoduje bližnjemu na duši?

Bližnjemu škoduje na duši, kdor ga pohujšuje.

Beseda pohujšati pomeni toliko, kakor kriv biti, da kdo drugi postane hujši, hudobnejši, kakor je bil poprej, da postane iz pravičnika grešnik, ali vsaj večji grešnik, kakor bi bil, ako bi se mu pohujšanje ne dalo. Natančneje nam to razjasnuje nastopno vprašanje.

429. Kdo pohujšuje bližnjega?

Bližnjega pohujšuje, kdor mu pregrešno, bodisi z besedo bodisi z dejanjem, daje povod, da greši, ali kdor ga celó namenoma zapeljuje v greh.

Hlapec pride pozno na večer pijan domov. Gospodar ga resno posvari, da naj ne izostaja tako dolgo od doma, ker ima doma opraviti pri živini, in da naj ne zapravlja s pijančevanjem svojega zaslužka. Hlapec se nad posvarilom razsrdi, se prične gospodarju besedovati, kleti, potem pograbi klobuk, se vrne v krčmo in dalje pije. Gospodar je dal

hlapcu povod, da je grešil z besedovanjem, kletvijo, da je še več pil. Ali ga je pohujšal? Ne, zakaj on mu ni dal pregrešno povoda, da je grešil, ampak posvaril ga je iz dobre namena, da bi svojih stanovskih dolžnostij ne zane-marjal, da bi ne pijančeval, ne zapravljal denarja. Pohujšuje le tisti, kdor pregrešno daje bližnjemu povod, da greši, da hudobnejši postane. To se lahko zgodi z besedami. „Malo-pridni pogovori,“ piše sv. Pavel, „skažé dobro zadržanje.“ (I. Kor. 15, 33) Mislite si očeta, ki zaradi vsake malenkosti, katera ga vjezi, začne kleti, se morebiti pridušati, božja imena po nemarnem izrekati, da bi si ohladil svojo jezo. Otroci ga slišijo. Seveda jim oče ne pravi, da morajo ravno tako kleti, on nima baš namena jih navaditi kletve. Ali kaj delajo otroci? Oni začnó posnemati očeta, se morebiti nehoté navadijo kletve, pridušanja, izgubijo spoštovanje pred božjim imenom in svetimi rečmi. Kdo je tega kriv? Oče! Kakor stara tica poje, tako uči tudi mlade svoje. Oče bi moral vedeti, kakor v spovednici in na prižnici dostikrat sliši: Če preklinjam vpričo otrok, bodo otroci izgubili stud in strah pred kletvijo, me bodo posnemali. Tak oče daje svojim otrokom povod, da grešijo s kletvijo in sicer z besedami. — Kak drug človek rad nespodobno govori, zbija vpričo drugih nespo-dobne šale. Njegovi poslušavci se ne naučijo le umazanogovoriti, marveč vzbujati se jim morda začnó nespodobne misli, in ker se v teh radovoljno mudijo, vzbudijo se jim take želje, in ker teh ne zatirajo, zabredejo celó v nespodobna dejanja in obležé v blatu najnagnusnejših pregreh. Kdo je tega kriv? On, ki je nespodobno govoril, dasiravno ni morebiti imel namena koga v greh zapeljati. Morebiti poslušá tako govorjenje tudi kak otrok, ki tega sicer še prav ne razume, vender nespodobne besede se mu vtisnejo v spomin, strupeno seme greha je zasejano v njegovo do tedaj še nepopačeno srce, in četudi še zdaj ne kalí, pride vender čas, da bo začelo rasti in prinašati greha sad. Kdo je pohujšal nedolžnega otroka? On, ki je grdo govoril.

Drugim se daje povod, da grešijo z dejanjem, če se vpričo njih kaj grešnega stori, ali kaj dobrega opusti, kar smo storiti dolžni, ali če se stori hudo tako in opusti dobro tako, da drugi pozneje o tem zvedó. Poglejte na Adama! On je imel bolj bister um in mnogo boljšo voljo, kakor sedanji ljudje, je torej bolje spoznal hudobijo greha in bi se mu bil lažje ognil, a je vender grešil. Zakaj? Ker je

imel pred očmi slab vzgled svoje žene Eve, katera je pred njim jedla prepovedan sad. Oče, kateri pijančuje, krade, ali drugače krivico dela, opušča molitev, zanemarija službo božjo, prejemanje sv. zakramentov, bo vzgojil sebi podobne otroke. „Od vola se uči junček orati“, pravi latinski pregovor. Mati, ki se sama nečimerno oblači, ki sama lenobo pase, bo izredila nečimerne in lene hčerke. Starejši bratje in sestre, ki so neposlušni, svojeglavni, naučili bodo mlajše neposlušnosti in svojeglavnosti. Malopriden učenec bo navadil svoje tovariše malopridnosti. Takih in enakih vzgledov bi se dalo navesti brez števila.

Zlasti pa pohujšuje druge tisti, kdor jih celó namenoma ali nalašč zapeljuje v greh. Nekdo spravi svojega tovariša v krčmo, ga ne pusti, ko hoče iti domov, ter ima veselje, ako se mu posreči njegovega druga toliko vpijaniti, da mu je široka cesta preozka. Kak oče zapové otrokom, da kradejo v gozdu, na polju, kaka brezbožna mati pregovori svojo hčer, da začne grešno znanje, češ, da se bo lažje omožila, kak sosed pregovori svojega sosedu, da v kaki pravdi njemu na korist krivo priseže. Vsi ti namenoma zapeljujejo v greh. Kak lahkomišljen fantalin hoče zapeljati nedolžnega dekleta, zato se mu sladka, mu ponuja darove, obeta zlate gradove, je zvabi na skrivne kraje, je pregovori, da gre ž njim v krčmo, na ples, itd., da bi dosegel svoj namen. „Kaj se boš toliko trudil za nebesa“, besedičijo včasih malopridni tovariši kakemu bogaboječemu mladeniču. „Kaj boš tolikokrat hodil k spovedi? Kaj se boš tako ogibal veselega življenja? Saj mi tudi upamo doseči nebesa, četudi si mnogokaj privoščimo, kar je prepovedanega, da je le prijetno.“ „E“, misli si tak mladenič, „če bodo ti prišli v nebesa, zakaj bi pa jaz ne mogel? Zakaj bi pa ne potegnil ž njimi?“ On začne v dobrem omahovati, opuščati sv. zakramente, in sčasoma postane enak svojim zapeljivcem.

Kdor druge pohujšuje, ni le največji sovražnik tistih, katere v greh zapelje, ker jim umori dušo za večno življenje, ampak tudi sovražnik božji, zakaj on ogrdi podobo božjo, po kateri je ustvarjena človeška duša, ter stori, da duša, ki bi morala hvaliti Boga, istega sovraži, da namestu Bogu, služi hudobnemu duhu, da namestu večnega veselja prejme v delež večno trpljenje. Kdor pohujša drugega, greši zoper Jezusa Kristusa, kakor piše sv. Pavel: „Ako pa se tako pregrešite nad brati in ranite njih slabo vest, se nad Kristusom

pregrešite.“ (I. Kor. 8, 12.) Zakaj? Kristus je prelił svojo kri, da bi človeško dušo opral grehov, pohujševavec pa jo znova omadežuje in uniči delo božjega Sina. Pohujševavec greši zoper sv. Duha, kateri nas je pri sv. krstu posvetil v tempel božji, zakaj on sv. Duha izpodi, tempel božji razdere in ga spremeni v prebivališče hudobnega duha, katerega Kristus imenuje „ubijavca od začetka“ (Jan. 8, 44.), ker je zapeljal naše prve stariše in še zmiraj okoli hodi kakor rujoveč lev in išče koga bi požrl.“ (I. Petr. 5, 8.) Kakor je imel Kristus svoje pomočnike, ki so mu pomagali reševati duše, tako pomagajo pohujševavci hudobnemu duhu duše pogubljati. Sv. Krizostom zaradi tega imenuje pohujševavce lovske pse hudobnega duha. Kakor namreč lovski psi gonijo divjačino, da pride lovcu na muho, tako goni pohujševavec neumrjoče duše v satanove zanjke.

Pohujševavec pa je kriv mnovega drugega hudega, ki se stori. Recimo, da zapelje kak nečistnik samo eno dekle v nečisti greh, koliko hudega že s tem stori! Ali ni to neizrekljivo hudo, da je ubogemu dekletu vzel venec nedolžnosti, leskečo krono devištva, katere si ne more z nobenim kesanjem, z nobeno pokoro več pridobiti? Ali ni hudo, da mu je ukradel srčni mir in vsejal seme greha v njeno dušo, da mu je zaprl nebesa? Ali ni to hudo, če je spravi v nesrečo in sramoto? To pa še ni konec. Ako zapeljana dalje greši in druge zapelje, in ako njeni nezakonski otroci prav tako delajo, kakor njihova mati, koliko hudega izvira iz enega pohujšanja zapeljivčevega!

Kako se bo pohujševavcu godilo, kadar pride pred sodnji stol Kristusov, ki bo terjal od njega vse zapeljane duše? Ako bode moral vsakdo trepetati zavoljo lastnih grehov, kaj bo počel tisti, ki je bil zopernik božji, ki je bil pomočnik hudobnega duha, ki je mnogo ljudij zapeljal v smrtne grehe? Kakšna bo njegova sodba? Kristus nam to pové rekoč: „Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorjé svetu zavoljo pohujšanja!“ (Mat. 18, 6, 7.) Neki Berengar je v 11. stoletju zatrosil krivo vero in jih mnogo zapeljal. Pozneje je spoznal svojo zmoto, je preklical, obžaloval svoje grehe in se ostro pokoril. Ko pa je ležal na smrtni postelji, obhajal ga je grozen strah. „Danes“, je rekel med strahom in upom, „danes bom gledal obličje svojega Gospoda.“ Ako premiš-

ljujem pokoro, ki sem jo delal zavoljo svojega pohujšljivega nauka, upam, da mi bo njegovo obličje milostno; ako pa mislim na toliko duš, katere sem zapeljal na kriva pota s svojim slabim vzgledom, oh, kako se bojim, da bo to obličje jeze zagorelo nad menoj!“ Tak strah je obhajal na smrtni postelji moža, ki se je ostro pokoril zavoljo svojega pohujšljivega nauka.

430. *Kaj zapoveduje peta božja zapoved?*

Peta božja zapoved zapoveduje:

1. skrbeti za svoje življenje in svojo dušo.

Naše življenje je dar božji, in sicer zelo imeniten dar, zakaj Bog nam je podelil življenje, da bi njega spoznavali in častili, ga ljubili in mu služili ter si s tem zaslužili večno življenje, katero je Bog obljubil kot plačilo za zaslužna dela. Vsakdo si mora bolj in bolj prizadevati, da po dobrih delih zagotovi svoj poklic in svoje izvoljenje.“ (II. Petr. 1, 10.) Ker pa je s smrtjo čas zasluženja pri kraju, kakor pravi Kristus: „Pride noč, ko nihče ne more delati“, (Jan 9, 4.) ker bomo v večnosti želi, kar smo v življenju sejali, zato je vsakega dolžnost, da skrbi za svoje življenje. Za življenje skrbimo tedaj, ako storimo vse, kar je dovoljeno in potrebno, da si ohranimo zdravje in podaljšamo življenje. Skrbeti si moramo za zdravo hrano, potrebno obleko, primerno stanovanje, zmerni moramo biti v jedi in pijači, pri delu in počitku, brzdati moramo zlasti razne strasti, ki spodkopavajo zdravje in krajšajo življenje. Ako pa zbolimo, moramo se poslužiti tistih pripomočkov, ki jih je Bog odločil v zadoblenje zdravja, o pravem času poklicati zvedenega zdravnika in se ravnati po njegovih naročilih. „Spoštuj zdravnika zavoljo potrebe“, pravi sv. pismo; „zakaj Najvišji ga je ustvaril. Najvišji je iz zemlje ustvaril zdravila, in razumen človek jih ne studi... Zdravnika ne puščaj od sebe, dokler njegove pomoči potrebuješ.“ (Sir. 38, 1. 4, 12.)

Kolikor več je duša vredna od telesa, toliko bolj moramo skrbeti tudi za dušo in njeno nadnaravno življenje. Za dušo skrbimo, ako si resno prizadevamo, da bi resnice svete vere bolj in bolj spoznavali in po njih uravnavali svoje življenje, ako se skrbno ogiblremo vsakega, zlasti pa smrtne greha, s katerim izgubi duša nadnaravno življenje, to

je posvečujočo milost božjo, ter si zasluži večno smrt, pa tudi vsega, kar nas pripravi v veliko nevarnost, da grešimo, to je bližnje priložnosti v greh. Zatirajmo tudi huda nagnenja in strasti, ki nas vabijo v grehe. Da pa to lažje dosežemo, bodimo goreči v molitvi in službi božji, prejemajmo pogosto in vredno sv. zakramente, da si pridobimo potrebne milosti za bogoljubno življenje. Kakor v telesni bolezni poiščemo telesnega zdravnika, tako poiščimo tudi, ako zboli naša duša, dušnega zdravnika, da nam zaceli dušne rane in ne umrjemo večne smrti. Ako za smrt zbolimo, je naša dolžnost, ako nam je mar za našo dušo, da prejmemo sv. zakramente za umirajoče. „Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po mašnike (svete) cerkve“, piše sv. Jakob, „in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni.“ (Jak. 5, 14. 15.)

Peta božja zapoved zapoveduje:

2. živeti z bližnjim v miru in slogi.

Jezus Kristus se imenuje „kralj miru“, zato pa je tudi njegova volja, da bi ljudje v miru in slogi med seboj živeli, in da bi iz njihove srede izginil vsak prepir, vsak razpor, vsa jeza in vsa grenkoba. „Mir vam bodi“, je želel apostolom, ko se jim je prikazal po svojem vstajenju. (Jan. 20, 19.) Sploh se sme reči, da jim ni ničesar skoraj tolikokrat priporočal, kakor mir in slogo in medsebojno ljubezen. „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam.“ (Jan. 14, 27.) in: „To vam zapovem, da se ljubite med seboj,“ (Jan. 15, 17.) jim je pred svojim trpljenjem rekel v slovo: „Kadar pa v hišo pridete, jo pozdravite rekoč: Mir bodi tej hiši!“ (Mat. 10, 12.) Sv. Pavel tudi opominja: „Vsa grenkoba in jeza in srd in vpitje in preklinjevanje bodi daleč od vas z vso hudobijo vred. Bodite pa med seboj dobrotljivi, usmiljeni in zanašajte drug drugemu, kakor je tudi Bog po Kristusu vam zanesel.“ (Efež. 4, 31. 32.) Svojemu učencu Titu je pisal: „Opominjaj jih ... nikogar naj ne kolnejo, naj ne bodo prepirljivi, ampak pohlevni in naj skažejo vso krotkost vsem ljudem.“ (Tit 3, 1. 2.) Rimljanom je pisal: „Ako je mogoče, kolikor je pri vas, imejte mir z vsemi ljudmi.“ (Rimlj. 12, 18.) Imejmo mir tudi s tistimi, ki so nas razžalili. Pač se nam to težko zdi, a pretežko ni, ker drugače bi nam Bog tega ne zaukazal. Da bomo pa razžalnikom lažje odpustili, spominjajmo se,

kolikokrat tudi mi žalimo Boga, pa nam vender odpusti. „Odpustite, in vam bo odpuščeno.“ (Luk. 6, 37.) Včasih seveda ni v naši moči v miru in slogi živeti z vsemi ljudmi; „zakaj včasih“, veli sv. Tomaž Akvinski, „bi z nekaterimi ljudmi ne mogli drugače živeti v miru, kakor če bi pritrdjevali njihovim hudobijam, kar pa bi bil nedopuščen mir.“ „Stori svojo dolžnost“, pravi sv. Krizostom, „in ne dajaj nikomur povoda za kreg in prepir... in če bližnji v miru ne živi, ne razburjaj se prehudo v svojem srcu, ampak goji neprenehoma prijazno mišljenje do njega.“

Peta božja zapoved zapoveduje:

3. dajati vsakemu dober vzgled.

Kakor se po slabih vzgledih drugi pohujšujejo, tako se po dobrih vzgledih odvrčajo od hudega in navajajo k vsemu dobremu. Sv. Janez Krizostom pravi: „Čednostna dejanja prepričajo bolj, kakor čudeži.“ Paganski modrijani so dajali ljudem dostikrat zelo lepe nauke, a ker sami niso po njih živeli, niso prav ničesar dosegli; ko so pa pagani videli krepostno življenje kristijanov, njihovo zaničevanje sveta, njihovo ponižnost, potrpežljivost, ljubezen do bližnjega, njihovo čistost, so spoznali, da mora krščanska vera biti prava, božja vera, ker dela svoje spoznavavce tako čednostne, tako svete. Lahko pač rečemo, da se je na milijone paganov spreobrnilo h krščanski veri le zaradi tega, ker so jim kristijani prvih časov dajali tako lepe vzglede. Ker ima lep vzgled toliko moč do človeških src, zato je naročil Jezus Kristus: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in častili vašega Očeta, ki je v nebesih“ (Mat 5, 16.) Sv. Pavel pa je naročil svojemu učencu Titu in vsakemu izmed nas: „V vseh rečeh skaži sam sebe vzgled dobrih del, v nauku, v čistosti, v resnobnem obnašanju.“ (Tit. 2, 7.)

Peta božja zapoved zapoveduje:

4. popraviti škodo, storjeno bližnjemu na duši ali na telesu.

Kdor je bližnjega pohujšal, mu pač ne more popraviti škode na duši popolnoma, a vsaj nekoliko mora storiti, da jo popravi, kolikor se dá. Naj opominja zapeljanega, da nič več naj ne stori greha, v katerega je vsled pohujšanja za-

bredel, naj se ga resnično kesa in odritosrčno spové. Ako pa ga pohujšani noče poslušati, ali če ga ne more opominjati, naj vsaj prosi Boga, da bi mu podelil milost spreobrnjenja. Zlasti pa naj mu daje dober vzgled z lepim krščanskim življenjem.

Kdor je drugemu pregrešno škodoval na telesu, mora mu plačati zdravnika, zdravila, kakor tudi to, kar bi si bil poškodovani zaslužil, ko se je zdravil. Ako pa je koga umoril, ki je imel skrbeti za stariše, za ženo in otroke, mora morivec skrbeti zanje podobno, kakor je skrbel zanje umorjenec, kolikor in če mu je mogoče.

Peta božja zapoved nam naklada tudi nekatere dolžnosti do živali. Ona prepoveduje živali brez potrebe ubijati, trpinčiti in pretepati. Živali ubijati, kadar je treba, ni prepovedano, ker so ustvarjene človeku v korist in živež. „Vse, kar se giblje in živi, vam bodi v jed.“ (I. Mojz. 9, 3.) Ubijati se smejo tudi škodljive živali, vendar pa ne trpinčiti — Živali smemo rabiti tudi pri delu, jih priganjati z rahlimi udarci k hitrejšemu delu, ne sme pa se jim nalagati pretežko delo, ne sme se jih pustiti stradati in žejo trpeti, privoščiti se jim mora potreben počitek. Kdor živali trpinči in pretepa, je neusmiljenega srca, in bo tudi z ljudmi trdo in neusmiljeno ravnal. „Pravični“, pravi sv. pismo, „skrbi tudi za živino; hudobni pa je neusmiljenega srca.“ (Preg. 12, 10.) Popolno napačno pa je živali kakor ljudi ljubiti in jih oskrbovati kakor otroke, medtem ko morajo bližnjiki trpeti dostikrat lakoto in revščino.

Zvršetek.

Krščanski poslušavec! Ne prizadeni bližnjemu nikdar nobene škode, ne na telesu, ne na duši. Varuj se tudi, da ne rotiš ali kolneš svojega bližnjega. Ako pa si komu škodoval, popravi škodo, zlasti, ako si mu škodoval na duši, da rešiš svojo in bližnjikovo dušo. Kralj David je tudi grešil s pohujšanjem, a delal je pokoro in učil pohujšane pota Gospodova. „Obrni svoj obraz od mojih grehov, in vse moje hudobije izbriši. Čisto srce ustvari v meni, o Bog; in pravega duha ponovi v mojem osrčju... Hudobneže bom učil tvoja pota in brezbožni se k tebi povrnejo.“ (Ps. 50, 11. 12. 15.) Ako si torej posnemal kralja Davida v pohujšanju, posnemaj ga tudi v pokori. Amen.

95. Krščanski nauk.

„Vpij, ne jenjaj, kakor trobenta povzdiguje svoj glas, in oznanjuj svojemu ljudstvu njegove hudobije“, ukazal je Gospod preroku Izaiju. (Iz. 58, 1.) Te besede veljajo vsakemu oznanjevalcu besede božje; on mora oznanjevati hudobije in pregrehe svojih poslušavcev ter kazati njihovo zlobnost in grdobu. Mnogo je hudobij in pregreh, katere je treba grajati, pred katerimi je treba resno svariti poslušavce, vendar najbolj razširjena je med ljudmi pregreha, o kateri pravi sv. apostol Pavel, da bi se med kristijani niti imenovati ne smela (Efež. 5, 3.) in katera po besedah sv. Alfonza napolnjuje pekel z zavrženci, to je ostudna pregreha nečistosti. Veselil bi se, ko mi ne bi bilo treba omenjati tega greha na prižnici. Ako bi se ta greh med kristijani res niti ne imenoval, bi tudi na prižnici ne bilo treba o njem govoriti, ali ker je tako zelo razširjen in ker ima tako strašne nasledke že za sedanje, še bolj pa za ono življenje, ne smem o njem molčati, da mi ne bode treba kedaj vzdihovati: „Gorjé meni, ki sem molčal.“ (Iz. 6, 5.) O tem grehu govori:

Šesta božja zapoved.

431. Kako se glasi šesta božja zapoved?

Šesta božja zapoved se glasi: „Ne prešestuj.“

Kakor v peti božji zapovedi beseda „ubijati“ ne pomeni samo vzeti komu življenje, ampak ima še več drugih pomenov, tako tudi beseda „prešestovati“ ne pomeni samo tistega nečistega greha, ki ga stori kaka zakonska oseba s kako drugo zakonsko ali s kako samsko osebo, ampak pomeni vse, kar je nečisto, nesramno, nespodobno. S peto božjo zapovedjo je Bog zavaroval naše in bližnjikovo dušno in telesno življenje, s šesto zapovedjo je zavaroval še posebej čistost duše in telesa. Kakor si je pri peti zapovedi Bog izbral izraz: „Ne ubijaj!“ ker je uboj najhujša pregreha zoper naše in bližnjikovo življenje, tako si je pri šesti za-

povedi izbral izraz: „Ne prešestuj!“ ker je prešestovanje ena najhujših pregreh zoper sveto čistost in ob enem tudi greh krivice.

432. Kaj prepoveduje šesta božja zapoved?

Šesta božja zapoved prepoveduje:

1. vse, kar žali čistost ali sramežljivost.

Ko popisuje Mojzes stvarjenje človeka, pravi: „Izdelal je torej Gospod Bog človeka iz ila zemlje in je vdihnil v njegovo obličje duha življenja.“ (I. Mojz. 2, 7.) Človeško telo je umetno delo božje. „Tvoje roke so me naredile in upodobile“, pravi psalmist. (Ps. 118, 73) Človeško telo je prebivališče in orodje neumrljive, po podobi božji ustvarjene duše; človeško telo je tempel sv. Duha, kakor uči sv. Pavel, rekoč: „Ali ne veste, da so vaši udje tempel svetega Duha, kateri je v vas, katerega imate od Boga, in da niste svoji?“ (I. Kor. 6, 19); človeško telo bo nekdanj častitljivo od mrtvih vstalo. Iz vsega tega sledi, da mora vsakdo svoje telo v časti imeti. „To je namreč volja božja“, piše sveti Pavel, „vaše posvečenje . . ., da vsak vas vé svoje telo ohraniti v svetosti in časti.“ (I. Tes. 4, 3. 4.) Še bolj v časti kakor telo je treba imeti dušo, ki je po svoji naravi podoba božja. Ker je torej človekova sveta dolžnost, da ohrani čistost duše in telesa, zato prepoveduje šesta božja zapoved vse, kar žali čistost. — Čistost ima za varihinjo, za svojo zaščitnico sramežljivost. Sramežljivost bi smeli imenovati neki stud, neko bojazen pred vsem, kar je grešnega, zlasti pa, kar je nespodobnega. Ker se tam, kjer ni plota, posestvo ropa, in ker se tam, kjer ni sramežljivosti, lažje žali čistost, zato prepoveduje šesta božja zapoved tudi vse, kar žali sramežljivost. Šesta božja zapoved torej prepoveduje vse nečiste grehe.

Šesta božja zapoved pa tudi prepoveduje:

2. vse, kar napeljuje v nečistost.

„Čut in misel človeškega srca sta nagnena k zlu od njegove mladosti.“ (I. Mojz. 5, 21.) Ker je človek od svoje mladosti bolj nagnen k hudemu, kakor pa k dobremu, tudi lažje dela hudo, kakor pa dobro. Zlasti pa čuti v sebi nagnenje do mesenih grehov. Besede sv. Duha: „Kdor nevarnost ljubi,

bo v nji poginil“, (Sir. 3, 27.) veljajo pač o vseh grehih. Kdor se bližnjim priložnostim in nevarnostim greha skrbno ne izogiblje, bo tudi v greh zabredel. Te besede pa še prav posebno veljajo o grehih zoper sv. čistost, ne le zato, ker ima človek do teh grehov veliko nagnenje, ampak tudi zato, ker so nevarnosti, ki vodijo v nečistost, zelo vabljive, mikavne in goljufne. Kakor je torej v peti božji zapovedi prepovedano vse tisto, kar more privedi človeka do umora, tako prepoveduje tudi šesta božja zapoved vse, kar napeljuje v nečistost.

Nastopno vprašanje nam pove:

433. Kaj žali čistost?

Čistost žalijo:

1. prostovoljne nespodobne misli in želje.

Prostovoljne nespodobne misli ima, kdor vedoma, rad in z grešnim dopadenjem kaj nespodobnega premišljuje, si je predstavlja, in se v tem mudi. Nespodobne misli, katere se nam vzbujaajo brez naše volje, nad katerimi imamo dopadenje in se jih iznebiti skušamo, niso prostovoljne, zaradi tega tudi niso pregrešne, čeprav jih ne moremo odpoditi tako brzo, kakor bi radi, čeprav se večkrat vračajo, ko smo jih odpodili. Kdor ima prostovoljne nespodobne misli, se pregreši, in sicer celó smrtno, ako ima nad njimi res dopadenje. „Hudobne misli so Gospodu gnusoba.“ (Preg. 15, 26.) Kdor se nespodobnim mislim sicer ustavlja, pa ne dovolj odločno, ima navadno mali greh.

Ako nespodobnih mislij ne odbijamo, rodijo se nam iz njih nespodobne želje, katere še bolj žalijo čistost, kakor nespodobne misli. S prostovoljnimi nespodobnimi željami žali čistost, kdor želi kaj nespodobnega videti, govoriti, slišati, storiti itd. Ako imamo vedoma in prostovoljno nespodobne želje, ako v nje privolimo, se pregrešimo, akoravno se dejanje ne zgodi. „Jaz pa vam povem“, je rekel Kristus, „da vsak, kateri pogleda ženo, da jo poželi, je že prešestoval ž njo v svojem srcu.“ (Mat. 5, 28.) — Čistost žalijo:

2. nespodobni pogovori, šale in pesmi.

Z nespodobnimi pogovori žali čistost, kdor brez potrebe o nespodobnih rečeh govori ali take pogovore z do-

padenjem poslušā, se jim smeji, jim pritrjuje. Nekatere besede same na sebi niso morebiti še nespodobne, vendar pa se dadó v govoru tako zavijati in obračati, da dobé popolnoma drugačen, nesramen pomen ter vzbujajo v poslušavcih nespodobne misli in želje.

Z nespodobnimi šalami greši, kdor kaj nespodobnega pripoveduje, kaže, posnema iz tega namena, da bi se drugi smejali. Nespodobne šale vzbujajo zlasti ako so združene še s takimi znamenji, v poslušavcih nespodobne misli in želje.

Čistost se žali z nespodobnimi pesmimi, ker se tudi po takih pesmih odkrivajo nespodobne reči in se vnema huda poželjivost, ki je že itak najhujša sovražnica čistosti.

Pred nespodobnimi pogovori svari sv. Duh že v stari zavezi rekoč: „Razuzdanega govorjenja ne vadi svojih ust; zakaj ono je pregrešno.“ (Sir. 23. 17.) Sv. apostol Pavel piše: „Nobeno hudo govorjenje naj ne pride iz vaših ust.“ (Efež. 4, 29.) Drugokrat piše: „Nečistost in vsa nesramnost se še ne imenuj med vami, kakor se spodobi svetim, ali nesramnost, ali nespametne ali grde besede.“ (Efež. 5, 3. 4.) Nespodobni pogovori so večidel smrtno pregrešni, in kdor rad nespodobno govori, zbija nespodobne šale, prepeva take pesmi, razodeva s tem svoje izprideno srce, saj pravi božji Vzveličar: „Kar pa iz ust gre, to iz srca pride, in to ognusi človeka.“ (Mat. 15, 18) Pregovor tudi pravi: „Beseda tvoja je zrcalo tvoje duše. Zrcalo, ako se vanje pogledaš, ti kaže, kakšna je tvoja podoba; ako je tvoje nespodobno govorjenje zrcalo tvoje duše, nam ono spričuje, da je tvoja duša nečista. Žalostno, jako žalostno je, da se mej kristijani, mej katerimi bi se ne smela slišati nespodobna beseda, dandanes toliko nespodobnega govori, toliko nespodobnega prepoje. Taki pogovori, šale in pesmi pohujšujejo brezštevne nepopačene ljudi, pospešujejo izpridenost mladine, razširjajo čedalje bolj splošno okuženost

Ne poslušajte nikdar radovoljno in z dopadenjem nespodobnih pogovorov, šal in pesmi, da ne bodete tistih, ki tako govoré, še osrčevali in spodbadali k takim pogovorom, da ne bodete omadeževali svoje duše in se sami navadili tako govoriti. „Zagradi s trnjem svoja ušesa; hudobnega jezika nikar ne poslušaj“, opominja sv. Duh. (Sir. 28, 28) „Ne dajte se zapeljati“, opominja tudi sv. Pavel: „Malopridni pogovori skažé dobro zadržanje.“ (I. Kor. 15, 33.) Bežite

pred takimi, ki nespodobno govoré, ako pa ne morete, zavrnite jih odločno ali pokažite na kak drug način, da so vam taki pogovori zoperni. — Čistost žalijo:

3. nespodobni pogledi in vsa nespodobna dejanja.

Z nespodobnimi pogledi žali čistost, kdor brez potrebe, radovoljno in z grešno poželjivostjo gleda kaj nespodobnega nad seboj, nad drugimi ljudmi, nad živalimi, ali kdor ogleduje nespodobne podobe, kipe, nespodobna dejanja, ker mu utegnejo povzročiti nespodobne misli, predstave, želje. Kam, najmlajši sin Noetov, je nespodobno gledal svojega očeta, ko je razodet ležal v šotoru, in je imel nad tem grešno veselje. S tem je pokazal, da je pohoten in mesen človek, ki je obračal vse na slabo in poželjivo stran. S svojim ravnanjem nakopal je Kam sebi in svojim potomcem prokletstvo Noetovo, ki se še dandanašnji izpolnjuje. Ne glejte nikdar radovoljno kaj spodtikljivega, ako pa ste primorani gledati, skrbite, da bodete odbijali nespodobne misli in želje, ki se vam morda vzbujaajo.

Najhuje pa se žali čistost z vsemi nespodobnimi dejanji. Sem spadajo vsa nespodobna obnašanja, ako se namreč kdo tako napravlja, giblje, da ni spodobno, da vzbuja hudo poželjivost. — Med nespodobna dejanja spadajo vsa nespodobna dotikanja, bodisi nad seboj, bodisi nad drugimi. Kdor samega sebe vedoma in poželjivo nesramno dotika, stori smrtni greh. Še večji greh stori, kdor nesramno dotika druge osebe, zlasti osebe drugega spola, naj si bo tudi le iz šale ali lahkomišljenosti, in sicer je njegov greh še večji zaradi tega, ker s takim dotikavanjem vzbuja še v drugih nespodobne misli in želje. Tudi objemovanja, poljubovanja, če se zgodi iz mesene poželjivosti ali če je čistost v veliki nevarnosti, so smrtni grehi. Hudo grešé tudi tiste osebe, ki se nespodobnemu dotikanju ne ustavljajo, ali ne ustavljajo resno.

Zlasti hudo se žali čistost s prešestvom. S prešestvom greši, kdor prelomi zakonsko zvestobo. Kako velik greh je to, spoznamo nekoliko iz kazni, katero je Bog odločil v starej zavezi zanj. „Prešestnik in prešestnica“, je ukazal, „naj smrti umrjeta.“ (III. Mojz. 20, 10.) Sv. Pavel stavi prešestnika v isto vrsto kakor roparje in morivce. (I. Kor. 6, 10.) „Ali se nahaja med vsemi grehi pač večji od prešestva“?

vprašuje sv. Klement. V prvih časih krščanstva so morali prešestniki petnajst let delati jako ostro pokoro. Prva štiri leta so taki spokorniki stali pred cerkvenimi vrati, kakor berači, ter so vzdihovaje in jokaje prosili vernike za njihove priprošnje; nastopna štiri leta so smeli sicer v cerkev vstopiti in biti pri pridigi, ne pa pri daritvi sv. maše. Ko je preteklo tako osem let, smeli so se udeležiti cele sv. maše, in sicer so morali med njo ves čas klečati, kar je trajalo zopet štiri leta. Po pretečenih dvanajstih letih so smeli prejemati svete zakramente, razven sv. obhajila, katero so smeli prejeti šele do dokončane pokori. Iz te pokore morete spoznati ostudnost in velikost tega greha.

Zelo velik greh zoper sv. čistost storé samske osebe različnega spola, ki nečistujejo med seboj. O takih piše sv. Pavel: „To namreč vedite in premislite, da noben nečistnik... nima deleža v kraljestvu Kristusovem in božjem.“ (Efež. 5, 5.) Ta greh je še večji, ako kdo zapelje še nedolžno osebo ali celo zlorabi kakega otroka, ali posili kako osebo. Ženske, ki za denar prodajajo svojo čistost, smemo pač imenovati izvržek človeškega rodu. Osebe slednjič, ki živijo v takoimenovanem divjem zakonu, si nakopavajo prokletstvo božje, in takim se ne sme dati odveza niti na smrtni postelji, razven ako se ločijo in pokažejo očitna znamenja spokornosti.

Nadaljnja pregreha zoper sv. čistost je krvoskrunstvo ali krvosramnost. Ta greh storijo osebe različnega spola, ki so v sorodu ali pa v svaštvu, ako nečistujejo. Ta greh je tako grozen, da je sv. Pavel nekega kristijana v Korintu, ki je storil to hudobijo, izobčil iz cerkve. (I. Kor. 5, 1 — 5.) Krščanski stariši! pazite na svoje otroke, da se ta strašni greh ne vgnezdi med njimi.

Zelo ostuden greh, ki žali čistost, je mehkužnost ali samooskrumba. Ta greh stori, kdor sam nad seboj kaj nesramnega počenja. Sv. Pavel stavi ta greh med one, ki oropajo človeka večnega življenja. „Mehkužni ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6. 10.) Mehkužnost je dvojen greh, zakaj mehkužnež se pregreši zoper sv. čistost in zoper naravo. Mehkužnost ima silno žalostne nasledke; zakaj ona spodkopava zdravje, slabi telo in duha, rodeva razne bolezni, dela človeka čmernega in ga tira v obup. Tudi ni skoraj nobene pregrehe, katere bi se človek tako hitro navadil, kakor te. Kar dela otrok, to dela odrasli človek, in kar dela ta v cvetju svojih let, niti ne opusti sivi starec. Človek, ki

se je tega greha navadil, je pomilovanja in usmiljenja vreden. Vsakega, ki se je v tem pregrešil, prosim in rotim, naj ta greh takoj opusti, zakaj večkrat, ko ga stori, tem bolj se ga navadi, tem težje odvadi. Mnogi, ki so ta greh storili, so ga morda pri spovedih še zamolčali in božjeropno prejeli sv. zakramente; o spovejte se odkritosrčno! Opominjam tudi vse, ki so morda oskrunjali sami sebe, naj nikar tega ne učé še drugih, ker si s tem nakopavajo strašno odgovornost.

Med najostudnejše grehe zoper sv. čistost spada tako imenovani mutasti ali sodomski greh, ki se stori, ako osebe istega spola nečistujejo med seboj. Ta greh se imenuje mutasti, ker je tako ostuden, da se brez tehtnega vzroka ne sme imenovati, še manj razlagati, pa tudi zaraditega, ker se ta greh pri spovedih navadno zamolči ali se vsaj ne razodeje dovolj tiste okoliščine, iz katerih bi se dal spoznati. Mutasti greh se imenuje tudi sodomski, ker so ga počenjali prebivavci Sodome in Gomore. Kako strašen je ta greh, spoznamo lahko iz tega, ker se prišteva k vnebovpijočim grehom, pa tudi iz tega, ker je Bog dal zaradi tega greha deževati ogenj in žveplo na mesti Sodomo in Gomo, pokončal razven Lota in njegove družine vse prebivavce, kakor tudi nekdanj cvetočo pokrajino.

Najostudnejši greh zoper sv. čistost pa je tisti, katerega storé oni, ki se tako daleč spozabijo, da nasitijo svoje meseno poželjivost nad živino. Krive te pregrehe je v starem zakonu Bog zapovedal z živalijo vred umoriti. (III. Mojz. 20, 15.) Ta greh se tudi po državnih postavah strogo kaznuje.

Zvršetek.

Sv. Afra je pred svojim spreobrnjenjem lahkomišljeno in nečisto živel. Ko jo je sveti škof Narcis spreobrn timeril h krščanski veri, je dala pregrešnemu življenju slovo. Ko je deželni oblastnik Gaj to zvedel, poklical jo je pred sodni stol in ji rekel: „Slišal sem, da si bila nečistnica, zdaj pa si postala kristijana. Vaš Kristus ne bo imel nobenega hrepenenja po tebi, zastonj ga spoznavaš za svojega Boga; kristijana ne more biti nečistnica, daruj bogovom.“ O kako lepo pričevalo je dal paganski sodnik prvim kristijanom: „Kristijana ne more biti nečistnica!“ O, da bi pač vsi kristijani dobili stud in strah pred grdo pregreho nečistosti. Bežite zaraditega pred vsem, kar žali čistost. Vojskujte se zoper

nespodobne misli in želje, ogibajte se nespodobnih pogovorov, šal in pesmi, zlasti pa nespodobnih pogledov in vseh nespodobnih dejanj. Amen.

96. Krščanski nauk.

Šesta božja zapoved: „Ne prešestuj!“ prepoveduje vse, kar žali čistost ali sramežljivost, to je: prostovoljne nespodobne misli in želje, nespodobne pogovore, šale in pesmi, nespodobne poglede in vsa nespodobna dejanja. Ker pa imamo zaklad čistosti v prstenih, zdrobljivih posodah (II. Kor. 4, 7.), ker se nam ta zaklad silno lahko ugrabi ali izgubi, ne prepoveduje šesta božja zapoved samo to, kar žali čistost, ampak tudi vse, kar napeljuje v nečistost.

434. *Kaj napeljuje v nečistost?*

V nečistost napeljujejo:

1. radovedni pogledi.

Oko je duši okno, skoz katero ona po svetu in svet vanjo gleda, oči so vrata v trdnjavo našega srca v vojski zoper sovražnike našega vzveličanja. Kakor se skozi odprta okna in odprta vrata lahko vtihotapijo v hišo tatovi in roparji, tako se vtihotapijo skozi naše oči, ako jih radovedno in lahkomišljeno odpiramo in vse brez razločka videti hočemo, v našo dušo nespodobne misli in želje, katere kaj rade zapeljejo v nečista dejanja. Spomnite se na kralja Davida! Bil je pobožen, bil je čednosten, bil je mož po volji božji, tudi že precej v letih in dajal je svojim podložnikom prelepe vzglede. Nespodoben pogled je bil kriv, da je pobožni David, ki je že toliko storil v čast božjo, postal prešestnik in morivec. Ker so torej radovedni pogledi za čistost tako nevarni, zato svari sv. pismo: „Ne oziraj se po poželjivi ženski, da kje ne padeš v njene zadrge... Ne vpiraj svojih očij v devico, da se kje nad njeno lepoto ne pohujšaš... Ne zijaj okrog po mestnih ulicah in ne klati se po njegovih

cestah. Obrni svoj obraz od nališpane ženske in ne pogleduj po ptuji lepoti; zavoljo ženske lepote se jih je že mnogo pogubilo; in iz nje se poželjivost kakor ogenj vnema.“ (Sir. 9, 3—9.) Kdor si torej hoče ohraniti čistost srca, naj sramežljivo brzda svoje oči, kakor je delal potrpežljivi Job, ki je rekel: „Zavezo sem naredil s svojimi očmi, da bi celó ne mislil na devico.“ (Job 31, 1.) — V nečistost napeljujejo:

2. nespodobne podobe in prebiranja ne-nravnih knjig in spisov.

Po knjigarnah se razstavljajo na ogled, na poslopja se stavijo in po knjigah se tiskajo zlasti v današnjih časih nespodobne, večidel gole podobe, ki vzbujajo v gledavcih nespodobne misli in želje, nespodobne predstave. Kdor torej zagleda tako podobo, ne sme radovedno pri njej obstati, si jo ogledovati, ampak hitro naj obrne strani svoje oči in nadaljuje svojo pot, da ne bode škode trpela njegova čistost.

Tudi nenravne knjige in spisi, to so take knjige in spisi, v katerih se čistost smeši, nečistost povečuje, odobrava, zagovarja in hvali, v katerih se pripovedujejo nesramne zgodbe, napeljujejo v nečistost, ker vzbujajo kakor nespodobne podobe mnogotere slabe misli in želje, katere potem vodijo v dejanske grehe zoper čistost. Nenravne knjige in spisi so v nekaterem oziru še bolj nevarne kakor nesramni pogovori in nespodobni pogledi, zakaj nespodobna beseda mine, slab vzgled preneha, kar pa je tiskanega, ostane. Tudi take knjige, ki sicer niso naravnost nesramne, pa se v njih nahajajo zaljubljene povesti, lahko zapeljejo v nečistost, ker napolnjujejo dušo bravčevo z nespodobnimi mislimi, podobami itd. Sv. Terezija je v svoji mladosti, kakor sama pripoveduje, prebirala take knjige, in glejte! kmalu je izgubila veselje do pobožnega življenja, začela je opuščati pogostno obhajilo, začela je ljubiti svet, razveseljevanje, nečimernost. — V nečistost napeljuje:

3. nespodobnost v obleki.

Čemu nam je obleka? Obleka nam služi v to, da se obvarujemo mraza in prehude vročine in si tako ohranimo zdravje. Po obleki se tudi razločujejo spoli in razni stanovi. Ni prav, ako se mož obleče v žensko obleko, ženska pa v

moško. „Ženska“, tako je ukazal Bog po Mojzesu, „ženska naj se ne oblači v moško oblačilo, tudi moški naj ne nosi ženskega oblačila, zakaj gnusoben je pred gospodom, kdor to dela.“ (V. Mojz. 22, 5.) Obleka nam je slednjič v to, da si pokrivamo nagoto in si varujemo sramežljivost, in to je njen pglavitni namen. „Dokler prva človeka nista grešila“, pravi sv. Krizostom, „bila sta kakor angelja v raju. Poželjivost v njiju ni gorela...; še celó oblačil nista potrebovala... Oblačilo ju je veličastvo, ki je od zgoraj, in zato se nista sramovala.“ Ko pa sta izgubila prvotno nedolžnost, spoznala sta, da sta naga, začela se jima je vzbujati poželjivost, in zato sta si naredila krila iz figovega listja. „Tudi je naredil Gospod Bog Adamu in njegovi ženi suknji iz kož in ju je oblekel.“ (I. Mojz. 3, 21.) Božja volja je torej, da se oblačimo. Oblačiti pa se moramo spodobno, svojemu stanu primerno. Osebe, ki se oblačijo imenitneje, kakor zahteva njihov stan, ali pripušča njihovo premoženje, da bi veljale za bogate osebe, ki navešajo na svojo obleko vse mogoče lišpe, da bi pred svetom veljale za lepe, se pregrešé, zakaj gizdava obleka je večidel združena z željo drugim dopasti, ter vzbuja razven tega v drugih poželjivost. Ako že gizdava obleka lahko vzbuja poželjivost, se to še bolj godi po nespodobni obleki, ki je tako narejena, da odkriva popolnoma ali vsaj deloma take dele telesa, katere vsak sramežljiv človek zakriva že pred lastnimi pogledi, še bolj pred pogledi drugih ljudij. Sv. očetje naravnost imenujejo nespodobno oblečene ženske orodje satanovo. Take osebe, ki so nespodobne v obleki, se ne morejo izgovarjati s šego ali nošo, zakaj kar je samo na sebi pregrešno ali vsaj napeljuje v greh, se z nobeno šego ne dá zagovarjati. Bog nas tudi ne bo sodil po postavah šege, ampak po postavah sv. evangelija. — V nečistost napeljuje:

4. predomače in preprijazno občevanje z osebami drugega spola in slaba tovarišija.

Predomače in preprijazno občuje z osebami drugega spola, kdor jih pogosto, brez potrebe obiskuje, se v njihovi družbi dolgo mudi, se z njimi kratkočasi, z njimi hodi, jih spremlja na potu domov in od doma, zlasti, ako je na samem.

Sv. Duh pravi v bukvah pregovorov: „More li skriti človek ogenj v svojih nederjih, da bi se njegovo oblačilo ne vnelo? ali po žrjavici hoditi, da bi se mu podplati ne ožgali? Tako on, ki gre k ženi svojega bližnjega, ne bo čist.“ (Preg. 6, 27—29.) Kakor je nemogoče nositi ogenj v nederjih, ne da bi se obleka vnela, kakor je nemogoče hoditi po žrjavici, ne da bi se človek opekel, ravnotako nemogoče je po besedah sv. Duha ohraniti čistost neomadežano, če kdo predomače in preprijazno občuje z osebami drugega spola. Četudi osebe različnega spola, ki predomače in preprijazno občujejo med seboj, nimajo ravno slabih namenov, jih pa ima hudobni duh, ki vedno preži, da bi slab namen o priličnem času navdihnil tudi še neomadežanim dušam.

Predomače in preprijazno občujejo med seboj tiste osebe različnega spola, ki imajo takoimenovana znanja. Ako skleneta mladenič in dekle zvezo z namenom, da hočeta kmalu stopiti v zakonski stan, ako to storita z vedenjem in privoljenjem svojih starišev in se vpričo njih ali drugih poštenih ljudij včasi snideta, je to sicer tudi nevarno, ker se lahko pregrešita z nespodobnimi mislimi in željami, vender tako nevarno še ni, kakor tista znanja, ki se sklepajo tja v en dan, pri katerih se celó nič ne misli na zakon, ali ne resno, ali ne kmalu, ali ne iz čistega namena. O takih znanjih piše sv. Hijeronim: „Znanja so smrtni boj umirajoče nedolžnosti, drevo greha in pik peklenske kače.“ Sv. Frančišek Saleški piše: „Znanja privabijo brez števila skušnjav, razmišljenostij, ljubosumnih mislij in drugih sovražnikov dušnega miru, da se srce popolnoma spridi in poteptá. Sveti Alfonz Liguori pa pravi: „Lahko rečem, da oseba, ki ima znanje, se težko obvaruje bližnje priložnosti v greh. Tudi skušnja uči, da jih je le malo, ki so imeli znanje, pa se niso omadeževali s smrtnimi grehi. Četudi precej v začetku ne grešijo, vender sčasoma lahko padejo. V začetku govorita iz prijaznosti, iz prijaznosti se izcimi strast, strast pa, ko se je vkoreninila, stori, da se neštevilnokrat greši z nečistimi mislimi, besedami in celó dejanji.“ Deklica, ki si sklenila znanje s kakim mladeničem, morebiti ne misliš nič hudega, ali vsaj v začetku nisi mislila, pa verjemi, kar pravi sveto pismo o zapeljivcih: „Sovražnik sladko govori, v svojem srcu pa zalezuje, da bi te pahnil v jamo.“ (Sir. 12, 15.) On hvali morebiti tvojo lepoto, tvojo pridnost, tvojo spretnost, celó tvojo pobožnost, on sploh govori, kar se dá prijetno

slišati, in te tako polagoma zvabi s pravega pota na krivega. Kadar pa si enkrat krenila s prave poti, mu je pač lahko doseči njegov namen; tvoj največji zaklad, tvoja nedolžnost je izgubljena, da skoraj sama ne veš, kedaj. Tvoja duša potem ni več podoba božja, tvoje srce ni več prebivališče svetega Duha, ampak sedež hudobnega duha. Dekleta, ki ste nedolžnost izgubila, povejte odkritosrčno, ali ni to zgodovina vašega padca?

V nečistost napeljuje slaba tovarišija. Sv. pismo pravi: „Priatelj nespametnih bo njim enak.“ (Preg. 13, 20.) „Kdor za smolo prime, se osmoli“, veli pregovor. Kdor se pajdaši z nečistniki, postal bode sam nečist, zakaj „iz obilnosti srca usta govoré“, (Luk. 6, 45.) in slabi tovariši in tovarišice res to govorijo, prepevajo, česar je polno njihovo srce, namreč kaj nespodobnega. „Malopridni pogovori skazé dobro zadržanje“, pravi sv. Pavel. (I. Kor. 15, 33.) O koliko mladeničev je bilo že zapeljanih po pogovorih in vzgledih nečistih tovarišev, koliko nedolžnih deklet po pogovorih in vzgledih nesramnih tovarišic! Mladeniče še posebej svarim, naj se varujejo ponočevanja, zakaj ponočnjaki prepevajo navadno spodtikljive in pohujšljive pesmi, imajo nesramne pogovore, zbijajo nespodobne šale, hodijo okoli ter iščejo, koga bi zapeljali, ter tako pačijo nepokvarjene deviške duše. Zato, krščanski mladenič, ako hočeš čist ostati, poslušaj in izpolnjuj, kar ti pravi sv. Duh: „Moj sin! ako te grešniki vabijo, ne udaj se jim! Ako pravijo: Pojdi z nami, . . . nedolžnemu skrivaj nastavljaljmo mrežo . . . moj sin! ne hodi ž njimi; zdrži svojo nogo od njih potov; zakaj njih noge v hudo tekó.“ (Preg. 1, 10. 11. 15. 16.)

V nečistost napeljujejo:

5. nespodobni plesi, pohujšljive igre in predstave po glediščih in drugod.

Ples sam na sebi, kolikor je le nekaka telesna vaja, ni pregrešen, in kot družbina veselica se lahko vrši tako, da ni nič napačnega ž njim sklenjenega. Dandanašnji pa se plesi godé večidel tako, da so in ostanejo vseskozi bližnje priložnosti v greh. Na plesiščih se shajajo navadno mladi ljudje obojega spola, vsi polni strastij in hudega nagnenja, navadno nihče na nje ne pazi; sliši se godba, ki kri še bolj

razvnema, slišijo se nacikljivi, priliznjeni, predrzni in nespodobni pogovori, razuzdane pesmi, in ne manjka pohlepnih, nečistih pogledov. Bog nam je podaril sramežljivost kot krepko ozidje vsake čednosti in zlasti še čistosti, ter je sramežljivost v ženskem spolu še pomnožil, da bi ga tem krepkejše varoval, ker se sicer imenuje slabejši spol. Na plesu pa se to sveto ozidje predere in mnogokrat popolnoma razdene; pogledi, migljaji, približevanja, dotiki, katerih bi se pri drugih prilikah ogibali, je omajejo, in prepričanje, da drugi ravnotako delajo, je razdene. Ako pa je trdnjava čistosti razdejana ali tudi samo prodrta, je sovražniku duše pač lahko vlomiti in odnesti zaklad čistosti. „Kjer ni plotu, se posestvo ropa“, pravi sv. Duh. (Sir. 36, 27.) Navadno se plesi vršé tudi ponoči, ko se še lažje snujejo skrivna znanja; k temu se pridružijo še močne pijače, in vse to pripomore, da začnejo venci devištva zvenjati in se grob koplje nedolžnosti. Na plesišču, lahko rečemo, se postavlja podlaga poznejšim razuzdanostim. Po pravici svari sv. Duh: „S plesavko se ne pečaj, tudi je ne poslušaj, da kje ne pogineš po njeni zvižaji.“ (Sir. 9, 4.) Sv. Avguštin pa pravi, da „dekle, ki gre na ples, nese nedolžnost prodajat, na plesu jo prodaja, ko s plesa gre, jo proda.“ „Četudi nekateri telesno ne grešé“, piše sv. Bazilij, „se vender vsi na duši spridijo in omadežujejo.“ Znane so besede škofa Slomškega: „Na plesu nedolžnost umira, na potu domov pa umrje.“ O koliko mladencev in deklet je, ki so na plesu lepi venec devištva izgubili in ki zdaj morebiti preklinjajo dan in uro, ko so prvičkrat stopili na plesišče! Opominjam vas zaradi tega, da se varujete plesov, ako vam je mar, ohraniti si čisto srce in čisto telo.

V nečistost napeljujejo igre in predstave po gledališčih in drugod. Igre in predstave, ako so dostojne, ako se pri igranju in predstavljanju ne prekoračijo meje dostojnosti in npravnosti, so dovoljene, saj uplivajo blagodejno na človeško srce, je blažijo in spodbujajo k posnemanju čednostij, ki se morda v igrah in predstavah predočujejo. Take so zlasti igre in predstave iz življenja in trpljenja Jezusa Kristusa, Marije Device, svetnikov, potem take, v katerih se povečuje ta ali ona čednost, smešijo pa napake. A žal, da je takih iger in predstav jako malo, pač pa je mnogo takih, v katerih se čistost smeši, nečistost pa hvali, odobrava in povečuje; razven tega pa so tudi igrajoče osebe včasih nespodobno

oblečene. Take igre in predstave niso šola omike, ampak šola strastij, one ne vplivajo blagodejno na srce, pač pa pohujšljivo, one ne spodbadajo k posnemanju čednostij, ampak k posnemanju pregreh. Takih iger in predstav se je treba zaradi tega jako skrbno ogibati, da ne bo čistost trpela škode. V nečistost napeljujejo:

6. lenoba in nezmernost v jedi in pijači.

„Postopanje nauči mnogo hudega“, pravi sv. pismo. (Sir. 33, 29.) Kdor pridno dela, kroti s tem uporno meso in ne utegne misliti na grešne stvari, kdor pa je brez dela, tistemu se vzbujajo mnogotere nespodobne misli in želje, pred oči mu stopajo nespodobne podobe, in vsemu temu, ako se resno ne ustavlja, sledijo nespodobna dejanja. Dokler je imel kralj David opraviti v vojski, bil je mož po volji božji, ko se je pa doma na strehi svoje hiše brez dela sprehajal, postal je prešestnik. Kaj je zapeljalo prebivavce mesta Sodome in Gomore v tako ostudno nečistost? Mej drugimi tudi lenoba. „Glej“, pravi prerok Ecehijel nehvaležnemu Jeruzalemu, „to je bila hudobija tvoje sestre Sodome, napuh, kruha sitost, in obilnost, in nje in njenih hčer lenoba.“ (Eceh. 16, 49.)

Še bolj, kakor lenoba, napeljuje v nečistost nezmernost v jedi in pijači. Kdor nezumno jé, stori svoje že itak uporno meso še bolj uporno, zlasti pa dela to nezumno pitje vina in drugih vpijanljivih pijač. „Vino dela nečistost“, veli sv. Duh, „in pijanost hrup.“ (Preg. 20, 1.) Tudi svari: „Ne glej vina, kadar je rumeno, in kadar se njegova barva v kozarcu lesketa; gladko teče, toda na poslednje piči, kakor kača, in strup razlije, kakor bazilisk. Tvoje oči bodo po ptujkah gledale, in tvoje srce bo spačeno govorilo.“ (Preg. 23, 31—33.) Sv. Pavel pravi: „Nikar se ne upijanite z vinom, v katerem je nečistost.“ (Efež. 5. 18) Sv. Hijeronim pa pravi: „Nečistost se ne dá ločiti od pijanosti“, in: „Pijanica nikoli ne bom imel za čistega.“ Sv. Ambrozij piše: „Kjer je pijančevanje, tam je gotovo tudi nečistost doma.“ Dokler je Lot bil trezen, ohranil si je čistost med popačenimi Sodomljani, ko pa se je upijanil, se je hudo pregrešil zoper njo. Da nezumno pitje napeljuje v nečistost, vedeli so tudi pagani, ker so rekali: „Kjer je Bak (bog vina), tam je tudi Venera (bo-

ginja nečistosti).“ In kdo ne sprevidi tudi sam, da pijanje napeljuje v nečistost? Ako ima že trezen človek mnogo skušnjav zoper sveto čistost in mu je treba raznih pripomočkov, da si jo ohrani neomadeževano, kako se bo varoval nečistosti oni, ki s preobilnim pitjem še bolj razdraži hudo poželjivost? kateremu preobilno pitje otemni pamet, da skoraj več ne spozna ostudnosti nečistega greha, in mu oslabi voljo, da se ne more več krepko ustavljati, skušnjavam, ki ga vabijo v ta greh? Dà, izkušnja uči, da se nikoli toliko nespodobnega ne govori, kakor v pijanosti da nihče toliko in tako nesramnih pesmi ne poje, kakor pijanci, da se v pijanosti stori največ nečistih dejanj.

435. Kaj naj storimo, kadar dvomimo, je-li kaj zoper šesto božjo zapoved?

Kadar dvomimo, je-li kaj zoper šesto božjo zapoved, tega ne smemo storiti, temveč moramo prositi stariše ali spovednika, da nas podučé.

Če kdo dvomi, ali je to, kar misli storiti, pregrešno ali ne, tega ne sme storiti, zakaj on se postavlja v nevarnost grešiti, kar je tudi greh. Ko bi zagledal v omari kako tekočino, o kateri misliš, da je morebiti strup, ali si boš mislil: Morebiti pa le ni strup, in bi jo popil? Ne, ako ti je kaj na tvojem zdravju in življenju, se boš poprej skušal prepričati, ali je tista tekočina zdrava ali strupena, in še le, kadar se prepričaš, da je zdrava, jo boš zavžil. Tako mora tudi kristijan, kadar dvomi, ali je kaj pregrešno ali ne, se poprej o tem prepričati, in še le, ko se je popolnoma prepričal, da ni pregrešno, sme isto storiti. Ako to že sploh velja, je še posebno treba, da tako ravnamo, kadar dvomimo, je-li kaj zoper šesto zapoved. Če kaj takega dvomimo, moramo isto opustiti, ne pa si misliti: Najbrž da ni greh, zato bom pa le storil. Ko bi tudi nič ne bilo greh, se vender pregrešiš, če vkljub tvojemu dvomu isto storiš. Prosi svoje stariše, da te podučé, še bolje pa je, da vprašaš svojega spovednika, ki ti bode gotovo rad razvozlal tvoj dvom in ti povedal, ali smeš isto brez greha storiti, ali pa je moraš opustiti.

Z v r š e t e k.

„Kdor misli, da stoji, naj gleda, da ne pade“, opominja sv. Pavel. (I. Kor. 10, 12.) Ta opomin se dá še posebno obračati na sveto čistost. Kdor je čist, naj pazi, da ne izgubi čistosti; skrbno naj pazi, zakaj mi smo slabi, nevarnosti pa, po katerih se čistost lahko izgubi, so zelo hude in mnoge, kakor smo danes slišali. Komur je torej mar — in mar bi moralo biti vsakomur —, da si ohrani sv. čistost, naj brzda svoje oči, naj ne opazuje nespodobnih podob, naj ne prebira nenravnih knjig in spisov. Oblači naj se vsak, kakor je njegovemu stanu primerno, in naj se varuje gizdave, še bolj pa nespodobne obleke. Previden naj bo v občevanju z osebami drugega spola in naj se ogiblje slabih tovarišij. Ker so plesi, pohujšljive igre in predstave čistosti silno nevarne, naj zadrži svoje stopinje od takih krajev, kjer se pleše, pohujšljivost pospešuje. Razven tega naj tudi pridno dela in zmerno živi, spominjaje se besed svetega Pavla, ki pravi: „Kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti“. (Rimlj. 13, 13.) Amen.

97. Krščanski nauk.

Kar je hudo, tega se bojimo, tega se še varujemo, in sicer tembolj, čim večje hudo je. Največje hudo je greh, on je edino pravo zlo. Greh škoduje človeku na duši in na telesu, škoduje mu časno in večno, on je vir vseh nesreč in nadlog, ki tarejo človeški rod. „Greh dela ljudstva nesrečna.“ (Preg. 14, 34.) Greha se moramo torej bolj bati in bolj varovati, kakor vsake druge nesreče. A nekaterih grehov se moramo še prav posebno varovati. Med tistimi grehi, ki se jih moramo prav posebno varovati; so tudi grehi zoper čistost.

436. Zakaj se moramo prav posebno varovati grehov zoper čistost?

Grehov zoper čistost se moramo prav posebno varovati:

- 1. ker so ti grehi, in sicer že same misli, ako so popolnoma prostovoljne, smrtni grehi.**

Nobene zapovedi božje skoraj ni, o katerej bi brezbožniki ne delali svojih opazk in zatrjevali, da to ali ono ni greh. Tako se nahajajo tudi taki ljudje, ki pravijo, da nečistost ni greh, da je naravna potreba, in še kaj hujšega. Taki ljudje res tudi tako brezskrbno počenjajo nečistost, kakor bi res ne bila greh. Ali, predragi, ne to, kar brezbožni nesrameži govorijo, ampak to je resnica, kar pravi neskončno sveti in neskončno resnični Bog, ki ima edini odločiti, kaj je greh in kaj ni. Vsi grehi zoper sv. čistost, ako se storé vedoma in prostovoljno, dà, že same misli, ako so popolnoma prostovoljne, so smrtni grehi. Tako učijo enoglasno vsi bogoslovski učeniki. Da je res tako, se prepričamo iz besed sv. pisma. Božji Vzveličar pravi: „Slišali ste, da je bilo rečeno starim: Ne prešestuj! Jaz pa vam povem, da vsak, kateri pogleda ženo, da jo poželi, je že prešestoval ž njo v svojem srcu“. (Mat. 5, 27.) „To namreč vedite“, piše sv. Pavel, „da noben nesramnik, ali nečistnik... nima deleža v kraljestvu Kristusovem in božjem.“ (Efež. 5, 5.) Drugokrat piše sv. Pavel: „Nikar se ne motite! Ne nesramniki, ... ne prešestniki, ne mehkužni, ne nečisti s svojim spolom ... ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 9. 10) S smrtnim grehom izgubi človek pravico do svetih nebes. Ako torej po nauku sv. Pavla noben nečistnik nima deleža v kraljestvu Kristusovem, vsakdo lahko sprevidi, da so nečisti grehi smrtni grehi. Kdor greši zoper sv. čistost, greši zoper presveto Trojico, in sicer:

Zoper Boga Očeta, ki nas je ustvaril po svoji podobi in podobnosti. Kaj mislite, kaj bi se zgodilo človeku, ki bi vzel podobo cesarjevo, jo vrgel v blato in jo teptal z nogami? In kaj stori nečistnik? On ne oskrni podobe kakega cesarja, ampak podobo božjo, po kateri je ustvarjena njegova

duša. Ali ni to največje zaničevanje božje? Nečistnik greši zoper Boga Sina, ki nas je odrešil s svojim bridkim trpljenjem in s svojo grenko smrtjo na križu. On je nosil zavoljo nečistih mislij in želj bodečo trnjevo krono, bil je zapljuvan v obraz zavoljo nesramnih pogovorov, bil je bičan zavoljo nečistih dejanj. Nečistnik vé, da je trpel Jezus vse to zaradi njega, vender pa ponavlja njegove bolečine, pritiska njegovo trnjevo krono še bolj na glavo, pljuje mu znova v obraz, kadar nečisto govori, prime takorekoč za bič in ga znova biča. Ali ni to najnesramniša nehvaležnost? — Nečistnik greši zoper Boga svetega Duha. Sveti Duh ga je posvetil pri sv. krstu s posvečujočo milostjo božjo in vlil v njegovo dušo svoje darove, olepšal jo je s krščanskimi čednostmi, a nečistnik zavrže posvečujočo milost in vse druge darove svetega Duha kakor malovreden nič. Ali ni to največja zlobnost in predrznost?

Ako torej tudi tisoč in tisoč nečistnikov trdi, da nečistost ni pregrešna, ona je vender in ostane greh, in sicer eden največjih smrtnih grehov. Sicer pa tudi lastna vest pravi nečistniku, da je nečistost velik greh, čeprav je noče poslušati. Ker nečistnik sam spozna, kako ostuden je njegov greh, zato išče skritosti in teme, zato mu udari kri v lice, ako se zvé za njegovo pregreho, ako ima še količkaj sramežljivosti. Tudi lažnik, tat, pijanec i. t. d. se mora sramovati svojih dejanj, vender najbolj nečistnik. Vzrok nam pové sv. Bernard. „Nečistost“, pravi on, „je živalski greh. Žival se dá voditi svojim željam in nagonom, ona ne more drugače, ker nima pameti. Človek pa ima prosto voljo in pamet, ima Bogu podobno neumrjočo dušo, in ta bi morala gospodovati nad tem, kar je v človeku, v njegovem mesu živalskega. Nečistnik pa se uda, kakor žival svojemu nagonu, svojemu poželenju in pusti svojo dušo voditi telesu.“ — Grehov zoper čistost, se moramo prav posebno varovati:

2. ker ne skrunijo samo duše, temveč tudi človekovo telo, ki je tempel svetega Duha.

Z nečistostjo se skruni duša s svojimi močmi vred. Skruni se razum z nespodobnimi mislimi, domišljija z nespodobnimi predstavami, pomnež z nespodobnimi spomini,

volja z nespodobnimi željami. A ne samo duša se skruni z nečistimi greh, marveč tudi teló. „Vsak greh, ki ga človek stori, je zunaj telesa, kdor pa nečistuje, greši nad svojim lastnim telesom“, piše sv. Pavel. (I. Kor. 6, 18.) Nečistnik skruni oči z nespodobnimi pogledi, jezik z nespodobnimi pogovori, šalami in pesmimi, ušesa s poslušanjem nespodobnih rečij, roke z nespodobnimi dotiki, noge, ki ga nosijo k nečistim dejanjem, sploh vse teló. Po sv. krstu se ne posveti samo duša, ampak posveti se tudi teló v tempel svetega Duha, kakor nam pové sv. Pavel, rekoč: „Ali ne veste, da so vaši udje tempel svetega Duha, kateri je v vas, katerega imate od Boga, in da niste svoji?“ (I. Kor. 6, 19.) Ko prejme kristijan zakrament sv. krsta, se sveti Duh pri njem naseli kakor v svojem templu na skrivnosten način, a nečistnik oskruni ta tempel, ga razdere in odpodi svetega Duha. „Ne bo ostal moj duh v človeku, ker je meso“, (I. Mojz. 6, 3.), ker je poželjivosti udan, je rekel Bog pred vesoljnim potopom. Torej ne samo zaraditega, ker je nečistost smrtni greh, ki oskruni dušo, ampak tudi zaraditega, ker oskruni tudi teló, tempel svetega Duha, se je je treba prav posebno varovati. „Ako pa kdo oskruni tempel božji“, pravi sv. Pavel, „ga bo Bog končal; zakaj tempel božji je svet, kar ste vi.“ (I. Kor. 3, 17.) — Grehov zopet čistost se moramo prav posebno varovati:

3. ker ima silno strašne nasledke.

„V čemur se kdo pregreši, v tem bode tudi kaznovan“, pravi sv. pismo. Te besede se skoraj nikjer ne vresničujejo tako natanko, kakor pri greh,ih zoper sveto čistost, zakaj ti grehi imajo silno strašne nasledke. Nedolžnost je gotovo za vsakega nepopačenega človeka, za vsakega vernega kristijana cenjen zaklad, njegova največja čast. Ako je tudi ubog, slabo oblečen, grde postave, od ljudij zaničevan, pa ima še čisto dušo, neomadežano telo, katero še ni oskrnil z nobeno nečistostjo, on več velja pred Bogom, kakor najlepši kraljevi sin, kateri pa je izgubil svojo nedolžnost. Nedolžnost srca nam vzamejo sicer tudi drugi smrtni grehi, vendar ker nečistost človeka najbolj poniža, najbolj omadežuje na duši in na telesu, se navadno pravi, da nam ona vzame nedolžnost, in sicer za vselej, zakaj prvotne nedolž-

nosti si človek ne more nikdar več pridobiti, ako bi tudi žrtvoval zanjo svoje življenje. Katekizem pa nam našteva še druge nasledke nečistosti.

437. Kateri so nasledki nečistosti?

Nasledki nečistosti so :

1. mržnja do Boga in božjih rečij.

Vsak nečisti greh oropa človeka posvečujoče milosti in ž njo božje ljubezni in pravice biti otrok božji. Ker nečistnik vé, da ga Bog ne ljubi, ker vé, da bo Bog, neskončno sveti in pravični sodnik, strogo kaznoval njegov greh, se ga začne bati, in ta bojazen se potem sprevrže v mržnjo, ako ne celó v sovraštvo do Boga. Njemu je najljubše, ako nič ne sliši o Bogu in o božjih rečeh. On izgubi veselje do molitve, do službe božje, do sv. zakramentov, zakaj kakšno zvezo ima molitev, služba božja z najostudnejšim grehom? Nečistnik pa tudi premišljeno skuša pozabiti Boga, ker mu misel na njega ne dá pokoja v njegovih mesenih strastih. Ker nečistnik želi, da bi Boga ne bilo, strogega kaznovavca njegovih hudobij, zato tudi mnogokrat samega sebe slepi, da Boga ni, ter postane neveren. Kdor se nekoliko po svetu ozira, lahko razvidi iz neštevilnih vzgledov, da največ sedanjih nevernikov, ki so pa krščeni in med kristijani živé, ni izgubilo sv. vere zato, kakor bi ne hotelo sprejeti krščanskih resnic, ampak zato, ker noče izpolnjevati zapovedi o čistosti. Ako se torej nevera vedno bolj širi tudi med preprostim ljudstvom, tudi v najbolj oddaljene doline in najvišje hribe, moramo mnogokrat to pripisovati ostudni pregrehi nečistosti. Ako pa ljudje, ki so se udali nečistosti, tudi vse vere ne izgubijo, vender dostikrat od prave vere odpadejo. Cerkvena zgodovina nam poroča, da so možje, ki so poprej goreli za razširjanje sv. vere, jo branili proti krivovercem, pozneje od nje odpadli in jo preganjali, ko so se udali nečistosti. — Nasledki nečistosti so:

2. oslepljenje razuma in otrpnenje volje.

„Meseni človek ne razume, kar je duha božjega“, piše sv. Pavel. (I. Kor. 2, 14.) In res je tako. Nečistniku razum

tako oslepi, da ne spozna več ostudnosti svoje pregrehe, da ne spozna, kakšno sramoto si nakopava ž njo pred Bogom in pred ljudmi, da ne spozna, kakšne kazni si nakopava ž njo že na tem, še bolj pa na onem svetu. Ko govori sv. pismo o dveh hudobnih starih, ki sta zalezovala čisto Suzano, pravi: „Vnela sta se v poželjenju do nje in prevrgla sta svoj um, ter odvrnila svoje oči, da nista videla neba in se ne spomnila pravičnih sodbâ.“ (Dan. 13, 8, 9.) O madeniču, ki lazi za zapeljivko, pa pravi sv. pismo: „Brž gre za njo, kakor vol, ki se v mesnico pelja, in kakor prešerno jagnje in neumnež ne vé, da ga v železje vleče.“ (Preg. 7, 22.) O kralju Salomonu pripoveduje sv. pismo: „Dal je Bog modrost Salomonu in prav obilno razumnost in razširjeno srce kakor pesek, ki je ob bregu morja. In Salomona modrost je presegala modrost vseh Jutrovcev in Egipčanov; in je bil modrejši od vseh ljudij. (III. Kralj. 4, 29—31.) Ko pa je Salomon na svojo starost zabredel v nečistost, je postal zaslepljen. Sv. pismo pravi: „In ko je bil že star je bilo njegovo srce sprideno po ženah, da je hodil za ptujimi bogovi; in njegovo srce ni bilo popolno z Gospodom, svojim Bogom, kakor srce Davida, njegovega očeta.“ (III. Kralj. 11, 4.) Sv. Hijeronim piše o njem: „Salomon je bil solnce učenosti, prebivališče modrosti. Po nečistosti pa je izgubil svojo modrost, čast in slavo, in kakor je poprej spisal bukve modrosti, bi bil pozneje lahko spisal bukve neumnosti.“

Z oslepljenjem razuma je v zvezi otrpnenje volje. Nobena pregreha ne pride človeku tako hitro v navado, kakor nečistost, in na to sledi otrpnenje volje. Sv. Tomaž iz Villanove pravi: „Nihče ni bolj trdovraten v grehu, kakor nečistnik“. Sv. Frančišek Ksaverij je na svojih apostolskih potovanjih našel mnogo kraljev in poglavarjev, ki so radi poslušali njegove pridige, dobro spoznali oznanjevalne resnice in tudi izjavili, da se jih hočejo poprijeti; ko jim je pa potem Frančišek razkladal, kaj terja krščanska vera za stran čistosti, imeli so preveč otrpnelo voljo, da bi se odpovedali nečistosti. To nam potrjuje vsakdanja izkušnja. Kolikokrat se nečistniki pri pridigah, krščanskih nauk, v spovednici opominjajo in svarijo, prosijo, ali kaj pomaga? Skoraj nič. Nečistnik noče pustiti grešnega znanja, noče se ogibati grešne priložnosti, in četudi za kratek čas to stori, pozneje še bolj globoko pade. Saj imamo pa tudi svarilne vzglede, da so ne-

kateri nečistniki na smrtni postelji, malo trenotkov predno so izdihnili svojo dušo, počenjali še ostudnosti.

Nasledki nečistosti so:

3. raznovrstne bolezni, sramota in revščina.

Nečistost okuži telo. Mladostna lepota in ljubeznivost pri nečistnikih nimata obstanka, ampak kmalu izginete; nečistniki se hitro postarajo in njihovo obličje dostikrat spričuje, kaj počenjajo ali kaj so počenjali. Nečistost slabi telo, krajša življenje in rodeva razne bolezni, ki so dostikrat neozdravljive. V večjih mestih se nahajajo v bolnicah cele dvorane takih bolnikov. Mnogi so še mladi ljudje, ki so bili poprej zdravi, cvetoči, močni; sedaj pa ležijo, truplo polno grdih ran in turov, ki razširjajo neznosen smrad, tako da se vsak boji bližati se jim. Nad takimi bolniki se izpolnjuje, kar govori sv. Duh: „Kdor se drži nečistnic, je hudoben; gnjiloba in črvi se ga bodo polastili, in v velik vzgled bo postavljen, in vržena bo njegova duša iz števila živih.“ (Sir. 19, 3.) Neki oče, katerega sin je imel močno nagnenje do nečistih grehov, je peljal istega v neko bolnico, kjer so bili samo taki bolniki, ki so si nakopali svoje trpljenje s pregrešnim življenjem. Ko je sin videl te oslabiljene, ostudne bolnike z napol segnitimi udi, ki so ječali strašnih bolečin, je skoraj omedlel. Ta pogled in svarjenje očetovo, katero mu je dal vpričo teh bolnikov, je tako vplivalo na mladeniča, da se je grehu odpovedal. Ko je pozneje vojak postal, je rajše prenašal zasramovanje svojih tovarišev, kakor pa da bi se pregrešil zoper čistost. Velikokrat se nečistniki, ki imajo neozdravljive bolezni, sami umoré.

„Dobro ime je“, po besedah sv. Pisma „boljše kakor obilno bogastvo.“ (Preg. 22, 1.) Dobro ime pač vzame človeku vsako sramotno dejanje, a najbolj mu je vzame nečistost. „Kdo bo častil njega, ki sam nečast dela svoji duši“ (Sir. 8, 32.) in svojemu telesu? In ne stori li tega nečistnik? Sv. pismo pravi: „Kdor pa je prešestnik ... si nečast in sramoto nabira, in njegova grdoba se ne bo izbrisala.“ (Preg. 6, 32, 33.) Noben poštenjak ne spoštuje ljudij, ki nečisto živijo, nihče jim prav ne zaupa. In kolika sramota šele čaka take ljudi, ako se pokažejo očitni nasledki nečistosti? S

prstom kažejo ljudje za njimi, in tak madež so jih drži vse življenje, ako se tudi morebiti pozneje poboljšajo.

Nečistost prinaša mnogokrat revščino. Koliko mora marsikatera nezakonska mati trpeti lakote, koliko mraza s svojimi nezakonskimi otroci vred, ako jo zapeljivec zapusti! In nečistnik, li ne zapravi z razuzdanim življenjem dostikrat vse svoje premoženje, vse, kar morebiti zasluži? Izgubljeni sin „je zapravil svoje premoženje z razuzdanim življenjem. Potem pa, ko je bil vse zapravil, je ostala velika lakota v tisti deželi; in on je začel pomanjkanje trpeti. In je šel in se pridružil nekemu meščanu tiste dežele. In ta ga je poslal na svojo pristavo svinje past. In je želel napolniti svoj trebuh z luščinami, katere so svinje jedle; in nihče mu jih ni dal.“ (Luk. 15, 13, 16.) Ali ni mnog razuzdanec podoben izgubljenemu sinu? Ako se tudi dva, ki sta nečisto živela, pozneje vzameta, jima najbrž tudi ne bodo cvetele rožice v zakonskem stanu; zakaj izkušnja uči, da so zakoni, katere je napravil greh, mnogokrat nesrečni, vir obilnih solz in trpljenja, ker takim, ki so ga žalili z najostudnejšim grehom, Bog odteguje svoj blagoslov. — Nasledek nečistosti je:

4. večno pogubljenje.

Zavoljo nečistosti pošilja Bog ljudem že na tem svetu zelo hude kazni. V vesoljnem potopu je Bog zavoljo nečistosti pokončal razven Noetove družine vse drugi ljudi, kakor tudi vse druge stvari, ki so bile ustvarjene človeku v korist. Pozneje nam zgodbe sv. pisma stavijo pred oči drugo sodbo božjo. Jordanska dolina je bila jako rodovitna in srajškolepa, ali nečistost je okužila njene prebivavce v Sodomi in drugih mestih. Kar se približa sodnik z grozovito šibo. Ko je ravno vzhajalo solnce nad prelepo pokrajino, je Gospod deževal na Sodomo in Gomoro ogenj in žveplo, od Gospoda z nebes in je pokončal ti mesti in vso deželo okoli, vse prebivavce mest in vso zelenjavo po polju.“ (I. Mojz. 19, 23—25.) Ob vesoljnem potopu je Bog pokončal nečistnike z vodo, sedaj pa z ognjem in žveplom. Kraj, kjer ste stali hudobni mesti, je zdaj mrtvo morje, to je žvepleno in slano jezero, ki kuži zrak po vsi okolici. Vse žive stvari se ga ogibljejo. Ono je še dandanes očitvidna priča, kako strašna pregreha mora biti nečistost, ker jo Bog tako kaznuje.

Tudi za časa Mojzesa je Bog poslal nečistnikom hude kazni. Ko je Mojzes 40 dni in nočij molil in se postil na Sinajski gori, dokler ni prejel dveh kamenitih plošč z zapovedmi božjimi, je ljudstvo pod goro malikovalo in nečistovalo. Na povelje božje je dal Mojzes pomoriti 23.000 mož, in ko so se drugokrat dali zapeljati v te hudobije, dal jih je pomoriti 24.000. Zaradi nečistosti je bil skoraj ves Benjaminov rod pokončan. David se je s tem grehom omadeževal, in zaradi tega mu je poslal Bog mnogo mnogo nadlog, dasiravno je svoj greh bridko objokoval. Zgodovina pa nam spričuje, da so štiri mogočna kraljestva pred Kristusovim rojstvom, asirsko, perzijansko, macedonsko-grško in rimsko, zaradi nečistosti propadla.

Časne kazni, katere pošilja Bog nečistnikom, pa so le senca v primeri s kaznimi, katere jih čakajo v večnosti, ako se poprej ne spokorijo. „Nikar se ne motite. Ne kurbirji ... ne prešestniki, ne mehkužni, ne nečisti s svojim spolom ... ne bodo posedli božjega kraljestva“ (I Kor. 6, 9. 10.) pravi sv. Pavel. Sv. Janez pa piše: „Nečistniki ... bodo imeli svoj del v gorečem, ognjenem in žveplenem jezeru; kar je druga smrt.“ (Skriv. raz. 21, 8.) V peklu bo vsak, ki se je smrtno pregrešil, hudo kaznovan; kaznovan bo pijanec, kaznovan bo skopuh, kaznovan bo goljuf i. t. d. ali najhujše bo kaznovan nečistnik, ker je skrunil svojo dušo in svoje telo.

Z v r š e t e k.

Ko je stari Tobija menil, da se mu bliža smrt, je poklical svojega sina in mu dal obilo lepih nauk. Mej drugim mu je tudi dejal: „Varuj se, moj sin, vse nečistosti“. (Tob. 4, 13.) Te besede Tobijeve vam kličem tudi jaz, krščanski poslušavci. „Varujte se vse nečistosti“, v mislih, željah, besedah, zlasti pa v dejanju, ker ima ta greh silno strašne posledke za dušo in za telo, za sedanje in za prihodnje življenje. O tem ste se prepričali lahko iz današnjega krščanskega nauka. Bežite pred vsakim grehom, a zlasti bežite še pred nečistostjo. Bežite pred nečistostjo vsi, ki ste še nedolžni, da vam ne vzame najdragocenejšega zaklada, ki ga imate; zapustite nečistost, kateri ste jej bili do sedaj udani, da se tudi pri vas ne bodo pokazali nje žalostni in strašni nasledki. Amen.

98. Krščanski nauk.

„O kako lep je čist rod v svetlobi svoje čednosti; zakaj njegov spomin je večen, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh. Ako je pričujoč, ga posnemajo; kadar pa se očem odtegne, po njem hrepenijo, in kronan vekomaj obhaja zmago, ker je zmagal boj za plačilo neomadeževanih.“ (Modr. 4, 1, 2.) Tako govori sv. Duh o čistih dušah. V skrivnem razodetju beremo, da „nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo.“ (Skriv. raz. 21, 27.) Da bomo čisti ostali in srečno v nebesa prišli, ni dovolj, da se vsega tega ogiblremo, kar prepoveduje šesta božja zapoved, ampak izpolnjevati moramo tudi to, kar zapoveduje.

438. Kaj zapoveduje šesta božja zapoved?

Šesta božja zapoved zapoveduje:

- 1. da moramo biti spodobni in sramežljivi v mislih in pogledih, besedah in dejanjih.**

Navadno razlikujemo trojno čistost, namreč: deviško vdovsko in zakonsko čistost. Deviško čistost ohraniti zapoveduje šesta božja zapoved vsem samskim osebam obojega spola; vdovsko čistost ohraniti morajo vdovci in vdove, ako ne sklenejo nove zakonske zveze; zakonsko čistost ohranijo tisti zakonski ki v zakonskem stanu tako živijo, kakor je volja božja in se vsega zdržijo, kar je Bog prepovedal. Največje cene je deviška čistost, katero primerjajo bogoslovski učeniki zlatu, za njo pride vdovska čistost, katero primerjajo srebru, in za to pride zakonska čistost, katero primerjajo železu...

Vsakdo je dolžen ohraniti tisto čistost, katero zahteva njegov stan; zakaj nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo.“ (Skriv. raz. 21, 26.) Da bo vsakdo ohranil tisto čistost, katero zahteva njegov stan, mora biti spodoben in

sramežljiv v mislih. „Blagor jim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali.“ (Mat. 5, 8.) „Hudobne misli ločijo od Boga“, (Modr. 1, 3.) pravi sv. Duh, in zopet: „Hudobne misli so Gospodu gnusoba.“ (Preg. 15, 26.) Kdor ljubi čistost, ne trpi v svojem srcu nobene nečiste misli, nobene nečiste predstave, nobene nečiste želje; on ne sanjari o ptuji lepoti, ampak, kakor hitro se mu vzbudi kaka nespodobna misel, predstava, želja, se s studom od nje obrne in se trudi se je iznebiti. „Umori sovražnika, dokler je še majhen“, pravi sv. Hijeronim, „in dokler je še slab.“ „V neprevidnem srcu“, pravi sv. Gregorij, „se vname nečistost, kakor ogenj v slami; ako se precej ne pogasi, nastane kmalu neugasljiv plamen.“ „Zavržite hudobno misel“, veli sv. Bernard, „in zapustila vas bo, ali če vas ne zapusti, ne bode vas omadeževala, dokler jo studite. Misel, ako se ne odpodi, povzroči dopadenje; iz dopadenja nastane privoljenje; za privoljenjem sledi dejanje; iz dejanja, ako se ponavlja, nastane navada; iz navade se izcimi nekaka potreba, ki tira dušo v nespokornost in obup.“ Nikdar ne bo čist ostal, kdor se ne varuje nespodobnih mislij in predstav, kdor jih radovoljno goji v svojem srcu. Ker pa človek nekaj misliti mora, pa kaj naj misli? Sveto pismo pravi: „Obračaj svoje misli v Boga.“ (Sir. 9, 23.) Misli na Boga, misli, kako bi bolj in bolj zvesto izvrševal svoje stanovske dolžnosti; misli, kako bi se varoval greha in kako bi si pridobil razne čednosti in dobra dela; misli na minljivost in kratkost vsega posvetnega, misli na prihodnje življenje, kateremu se vsak trenotek približuješ; misli na svojega Vzveličarja, kateremu si toliko dolžan; misli na dobre ljudi, ki ti dajejo lepe vzglede.

Šesta božja zapoved nam zapoveduje, da moramo biti spodobni in sramežljivi v pogledih. Job je rekel: „Zavezo sem naredil s svojimi očmi, da bi celó ne mislil na devico! Zakaj kakšen del bi imel Bog zgoraj v meni, in kakšen delež Vsemogočni z visokosti?“ (Job. 31, 1, 2.) ako bi čistosti srca ne imel? Angelski mladenič, sv. Alojzij, je tako skrbno zatajeval svoje oči, da nobeden človek ni vedel povedati, kakšne barve da so, in dasiravno je bil skozi pol drugo leto vsakdanji spremljevalec cesarice, vendar ni vedel, kakšna je. Kralj David pravi: „V joku svojem sem se utrudil, vsako noč perem svojo posteljo, s svojimi solzami močim svoje ležišče. Moje oko je zmedeno od tuge.“ (Ps. 6, 6, 7.) Zakaj je David cele noči prejkokal? zakaj je bilo njegovo

oko zmedeno od tuge? Ker ni bil poprej dovolj sramežljiv v svojih pogledih. „Svetilo tvojega telesa je tvoje oko. Ako je tedaj tvoje oko čisto, bo vse tvoje telo svetlo, pravi božji Vzveličar. (Mat. 6, 22.)

Šesta božja zapoved nam zapoveduje, da moramo biti spodobni in sramežljivi v besedah. Od vsake nepotrebne besede bomo dajali odgovor sodnji dan. Prevdarimo zaradi tega dobro vsako besedo, predno jo izgovorimo, zlasti pa pazimo na to, da bodo vse naše besede spodobne in sramežljive, da ne bodo drugim v spodtikljej, pazimo pa tudi, kaj in koga poslušamo, da tudi nam ne bodo v pohujšanje besede drugih ljudij.

Spodobni in sramežljivi moramo biti v dejanjih. Čisti človek ne stori na svojem telesu ničesar nespodobnega, pa tudi ne pusti, da bi kdo drugi kaj takega storil na njegovem telesu; njegova hoja, njegovo vedenje je spodobno, naj si bo sam ali vpričo drugih.

Šesta božja zapoved zapoveduje:

2. da moramo rabiti potrebne pripomočke, da si ohranimo čistost.

„Čim dražji je kak zaklad, tim več roparjev ga zalezuje“; pravi sv. Gregorij. Premislimo nekoliko, kako dragocen zaklad je čistost, da si bode vsakdo tim bolj prizadeval ohraniti si jo neomadežano. Sv. pismo pravi: „O kako lep je čist rod v svitlobi svoje čednosti; zakaj njegov spomin je večn, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh.“ (Modr. 4, 1.) Kako resnične so te besede! Tisoč in tisoč let je že minilo, kar je živel egiptovski Jožef, a spomin na njegovo čistost je še ohranjen, ker je rajše prišel v zamero pri svojem gospodu, ker je rajše šel v ječo, kakor da bi oskrnil sv. čistost. Tisočera leta so že pretekla kar sta nagovarjala v greh dva hudobna starca čisto Suzano, a spomin na njeno stanovitno čistost še ni izbrisan, ker je hotela rajše umreti, kakor pa v greh privoliti in prelomiti zakonsko zvestobo. Komu ni znano ime sv. Neže, tega angela v človeški podobi? Komu ni znano ime sv. Katarine, sv. Cecilije, sv. Lucije, sv. Agate, sv. Apolonije, sv. Barbare in sto in sto drugih devic? Kdo bi jih dandanes še imenoval, ako bi ne bile rajše šle v smrt, kakor pa nehale biti device? Ali

ni torej res, da je njihov spomin večen, ker so znane pri Bogu in pri ljudeh? Sv. pismo tudi pravi: „Čistost privede najbližje k Bogu.“ (Modr. 6, 20.) Bog je čisti duh, in kdor ljubi čistost, je Bogu najbolj podoben, pa tudi najljubši. Božji Vzveličar pa je rekel: „Blagor jim, ki so čistega srca; zakaj Boga bodo gledali.“ (Mat. 5, 8.) Kristus ni blagroval onih, ki so imenitnega stanu, ni blagroval bogatih, ni blagroval njih, ki so bistre glave, ki so lepe postave, ampak blagroval je čiste duše. In kako je on imel v časti čiste duše že na tem svetu! Katera je bila vredna biti njegova mati? Marija, prečista Devica! Koga si je izbral za svojega rednika, ki ga je smel pestovati, poljubovati, objemati? Sv. Jožefa, ki je bil sicer nizek reven, malocenjen pri ljudeh, ki pa je bil Bogu drag in ljub, ker je čisto živel! Kdo je bil vreden njemu pot pripravljati in ljudem povedati, da se je približalo kraljestvo božje? Sv. mladenič Janez Krstnik, ki si je ločen od sveta ohranil čistost! Vse apostole je Jezus ljubil, a najbolj je ljubil sv. Janeza evangelista. A zakaj ga je najbolj ljubil? Sv. Hijeronim pravi o njem: „Ta je, katerega je Jezus, čisti prijatelj devic, našel in izvolil kot devico, in kateri je zmiraj do svoje smrti ostal devica.“ Deviški Janez je smel pri zadnji večerji sloneti na Jezusovih deviških prsih, deviškemu Janezu je izročil, kar je imel najdražjega na svetu, svojo deviško mater Marijo. Na zemlji je Jezus deviške duše častil, še bolj pa jih časti v nebesih. Sv. Janez piše tako-le: „Glej! Jagnje je stalo na gori Sijonu in ž njim njih sto štiri in štirideset tisoč, kateri so imeli njegovo ime in ime njegovega Očeta zapisano na svojih čelih... In so peli kakor nekako novo pesem pred sedežem..., in nihče ni mogel peti pesmi razven onih sto štiri in štirideset tisoč, kateri so bili odkupljeni z zemljé. Ti so, kateri se niso ognusili z ženami; device namreč so. Ti hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre.“ (Skriv. raz. 14, 1—4.) Čiste duše torej uživajo v nebesih posebno čast, katere drugi, ki niso ostali device, nimajo.

Kako lepo pišejo cerkveni učenci o deviški čistosti, vam povedati ne morem, ker so napisali nekateri o njej cele bukve, kakor: sv. Atanazij, Ambrozij, Avguštin, Bazilij, Krizostom, Hijeronim in drugi. Povedati vam hočem samo nekatere izreke. Sv. Ignacij, mučenik, piše: „Tiste, ki živé v devištvu, častite kakor mašnike Kristusove.“ „Oni so pravi otroci Jezusa Kristusa“, piše sv. Ambrozij. Sv. Krizostom imenuje device

„angele božje na zemlji“, in sv. Bernard povzdiguje jih še nad angele, ko pravi: „Deviški človek in angel se razločujeta v tem, da je angel čist po svoji naravi, človek po čednosti“. Sveti Avguštín pa kliče devicam: „Veselite se, Bogu zaročene device! Kaka čast in kaka sreča za vas, ker imate za ženina Njega, katerega je najčistejša Kraljica devic zaslužila imeti za svojega Sina. On vas sicer ne časti kot matere, pač pa vas ljubi kot neveste.“ Sv. Cipriján imenuje device „najlepše cvetlice v vrtu svete cerkve, snežnobeke ovčice Kristusove čede“.

Čistost je nekaj vzvišenega, zato pa imajo spoštovanje do nje celó taki ljudje, kateri sami ne živé baš čisto. V paganskem Rimu je moral na čast boginji Vesti zmirom goreti takoimenovani „sveti ogenj“. Ta ogenj so čuvalé in netile vestaljke, duhovnice boginje Veste; morale so biti device. Rimljani so te duhovnice, ki so bile device, imeli v taki časti, da je moral senator, višji rimski uradnik, pred vestaljko vstati in se odkriti. Ako je vestaljka srečala hudodelnika, katerega so v smrt peljali, so ga morali pomilostiti, ako je zanj prosila.

Čistost krasi dušo in telo. Oni, ki čisto živé, si ohranijo dalje časa svojo lepoto in svoje zdravje, si daljšajo življenje, si zaljšajo smrtno uro. „Mirno, kakor bister potoček, teče čistim življenjem, in ko se jim približa zadnja ura, je še lepša, kakor življenje, kakor je večerna zarija lepša od solnca po dnevi.“ (Schmitt, Razl. kat.)

Kdor si hoče ohraniti čistost, mora rabiti k temu potrebne pripomočke.

439. Katere pripomočke moramo rabiti, da si ohranimo čistost?

Da si ohranimo čistost, moramo:

1. ogibati se nevarnostij in priložnostij, ki vodijo v nečistost.

Nevarnosti, ki vodijo v nečistost, imenujemo vse to, kar nas utegne v nečistost zapeljati, kakor so radovedni pogledi, nespodobne podobe in prebiranje nenravnih knjig in spisov, nespodobnost v obleki. Takih nevarnostij se je

treba vsakemu skrbno ogibati, kdor hoče čist ostati, zakaj sveti Duh veli: „Kdor nevarnost ljubi, bo v nji poginil.“ (Sir. 3, 27.) Pa ne le nevarnostij samih, ampak tudi vsega, kar nas pripravi v veliko nevarnost, da grešimo zoper čistost, to je: priložnostij se moramo ogibati. Priložnostij, ki vodijo v nečistost, so zlasti predomače in preprijazno občevanje z osebami drugega spola in slaba tovarišija, nespodobni plesi, pohujšljive igre in predstave, lenoba in nezmernost v jedi in pijači. „Ako se jim (grehom) bližaš, se te bodo lotili“, pravi sveti Duh. (Sir. 21, 2.) Bližati se grehom pomeni poiskati grešno priložnost. Drugokrat pravi sveti Duh: „Ne hodi po nevarnem potu, in se ne boš spotaknil v kamen.“ (Sir. 32, 25.) A zakaj se je treba ogibati grešnih priložnostij? Zato, ker se v takih priložnostih hudo nagnenje poveča in volja še bolj oslabi, tako da je skoraj nemogoče ustavljati se, razven tega pa nas take priložnosti tudi oropajo pomoči božje. „Kdor tedaj méni, da stoji, naj gleda, da ne pade“, opominja sv. Pavel. (I. Kor. 10, 12.) — Da si ohranimo čistost, moramo:

2. moliti za ohranjenje čistosti in kar največkrat mogoče prejemati svete zakramente.

„Ko sem pa zvedel“, pravi modri, „da ne morem drugače zdržljiv biti, kakor če dá Bog, ... sem stopil pred Gospoda in ga prosil, ter sem govoril iz vsega svojega srca.“ (Modr. 8, 21.)

In kaj pravi Kristus? „Čujte in molite, da ne padete v skušnjava; zakaj duh je sicer voljan, meso pa je slabo.“ (Mat. 26, 41.) Ako je treba v vsaki skušnjavi moliti, koliko bolj je šele treba moliti v skušnjavah zoper sv. čistost, o katerih pravi sv. Avguštin: „Med vsemi skušnjavami, ki jih človek ima brez prestanka, niso nobene večje in nevarnejše, kakor boji, ki mu jih je prestati za sv. čistost.“ Ako pa so skušnjave zoper čistost največje in najnevarnejše, kdo se bo zanašal na svojo lastno moč in ne bo iz vsega srca prosil Boga pomoči, da si ohrani čistost? Moli, moli, krščanska mladina, za ohranjenje čistosti. Molite, vi otročiči, da bi vaše nedolžne duše, ki so tako ljube Bogu, ne bile nikoli omađeževane z nikakeršno nečistostjo, molite vi, mladeniči in dekleta, ki imate največje skušnjave, molite sploh vsi. —

Prejemati je tudi treba kar največkrat mogoče svete zakramente. Večkratna spoved utrjuje dušo v milosti in zmanjšuje nagnenje h grehu, zelo pospešuje čistost in rahločutnost vesti. Sv. obhajilo tudi pomnožuje milost božjo in zmanjšuje nam hudo nagnenje ter nam potrjuje ljubezen do Boga; „ono nam vzame“, kakor uči sv. Krizostom, „kar je mesenega in nam dá, kar je duhovnega, ono „je žito izvoljenih in vino, iz katerega poganjajo device.“ (Caharija 9, 17.) Sv. Bernard pa pravi: „Ako kdo med vami ne čuti tako silnega nagnenja do nečistosti, naj se zahvali presvetemu telesu in krvi Jezusovi, katero je prejel.“ Da, nobeden pripomoček ni tako močan obvarovati človeka pred nečistostjo, kakor vredno sv. obhajilo. Zato pa vidimo, da so vsi, ki so hoteli čisto živeti, prav pogosto pristopali k mizi Gospodovi, in zato tudi tolikokrat opominjamo mladeniče in dekleta, da bi pogostokrat vredno zavživali kruh življenja, močnega Boga. — Da si ohranimo čistost, moramo:

3. skušnjavi se koj ustaviti in zaupno klicati Jezusa in Marijo na pomoč.

Že paganski pesnik Ovid je opominjal: „V začetku se ustavlaj; prepozno se pripravi zdravilo, ako se je hudo vsled dolgega odlašanja ukrepilo.“ Hitro se ustavljati je posebno potrebno v skušnjavah zoper čistost. Ako se namreč nečista iskra koj ne pogasi, nastane iz nje ogenj. Kako težko je potem, ko začne že od vseh strani goreti, ogenj pogasiti! Razven tega neti še naš smrtni sovražnik neprenehoma nečisti ogenj vrivaje nam nečiste misli in želje; skušnjava postaja, ako se precej ne ustavljaš, močnejša, ti pa slabejši. Zato opominjajo duhovni učenci, ki so sami poskušali boj greha s čednostjo in ga opazovali pri drugih, kar najbolj nujno, da se naj ustavljamo skušnjavi precej v začetku. „Ustavi se koj v začetku“, veli sv. Ciprijan, „drugače rediš kačo, ki te bo požrla, ko si jo izredil“. „Hočeš“, pravi sveti Hijeronim, „hočeš kaki kači zabraniti luknjo, moraš zadrževati njeno glavo; zakaj če z glavo prerije, sledi drugo truplo kar samo od sebe“; tako moraš tudi, da boš zabranil nečistemu skušnjavcu vhod v srce, v začetku ustavljati se njegovim skušnjavam“. Koj se je treba ustaviti, pa tudi resno, odločno in stanovitno, zakaj z nečistim ognjem se ni igrati. Da pa lažje premagamo skušnjava, kličimo na pomoč pred

vsem Jezusa. „O Bog, glej na mojo pomoč; Gospod, hiti mi pomagat!“ (Ps. 69, 2.) Ko so bili apostoli v nevarnosti se potopiti, so klicali: „Gospod! otmi nas, poginjamo.“ (Mat. 8, 25) In Gospod je pomagal. Se ti vzbujajo nečiste skušnjave, kliči tudi ti: Gospod, Jezus, otmi me, poginjam, in gotovo bo pomagal. Kliči na pomoč Marijo. „O vi vsi“, pravi sv. Krizostom, „ki hočete čisto živeti, pribežite k Mariji, Materi Gospodovi.“ Marija, Mati božja, more pomagati, Marija, naša mati, tudi hoče pomagati, zlasti če jo prosimo pomoči za ohranjenje one čednosti, katero je sama nad vse cenila in ljubila. Dà, Marija, najčistejša Devica, bo obrnila, ako jo bode te zaupno prosili svoje milostljive oči na vas, vzela vas pod svoje mogočno varstvo, in vam izprosila pri svojem Sinu milost, da premagate vse nečiste skušnjave in živite zdržno na veselje Bogu, njegovim angelom in vsem bogoljubnim dušam. — Da si ohranimo čistost, moramo:

4. misliti, da Bog vse vidi, in da vsak trenotek lahko umrjemo.

Misel na vsevidnega in vsevednega Boga je sploh priprava odvrčati človeka od vsakega greha, posebej še od nečistosti. Kdor v vsaki skušnjavi misli na Boga, ne bode za kar si bodi privolil v greh. Tako je ravnal egiptovski Jožef. Ko ga je Putifarjeva žena nagovarjala v greh, spomnil se je vsevednega Boga in rekel: „Kako bi mogel storiti to hudobijo in grešiti zoper svojega Boga?“ (I. Mojz. 39, 9.) Dan na dan ga je tako napeljevala ženska, toda on je ostal stanovit in se ni hotel kar nič pregrešiti; ostal je pošten, zvest in nedolžen mladenič; in si je rajše nakopal jezo Putifarjeve žene, njenega moža, da celó ječo, kakor da bi privolil v greh. To je storila misel na vsevednega Boga. Tudi čista Suzana je mislila na vsevednega Boga. Ko sta jo dva hudobna starca nagovarjala v ostudno dejanje, in ji pretila, da jo drugače zatožita, češ, da sta jo videla grešiti z nekim mladeničem, je rekla: „Bolje mi je brez dejanja vama pasti v roke, kakor pa grešiti pred obličjem Gospodovim.“ (Dan. 13, 23.) Misel na vsevidnega Boga more celó grešnike, ki so globoko pokopani v nečistost, odvrniti od tega greha. Taida, očitna grešnica, je živela v prvih časih krščanstva. Pafnucij, puščavnik, ki je o njej slišal, sklene jo poboljšati. Kot ptujec preoblečen prišel je v njeno hišo. Takoj ga je

začela nagovarjati v greh. On pa je rekel, da bi že privolil, ako bi ga peljala v tako sobo, kamor bi ne videlo nobeno oko. Taida odpre neko sobo in pravi, da bo tam vse skrito ostalo. Pafnucij pa mèni, da bi vender le kdo utegnil notri pogledati. Taida ga pelje v drugo, potem v tretjo sobo, ki je bila vsaka bolj skrita, ali Pafnucij je imel še zmirom poprejšnje pomisleke. Slednjič ga je peljala v najbolj skrito sobo in je rekla: „Prisegam ti, da sem ne seže nobeno oko, da tukaj lahko storiva, kar se nama zljubi.“ Puščavnik pa jo pogleda, kakor bi jo hotel z očmi prebosti in zakliče: „Kako, nesrečnica! ali misliš, da Bog sem ne vidi, in se hočeš predrzniti grešiti pred njegovim obličjem?“ Kakor strela zade-nejo te besede nečistnico; ona pade puščavniku k nogam ter obljubi pokoro in poboljšanje. Postala je velika spokornica in svetnica. Misel na vsevednega Boga jo je predručila. — Kakor misel na vsevednost božjo, tako odvrča človeka od nečistosti tudi misel, da vsak trenotek lahko umrje. „V vseh svojih delih se spominjaj svojih poslednjih rečij, in vekomaj ne boš grešil.“ (Sir. 7, 40.) Krščanski mladenič in krščanska mladenka! Če te napadajo skušnjave zoper čistost, misli si: Vsak trenotek lahko umrjem; in če umrjem v tem grdem grehu, se vekomaj pogubim. Ali si bom za kratko veselje, katero mi ponuja greh, nakopal večno trpljenje? — Ali bi ne bila to največja nespamet? Ne, nočem nesrečno umreti, zato pa tudi ne privolim v greh.

Zvršetek.

„Blagor jim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali.“ (Mat. 5, 8.) „O kako lep je čist rod v svetlobi (svoje čednosti); zakaj njegov spomin je večni, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh.“ (Modr. 4, 1.) Te besede sv. pisma si dobro zapomnite, pa tudi te: „Nič nečistega ne pojde v nedobro zapomnite, pa tudi te: „Nič nečistega ne pojde v nedobro kraljestvo.“ (Skriv. raz. 21, 27.) Pač so boji s skušnjavami zoper sv. čistost mnogobrojni in hudi, a prelepa je tudi zmaga, prelepo je plačilo, ki čaka zdržne duše v nebesih. Krščanski mladeniči in dekleta, pa tudi vsi drugi, katerega koli stanu ste, ohranite, čuvajte svojo stanovsko čistost. „Drži, kar imaš, da ti nihče krone ne vzame.“ (Skriv. raz. 3, 11.) Da si ohranite čistost, rabite tiste pripomočke, katere sem vam danes naštel. Kdor pa je izgubil čistost, naj gleda,

da vsaj v prihodnje ne bo več grešil zoper njo, naj gleda, ko ne more priti v nebesa v belem oblačilu nedolžnosti, da pride tja vsaj v višnjevem oblačilu pokore. Amen.

99. Krščanski nauk.

S peto božjo zapovedjo je zavaroval Bog naše in našega bližnjega dušno in telesno življenje, s šesto zapovedjo je zavaroval čistost duše in telesa. Bog pa je zavaroval s posebno zapovedjo tudi lastnino bližnjega in sicer s sedmo zapovedjo.

Sedma božja zapoved.

440. Kako se glasi sedma božja zapoved?

Sedma božja zapoved se glasi: „Ne kradi!“

Sv. Janez Krizostom méni, in vsakdanja izkušnja nam to potrjuje, da ljudje zelo velikokrat in zelo hudo greše zoper sedmo božjo zapoved, in sicer zato, ker so mnogi zelo lakomni in nevoščljivi, kakor tudi zato, ker imajo toliko priložnostij. Taki pač ne pomislijo, da so vrata v nebeško kraljestvo zelo tesna, in da tisti ne bo mogel iti skozi, kdor pride pred nje s tujim blagom obložen, taki ne pomislijo, da s svojim ravnanjem mnogo bolj škodujejo svoji večni sreči kakor časni sreči svojega bližnjega. Ker se v današnjih časih bolj in bolj razširjajo nauki, ki so sedmi božji zapovedi naravnost nasprotni, je potrebno, da dobro spoznate, kaj prepoveduje in zapoveduje ta zapoved božja.

441. Kaj prepoveduje sedma božja zapoved?

Sedma božja zapoved prepoveduje, bližnjemu po krivici škodovati na njegovi lastnini.

Iz tega odgovora spoznamo, da beseda „krasti“ v sedmi božji zapovedi ne pomeni samo skrivaj in po krivici evzei tuje blago, ampak pomeni sploh vsako poškodovanj tujei

lastnine, naj se zgodi poškodovanje na ta ali na oni način. Lastnina je vse to, kar je komu za življenje potrebno, in sploh vse, kar kdo po pravici ima, ker si je isto pridobil na pošten način, na primer s pridnim delom in varčnostjo, s tem, da je kaj podedoval, da se mu je podarilo itd.

Novotarji, ki so vero v Boga zavrgli in takih je današnji prav mnogo — trdijo, da je „osebna lastnina tatvina“. Ta nauk je napačen, zakaj on nasprotuje naravnost naukom sv. vere. Sv. vera nas uči, da ima človek pravico, da, celó dolžnost pridobivati si osebno lastnino. Zakaj? Vsakdo potrebuje, da si ohrani življenje, živeža, stanovanja, obleke, in kar je še drugih rečij. Ker vsakdo to potrebuje za življenje, ima tudi vsakdo pravico pridobivati si in imeti osebno lastnino. Ako bi te pravice ne imel, prišel bi v skrajno potrebo, ko bi na primer zbolel ali ako bi ga zadela kaka nesreča. Razven tega treba je človeku tudi skrbeti za svojce, kar bi tudi ne bilo mogoče, ako bi ne imel pravice pridobivati si in imeti osebno lastnino. Ljudje si morajo s trudom in delom v potu svojega obraza služiti svoj kruh, ker je Bog preklel zemljo, da ne rodi več tako rada, kakor pred grehom. Pridneješe ko torej kdo dela, bolj, ko je varčen, tem več si tudi pridobi. Do tega, kar si kdo s pridnim delom pridobi, ima gotovo osebno pravico, to je gotovo njegova lastnina. Njegova lastnina je tudi to, kar je podedoval ali kar se mu je podarilo, zakaj če si tudi ni on sam tega pridobil s svojim delom, pridobili pa so si drugi in je potlej njemu izročili v last. Osebna lastnina je tudi zaraditega potrebna, ker človek to, kar je njegovega, lepše in boljše oskrbuje, kakor pa to, kar ima skupno z drugimi. Ako bi imeli vse skupno, kakor hočejo novotarji, bi pač mnogi delo prepustili drugim, sami pa bi pasli lenobo ali pa bi si izbirali taka dela, ki so jim ravno po godu. Osebna lastnina je potrebna tudi zaraditega, ker bi drugače med ljudmi ne bilo nobenega reda, pa tudi nobene edinosti, ampak neprestani prepiri in razprtije.

Ker je Bog sam zavaroval osebno lastnino s sedmo in deseto zapovedjo, je s tem pokazal, da je osebna lastnina po njegovej volji. Tudi sv. evangelij pripoznava lastninsko pravico (Mark. 9, 24.) in sv. cerkev jo je vsikdar branila ter zavrgla nauke novotarjev kot napačne in sveti veri nasprotne.

Ker ima vsakdo naravno pravico do tega, kar je njegova lastnina, zato prepoveduje sedma božja zapoved bližnjemu po krivici škodovati na njegovi lastnini. Bližnjemu se po krivici škoduje na njegovi lastnini na razne načine.

442. S čim se bližnjemu po krivici škoduje na njegovi lastnini?

Bližnjemu se po krivici škoduje na njegovi lastnini:

1. s tatvino in ropom;
2. z odrtijo in goljufijo;
3. s krivičnim pridržavanjem tujega blaga;
4. s prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine.

Poglejmo si posamezne grehe zoper sedmo božjo zapoved v nastopnih vprašanjih in odgovorih, da se bomo vedeli tem skrbneje varovati teh grehov.

443. Kdo greši s tatvino?

S tatvino greši, kdor skrivaj in po krivici vzame tuje blago.

Iz tega odgovora spoznamo, da se pregreši s tatvino le tisti, ki vzame tuje blago, ne pa tisti, ki vzame svoje. Ko bi na primer tebi izginilo kako orodje, prihodnjič pa je najdeš pod sosedovim kozolcem, bi je smel vzeti, ako si popolnoma prepričan, da je res tvoje. — Da moremo govoriti o tatvini, je tudi treba, da se tuje blago vzame skrivaj, brez vednosti lastnikove. Kaj pa, če se kdo na skrivnem odškoduje za kako reč, ki je njegova? Ali je to tudi tatvina? Skrivno odškodovanje ni tatvina, a je dovoljeno samo takrat, ako je popolnoma gotovo, da je reč, ki se vzame, onega, ki jo vzame, ali če se vzame kaj drugega namestu tiste reči, da tisto ni več vredno, kakor reč sama; ako ni nevarnosti, da bi kakega nedolžnega imeli za tatú, in ako kdo po pravem

potu nikakor ne more nazaj dobiti svoje lastnine. Ako bi torej tebi bil kdo dolžan deset kron, pa jih nikakor ne moreš nazaj dobiti, kakor s tem, da jih vzameš skrivaj, ali pa kaj drugega, kar je prav toliko vredno, bi to bilo skrivno odškodovanje. Včasih mislijo posli, da so preslabo plačani za svoje delo, in potem se hočejo odškodovati s tem, da gospodarju skrivaj kaj vzamejo. To pa je tatvina, zakaj gospodar jim je dolžen dati le toliko, za kolikor so se ž njim pogodili. — S tatvino se slednjič greši le tedaj, ako se vzame tuje blago po krivici, to je proti pametni volji lastnikov. Ne bila bi tatvina, ako bi kdo komu drugemu skrivaj vzel samokres, s katerim se misli usmrtiti; ali kako pohujšljivo knjigo, zakaj po pameti ne more lastnik biti proti temu. S tatvino ne greše žene, ki svojim možem skrivaj vzamejo denar, katerega bi zapili ali zaigrali, ter ga porabijo pri gospodarstvu. Tudi tedaj, če so možje skopi, pa si žene skrivaj pridobijo toliko denarja, kolikor ga je za hiševanje neobhodno potrebno, ne greše zoper sedmo božjo zapoved. Ako bi kdo bil v skrajni sili ali smrtni nevarnosti, pa si ne more drugače rešiti življenja, kakor da vzame skrivaj tuje blago, ne greši s tatvino, ako ima le namen, da bo isto vrnil, kadar bo skrajna sila nehala in bo kaj imel. V skrajni sili se namreč ne more misliti, da bi lastnik, ako ima le še količkaj usmiljenega srca, po pameti kaj imel proti temu. Isto velja, ako je v skrajni sili bližnjik. Ako pa je sila, potreba sicer velika, ne pa skrajna, se tuje blago skrivaj vzeti ne sme.

S tatvino grešijo tisti, ki brez potrebe beračijo in tako pravim revežem jemljejo kruh. Sem spadajo taki berači, ki še sami imajo toliko, da bi se mogli preživeti, in taki, ki so še dovolj mladi in krepki, da bi si kaj prislužili in se preživeli, pa so za to preleni.

Da je tatvina greh, pravi človeku že zdrava pamet, še bolj pa nas prepriča tega sv. pismo. Sv. Pavel uči: „Nikar se ne motite ... Tatovi ... ne bodo posedli kraljestva božjega.“ (I. Kor. 6, 9. 10.) Tatvina je smrtni greh, ako je ukradena reč precejšnje vrednosti. Precejšnje vrednosti se po nauku bogoslovskih učnikov imenuje to, kar znaša toliko, da bi mogel od istega človek preživeti se eden dan. Ako kdo beraču kaj vzame, recimo nekoliko vinarjev, s katerimi bi se mogel preživeti eden dan, stori že smrtni greh. Ako bi kaj ukradel kakemu bolj premožnemu, bi bila tatvina

smrtni greh tedaj, če bi znašala ukradena reč toliko, kolikor dotičnik poprečno porabi zase vsak dan. Ako kdo ukrade kako reč neznatne vrednosti, stori mali greh. Ako bi se jih pa več skupaj pogovorilo in bi ukradli kaj velikega, stori vsak izmed njih smrtni greh, četudi je delež, ki ga eden dobi, le neznaten, in sicer stori vsakdo velik greh zaradi tega, ker je pripomogel, da se je bližnjiku storila velika škoda.

Ker je tatvina greh, varujte se zlasti velikih tatvin, pa tudi malih, zakaj z malim se začne, z velikim se neha. Posebno še opominjam otroke, naj ne zmikajo svojim starišem; sv. pismo namreč pravi: „Kdor očetu ali materi kaj zmakne in pravi, da to ni greh, je ubijavčev tovariš.“ (Preg. 28, 24.) Varujte se tatvin tudi zaradi tega, ker tat ukrade samemu sebi dobro ime in si drugače škoduje na časnem imetju in časnej sreči.

444. *Kdo greši s ropom?*

Z ropom greši, kdor s silo in po krivici vzame tuje blago.

Tatvina in rop sta si podobna v tem, da se pri obeh po krivici vzame tuje blago, razločujeta pa se v tem, kako se vzame. Tat se polasti tujega blaga skrivaj, on pazi, da bi ga kdo ne zasačil, in če sluti kako nevarnost, odnese peté, če more; ropar pa se polasti tujega blaga pred lastnikovimi očmi in s silo. Roparji so bili tisti ljudje, ki so napadli človeka potujočega iz Jeruzalema v Jeriho, mu pobrali njegovo imetje, ga hudo ranili ter ga pustili na pol mrtvega. (Luk. 10, 30) Roparji so tisti, ki ob samotnih cestah in na samotnih krajih prežijo na popotnike, da bi jim s silo pograbili njihovo premoženje, in tisti, ki priderejo včasi v hiše ter poberejo ljudem, kar imajo. Rop je hujša pregreha kakor tatvina, zakaj ropar ne poškoduje le tujega blaga, ampak mnogokrat škoduje lastniku tudi na telesu, bodisi da ga hudo rani in mu s tem okrajša življenje ali pa ga celó umori. Dà, če mu tudi nič hudega ne stori, že sam strah utegne lastniku zeló škodovati. Ropar torej greši zoper peto in sedmo božjo zapoved. Kakor o tatovih, tako pravi sv. Pavel še z večjim pravom o roparjih: „Roparji ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 10.)

445. Kdo greši z odrtijo?

Z odrtijo greši:

1. kdor pri posojilih zahteva krivične obresti.

Obresti imenujemo to, kar se plača za posojilo kake reči, zlasti za posojene denarje. Sveto pismo pravi: „Svojih denarjev mu (bratu) ne dajaj na obresti.“ (III. Mojz. 25, 37.) Psalmist govori: „Gospod, kdo bo prebival v tvojem šotoru ali kdo bo počival na tvoji sveti gori?... Kdor ne dá svojega denarja na obresti in ne sprejema daril zoper nedolžnega.“ (Ps. 14, 1. 5.) Kristus pa pravi: „Dobro storite in posodite, dasi nič od tega ne upate.“ (Luk. 6, 35.) Kakor sprevidite iz teh izrekov sv. pisma, bi se pri posojilih pravzaprav nič ne smelo zahtevati, vendar ker posojilcu iz posojila utegne prirasti kaka škoda, ali ker mu izgine kak dobiček, ali ker je posojeni denar v nevarnosti, ali ker se posojilo ne vrne ob določenem času, smejo se pri posojilih zahtevati pravične obresti, pri nas 4—6 goldinarjev na leto od sto, kar pa je več, so previsoke, so krivične obresti, in kdor take obresti zahteva, je oderuh, se pregreši zoper sedmo božjo zapoved. Gospod naravnost pravi: „Ako komu izmed mojega ljudstva posodiš denarjev, kakemu ubogemu, ki pri tebi prebiva, ne goni ga kakor terjavec in ne teri ga z obrestmi.“ (II. Mojz. 22, 25.)

Z odrtijo greši:

2. kdor nepošteno in z umetnimi pripomočki podražuje živila ali blago nad njihovo pravo vrednost.

Živila imenujemo vse to, kar nam je potrebno, da si ohranimo življenje. Živila in drugo blago podraževal bi nepošteno nad njihovo pravo vrednost, kdor bi z lažjo in zvižajo preprečil, da bi se živila in blago ne uvažalo iz drugih krajev iz tega namena, da bi sam mogel dražje prodajati, ali bi doma iz istega namena raztrosil laž, da je bila drugod slaba letina i. t. d. Z umetnimi pripomočki bi se podraževala živila in blago, ako bi kdo sam ali z drugimi pokupil žito in druga živila kakega kraja, da bi potem mogel zvišati ceno,

ali ko bi se jih več skupaj pogovorilo, da bodo vsi prodajali nad najvišjo ceno. Taka odrtija je tem večji greh, ker so po njej prizadeti večidel reveži. O takih odrtnikih govori prerok Amos: „Poslušajte to, ki tarčete uboge in derete potrebne po deželi: Prisegel je Gospod: ... Nikdar ne bom pozabil vseh njih del.“ (Am. 8, 4. 7.) Odrtija je tudi, če kdo svoje blago brezmejno hvali, da bi je lažje prodal nad njegovo pravo vrednost, ker s tem druge oškoduje, samega sebe pa bogatí.

Z odrtijo greši:

3. kdor zlorablja stisko bližnjega sebi v krivično korist ali dobiček.

Neusmiljen in trdosrčen je, kdor bližnjemu v stiski ne prihití na pomoč, kakor bi mogel in moral, a še mnogo bolj neusmiljen in trdosrčen je, kdor zlorablja celó stisko bližnjega sebi v krivično korist ali dobiček. Tak oderuh bi bil oni, ki bi ne hotel bližnjemu v stiski pomagati, da bi mogel potem na dražbi dobiti njegovo lastnino po prav nizki ceni, ali ko bi bil kdo vsled revščine prisiljen prodati kako reč, on pa jo kupi zeló pod ceno, ker vé, da prodajavec drugje ne more dobiti potrebnega denarja; tak oderuh bi bil, kdor bi komu, ki ne pozna prave cene kake na prodaj ponujane reči, plačal mnogo manj zanjo, kakor vé, da je vredna. Oderuhi so tudi tisti bogati delodajavci, ki zlorabijo stisko svojih delavcev, in jim komaj toliko plačajo, da s silo preživé sebe in svoje, čeprav jim delavci prislužijo v potu svojega obraza tisoče in tisoče.

Odrtija je grda že po svojem imenu, še grša je po svojem bistvu. Sv. očetje silno strogo obsojajo to pregreho. Sv. Bazilij pravi: „Tvoja dolžnost, odrtnik, bi bila hladiti, lajšati, zmanjševati revo stiskanega človeka. Ti pa mu jo še množiš, ker si od ubožnega človeka pridobivaš dobiček, kakor če bi zdravnik, ki je šel k bolnikom, namestu da bi jim vrnil zdravje, jim vzel še ostale moči.“ „Zato imaš denar, odrtnik“, pravi sv. Krizostom, „da bi revščini odpomogel, ne pa, da bi po revščini obogatel.“ „Vsak dan, vsako uro, vsak trenotek, glodajo obresti odrtnikove reveževo imetje“, piše sv. Bernardin. „In še bolj čudno je, da ima vse odrtnikovo blago takorekoč zobe. Njegov denar ima zobe, njegovo žito, katero naj bi vender ljudje jedli, ima zobe, in vse njegovo

blago ima zobe, s katerimi požrè hiše, obleko, denar, setev, polja in vse imetje revežev.“ Krščanski poslušavci! studite to pregreho, ki izvira iz lakomnosti, nad vse, in pazite skrbno, da ne pridete odrtnikom v roke, svarite pa tudi druge pred takimi ljudmi, in pomagajte rajši sami, ako vam je mogoče, da vaš bližnjik ne bode trpel škode.

Bližnjemu se po krivici škoduje na njegovi lastnini z goljufijo.

446. *Kdo greši s goljufijo?*

**Z goljufijo greši, kdor s prevaro ali zvi-
jačo škoduje bližnjemu na njegovi lastnini.**

Tat se polasti tuje lastnine skrivaj, ropar se je polasti s silo, goljuf pa s tem, da zlorabi nevednost in neizkušenost drugih v to, da njim na kvar sam sebi opomore. To pa stori s prevaro, to se pravi s tem, da preslepi, premoti bližnjega tako, da ima za resnično, kar je samo navidezno, in pa z zvijačo, to se pravi s tem, da zna spretno in skrito uporabiti za svoje krivične namene nevednost svojega bližnjega, tako da se mu kaže prav poštenega. Z goljufijo se današnji neštevilnokrat greši, tako da ni mogoče naštetih vseh goljufij, vendar najbolj navadne vam je treba povedati.

Z goljufijo škoduje bližnjemu na njegovi lastnini,

na primer:

1. kdor ga prevari s ponarejenim denarjem, s krivo mero in vago.

Ponarejeni denar je brez vrednosti, in kdor tak denar izdaje za pravega, prevari ž njim bližnjega. Ako bi kdo ponarejeni denar prejel za pravega, ga ne sme, ako je prevaro spoznal, izdati zopet za pravega, zakaj to, da je bil sam prevarjen, mu ne daje pravice, prevariti tudi druge.

S krivo mero in vago prevari bližnjega, kdor takrat, kadar kupuje od drugih, rabi večjo mero in večje uteže za manjše; kadar pa prodaja drugim, rabi manjšo mero ali manjše uteže, kakor bi bilo treba. „Ne delajte nič krivičnega pri vatlu in tehtnici in meri. Tehtnica naj bo pravična, uteži

pošteni, mernik pravičen in šestak primeren“, govoril je Gospod po Mojzesu. (III. Mojz. 19. 35. 36.) Drugokrat je rekel: „Ne imej v svoji mavhi dvojna tehtnika, večjega in manjšega, tudi naj ga ne bo v tvoji hiši večjega in manjšega mernika.“ (V. Mojz. 25, 13 14.) V bukvah pregovorov pravi sv. Duh: „Dvojna tehtnica in dvojna mera, oboje je gnusoba pred Bogom.“ (Preg. 20, 10.)

Z goljufijo greši:

2. kdor ponareja blago in živila ali zamolčuje bistvene napake kakega blaga.

V sedanjih časih znajo ljudje ponarejati raznovrstne reči, kakor zlato, srebro, drage kamne i. t. d. Tudi živila se ponarejajo ali pa se jim primeša kaka druga dostikrat podobna, pa cenejša reč. Kdor ponarejeno blago prodaja kot pristno in ravno tako drago kot pravo, goljufa; goljufa tudi tisti, ki staro, preležano blago prodaja kot novo in dobro. Kdor proda kako blago, ki ima kako bistveno napako, to je tako, vsled katere je blago precej manj vredno, pa take napake zamolčuje, tudi goljufa. Če ima blago samo kako majhno napako, se mu mora cena primerno znižati. Tudi dobro blago se ne sme predrago prodajati.

Z goljufijo greši:

3. kdor zahteva večje plačilo, kakor zasluži storjeno delo.

Večje plačilo, kakor zasluži storjeno delo, zahtevajo dostikrat razni rokodelci, zlasti, ako so kaj naredili takim ljudem, ki ne vedó storjenega dela prav ceniti. Delavec je vreden svojega plačila, toda prevelikega plačila ne sme zahtevati, drugače je goljuf, četudi je morebiti sam ubožen, njegov plačnik pa premožen.

Z goljufijo greši:

4. kdor si pridobi tuje blago s tem, da ponaredi listine, da pred sodiščem izpové neresnico ali pa podkupi priče.

Listine bi ponaredil, kdor bi na primer ponaredil kako pobotnico, da bi mu ne bilo treba plačati kakega dolga,

kdor bi ponaredil kako dolžno pismo, kako pogodbo, ali bi v pogodbo pozneje kaj pripisal, kar ne spada v njo, na kvar svojemu bližnjemu, sebi pa v korist i. t. d. Tudi tisti, ki sebi ali komu drugemu kaj pridobi s tem, da pred sodiščem ali kje drugje izpové kot resnico, o čemur vé, da ni res, goljufa. Kdor podkupi priče, da bi njemu na korist krivo pričale, ali sodnike, da bi ne sodili, kakor zahteva pravo in pravica, je tudi goljuf.

Z goljufijo greši, kdor prestavlja mejnike, in sicer je taka goljufija velika zlasti zato, ker lastnik morebiti za vselej izgubi svojo lastnino. Ta pregreha se Gospodu posebno studi, zato tudi pravi: „Ne jemlji in ne premikaj mejnikov svojega bližnjika, ki so jih postavili pradedi v tvojem posestvu.“ (V. Mojz. 19, 14.)

Z goljufijo greši, kdor kako slabo poslopje sam zažgè ali je zažgati naroči, da bi prejel zavarovalnino in si postavil lepše poslopje, dalje tisti, ki se pravda pred sodnijo za kako krivično reč.

So tudi še druge goljufije, s katerimi ljudje obtežujejo svojo vest, a vseh naštetih ni mogoče.

447. Kaj je treba pomniti o malih tatvinah in goljufijah?

O malih tatvinah in goljufijah je treba pomniti, da se tudi ž njimi lahko smrtno greši, in sicer:

- 1. takoj, kakor hitro kdo začne po malem krasti ali goljufati z namenom, da bi si polagoma prisvojil znatno svoto.**

Dasiravno so male tatvine in goljufije mali ali odpustljivi grehi, se vendar tisti, ki ima namen, da bi si z malimi tatvinami in goljufijami pridobil znatno ali precejšnjo svoto, smrtno pregreši takoj, kakor hitro začne iz tega namena po malem krasti ali goljufati; in smrtno bi se pregrešil vselej, kolikorkrat pri svojih malih tatvinah in goljufijah ponovi svoj hudobni namen. Ako bi, postavim, kak krčmar vlil v vsak polovnjak med vino nekoliko litrov vode, ali svojim gostom nekoliko več računil, kakor se sme, ker si misli s

takimi goljufigjami toliko pridobiti, da bo plačal svoje posle, ali ko bi kak trgovec pri meri in vagi kaj malega goljufal, ker je preračunil, da si s takimi malimi goljufigjami pridobi na leto precejšnje premoženje, storil bi pri vsaki taki goljufigji smrtni greh, ker ima pri vsaki hudoben namen.

Z malimi tatvinami in goljufigjami se smrtno greši:

2. tedaj, kadar si je kdo z malimi tatvinami ali goljufigjami pridobil znatno svoto, čeprav v začetku ni imel tega namena.

Kdor po malem krade ali goljufa, pa nima zraven namena: S takimi malimi tatvinami in goljufigjami si hočem pridobiti znatno svoto, stori vsakokrat mali greh, kolikorkrat kaj malega ukrade ali goljufa. A tedaj, kadar si je s takimi malimi tatvinami in goljufigjami pridobil precejšnjo svoto, nastopi smrtni greh, se smrtno pregreši. Mislite si natakario, ki si vsaki dan od tega, kar je skupila, pridrži deset krajcarjev. Te tatvine so mali grehi, ako nima namena pridobiti si ž njimi znatno svoto. A tedaj, ko si je s temi malimi tatvinami pridobila znatno svoto, stori smrtni greh. Ako kdo opazi, da si je z malimi tatvinami pridobil precejšnjo svoto, pa še le dalje krade, stori z vsako malo tatvino smrten greh, ker z vsako tako tatvino pomnožuje svoto, ki zadostuje za smrtni greh. To si naj zlasti zapomnijo posli, ki po malem zmikajo svojim gospodarjem, da bi se ne opazilo, pa tudi vsi drugi, ki po malem kradejo ali goljufajo. — Le tedaj, če med posameznimi malimi tatvinami in goljufigjami poteče daljši čas, ne narastejo do smrtnega greha.

Z v r š e t e k.

Grehov zoper sedmo božjo zapoved se stori brez števila veliko, a veliko je tudi takih ljudij, ki svoje krivde niti sprevideti nočejo, marveč jo še zagovarjajo. Bogatin, ki stiska reveža, pravi: „Saj ga ne silim, da si izposoja pri meni“; ali potreba ga sili. Revež pravi, ako bogatinu kaj vzame: „On ima še dovolj; ne delam mu škode.“ Ako bi vsi tako govorili in delali, bi kmalu nič ne imel. Dragi kristijani! krasti, ropati, druge odirati in goljufati in kar je še več

grehov zoper sedmo božjo zapoved, je vsigdar greh, če tudi krivičniki sami tega nočejo priznati. „Ali ne veste“, vprašuje sv. Pavel, „da krivičniki ne bodo posedli božjega kraljestva?“ (I. Kor. 6, 9.) Varujte se zato skrbno vsake krivice, ter vzemite si k srcu besede sv. Pavla, ki pravi: „To namreč je volja božja, vaše posvečenje . . . da kdo predaleč ne stopa in svojega brata v nobeni reči ne goljufa, ker Gospod je maščevavec vsega tega.“ (I. Tes. 4, 3—6.) Amen.

100. Krščanski nauk.

Sedma božja zapoved prepoveduje bližnjemu po krivici škodovati na njegovi lastnini. Bližnjemu se po krivici škoduje na njegovi lastnini s tatvino in ropom, z odrtijo in goljufigo, s krivičnim pridržavanjem tujega blaga, s prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine. V zadnjem krščanskem nauku smo spoznali, kdo greši s tatvino in ropom, z odrtijo in goljufigo, danes pa si hočemo še pogledati, kdo greši s krivičnim pridržavanjem tujega blaga, kdo s prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine, kakor tudi, kdo postane sokriv grehov proti tuji lastnini.

448. Kdo greši s krivičnim pridržavanjem tujega blaga?

S krivičnim pridržavanjem tujega blaga greši na primer:

1. kdor ne vrne najdenih, posojenih ali v hrambo mu izročenih rečij.

Človek si pridobi lahko tuje blago vedoma ali nevedoma. Nevedoma si pridobi tuje blago, ako je kupi ali prejme v dar od krivičnega lastnika, ali je podeduje po njem. Dokler ne vé, da je blago tuje, je njegov pravičen posestnik, kakor hitro pa zvé, da je tuje, pa si je vendar še pridržaj, je krivičen posestnik. Vedoma si človek pridobi tuje blago ali po krivici, na primer s tatvino, ropom, odrtijo, goljufigo,

ali pa po pravici, ako je na primer najde, si je izposodi ali se mu v hrambo izroči.

Kdor je našel kako tujo reč, in naj si bo karkoli, jo mora vrniti tistemu, ki jo je izgubil, zakaj s tem, da jo je izgubil, ni nehal biti njen pravi lastnik. Ako se lastnik izgubljene reči tudi po skrbnem poizvedovanju ne more nikakor najti, sme si najdnik prilastiti najdeno reč, kakor uči sveti Alfonz Liguori in drugi bogoslovci, ker je zmatrati kot pustolina. Ako pa bi se pozneje nepričakovano našel pravi lastnik, se mora vrniti, ako se še ni porabila. Se je pa porabila, bi se moralo zanj le tedaj kaj vrniti, ako bi bil najdnik kaj obogatel po njej, ali zaradi nje štedil lastno premoženje.

Reči, ki so se komu posodile, da jih rabi za določeni čas, se ne smejo rabiti dalje časa, ampak se vrniti ob določenem času. Kdor bi tega ne storil, bi kršil lastninsko pravico, ker bi pridrževal tujo reč.

Tudi reči, ki so se komu izročile v hrambo ali oskrbovanje, se morajo vrniti, kadar lastnik to zahteva. Kdor bi jih o pravem času ne vrnil ali jih celó utajil, bi pridrževal tuje blago in zlorabil zaupanje, ki se je stavilo v njega. „Kdor se pregreši“, naročil je Gospod po Mojzesu Izraelcem, „in z zaničevanjem Gospoda svojemu bližnjemu utaji shranjeno, kar je bilo njegovi zvestobi zaupanega ... ali izgubljeno reč najde in po krivi prisegi še zraven utaji, ... naj povrne vse popolnoma, karkoli je hotel po goljufiji obdržati.“ (III. Mojz. 6, 2 – 5.)

S krivičnim pridrževanjem tujega blaga greši:

2. kdor ne plača o pravem času, kar je plačati dolžan.

Sv. Pavel pravi: „Nikomur ne bodite nič dolžni, razven tega, da se ljubite med seboj.“ (Rimlj. 13, 8.) A včasih pri-mora človeka resnična potreba in sila, da dela dolgove. Kdor dela dolgove upaje, da jih bo mogel plačati ob določenem času, pozneje pa vsled nesreče, ki je ni sam zakrivil, ne more plačati, nima greha, ker ne pridržuje po krivici tujega blaga. Ako si znova pridobi kako premoženje, mora pozneje plačati dolgove. Ako pa si ne more nič več pridobiti, mora imeti vsaj voljo, da jih bo poplačal, če bode kedaj

kaj imel. Kdor pa dolgove dela, četudi nima upanja, da jih bo kedaj mogel plačati, ali kdor tako slabo gospodari in zapravlja, da jih ne more plačati ali s plačilom nalašč odlaša na kvar svojemu bližnjemu, pridržuje si po krivici tuje blago.

Isto se mora reči o onih, ki svojim poslom, dninarjem, rokodelcem i. t. d. ali nič ne izplačajo izgovorjenega plačila, ali ne vsega, ali ne o pravem času. „Naj ne ostaja plačilo tvojega najemnika pri tebi do jutra“, je Gospod naročil Izraelcem. (III. 19, 13.) Po preroku pa pravi Gospod: „Gorjé njemu, kateri zida svojo hišo v krivici in svoje zgornje pohištvo v nepravici; kateri svojega prijatelja zastonj stiska in mu ne dá njegovega zaslužka.“ (Jerem. 22, 13.) „Glejte! plačilo, ki ste je utrgali delavcem, kateri so poželi vaša polja, vpije; in njih vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojskinih trum“, pravi sv. Jakob. (5, 4.) Krščanski poslušavci! ne obtežujte svoje vesti z vnebovpijočim grehom, ampak plačajte o pravem času, kar ste plačati dolžni. „Grešnik vzame na posodo in ne vrne; pravičnik pa se usmili in podari“, pravi psalmist. (Ps. 36, 21.)

449. Kdo greši s prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine?

S prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine greši na primer:

1. kdor zanemarja ali slabo opravlja delo, katero je dolžan storiti.

Komur se izroči kako delo, obljubi in dá se mu tudi primerno plačilo, saj „je delavec vreden svojega plačila“. (Mat. 10, 7.) Kdor dá primerno plačilo, ima tudi pravico zahtevati, da se naročeno delo opravi tako, kakor on hoče, namreč o pravem času, zvesto in natančno. Ako pa se to ne zgodi, je gotovo, da plačnik trpi škodo. Delavec torej, ki svojega dela ne opravi o pravem času, zvesto in natančno, ampak je zanemarja, je slabo opravlja, ni vreden obljubljenega plačila, in če je vender sprejme, prostovoljno in krivično poškoduje svojega delodajavca. Tako se pregrešijo posli in dninarji, ki delajo marljivo in zvesto le tako dolgo,

dokler je gospodar zraven, ko pa odide, pa začno slabo, zaspano, površno delati, ali pa celo nič. Ali ni tak posel, tak dninar krivičen, ki se za ničvredno ali slabo delo pusti dobro plačati? Ali ne krađe gospodarju denarja? „Karkoli delate, iz srca radi delajte, kakor Gospodu in ne kakor ljudem“, opominja sveti Pavel. (Kol. 3, 24.) Na ta način greše mnogi rokodelci, na primer krojači, ki narejajo obleko iz starega, preležanega blaga in še to slabo sešijejo; črevljarji, ki kupujejo slabo usnje namestu dobrega; mizarji, ki napravljajo v njihovo stroko spadajoče reči iz črvivega lesa; zidarji, ki slabo zidajo, da bi prej dovršili svoje delo in prejeli poprej izgovorjeno plačilo i. t. d. Ali ne trpi vsled tega delodajavec škodo? Ali ni to krivično?

S prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine greši:

2. kdor bližnjemu z obrekovanjem odganja kupovavce ali mu sicer škoduje na njegovem prislužku.

Obrekuje tisti, ki pripoveduje o bližnjem kake izmišljene napake ali povečuje njegove resnične napake, mu torej vzame dobro ime. Že to je zelo huda krivica, zakaj sveto pismo pravi, da „je dobro ime boljše, kakor obilno bogastvo“. (Preg. 22, 1.) Dobro ime je podlaga, ali, rekel bi, studenec, iz katerega izvira časno premoženje. Kdor je na dobrem glasu, do tistega imajo ljudje zaupanje in radi pri njem kupujejo ali naročajo, kar jim je potrebno. Ako pa mu kdo vzame z obrekovanjem dobro ime, recimo s tem, da lažnjivo pripoveduje, da ima slabo blago, da nima pravične mere in tehtnice, da predrago prodaja, in kar je še več takega, zadela takorekoč studenec njegovega blagostanja; zakaj do takega izgubijo ljudje zaupanje in nočejo več kupovati. Ali ni to krivično tako odganjati bližnjemu kupovavce? Ali ne trpi vsled tega časne škode? Kdor ima dobro ime, tistega ljudje radi jemljejo v delo ali ga priporočajo drugim. To mu pri naša dober prislužek. Ako pa kdo obreče takega in počrni pred drugimi, n. pr. da ni pošten, da slabo opravlja svoje delo, da je ta ali oni mnogo boljši, cenejši, mu škoduje na njegovem prislužku in spravi v revščino njega in njegovo družino. Da je to zelo krivično, da je to krščanski ljubezni do bližnjega naravnost nasprotno, vsakdo sprevidi.

S prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine greši:

3. kdor namenoma s požiganjem uniči tujo lastnino ali jo drugače zlobno poškoduje.

Zeló koristen in potreben nam je ogenj, a lahko postane silno škodljiv, zlasti poslopjem in gozdom. Ognja se zato med vsemi nesrečami silno bojimo ter zavarujemo pred njim hiše in druga poslopja. Kdor torej svojemu bližnjemu kaj požgè namenoma ali nalašč, stori mu silno hudo krivico, zakaj on uniči bližnjemu to, kar mu je za življenje neobhodno potrebno, ali kar je potrebno njegovi živini. Škoda je toliko hujša, ker se dá ogenj težko pogasiti in omejiti ter utegne vpepeliti tudi taka poslopja, katerih požigavec ni nameraval sežgati. Kdor namenoma s požiganjem uniči tujo lastnino, pač kaže, da nima prav nič krščanske ljubezni, da je brezčuten človek, ki se dá voditi le strastnemu sovraštvu in škodoželjnosti. Ker se s požiganjem tuja lastnina zeló hudo poškoduje, zato je sedma božja zapoved še posebej prepoveduje. Tuja lastnina pa se more še drugače zlobno poškodovati, na primer, če kdo zlobno poreže poljske sadeže, če popase tuje travnike, popiplje ali drugače poškoduje drevesa, pobije okna, zastupi živino in kar je še drugih različnih poškodovanj. Vse to je prepovedano v sedmi božji zapovedi.

Bližnjemu pa ne škoduje samo tisti po krivici na njegovi lastnini, kdor sam krade in rop, sam druge odira in goljufa, sam po krivici pridržuje tuje blago, sam prostovoljno in krivično poškoduje tujo lastnino, ampak tudi tisti, ki na kakršen koli način vse to zakrivi in tako postane sokriv grehov proti tuji lastnini.

450. Kdo postane sokriv grehov proti tuji lastnini?

Grehov proti tuji lastnini postane sokriv:

1. kdor ukazuje, svetuje ali pomaga bližnjemu škodovati na njegovi lastnini.

Ukazati kaj hudega je zeló grešno, a še bolj grešno je, ako kdo komu ukaže, bližnjemu škodovati na njegovi last-

nini. Tako bi grešili stariši, ki bi ukazali svojim otrokom krasti, goljufati; trgovci, ki bi velevali svojim pomočnikom prodajati preležano blago za dobro, posluževati se krivične mere in tehtnice in drugi.

Bližnjemu škodovati na njegovi lastnini svetuje tisti, ki drugim pové, kako, kje, kedaj bi se dalo kaj ukrasti, goljufati, po sili vzeti, ki druge k temu nagovarja, osrčuje. Ko bi kdo krčmarju svetoval, naj vliva med vino vodo, naj daje vpičlo mero, da bo imel več dobička, ali ko bi kdo peku svetoval, naj primeša med moko druge tvarine i. t. d., bi grešil zoper sedmo božjo zapoved.

Škodovati bližnjemu na njegovi lastnini pomaga, kdor sodeluje pri poškodovanju na kakršenkoli način. Tisti, ki na straži stoji ali lestvo drži, ko njegov tovariš krade, tisti, ki pomaga odnesti ukradene reči, je prav tako tat, kakor tisti, ki jih je ukradel.

Grehov proti tuji lastnini postane sokriv:

2. kdor sprejema, kupuje ali prikriva krivično blago.

Krivično blago sprejema tisti, ki vzame kot dar, ali dedščino ali plačilo reči, ki se niso pridobile na pošten način, ampak krivično, bodisi s tatvino, ropom, odrtijo, goljufijo ali kakorkoli. Ako pa kdo nevedoma sprejme kako krivično blago, je mora vrniti, ako zve pravega lastnika, ali njegove dediče, ali pa je mora obrniti v dobre namene. Lep vzgled, kako se je treba varovati tujega, krivičnega blaga, nam je stari Tobija. Njegova žena Ana ga je preživljala s prejo. Nekega dne prinese domov kozlička, katerega je prejela kot nekaj navržek za svoje delo. Ko ga je pa njen mož slišal meketati, je rekel: „Glejte, da bi kje ne bil ukraden! Dajte ga njegovemu gospodarju nazaj; ker kaj ukradenega ne smemo ne jesti, ne se dotakniti.“ (Tob. 2, 21.)

Tudi tisti, ki vedoma kupujejo in prodajajo krivično blago, greše zoper sedmo božjo zapoved, na primer, če kupujejo od otrok, ki zmikajo svojim starišem, od poslov, ki zmikajo svojim gospodarjem. Da je kako blago krivično, se dá včasih spoznati iz tega, da se prodaje pod ceno, na skrivnem, po noči i. t. d.

Mnogi tatje in roparji bi ne mogli tako predrzno in brezskrbno krasti in ropati, ako bi nikogar ne bilo, ki bi prikrival krivično blago. A to se žalibog mnogokrat zgodi, da prikrivajo krivično blago ljudje, ki so med svetom na dobrem glasu, in vsled tega se tudi krivičnim poškodovavcem ne more priti lahko na sled. Tisti torej, ki prikriva krivično blago, greši jako hudo zoper sedmo božjo zapoved, ker s svojim ravnanjem spodbada poškodovavce k nadaljnjim krivičnim dejanjem.

Grehov proti tuji lastnini postane sokriv:

3. kdor h grehom proti tuji lastnini molči ali jih ne zabrani, dasi bi jih mogel in moral naznaniti ali zabraniti.

Krščanska ljubezen do bližnjega zahteva od nas, da ga varujemo, kolikor mogoče tudi časne škode. Kdor torej vé, da drugi greše proti tuji lastnini, pa tega ne naznani, dasi-ravno bi lahko, postane sokriv grehov proti tuji lastnini. Ako na primer hlapec vé, da dekla krađe gospodarju, ako sestra vé, da brat zmika očetu, pa molči, greši zoper sedmo božjo zapoved. Grehi proti tuji lastnini se lahko zabranijo tudi s tem, da se krivični poškodovavec odpodi, posvari, ali da se mu zapreti, ako ne bo nehal škodovati na tuji lastnini, da bo zatožen. Kdor pa to opušča, se udeleži grehov proti tuji lastnini.

Zvršetek.

„Boljše je malo po pravici, kakor obilni prihodki po krivici“, pravi sv. pismo. (Preg. 16, 8.) Te besede si dobro zapomnite, krščanski poslušavci, in pazite, da si ne bodete prilastili ničesar, kar ni vaše. Ne škodujte tudi nikdar svojemu bližnjemu na njegovi lastnini iz sovraštva, škodoželjnosti ali iz kakega drugega vzroka. Glejte tudi, da ne bodete sokrivi grehov proti tuji lastnini na kakršen koli način. „Kar nočeš, da bi kdo drugi tebi storil, glej, da ti nikdar drugemu ne storiš.“ (Tob. 4, 16.) Amen.

101. Krščanski nauk.

Mnogo težkih bremen si nakladajo ljudje na svojo vest, katera bremena tudi le težko in neradi odkladajo, a skoraj najbolj težavna bremena so krivice. Ako je kdo storil kak greh, pa se ga resnično kesa, odkritosrčno spové ter ima resnično voljo poboljšati se in zadostovati zanj, se mu odpusti. Kdor pa se je pregrešil zoper sedmo božjo zapoved, bodisi si s tatvino, ropom, odrtijo, goljufijo, pridržavanjem tujega blaga, s prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine, mora še nekaj več storiti. To bomo spoznali, če prevdarimo:

451. Kaj zapoveduje sedma božja zapoved?

Sedma božja zapoved zapoveduje:

1. pustiti, dati in storiti vsakemu, kar mu gre.

Vsakemu je treba pustiti, kar mu gre, kar je njegovega, da je v miru ohrani in uživa, in pospeševati njegovo časno blaginjo. „Karkoli hočete“, pravi Jezus, „da bi vam storili drugi ljudje, tudi vi njim storite.“ (Mat. 7, 12.) Vsakdo izmed nas želi, da bi mu drugi pustili, kar mu gre, vsakdo se boji, da bi mu isto vzeli. Kar pa si želimo, da bi nam drugi pustili, pustimo tudi mi drugim.

Vsakemu je treba dati, kar mu gre. Sveti Pavel piše: „Dajte vsakemu, kar ste dolžni; davek, komur davek, dac, komur dac . . . Nikomur ne bodite nič dolžni.“ (Rimlj. 13, 7. 8.) Plačati se mora državi postavni davek, dajati se morajo cerkvi potrebni prispevki, plačati se mora rokodelcem storjeno delo, dati se mora poslom potrebna jed in pijača, primerno stanovanje in pravično plačilo, plačati se morajo za posojilo pravične obresti. Hišni gospodar, o katerem nam poroča sv. evangelij, da je šel najemat delavcev v svoj vinograd, jim je rekel: „Pojdite v moj vinograd, in kar je prav, vam bom dal.“ . . . Kadar se je pa večer storil, reče gospod

vinograda svojemu hišniku: Pokliči delavce, in daj jim plačilo.“ (Mat. 20, 1—8.) Po vzgledu tega gospodarja bi moral vsakdo ravnati.

Slednjič je treba vsakemu storiti, kar mu gre. Delavec, posel mora storiti svojemu gospodarju, kar mu gre, pa tudi gospodar poslu in delavcu, kar mu gre; podložniki morajo storiti predstojnikom, predstojniki podložnikom, kar jim gre.

Ako vsakdo pusti, da in stori bližnjemu, kar mu gre, se izpolnjuje sedma božja zapoved vestno, in če se ta vestno izpolnjuje, je zadelan vir mnogim razprtijam, jezi in sovraštvu, pospešuje pa se medsebojna ljubezen, mir in edinost.

Sedma božja zapoved zapoveduje:

- 2. kar najhitreje vrniti krivično blago in, kolikor se dá, popraviti storjeno škodo. Če se to ne more zgoditi na enkrat, mora se storiti polagoma; ali če ni mogoče najti lastnika ali njegovih dedičev, mora se krivično blago obrniti v dobre namene.**

Krivično blago se mora vrniti in storjena škoda popraviti. To odločno zahteva božja postava. V bukvah Mojzovih beremo: „Ako kdo poškoduje njivo ali vinograd, in spusti svojo živino, da se popase ptuje; naj najboljše, kar ima na svoji njivi ali v vinogradu, po cenjeni škodi povrne.“ (II. Mojz. 22, 5.) Drugje beremo: „Kdor se pregreši in z zaničevanjem Gospoda svojemu bližnjemu utaji shranjeno, kar je bilo njegovi zvestobi zaupanega, ali mu kaj po sili vzame, ali ga v sramoto pripravi (z goljufijo) ali izgubljeno reč najde, in po krivi prisegi še zraven utaji, ali kaj drugega izmed več takega stori, s čimur se ljudje pregrešé, ko je bil prepričan zadolženja, naj povrne vse popolnoma, kar koli je hotel obdržati po goljufiji, in vrhutega še peti del gospodarju, kateremu je bil naredil škodo.“ (III. Mojz. 6, 2—6.) Prerok Ecehijel pa pravi: „Ako hudobnež . . . povrne rop in se ravna po zapovedih življenja in ne stori nič krivičnega, bo gotovo živel in ne bo umrl.“ (Eceh. 33, 15.) Tudi sveto

pismo novega zakona večkrat zahteva, da se mora vrniti tuje blago in popraviti storjena škoda. V priliki o neusmiljenem hlapcu pravi Jezus, da „se je gospod nad hlapcem razsrdil in ga izdal trinogom, dokler ne bo poplačal vsega dolga“. (Mat. 18, 34.) Ko je prišel Jezus v hišo nadcestnarja Caheja, je rekel: „Danes je tej hiši došlo vzveličanje, ker je tudi on sin Abrahamov.“ (Luk. 19, 9.) A kdaj je Jezus to rekel? Takoj, ko je v hišo stopil? Ne, ampak šele potem, ko je rekel Cahej: „Glej! Gospod, polovico svojega premoženja dam ubogim, in, ako sem koga kdaj ogoljufal, povrnem čveterno.“ Vsak greh se odpusti pri spovedi, naj si bo še tako velik. Ako bi bil kdo preklinjal Boga, ako bi kdo bil koga umoril, ako bi bil počenjal najostudnejšo nečistost, odpuščeno mu bo, ako se svojih grehov skesano spové in ima resno voljo se poboljšati in delati pokoro; ako pa kdo noče povrniti krivičnega blaga, dasiravno mu je to mogoče, mu Bog ne odpusti. Ako bi še tako goreče zdihoval k Bogu, ako bi pretočil potoke solza, ako bi se še tako ostro postil, dokler ne sklene vrniti tujega blaga, kakor hitro mu bo mogoče, mu vse nič ne pomaga. „Kdor tuje reči, zaradi katere ima greh, ne vrne, dasiravno bi jo mogel vrniti, ne dela pokore, ampak jo le hlini; ako se pa resnično dela, ne bo greh odpuščen, dokler zaostaja s povračilom“, piše sv. Avguštin. (Ep. 153.) Nobeden mašnik, nobeden škof, celó rimski papež ne more dati odveze tistemu, ki noče povrniti krivičnega blaga.

Da se mora vrniti tuje blago in popraviti storjena škoda, zahteva tudi svetna postava; zakaj, ako bi tega ne bilo treba storiti, čemu bi kaznovala tatove, roparje, odrtnike, goljufe, krivične poškodovavce i. t. d.?

Kaj pa pravi tvoja vest, o kristijan? Neki tat ukradel je sv. Medardu mlado kravo, na katere vratu je visel zvonec. Peljal jo je na dom, ali četudi se krava ni niti zmezila, je zvonec vendar neprestano zvonil. Tat se je bal, da bi ga zasačili, in zato je zamašil zvonec z mrvo, toda ta je dalje zvonil. Kaj naj bi zdaj storil? Vzel je kravi zvonec z vratu in ga zaklenil v škrinjo; pa tudi tam je neprenehoma zvonil. Na to ga je zakopal v zemljo, pa tudi zdaj ni nehal zvoniti. Ves prestrašen pelje tat ukradeno kravo nazaj sv. Medardu, in takoj je nehal zvonec zvoniti. Vsako krivično blago ima tak zvonec, ki sicer ne zveni na naša ušesa, pač pa na našo vest, in tako dolgo zvoniti ne neha, dokler se ne vrne krivično blago.

Koliko pa se mora vrniti? Vrniti se mora vse tuje blago, kakor tudi korist, katero je imel krivičen posestnik od tistega blaga, in škoda, katero je trpel pravi lastnik. Tudi tisti, ki je nevedoma dobil v last krivično blago, recimo, da je nevedoma kaj takega kupil ali se mu je podarilo, mora je vrniti, kakor hitro zvé pravega lastnika; le škode, katero je trpel pravi lastnik mu ni treba poravnati, pač pa mora vrniti dobiček. Le tedaj, ako bi pravi lastnik umrl in ne zapustil nobenih dedičev, smel bi pravični posestnik krivično blago obdržati zase. Najboljše pa je, ako vpraša v takih slučajih za svet svojega spovednika in se natančno ravna po njem. Ako bi pravični lastnik, krivično blago že porabil, ko zvé, da je krivično, ni dolžen, je povrniti, razven tega, za kolikor je obogatel, al, če je porabil le nekoliko, mora vrniti lastniku to, kar mu je še ostalo.

Krivično blago se mora vrniti in storjena škoda se mora popraviti kar najhitreje, brez odlašanja, brž ko je mogoče. Kdor tega ne stori, krati svojemu bližnjemu pravico do tega, kar mu gre, si krivično pridržuje tuje blago, kar je v sedmi božji zapovedi prepovedano. Kdor ne more povrniti tujega blaga na enkrat, mora to storiti polagoma; ako ne more vrniti vsega, naj vrne vsaj toliko, kolikor mu je mogoče, in naj si prizadeva po pravičnej poti pridobiti si toliko, da bo mogel vse povrniti. Kdor ne more ničesar vrniti, mora vsaj voljo imeti, da povrne, ako bo kedaj kaj imel, medtem pa naj moli za oškodovanega. Ako mu oškodovanec dolg ali škodo na njegovo prošnjo ali priprošnjo koga drugega odpusti, mu seveda ni treba vračevati.

Krivično blago se mora vrniti pravemu lastniku, ako še živi in je mogoče ga najti. Ako ne živi več, vrniti se mora njegovim postavnim dedičem, ako jih je mogoče najti. Ako tudi to ni mogoče, mora se krivično blago obrniti v dobre namene, n. pr. za reveže, sirote, za kako revno cerkev i. t. d.

Kakor sprevidite iz tega, kar sem vam povedal o povračevanju krivičnega blaga, si res krivičniki nalagajo silno težko breme, in zato po pravici veli svet Duh: „Boljše je malo po pravici, kakor obilni prihodki po krivci.“ (Preg. 16, 8.)

452. Kdo je dolžan povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo?

Povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo so dolžni krivični poškodovavci in sicer po tej vrsti:

1. tisti, ki ima ali je porabil krivično blago ali to, kar je dobil zanje.

Krivično blago kliče svojega gospoda, to se pravi, ono takorekoč zahteva priti iz rok krivičnega poškodovavca v roke poškodovanega lastnika. Kdor je torej krivičen posestnik kake reči, ali kdor je porabil tujo reč, tisti jo mora vrniti. Ako nima več tiste reči, mora vrniti to, kar je dobil zanje. Tudi tisti, ki si je nevedoma pridobil krivično blago, recimo, po kupčiji, mora je vrniti lastniku, kakor hitro zvé, da je blago krivično, vender pa sme od prodajavca zahtevati odškodnino.

Povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo je dolžan:

2. tisti, ki je naročil napraviti škodo.

Tisti, ki naroči napraviti škodo, je povzročitelj škode bližnjemu storjene, zakaj kar kdo stori po drugem, velja ravno tako, kakor bi storil sam. Gospodar, ki naroči svojemu hlapcu, naj napravi sosedu kako škodo, je dolžen, tisto škodo popraviti. Le tedaj, ko bi svoje naročilo preklical, hlapec pa bi škodo vender prizadel, je ni dolžan gospodar popraviti.

Povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo je dolžan:

3. tisti, ki je dejanski prizadel škodo.

Kdor je sam kaj ukradel, sam koga oropal, ga odiral, goljufal ali kako drugo škodo napravil, mora tudi sam povrniti tuje blago in popraviti storjeno škodo. Ako bi bil

storil kaj takega po naročilu koga drugega, in ta noče povrniti krivičnega blaga in popraviti storjene škode, mora storiti to tisti, ki je dejanski prizadel škodo.

Povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo so dolžni:

4. vsi tisti, ki so drugače sodelovali pri poškodovanju bližnjega ali niso zabranili ali naznanili škode, kakor so bili dolžni, in sicer je vsak dolžan vse povrniti, če tega ni storil nobeden izmed tistih, ki so bili pred njim to storiti dolžni.

Božja volja je, da se vrne krivično blago pravemu lastniku. Ako pa tisti, ki si je pridobil krivično blago s tatvino, goljufigo, odrtijo, z ropom, ali kakorkoli, ne more ali noče povrniti krivičnega blaga, noče ali ne more popraviti škode, ki jo je prizadel, dolžni so to storiti tisti, ki so sodelovali pri poškodovanju bližnjega. To pa so oni, ki so ukazali, svetovali ali pa pomagali škodovati bližnjemu na njegovi lastnini; tisti, ki so sprejemali, kupovali ali prikrivali tuje blago. Pa ne samo tisti, ki so dejansko pomagali prizadeti škodo, so dolžni povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo, marveč tudi tisti, ki so bili po pravici dolžni škodo zabraniti ali naznaniti, na primer vsled svojega stanu, vsled kake pogodbe, pa so to opuščali. Tako so dolžni stariši popraviti škodo, katero so njihovi otroci bližnjemu prizadeli, ako so za to vedeli, pa je niso zabranili, in so molčali. Oskrbnik, ki je vsled svoje pogodbe dolžan, čuvati gospodarjevo imetje je dolžan popraviti škodo, ki se je vsled njegove nebržnosti napravila gospodarju, ako tega ne storé krivični poškodovavci. Enako dolžnost ima posel do svojega gospodarja, ako vé, da ga drugi oškodovajo, pa tega ne zabrani ali ne naznani. Ako tisti ne povrne tujega blaga, ki je ukazal napraviti škodo, povrniti je mora tisti, ki jo je prizadel; ako je ta ne povrne, povrniti jo mora on, ki jo je pomagal napraviti; ako tudi ta tega ne stori, so je dolžni povrniti oni, ki škode niso zabranili, in sicer je vsak dolžan vse povrniti, če tega ni storil nobeden izmed tistih, ki so bili pred njim to storiti dolžni.

Ako se jih je več pogovorilo, da hočejo skupno pridobiti tuje blago ali napraviti kako škodo, mora vsak toliko povrniti, kolikor si je pridobil ali kolikor je škodoval. Ako nekateri nočejo ali ne morejo tega storiti, morajo ostali vse povrniti. Tako se utegne zgoditi, da mora eden povrniti za vse, dasiravno je morda dobil najmanjši delež. Kdor je namreč sodeloval pri vsej škodi, mora tudi trpeti vso škodo, ako drugi poškodovavci nočejo ničesar vrniti. Ako bi se krivični poškodovavci ne pogovorili že poprej in bi se škoda bila napravila tudi tedaj, ako bi ta ali oni ne bil sodeloval pri njej, dolžan je vsak toliko vrniti, kolikor je škodoval, četudi drugi nočejo ali ne morejo ničesar vrniti.

Da bo vsakdo povrnil tuje blago, katero si je pridobil po krivici, in popravil storjeno škodo, naj pomisli, da je tuje blago večidel nerodovitno ter nima teka, ker ga ne spremlja božji blagoslov. Mnogi izreki sv. pisma nam to spričujejo. „Kdor krivico seje, bo nesrečo žel“, (Preg. 22, 8.) govori sv. Duh. In zopet beremo: „Kdor si hišo s tujim blagom zida, si kamenje za svoj grob nabira“, in: „Premoženje krivičnih usahne kakor potok, in se poizgubi kakor velik grom v dežju.“ (Sir. 21, 9. 40, 13.) Prerok Habakuk govori: „Gorje njemu, kdor grabi, kar ni njegovega! Kako dolgo? On si grabi gosto blato. Gorjé, kdor iz lakomnosti grabi krivično blago svoji hiši!“ (Habak. 2, 6, 9.) To nam potrjujejo tudi vzgledi. Hudobni izraelski kralj Ahab je vzel na prigovarjanje svoje žene, ki je bila še hudobnejša od njega, po sili Nabotu njegov vinograd. Nedolžnega Nabota so kamenali, in psi so lizali njegovo krv. Tri leta pozneje je bil Ahab v vojski ubit, in ko so umivali voz, na katerem se je vojskoval, so psi lizali tudi njegovo krv. Njegovo ženo Jezabelo pa je dal njegov naslednik, Jehu, iz okna vreči. Mestni zid je bil poškropljen z njeno krvjo in konjska kopita so jo pomandrala, in psi so jedli njeno meso. Ko jo Jehu ukaže pokopati, niso našli družega, kakor črepinjo, noge in konce rok. Pa tudi dvainsedemdeset Ahabovih otrok je bilo eden dan pomorjenih. Tako je Bog kaznoval storjeno krivico. Tudi vsakdanja skušnja nam potrjuje, da tisti, ki se bogatijo s krivičnim blagom, nimajo božjega blagoslova. Jako rado se zgodi, da onemu, ki po tujem blagu stega svojo roko, domači zmikajo, in prav resnični so pregovori, ki so nastali med ljudstvom: „Krivično blago nima teka“, „en krivičen vinar požré deset pravičnih“, „kakor dobljeno, tako izgub-

ljeno.“ Pa četudi krivičnika ne zadene že na tem svetu niti božja, niti svetna pravica, ter uživa sad svoje krivice do konca svojega življenja, naj pomisli, da mu bo smrt vse pobrala. Ko je egiptovski sultan Saladin ležal na smrtni postelji in mu je živo stopila pred oči nečimernost in minljivost vsega posvetnega, ukazal je mrtvaški prt, v katerega se je imelo v kratkem zaviti njegovo mrtvo truplo, obesiti na kol ter klicati vpričo cele vojske: „Glejte! to je vse, kar ponese Saladin, mogočni premagavec jutrove dežele, seboj.“ Tudi tebi, krščanski poslušavec, ne bodo drugega dali, kakor tvojo mrtvaško obleko, kadar te v grob ponesó, „kar pa si spravil, čegavo bo?“ (Luk. 12, 20.) Vse boš moral pustiti nehvaležnim dedičem, ki morebiti komaj čakajo tvoje smrti, da bi pograbili in se pulili za imetje, katero si morebiti po krivici skupaj spravil, kateri ne bodo zate molili, ampak te morda še kleli. Kdor ima torej krivično blago, naj je nemudoma vrne, ker smrt ne čaka, ampak pride, kakor tat po noči. Ako pa te tudi to ne gane, pomisli, da si s krivičnim blagom kupiš večno pogubljenje. „Ako že sodba brez usmiljenja čaka tistega, ki ni skazoval usmiljenja z lastnim premoženjem potrebnim revežem, koliko hujša sodba bo zadela šele tistega, ki je drugim jemal njihovo lastnino?“ piše sv. Avguštin. Dà, sv. Pavel naravnost pravi: „Ali ne veste, da krivični ne bodo posedli božjega kraljestva? Nikar se ne motite!... Ne tatje, ne lakomniki... ne roparji ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 9. 10.) Ali vam je, vi krivičniki, ljubše nekoliko časnega blaga, ki vam zmirom dela nemir, ki vam ne prinese nobene sreče, katero morate ob smrti na vsak način zapustiti, ali vam je ljubše kakor vaša duša? Ali ste že kdaj pomislili besede Jezusove: „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi? Ali kaj bo dal človek v zameno za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.) Vidiš, moj kristijan, Kristus pravi, da je tvoja duša več vredna kakor ves svet, in da ni nobena cena primerna dušni ceni, ti pa je nočeš rešiti s tem, da povrneš tuje blago? Ako bi ti bil k smrti obsojen, pa bi mogel svoje življenje odkupiti z denarjem, kaj ne, ti bi dal vse svoje premoženje, četudi bi vsled tega morali stradati ti in tvoji otroci, da bi si nekoliko podaljšal kratko življenje? Ne boš li tudi vrnil krivičnega blaga in popravil storjene škode, da rešiš svojo dušo za večno življenje?

Zvršetek.

Božja in človeška postava, lastna pamet in pekoča vest zahteva, da se vrne krivično blago in se popravi storjena škoda. Povrni vsak, kar ni njegovega, da mu ne bode krivično blago vir časne in večne nesreče. „Plačaj, kar si dolžan!“ (Mat. 18, 28.) Plačaj onemu kupcu, kar si mu dolžan, plačaj delavcem, najemnikom, poslom, kar si jim po krivici utrgal od njihovega plačila, da ne bo tvoja pregreha vpila v nebo za maščevanje; plačaj onemu krčmarju, kar si zapil, plačaj svojemu upniku, vrni, kar ni tvojega; plačaj iz ljubezni do Boga in svoje neumrjoče duše. „Nikomur ne bodite nič dolžni, razven tega, da se ljubite med seboj.“ (Rimlj. 13, 8.) Amen.

102. Krščanski nauk.

„Jezik je sicer majhin ud“, piše sv. Jakob, „in vender napravi velike reči; in on je med našimi udi, kateri ognusi vse telo in zažgé tek našega življenja.“ (Jak. 3, 5) Sv. Križostom pa meni: „Ni ga na našem telesu uda, po katerem bi nas hudobni duh tolikrat in tako lahko mogel goljufati, kakor po nebrzdanim jeziku in neokovarjenih ustih.“ Z jezikom ljudje kolnejo, ž njim nespodobno govoré, ž njim jemljejo zlasti bližnjemu čast in dobro ime. Z jezikom kratiti bližnjemu čast in dobro ime, je Bog prepovedal v posebnej zapovedi, namreč v osmej.

Osma božja zapoved.

453. Kako se glasi osma božja zapoved?

Osma božja zapoved se glasi: „Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega.“

Modri Salomon pravi: „Dobro ime je boljše, kakor obilno bogastvo.“ (Preg. 22, 1.) Ker je dobro ime boljše, kakor obilno bogastvo, se nam ni čuditi, da je Bog, ki je

zavaroval s posebno zapovedjo bližnjega lastnino, zavaroval s posebno zapovedjo tudi to, kar je še mnogo več vredno, namreč dobro ime, čast. Bližnjemu se vzame čast in dobro ime s krivim pričevanjem, zato je isto v osmi božji zapovedi posebej imenovano, pa tudi z drugimi grehi, katere nam našteva nastopno vprašanje.

454. *Kaj prepoveduje osma božja zapoved?*

Osmo božjo zapoved prepoveduje:

1. krivo pričati;
2. lagati in se hliniti;
3. grešiti zoper bližnjega čast in dobro ime.

Poglejmo si to, kar prepoveduje osma božja zapoved, v nastopnih vprašanjih podrobno, ker le na ta način moremo spoznati, kako veliki in škodljivi so grehi, katere je hotel Bog zabraniti z osmo zapovedjo.

455. *Kdo krivo priča?*

Krivo priča, kdor pred sodnijsko ali drugo gosposko vedoma izjavi kot resnico, kar ni res.

Sodnijska ali kaka druga gosposka ima pravico poklicati koga za pričo, da bi v kaki tožbi zvedela resnico in prav razsodila, zatoženca ali kaznovala ali pa oprostila. Kdor je poklican za pričo, mora govoriti vsikdar resnico in to, kar vé kot gotovo, izjaviti kot gotovo, kar pa je dvomljivo, mora tudi kot tako označiti. Kdor pa pred sodnijsko ali drugo gosposko, bodisi zato, da bi bil krivec nedolžnim, bodisi zato, da bi bil nedolžni krivim spoznan, vedoma izjavi kot resnico, kar ni res, tisti krivo priča. Krivo sta pričala zoper čisto Suzano dva hudobna starca, ko sta rekla, da sta jo videla grešiti z nekim mladeničem; (Dan. 13, 36—40.) krivo sta pričala zoper nedolžnega Nabota dva človeka, ki sta trdila, da je Boga in kralja preklinjal, na kar so ga kamenovali; (III. Kralj. 27, 7—13.)

krivo ste pričali zoper Jezusa dve priči, katere so Judje najeli; (Mat. 26, 59—61.) krivo so pričali Judje zoper svetega Stefana, ko so rekli: „Ta človek ne neha govoriti zoper sveto mesto in postavo“; (Dej. ap. 6, 13.) krivo se priča še današnji neštevilnokrat, zlasti pred sodnijsko gosposko.

Krivo pričevanje je vsikdar greh, in sicer navadno trojen. Krivo pričevanje je pred vsem laž, zato tudi pravi sv. pismo, da Bog sovraži krive priče, in ker je hudič oče laži, se imenujejo tudi tisti, ki krivo pričajo „otroci hudičevi.“ (III. Kralj. 21, 13.) Kriva priča stori tudi greh krivice, ker škoduje bližnjemu na dobrem imenu, in s tem morda na njegovem imetju in njegovih pravicah. Ker morajo priče to, kar so izrekle pred sodnijsko gosposko, navadno potrditi še s prisego, postane kriva priča tudi krivoprisežnik. „Kriva priča“, pravi sv. Izidor, „je trikrat škodljiva: Bogu, katerega žali s krivo prisego, sodniku, katerega prevari z lažjo, in bližnjemu, kateremu škoduje s krivim pričevanjem.“ (Lib. 3. de summ. bon. cap. 55.) Ker je krivo pričevanje tolika pregreha, pravi tudi sv. pismo: „Lažnjiva priča pogine“ (Preg. 21, 28.) V starem zakonu je Bog zapovedal krive priče tako kaznovati, kakor bi bil kaznovan tisti, zoper katerega so pričale, ako bi bilo njih pričevanje resnično. Ko sta torej dva hudobna starca krivo pričala zoper čisto Suzano, so ju kamenovali, kakor bi bili kamenovali Suzano, ako bi bilo njuno pričevanje zoper njo resnično.

Krščanski poslušavec! Ako si torej kedaj poklican za pričo, povori vselej resnico in ne povej ne preveč, ne premalo. Ako bi tudi mogel s krivim pričevanjem koga, ki je kriv, rešiti smrtne kazni, ne smel bi krivo pričati, seveda še manj, ako bi bil kak nedolžni v nevarnosti, da bi ga obsodili.

456. *Kdo laže?*

Laže, kdor vedoma drugače govori, kakor misli.

Kdor nevedoma kaj neresničnega kot resnico izjavi, ker sam pri sebi misli, da je res, tisti ne laže, ampak se le moti. Kdor pa vedoma drugače govori, kakor misli, to se

pravi, kdor misli, da je kaj neresnično, pa isto izjavi vedoma in namenoma kot resnico, tisti laže. Tako se lahko zgodi, da kdo laže, četudi nevedoma pové resnico. Ako bi kdo kaj resničnega, kar pa po njegovih mislih ni resnično, izjavil kot resnično, bi lagal, zakaj on vedoma drugače govori, kakor misli, ker hoče druge prevariti. Laž ima torej svojo korenino v hudobiji človeškega srca. Laži so zeló različne. Nekateri lažejo iz šale, za kratek čas, zlasti nevednežem in lahkovernim ljudem, da bi se jim smejali. Ako je pri laži iz šale neresnica tako očividna, da jo vsak lahko spozna, da vsak lahko sprevidi, da se govornik samo šali, že ni več laž, ampak samo šala. — Drugi zopet lažejo iz dobičkarije, kadar si hočejo z lažjo opomoči ali se obvarovati kake škode. Tako lažejo dolžniki, ki ne plačajo o pravem času svojih dolgov, rokodelci, ki obetajo storiti kako delo, pa ne izpolnjujejo o pravem času svojih obljub, prodajavci, ki svoje blago prehvalijo, da bi je dražje mogli prodati itd. — Tretji zopet lažejo v hvali, da bi povzdignili same sebe, da bi pri drugih bili bolj veljavni. Takih lažnikov je zeló mnogo na svetu. Ženin se hvali in baha, koliko premore, četudi morebiti denar vzame na posodo, kadar gre v svate; rokodelec se lažnjivo hvali, kako vsakega prekosi; dekleta hodijo ošabno oblečene, da bi druge slepile in za premožne veljale. — Laž v sili je tista, ako se hoče ž njo človek obvarovati kake časne škode, nesreče ali kazni, ali če hoče tega obvarovati svojega bližnjika. Otroci lažejo starišem in vzgojiteljem, ako se bojé šibe; družina laže gospodarju in gospodinji, da bi ne bila oštevana; podložniki lažejo gosposki, kadar je treba plačati kako kazen; hudodelniki lažejo pri sodbi, da bi bili manj ali nič kaznovani; grešniki lažejo v spovednici, ker se bojijo svarjenja in ostre pokore. Iz dobičkarije in v sili lagal je Giezi, Elizejev služabnik. Prerok Elizej je ozdravil sirskega vojskovodjo Naamana gob in ni hotel vzeti nobena darila. Elizejev služabnik, Giezi, pa je hitel za Naamanom, in ko ga je došel, se mu je zlagal, rekoč: „Moj gospod me je poslal k tebi, rekoč: Zdaj sta prišla k meni dva mladeniča iz Efrajmovega gorovja, izmed preroških sinov; daj njima talent srebra in dvoje prazničnih oblačil. In Naaman je rekel: Boljše je, da vzameš dva talenta.“ Giezi je darilo skrbno skril, ko se je vrnil domov. Elizej pa mu reče: „Od kod prideš, Giezi? „In je odgovoril:“ Nikamur ni bil šel tvoj hlapec.“ V kazen so se ga prijele Naamove gobe.

(IV. Kralj. 5.) V sili se je zlagal tudi Peter, ko je na dvorišču velikega duhovnika zatajil Jezusa. — Laž je škodljiva, če kdo laže iz tega namena, da bi bližnjemu škodoval. Jakob je lagal svojemu očetu očaku Izaku, da ja Ezav, njegov prvorojenec, in je temu odvzel očetov blagoslov; Aman je lagal kralju Asueru, da se hočejo Judje spuntati, da bi kralj zapovedal pomoriti Jude.

Z lažjo se škoduje posameznim ljudem, dà, vsej človeški družbi. Laž mnogo škoduje lažnjivcu samemu, posebno onemu, ki tako laže, da — kakor pravimo — samemu sebi verjame. Takemu človeku ljudje tudi takrat ne verujejo, kadar govori resnico, izgubijo do njega spoštovanje in zaupanje.

Vsaka laž, bodisi tudi laž iz šale in v sili, je greh in zato prepovedana. „Lažnjive ustnice so pred Gospodom gnusoba“, veli sv. pismo (Preg. 12, 22.) „Grd madež je laž na človeku“, beremo v Sirahovih bukvah; „pa je vender vedno v ustih razuzdanih. Gorši je tat, kakor laži navajen človek; pogubljenje pa bota oba podedovala.“ (Sir. 20, 26—27) Modri tudi pravi, da šest rečij Gospod sovraži, ter omenja med tistimi rečmi „lažnjivi jezik“, „krivo pričo, ki lažnjivo govori“ (Preg. 6, 16—19.) Jezus Kristus imenuje hudobnega duha „očeta laži.“ (Jan. 8, 44.) Kateri ga torej posnemajo, so njegovi otroci. Jezus je iz raznih vrst grešnikov odbral koga za večno vzveličanje, na primer izmed lakomnikov Caheja, izmed razbojnikov Dizma, izmed razuzdanih žensk Marijo Magdaleno in Samaritanko, izmed preganjavcev svete cerkve Savla, nobenega pa ni izbral izmed lažnikov. Ker je namreč Kristus „resnica“, (Jan. 14, 6) mu je tudi laž silno zoperna. Avguštín, največji cerkveni učenik, ki je napisal zoper laž posebno knjigo, meni, da je resnicoljubnost k vzveličanju ravnотako potrebna kakor čisto mišljenje in vedenje; dà, on celó pravi, da lagati ni dovoljeno, ako bi z lažjo mogli vzveličati kakega človeka ali vse ljudi. „Vsaka laž“, pravi sv. Gregorij, „je greh, ker to, kar ni resnično, se ne more skladiti s pravicoljubnostjo.“ — Da je laž pregrešna, priča človeku lastna vest, zato mu udari kri v lice, kadar se zlaže ali ga kdo zasači na laži. Ker nam torej že naravni zakon, ki je zapisan v srce vsakega človeka, pravi, da je laž greh, studili in sovražili so jo tudi pagani.

Ker Bog laž tako studi in sovraži, studiti in sovražiti jo mora tudi človek, ki je ustvarjen po božji podobi.

Ni vsaka laž smrtni greh. Smrtni greh je laž tedaj, ako se Bog po njej zeló onečasti, kakor je to pri lažeh zoper sv. vero, cerkev, duhovnike. Laž je tudi smrtni greh, ako se ž njo napravi bližnjemu velika škoda na časti, dobrem imenu, na premoženju in drugače. Slednjič je laž, če bi tudi majhina bila, veliki greh, ako nastane vsled nje veliko pohujšanje. Drugače je sicer laž odpustljivi greh, vendar eden izmed najbolj ostudnih. Kako Bog sovraži laž, spoznamo iz kazni, ki je doletela Ananija in njegovo ženo Zafiro, katera sta radi majhine laži morala nenadoma umreti. (Dej. apostol. 5.) Svetniki so rajše umrli, kakor pa da bi lagali. Svetega Antima, škofa v Nikomediji, je iskalo nekdam dvajset vojakov, ki so ga imeli privedi pred cesarja Maksiminijana. Ko so ga že dalje časa zaman iskali, prišli so naposled tudi v hišo, v kateri je prebival sv. Antim, a niso ga spoznali. Sv. Antim jim gre naproti in jih prijazno pogosti, da se vsem prikupi. Ko pa mislijo odriniti, stopi med nje in jim reče: „Jaz sem Antim, škof v Nikomediji, katerega že dolgo zaman iščete: vzemite me seboj in peljite me k cesarju.“ Vojaki, ginjeni vsled tolike odkritosrčnosti, ga nikakor ne morejo v smrt izročiti in mu rekó: „To se ne sme zgoditi; mi pojdemo k cesarju in mu porečemo, da smo sicer povsod iskali Antima, pa ga nismo mogli najti.“ „O ne tako, moji bratje“, pravi svetnik; „vedite, da noben kristijan ne sme niti sam lagati niti drugim lagati pripustiti. Peljite me le k cesarju, ako pa nočete, pojdem sam za vami in bom rajše pretrpel najgrozovitejšo smrt, kakor pa pripustil, da bi lagali zaradi mene.“ Tako je ravnal sv. Antim in mnogi drugi mučeniki. V življenju sv. Tomaža Akvinskega se pripoveduje, da mu je rekel poreden tovariš, naj pogleda, kako vol po zraku leti. Tomaž mirno pogleda kvišku; seveda se mu vsi navzoči smejijo. Toda Tomaž ravnotako mirno reče: „Bolj verjetno se mi je zdelo, da vol po zraku leti, kakor pa, da človek laže.“ Predragi kristijani! studite tudi vi laž in ljubite resnico, ravnajte se po opominu sv. Pavla, ki piše: „Opustite laž, govorite resnico vsakateri s svojim bližnjim, ker smo udje med seboj.“ (Efež. 4, 25.)

Razven laži, ki se stori z besedami ali s pismom, imamo še drugačno laž, ki se stori v dejanju, to je hlimba ali hinavščina, tudi potuha. O njej govori naslednje vprašanje.

457. *Kdo se hlini?*

Hlini se, kdor se dela boljšega in pobožnejšega, kakor je v resnici.

Ako kak hudobnež hoče pred ljudmi skriti svoje hudo-
bije, da bi ga ne spoznali in ne kaznovali kod hudobneža,
se zaraditega še ne hlini, ker se ne dela boljšega, kakor je
v resnici, ampak le to, kar je slabega na njem, skriti skuša.
Tudi tisti se ne hlini, ki opravlja svoja dobra dela iz tega
namena, da bi ga ljudje hvalili, on je samo častilakomnež,
ki nima pričakovati za svoja dobra dela nikakega plačila
pri Bogu, ker jih ne opravlja iz ljubezni do njega. Hlini se
le tisti, ki se pred svetom dela dobrega in pobožnega,
čeprav je hudoben, ali pa se dela boljšega, in pobožnejšega,
kakor je v resnici, potem tisti, ki je do drugih navidezno
prijazen, v srcu pa jih sovraži, kakor pravi psalmist: „S svo-
jimi usti blagoslavlja in v svojem srcu kolnejo.“ (Ps. 61, 5.)
Hlinil se je Kajn, ki je povabil svojega nič hudega slute-
čega brata Abela: „Pojdiva ven!“ (I. Mojz. 4, 8.) kakor bi
ga peljal na sprehod, v resnici pa ga je peljal na morišče.
Hlinil se je hudobni kralj Herod, ko je rekel trem modrim:
„Pojdite in skrbno povprašujte po detetu, in kedar je najdete,
vrnite se mi povedat, da tudi jaz grem in je molim“,
(Mat. 2, 8.) ko je vendar v srcu mislil na umor. Hlinil se je
Judež Iškarjot, ko se je v vrtu Getzemani približal Gospodu
in ga poljubil, rekoč: „Zdrav bodi, učenik!“ ter ga ravno
s poljubom, znamenjem ljubezni, izdal njegovim najhujšim
sovražnikom. (Mat. 26, 49.) Hinavci so bili pismarji in fari-
zeji, ki so se pred ljudmi delali pobožne, v srcu pa so bili
polni napuha, zavisti in malopridnosti. Kristus jim je zato
tudi zapretil: „Gorjé vam, pismarji in farizeji, hinavci! ker
ste enaki pobeljenim grobom, kateri se od zunaj ljudem zdé
lepi, od znotraj pa so polni mrtvaških kostij in vsake gnu-
sobe. Tako se tudi vi ljudem sicer od zunaj pravične vi-
dite, znotraj pa ste polni hinavščine in krivice.“ (Mat. 23,
27. 28.)

Hinavščina je kakor laž ali smrtni ali pa odpustljivi
greh. Smrtni greh je hlimba, ako bi se kdo boljšega in po-
božnejšega delal, kakor je v resnici, da bi zapeljal druge v

hudobije, v brezbožnost, ali da bi jim napravil veliko škodo, ali ko bi celó po nevrednem prejemal sv. zakramente, da bi veljal za pobožnega. Ako bi se pa kak berač delal pobožnega, da bi vzbujal večje usmiljenje pri ljudeh, bi storil samo odpustljiv greh. Hinavščina je nepretrgana laž, zakaj ona se nadaljuje tako dolgo, dokler hinavec ostane hinavec. Sv. pismo zato pravi: „Hinavci in potuhnjenci dražijo jezo božjo.“ (Job 36, 13.) Ker je hinavščina zeló ostudna pregreha, glejte, da se ne bodete nikdar hlinili. Osemkratni gorjé zagrozil je Jezus pismarjem in farizejem, (Mat. 23.) ker so bili hinavci, rekel jim je tudi: „Kače, gadja zalega! kako bodete ubežali sodbi pekla?“ (Mat. 23, 32.) Te besede bi veljale tudi nam, ako bi se hlinili.

Hlimbi nekako podobno je prilizovanje. Prilizuje se tisti, ki druge v lice hvali in jim pripisuje prednosti pred drugimi, akoravno vé, da hvale ne zaslužijo in da posebnih prednostij nimajo. Prilizovali so se Judje kralju Herodu Agripi, ko so mu rekli: „Božji glas je to, in ne človeški“, ko jim je govoril oblečen v kraljevo oblačilo. (Dej. ap. 12, 21, 22.) Ljudje se prilizujejo navadno iz slabega namena, in sicer se hoče prilizovavec prikupiti in zase vjeti kak dobiček ali odvrniti kako škodo od sebe, ali pa hoče v greh zapeljati. Prilizovanje je zeló nevarno, ker prilizavci ne povzdigujejo samo resničnih ali namišljenih prednostij, ampak tudi skrivajo ali zagovarjajo resnične napake in tako druge potrjujejo v hudobiji. Prerok Izaija pravi zato o prilizovavcih: „Gorjé vam, kateri imenujete dobro-hudo, hudo pa dobro, ki temi luč in luči tema pravite, ki grenko v sladko in sladko v grenko spreminjate!“ (Iz. 5, 20.) Prilizovavci niso prijatelji, ampak so najhujši sovražniki. Prijatelj opozarja prijatelja na njegove napake, prilizovavec pa jih skriva in se ne meni za to, ali koristi ali škoduje, da je le njemu v prid. Varujte se prilizovanja, pa tudi ne poslušajte prilizovavcev, zakaj sv. pismo pravi: „Boljše je po modrem svarjenemu, kakor po prilizovanju nespametnih goljufanemu biti.“ (Prid. 7, 6.)

Z v r š e t e k.

„Kdor hoče življenje ljubiti in videti dobre dni, naj brzda svoj jezik od hudega, in njegova usta naj ne govore goljufije“, piše sv. Peter. (I. 3, 10) Krščanski poslušavci!

Brzdajde tudi vi svoje jezike od hudega, ne pričajte nikdar krivo, ne lažite, ne hlinite in ne prilizujte se. S pobožnim Jobom sklenite: „Dokler je sapa v meni in dihanje od Boga v mojih nosnicah, ne bodo govorile moje ustnice krivice, in moj jezik ne bo izmišljeval lažij.“ (Job. 27, 3. 4.) Amen.

103. Krščanski nauk.

Osma božja zapoved prepoveduje krivo pričati, lagati in se hliniti, grešiti zoper bližnjega čast in dobro ime. Krivo priča, kdor pred sodnijsko ali drugo gosposko vedoma izjavi kot resnico, kar ni res; laže, kdor vedoma drugače govori, kakor misli; hlini se, kdor se dela boljšega in pobožnejšega, kakor je v resnici. Tega smo se učili v zadnjem krščanskem nauku; nismo pa se še učili, s čim se greši zoper bližnjega čast in dobro ime. Zoper bližnjega čast in dobro ime se pač greši s krivim pričevanjem in z lažjo, a so še nekateri grehi, ki so takorekoč naravnost naperjeni proti časti in dobremu imenu bližnjega.

458. S čim se greši zoper bližnjega čast in dobro ime?

Zoper bližnjega čast in dobro ime se greši:

- 1. s krivim natolcevanjem in predrzno sodbo;**
- 2. z obrekovanjem, opravljanjem in podpihovanjem;**
- 3. z zasramovanjem.**

Čast in dobro ime bližnjega je v tem, da ga ljudje imajo za poštenega, značajnega, krepostnega človeka, da priznavajo njegove dobre lastnosti in vrline, ter ga čislajo, kakor zasluži. Dasiravno pomenja dobro ime dobro mnenje, ki je ljudje o kom imajo, čast pa izraz tega mnenja na zunaj, se vendar v navadnem življenju na to razliko ne pazi, ampak se oba izraza skupno rabita.

Zoper čast in dobro imé moremo grešiti samo v mislih, ali rekel bi, sami pri sebi s krivim natolcevanjem in predrzno sodbo; zoper bližnjega čast in dobro imé moremo grešiti z besedami in vpričo drugih z obrekovanjem, opravljanjem in podpihovanjem; zoper bližnjega čast in dobro imé moremo grešiti z besedami ali dejanji vpričo njega samega ali še tudi vpričo drugih z zasramovanjem. — Poglejmo si:

459. *Kdo greši s krivim natolcevanjem?*

S krivim natolcevanjem greši, kdor brez zadostnega vzroka sumi o bližnjem kaj hudega.

Kdor sumi o bližnjem kaj hudega, to se pravi, kdor si misli, komur se dozdeva, da je bližnji morebiti kaj hudega storil, da ima morebiti to ali ono napako, tisti natolcuje. Mislite si gospodarja, kateremu izgine petak iz njegove denarnice. Ako si gospodar misli: Morebiti mi je hlapec izmaknil petak, ali za gotovo ne vem, mogoče je tudi, da je kdo drugi to storil, bi natolceval. Ako ima gospodar vzrok tako misliti, ker mu je znano, da si je hlapec že tu in tam kaj prisvojil, kar ni bilo njegovega, potem ima vzrok tako misliti, potem je njegovo natolcevanje opravičeno; ako pa nima zadostnega vzroka tako misliti, ker je hlapca poznal do takrat kot poštenega, potem je njegovo natolcevanje krivo, torej pregrešno. Krivo so natolcevali Jezusa farizeji. Ko je namreč rekel mrtvoudnemu: „Zaupaj sin! odpuščeni so ti tvoji grehi, so eni pismarjev sami pri sebi rekli: Ta preklinja. Jezus pa, ko je videl njih misli, jih je zavrnil, rekoč: „Zakaj mislite hudo v svojih srcih?“ (Mat. 9, 3—5.) V življenju sv. Filipa Nerija se bere, da je prenočil pri njem sicer pobožen mož, ki je imel opraviti v Rimu. Na večer je videl, kako se je svetnik z nekaterimi duhovniki veselo zabaval, šalil in smejal, in začel je dvomiti, je-li Filip res tako svet, kakor se govori. Drugo jutro se je spovedal svetniku, toda svojega natolcevanja kar nič ni omenil. Filip pa mu reče: „Varuj se, da ne boš zamolčal niti kakega malega greha iz človeških ozirov! Zakaj se ne spoveš, da si sinoči o meni hudo sumil?“ Spovedenec se je prestrašil in bil popolnoma prepričan, da je brez vzroka dvomil o svetosti Filipovi, kateremu je Bog razodel tudi najskrivnejše misli.

Kdor brez zadostnega vzroka sumi o svojem bližnjem kaj hudega, greši zoper ljubezen, zakaj „ljubezen ne misli hudega“, (I. Kor. 13, 5.) pravi sv. Pavel. Natolcevavec pa greši tudi zoper pravičnost, zakaj bližnji ima pravico, da tako dolgo o njem dobro mislimo, dokler te pravice ni zapravil. Iz krivega natolcevanja izvira marsikaj hudega; zakaj kdor o drugih sumi kaj hudega, izgubi do njih spoštovanje, zaupanje, ravna ž njimi mrzlo, trdo; natolcevanje se lahko sprevrže v predrzno sodbo in zavede človeka, da tiste slednjič začne obrekovati, katere je sprva natolceval. Krivo natolcevanje je navadno samo odpustljiv greh, ker ž njim ne spodkopamo popolnoma dobrega mnenja, katero moramo imeti o bližnjem. Vender ako bi o kaki čislani osebi sumili popolnoma brez vzroka in dalje časa kaj zelo hudega, bi se tudi smrtno pregrešili: „Nobeden vas ne misli hudega v svojem srcu zoper svojega prijatelja“, opominja Gospod po preroku. (Cah. 8, 17.) Mislite o svojem bližnjiku tako dolgo dobro, dokler se o nasprotnem niste prepričali.

Cetudi o bližnjiku brez zadostnega vzroka ne smete nič hudega sumiti, vender pa bodite previdni nasproti ljudem, katerih še prav ne poznate, da vas kateri kako ne prevari ali vam drugače ne škoduje. „Bodite razumni, kakor kače, in priprosti kakor golobje“, pravi Jezus sam. (Mat. 10, 16.)

Hujše, kakor s krivim natolcevanjem, greši se s predrzno sodbo.

460. Kdo greši s predrzno sodbo?

S predrzno sodbo greši, kdor bližnjemu kaj hudega brez zadostnega vzroka prisoja kot gotovo in resnično.

Predrzno sodi, kdor nepremišljeno, brez zadostnega vzroka misli, da je bližnji gotovo kaj hudega storil, da ima v resnici to ali ono pregreho na vesti. To je gotovo predrzno. Predrzna sodba se torej razlikuje od krivega natolcevanja. Krivi natolcevavec o bližnjiku samo misli, da je morebiti kaj hudega storil, predrzni sodnik mu pa hudo prisoja brez zadostnega vzroka kot gotovo in resnično, je torej hujši od krivega natolcevavca. Nekateri vzgledi vam bodo to najbolj pojasnili. Takih vzgledov imamo obilno v svetem

pismu in v vsakdanjem življenju. Predrzo so sodili pobožnega Joba njegovi prijatelji, ki so za gotovo mislili, da mora biti Job skriven grešnik, ker je Bog pripustil da je bil tako hudo kaznovan. Predrzo so sodili Judje Jezusa. Ko je šel v Cahejevo hišo, so rekli: „K grešnemu človeku je šel v hišo.“ (Luk. 19, .7) Jezus je res grešnike sprejemal, zahajal v njihovo družbo ter ž njimi jedel in pil, ali to je delal iz dobrega namena, da je podučeval in na pot vzveličanja vodil grešnike; farizeji pa so kar predrzo sodili, da mora Jezus sam biti grešnik, ker občuje z grešniki. Ko so apostoli na binkoštno nedeljo po prihodu sv. Duha srčno in neostrašeno začeli v raznih jezikih oznanjevati Kristusov nauk, so jih obsodili nekateri: „Sladkega vina so ti polni.“ (Dej. ap. 2, 13.) Včasih se zgodi, da kdo dalje časa pri spovednici kleči. Drugi, ki to vidijo, si mislijo: Ta oseba mora gotovo mnoge in velike grehe imeti, ker tako dolgo ne konča svoje spovedi. To je predrzna sodba, ker se bližnjemu brez zadostnega vzroka hudo prisoja kot gotovo in resnično. Ali ni morebiti tista oseba zaradi tega dalje časa pri spovednici ostala, ker je delala dolgo spoved, ali pa, ker je potrebovala daljšega poduka? Ali drugo osebo vidijo, da je bila pri spovedi, pa ne gre k sv. obhajilu. Aha! si mislijo, ta oseba gotovo ni dobila odveze, ker ne gre k sv. obhajilu. Taka sodba je tudi predrzna; zakaj dotična oseba morebiti ni šla k svetemu obhajilu, ker ni bila več tešča.

Ako ima kdo opravičen vzrok bližnjemu prisojati kaj hudega kot gotovo in resnično, ne sodi predrzo. Mislite si, da sliši gospodar ponoči ropot v svoji hiši, vstane in najde tujega človega, ki se je skozi okno splazil v hišo. Gospodar ima gotovo zadosten vzrok soditi takole: Ta človek je gotovo nameraval kaj ukrasti; on ne sodi predrzo. Ali če je kdo koga že večkrat na kaki laži zasačil, pa si misli: Ta človek je resnično lažnjivec, ne sodi predrzo, ker ima zadosten vzrok za svojo sodbo.

Kdor brez zadostnega vzroka prisoja bližnjemu kaj hudega kot gotovo in resnično, se po pravici imenuje predrzen sodnik, ker si prilaščuje oblast, katere nima. Bog je naš edini in pravi sodnik, potem tisti, komur je Bog dal oblast soditi, to je sv. cerkev in država, drugi nihče. Sv. apostol Jakob piše: „Eden je postavodajavec in sodnik, kateri more pogubiti in oteti. Kdo si pa ti, ki sodiš bližnjega.“ (Jak. 4, 12. 13.) Da nima nobeden človek pravice lahkomišljeno

soditi drugih, sprevidimo jasno iz besed Kristusovih: „Ne sodite, da ne bote sojeni; zakaj s kakršno sodbo sodite, s takšno boste sojeni.“ (Mat. 7, 1.) Kdor torej druge predrzno sodi, sega v pravice božje in se pregreši. — Kdor druge predrzno sodi, greši tudi zoper dolžno ljubezen do bližnjega, katera zahteva, da svojega bližnjega imamo za dobrega, dokler se nismo prepričali o njegovej zlobnosti. Kdor pa v svojem srcu hudo sodi o bližnjem, mu v svojem srcu vzame čast in dobro ime. Kakor bi mi radi, da bi nas drugi tudi v srcu spoštovali, tako moramo tudi mi druge v srcu spoštovati. Kje pa je sploh kak človek, ki bi bil brez napak? Ali ni na vsaki njivi med dobro pšenico tudi nekoliko ljuljke? Kdo bo posekal drevo, če najde na njem poleg zdravega sadja tudi kak črviv sad? Kdo bo že obsojal svojega bližnjega, če opazi na njem poleg dobrih lastnostij tudi nekaj napačnih? V Jutrovih deželah se pripoveduje to-le: Nekedaj je stalo pri mrtvem psu več ljudij. Vsak je povedal kaj slabega o njem. Eden je rekel: „Kako ta mrha smrdi!“ in si je nos zatisnil. „Poln je blata“, rekel je drugi in je vanj pljunil. „Nobene dlake ni več na njem“, pristavil je tretji. „Fej te bodi!“ pripregel je četrti in ga je brcnil. Mimo pa je prišel tudi naš Vzveličar Jezus Kristus in je rekel v svoji dobrosrčnosti: „Zobje tega psa so lepi in svetlobeli kakor biser.“ Ko so grajavci to slišali, jih je bilo sram, da so videli na mrtvem psu le grdo, kar je lepega pa prezrli, ter so tiho odšli. Krščanski poslušavec! glej tudi ti na dobre lastnosti svojega bližnjega, in potem ga ne boš predrzno sodil, glej tudi na svoje lastne slabosti.

In sodil boš druge mileje,
In sodil boš sebe ostreje. (S. Gregorčič).

461. *Kdo greši s obrekovanjem?*

Z obrekovanjem greši, kdor pripoveduje o bližnjem kake izmišljene napake ali povečuje njegove resnične napake.

Pregrešno je brez zadostnega vzroka sumiti o bližnjem kaj hudega; še bolj pregrešno je mu kaj hudega brez zadostnega vzroka prisojati kot gotovo in resnično, a še mnogo bolj pregrešno je, druge obrekovati. S krivim natolcevanjem in

predrzo sodbo vzamemo bližnjemu čast in dobro ime samo v svojem srcu, z obrekovanjem pa mu vzamemo čast in dobro ime tudi še pri drugih ljudeh. Obrekuje tisti, ki si kako napako o bližnjem popolnoma izmisli ter jo potem drugim pripoveduje, kadar ga poleg ni, da bi ga počrnil. Obrekovala je malopridna Putifarjeva žena egiptovskega Jožefa proti svojemu možu in družini. Ker ni hotel privoliti v grdi greh, h kateremu ga je napeljevala, marveč je rajše popustil plašč in zbežal, rekla je nesramnica svojemu možu: „Hebrejski suženj, ki si ga pripeljal, je prišel k meni in mi je hotel hudo storiti. Ko me je pa slišal vpiti, je zapustil plašč, ki sem zanj držala, in je ven zbežal. Ko je gospod to slišal, in ko je besedam svoje žene preveč verjel, se je silno razsrdil in je vrgel Jožefa v ječo.“ (I. Mojz. 39, 17. seq.) Obrekovala sta dva hudobna starca, ki sta čisto in nedolžno Suzano obdolžila, da je grešila z nekim mladeničem. Suzana je bila obsojena v smrt, in bili bi jo kamenovali, da je ni rešil prerok Danijel. (Dan. 13.) Obrekovali so sovražni Judje, ki so tožili Jezusa Pilatu, rekoč: „Tega smo našli, da zapeljuje naš narod in da brani dajati davke cesarju“, (Luk. 23, 2.) akoravno je Kristus razločno učil: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ (Luk. 20, 25.)

Obrekuje tudi tisti, ki sicer pripoveduje resnične napake o svojem bližnjem, vendar pa jih povečuje in — kakor pravimo — iz komarja napravi konja, iz pezdirdja bruno, tako da dobijo poslušavci o obrekovanem popolno napačno mnenje. Ako bi se kdo enkrat močno napil, drugi pa bi o njem pravil, da je velik pijanec, bi ga obrekel; ako bi kdo enkrat kaj ukradel, drugi pa bi o njem trdil, da krade kakor sraka in da ničesar ni varno pred njegovimi dolgimi prsti, bi ga obrekel.

Obrekujejo slednjič tudi tisti, ki dobrim delom svojega bližnjega podtikajo slabe namene. Tako so delali ob Jezusovem času farizeji, Jezus je prišel na svet iskat in vzveličat, kar je bilo izgubljenega. Ker je zaraditega šel tudi v hišo kakega grešnika, ž njim jedel in pil, imenovali so ga farizeji „požrešnika in pijanca, cestninarjev in grešnikov prijatelja.“ (Mat 11, 19.) Takih farizejev je še dandanes mnogo na svetu. Ako vidijo koga, da je pobožen, imenujejo ga hinavca; ako ne zapravlja in si od tega, česar ne potrebuje, za slaba leta ali za stare dni kaj prihraniti skuša, je v njih

očeh skopuh, kdor se ogiblje slabih tovarišev, in bolj zase živi, da bi svoje nedožnosti ne zapravljal, imajo ga za po-božnjaka.

Kakšna pregreha je obrekovanje? Obrekovavec greši proti resničnosti, ker o bližnjem izmišljuje napake ali jih povečuje, je torej lažnjivec. Kako ostudna pregreha je laž, smo slišali že v zadnjem krščanskem nauku. — Obrekovavec greši proti ljubezni do bližnjega. Ničesar ni božji Vzveličar tolikrat in tako nujno priporočal in zapovedal, kakor med-sebojno ljubezen. „To je moja zapoved, da se ljubite med seboj.“ (Jan. 15, 17.) Kdor resnično ljubi svojega bližnjega, kakor je zapovedal Kristus, tisti skuša celó resnične napake bližnjikove pred drugimi prikriti, kdor pa si o bližnjem napake izmišljuje in drugim pripoveduje kot resnične, da bi ga pri njih počrnil, gotovo bližnjega ne ljubi, ampak je poln srda, sovraštva in novoščljivosti. Kdor druge resnično ljubi, si prizadeva s svojim bližnjim živeti v miru in zlogi, obrekovavec pa razdira mir ter seje prepir in sovraštvo. — Obrekovavec greši tudi zoper pravičnost. „Krivica“, pravi sv. Tomaž Akvinski, „je tem večja, čim večja je prikrajšana ali oropana reč.“ Čast pa in dobro imé sta med časnimi dobrotami zelo visoke cene. Sv. pismo samo pravi: „Dobro imé je boljše kakor obilno bogastvo“, (Preg. 22, 1.) ali: „Skrbi si za dobro imé; zakaj to ti bo dalje ostalo, kakor tisoč dražih in velicij zakladov. Dnevi dobrega življenja imajo število, dobro imé pa ostane vekomaj.“ (Sir. 41, 15. 16.) Ker je dobro imé toliko vredno, stori obrekovavec bližnjemu večjo krivico, kakor če bi mu ukradel obilno blaga in denarja. Kralj David pravi o obrekovavcih: „Odprt grob je njih grlo, s svojimi jeziki delajo zvijače; gadjí strup je pod njih ustnicami.“ (Ps. 13, 3.) Sv. Avguštin pa veli: „Huje so rane vsekane z jezikom, kakor pa z mečem; meč teló umori, duše pa ne.“

Obrekovanje je tim večja pregreha, čim večja je izmišljena napaka, ki se o bližnjem pripoveduje, in čimbolj se poveča kaka resnična mala napaka; čim imenitniša je oseba, katera se obrekuje, in čimbolj spoštovana in verodostojna je oseba, ki obrekuje, ker se taki osebi rajše veruje, kakor kaki drugi, ki ne zasluži vere v istej meri. — Obrekovanje je dalje toliko večja pregreha, kolikor večja je škoda, ki bližnjemu iz obrekovanja priraste. Mnogokrat se namreč zgodi, da tisti, ki je bil obrekovan, izgubi razven dobrega

imena tudi svoj zaslužek, ako že ne popolnoma, pa vsaj deloma. Na ta način se mu ne škoduje z obrekovanjem samo na časti in dobrem imenu, ampak tudi na časnem premoženju. — Obrekovanje je dalje tim večja pregreha, čim več in čim imenitniše so osebe, ki obrekovanje slišijo; zakaj na ta način se spodkoplje veljava tudi pred večimi in veljavnejšimi osebami. — Obrekovanje je slednjič tim večja pregreha, čim hudobnejši je namen obrekovavčev. Huje grešitisti, ki ima namen bližnjemu napraviti škodo, kakor tisti, ki brez vsega prevdarka obrekuje in nič ne pomisli na nasledke, katere bi utegnilo imeti obrekovanje.

Kdor nekoliko prevdarja obrekovanje, moro spoznati, da je obrekovanje resnično zelo hud in škodljiv greh za obrekovavca in obrekovanca, da, celo za tistega, ki posluša obrekovanje. Vsakdo tudi mora sprevideti, da se je treba nad vse ogibati obrekovanja. To zahteva tudi sv. pismo. „Boj se, moj sin!“ pravi sv. Duh, „boj se Gospoda in kralja, in ne združi se z obrekovavci; zakaj njih poguba naglo pride.“ (Preg. 24, 21. 22.) Sv. Jakob pa opominja: „Ne obrekujte drug drugega, bratje! Kdor obrekuje brata ali kdor sodi svojega brata, govori proti postavi in sodi postavo. Ako pa sodiš postavo, nisi izpolnjevalec postave, ampak sodnik.“ (Jak. 4, 11.)

Z v r š e t e k.

Dragi krščanski poslušavci! Imejte resnično ljubezen do svojega bližnjega, kakor nam je Kristus zapovedal. Da se bode to res zgodilo, varujte se, da ne bode brez zadostnega vzroka sumili o bližnjem kaj hudega, varujte se krivega natolcevanja; še bolj se varujte, da ne bode bližnjemu kaj hudega brez zadostnega vzroka prisojali kot gotovo in resnično, varujte se predrzne sodbe; zlasti pa se varujte, da ne bode pripovedovali o bližnjem kakih izmišljenih napak ali povečevali njegovih resničnih napak, varujte se obrekovanja. „Ako nič dobrega o bližnjiku povedati ne vem, hočem rajše molčati“, pravi sv. Terezija. Malokedaj se človek kesa, da je molčal, mnogokrat, da je govoril, zakaj od vsake prazne besede bo treba dajati odgovor. Amen.

104. Krščanski nauk.

Razven krivega pričevanja, laži in hinavščine prepo-veduje osma božja zapoved tudi grešiti zoper bližnjega čast in dobro imé. Zoper bližnjega čast in dobro imé greši sam pri sebi, kdor bližnjega krivo natolcuje ali predrzno sodi. Vpričo drugih se zlasti greši zoper bližnjega čast in dobro ime z obrekovanjem, opravljanjem in podpihovanjem. Z obrekovanjem greši, kdor pripoveduje o bližnjem kake izmišljene napake ali povečuje njegove resnične napake.

462. *Kdo greši z opravljanjem?*

Z opravljanjem greši, kdor brez zadostnega vzroka razodeva resnične napake bližnjega.

Iz tega odgovora spoznate, da opravlja tisti, ki razodeva resnične napake svojega bližnjega, ki pa še niso znane, kadar ga zraven ni, in sicer, ako jih razodeva brez potrebe ali brez zadostnega vzroka. Opravljivec se torej razlikuje od obrekovavca v tem, da ta pripoveduje izmišljene, oni pa resnične napake bližnjega. Ako kdo o kakem poštenem dekletu pripoveduje, da ima grešno znanje, je obrekovavec, ker si je nekaj hudega o dekletu izmislil; če pa o kakem drugem dekletu, ki ima res tako znanje, to pripoveduje brez zadostnega vzroka, je opravljivec. Obrekovavec greši zoper resničnost, opravljivec ne. Zgodi se pa rado, da opravljivec povečuje resnične napake bližnjega, potem greši tudi zoper resničnost in se sprevrže v obrekovavca.

Opravljivec pa greši, kakor obrekovavec zoper ljubezen do bližnjega, katera zahteva, da tega, česar nočemo, da bi nam drugi storili, tudi mi drugim ne storimo. On greši tudi zoper pravičnost, ker vzame bližnjemu čast in dobro imé pred drugimi, pri katerih je do takrat veljal še za poštenega. Opravljanje je torej greh, čeprav mnogi tega nočejo verjeti. Nekateri opravljivci pravijo: „Kar sem o bližnjem povedal, je resnica, resnico pa smem govoriti.“ Tako? Vselej? Ako pa resnica tam, kjer še ima bližnji dobro imé, isto vzame, tudi smeš govoriti? Tobak kaditi ni greh; če pa svojemu bližnjemu s tem zažgeš skedenj, morebiti tudi ni greh? Drugi

pravi: „Jaz nisem tako hudo mislil, sem le za kratek čas govoril.“ Ali je tebi prav, ako drugi o tebi za kratek čas slabo govorijo? — Tretji pravi: „Drugi tudi razodevajo resnične napake bližnjega; morda ne bo tak greh.“ Drugi tudi kradejo; ali zaraditega krasti ni greh? — Četrty pravi: „Jaz sem le svojemu najboljšemu prijatelju pripovedoval napake bližnjega.“ Tisti dobri prijatelj pa ima morebiti še kakega drugega dobrega prijatelja, kateremu pové opravljive besede, ta tretjemu, tretji četrtemu, in tako zvé hitro vsa vas kako bližnjikovo napako, prav kakor veli pregovor: „Ako vé eden, ne vé nobeden; ako vesta dva, vé pol sveta; ako vedó trije, vedó vsi ljudje.“ Nobeden izgovor nič ne velja. Opravljanje je in ostane greh, ako bi to tajilo tudi tisoč in še več ljudij. Sv. pismo samo zeló hudo obsoja opravljanje. „Odpravi od sebe hudobna usta, in opravljive ustnice naj bodo daleč od tebe,“ beremo v bukvah pregovorov. (Preg. 4, 24.) Modri Sirah veli: „Tepenje z bičem nareja proge; otepanje z jezikom pa zmelje kosti.“ (Sir. 28, 21.) To se pravi: opravljanje dela rane, ki se ne dadó zaceliti. Pridigar pa pravi: „Kdor skrivaj opravlja, ne dela nič manj kakor kača, ki na tihem piči.“ (Prid. 10, 11.) Med cerkvenimi učeniki pravi sv. Janez Zlatousti: „Kdor se peča z opravljanjem, služi hudobnemu duhu“. Iz opravljanja izhaja jeza, sovraštvo, podpihovanje, prepir itd. Pa ko bi tudi v sv. pismu ne bilo zapisano, ko bi tudi sv. cerkev ne učila, da je opravljanje greh, bi to vsakomur povedala že njegova lastna pamet. Krasti je gotovo greh. Opravljivec pa je tat, in sicer hujši, kakor tisti, ki ukrade denar ali kaj drugega. Tvoj bližnjik ima tako pravico do dobrega imena kakor do svojega denarja. Kakor mu torej ne smeš ukrasti njegovega denarja, tako še manj dobrega imena, ki je boljše kakor obilno bogastvo“. (Preg. 22, 1.) Dà, rečemo lahko, da je opravljanje v nekakem oziru bolj nevaren greh, kakor obrekovanje; zakaj, če smo z obrekovanjem vzeli komu čast in dobro imé, moremo obrekovanje preklicati in dobro imé vrniti, ako pa smo opravljali, ne moremo preklicati svojih besedij, ker so bile resnične. Opravljanje ni vselej enako velik greh, ampak včasí je smrtni, včasí je odpustljivi greh, kakor obrekovanje. Opravljanje je tem večji greh, čim večja napaka se brez potrebe razodene, čim imenitnejša je oseba, ki se opravlja, kakor tudi, čim imenitnejša je oseba, ki opravlja, čim več oseb sliši opravljanje in čim večja škoda iz opravljanja izvira, in čim slabši je namen, iz katerega se opravlja.

O opravljanju piše sv. Hijeronim: „Le prav malo jih je, ki bi se tega greha obvarovali... Huda razvada, druge grajati, se je tako polastila človeških src, da celó taki, ki so se drugih grehov odvadili, zabredejo v tega kakor v zadnjo zanjko hudičevo“. Pazi, krščanski poslušavec, da tudi ti ne zabredeš v to zanjko hudičevo, zato pa svojim ustom napravi vrata in ključavnice“ (Sir. 28, 28.) in govori le takrat, kadar je treba govoriti.

463. Kdaj smemo razodeti napake bližnjega?

Napake bližnjega smemo in celò moramo razodeti, kadar je to potrebno, da se grešnik poboljša, ali da se zabrani kako še večje hudo.

Smelo bi se razodeti precej znano hudodelstvo bližnjega osebi, ki še o njem ne vé, v tistem kraju, v katerem se je hudodelstvo izvršilo. Precej znano hudodelstvo je ono, ki se je izvršilo vpričo mnogih ljudij in se torej več prikrivati ne dá, in pa ono, katero se je hudodelniku pred sodnijo dokazalo. Ako se o takem hudodelstvu, ki bo kmalu obče znano, govori z osebami, ki še o njem ne vedó, se ne greši zoper pravičnost, ker je tak očiten hudodelnik ali grešnik izgubil pravico do dobrega imena in se mu torej tudi ne stori velika škoda. V takem kraju pa, kjer se hudodelstvo ni izvršilo, in kamor se bržkone ne bode zvedelo ali pa šele čez dolgo časa, se ne sme razodeti.

Skrivne napake bližnjega se smejo in celò morajo razodeti iz zadostnih, opravičenih vzrokov. Potreba razodeti napake bližnjega je pred vsem tedaj, ako je upati, da se bo grešnik poboljšal, če se njegov greh razodene. Največja ljubezen, katero moremo skazati grešniku, je, če ga poboljšamo in spravimo na pravo pot. Njegov greh pa se mora naznaniti le takim osebam, ki ga poboljšati morejo, kakor starišem, predstojnikom, drugim pa ne. Ako kak otrok vé, da njegovi bratje ali sestre počenjajo skrivaj kaj hudega, na primer kradejo, mora to starišem povedati. To pa se seveda ne sme zgoditi iz sovraštva ali škodoželjnosti, ampak iz ljubezni. Tako je egiptovski Jožef „zatožil svoje brate očetu jako velike pregrehe“, (I. Mojz. 37, 2.) kakor mu je velevala dolžnost, ne da bi hotel grditi brate, katere je ljubil. — Pregrehe

bližnjega se smejo in morajo razodeti tudi takrat, ako je treba s tem zabraniti kako še večje hudo. Nekatere pregrehe so take, da bi iz njih, ako bi se ne razodele, izvirala za nas ali za druge, morebiti celo za državo in cerkev, velika škoda. Ako bi se kak nedolžen človek ne mogel drugače opravičiti, kakor s tem, da naznani pravega krivca, bi ga smel naznani. Goljufe, tatove, zapeljivce je treba naznani takim, ki morejo zabraniti njihovo kvarljivo početje; one pa, ki so v nevarnosti, da bi bili goljufani, ukradeni, zapeljani, je treba na nevarnost opozoriti.

464. Kaj naj storimo, ako moramo nehoté poslušati obrekovanje ali opravljanje?

Ako moramo nehoté poslušati obrekovanje ali opravljanje, ne smemo takih govorov radi poslušati, temveč moramo kazati svojo nevoljo in je zabranjevati, kolikor mogoče.

Zoper bližnjega čast in dobro imé ne greši samo tisti, ki sam obrekuje ali opravlja, ampak tudi tisti, ki obrekovanje ali opravljanje radovoljno in z nekakim veseljem posluša, zakaj s tem spodbada in osrčuje obrekovavce in opravljivce, da še rajše obrekujejo in opravljajo. „Ako bi ne našli radovoljnih poslušavcev,“ pravi sv. Ignacij, „bi tudi ne govorili o tujih napakah.“ „Nočem razsojati,“ piše sveti Bernard, „kdo je bolj kazniv, ali tisti, ki skruni bližnjega čast s slabimi govori, ali tisti, ki posluša take govore; le ta razloček najdem: prvi ima hudiča na jeziku, drugi v ušesu.“ Kdor obrekovanje in opravljanje radovoljno posluša, pomaga takorekoč obrekovavcem in opravljivcem grešiti. Ljudje pravijo, da je tisti, ki drži tatu vrečo, ravno tak tat, kakor on, ki deva notri. Tisti, ki obrekuje ali opravlja, je tat dobrega imena, torej tudi njegov poslušavec. Kdor obrekovanje in opravljanje rad posluša, navadno to, kar je slišal, tudi še drugim pripoveduje ter postane sam obrekovavec in opravljivec. — Zoper čast in dobro imé bližnjega tudi greši, kdor ne zabrani obrekovanja ali opravljanja, dasiravno bi je mogel in moral zabraniti. Ako bi kdo mogel zabraniti, da bi se bližnjemu ne zažgala hiša, pa bi tega ne storil, bi gotovo grešil; tako tudi tisti, ki more zabraniti obrekovanje ali oprav-

ljanje, pa je prenemaren, preboječ, da bi to storil. — Tudi tisti, ki obrekovavce in opravlјivce napeljuje na kakršenkoli način k obrekovanju in opravljanju, recimo z izpraševanjem, pritrjevanjem, škoduje bližnjemu na časti in dobrem imenu. Po pravici opominja sv. pismo: „Zagradi s trnjem svoja ušesa; hudobnega jezika nikar ne poslušaj.“ (Sir. 28, 28.) Ako mora torej kdo nehoté poslušati obrekovanje in opravljanje, ne sme kazati nad tem svoje veselje, ne sme ga rad poslušati, ampak pokazati mora svojo nejevoljo, zasukati mora govor na druge reči ali napraviti resen obraz. „Sever dež odžene in temen obraz opravlјivi jezik“, pravi sveto pismo. (Preg. 25, 23.) Ako pa resen obraz ne pomaga, je treba obrekovavca ali opravlјivca tudi posvariti, z resnimi besedami zavriniti. To morajo storiti zlasti predstojniki, ako slišijo obrekovati ali opravlјati svoje podložnike, kjer njihovo svarilo mnogo več pomaga, kakor svarilo kakega drugega človeka. Dobro je tudi, če takrat, kadar bližnjega kdo obrekuje ali opravlja, povemo kako dobro lastnost, ki jo bližnji ima. Neki duhovnik iz benediktinskega reda, ki je bil sicer jako prijazen in ljubezniv, je postal vsikdar nevoljen, če se je kratilo bližnjemu dobro imé s slabimi pogovori. Nekedaj je obiskal sosednega župnika, ki je bil bolan. Na potu se mu pridruži neka žena, in ga vpraša, če bi ga smela spremljati. „Seveda, dobra ženka“, reči ji prijazno. Komaj sta nekoliko pota skupaj storila, spoznal je menih, da ima žena prepolno srce, katero bi rada spraznila pred njim. „Častiti oče, ne morem vam popisati, kako hudobna ženska je moja sosedka, saj jo poznate . . .“ „Tako,“ ji je hitro pater segel v besedo „potem pa hočeva en prav krepek rožni venec za njo zmoliti, da se spreobrne. V imenu Očeta in Sina in svetega Duha“. In zmolila sta vse tri dele rožnega venca. Ko sta končala, mislila si je žena zopet olajšati nekoliko svoje srce in začela je: „Gospod pater, moja sosedo je komaj prenašati.“ „Tako,“ je hitro zopet rekel pater, „potem pa hočeva en rožni venec za vas moliti, da jo bode te lažje prenašali. V imenu Očeta in Sina in sv. Duha“. In zmolila sta zopet vse tri dele. Dve tretinji pota sta že prehodila. Zdaj, misli si jezična žena, je še zadnji čas, da otresem svoje srce. Zopet je poskusila svojo srečo, rekoč: „Ne morete verjeti, gospod pater, kaj mora ubogi mož, naš sosed, pretrpeti od svoje žene . . .“ Dobri pater pa ji je takoj pristrigil besedo, rekoč: „Da bode te videli, kako vam verjamem, moliva še

kar za trpečega soseda en prav izdaten rožni venec, da bo mogel potrpežljivo nositi svoj križ. V imenu Očeta“ itd. Pri zadnjem „Amen“ dospela sta v kraj, kamor je bil pater namenjen. Ko sta se ločila, reče pater: „Tako, žena, ako bode te drugokrat hoteli semkaj iti, me bo prav veselilo, danes ste prav pridno molili.“ „Castiti pater, z vami že ne grem nikdar več. Bog vas obvari!“ rekla je žena in si menda tudi zapomnila nauk, ki ga je dobila.

465. *Kdo greši s podpihovanjem?*

S podpihovanjem greši, kdor brez zadostnega vzroka komu pove, kaj so drugi o njem slabega govorili, ter tako napravi razpor.

Medsebojna ljubezen, edinost in mir so dobrote, ki nam jih krščanska vera ne samo priporoča, ampak strogo zapoveduje. S podpihovanjem pa se medsebojna ljubezen, mir in edinost razderejo. Podpihovavec ali prišepetavec je tisti, ki nalašč pazi, kaj bodo drugi o kom slabega govorili, nalašč pozveduje, kaj se je o kom slabega govorilo, ali kar naravnost napeljuje, da bi se o drugem slabo govorilo, da bi mu isto nesel na njegova ušesa, razdril prijaznost, zasejal pa razpor. Ako n. pr. kdo reče drugemu: „Ti, nekaj ti imam povedati, ta in ta je to-le čez tebe govoril. To ti je storil, tako s teboj ravna! Kdo bi si mislil, da ti bode tako plačal tvojo zaupljivost in prijaznost?“ S takim in enakim govorjenjem seje podpihovavec med ljudi, ki so si bili prej prijazni, jezo in prepir ter zakrivi mnogo drugega hudega. Tako so že mnogi podpihovavci razdrili dolgotrajno prijateljstvo in ljubezen.

Podpihovanje je hujša pregreha, kakor opravljanje, ker je medsebojna ljubezen več vredna, kakor dobro imé, razven tega se opravljanje zgodi večkrat iz lahkomišljenosti, podpihovanje pa večidel ali, rekel bi, vselej iz slabega namena. Sv. pismo zelo hudo obsoja podpihovanje. „Šest rečij je, ki jih Gospod sovraži, sedmo pa studi njegova duša, in tista sedma reč je podpihovanje, zakaj sveto pismo pravi dalje, „njega studi, ki med brati trosi razprtije“. (Preg. 6, 16—19.) Drugej govori sv. Duh: „Preklet bodi podpihovavec in dvojezičnik; zakaj med mnogimi, ki v miru živé, napravi zmešnjave. Tretji jezik (podpihovavčev) jih je že mnogo na-

dražil ..., trdna mesta bogatinov je razvalil in hiše mogočnikov podkopal ... Kdor ga posluša nima pokoja, tudi nima prijatelja, na katerega bi se zanesel." (Sir. 28, 15—20.) „Podpihovavec omadežuje svojo dušo in je črten." (Sir. 21, 31.) Sv. pismo zato tudi vsakega opominja: „Ne pravi naj se ti podpihovavec, (da se ne vjameš v svoj jezik, in da ne boš osramočen); zakaj nad tatu pride zasramovanje (in pokorjenje) in najhujša sodba nad dvojezičnika, (na podpihovavca pa srd in sovraštvo in osramočenje). (Sir. 5, 16. 17.)

Krščanski poslušavci! vzemite si k srcu opomine svetega Duha. Ne delajte s podpihovanjem razprtij in prepиров, marveč prizadevajte si ohraniti mir in edinost med vsemi ljudmi.

Zvršetek.

Sv. Pambo, puščavnik, slišal je nekdanj besede psalmistove: „Držal se bom svoje poti, da ne grešim s svojim jezikom". (Ps. 38, 2.) To slišavši je rekel: „Zadosti sem slišal, drugo hočem slišati, ko se bom naučil to popolnoma izpolnjevati." Ko so ga 49 let pozneje vprašali, se je li že popolnoma naučil izpolnjevati besede psalmistove, je odvrnil: „Še ne celó popolnoma." O tem puščavniku, ki je živel 93 let, se pripoveduje, da ni nikoli lagal, nikoli slabo o drugih, sploh nikdar nič nepotrebnega govoril. Krščanski poslušavec! posnemaj tega puščavnika in glej, da ne grešiš z jezikom, zlasti ne obrekuj, ne opravljaj in ne podpihuj. Ne poslušaj nikoli zadovoljno obrekovanja in opravljanja, ako si pa kaj slišal, obdrži zase. „Si kako besedo zoper svojega bližnjega slišal," pravi modri Sirah, „naj s teboj umrje; zanesi se, da te ne bo razgnala." (Sir. 19, 10.) „Kaj se pravi: Naj s teboj umrje?" vpraša sv. Krizostom. „To se pravi: Uniči jo, pokoplji jo, naj ne pride več iz tebe." „Kdor hoče življenje ljubiti in videti dobre dni, naj zdrži svoj jezik od hudega." (I. Petr. 3, 10.) Amen.

105. Krščanski nauk.

Zoper bližnjega čast in dobro ime se greši s krivim natolcevanjem in predrzno sodbo, z obrekovanjem, opravljanjem in podpihovanjem, in slednjič z zasramovanjem. S krivim natolcevanjem in predrzno sodbo vzamemo bližnjemu

časť in dobro imé v mislih in samo pri sebi, z obrekovanjem, opravljanjem in podpihovanjem vzame se bližnjemu časť in dobro ime z besedami in vpričo drugih, z zasramovanjem se mu vzame časť in dobro imé vpričo njega samega.

466. *Kdo greši s zasramovanjem?*

Z zasramovanjem greši, kdor bližnjemu ali sam ali po drugih v obraz pové kaj poniževalnega ali mu stori kaj takega.

Zasramovanje se lahko zgodi na samem ali pa vpričo drugih ljudij; z zasramovanjem se lahko greši z besedami ali pa v dejanju. Ako kdo svojemu bližnjemu sam ali po drugih v obraz pové kaj poniževalnega, zasramuje ga z besedami. Tako bi zasramoval, kdor bi očital, oponašal bližnjemu grehe njegovih roditeljev ali sorodnikov, njegov nizki stan, njegovo revščino, njegove telesne hibe, na primer, da je škiljast, gluhi, kruljev, da jeclja i. t. d. Zasramoval bi, kdor bi bližnjemu očital njegove grehe, na primer, da je tat, goljuf, oderuh, nečistnik, pijanec i. t. d. Zasramoval bi tudi, kdor bi bližnjemu zaničljivo očital njegovo pobožnost, varčnost, ponižnost i. t. d.

V dejanju greši z zasramovanjem, kdor bližnjemu ali sam ali po drugih stori kaj poniževalnega, na primer, ko bi ga udaril, sunil, v njega pljunil, ali kaj drugega takega storil, ali pa naročil komu drugemu, naj mu kaj takega stori.

Zasramovavec greši zoper krščansko ljubezen in zoper pravičnost, in sicer huje, kakor obrekovavec ali opravljivec, ker mu vzame časť in dobro imé vpričo njega samega, kakor tudi ropar huje greši, kakor tat. Pred to pregreho resno svari sv. Duh: „Ne zaničuj človeka, kateri se odvrne od greha, (in mu ne očitaj,) pomisli, da smo vsi svarjenja vredni. Ne zaničuj človeka v njegovi starosti; zakaj tudi izmed nas se nekateri starajo.“ (Sir. 8, 6. 7.) Ko so dečki iz mesta Betel zasramovali preroka Elizeja rekoč, „Pojdi gori, plešec! pojdi gori, plešec!“ prišla sta iz gozda dva medveda in sta jih raztrgala dva in štirideset. (IV. Kralj, 2, 23, 24.) In kaj pravi naš Vzveličar? „Kdor svojemu bratu reče raka (ti malo-vrednež), bo kriv zbora; kdor pa reče norec, bo kriv peklenskega ognja.“ (Mat. 5, 22.) Zasramovanje je torej zelo

pregrešno, in sicer tim bolj, čim večja je sramota in škoda, ki bližnjemu izvira iz zasramovanja, čim imenitniša je zasramovana oseba, in čim hudobnejši namen ima zasramovana oseba, in čim hudobnejši namen ima zasramovavec. Zasramovanje utegne imeti zelo hude nasledke, zakaj iz njega izvirajo prepiri, pretepi, celó poboji, jeza, sovraštvo itd. Tudi zasmehovati se ne sme bližnji z zbadljivimi besedami, šalami, s smešnimi znamenji, ker se mu tudi s tem napravlja sramota vpričo drugih.

Kak predstojnik pa bi smel očitati svojemu podložniku njegove napake, da bi ga s tem kaznoval ali pa poboljšal. Tako je Jezus očital pismarjem in farizejem njihovo hinnanščino, apostolom njih malovernost. Sv. Štefan je rekel Judom: „Trdovratni in neobrezani na srcih in ušesih, vi se vedno ustavljate svetemu Duhu, kakor vaši očetje, tako tudi vi!“ (Dej. ap. 7, 51.) Sv. Pavel je pisal Galačanom: „O nespačetni Galačani!“ (Gal. 3, 1.) ker so se dali premotiti, da niso bili pokorni resnici. Tudi dušni pastirji so dostikrat primorani očitno grajati vernike, da bi jih poboljšali.

Dovoljna je tudi kaka nedolžna šala, po kateri se bližnji ne sramoti in ne trpi nobene škode.

467. Kaj je dolžan storiti, kdor je škodoval bližnjemu na njegovi časti in na njegovem dobrem imenu?

Kdor je bližnjemu škodoval na njegovi časti in na njegovem dobrem imenu, je dolžan:

- 1. preklicati obrekovanje in zasramovanja prositi odpuščenja.**

Vsaka škoda, ki se stori bližnjemu, se mora poravnati, ako je le mogoče, in sicer tembolj, čim večja je. Kdor je bližnjemu škodoval na njegovi časti in na njegovem dobrem imenu, mu je naredil večjo škodo, kakor če bi mu bil pokradel obilno bogastvo, ker je tudi dobro ime boljše, kakor obilno bogastvo.“ (Preg. 22, 1.) Kakor bi torej tat ali ropar moral vrniti tuje blago, ako bi hotel dobiti odpuščenje grehov, ravnotako mora tat ali ropar dobrega imena isto vrniti, mora

zopet vzbuditi v drugih dobro mnenje, katero so poprej o bližnjem imeli.

Kdor je vzel bližnjemu čast in dobro imé z obrekovanjem, mora obrekovanje preklicati, to se pravi, mora povedati, da si je napake o bližnjem izmislil, ali če je njegove resnične napake povečal, mora povedati, da niso tolike, kakor je pravil. Ali s tem bi samega sebe osramotil, si misli morebiti kak obrekovavec. Naj ima to v kazen za svoje obrekovanje. Kaj pa če bi ljudje verjeli obrekovanje, ne pa preklica? V takem slučaju bi bil obrekovavec dolžan, tudi s prisego potrditi, da je prvokrat govoril neresnico, drugokrat pa resnico. Preklicati obrekovanje bi ne bila dolžnost, ako bi je bili ljudje že popolnoma pozabili, ako bi obrekovavec ne mogel drugače preklicati, kakor da postavi v nevarnost svoje življenje, ako bi bilo drugače nemogoče preklicati, ali ako bi obrekovani odpustil obrekovanje. Obrekovanje preklicati je zeló težko. Nekdaj so župljani neke župnije svojega župnika zeló hudo obrekli. Nehvaležnost in hudobija teh ljudij je tako užalostila dobrega župnika, da je začel bolehati. Zdaj so prišli prestrašeni obrekovavci, so padli župniku k nogam, ga prosili odpuščenja ter mu obljubili, vrniti čast in dobro imé. Župnik jim reče, da jim odpusti iz srca, vendar pa pristavi, da mu njegovega dobrega imena vrniti ne morejo. Ko so le trdili, da mu je vrnejo, vzame župnik pernato blazino, jim reče, naj gredo vrh zvonika, prerežejo blazino in raztrosijo perje. Ko so to storili, jim veli, naj raztrošeno perje zopet pobero! „To je nemogoče“, odvrnejo, „ker je je veter raznesel na vse strani.“ „Ravno tako nemogoče je“, odvrne župnik, „da bi mi vrnili dobro imé, ker kakor veter perje, tako so ljudje raznesli na vse strani vaše obrekovanje, in nikakor ne morete vseh poznati in preklicati pred tistimi, ki so slišali obrekovanje.“

Kdor je svojemu bližnjemu škodoval na časti in dobrem imenu z opravljanjem, ne more preklicati svojih besedij, ker je hudo, katero je pripovedoval o svojem bližnjem, resnično, a vendar mora nekoliko popraviti svojo krivico, da slabo mnenje o bližnjem pri ljudeh izgine. On lahko na primer reče: Ni bilo krščansko, da sem to in ono govoril o svojem bližnjiku; premalo sem premislil, kaj govorim; ne ozirajte se na moje besede, ali kaj enakega. In da bo lažje izbrisal pri ljudeh slabo mnenje, katero imajo o bližnjem vsled oprav-

ljanja, naj pripoveduje in hvali njegove dobre lastnosti, njegove napake pa, kolikor se sme in da, izgovarja.

Dobro imé se mora vrniti pred tistimi, ki so obrekovanje ali opravljanje slišali. Pred onimi, ki niso slišali obrekovanja ali opravljanja neposredno od obrekovavca ali opravljevca samega, ampak od drugih, je dolžan obrekovavec ali opravljevec popraviti svojo krivico tedaj, ako je pripovedoval bližnjikove napake drugim iz tega namena, da bi jih tudi drugje pripovedovali. Ako pa ni imel namena, da bi se to, kar je govoril, zvedelo tudi drugod, naj popravi krivico pred tistimi, vpričo katerih je obrekoval ali opravljal.

Ako bi skrivna pregreha bližnjega, katero je kdo nekaterim razodel, pozneje na kak drug način postala očitna, bi se dobro imé ne moglo več vrniti, tudi bi opravljeni zdaj ne imel več pravice do njega.

Kdor je vzel drugemu čast in dobro imé z zasramovanjem, mora zasramovanega prositi odpuščenja ali mu drugače dati kako zadoščenje. Ako je zasramoval na samem, prositi ga mora odpuščenja vpričo njega samega, ako je zasramoval koga vpričo drugih, mu mora tudi vpričo drugih dati zadoščenje. Ako je zasramovavec podložnik, zasramovani njegov predstojnik, naj podložnik vselej prosi odpuščenja, razven če mu predstojnik drugače odpusti; ako je zasramovavec predstojnik, zasramovani njegov podložnik, naj zasramovanemu kaže vsaj svojo naklonjenost in mu daje znamenja posebnega spoštovanja; ako sta zasramovavec in zasramovani jednaka, naj se zasramovavec opraviči, pokaže, da se kesa svojega ravnanja ali kako drugače zadosti.

Kdor je bližnjemu škodoval na njegovi časti in na njegovem dobrem imenu, je dolžan:

2. v vseh slučajih po svoji moči popraviti škodo, ki mu jo je storil na njegovi časti, na njegovem dobrem imenu in s tem morda tudi na drugem imetju.

Dobro imé je podlaga, vir časnega blagostanja. Kdor torej vzame bližnjemu čast in dobro imé, podrè podlago, zamaši vir njegovega blagostanja, njegove časne sreče. Dokler je bil egiptovski Jožef na dobrem glasu, mu je njegov gospod vse zaupal, ko ga je obrekla malopridna gospodarjeva

žena, moral je za več let v ječo. (I. Mojz. 39.) Mislite si delavca, ki si s pridnim delom zasluži toliko, da pošteno živi sebe in svojo družino. Tega delavca počrni kak zlobnež pri njegovem delodajavcu. Delavec izgubi delo in druge ga ne dobi. Kaj mora storiti obrekovavec? Ni dovolj, da prekliče obrekovanje, ampak če je slutil ali previdel, kakšno škodo bo delavec trpel, povrniti mu mora tudi škodo izvirajočo iz obrekovanja. Ali mislite si trgovca, ki je vseskozi pošten in uživa zaupanje svojih kupovavcev. V jezi pa mu kak hudobnež vpričo drugih v obraz očita, da se poslužuje krive mere in tehtnice, da prodaja slabo blago po visokej ceni, da sploh goljufa ljudi i. t. d. Pri tistem trgovcu se kmalu skrči število kupovavcev, in on trpi vsled tega precejšnjo škodo. Kaj mora storiti zasramovavec? On mora zasramovanega prositi odpuščenja, da popravi škodo storjeno na časti in dobrem imenu, mora pa tudi povrniti po svojih močeh škodo, ki jo je trpel trgovec vsled zasramovanja, privabiti mu mora znova kupovavce, zakaj on bi moral pomisliti, da bo zasramovani trpel škodo.

Vrniti čast in dobro ime je dolžan tisti, ki je je vzel, škodo pa, katera se je napravila z obrekovanjem, opravljanjem ali na kak drug način, morajo povrniti tudi dediči tistega, ki je grešil zoper bližnjega čast in dobro ime. Ako bi ljudje večkrat premislili, kaka bremena si nalagajo, kadar greše zoper čast in dobro ime bližnjega, prepričan sem, da bi bilo mnogo manj obrekovanja, opravljanja, podpihovanja in zasramovanja. Tudi vi to dobro premislite, in gotovo vas bo to pripravilo do tega, da boste skrbno pazili na svoje besede in brzdali svoj jezik od hudega.

468. Kaj zapoveduje osma božja zapoved?

Osma božja zapoved zapoveduje:

1. povsod in vselej resnico govoriti in odkritosrčen biti.

Povsod in vselej govorimo resnico, ako na vsakem kraju in ob vsaki priložnosti, kadar je treba govoriti, tako govorimo, kakor mislimo. Povsod in vselej moramo resnico govoriti, ker nas je Bog, ki je večna resnica, ustvaril po

svoji podobi, in ker tudi odločno zahteva, da govorimo resnico. „Ne lagajte“, je Bog ukazal že po Mojzesu. (III. Mojz. 19, 11.) „Opustite laž, govorite resnico vsakateri s svojim bližnjim, ker smo udje med seboj“, opominja sv. Pavel. (Efež. 4, 25.) Modri Sirah pa govori: „Po nobeni ceni ne govori zoper besedo resnice, in sramuj se, ako si se neprevidoma zlagal.“ (Sir. 4, 30.) Tako globoko mora v nas biti vkoreninjena ljubezen do resnice, da se moramo celó sramovati, ako nam neprevidoma uide kaka laž.

Dasiravno ni nikdar dovoljeno govoriti neresnice, se vender sme in mora resnica včasih zamolčati iz pravičnih vzrokov. Nadangel Rafael je rekel Tobiju, kateremu je hotel prikriti, kdo da je: „Jaz sem Azarija, sin velikega Ananija“ (Tob. 5, 18.), ker je bil po svoji zunanji postavi tak. Sv. Avgustin pravi: „Ako bi bil tisti, ki se je Tobiju prikazal v podobi mladeniča, rekel: Jaz sem Rafael, bi bil vse s strmenjem napolnil, in bi ne bil mogel opraviti službe, ki mu jo je bil Bog naročil. Ker si je tedaj Tobija s svojo milosrčno ljubeznijo zaslužil, da bi njegov sin imel angela za spremljevalca, on sam pa ozdravljen bil, se mu je angel mogel prikriti.“ Tudi Jezus govoreč o sodnjem dnevu, je rekel: „O tistem dnevu pa ali uri nihče ne ve, tudi ne angeli v nebesih, ne Sin, ampak le Oče.“ (Mark. 13, 32.) Jezus je pač vedel, kdaj bo sodnji dan, saj je bil pravi Bog, a je rekel, da ne vé, namreč za to, da bi to drugim razodel. Tudi svetniki so dostikrat prikrivali resnico, če je bilo treba. Ko so vojaki cesarja Julijana iskali sv. škofa Atanazija, da bi ga umorili, se jim je Atanazij peljal po reki Nil naproti. Ko so ga vprašali, je-li Atanazij daleč proč, ni rekel: Jaz sem Atanazij, ampak odgovoril je: Ni daleč proč. Tako jim je ušel. Sv. Frančiška Serafinskega so vprašali roparji, ali je po potu, na katerem je ravno bil, kdo mimo šel. Sv. Frančišek pa je vtaknil roke v rokave svoje obleke in rekel: Tu skozi ni nihče šel. Resnica se mora zamolčati, ako je treba čuvati kako zaupano skrivnost ali če je kdo vsled svoje službe o kaki reči dolžan molčati, kakor spovedniki, zdravniki, uradniki, odvetniki, i. t. d. Resnica se sme zamolčati, ako bi odkritje resnice nič ne koristilo, marveč škodovalo, z molčanjem pa bi se škoda zabranila. Ako nas torej kdo vpraša po rečeh, katerih razodeti ne smemo, ne smemo sicer govoriti neresnice, pač pa se smemo kako izviti, ako na primer rečemo: „To mi nič ni mar“, za take

reči se ne brigam“, ali kaj enakega. Ako bi si hotel kdo izposoditi denar, o katerem že naprej veš, da ti ga ne bode nikdar vrnil, bi mu smel reči, da nimaš denarja, namreč zanj, da bi mu ga posodil.

Biti moramo tudi povsod in vselej odkritosrčni v vedenju, to se pravi, vesti se moramo vselej tako, kakor je prav ter se ogibati vsake hlimbe. „Kristus“, piše sv. Peter, „je za nas trpel in vam je zapustil vzgled, da hodite po njegovih stopinjah. On ni storil greha, tudi ni bila najdena goljufija v njegovih ustih.“ (I. Petr. 2, 21. 22.)

Osma božja zapoved zapoveduje:

2. varovati, spoštovati in braniti, kolikor mogoče, bližnjega čast in dobro ime.

Bližnjega čast in dobro ime moramo varovati, to se pravi, paziti moramo, da mu dobro ime ohranimo kot nekaj zelo dobrega, da dobrega imena ne poškodujemo ne z besedami, ne z dejanji. Kadar iz opravičenih vzrokov ne moremo več prizanašati časti in dobremu imenu bližnjega, moramo gledati, da mu ne škodujemo bolj, kakor je treba. — Dobro ime bližnjega moramo spoštovati, to se pravi, mi moramo prednosti in dobra svojstva svojega bližnjega priznavati, in to priznanje kazati tudi po zunanje, tako da drugi iz našega govorjenja, iz našega vedenja spoznajo, da spoštujemo bližnjega čast in dobro ime tudi v svojem srcu. — Čast in dobro ime bližnjega moramo, kolikor mogoče braniti, to se pravi, mi moramo, ako slišimo, da se bližnji obrekuje, opravlja, ako vidimo, da se zasramuje, potegniti se za njega, zabraniti obrekovanje in opravljanje. Kadar torej slišimo, da kdo vpričo nas grdi bližnjikovo ime, posvarimo ga, in če to ne pomaga, zavrnilo ga z resnimi besedami, zlasti če je nižjega stanu od nas. Ako je tisti, ki grdi bližnjikovo ime, kaka višja oseba, je dobro, ako povemo kako dobro lastnost svojega bližnjika, ako skušamo zasukati govor na druge reči.

Tudi naša lastna čast in dobro ime nam mora biti na skrbi. Sv. pismo samo pravi: „Skrbi si za dobro ime; zakaj ono ti bo dalje ostalo, kakor tisoč dražih in velicih zakladov.“ (Sir. 41, 15.) Da si skrbimo za dobro ime, je treba že zadržati, ker smo kristijani in otroci božji. Ako bi namreč

ne živeli tako, kakor se spodobi kristijanom in otrokom božjim, bi nečast delali Bogu in bi se nikakor ne ravnali po naročilu Kristusovem, ki je rekel: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in hvalijo vašega Očeta, ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 16.) — Za dobro imé si moramo skrbeti zaradi ljudij. Kakor se namreč ljudje nad slabimi vzgledi, ki jih nad nami vidijo, spodtikajo in pohušujejo, tako se po lepih vzgledih vnemajo za dobro in se poboljšujejo. Zato pravi sv. Pavel: „Prizadevajte si za dobro ne le pred Bogom, ampak tudi pred vsemi ljudmi.“ (Rimlj. 12, 17.) „Vsake sence hudega se zdržite.“ (I. Tes. 5, 22.) Prav skrbi za čvojo čast in svoje dobro imé tisti, ki krščansko živi, in kadar mu kdo dobro imé krati, je zagovarja, brani. Tako je storil tudi Jezus Kristus, ko se mu je očitalo, da z višjim hudičev izganja hudiče“, (Mat. 12, 27.) ali ko ga je hlapec velikega duhovnika za uho udaril. (Jan. 18, 23.) Apostol Pavel je branil svojo čast pred velikim zborom, pred cesarskimi namestniki in pred cesarjem. Prvi kristijani, katere so jako hudo obrekovali, so se zagovarjali, in različni učeni možje so spisali cele knjige in v njih zagovarjali kristijane. Kadar se potegujemo za svojo čast in svoje dobro imé, ne smemo biti preobčutljivi, se ne smemo prenageliti, ampak poganjati se moramo za svojo čast brez srda in sovraštva. Popolno napačno bi bilo, ko bi kdo mislil, da njegova čast zahteva, naj se maščuje, naj hudo s hudim povrača, obrekovanje z obrekovanjem, opravljanje z opravljanjem, zasramovanje z zasramovanjem itd., zakaj to nikakor ni krščansko.

Zvršetak.

Krščanski poslušavci! Naš Vzveličar pravi: „Povem vam pa, da za vsako prazno besedo, katero bodo ljudje govorili, bodo odgovor dajali sodnji dan. Zakaj iz svojih besedij boš opravičen, in iz svojih besedij boš obsojen.“ (Mat. 12, 36, 37.) Zapomnimo si dobro te besede Jezusove in pazimo, da nas hudobni duh s kakim grehom jezika kakor v zadnjo svojo zanjko ne vjame. „Veliko govoriti ni brez greha“, (Preg. 10, 19.) zato pa se vadimo v molčečnosti, zlasti takrat, kadar nas mika povedati, kaj slabega o svojem bližnjiku. Potem se nam ne bode treba bati, da bi bili iz svojih besedij obsojeni, saj „kdor se z besedo ne pregreši, je popoln mož.“ (Jak. 3, 2.) Amen.

106. Krščanski nauk.

Bog hoče, da bi ljudje ne storili nobenega greha. Bog pa ne bi bil dovolj zabranil greha, ko bi ne bil zamašil tudi virov, iz katerih grehi izvirajo. Viri greha so hudobne misli in želje, ako jih o pravem času ne zatiramo. Človeški postavodajavci ne morejo zamašiti virov greha, ker ne vedó, kaj se v našem srcu godi, Bog pa, ki v srce vidi in vé, kaj človek v svojem srcu misli in želi, lahko zapoveduje tudi ali prepoveduje tudi notranje misli in želje. „Človek gleda na to, kar se vidi, Gospod pa gleda srce.“ (I. Kralj. 16, 7.) Poprejšnje zapovedi urejujejo naše besede in dejanja po volji božji, naše misli in želje pa urejuje Bog v dveh poslednjih zapovedih.

Zadnji dve božji zapovedi.

469. Kako se glasi deveta božja zapoved?

Deveta božja zapoved se glasi: „Ne želi svojega bližnjega žene.“

Deveta božja zapoved je nekako dopolnilo šeste božje zapovedi. Šesta božja zapoved prepoveduje zlasti zunanje grehe zoper čistost, deveta zlasti vse notranje grehe, ki žalijo čistost.

470. Kaj prepoveduje deveta božja zapoved?

Deveta božja zapoved prepoveduje vse prostovoljne nečiste misli in želje.

Vsled izvirnega greha podedovali smo po prvih stariših tudi nagnenje k hudemu. „Čut in misel človeškega srca sta nagnjena k zlu od njegove mladosti.“ (I. Mojz. 8, 21.) Vsled prirojenega nagnenja k hudemu vzbujajo se nam kaj rade zlasti nečiste misli in želje; take misli in želje se nam vzbujajo, če slučajno kaj nespodobnega vidimo ali slišimo, ali

smo celo primorani kaj takega gledati, poslušati; nečiste misli in želje nam skuša vrniti hudobni duh, ki neprestano zalezuje našo dušo. Sv. Avguštin pravi: „Tako prostovoljen je greh, da ako ni prostovoljen, ni greh.“ To velja tudi o nečistih mislih in željah. Ako tisti, kateremu se vzbujajo nečiste misli in želje, kakor hitro se jih zavé, začne iste studiti, se jih skuša iznebiti, začne misliti kaj drugega, nima greha, ker jih nima prostovoljno, ampak ima celo zasluženje. O njem veljajo besede sv. Duha: „On bi bil lahko grešil, pa ni grešil; hudo storil, pa ni storil; zato je utrjeno njegovo blago v Gospodu.“ (Sir. 31, 10. 11.) Trudil sem se, si misli morebiti ta ali oni, odpraviti nespodobne misli in želje, ali nisem jih mogel, še huje so me nadlegovale. Na to odgovarjam: Ako si precej, resno in odločno trudil odpraviti jih, pa nisi mogel, nisi grešil, in ko bi bile tiste misli še tako hude in dolgotrajne. Sv. Katarino Sijensko so nekdanjako dolgo nadlegovale nečiste misli, predstave, želje, in sicer tako silno, da je mislila, da je njeno srce polno najgršje gnusobe. Ko se jej je kmalu potem Vzveličar prikazal, mu je tožila, rekoč: „O kje si bil, moj preljubljeni Gospod! ko sem bila stiskana od vseh strani?“ „V tvojem srcu sem bil, moja hčer!“ odvrne Jezus. „Pa kako si mogel,“ mu reče Katarina, „prebivati v mojem srcu, ki je bilo tako polno najgršje gnusobe?“ Gospod je odgovoril: „Povej mi, je-li so vzbujale te nečiste misli tvojega srca v tebi veselje ali žalost, bridkost ali dopadljivost?“ „Oh, pregrozno bridkost in žalost,“ je odvrnila. „In kdo“, pravi Gospod, „je razgrnil v tvojem srcu to veliko bridkost in žalost, ako ne jaz, ki sem prebival v sredi tvoje duše?“ Tako se utegne tudi tebi zgoditi, krščanski poslušavec, da je tvoje srce polno nagnusnih mislij, pa vendar nimaš greha, ako v tiste misli ne privoliš.

Kdor pa se prostovoljno in premišljeno, tako da se tega zaveda, mudi v nečistih mislih in željah ter ima nad njimi dopajenje in si kar nič ne prizadeva odpraviti jih, stori smrtni greh, kar se lahko zgodi tudi v enem trenutku. Utegne pa se zgoditi, da se kdo v nečistih mislih in željah nepremišljeno mudi nekoliko časa, ker jih ni takoj opazil ali dovolj jasno spoznal, da so pregrešne; tedaj ima le odpustljivi greh. Odpustljivi greh tudi ima, kdor se sicer takoj ustavlja nečistim mislim in željam, pa ne dovolj resno in dovolj odločno.

Da so nečiste misli in želje, ako so prostovoljne, greh, nam jasno priča sv. pismo: „Hudobne misli so Gospodu

gnjusoba.“ beremo v bukvah pregovorov. (15, 26) In Kristus razločno uči: „Slišali ste, da je bilo rečeno starim: Ne prešestuj. Jaz pa vam povem, da vsak, kateri pogleda ženo, da jo poželi, je že prešestoval ž njo v svojem srcu.“ (Mat. 5, 27. 28.) Sv. Avguštin pa veli: „Ako se duša veseli nad prepovedanimi mislimi, katere bi morala takoj pregnati, ko se vzbujajo; ako jih obdrži v spominu in radovoljno pase, se brezdvoma pregreši, in sicer celô tedaj, kadar tudi ne sklene izvršiti tega; kar je mislila.“ Nečiste misli in želje so pregrešne, ker tisti, ki se v njih prostovoljno mudi, kaže, da take reči odobrava, da se k njim nagiblje. Ker pa je nečistost smrtno pregrešna, je smrtno pregrešno tudi prostovoljno dopadanje nad njo. Iz nečistih mislij in želj izvirajo nečista dejanja, kakor izraste drevo iz korenine. „Iz srca izhajajo hude misli, uboji, prešestva, kurbarije,“ pravi Jezus. (Mat. 15, 19.) Ako bi nečiste misli in želje ne bile prepovedane pod smrtnim grehom, ampak le pod malim ali celo ne, bi se ljudje brez strahu udajali nečistim mislim, predstavam, željam, in to bi rodilo nečistih dejanj brez števila, ker so ljudje k njim tako zelo nagneni. Ako ljubite Boga, vojskujte se zoper nečiste misli in želje, ker jih je Bog prepovedal. Ako pa tega ne storite iz ljubezni do Boga, storite to vsaj iz ljubezni do svoje neumrjoče duše, ker veste, da „nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo.“ (Skriv. raz. 21, 27.)

471. Kaj zapoveduje deveta božja zapoved?

Deveta božja zapoved zapoveduje, ohraniti si čisto srce in varovati se vseh nečistih mislij in želja.

Naše srce bi se lahko primerjalo vrtu. Kakor moder vrtnar ni zadovoljen, da poruje v vrtu plevel s koreninami vred, ampak zasadi tudi koristne rastline, tako tudi Bog ni zadovoljen, ako poruvamo iz srca samo korenine nečistih grehov, nečiste misli in želje, ampak hoče, da se čiste misli in želje vkoreninijo v našem srcu, da si je tako ohranimo čisto in prinašamo sad krščanskih čednostij. „Bratje!“ opominja sv. Pavel, „karkoli je resnično, karkoli sramežljivo, karkoli pravično, karkoli sveto... to mislite,“ (Filiplj. 4, 8.) in zopet: „Hodite po duhu in ne boste izpolnjevali

želj mesa.“ (Gal. 5, 6.) Kristus pa blagruje one, ki so čistega srca, rekoč: „Blagor tistim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali.“ (Mat. 5, 8.) — Varovati se je treba tudi vseh nečistih mislij in željâ. Kogar torej nadlegujejo nečiste misli in želje, naj se jim ustavlja precej v začetku resno in odločno. Eva se ni precej v začetku resno ustavljala kači, ampak jo nekaj časa poslušala, potem pa se dala preslepiti. Ako ti pade iskra na roko, pa jo takoj otreseš, se ne boš opekkel; ako jo pa ne otreseš, se utegneš hudo opeči. Otrsi takoj tudi nečisto iskro, zakaj če tega ne storiš, bo hudo ranila tvojo dušo. „Kateri so Kristusovi (ne le po imenu kristijani, ampak res pravi) so križali svoje meso z grehi in željami vred,“ piše sv. Pavel. (Gal. 5, 24.) Ker pa je človek sam slab, nečiste skušnjave pa so zelo hude, naj prosi tudi pomoči Boga. „Ko sem pa zvedel,“ pravi modri, „da ne morem drugače zdržljiv biti, kakor če Bog dá, ... sem pred Gospoda stopil in ga prosil, ter sem govoril iz vsega svojega srca.“ (Modr. 8, 21.) „Kadar občutiš kako skušnjava v svojem srcu,“ piše sv. Frančišek Salezij v Filoteji (IV. knj. 7. pogl.), „tedaj se vedi tako, kakor mladi otroci, kadar volka ali medveda zagledajo na polju. Nana gloma zbežijo v naročje svojega očeta ali v krilo svoje matere, ali ju vsaj kličejo na ves glas na pomoč in za varstvo. Beži ti ravnotako k Bogu in vzdihuj po njegovem usmiljenju in njegovi pomoči. To je pripomoček, katerega nas je Gospod učil rekoč: „Molite, da v skušnjava ne padete.“ Ako pa opaziš, da skušnjava vender ne preneha, ali da močnejša prihaja, tedaj v duhu hitro objemi križ, kakor bi videla križanega Jezusa pred seboj. Zatrdi mu, da v skušnjava nikdar ne privoliš, in prosi ga pomoči zoper njo; dokler traja skušnjava, tako dolgo tudi zatrjuj, da ne boš nikdar privolila vanjo.“

472. Kako se glasi deseta božja zapoved?

Deseta božja zapoved se glasi: „Ne želi svojega bližnjega blaga.“

Deseta božja zapoved je dopolnilo sedme. Deveta božja zapoved prepoveduje vse notranje grehe zoper čistost, deseta vse notranje grehe zoper bližnjega last.

473. *Kaj prepoveduje deseta božja zapoved?*

Deseta božja zapoved prepoveduje, grešno poželeti, kar je bližnjega last.

Ni vsaka želja po blagu bližnjega pregrešna. Ako želiš kupiti od svojega bližnjega živinče, ki ti je všeč, ako želiš zamenjati svojo njivo, ki ti je precej odročna, za sosedovo, ki je tebi bolj priročna, želiš si pridobiti tuje blago po pravičnej poti; to ni pregrešno. Pregrešno je pa, ako si kdo želi pridobiti bližnjega last po kivičnej poti, na primer s tatvino, goljufijo, ali kako drugače, če je bližnjemu na kvar. Zoper deseto božjo zapoved torej grešijo igravci, ki zavoljo dobička preveč strastno igrajo; trgovci, ki neradi vidijo, da razven njih še kdo drugi prodaja in kupuje, da bi mogli dražje prodajati in ceneje kupovati, ali ki želé draginjo in lakoto, da bi svojemu blagu zvišali ceno; zdravniki, ki želijo, da bi bilo mnogo ljudij bolnih, da bi več zaslužili; rokodelci, ki zavidajo drugim boljši zaslužek, boljšo službo; otroci in dediči, ki želijo smrt svojim starišem in sorodnikom, da bi poprej dobili njihovo premoženje; sploh vsi tisti, ki želijo, da bi trpeli drugi pomanjkanje, oni pa si na ta način več pridobili. Zoper deseto božjo zapoved tudi greši, kdor neredno ljubi denar in premoženje, to je vsak lakomnik. Iz lakomnosti namreč ne izvira samo grešna želja po tujem blagu, ampak še mnogo drugih pregreh, kakor; zvijača in goljufija; krivičnost, izdajstvo in krive prisege; neusmiljenost in trdosrčnost. „Kateri hočejo obogateti,“ piše sv. Pavel, „padejo v skušnjava in zadrgo hudobnega duha in v mnogo nepridnih in škodljivih željá, katere potopé človeka v pogubljenje in končanje. Korenina vsega hudega namreč je lakomnost.“ (I. Tim. 6, 9. 10.) V kolike pregrehe zapelje človeka lakomnost, nam je žalosten vzgled izraelski kralj Ahab. Imel je v Jezrahelu prekrasno palačo. Tik nje je imel neki mož, Nabot, svoj vinograd. Nekega dne mu reče Ahab: „Daj mi vinograd, da si iz njega naredim vrt, ker je tako blizu in tik moje hiše. Dam ti boljši vinograd zanj, ali če se ti pripravneje zdi, srebra, kolikor je vreden.“ Nabot pa mu odgovori: „Bog me varuj, da bi ti prodal dedščino svojega očeta.“ Po Mojzesovi postavi namreč je bilo prepovedano prodajati očetovske dedščine. Ahab se nad tem

odgovorom razsrdi in razkači tako, da se vrže na svojo postelj, svoj obraz obrne v steno in nič ne jé. Jezabela, njegova žena, pride k njemu ter ga vpraša: „Kaj je to? Odkod je razžaljena tvoja duša? In zakaj nič ne ješ?“ Ahab jej pové, zakaj. Ona pa mu posmehovaje reče: „Pač si velike veljave! Vstani in jej in dobre volje bodi! Nabotov vinograd ti bom že jaz dala.“ — Jezabela se vsede in piše list do starešin in viših v mestu. „Napravite dva hudobna moža, da bosta krivo pričala zoper Nabota, rekoč: Preklinjal je Boga in kralja. Na to ga izpeljite ter ga kamenjajte, da umrje.“ Storili so tako. Nedolžni Nabot je bil kamenovan, in psi so lizali njegovo kri. Ko Jezabela to zvé, reče Ahabu: „Vstani in vzemi v last vinograd Nabotov, zakaj on nič več ne živi.“ Ahab vstane in gre v vinograd Nabotov. Ali Elija mu na božje povelje naproti pride ter mu reče: „To pravi Gospod: Umoril si, in vrhu tega si tudi posedel.“ In potem pristavi: To pravi Gospod: Na tem mestu, kjer so lizali psi Nabotovo kri, bodo lizali tudi tvojo kri... Psi bodo snedli Jezabelo na Jezrahelskem polju.“ (III. Kralj. 21.) Tri leta pozneje se je vse to do pičice izpolnilo.

474. Kaj zapoveduje deseta božja zapoved?

Deseta božja zapoved zapoveduje, privoščiti vsakemu svoje in zadovoljiti se s svojim.

Ni še dovolj, da bližnjemu ne zavidamo, kar je njegovega, ampak krščanska ljubezen zahteva, da bližnjemu tudi privoščimo, kar mu je naklonila božja previdnost. To pa storimo tedaj, ako želimo, da bi bližnji v miru ohranil in užival svoje, da bi si na pošten način še pomnožil svojo časno blaginjo, ako želimo, da bi mu vse po sreči šlo in bi ga ne zadela nobena časna nezgoda. — Deseta božja zapoved tudi zapoveduje, zadovoljiti se s svojim. S tem ni rečeno, da ne smemo kar nič želeti, naj bi se nam pomnožilo časno premoženje, saj je ono, ako je prav obračamo, dober pripomoček, da si nabiramo zaslug za nebesa, ampak s tem je rečeno, naj grešno ne poželimo tega, kar ni naše, naj ne ljubimo preveč denarja in premoženja, ker take želje po posvetnem blagu zavodijo človeka v mnogotere pregrehe. „Velik dobiček je pobožnost z zadovoljnostjo. Nič namreč nismo prinesli na

ta svet; gotovo je, da tudi nič ne moremo odnesti. Ako pa imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni“, veli sveti Pavel. (I. Tim. 6, 6—8.) Pravo srečo in zadovoljnost nahajamo dostikrat v hišah revežev, ki imajo le to, kar jim je za življenje potrebno, a v palačah bogatinov vlada mnogokrat nepokoj, nezadovoljnost, razpor. Sv. pismo samo pravi: „Življenje zadovoljnega delavca je posladkano, in v njem najdeš zaklad.“ (Sir. 40, 18.) Ako se te torej hočejo polastiti želje po tujem blagu, zatiraj jih, in bodi zadovoljen s svojim.

475. Kaj nas učite zadnji dve božji zapovedi?

Zadnji dve božji zapovedi nas učite, da je Bog gospodar tudi naših src, in da se moramo torej ravnati po njegovi najsvetejši volji ne samo v svojih delih, ampak tudi v svojih mislih in željah.

Bog nas je ustvaril, on nas ohranjuje, zato smo njegovi služabniki, on pa naš gospodar. Ker je Bog ustvaril tudi naša srca, je tudi njihov gospodar, mi pa smo tudi dolžni služiti mu s srcem v mislih in željah. „Kraljevo srce je v Gospodovi roki kakor vodotoki: kamorkoli hoče, ga obrne. Gospod tehta srca.“ (Preg. 21, 1. 2.) „Človek gleda na to, kar se vidi, Gospod pa gleda srce.“ (I. Kralj. 16, 7) Človeški postavodajavci ne morejo prepovedati, da človek ne sme nič hudega misliti in želeči, ker ne vedó, kaj se v našem srcu godi, Bog pa, pred katerim je odgrneno vse naše srce, more tudi zapovedati, kaj naj mislimo in želimo, prepovedati pa, česar misliti in želeči ne smemo. Ravno s tem pa je Bog pokazal, da je tudi gospodar naših src. Pred ljudmi lahko kaj storimo samo po zunanje, na videz, a v srcu lahko drugače mislimo, pred Bogom tega ne moremo. Ako torej hočemo, da bodo naša dobra dela kaj veljala pred Bogom, moramo ravnati po njegovi najsvetejši volji ne samo v svojih delih, ampak tudi v svojih mislih in željah, to se pravi: iz vsega srca moramo pripravljeni biti, da hočemo storiti vse, kar je zapovedal, in opustiti, kar je prepovedal. „Veselega darovavca ljubi Bog“, piše sv. Pavel, (II. Kor. 9, 7.) to se

pravi: „Kdor to, kar stori, rad stori, in to, kar opusti, rad opusti, njega tudi Bog rad ima, in tak ima tudi pričakovati, da ga bođe Bog poplačal.

476. Kaj je Bog obljubil tistim, ki izpolnjujejo njegove zapovedi?

Tistim, ki izpolnjujejo njegove zapovedi, je Bog obljubil mnogovrstnega blagoslova in večno življenje.

Upanje lepega plačila ima veliko moč do človeka; da z veseljem ali vsaj potrpežljivo prenaša največje trude. Upanje lepega plačila žene mornarja na nevarnosti polno morje, upanje lepega plačila žene vojaka v vojsko, kjer ga čakajo mnoge težave, kjer mu pretijo smrtne nevarnosti, upanje lepega plačila naj nagiblje tudi nas, da zvesto in natančno izpolnjujemo božje zapovedi. Ko bi tudi Bog ne bil obljubil posebnega plačila tistim, ki izpolnjujejo njegove zapovedi, morali bi jih izpolnjevati iz ljubezni do Boga (Jan. 14, 21.) in iz ljubezni do samega sebe, zakaj z nekaterimi zapovedmi je Bog zavaroval, kakor smo slišali, našo časno srečo. S peto božjo zapovedjo je Bog zavaroval naše in bližnjega telesno življenje, s šesto in deveto čistost in nedolžnost, s sedmo in deseto premoženje, z osmo čast in dobro ime. Že to je velike vrednosti. Razven tega uživajo zvesti izpolnjevavci božjih zapovedij veliko notranjo srečo. „Zapovedi Gospodove“, pravi psalmist, „so prave, razveseljujejo srca; povelje Gospodovo je svetlo, razsvetljuje oči. Gospodov strah je svet, ostane vekomaj; sodbe Gospodove so resnične, pravične vse skupaj, vrednejše kakor zlato in obilo dragega kamena, in slajše kakor med in satovje. In služabnik tvoj jih tudi čuva; ko jih čuva, plačilo ima obilo.“ (Ps. 18, 9—12.) Drugje pravi: „Velik mir je tistim, ki ljubijo svojo postavo.“ (Ps. 118, 165.) Ker pa ljudje navadno tedaj še mnogo rajše kaj storijo, ako se jim obljubi še kako posebno plačilo, je tudi Bog onim, ki zvesto izpolnjujejo njegove zapovedi, obljubil posebno plačilo na tem in onem svetu. Na tem svetu je Bog obljubil svojim zvestim služabnikom mnogovrstnega blagoslova. Sv. pismo starega in novega zakona nam potrjuje to na mnogih mestih. „Jaz sem

Gospod, tvoj Bog“, tako je govoril Gospod izraelskemu ljudstvu, ko mu je dal deset zapovedij, „jaz sem Gospod, tvoj Bog..., ki skazujem milost do tisočernega rodu tistim, ki me ljubijo in izpolnjujejo moje zapovedi.“ (I. Mojz. 20, 5. 6.) Po Mojzesu je Gospod naročil Izraelcem: „Ako pa poslušáš glas Gospoda, svojega Boga, da storiš in izpolnjuješ vse njegove zapovedi, ki ti jih danes zapovedujem, te bo povzdignil Gospod, tvoj Bog, nad vse narode, ki so na zemlji... Blagoslovljen boš v mestu in blagoslovljen na polju. Blagoslovljen bo sad tvojega telesa in sad tvoje zemlje, in sad tvoje živine, čede tvojih goved in tamori tvojih ovac. Blagoslovljene tvoje žitnice in blagoslovljene tvoje zaloge.“ (V. Mojz. 1—12.) Kar je Bog obljubil, je pa tudi izpolnil, kakor nam priča sv. pismo in zgodovina. A pravo plačilo čaka one, ki izpolnjujejo božje zapovedi, v nebesih, kakor je Jezus sam povedal mladeniču, ki ga je vprašal, kaj naj stori, da doseže večno življenje, rekoč: „Če hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi.“ (Mat. 19, 17.) Drugokrat je rekel Jezus: „Kdor stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.) Lepo pravi tudi sv. Pavel: „Pobožnost pa je za vse koristna in ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja.“ (I. Tim. 4, 8.)

Z v r š e t e k.

„To je ljubezen božja, da izpolnjujemo njegove zapovedi; in njegove zapovedi niso težke“, piše učenec ljubezni, sv. Janez. (I. 5, 3.) Razložil sem vam, krščanski poslušavci, kaj zapovedujejo in kaj prepoveduje desetere božje zapovedi. Izpolnajte jih vsikdar in povsod z zadovoljnim srcem. Da jih boste pa lažje izpolnjevali, prosite Boga, naj vas podpira s svojo milostjo, saj je obljubil: „Svojega duha bom položil v vas in storil, da boste ravnali po mojih zapovedih, in ohranili in izpolnjevali moje pravice.“ (Eceh. 36, 27.) Ozi-rajte se tudi na plačilo, katero vas čaka na tem in na onem svetu, ako boste izpolnjevali zapovedi božje, in ne bodo se vam zdele pretežke. „Oko ni videlo, uho ni slišalo, in v nobeno človeško srce ni prišlo, kar je Bog njim pripravil, kateri ga ljubijo.“ (I. Kor. 2, 9.) Amen.

107. Krščanski nauk.

Vsaka družba, ki hoče obstati, mora imeti koga, ki je vodi, ki ji daje postave. V hiši vlada gospodar in daje zapovedi, v vasi, trgu ali mestu ima oblast nad več gospodarji župan, celo deželo vlada deželni namestnik, in nad deželnimi namestniki je kralj ali cesar. Tudi sv. katoliška cerkev je družba, velikanska družba, ki je razširjena po vsem svetu in šteje na milijone in milijone udov, tudi sveta katoliška cerkev je kraljestvo, ki sega „od morja do morja, in od reke do krajev zemlje.“ (Ps. 71, 8.) Kakor se mora vsaka družba, vsako kraljestvo, vladati po postavah, tako tudi sv. katoliška cerkev. Iz tega sledi, da imajo njeni predstojniki: papež in škofje, ki so s papežem v zvezi, oblast dajati zapovedi. Kar nam pové že zdrava pamet, to nam potrjuje tudi Jezus Kristus. Ko je namreč ustanovil sveto cerkev, da bi v njegovem imenu in namestu njega vodila ljudi k večnemu vzveličanju, izročil jej je trojno svojo službo: učeniško, duhovniško in kraljevsko. „Pasi moja jagnjeta... pasi moje ovce“, rekel je sv. Petru. (Jan. 21, 15. 17.) V teh besedah primerja Kristus svojo cerkev s čredo ovac in postavi sv. Petra za njenega najvišjega pastirja, za vidnega poglavarja. Ako pa je sveti Peter poglavar, ima tudi pravico dajati zapovedi, kakor ima pastir pravico zapovedovati ovcam kot njih poglavar. Kristus je sv. Petru tudi rekel: „Tebi bom dal ključ nebeškega kraljestva; in karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 19.) Vsem apostolom skupaj pa je rekel: „Resnično vam povem, karkoli boste zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 18, 18.) Z besedami: „Tebi bom dal ključ nebeškega kraljestva“, je hotel Kristus Petru reči, da bo poglavar njegove cerkve. Kdor ima namreč ključ od hiše, ima nad njo oblast, ima pravico v njej zapovedovati. Da ima sveta cerkev oblast zapovedi dajati, sledi tudi iz besed „zavezavati“ in „razvezavati“, zakaj ti besedi pomenite zapoved dajati in odpravljati. Tako nam torej Kristus sam spričuje, da ima sv. katoliška cerkev oblast dajati zapovedi. Sv. Pavel pa je naročil škofom mesta Efeza: „Pazite nase in na vso čredo,

v kateri vas je sveti Duh postavil škofo, da vladate cerkev božjo.“ (Dej. ap. 20, 28.)

Sv. katoliška cerkev pa ima tudi dolžnost dajati zapovedi, zakaj Kristus ni vsega sam zapovedal, kar je h krščanskemu življenju potrebno. On sam je rekel apostolom: „Se veliko vam imam povedati; toda sedaj ne morete nositi.“ (Jan. 16, 12.) Ker ima sveta cerkev oblast, pa tudi dolžnost dajati zapovedi, jih je res tudi dajala v vseh časih. Že apostoli so dajali zapovedi. Ko so bili zbrani v Jeruzalemu, zapovedali so vernikom, da se morajo zdržati malikom darovanega, krvi in zadušenega, rekoč: „Dopadlo je svetemu Duhu in nam nobenega bremena več ne nakladati vam, kakor te - le potrebne reči: da se zdržujete darovanega malikom in krvi in zadušenega in nečistosti; ako se tega zdržite, boste prav delali.“ (Dej. ap. 15, 28) O sv. Pavlu se bere: „In je hodil po Siriji in Ciliciji in je potrjeval cerkve in je zapovedoval izpolnjevati postave apostolov in starešin.“ (Dejanje ap. 15, 41.) Ako je apostol Pavel zapovedoval izpolnjevati postave apostolov, je gotovo, da so apostoli tudi dajali postave. Kakor so dajali zapovedi apostoli, tako so jih dajali tudi njihovi nasledniki v pastirski službi, papeži in škofje, ako je bilo za blaginjo vernikov potrebno.

Sv. cerkev nima le oblasti dajati zapovedi, ampak jih tudi odpravljati, preklicavati, kar je tudi večkrat storila. Tiste, ki njenih zapovedij nočejo izpolnjevati, ima sv. cerkev pravico kaznovati, in jih je res tudi kaznovala. Sveti apostol Pavel je zato pisal Korinčanom: „Kaj hočete? Ali naj pridem k vam s šibo, ali pa z ljubeznijo in v duhu krotkosti?“ (I. Kor. 4, 21.) Sv. apostol Pavel je tudi res kaznoval nekega Korinčana, ki se je pregrešil s krvoskrunstvom. (I. Kor. 5, 5.) V določenih najstarejših cerkvenih zborov se nahajajo razven ukazov in zapovedi tudi kazni za prestopnike zapovedij. O kaznih, katerih se poslužuje sv. cerkev, smo govorili že pri 9. členu apostolske vere. (Glej: 47. kršč. nauk.)

Zapovedi, katere je dala sv. cerkev, se imenujejo cerkvene zapovedi. O njih govori 3. oddelek 3. poglavja.

III. Oddelek.

Pet cerkvenih zapovedij.

477. Kako se glasi pet cerkvenih zapovedij?

Pet cerkvenih zapovedij se glasi:

- 1. Posvečuj zapovedane praznike.**
- 2. Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih s spodobno pobožnostjo pri sveti maši.**
- 3. Posti se zapovedane postne dni.**
- 4. Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu, in o velikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo.**
- 5. Ne obhajaj ženitve o prepovedanih časih.**

Sv. cerkev je dala od prvih časov sem že mnogotere zapovedi. Mnoge teh zapovedij niso bile dane za vse kristijane, ampak le za nekatere stanove; tako je dala sv. cerkev posebne zapovedi za duhovnike, posebne za redovnike in redovnice, posebne za zakonske. Nekatere zapovedi veljajo še dandanes, nekatere je olajšala, predrugačila ali pa popolnoma odpravila. Petere cerkvene zapovedi, ki se nahajajo v katekizmu, pa so dane za vse kristijane brez razločka, zato jih je treba posebno znati in izpolnjevati. Cerkev s temi zapovedmi ni hotela naložiti vernikom novega bremena, ampak je le hotela natančneje razložiti božje zapovedi in določiti, kako se imajo izpolnjevati. — Prva božja zapoved nam zapoveduje častiti Boga in njegove svetnike, prva cerkvena zapoved pa določuje dneve, ob katerih moramo to zlasti storiti. — Tretja božja zapoved zapoveduje posvečevati Gospodov dan, druga cerkvena zapoved nam pové, da se to najbolje zgodi, ako smo ob nedeljah in praznikih s spodobno pobož-

nostjo pri sv. maši. — Volja božja je, da bi sami sebe zatajevali, križali svoje meso z grehi in željami vred, ker se drugače ne moremo vspešno vstavljati skušnjavam in hoditi za Kristusom, tretja cerkvena zapoved pa nam pové, da se to vsaj deloma zgodi, ako se postimo določene dni. — Jezus Kristus je postavil zakrament svete pokore in sv. Rešnjega Telesa v naše očiščenje in posvečenje, cerkev pa je v svojej četrtej zapovedi določila, naj bi ta dva zakramenta prejemali vsaj enkrat v letu, in sicer o velikonočnem času, da bi tako vstali k novemu duhovnemu življenju. — Ker je adventni in postni čas svet in resen čas, čas molitve in pokore, prepoveduje sv. cerkev v peti zapovedi ženitovanje, ki je navadno združeno s hrupnim razveseljevanjem, v postnem in adventnem času.

Cerkev je dala petere zapovedi tudi zaradi tega, da bi nas napeljevala k pobožnemu in spokornemu življenju in tako pospeševala naše večno vzveličanje. Prvim kristijanom, ki so tako bogoljubno živeli kakor svetniki, ni bilo treba dajati še posebnih zapovedij za bogoljubno življenje; to je sv. cerkev storila šele pozneje, ko so začeli kristijani postajati bolj in bolj mlačni in so bili v nevarnosti, da se vekomaj pogubé. Ako je torej cerkev dala svoje zapovedi, je ravnala kakor ljubeča in skrbna mati, ki drugega ne želi kakor časno in večno srečo svojih otrok. Jako grdo je, ako kdo godrnja zoper cerkvene zapovedi, zakaj s tem kaže, da ne vé, kaj se pravi bogoljubno živeti, ali pa če vé, da mu ni mar za tako življenje.

478. Zakaj smo dolžni izpolnjevati cerkvene zapovedi?

Cerkvene zapovedi smo dolžni izpolnjevati, ker je Jezus Kristus naravnost in pod smrtnim grehom zapovedal, poslušati cerkev, ko je rekel: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18, 17.)

Žalostna resnica je, da mnogi kristijani jako malomarno, lahkomišljeno in brez strahu prelamljajo cerkvene zapovedi, ker si mislijo, da so te zapovedi samo človeške

zapovedi, da se morejo prelamljati brez greha. Ali, dragi kristijani! to je grozna in pogubna zmeta. Cerkvene zapovedi prelamljati je ravnotako pregrešno, kakor prelamljati zapovedi božje, zakaj Jezus Kristus je naravnost in pod smrtnim grehom zapovedal, poslušati cerkev, in sicer ne samo enkrat, ampak večkrat. „Ako greši zoper tebe tvoj brat“, je rekel, „pojdi in posvari ga med seboj in med njim samim. Ako te posluša, si pridobil svojega brata. Ako te pa ne posluša, vzemi seboj še enega ali dva, da v ustih dveh ali treh priči stoji vsa reč. Ako jih pa ne posluša, povej cerkvi. Če pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18 15—17.) Dragi kristijani, sodite, ali ni zapoved poslušati cerkev zelo stroga? Neverniki niso udje sv. cerkve; očitni grešniki so taki ljudje, ki vpričo drugih brez vsega strahu prelamljajo božje zapovedi in se tako dolgo vzveličati ne morejo, dokler se ne spreobrnejo in ne spokorijo. Kristus je torej z besedami: „Kdor pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik“, hotel reči: „Kdor cerkve ne posluša, njega imejte kakor takega, ki k cerkvi celó ne spada, ali kakor takega, ki očitno prelamlja zapovedi božje.“ Ako bi bila nepokorščina do cerkve le majhni greh, ali ako bi celó ne bila greh, kako bi bil Jezus mogel tako govoriti? Iz besed Jezusa samega torej sledi, da mora tisti, ki hoče v nebesa priti, zapovedi cerkvene prav tako izpolnjevati, kakor zapovedi božje. Kristus je tudi rekel apostolom: „Kdor vas posluša, mene posluša, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri je mene poslal.“ (Luk. 10, 16.) To pomeni: Kdor vas, katere sem postavil za predstojnike svoje cerkve, posluša, mu bom ravno tako poplačal, kakor če bi poslušal mene; kdor pa vas ne posluša, zaničuje vaše zapovedi, ga bom ravnotako kaznoval, kakor bi mene zaničeval, mene ne poslušal. Kako razločno uči tudi sv. Pavel, da je treba slušati cerkev! „Vsak človek bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene. Kateri se tedaj oblasti ustavlja, se božji volji ustavlja. Kateri se pa vstavljajo, sami sebi nakopavajo pogubljenje.“ (Rimlj. 13, 1. 2.) Tako piše apostol narodov Rimljanom; Hebrejcem pa: „Bodite pokorni svojim sprednikom in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše dajali odgovor, da z veseljem to delajo in ne zdihovaje; to bi namreč ne bilo za vas dobro.“

(Hebr. 13, 17.) Tesaloničanom je pisal: „Saj veste, kakšne zapovedi sem vam dal v Gospodu Jezusu... Kdor tedaj te zaničuje, ne zaničuje človeka, ampak Boga.“ (I. Tes. 4, 2. 8.) Ker imajo cerkvene zapovedi toliko veljavo, grajal je sveti Gregorij Nacijanški namestnika Ebuzija, rekoč: „Ti si sodnik in prelamljaš cerkvene postave? Boš li spoštoval človeške postave, ako božje zaničuješ?“ — Sveta cerkev pa ni samo naša duhovska gosposka, ampak je tudi naša duhovna mati, katera skrbi za duhovno, večno srečo svojih otrok, moramo jo torej kot mater spoštovati in poslušati. „Kdor noče imeti cerkve za mater“, pravi sv. Avguštin, „tudi Boga ne bo imel za svojega očeta. Ljubimo Gospoda, našega Boga, ljubimo njegovo cerkev; njega kot očeta, njo kot mater.“ (De util. cred.)

Lep vzgled, kako je treba poslušati cerkev, nam je cesar Teodozij. L. 390. so se spuntali prebivavci mesta Tesaloniki ter umorili cesarskega namestnika. V svojem srdu je dal cesar pomoriti okoli 7000 ljudi brez ozira na njih krivdo ali nedolžnost. Sv. Ambrozij, Milanski škof, pisal mu je sicer spoštljivo in ljubeznivo, vendar pa odločno in odkritosrčno pismo, v katerem ga je opominjal k pokori. Čeravno mu je Ambrozij odločno zatrdil, da ne bode opravil svete daritve zanj, napotil se je cesar vendar v cerkev. Na cerkvenem pragu pa se mu je Ambrozij ustavil in mu naznanil, da se ne more udeležiti sv. skrivnostij, dokler ne opravi pokore. Teodozija je to pretreslo; vendar pa je rekel v svoje opravičenje, da je tudi kralj David grešil. Ambrozij mu odvrne: „Ako si posnemal grešnika, posnemaj tudi spokornika.“ Cesar se je vrnil v palačo, slekel cesarsko obleko in delal pokoro. Osem mesecev je že delal pokoro. Približali so se božični prazniki. Zjutraj božičnega dne rekel je Teodozij svojemu ministru Rufinu: „Jokati moram, če pomislim, da je božji tempel odprt sužnjim in beračem, meni pa je zaprt in ž njim vred tudi nebesa.“ Rufin je prosil pri Ambroziju za svojega gospoda, toda Ambrozij mu je odvrnil, da bo zabranil cesarju vstop v cerkev, in ko bi tudi moral sam umreti. Teodozij, ki je šel precej za svojim ministrom, sešel se je z Ambrozijem v nekem prizidku. „Kako“, nagovoril ga je Ambrozij, „ti prideš sem ustavljal se sveti postavi božji?“ „Nikakor ne“, odvrne Teodozij, „jaz spoštujem božje postave, in ker mi cerkvene zapovedi branijo, ne prestopim svetega praga, ampak prosim te, da me rešiš mojih vezij in

spominjajoč se usmiljenosti onega, ki je nas vseh Gospod, me ne zadržuješ več od onih vrat, katera odpira Gospod vsem, ki delajo pokoro.“ — „Ali povej mi“, odvrne Ambrozij, „kakšno pokoro si delal, katera zdravila si rabil, da zaceliš svoje hude rane?“ „Tebi gre“, odvrne cesar, „predpisati in pripraviti zdravila, meni gre, jih sprejeti.“ Ambrozij je spoznal njegovo globoko žalost in ga pustil vstopiti v cerkev. Cesar se je pridružil spokornikom in prosil s solzami in z vzdihljaji Boga milosti. Od takrat je imel največje spoštovanje do Ambrozija in rekel je nadškofu Nektariju v Carigradu: „Jaz poznam le enega, ki je vreden biti škof, in ta je Ambrozij.“

Z v r š e t e k.

„Pokorščina je edina čednost“, rekel je neki svetnik, in prav je imel. Sveto pismo samo namreč pravi: „Boga se boj in izpolnjuj njegove zapovedi, ker to dela človeka popolnega.“ (Pridig. 12, 13.) Poslušajmo in izpolnjujmo zapovedi božje, pa tudi cerkvene, katere so razlaga božjih. „Poslušaj, moj sin! nauk svojega očeta in ne puščaj v nemar postave svoje matere, da se ti dá lišp na glavo in verižica okrog tvojega vratu.“ (Preg. 1, 8.) Amen.

108. Krščanski nauk.

Pet zapovedij je dala sv. cerkev. Nobenega kraljestva ni na svetu, v katerem bi bilo tako malo postav, kakor v sveti cerkvi, katera je razširjena po vseh delih sveta in ima milijone in milijone udov. Kdor izpolnjuje te zapovedi in desetere zapovedi božje natančno in zvesto, se gotovo vzveliča. „Če hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi“, govori Kristus. (Mat. 19, 17.) Cerkvene zapovedi smo dolžni izpolnjevati, — slišali smo že zadnjič — ker je Jezus Kristus naravnost in pod smrtnim grehom zapovedal poslušati cerkev, ko je rekel: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik“. (Mat. 18, 17.) Poglejmo si sedaj posamezne cerkvene zapovedi.

Prva cerkvena zapoved.

479. Kako se glasi prva cerkvena zapoved?

Prva cerkvena zapoved se glasi: „Posvečuj zapovedane praznike.“

Že Judje v stari zavezi so obhajali razven sobote tudi še druge praznike v spomin in v zahvalo za prejete dobrote. Velikonočne praznike so obhajali v spomin na izhod iz Egipta in v zahvalo, da so bili rešeni iz egiptovske sužnosti; na praznik šotorov so se hvaležno spominjali, kako jih je Bog čudežno vodil skozi puščavo, kjer so prebivali v šotorih; ob binkoštnih praznikih so se spominjali, kako jim je Bog dal svojo postavo pod goro Sinaj bivajočim. Te in še nekatere druge praznike je Bog sam zapovedal obhajati. V spomin na posebne dogodke so postavili razne praznike tudi veliki duhovniki, n. pr. praznik posvečevanja jeruzalemskega templja. Tudi ljudstvo je postavilo ob posebnih priložnostih nekatere praznike, n. pr., ko je bilo rešeno na priprošnjo kraljice Estere, njegov najhujši sovražnik Aman pa pokončan. „To sta dneva“, so rekli, ki naj se nikoli ne pozabita, in vsi rodovi po vseh deželah kraljestva naj ju praznujejo.“ (Est. 9, 28.) Kakor so v stari zavezi razven sobote imeli še druge praznike, tako je sv. cerkev v novi zavezi postavila iz posebnih vzrokov razven nedelje še druge praznike, ki se imenujejo zapovedani prazniki v razloček od praznikov, ki niso zapovedani. O zapovedanih praznikih govori prva cerkvena zapoved.

480. Kaj zapoveduje prva cerkvena zapoved?

Prva cerkvena zapoved zapoveduje, praznike, katere je postavila sveta cerkev, tako praznovati in posvečevati kakor nedelje.

Nedelje posvečujemo, če opuščamo hlapčevska dela, se udeležujemo zapovedane službe božje in opravljamo bogoljubna dela. Prva cerkvena zapoved nam zapoveduje isto storiti tudi

zapovedane praznike. Kdor torej ob zapovedanih praznikih opravlja hlapčevska dela brez sile ali brez postavnega cerkvenega dovoljenja. Kdor zanemarja službo božjo in bogoljubna dela, kdor skruni zapovedane praznike s pijančevanjem in razposajenimi igrami, pregrešnimi veselicami in drugimi takimi rečmi, ki zadržujejo posvečevanje zapovedanih praznikov, greši ravno tako, kakor če bi isto storil ob nedeljah, in bati se mu je istih kaznij kakor skrunjevacem nedelje. Vzrok, zakaj se morajo prazniki, katere je postavila sveta cerkev, tako praznovati in posvečevati kakor nedelje, pa je ta, ker so prazniki ravnотako kakor nedelje postavljeni v božje počestčenje in v naše posvečenje. Prazniki, katere je postavila sveta cerkev, so raznoteri.

481. Kolikeri so prazniki, katere je postavila sveta cerkev?

Prazniki, katere je postavila sveta cerkev, so prazniki Gospodovi, prazniki Matere božje in prazniki svetnikov.

Prazniki Gospodovi so tisti, katere je postavila sveta cerkev na čast našemu Gospodu Jezusu Kristusu ali kaki božji osebi, prazniki Matere božje so postavljeni na čast Mariji Devici, prazniki svetnikov na čast svetnikom in svetnicam božjim. Niso vsi prazniki, katere je postavila sveta cerkev, zapovedani, ampak le tisti so zapovedani, katere moramo tako praznovati in posvečevati kakor nedelje. Največ zapovedanih praznikov je Gospodovih.

482. Kateri so zapovedani prazniki Gospodovi?

Zapovedani prazniki Gospodovi so:

- 1. božič, praznika obrezovanja (novo leto) in razglasenja Gospodovega (sveti trije kralji).**

2. velika noč in Kristusov vnebohod.

3. binkošti, praznika svete Trojice in svetega Rešnjega Telesa.

Celo cerkveno leto, v katerem se lepo in pomenljivo vrstijo zapovedani prazniki drug za drugim, se začne s 1. adventno nedeljo in se zaključi z zadnjo pobinkoštno nedeljo. Cerkveno leto se deli v tri velike dobe, in sicer v božično, velikonočno in binkoštno dobo.

Božična prazniška doba se prične s 1. adventno nedeljo in traja do sedemdesetnice. V adventnem času se spominjamo tistih štiri tisoč let, ko je čakalo grešno človeštvo na obljubljenega Odrešenika; z molitvijo in s spokornim življenjem naj bi se pripravljali verniki na božični praznik, ki je središče te prazniške dobe. Čas po božiču nas spominja Jezusovega rojstva in njegove mladosti. Znameniti prazniki Gospodovi v tej dobi so pred vsem božič. Božič se praznuje že od starodavnih časov sem 25. decembra, ker se je ta dan rodil, kakor spričuje ustno izročilo, naš Vzveličar Jezus Kristus. Kakor podložniki praznujejo rojstni dan svojega vladarja, tako praznujemo kristijani rojstni dan svojega Vzveličarja. Na božič služi navadno vsak duhovnik tri sv. maše; prva nas spominja časnega rojstva Kristusovega iz Marije prečiste Device, druga spominja nas njegovega duhovnega rojstva v srcih vernikov, tretja spominja nas njegovega večnega rojstva iz Boga Očeta. — Drugi spomina vredni praznik v božičnej dobi je praznik obrezovanja Gospodovega ali novo leto. Ta praznik nas spominja, da je bilo božje dete osmi dan obrezano in mu je bilo dano ime Jezus. Ker je ta dan začetek svetnega leta, pravi se temu prazniku tudi novo leto. — Tretji znameniti praznik božične dobe je razglasenje Gospodovo. Ta praznik nas spominja zlasti treh dogodkov iz Jezusovega življenja, po katerih je bil razglašen za Odrešenika sveta in Sina božjega. Prvi dogodek je prihod treh modrih ali sv. treh kraljev iz Jutrovega, ki so mu darovali zlata, kadila in mire, spoznavši v njem po božjem razsvetljenju včlovečenega Sina božjega. Ker je ta dogodek najpomembnejši, se imenuje praznik razglasenja Gospodovega tudi praznik sv. treh kraljev. Drugi dogodek, katerega nas ta praznik spominja, je Jezusov krst v reki Jordanu, ko ga je nebeški Oče sam razglasil za svojega Sina, in tretji dogodek je čudež

v Kani Galilejski, kjer je Jezus spremenil vodo v vino in se tako pokazal čudodelnega Boga.

Velikonočna prazniška doba se prične s sedemdesetnico in traja do vnebohoda Gospodovega. Ta prazniška doba se imenuje velikonočna, ker so velikonočni prazniki središče te dobe. Pred velikonočnimi prazniki je štiridesetdanski post v spomin na štiridesetdanski Kristusov post v puščavi. V tem času naj bi se kristijani ogibali šumečega razveseljevanja in z zbranim duhom premišljevali Kristusovo trpljenje in smrt ter se s čisto vestjo pripravili na najpoglavitnejši praznik te dobe, na veliko noč, ki nas spominja častitljivega vstajenja Kristusovega od mrtvih, in sploh na najimenitnejši praznik celega leta, ko je bilo dovršeno naše odrešenje. — Drugi znameniti praznik te dobe je vnebohod Gospodov, ki se obhaja štirideseti dan po veliki noči.

Binkoštna prazniška doba se prične s šesto nedeljo po veliki noči in traja do zadnje pobinkoštna nedelje. Najpoglavitnejši praznik, po katerem je prejela ta doba ime, so binkošti, ki nas spominjajo prihoda sv. Duha, kateri še sedaj uči in vodi sv. cerkev, da more nezmotljivo oznanjevati nauk Kristusov, nam pa deli po njej svoje milosti, da srečno dosežemo sv. nebesa. — Praznik svete Trojice, ki se praznuje v tej dobi, je posvečen vsem trem božjim osebam, Očetu, Sinu in sv. Duhu, da bi se vsem trem osebam skupaj zahvalili za dobrote, ki smo jih prejeli od vsake izmed njih. — Znamenit praznik v binkoštni dobi je praznik svetega Rešnjega Telesa. Cerkev je ta praznik postavila in ob enem uvedla obhode s presv. Rešnjim Telesom, da bi očitno spoznali svojo vero v pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu sv. Rešnjega Telesa, da bi Jezusa Kristusa v sv. Rešnjem Telesu očitno počastili in mu dali neko zadoščenje za nečast, katero mu delajo brezbožni neverniki in tudi mnogi mlačni kristijani v tem zakramentu.

Imamo še mnogo drugih praznikov Gospodovih, kakor n. pr. praznik presv. imena Jezusovega drugo nedeljo po razglasenju Gospodovem, praznik presv. Rešnje Krvi prvo nedeljo v juliju, praznik presv. Srca Jezusovega v petek po osmini praznika sv. Rešnjega Telesa in druge, toda ti prazniki niso zapovedani.

483. *Kateri so zapovedani prazniki Matere božje?*

Zapovedani prazniki Matere božje so: Marijino spočetje, svečnica, Marijino oznanjenje, Marijino vnebovzetje (veliki šmaren ali velika Gospojnica) in Marijino rojstvo (mali šmaren ali mala Gospojnica).

Za Bogom častimo najbolj Marijo preblazeno Devico, zato pa je tudi za Gospodovimi največ zapovedanih praznikov Marijinih. Eden najbolj ljubkih Marijinih praznikov je Marijino spočetje, ki se praznuje 8. decembra. Ta praznik nas spominja, da je bila blažena Devica Marija po posebni milosti božji z ozirom na zasluženje Jezusa Kristusa obvarovana izvirnega greha. — Svečnica se imenuje tudi praznik očiščevanja Marijinega in praznik darovanja Gospodovega. Marijino očiščevanje se imenuje ta praznik, ker je Marija, dasiravno najčistejša Devica, štirideseti dan po Kristusovem rojstvu, to je 2. svečana, prišla v tempel in se iz ponižnosti in pokorščine do Gospodovega zakona danega po Mojzesu podvrgla kakor druge žene postavi očiščevanja. Darovanje Gospodovo se imenuje ta praznik, ker sta Marija in Jožef ta dan prinesla v tempel tudi Jezusa in ga Najvišjemu darovala. Svečnica se pravi temu prazniku, ker se ta dan slovesno blagoslovijo sveče in se napravi obhod z gorečimi svečami v rokah v spomin na to, da je starček Simeon imenoval Jezusa „luč v razsvetljenje nevernikom“. (Luk. 2, 32.) — Marijino oznanjenje je najstarejši praznik Marijin. Papež Benedikt XIV. in nekateri drugi učeni menijo, da so ga postavili že apostoli. Ta praznik spominja vernike onega blaženega trenutka, ko je prišel nadangel Gabrijel oznaniti Mariji, da je ona tista blažena Devica, ki je izbrana za mater Sinu božjemu, in je Marija privolila biti Mati odrešenikova, rekoč: „Glej! dekla sem Gospodova; zgodi se mi po tvoji besedi.“ (Luk. 1, 38.) — Najvišji Marijin praznik je Marijino vnebovzetje, ki se praznuje 15. avgusta. Ta praznik nam predočuje Marijino veličastvo, plačilo in zmago, zakaj spominja nas srečne Marijine smrti, spominja nas, da je bila Marija z dušo in telesom vzeta v nebesa ter kronana za kraljico nebes in zemlje. Marijino vnebovzetje se imenuje

tudi veliki šmaren, to je: velik Marijin praznik ali velika gospojnica, ker nam najbolje predočuje gospodstvo Marije, naše velike Gospe. — Marijino rojstvo, ki se praznuje 8 septembra, nas spominja tistega presrečnega dneva, ko je Marija brez madeža spočeta zagledala luč sveta v mestu Nazaretu. Cerkev opeva ta veseli dan z besedami: „Tvoje rojstvo deviška božja porodnica, je vsemu svetu oznanilo veselje; zakaj iz tebe je izšlo solnce pravice, Kristus naš Bog, ki je odvzel prekletstvo in nam prinesel blagoslov, osramotil smrt in nam pridobil večno življenje.“ Marijino rojstvo je zarija našega odrešenja, ki je prišla pred Kristusom, solncem pravice. Marijino rojstvo ni tolik praznik kakor njeno vnebovzetje in se ne praznuje s toliko slovesnostjo; zaradi tega se mu najbrž pravi tudi mali šmaren ali mala gospojnica, ako ne morda tudi zato, ker nam predočuje Marijo kot majhino dete.

Nezapovedanih praznikov Marijinih je jako mnogo, na primer zaroka Marije Device 23. prosinca — Marija mati dobrega sveta 26. aprila — Marija, pomočnica kristjanov 24. maja — obiskovanje Marije Device 2. julija — Marija, Devica Karmelska 16. julija — Marija, žalostna Mati božja v petek pred cvetno nedeljo itd. — Praznujmo vsikdar pobožno praznike Marijine, zlasti s tem, da vredno prejemamo sv. zakramente, da si naklonimo mogočno priprošnjo Marijino.

484. Kateri so zapovedani prazniki svetnikov?

Zapovedani prazniki svetnikov so: praznik svetega Štefana, praznik sv. apostolov Petra in Pavla, praznik vseh svetnikov in prazniki deželnih patronov.

Prve čase svete cerkve je bilo le malo zapovedanih praznikov svetnikov. V teku časa pa se je njihovo število tako namnožilo, da je bilo treba skrčiti njihovo število, zlasti ker so se reveži bridko pritoževali, da jih tolika obilica zapovedanih praznikov odvrča od dela ter si ne morejo več prisluževati zadostnega živeža, pa tudi zato, ker mnogi obilnost praznikov niso obračali v češčenje božje in v dušno vzveli-

čanje, ampak v lenobo in razuzdanost. Sprva je bila dolžnost ob odpravljenih zapovedanih praznikih biti pri sveti maši, potem pa so se smela opravljati hlapčevska dela. Taki prazniki so dobili ime soprazniki. Ker pa so mnogi ob teh godovih zanemarjali zaukazano sv. mašo, jenjala je vsled pisma papeža Klementa XIV. dolžnost biti pri sv. maši. Dandanes so zapovedani prazniki svetnikov vsaj v naši državi samo še tisti, katere omenja katekizem.

Praznik sv. Štefana se že od nekdaj slovesno praznuje, saj ni bil sv. Štefan samo „poln milosti in sv. Duha, ki je delal čudeže in znamenja med ljudmi,“ (Dej. ap. 7, 1.) ampak bil je prvi, ki je prelił svojo kri za Jezusa. On vodi torej vrsto tistih brezštevilnih mučencev, katerih prelita kri je bila rodovitno seme, iz katerega so priklili sv. cerkvi novi udje. Gotovo je torej umestno, da se praznik prvega mučenca slovesno praznuje. — Sv. Peter in Pavel sta prvaka apostolov. Na nju moramo obračati besede sv. pisma: „Ona sta dve oljki in dva svečnika, ki stojita pred Gospodom zemlje.“ (Skriv. raz. 11, 4.) Sv. Petra je Jezus sam izbral za vidnega poglavarja svoje cerkve, sv. Pavel pa je bil „izvoljena posoda“, ki je med vsemi apostoli največ storil za razširjenje Kristusove vere. Oba sta slednjič dala svoje življenje za nauk, katerega sta oznanjevala, 29. junija leta 67. po Kristusu. Spodobi se zato, da se tudi god prvakov med apostoli kar najbolj slovesno praznuje. Število svetnikov je toliko, da sveta cerkev ni mogla odločiti vsakemu posebnega dneva v letu, tudi je mnogo takih svetnikov, katerih imena niso znana, da bi se mogel njih god posebej praznovati. Da bi torej pomanjkljivosti posameznih praznikov nekako popravila in počastila tudi tiste svetnike, katerim ni mogoče odločiti posebnega praznika, postavila je sv. cerkev skupen praznik vseh svetnikov, ki se slovesno praznuje dné 1. novembra. — Patron dežele je tisti svetnik, katerega si je ljudstvo kake dežele izvolilo za svojega variha, priprošnjika in srednika pri Bogu ali ga že od nekdaj kot takega časti. Taki deželni patroni so n. pr. sv. Jožef za naše dežele, sv. Rupert na Solnograškem, sv. Stanislav na Gališkem, sv. Janez Nepomuk na Češkem, sv. Just na Tržaškem, sv. Leopold na Avstrijskem, sv. Štefan, kralj, na Ogrskem itd. Dan takega svetnika je zapovedan praznik, ob katerem mora župnik maševati za župljane, ljudstvo pa je dolžno udeležiti se zapovedane službe božje in opustiti hlapčevska dela, opravljati pa bogoljubna dela.

Razven navedenih praznikov praznuje sv. cerkev skoraj vsak dan spomin enega ali več svetnikov, a to niso zapovedani prazniki.

485. Zakaj je sv. cerkev postavila praznike?

Sveta cerkev je postavila praznike:

1. da bi se hvaležno spominjali skrivnostij naše svete vere in je pobožno častili.

Ako premišljujemo pazno posamezne praznike cerkve. nega leta, spoznamo, da nam vsak praznik predočuje kako skrivnost naše svete vere, zlasti pa se nam ob posameznih praznikih predočuje leto na leto celo življenje Jezusa Kristusa, njegovo trpljenje in smrt, njegovo poveličanje, sploh cela zgodovina našega odrešenja se razvija pred našimi očmi. Gotovo je potemtakem sv. cerkev imela namen, ko je postavila praznike, da bi skrivnosti sv. vere, katere nam predočujejo, pobožno premišljevali, zahvaljevali Boga za njegove brezštevne in neskončne dobrote in milosti, katerih nas spominjajo dotične skrivnosti, ter tudi skrivnosti pobožno častili s tem, da vzbujamo pobožne misli in čustva ter delamo trdne sklepe, da hočemo vsikdar živeti tako, kakor nam je pokazal Jezus s svojim vzgledom in svojimi nauki.

Sv. cerkev je postavila praznike:

2. da bi Boga hvalili v njegovih svetnikih.

„Velik je Gospod v svojih svetnikih“, mora vsklikniti s psalmistom vsakdo, ki prebira življenje svetnikov ter premišljuje njihove prekrasne čednosti. Ravno prazniki svetnikov pa nam kličejo v spomin njihovo čudovito življenje in njihove čednosti. Ker pa mora vsak svetnik priznati s sv. Pavlom: „Po milosti božji sem, kar sem“, nas prazniki svetnikov spominjajo obilnih milostij, katere so svetniki prejeli od Boga, da so se mogli vspešno ustavljati vsem sovražnikom svojega vzveličanja, da so mogli čednostno živeti in v dobrem do konca stanovitni ostati. Ta spomin naj nas nagiblje, da hvalimo Boga, ker jim je storil tolike reči. Vrhu tega se moramo spominjati dobrot in milostij, katere

dobivamo po priprošnji svetnikov, in tudi za to moramo hvaliti Boga, ker jim je podelil toliko moč, da nam morejo pomagati s svojimi priprošnjami.

Sveta cerkev je postavila praznike:

3. da bi se priporočali priprošnji svetnikov in posnemali njihove čednosti.

Svetniki so prijatelji božji, oni pa so tudi naši prijatelji, dà, naši bratje, ki nas srčno ljubijo. Ker so naši prijatelji, kateri za nas prosijo, in ker je njihova priprošnja zelo močna, ko so prijatelji božji, zato želi sveta cerkev, da bi se vsikdar priporočali njihovi priprošnji, zlasti pa takrat, kadar praznujemo njihove godove. „Svetniki“, pravi sv. Avgustin, morajo nekoliko svojih čednostij najti nad nami, da prosijo za nas pri Bogu.“ (Serm. 181 de temp.) Vidite, tudi iz tega namena je postavila sv. cerkev praznike, da bi posnemali čednosti svetnikov. Čednosti svetnikov nam kažejo, kako se je treba vojskovati, da zmagamo v duhovnem boju; čednosti svetnikov nam pričajo, da je mogoče zmagati v tem boju, čednosti svetnikov nas nagibljejo, da hodimo po njihovih stopinjah ter dosežemo krono življenja kakor oni. Oziraje se na vzglede svetnikov, katere nam predočuje sveta cerkev ob njihovih praznikih, more vsakdo reči, kakor najmlajši izmed makabejskih bratov: „Moji bratje, ko so zdaj pretrpeli malo bolečine, so pod zavezo dosegli večno življenje... Jaz pa, kakor tudi moji bratje, dam dušo in svoje telo za postavo svojih očakov.“ (II. Mak. 7, 36. 38.)

Zvršetek.

Jezus Kristus ni samo naš Odrešenik, ampak tudi naš uzor, naš vzgled, kateremu naj bi skušali postati podobni, tako da bi vsakdo mogel reči s sv. Pavlom: „Živim, toda ne jaz, ampak Kristus živi v meni.“ (Gal. 2, 9.) Da bi posnemali Kristusov vzgled, predočuje nam sveta cerkev o praznikih Gospodovih celo njegovo življenje, oznanjuje in razlaga nam njegove nauke, predočuje nam o praznikih svetnikov njihove čednosti, izmed katerih nam takorekoč vsakateri kliče: „Bodite moji posnemovavci, kakor sem jaz Kristusov.“ (I. Kor. 11, 1.) Sveta cerkev vse stori, da bi se

vzveličali, storimo tudi mi svojo dolžnost. Prazniki nas uvedejo v družbo Jezusovo, Marijino in njegovih svetnikov, z njimi takorekoč živimo, ko jih praznujemo. Bodi zato naša skrb, da jih bomo vselej pobožno praznovali udeleževaje se službe božje, prejemaje sv. zakramente, potem bodo prazniki blagodejno vplivali na vse naše življenje. Amen.

109. Krščanski nauk.

Tretja božja zapoved zapoveduje posvečevati Gospodov dan, to je nedeljo, prva cerkvena zapoved zapoveduje vrhutega, praznike, katere je postavila sveta cerkev, tako praznovati in posvečevati kakor nedelje. Ne vemo pa še, kako naj praznujemo in posvečujemo nedelje in zapovedane praznike, da bo Bogu všeč, nam pa v korist. To nam pove druga cerkvena zapoved, ki je zaraditega jako važna, ker urejuje posvečevanje nedelj in zapovednih praznikov.

Druga cerkvena zapoved.

486. Kako se glasi druga cerkvena zapoved?

Druga cerkvena zapoved se glasi: „Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih s spošdobno pobožnostjo pri sveti maši.“

Drugo cerkveno zapoved lahko imenujemo dopolnilo in razlago tretje božje in prve cerkvene zapovedi, ker dopolni to, kar v njih ni povedanega in ju ob enem tudi razloži.

487. Kaj zapoveduje druga cerkvena zapoved?

Druga cerkvena zapoved zapoveduje, vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik pobožno biti pri sveti maši.

Vsakdo je dolžan, častiti in hvaliti Boga kot svojega najvišjega Gospoda, zahvaljevati ga za skazane dobrrote, pro-

siti ga novih dobrot. Med dobrimi deli ni nobeno tako pripravno skazovati Bogu najvišjo čast, kakor daritev, s katero priznavamo Boga za najvišjega Gospoda. Pri vseh narodih nahajamo to navado, da so zlasti z daritvami praznovali svoje praznike; Judom je Bog sam naravnost zapovedal daritve. Daritev nove zaveze pa je sveta maša, pri kateri se Jezus Kristus nekrvavo daruje svojemu nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina. Sveta maša zavzema v novi zavezi tisto mesto, katero so zavzemale v stari zavezi izraelskemu ljudstvu zapovedane daritve, kakor je napovedal prerok Malahija judovskim duhovnikom, rekoč v imenu Gospodovem: „Nimam dopadenja nad vami, pravi Gospod vojskinih trum, in ne bom sprejemal darú iz vaših rok. Zakaj od solnčnega vshoda do zahoda bo moje imé veliko med narodi, in na vseh krajih se bo darovalo, in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu.“ (Malah. 1, 10. 11.) Ako pa so bile starozakonske daritve najimenitniši del, središče službe božje, se mora to gotovo tudi trditi o novozakonski daritvi, o sveti maši, ki daleč daleč presega daritve starega zakona. Z nobenim dobrim delom torej ne moremo Boga tako častiti in hvaliti, za svojo dušo tako skrbeti, kakor z daritvijo sv. maše. „Kakor prekosi solnce po svoji svetlobi vse druge zvezde in zemlji več koristi, kakor vse zvezde skupaj, tako presega pobožno slišanje svete maše vsa naša dobra dela po njihovi vrednosti in koristi,“ piše pobožni Kohem. Pri sveti maši se Jezus Kristus za nas daruje, kakor se je daroval za nas na križu svojemu nebeškemu Očetu, on za nas časti in hvali Boga, ga za nas zahvaljuje ter prosi za nas. Gotovo je daritev svete maše Bogu prijeten dar. Ker je sveta maša Bogu tako prijetna, nam pa tako koristna daritev, so se kristijani od apostolskih časov sem ob nedeljah in praznikih z največjo gorečnostjo udeleževali nekrvave daritve novega zakona. Sv. Luka pripoveduje: „Prvi dan po soboti, — to je v nedeljo — ko smo se zbrali kruh lomiti, jim je Pavel govoril.“ (Dej. ap. 20, 7.) V „nauku dvanajsterih apostolov“, ki je bil spisan proti koncu 1. ali vsaj precej v začetku 2. stol. po Kr., nahajamo gledé na sv. mašo sledečo določbo: „Gospodov dan se zbirajte in lomite kruh ter se zahvalite, ko ste poprej spovedali se svojih prestopkov, da bo vaš dar čist.“ Ravno tako poroča sv. Justin v 2. stol. po Kr., da so se kristijani ob nedeljah zbirali na istem kraju k daritvi sv. maše. (Apol. I. c. 67.)

Sv. Cezarij pravi v enem svojih govorov: „Prosim vas, preljubljeni bratje, in opominjam vas z očetovsko ljubeznijo, da kolikorkrat se Gospodov dan ali ob večjih praznikih služi sveta maša, nihče ne gre iz cerkve, dokler svete skrivnosti niso končane.“ (Hom. 80.) Cerkevni zbor v Agdi v Galiji pa je l. 506. po Kr. odločno zapovedal: „Ukazujemo, da naj bodo svetni ljudje ob nedeljah pri celi sveti maši, in da se ljudstvo ne drzne oditi pred mašnikovim blagoslovom. Ako bi nekateri to storili, naj jih škof očitno graja.“ Kristijani prvih stoletij so dostikrat postavili v nevarnost svoje življenje, da so le mogli slišati sveto mašo. In tako strogo so se držali cerkvenih določil, da so tistega, ki je brez zadostnega vzroka trikrat zaporedoma izostal od svete maše, iz cerkve izobčili in za nevernika imeli. Če torej sveta cerkev zapoveduje, ob nedeljah in zapovedanih praznikih biti pobožno pri sveti maši, zapoveduje to, kar so ukazali že apostoli, in kar so pravi kristijani z vso gorečnostjo izpolnjevali.

Pri sveti maši je treba biti vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik, ne pa samo tu in tam, kadar se komu zljubi ali pa samo o največjih praznikih, kakor imajo nekateri navado, zlasti taki, kateri mislijo, da je to bolj imenitno. Treba je biti pri celi sveti maši od začetka do konca, nobenega njenih imenitnih delov ne smemo po nemarnem izpustiti, in sicer je treba biti pri enej in istej maši. Ne zadostil bi torej cerkveni zapovedi, kdor bi v istem času slišal en del svete maše, recimo od začetka do povzdigovanja, ki jo služi eden mašnik, drugi del pa, katero služi drugi mašnik pri kakem stranskem altarju. Pa tudi tisti bi ne zadostil cerkveni zapovedi, kdor bi zaporedoma slišal sveto mašo, en del tiste, katero služi eden mašnik, drugi del pa tiste, katero služi za njim drugi mašnik, ako ni povzdigovanje in obhajilo pri istem delu. Vzrok je ta, ker cerkev zahteva, da smo pri celi daritvi, cela daritev pa ni, ako nismo vsaj tako dolgo pri eni in isti daritvi, da je povzdigovanje in obhajilo. Biti je treba pri sveti maši tam, kjer se služi, torej, ker se navadno služi v cerkvi, v cerkvi. Tisti niso pri sveti maši, ki brez potrebe zunaj cerkve sedijo ali stojijo; to bi bilo le takrat dovoljeno, ako bi zaradi velike množice ljudij v cerkev ne mogli priti. Ko so ob času sv. Janeza miloščinarja, nadškofa aleksandrijskega, začeli ljudje ostajati zunaj cerkve, ni hotel svete maše slu-

žiti, ampak je šel iz cerkve in se je k njim usedel. Ko so se nad tem začudili, jim je rekel: „Kjer so ovce, tam mora biti tudi pastir. Ako tukaj ostanete, tudi jaz tukaj ostanem; pojdete pa v cerkev, pojdem tudi jaz.“ Te besede so pomagale, da ljudje od tistega časa niso ostajali več zunaj, kadar je bila sveta maša. Pa tudi to še ni dovolj, da smo pri celi sv. maši v cerkvi, ampak biti je treba pri njej tudi pobožno.

488. Kdaj smo pobožno pri sveti maši?

Pobožno smo pri sveti maši:

1. kadar smo zato pri sveti maši, da Boga molimo in častimo.

Moja hiša se hiša molitve imenuje“, rekel je Jezus. (Mat. 21. 13.) Ako je cerkev kraj, hiša molitve, je gotovo potreba, da, če gremo v cerkev, moramo iti zato, da tam Boga molimo in častimo. Ako je to sploh potreba, je še bolj potreba da smo pri sveti maši zato, da Boga molimo in častimo. Kdor gre k sveti maši zato, da bi se tam ljudem kazal, da bi druge videl, da bi našel tam kakega znanca ali znanko, da bi poslušal petje in godbo, ni pobožno pri sveti maši. Ravnotako tudi tisti ni pobožno pri sveti maši, ki se prostovoljno peča s posvetnimi mislimi, na Boga pa kar nič ne misli. Posvetne misli naj pusti zunaj, vzbuja pa naj svete misli in želje ter jih naj z mašnikovimi mislimi in željami združi ter Bogu daruje.

Kaj naj verniki pri sveti maši molijo, sveta cerkev ni določila. Najboljša molitev je pač pobožno premišljevanje Kristusovega trpljenja, ker se z daritvijo svete maše ponavlja daritev Jezusa Kristusa na križu in ker je postavljena v spomin njegovega trpljenja in njegove smrti. Moli se lahko sveta maša tudi iz molitvene knjige, vendar pa je treba paziti, da ne molimo samo z ustnicami, svoje misli pa pustimo Bog ve kod letati, ampak kar z ustnicami izgovarjamo, to moramo tudi v srcu premišljevati. Prav primerna molitev pri sveti maši je tudi sv. rožni venec, zlasti žalostni del, ker premišljujemo v tistem trpljenje Gospodovo.

Pri sveti maši se morejo peti tudi sv. pesmi, zakaj one vspodbadajo k pobožnosti in zato so prav koristne. „Koliko

solz sem pretočil pri tvojih slavospevih in pesmih, o Bog!“ piše sv. Avguštín. „Kako sem bil ginjen, kadar je tvoja cerkev odmevala milih pesmij! Oni glasovi so vlivali tolažbo v moja ušesa, in ž njimi se je vlila tvoja resnica v moje srce, tako da je v meni vsplamtela goreča pobožnost.“ Sveti očetje zeló hvalijo cerkveno petje in pravijo, da potolaži jezo božjo, da prepodi hudobne duhove, da privabi angele božje, da privabi celó sv. Duha v srce pevajočega, da vzbuja hrepenenje po nebesih. Ako je srce kakega posvetnjaka še tako trdo, občuti vender, ako sliši lepo ubrano cerkveno petje, vsaj začetek ljubezni do nebeških rečij, dà, zgodi se celó, da lepa cerkvena pesem tako globoko gane človeka, da začne pretakati solze kesanja in se spreobrne. Kdor ima torej glas za to, naj prepeva pri sveti maši. Komur pa Bog ni podelil tega daru, naj rajše molči, da drugih ne bode motil. Tudi kričati pri cerkvenem petju, prav dolgo vleči posamezne glasove, se ne sme.

Pobožno smo pri sveti maši:

2. kadar se vsega ogiblremo, kar zadržuje ali moti notranjo pobožnost.

Sveta maša je najiminenitnejše, najveličastnejše, najsve-tejše opravilo, kar jih sploh imamo. Gotovo je zaradi tega treba, da smo pri njej z največjo pobožnostjo, zunanjo in znotranjo. Boga moramo namreč „moliti v duhu in v resnici.“ (Jan. 4, 24.) To pa stori le tisti, kateri se ne vede samo dostojno, ampak tudi pobožno povzdiguje k Bogu svojega duha, namreč svoje misli želje, čuvstva. To pa je mogoče le tedaj, ako ga ničesar ne ovira, ničesar ne moti. Zaradi tega se mora ogibati vsega, kar bi zadrževalo ali motilo notranjo pobožnost. Notranjo pobožnost bi gotovo zadrževalo, ako bi kdo med sveto mašo dremal ali celó popolnoma zas-pal, ako bi bral kako povest ali kaj drugega delal, notranjo pobožnost bi motilo, ako bi kdo med sveto mašo šepetal, se smejal, radovedno oziral okrog po ljudeh, ogledoval podobe i. t. d. S takim vedenjem bi ne motil le svojo, ampak tudi notranjo pobožnost drugih vernikov. „Gospod je v svojem svetem templu; molči naj pred njim vsa zemlja!“ govoril je prerok Habakuk (2, 20) Se je bilo treba že v judovskem templu vesti z vso spoštljivostjo, je treba to še mnogo bolj

v krščanskih cerkvah, in zlasti pri daritvi svete maše, ko je Jezus Kristus bistveno, kot Bog in človek, pričujoč v zakramentu sv. Rešnjega Telesa. „Hiša božja je hiša molitve, ne napravljajte je torej za žlobudralnico“, je rekel sv. Janez miloščinar.

Pobožno smo pri sveti maši:

3. kadar med sveto mašo, zlasti pri njenih glavnih delih, pazimo na to, kar se godi na altarju.

Pri vseh delih svete maše je treba paziti na to, kar se na altarju godi, zlasti pa je tega treba pri glavnih delih svete maše, pri evangeliju, darovanju, povzdigovanju in obhajilu. Takrat naj bi nehali moliti ali peti, da bi z večjo pozornostjo mogli paziti na to, kar se na altarju godi. Ver-nike opozarja na to altarni zvonček. Pri evangeliju moramo vstati in se pokrižati. Pri evangeliju vstanemo v znamenje, da besedo božjo spoštujemo, pokrižamo pa se na čelu v znamenje, da smo pripravljeni z umom verovati nauk Jezusa Kristusa križanega, na ustih v znamenje, da smo pripravljene očitno z ustmi spoznavati in pričati ta nauk, in na prsih v znamenje, da je naša trdna volja nauk Jezusov v srcu zvesto ohraniti, ga ljubiti in po njem živeti. — Pri darovanju moramo svoje misli in svoje želje z mašnikovimi željami skleniti in se Bogu darovati, to se pravi: obljubiti moramo Bogu, da mu hočemo biti pokorni kakor Jezus, da hočemo vse, kar imamo, obračati v njegovo čast, da hočemo biti njegovi z dušo in s telesom, da ga nočemo nikdar žaliti. — Pri povzdigovanju moramo, kakor mašnik, poklekniti in tako klečé moliti Jezusa Kristusa, katerega mašnik v rokah drže povzdigne. Kakor mašnik, tako moramo tudi mi pobožno gledati sv. hostijo, kadar se povzdigne. Jezus je razodel sv. Jederti, da bode tisti, ki to stori, užival večje veselje v nebesih gledaje Boga iz obličja v obličje. Tisti Izraelci, ki so bili v puščavi pičeni od strupenih kač, so ozdravili, ako so se zaupljivo ozrli na bronasto kačo, katero je Mojzes povišal na kol. (IV. Mojz. 21, 9.) Ali ne bode še mnogo koristnejše ozreti se z vernim srcem v Jezusa Kristusa, kadar ga mašnik povzdigne? Mašnik povzdigne sv. hostijo zato, da bi jo verniki pogledali, zato pa ni prav, ako pobešajo glavo,

kakor bi se hoteli skriti. Že od nekdaj so imeli kristijani lepo in posnemanja vredno navado, da so pri celi sv. maši ali pa vsaj od povzdigovanja do svetega obhajila klečali, ker je tako dolgo Jezus na altarju pričujoč. Kdor pa ne more klečati od povzdigovanja do obhajila, ker je recimo v cerkvi velika gnječa, ali ker je slabotnega zdravja, naj poklekne vsaj pri povzdigovanju in pri sv. obhajilu ter naj trka na prsi spoznavaje, da je grešnik. — Pri mašnikovem obhajilu moramo prejeti sv. obhajilo vsaj v duhu, če ga ne prejmemo v resnici, to je, imeti moramo pobožno hrepenenje, v resnici prejeti telo Jezusa Kristusa, če bi bilo mogoče; tako obhajilo se imenuje duhovno obhajilo.

Ako se isti čas služi zajedno več svetih maš, naj se pazi samo na eno, ne pa na dve ali še več, ker se to ne more zgoditi s pravo pobožnostjo. Kdor zaporedoma pri vsaki maši vstaja, se pokrižava, na prsi trka i. t. d., ni pri nobeni s pravo pobožnostjo. Čeprav ne pazi vernik na vse svete maše, ki se isti čas služijo v cerkvi, vendar pa ima od vsake neko korist, ker vsak mašnik moli za vernike, ki so v cerkvi pričujoči.

489. Kdo je dolžan, biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sveti maši?

Ob nedeljah in zapovedanih praznikih biti pri sveti maši, so pod smrtnim grehom dolžni vsi verniki, ki so že pri pameti, in katerih ne zadržuje noben pravičen vzrok.

Pri sveti maši biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih so dolžni vsi verniki, ne samo nekateri, ne samo kmetje in delavci, ampak tudi gospodje in gospé, ne samo reveži in manj premožni, ampak tudi bogatini, ne samo tisti, ki so od cerkve oddaljeni, ampak tudi tisti, ki so blizu cerkve, da jim ne bo veljal pregovor: „Bližje cerkve, bližje pekla.“ Pri sv. maši biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih so dolžni biti, kakor pravi dalja katekizem, tisti verniki, ki so že pri pameti, to je tisti, ki vejo razločevati, kaj je dobro, kaj hudo, to je nekako s sedmim letom. Otroci torej, ki še niso pri pameti, niso dolžni izpolnjevati druge

cerkvene zapovedi; otroke pa, ki so že pri pameti, ki so že stari sedem let, morajo stariši pošiljati v cerkev. Svetovati pa je, da se otroci že nekoliko poprej jemljejo v cerkev, da se v njih zgodaj vzbudi in ohrani verski čut. Kdor ob nedeljah in zapovedanih praznikih brez pravičnega vzroka opusti sveto mašo, se smrtno pregreši, ravnotako tisti, ki je zamudi precejšen del. Pravičen vzrok, iz katerega bi se smela opustiti sveta maša, bi bil, ako bi kdo celó ne mogel, ali le na svojo veliko škodo mogel biti pri sveti maši. Brez greha smejo opustiti sveto mašo bolniki in okrevavci, ki so za to še preslabi; osebe, ki morajo bolnikom streči; matere, ki ne morejo svojih malih otrok drugim prepustiti; osebe, ki so za varihe pri hiši ali pri živini, ali ki pripravljajo jedi; ako je več svetih maš, naj se zvrstijo tako, da gredo nekateri zjutraj, drugi, ki so bili poprej za varihe, k pozni službi božji, ako je le ena sveta maša, naj ne ostaja vedno le eden doma za variha, ampak naj se menjajo. Posli, kateri morejo biti pri sveti maši le na veliko škodo svojih gospodarjev, jo smejo opustiti, ako pa se je morejo udeležiti s tem, da si pritrčajo nekoliko spanja, naj se je udeležijo. Ako bi gospodar brez pravičnega vzroka zadržaval posle od službe božje, greši; posli pa naj gredo k sveti maši tudi proti njegovi volji, razven ako se jim je bati velike zamere, ali da bodo odpuščeni iz službe, pa ne morejo kmalu najti druge. Kakor hitro pa jim je mogoče, naj si poiščejo tako službo, v kateri bodo mogli izpolnjevati svoje krščanske dolžnosti. Sveto mašo smejo opustiti popotniki, kateri bi zavaljo maše se morali predolgo muditi in bi trpeli veliko škodo; osebe, ki so od cerkve zelo oddaljene in ne more priti drugače v cerkev kakor z veliko težavo; ena ura daljave ne zadostuje, da bi smele opustiti sveto mašo. V takih slučajih se je treba seveda ozirati na okolščine oseb, krajev, letnih časov, na vreme i. t. d. Kdor ne more biti pri sveti maši, naj nedeljo in zapovedan praznik doma posvečuje, kakorkoli more. Kdor iz pravičnega vzroka ni mogel biti pri sveti maši v nedeljo ali zapovedan praznik, ni dolžan nadomestiti svoje zamude kak delavnik, dobro delo pa seveda stori, če gre v delavnik k sveti maši. Kdor sv. mašo opusti, da bi mogel iti na lov, na kako veselico, da bi napravil kak izlet, ali kdor bi v nedeljo rad spal, ker je v soboto večer predolgo v krčmi ostal, nima pravičnega vzroka, ampak njegov vzrok je prav ničn.

V prejšnjih časih je bila zapoved, biti v domači župni cerkvi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sv. maši, dandanes te zapovedi sicer ni, a vendar je svetovati, da se doma udeležujete službe božje, ker župnik za domačine mašuje.

Zvršetek

Dragi kristijani! Izpolnajte natančno drugo cerkveno zapoved in prihajajte redno k službi božji. Pri sv. maši si izprosijo grešniki najlažje milost spreobrnjenja, pravičniki odpuščenje malih grehov in časnih kaznij; pri sv. maši se naše prošnje prej uslišijo, ker jih podpira molitev Kristusova; pri sv. maši si pridobivamo varstvo božje pred nesrečami in blagoslov božji pri delu in podjetjih. Udeležujte pa se svete maše tudi s pobožnim srcem in množite si za služenje za nebesa. Amen.

110. Krščanski nauk.

Druga cerkvena zapoved zapoveduje, vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik pobožno biti pri sveti maši. Pobožno smo pri sveti maši, kadar smo zato pri sveti maši, da Boga molimo in častimo, kadar se vsega ogiblremo, kar zadržuje ali moti notranjo pobožnost, kadar med sveto mašo, zlasti pri njenih glavnih delih, pazimo na to, kar se godi na altarju. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih biti pri sveti maši, so pod smrtnim grehom dolžni vsi verniki, ki so že pri pameti, in katerih ne zadržuje noben pravičen vzrok. Zoper drugo cerkveno zapoved pa mnogi grešijo.

490. Kdo greši zoper drugo cerkveno zapoved?

Zoper drugo cerkveno zapoved greši:

- 1. kdor po lastni krivdi opusti sveto mašo ali je zamudi precejšen del.**

Po lastni krivdi opusti sveto mašo ali jo zamudi tisti, ki je sam kriv, da k maši ne gre, da jo zamudi. Kdor je

prelen, da bi o pravem času vstal in k maši šel, komur se nog škoda zdi, če je pot bolj dolga, težavna in slaba, komur nič ni za službo božjo, kdor gre rajše v krčmo, na kako veselico, na lov, na sprehod, kakor pa v cerkev, kdor zaradi svetnih opravil, ki bi se dala odložiti, zaradi neznatnega dobička popolnoma opusti ali zamudi sveto mašo, opusti ali zamudi jo po lastni krivdi, torej greši zoper drugo cerkveno zapoved, in sicer smrtno, če opusti ali zamudi precejšen del svete maše. Smrtno bi torej grešil, kdor bi po lastni krivdi opustil darovanje in vse drugo pred darovanjem; smrtno bi grešil, kdor bi zamudil povzdigovanje in obhajilo ali tudi samo povzdigovanje; smrtno bi grešil, kdor bi zamudil vse pred evangelijem in to, kar je po svetem obhajilu, če bi se to zgodilo pri eni in isti maši. Kdor bi pa opustil celo sveto mašo po lastni krivdi, pa bi imel še posebno velik greh. Ali stori velik greh, kdor zamudi evangelij in kar je pred njim, o tem bogoslovski učenci niso istega mnenja, pravijo pa, da če bi kdo imel navado to redno zamujati, bi bil pod smrtnim grehom dolžan, opustiti to navado, ker bi s takimi zamudami kazal malomarnost do svete daritve in bi se prostovoljno postavljajl v nevarnost zamuditi še druge poglavitne dele svete maše, razven tega pa bi dajal tudi pohujšanje drugim. Kdor bi zamudil to, kar je pred berilom in morda še tudi berilo, pri drugih delih svete maše pa bi bil, bi storil mali greh, ravnotako tudi tisti, ki bi bil pri sveti maši do obhajila, po obhajilu pa bi odšel.

Kdor bi brez lastne krivde sveto mašo opustil ali je zamudil precejšen del, n. pr. ker se je v času zmotil, ker mu je v cerkvi slabo postalo, ali ker je voda brv odnesla itd. nima greha. Kdor ne more biti iz kakršnegakoli pravičnega vzroka pri celi sveti maši, naj bo vsaj tako dolgo, dokler mu je mogoče.

Zoper drugo cerkveno zapoved greši:

2. kdor je med sveto mašo prostovoljno raztresen ali se nespoštljivo obnaša.

K sveti maši gremo zato, da bi Boga molili in častili. Kdor pa se pri njej prostovoljno peča s posvetnimi mislimi, in si kar nič ne pizadeva, da bi jih odpravil, gotovo Boga ne moli in ne časti, zakaj s tem, da je kdo samo telesno

pričujoč pri sv. daritvi, se še Bog ne časti. Kdor opusti kaj takega, kar je storiti dolžan, greši, torej tudi tisti greši, ki je pri sveti maši prostovoljno raztresen, ker ne časti Boga, kakor bi moral. Greh je toliko večji, kolikor dalje raztresenost traja, in čim imenitniši so deli svete maše, pri katerih smo prostovoljno razmišljeni. Neprostovoljna raztresenost, kateri se vstavljamo, kakor hitro se je zavemo, ni pregrešna. Proč torej z vsemi posvetnimi, zlasti še z ničemernimi in spogledljivimi mislimi, kadar smo pri sveti maši!

Še bolj, kakor tisti, ki so prostovoljno razmišljeni, greše oni, ki se med sveto mašo nespoštljivo obnašajo, se ozirajo, govorijo, smejiijo, se radovedno ozirajo po osebah drugega spola in kar je še več drugih nedostojnosti. Kako hudo žali Boga tisti, ki se v cerkvi nespoštljivo vede, spoznamo od tod, ker je Kristus izgnal vse, kateri so v templu prodajali in kupovali, in je zvrnil mize menjavcem in stole tistim, ki so prodajali golobe, in jim je rekel: „Pisano je: Moja hiša se imenuje hiša molitve, vi pa ste jo storili jamo razbojnikov.“ (Mat. 21, 12. 13.) „Tisti, ki se v cerkvi med sveto mašo pogovarjajo ali smejiijo, zaslužijo, da bi jih strela v cerkvi zadela“, rekel je sv. Krizostom. Prvi kristijani so bili med sveto mašo tako mirni, kakor bi nobenega v cerkvi ne bilo. Kaj pa se tudi bolj spodobi, kakor v cerkvi spoštljivo se vesti? Vpričo kralja ali cesarja bi se nihče ne drznil se smejati ali šepetati; koliko bolj je šele potreba, da se to ne zgodi vpričo Jezusa Kristusa, Kralja vseh kraljev!

491. Ali nam bodi dovolj, da smo ob nedeljah in praznikih samo pri sveti maši?

Ne bodi nam dovolj, da smo ob nedeljah in praznikih samo pri sveti maši; temveč bodimo tudi pri pridigi in pri popoldanski službi božji, prejemajmo svete zakramente, prebirajmo svete knjige in opravljajmo druga dobra dela.

Ker druga cerkvena zapoved samo pravi: „Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih s spodobno pobožnostjo pri sveti maši“, menijo mnogi mlačni kristijani, da jim ob nedeljah in zapovedanih praznikih drugega ni treba kakor k tihi sveti maši iti, in potem so dovolj častili Boga, dovolj

poskrbeli za svojo dušo, dovolj posvečevali Gospodov dan. A dragi kristijani! pol ure posvečevati, še ni dan posvečevati. Treba je še nekaj več storiti. Biti moramo pri pridigi. Ako bi ne bilo treba biti pri pridigi, čemu je Jezus Kristus naročil: „Pojdite in učite vse narode... Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal?“ (Mat. 28, 20.) Ako bi ne bilo treba pridig poslušati, komu pa naj bi duhovniki pridigovali in krščanski nauk razlagali? Ali praznim klopem in stenam? Kakor je dolžnost duhovnikov pridigovati, tako imajo verniki dolžnost poslušati pridige. Sv. cerkev zapoveduje škofom in duhovnikom, ki so v dušnem pastirstvu, da vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik pridigujejo, da bi imel vsakdo priliko se dobro podučiti v resnicah sv. vere; zapoveduje jim, da naj opominjajo in vspodbujajo vernike k poslušanju besede božje. Zato je vselej s sveto mašo, h kateri mora vsakdo priti, združena tudi pridiga, da bi nihče ne ostal brez pouka. — Treba je biti pri popoldanski službi božji. Pri popoldanski službi božji se navadno razlaga krščanski nauk, ki je vsem tako zelo potreben, se molijo litanije, v katerih se priporočamo Mariji in svetnikom, naj bi za nas Boga prosili, včasih se moli sv. rožni venec, Mariji tako ljuba molitev, in sv. križev pot, pri katerem v duhu spremljamo božjega Odrešenika ob štirinajstih postajah, odtlej, ko je bil k smrti obsojen, dotlej, ko je bil v grob položen, ter ob enem premišljujemo njegovo bridko trpljenje in smrt, in podeli se sv. blagoslov. Kdor torej pridno hodi k popoldanski službi božji, se odvadi postopanja, ki nauči človeka mnogo hudega, ter prejme za svojo dušo mnogotere dobrote. — Prvi kristijani so tako popolno živeli, da se njihovi popolnosti dovolj načuditi ne moremo. Katerih pripomočkov pa so se posluževali? Sv. pismo pravi: „Bili so pa stanoviti v nauku apostolov, in združeni v lomljenju kruha in v molitvah.“ (Dej. ap. 2, 42.) Prvi kristijani so torej pridno poposlušali pridige apostolov, prejemale so sv. zakramente in so pridno molili. Prejemajte tudi vi ob nedeljah in zapovedanih praznikih vredno sv. zakramente. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih se praznično oblečete; koliko bolj se šele spodobi, da ob tistih dnevih očistite svoje duše onih madežev, ki so se med tednom na njih nabrali, in da jih na novo oblečete v svatovsko oblačilo posvečujoče milosti božje, ali če ste v milosti božji, da jo pomnožite in tako svoje duše olepšate. „Gospodov dan se zbirajte in lomite

kruh ter se zahvalite, ko ste se poprej spovedali svojih prestopkov, da bo vaš dar čist.“ (Nauk 12. ap. 14. pogl.) — Prebirajmo ob nedeljah in zapovednih praznikih tudi svete knjige, to je take, ki govoré o svetih rečeh, v katerih je brati o velikih dobrotah, ki jih je Bog skazal ljudem, o skrivnostih in resnicah naše svete vere, o bogoljubnem življenju svetnikov, sploh o rečeh, ki nam pomagajo, Boga bolj in bolj spoznavati, častiti in skrbeti za svojo dušo. Kdor prebira svete knjige, nabere si mnogo lepih naukov za življenje, najde obilo lepih posnemanja vrednih vzgledov, ki mu kažejo, kako naj uravnava svoje življenje, da bode Bogu prijetno. Poslužuj se duhovnega berila kakor ogledala“, piše sv. Avguštín, „da bode gledala duša v njem svojo podobno, in bo to, kar je grdega, poboljšala, kar pa je lepega, še bolj okrasila.“ — Da bomo nedelje in praznike prav posvečevali, opravljajmo tudi druga dobra dela, kakor so: obiskavati bolnike, tolažiti žalostne, pomagati sirotam i. t. d. „Čista in pred Bogom in Očetom neomadežana pobožnost je ta: obiskavati sirote in udove v njih nadlogi, in neomadežanega se ohraniti pred tem svetom“, piše sveti Jakob. (1, 27.)

492. Zakaj je treba biti pri pridigi?

Pri pridigi je treba biti:

1. ker se v pridigi oznanjuje in razlaga beseda božja.

Beseda božja je naša dušna hrana. Kristus sam pravi: „Človek ne živi le od kruha, ampak od vsake besede, ki pride iz ust božjih.“ (Mat. 4, 4.) Kakor mora tisti umreti, ki ne dobiva telesne hrane, tako umrje na duši oni, ki ne prejema dušne hrane, ki ne posluša besede božje. Beseda božja razsvetljuje naš um in nam kaže pravo pot proti nebesom, kakor kaže svetilnica popotniku pot, da ne zaide. „Tvoja beseda je sveto noč in luč mojim stezam“, rekel je David o besedi božji. (Ps. 118, 105.) Beseda božja je ogledalo, ki nam kaže madeže naše duše, kakor nam kaže ogledalo madeže na našem licu. Beseda božja nagiblje našo voljo k dobremu. „Kakor blisk in grom, tako pretresa pridiga srca smrtnikov“, veli sv. Hjeronim. S tem, da nam pretijo pridige kakor grom s kaznimi božjimi, budijo nas iz dušnega

spanja. Sv. Avguštín, ki je poslušal v Milanu pridige svetega Ambrozija, je večkrat dejal: „Ta mož mi je odprl oči.“ Sv. Anton puščavnik je slišal evangelij o bogatem mladeniču, je prodal vse, kar je imel, razdelil denar med reveže in šel v puščavo, kjer je živel sveto in spokorno do konca svojega življenja. Beseda božja prežene grehe, zaradi česar jo imenuje sv. Hijeronim „oralo, ki razorje njivo naše duše in izkorenini trnje hudobij.“ Sv. Pelagija je bila peprej velika očitna grešnica, katera jih je mnogo zvabila v svoje mreže in zapeljala. Nekdaj pa je slišala pridigovati sv. Nona, škofa, ki je popisal svojim poslušavcem strah in grozo sodnjega dne. Pelagijo je ta pridiga tako pretresla, da je vsa osramočena začela pretakati bridke solze kesanja, šla domov, razdelila svoje premoženje revežem, oblekla spokorno obleko in se napotila v samoto delat pokoro za svoje grehe. Beseda božja vnema v našem srcu ogenj božje ljubezni, stori, da rastemo v krščanskih čednostih, kakor dež napaja zemljo in jo stori rodovitno. Da, predragi, silno moč ima beseda božja, zato pa tudi pravi sv. Pavel: „Živa je beseda božja, in močna in ostrejša kakor vsak dvorezen meč, in seže do ločitve duše in duha, tudi sklepov in mozga, in razsodi misli in namene srca.“ (Hebr. 4, 12.) Ker beseda božja toliko premore, zato je bilo poglavitno opravilo Jezusa Kristusa oznanjevanje božje besede, ravnotako tudi apostolov; vsi sv. škofje in duhovniki so bili tudi goreči pridigarji. Tisti nauki, katere je učil Jezus Kristus, katere so oznanjevali po njegovem naročilu apostoli, kateri imajo tako blagodejen vpliv na naše življenje, oznanjujejo in razlagajo se tudi pri pridigah. Komur je torej mar za besedo božjo, komur je mar vzveličanje njegove duše, bo tudi rad prihajal k pridigam. „Blagor tistim“, pravi naš Vzveličar, „kateri božjo besedo poslušajo in jo ohranijo.“ (Luk. 11, 28.) Sv. Pavel pa veli: „Vera je iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi.“ (Rimlj. 10, 17.)

Pri pridigi je treba biti:

2. ker je znamenje otroške ljubezni do Boga, če kdo pridno in pobožno posluša besedo božjo.

Dobri otroci radi in z veseljem poslušajo besede očetove, naj jih slišijo od njega samega ali od koga drugega,

ki jim govori v očetovem imenu. S tem kažejo svojo ljubezen do očeta. Tudi kristijan, ki rad posluša besedo božjo, kaže s tem, da ljubi Boga z otroško ljubeznijo. Kristus sam pravi: „Kdor je iz Boga, posluša besede božje“, (Jan. 8, 47.) kakor bi hotel reči: „Kdor je otrok božji in resnično ljubi svojega nebeškega Očeta, tudi rad posluša, ako Bog govori ali se mu pripoveduje o Bogu. Judom, ki niso hoteli poslušati njegovih nauk, pa je rekel: „Zategavoljo vi ne poslušate, ker niste iz Boga“, (Jan. 8, 47.) to se pravi: Vi niste otroci božji, vi ne ljubite Boga, zato pa tudi nočete poslušati, kadar se vam oznanjuje beseda božja. Ko je Jezus oznanjeval svoj nauk, hodili so ljudje od blizu in daleč trumoma za njim, pozabili na jed in pijačo, hodili k njemu celó ponoči, da bi slišali njegove nauke. In ako bi danes prišel Jezus sam pridigovat, ali bi se ne gnetlo vse okoli njega, da bi slišalo besedo božjo iz njegovih ust? Ali pa se ne oznanjuje in razlaga v pridigah isti nauk? Ali ni rekel Jezus: „Kdor vas posluša, mene posluša“? (Luk. 10, 16.) Kakor bi Jezusa pridno in pobožno poslušali, tako poslušajte njegove duhovnike. Frančiška od Jezusa je s tolikim veseljem poslušala pridige, da je pri vsaki pridigi njeno obličje veselja žarelo. Malo se je brigala za to, ali kak pridigar govori po pravilih govorništva ali ne; in kakorkoli je pridigoval, pazljivo ga je poslušala in pretakala solze ginjenja.

Pri pridigi je treba biti:

3. ker nas je treba pogostoma opominjati in spodbujati k dobremu in odvrčati od hudega.

Resnice svete vere, ki nas opominjajo in spodbujajo k dobremu in odvrčajo od hudega, le prav malo kristijanov razločno in do čistega vé, pa tudi pri tistih, ki jih vedó, storijo posvetne skrbi, vsakdanja opravila, posvetna razveseljevanja, da se jih ne spominjajo. Marisikateri se jih tudi sicer spominja, vendar, ker je prelen, premlačen, ker vidi toliko hudobnih vzgledov, opušča, kar je storiti dolžan, dela, kar bi moral opuščati. Zaraditega je treba neprestano klicati v spomin verske resnice, treba je opominjati in spodbujati, treba je od hudega odvrčati. To pa se zgodi pri pridigah. Kristijani, ki vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik pri-

digo pridno in pobožno poslušajo, večidel tudi čednostno živijo, oni pa, ki jo zanemarjajo, živijo posvetno in se udajajo raznovrstnim pregreham. „Drevo, ki stoji ob potoku ali se pridno zaliva, mora kmalu doseči čudovito visokost; tako bo tudi človek, ki pridno posluša besedo božjo in jo sprejema v svojo dušo, kmalu dosegel visoko stopnjo popolnosti“, veli sv. Avguštin.

Če kdo tu in tam ni pri pridigi, se sicer ne pregreši, ker pri pridigi biti ni tako strogo in naravnost zapovedano, kakor biti pri sveti maši, a če večkrat po nemarnem izostane, ali če izostane iz zaničevanja do besede božje, se pregreši, zlasti tak, ki ni dobro podučen v resnicah svete vere.

Z v r š e t e k.

Ko je božji Vzveličar nekdam ljudi učil, „prišli so k njemu njegova mati in bratje (sorodniki) in niso mogli do njega priti zavoljo množice. In mu je bilo povedano: Tvoja mati in tvoji bratje stojé zunaj in te hočejo videti. On pa je odgovoril in jim rekel. Moja mati in moji bratje so ti, kateri božjo besedo paslušajo in izpolnjujejo.“ (Luk. 8, 19—21. Iz teh Kristusovih besed spoznamo, da so mu tisti, ki pridno hodijo poslušat besedo božjo in si po njej živeti prizadevajo, ljubi, kakor njegova mati, bratje in sestre. Kako lahko si pridobimo toliko ljubezen Jezusovo! Pridobite si jo tudi vi! Danes ste slišali, koliko moč ima beseda božja in da jo je treba poslušati. Ako bodete radi poslušali besedo božjo, bodete najboljše pokazali, da je vaša duša zdrava, da je v milosti božji, kakor dober tek priča o zdravem želodcu. Naj vam bo torej beseda božja hrana za večno življenje. Amen.

111. Krščanski nauk.

Med tremi sovražniki našega vzveličanja je najbolj nevaren tisti, katerega se nikakor ne moremo znebiti, temveč ga moramo vedno seboj nositi, — naše meso. „Meso poželi zoper duha, duh pa zoper meso; ta dva se namreč drug drugemu upirata.“ (Gal. 5, 17.) Sveta cerkev, ki ničesar bolj ne želi kakor vzveličati vse svoje otroke, gledala je, kadar je dajala zapovedi, na to, da bi po njih napeljevala vernike

k dobrim delom, da bi jim pomagala se vspešno vojskovati zoper sovražnike vzveličanja. Da bi se lažje ustavljali lastni poželjivosti, ki zavede človeka v toliko grehov, dala je tretjo zapoved.

Tretja cerkvena zapoved.

493. Kako se glasi tretja cerkvena zapoved?

Tretja cerkvena zapoved se glasi: „Posti se zapovedane postne dni.“

Postiti se pomeni, zdržati se za nekoliko časa vsake jedi, zdržati se določene dni popolnoma nekaterih, zlasti mesnih jedij, pritrpati si pri jedi ali manj jesti, kakor je komu mogoče in bi rad, pomeni pa tudi oboje skupaj: zdržati se mesnih jedij in si pri jedi pritrpati. Post je tako star, kakor človeški rod, in prva zapoved, ki jo je Bog dal prvima človekoma, je bila postna zapoved, namreč ne jesti sad enega drevesa. Post je Bogu zelo všeč. „Mojzes je padel pred Gospoda, ter ni štirideset dnij in nočij ne kruha jedel ne vode pil zavoljo grehov svojega ljudstva, in Gospod ga je uslišal.“ (V. Mojz. 9, 18. 19.) Ko je prišel asirski vojskovodja Holofern z velikansko vojsko nad Jude, „je vse ljudstvo h Gospodu na vso moč vpilo, in poniževali so svoje duše v postih in molitvah oni in njih žene.“ Veliki duhovnik Elijakim jim je rekel: „Vedite, da bo Gospod uslišal vaše prošnje, ako stanovitni ostanete v postih in molitvah pred Gospodovim obličjem.“ (Judit. 4, 8. 12.) Zgodilo se je tako. Ob času pobožnega kralja Jozafata so prišli mogočni sovražniki v judovsko deželo. Jozafat je napovedal post vsemu Judu. In Bog jim je rekel po preroku: „Nikar se ne bojte in nikar ne bodite v strahu pred to množico; jutri pojdete zoper nje, in Gospod bo z vami.“ (II. Kron. 20, 17.) Take milosti in dobrote je v starem zakonu skazoval Bog njim, ki so se postili. Bog pa je tudi izrečno razodel, kako všeč mu je, ako se kdo posti. Nadangel Rafael je rekel pobožnemu Tobiju: „Dobra je molitev s postom.“ (Tob. 12, 8.) Po preroku Joelu pa je Bog rekel Izraelcem: „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom in z jokom in s plakanjem.“ (Joel. 2, 12.) Jezus, edinorojeni Sin božji, gotovo najbolje vé, kaj je njegovemu Očetu ljubo in všeč. On pravi o samem sebi: „Jaz vselej to delam, kar je njemu dopad-

ljivo.“ (Jan. 8, 29.) Kristus pa se je sam silno ostro postil štirideset dnij in nočij v puščavi. Da mora torej biti post Bogu dopadljivo delo, je Kristus, svetost sama pokazal s svojim vzgledom. Po vzgledu Jezusovem so se ravnali njegovi učenci; sami so se postili in napovedovali poste krščanskim občinam. (Dej. ap. 14, 22. 13, 2. 3.) V življenju svetnikov beremo, da so se ostro postili oni, ki so po samostanih in v puščavah živeli, pa tudi kralji in cesarji. In zakaj je Bogu post tako ljub? Zaraditega, ker s postom človek ponižuje samega sebe, svojo dušo in svoje telo. O kraljici Esteri se bere, da „je poniževala svoje telo s postom“, (Ester. 14, 2.) in kralj David je rekel: „Ponižal sem s postom svojo dušo.“ (Ps. 34, 13.) Ponižnim pa daje Bog svojo milost.“ (I. Petr. 5, 5.) Gotovo je torej cerkvena zapoved: „Posti se zapovedane postne dni“, jako umestna.

494. Kaj zapoveduje tretja cerkvena zapoved?

Tretja cerkvena zapoved zapoveduje postiti se določene dni tako, kakor zaukazuje cerkev.

Včasi se kdo posti, ker nima kaj jesti, včasi iz svoje-glavnosti, tudi iz dobičkarije. To so posti, ki ne izvirajo iz pravih nagibov. O takih postih ne govori tretja cerkvena zapoved, marveč o tistem postu, ki ga zaukazuje sveta cerkev iz jako tehtnih vzrokov, kakor bomo pozneje slišali. Tretja cerkvena zapoved zapoveduje tudi, da se moramo postiti tiste dni, katere je sveta cerkev natančno določila, ne pa, kadar se ravno nam zljubi; zapoveduje tudi postiti se tako, kakor je cerkev določila, ne pa tako, kakor se nam prilega. Nastopno vprašanje nam pové:

495. Koliker je post, ki ga zaukazuje cerkev?

Post, ki ga zaukazuje cerkev, je dvojen:

1. post, pri katerem se zdržimo mesnih jedij.

Mesne jedi so take, ki se pripravljajo iz mesa takih živalij, ki na suhem živé in s pljuči dišejo in imajo toplo

krv. Prepovedano pa ni samo meso, bodisi surovo, kuhano, pečeno, praženo, ampak tudi krv, mast in sploh, kar se iz mesa, krvi, masti itd. pripravlja, kakor juha, razne omake itd. Jedi iz jajc, mleka, ki so v južnih deželah prepovedane, so pri nas dovoljene. Mesne jedi takih živalij, ki živé v vodi, in nekaterih takih, ki živé deloma v vodi, deloma na suhem, so dovoljene, kakor n. pr. ribe, raki, žabe, polži, vidre.

Post, ki ga zaukazuje cerkev, je:

2. post, pri katerem se zdržimo mesnih jedij ter si ob enem pri jedi pritrgamo tako, da se samo enkrat na dan najemo do sitega, in sicer ne pred poldnem. Vender je pa dovoljeno, zvečer kaj malega zaužiti, kako malenkost tudi zjutraj.

Pri jedi si pritrga tisti, ki se le enkrat na dan do sitega najé, torej manj jé, kakor ob dnevih, ki niso postni, manj jé, kakor bi mogel in bi mu dišalo. Tudi tak post cerkev zaukazuje. Ta post je torej strožji od onega, pri katerem se zdržimo mesnih jedij, zakaj on obsega prvega in razven tega še zahteva, da tudi od tistih jedij, ki so nam dovoljene, ne uživamo več kakor toliko, kolikor je potrebno, da se enkrat nasitimo. Ob dnevih, ko se moramo zdržavati mesnih jedij in si pri jedi pritrgati, se ne smemo nasititi pred poldnem. V prvih časih krščanstva so se kristijani postili do večera in šele po solnčnem zahodu so uživali dovoljene jedi, sedaj pa je postna zapoved olajšana tako, da se sme opoldne nasititi, ali tudi eno uro ali pol ure poprej. Dovoljeno je tudi, zvečer, kaj malega zaužiti. Koliko sme tisto malo znašati, se ne dá natančno določiti; nekateri učeniki menijo, da se sme zaužiti zvečer četrtno tega, kar je potrebno, da se enkrat nasitimo. Kaka malenkost se sme zaužiti tudi zjutraj. Kar se zaužije zjutraj in zvečer, ne sme skupaj toliko znašati, da bi se od obojega do sitega najedli. Med dnevom se ne sme brez posebnega vzroka nič jesti. Kdor od časa do časa tudi samo kaj malega jé, stori odpustljiv greh, dà, je v nevarnosti se smrtno pregrešiti, ako bi tiste malenkosti

skupaj toliko znašale, da bi se enkrat nasitil. Piti se sme večkrat, ker s pijačo se post ne prelomi, vender pa le take pijače, ki se uživajo iz tega namena, da bi si ugasili žejo, kakor so voda, vino pivo; po nauku nekaterih učnikov piti se sme tudi čaj in kava, ako se jima ne pridene preveč sladkorja in mleka, ki veljata za hrano. Dasiravno pijača ob postnih dnevih ni prepovedana, vender bi se naj pilo le za potrebo.

496. Katere dni smo dolžni, zdržati se mesnih jedij?

Zdržati se mesnih jedij, smo dolžni vsak petek in, koder je še zapovedano, tudi vsako soboto.

V prvih stoletjih po Kristusu je bilo zapovedano vsak petek zdržati se mesnih jedij in si ob enem pri jedi pritrpati, dandanes je samo zapovedano zdržati se vsak petek mesnih jedij. Sveta cerkev je zapovedala zdržati se vsak petek mesnih jedij, da bi se hvaležno spominjali, da je Jezus Kristus ta dan dal svoje telo v trpljenje in v smrt za nas. V mnogih škofijah se sme rabiti namestu masla mesena začimba ob vseh navadnih petkih med letom: izvzeti so le kvaterni petki in veliki petek. Če pride Božič na petek, dovoljene so ta petek mesne jedi, ker je dan Gospodovega rojstva za nas dan svetega veselja, vrhu tega je v novejšem času v mnogih škofijah dovoljeno meso jesti sploh vsak zapovedan praznik, ki se praznuje ob petku, pa ne da bi bila dolžnost, poprejšnji dan se zdržati mesa.

V prejšnjih časih so se morali zdržati mesnih jedij tudi vsako soboto na čast Materi božji. Od 11. stoletja sem pa je to zapovedano le še v nekaterih deželah in samostanih.

497. Katere dni smo dolžni, zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati?

Zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati, smo dolžni:

1. vse dni štiridesetdanskega posta, to je od pepelnične srede do velike noči; ob

nedeljah pa je dovoljeno, najesti se večkrat do sitega.

Zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati vse dni štiridesetdanskega posta, je bilo poprej sploh vsem kristijanom zapovedano. Prvi kristijani ves ta čas niso uživali nobenih mesnih jedij in so se nasitili šele zvečer. Še v srednjem veku je bila mesojeja tako strogo prepovedana, da tisti, ki so uživali ob postnem času mesene jedi, niso smeli o veliki noči k sv. obhajilu. V nedeljo ni bil popoln post, zakaj zapovedano je bilo samo, zdržati se mesnih jedij, sicer pa je bilo dovoljeno se večkrat nasititi. Dandanes je dovolila sveta cerkev mnoge olajšave za postni čas. Ne le ob nedeljah je dovoljeno uživati mesne jedi, ampak tudi vse druge dni štiridesetdanskega posta razven pepelnice, kvaternih postov, zadnjih treh dnij velikega tedna in seveda tudi petkov. Tisti, ki uživajo ob dnevih štiridesetdanskega posta mesne jedi, pa so dolžni pritrpati si, in razven tega opraviti molitev, katera je v škofiji za to zapovedana. Ta molitev se naj opravlja tudi ob nedeljah v postnem času in ob vseh sobotah med letom. Štiridesetdanski post uvedli so po mnenju sv. Hijeronima že apostoli. Ta post je zaukazala sv. cerkev v spomin štiridesetdanskega posta Kristusovega v puščavi. „Naš Gospod Jezus Kristus“, pravi sv. Krizostom, „je nam vsem zapustil vzgled, ko se je tudi postil štirideset dnij.“ (Hom. I. in Genes.) Štiridesetdanski post je zaukazala sveta cerkev pred veliko nočjo iz različnih razlogov. Ko so Janezevi učenci Jezusa vprašali, zakaj se njegovi učenci ne postijo, jim je rekel: „Ali morejo svatje žalovati dokler je ženin pri njih? Prišli pa bodo dnevi, da bo ženin vzet od njih, in takrat se bodo postili.“ (Mat. 9, 15.) Kristus se imenuje ženina svete cerkve, ker jo je odkupil s svojo krvjo. (Efež. 5, 25. 26.) apostoli so njegovi svatje, tovariši, prijatelji. Ko jim je bil ženin, Jezus Kristus, odvzet, so se vtopili v žalost in praznovali z verniki vred spomin na njegovo bridko trpljenje in smrt s postom. Bridkega trpljenja in smrti Kristusove nas spominja še sedaj veliki teden, zato pa se pripravljamo nanj s štiridesetdanskim postom in premišljevanjem njegovega trpljenja. Štiridesetdanski post zaukazala je tudi sveta cerkev, da bi s krotanjem telesa lažje dosegli čistost duše ali jo pomnožili ter se vredno pripravili na veliko-nočno obhajilo.

Zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrgati, smo dolžni:

2. ob sredah, petkih in sobotah štirih kvaternih tednov.

Beseda „kvatre“ prihaja iz latinskega jezika, in sicer iz besed „quatuor tempora“, po naše štirje časi. S kvaternim postom pričenjamo namreč štiri letne čase, spomlad, poletje, jesen in zimo. Srede, petki in sobote kvaternih tednov so po prvi postni nedelji (spomlad), po binkoštni nedelji (poletje), po prazniku povišanja sv. križa 14. septembra (jesen) in po tretji adventni nedelji (zima). Ob kvaternih postnih dneh se mora vsakdo zdržati mesnih jedij in si pri jedi pritrgati. Olajšave, da bi se smele uživati mesne jedi kakor ob štiridesetdanskem postu, sveta cerkev niodelila, razven v nekaterih škofijah za kvaterne sobote. Že Judje so se postili ob štirih letnih časih, kakor poroča prerok Caharija. (8, 19.) Tudi pri kristijanih so kvaterni posti že jako stari; sv. Leon Veliki papež, pripoveduje v svojih pridigah, da so jih zaukazali že apostoli. Sv. Avgustin piše, da so ti posti v Rimu že starodavna navada. Sveta cerkev je zaukazala kvaterne poste, da bi z molitvijo in postom zahvalili Boga za vse dobre, katere prejemamo od njega v kakem letnem času, da bi ga prosili novih dobrot, da bi ga prosili, naj milostjivo od nas odvrne vsako nezgodo in nam odpusti grehe, s katerimi smo ga žalili v kakem letnem času. Razven tega naj bi verniki ob kvaternih dnevih ponižno prosili dobrih in gorečih dušnih pastirjev, ravna se po opominu Kristusovem, ki pravi: „Žetev je sicer velika ali delavcev je malo; prosite tedaj Gospoda žetve, da pošlje delavcev v svojo žetev.“ (Mat. 9, 37. 38.) Ko so posvetili Savla in Barnaba, so se postili, in so molili ter so položili roke nanju.“ (Dej. ap. 13, 3.) Po vzgledu, ki nam ga pripoveduje sv. pismo o posvečenju Savla in Barnaba, so se tudi v poznejših časih ravnali in se vselej popred postili, preden so koga posvetili v mašnika; zlasti pa so posvečevali mašnike kvaterne dni. Ker je mašniška služba tako vzvišena ob enem pa tudi silno težavna, želi sveta cerkev izprositi mašnikom potrebnih milostij s tem, da se kvaterne dni posti in moli. Dobri dušni pastirji so velik dar božji, zato pa prosite večkrat Boga, zlasti pa kvaterne dni, ko podpirate svojo

molitev še s postom, naj pošlje dobrih delavcev v svoj vinograd.

Zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati, smo dolžni:

3. ob dnevih pred nekaterimi velikimi prazniki. Namestu nekaterih postnih dnij pred velikimi prazniki so pa pri nas določene srede in petki v adventu.

Postni dnevi pred nekaterimi velikimi prazniki, kakor pred božičem, binkošti, svetim Petrom in Pavlom, Marijinem vnebovzetjem, vsemi svetniki in brezmadežnim spočetjem Marijinim, se imenujejo vigilije. V prvih časih krščanstva so se kristijani pred temi prazniki zbirali v cerkvah, se postili in večkrat vso noč prečuli v molitvah, kakor je delal Jezus. (Luk. 6.) Ko so v poznejših časih lahkomišljeni kristijani ob takih prilikah začeli počenjati različne razuzdanosti, se je ponočna služba božja, razven na božič, odpravila, le post je še ostal. Ob dnevih pred nekaterimi velikimi prazniki je cerkev zaukazala zdržati se mesnih jedij in si pritrpati pri jedi, da bi se na posvečevanje teh praznikov vredno pripravili, bolj goreče molili in tem več milostij od Boga prejeli.

Prazniki apostolov, praznika sv. Janeza Krstnika in sv. Lavrencija so bili poprej zapovedani prazniki, in kristijani so se morali ob dnevih pred temi prazniki zdržati mesnih jedij in si ob enem pritrpati pri jedi. Ko so omenjeni prazniki nehali biti zapovedani prazniki, so se namestu postnih dnij pred temi odpravljenimi prazniki določile pri nas srede in petki v adventu. Ob sredah in petkih v adventu si je treba torej pri jedi pritrpati, vendar se smejo ob sredah uživati mesne jedi vsaj v nekaterih škofijah, kakor ob dnevih štiridesetdanskega posta, ob katerih je mesojeja dovoljena.

Z v r š e t e k.

Dragi kristijani! Post ima mnogo nasprotnikov in lahko pač rečemo, da prevzetni bahači, mlačni kristijani in meškužni posvetneži, katerih bog je trebuh, konec pa večno pogubljenje, malokatero zapoved tolikokrat in tako lahko-

mišljeno prelamljajo kakor postno zapoved. A, krščanski poslušavci, zapomnite si, da tistega, ki se noče radovoljno postiti, dostikrat Bog sam postiti se nauči. Marsikateri, ki se je v petek ali kak drug zapovedani postni dan s pečenko mastil, bi bil pozneje vesel, ako bi ob praznikih imel grižljaj kruha. V Parizu so l. 1869. veliki petek napravljali pojedine, pri katerih so uživali meso in klobase, da bi smešili postno zapoved. Leto pozneje so Prusi ravno o postnem času oblegali mesto Pariz, in Parižani so morali ves postni čas stradati in so končno za drag denar kupovali podgane in miši, da so jih uživali. Zato, predragi, izpolnjujte natančno postno postavo, kakor vam vелеva skrbna mati, sveta cerkev. Ako vas kdo zaradi posta zasmehuje ali vam prigovarja, da bi ga opustili, recite, kakor stari kardinal Stanislav Hozij: „Pisano je: Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji. Spoštujem Boga, svojega Očeta, in cerkev, svojo mater in ker Bog hoče, da se postim, cerkev pa veli, kdaj in kako naj se postim, slušam njuna povelja, zaupaje v plačilo svoje pokorščine, da bom dolgo in zdrav živel.“ Amen.

112. Krščanski nauk.

Tretja cerkvena zapoved zapoveduje, postiti se določene dni tako, kakor zaukazuje cerkev. Post, ki ga zaukazuje cerkev, je dvojen: post, pri katerem se zdržimo mesnih jedij, in post, pri katerem se zdržimo mesnih jedij ter si ob enem pri jedi pritrgamo tako, da se samo enkrat na dan najemo do sitega, in sicer ne pred poldnem. Vender je pa dovoljeno, zvečer kaj malega zaužiti, kako malenkost tudi zjutraj. Zdržati se mesnih jedij, smo dolžni vsak petek in koder je še zapovedano, tudi vsako soboto. Zdržati se mesnih jedi, ter si ob enem pritrgati, smo dolžni: vse dni štiridesetdanskega posta, to je od pepelnične srede do velike noči; ob nedeljah pa je dovoljeno, najesti se večkrat do sitega; ob sredah, petkih in sobotah štirih kvaternih tednov; ob dnevih pred nekaterimi velikimi prazniki. Namestu nekaterih postnih dnij pred velikimi prazniki so pa pri nas določene srede in petki v adventu. V zadnjem

krščanskem nauku, ko se vam je to razlagalo, ste torej zvedeli, kako in kedaj se je treba postiti, ne veste pa še, kdo se mora postiti.

498. Kdo je dolžan, zapovedane postne dni zdržati se mesnih jedij?

Zapovedane postne dni zdržati se mesnih jedij, je dolžan vsak vernik, ki je že pri pameti in ga ne izgovarja kak opravičen vzrok, na primer: bolezen, revščina ali kaj takega.

Človek se začne zavedati svoje pameti nekako s sedmim letom. Od sedmega leta naprej, — ali če se začne že poprej zavedati pameti, še poprej, — je dolžan vsak vernik zdržati se mesnih jedij, in sicer je dolžan pod smrtnim grehom zdržati se jih, kakor soglasno učijo bogoslovski učeniki. Ako bi kdo zaužil prav malo mesa, bi storil odpustljivi greh, ako bi pa tisto betvico mesa zaužil iz zaničevanja do postne postave, bi tudi storil smrtni greh. — Nekateri pa izgovarjajo opravičeni vzroki, da se jim ni treba zdržati mesnih jedij. Tak opravičen vzrok je na primer bolezen. Bolniki torej in okrevavci, katerim po spričevanju zdravnikovem škodujejo postne jedi, smejo uživati meso. Bolnikom za nekoliko časa polajšati post, so navadno od škofa pooblašчени dušni pastirji in spovedniki. Kdor pa želi za dolgo časa ali za vselej oproščen biti postne postave, mora se obrniti do svojega škofa s prošnjo, katero naj podpirajo polnoveljavni razlogi. Opravičen vzrok zapovedane postne dni uživati mesne jedi utegne dostikrat biti revščina. Taki reveži, kateri si vsled velikega siromaštva ne morejo v jedeh izbirati in so prisiljeni jesti, karkoli se jim daruje, smejo zapovedane postne dni brez greha uživati mesne jedi, ako jih dobijo za miloščino. Ako pa dobijo postne jedi za miloščino, ne smejo uživati nepostnih. So še tudi drugi vzroki, ki opravičujejo mesojedo zapovedane postne dni. Žene, ki bi se hudo zamerile možem, ako bi se zdržale mesnih jedij, bi smele uživati mesne jedi, razven če bi jih možje silili jesti meso iz zaničevanja do svete vere ali cerkvene zapovedi; posli in delavci, ki morajo služiti pri takih ljudeh, ki nikoli ne stavljajo postnih jedij na mizo, smejo jemati mesne jedi, samo

ne na veliki petek, če je le nekoliko mogoče; vender pa so dolžni, kakor hitro jim je mogoče, poiskati si tako službo, kjer jim bo mogoče izpolnjevati postno postavo; popotniki smejo uživati mesne jedi, ako v gostilnicah ne morejo dobiti postnih, zahtevati pa morajo resno postne jedi. (Müller, Theol. mor.)

V raznih škofijah so še tudi razne olajšave postne zapovedi za delavce v rudokopih, rokodelce v tovarnah, za sprevodnike na železnicah, za one, ki potujejo z železnico, za bolnike v toplicah, na slatinah ali v drugih zdravilstvenih zavodih itd. Vsakdo naj izpolnjuje postno postavo tako, kakor jo oznanjajo škofje vsako leto v pastirskih listih, ki se začetkom postnega časa beró iz prižnice.

499. Kdo je dolžan, zapovedane postne dni zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati?

Zapovedane postne dni zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati, je dolžan vsak vernik, ki je dovršil 21. leto, in ga ne izgovarja kak opravičen vzrok. Kdor mora težko delati ali je v visoki starosti, vsled tega sicer ni dolžan pritrpati si, vender pa ga to oboje samo zase še ne opravičuje, da bi smel uživati mesne jedi.

Mladi ljudje, ki še rastejo, potrebujejo večkratne tečne hrane, da v rasti ne zaostanejo. Skrbna mati, katoliška cerkev zaradi tega mladim ljudem sicer naklada dolžnost, zdržati se mesnih jedij, kadar se začnejo pameti zavedati, ne zahteva pa, da bi si tudi pri jedi pritrkali, dokler niso izpolnili 21. leta. Svetovati pa je takim, ki še niso dovršili 21. leta, naj si vsaj včasih pritrkajo nekoliko pri jedi, da bodo pozneje lažje izpolnjevali postno zapoved, kadar jih bo začela vezati. Vsak drug vernik pa, ki je dovršil 21. leto in ga ne izgovarja kak opravičen vzrok, je dolžan, zapovedane postne dni zdržati se mesnih jedij ter si ob enem pritrpati, in sicer pod smrtnim grehom.

Opravičeni vzrok, zapovedane postne dni se večkrat nasititi, imajo bolniki, katerim bi utegnil post precej škodovati, ravno tako okrevavci in slabotni; noseče in doječe žene, ki bi utegnile s postom škodovati otrokom; reveži, kateri ne morejo naenkrat toliko dobiti, kolikor potrebujejo za živež, ako pa morejo naenkrat dobiti toliko, kolikor potrebujejo, da se enkrat nasitijo, niso oproščeni postne postave. Kdor mora težko delati, na primer: kmetje, delavci, rokodelci, posli, potrebuje za svoje utrujeno telo tudi več močij, in zaraditega ni dolžan pritrpati si. Popotniki, ki morajo peš hoditi po pet ur ali po dve uri z veliko težavo, niso dolžni pritrpati si. Ako pa svoje potovanje lahko odložijo, ali če gredo na potovanje brez pravega vzroka, jih veže postna zapoved kakor druge, ravnotako tiste, ki se na potovanju vozijo. Starčki, ki so izpolnili šestdeseto leto, nimajo več dolžnostij pritrpati si, ker s šestdesetim letom začno moči že pešati, se je torej treba večkrat okrepčati s tečno hrano. Tisti, ki morajo duševno veliko delati, kakor pridigarji, spovedniki, kateheti, učitelji, dalje strežniki bolnikov, sodniki, zdravniki, so postne postave oproščeni le tedaj, če drugače ne morejo opravljati svoje službe. Kdor mora težko delati ali je v visoki starosti, ali kdor se iz kakega drugega opravičenega vzroka sme večkrat nasititi, ne sme misliti, da sme uživati mesne jedi, ampak uživati sme večkrat postne jedi, mesnih pa se mora zdržati, razven, ako ima iz kakega drugega opravičenega vzroka dovoljenje uživati mesne jedi. Kdor se ne more postiti iz kakršnega koli vzroka, naj opravlja tem bolj marljivo druga dobra dela. — „Da bo pa naša služba po pameti“, (Rimlj. 12, 1.) tudi ne smemo pretiravati posta, ker si s tem na zdravju škodujemo. Nekateri svetniki, ki so se preostro postili, so pozneje to obžalovali, ker niso mogli prav izpolnjevati svojih stanovskih dolžnostij. „Bolje je“, pravi sv. Alfonz Liguori, „vsak dan zmerno jesti, kakor enkrat ali dvakrat na teden se ostro postiti.“ S postom moramo uničiti grehe mesa, ne pa mesa samega, meni sv. Gregorij Veliki.

500. Kako olajšuje cerkev postno zapoved?

Cerkev olajšuje postno zapoved z večjimi ali manjšimi spregledi, katere podeljujejo

škofje, pooblašчени od svetega očeta iz opravičenih vzrokov ali celim škofijam ali posameznim vernikom.

Sveta cerkev je dobra, za zveličanje svojih otrok nad vse skrbna mati. Ona ne naklada svojim otrokom pretežkih bremen, katerih bi ne mogli nositi. Ako pa spozna, da je kako breme za tega ali onega pretežko, je odvzame ali pa je vsaj olajša, da je je mogoče nositi. Tudi postno zapoved je sveta cerkev že zelo olajšala. Olajšava kake postave v posebnem slučaju se imenuje spregled. Večje ali manjše olajšave postne zapovedi se imenujejo postni spregledi. Postno postavo olajšati z večjimi ali manjšimi spregledi more le sveti oče, najvišji poglavar svete cerkve, in pa tisti, ki so pooblašчени od svetega očeta, in ti so škofje. Škofje podeljujejo spreglede samo iz opravičenih vzrokov, n. pr. če je kdo bolehen, slaboten, če težko dela itd. Škofje podeljujejo spreglede postne zapovedi ali za vso škofijo, ali za posamezne kraje, ali za posamezne osebe v postnih pastirskih listih. Poedine osebe, ki hočejo, da bi se jim postna zapoved še bolj olajšala, kakor je naznanjeno v postnem pastirskem listu, se morajo s prošnjo obrniti do svojega škofa, ki pa se mora opirati na resnične razloge. Ako bi kdo dobil spregled na podlagi kakega izmišljenega razloga, bi bil spregled neveljaven. Ako opravičen razlog, iz katerega se je spregled podelil, preneha, preneha tudi olajšava postne zapovedi. Tisti, ki smejo iz opravičenih vzrokov uživati mesne jedi, naj pazijo na to, da drugih ne bodo pohujševali; zakaj veljajo jim besede sv. Pavla: „Glejte pa, da ne bo morebiti vaša prostost pohujšanje slabim.“ (I. Kor. 8, 9.) Sklenite zato s sv. Pavlom: „Če jed pohujša mojega brata, ne bom jedel mesa vekomaj, da ne pohujšam svojega brata.“ (I. Kor. 8, 13.) Kdor se poslužuje olajšav postne zapovedi, si mora zapomniti, da je vse postne dni med letom in tudi ves štiridesetdanski post z nedeljami vred ostro prepovedano, pri enem in istem obedu zauživati ribe in mesne jedi. To velja tudi za tiste, ki vsled starosti, bolezni, težkega dela itd. niso dolžni postiti se.

501. Zakaj je treba vestno izpolnjevati postno zapoved?

Postno zapoved je treba vestno izpolnjevati:

1. da kažemo svojo pokorščino do svete cerkve.

„Pokorščina“, rekel je Samuel kralju Savlu, „je boljša kakor darovi, in poslušati več, ko darovati mast ovnov.“ (I. Kralj. 15, 22.) Pokorščina do svete cerkve nam je strogo zapovedana. „Kdor vas posluša, mene posluša; kdor pa vas zaničuje, mene zaničuje“, je rekel Jezus apostolom. (Luk. 10, 16.) Kdor vestno izpolnjuje postno postavo, podvrže svojo voljo sveti cerkvi, je pokoren Jezusu Kristusu samemu, v katerega imenu cerkev daje ukaze. Cerkev tudi ni dala postne zapovedi samo zato, da bi se zdržali mesnih jedij ali si pri jedi pritrgali, ampak tudi zato, da bi se ponižali, zatajili svojo voljo in jo njej podvrgli ter se toliko lažje upirali grešnemu nagnenju. Kdor se torej posti, kakor zaukazuje sveta cerkev, kaže svojo pokorščino do nje, in to je jako zasluhljivo. Mlačni kristijani in mehkužni posvetneži, katerim se pretežko zdi, zdržati se ta ali oni dan mesnih jedij ali si pri jedi nekoliko pritrgati, se včasih izgovarjajo z besedami Kristusovimi: „Kar gre v usta, ne ognusi človeka“ (Mat. 15, 11.) torej meso jesti ni greh. Meso jesti samo na sebi ni greh, toda greh je biti nepokoren sveti cerkvi, ki v imenu božjem zapoveduje. Kdor torej prelomi postno zapoved, je gotovo nepokoren, torej greši. Takim kristijanom, ki tako zabavljajo čez postno zapoved in jo lahkomisljeno prelamljajo, se tudi lahko odgovori z besedami Kristusovimi: „Kar iz ust gre, to iz srca pride, in to ognusi človeka.“ (Mat. 15, 18) Nepokorščina do cerkvenih postav prihaja iz srca in ta ognusi človeka, jed sama na sebi ne. Zavrnejo se tudi lahko zaničevavci postne postave: Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik (Mat. 18, 17.)

Postno zapoved je treba vestno izpolnjevati:

2. da posnemamo vzgled Jezusa Kristusa in svetnikov.

Jezus Kristus se je postil štirideset dnij in nočij. „In ni nič jedel tiste dni“, pravi sveti Luka. (4, 2.) On je torej

posvetil post z lastnim vzgledom in nam pokazal, kaj naj storimo tudi mi. On pa je priporočal post tudi z besedami. Ko njegovi učenci niso mogli izgnati hudobnega duha iz nekega obsedenca, jim je rekel: „Ta rod pa se ne izžene drugače, kakor le z molitvijo in s postom.“ (Mat. 17, 20.) Apostoli so se postili po vzgledu svojega učenika in uvedli štiridesetdanski post. O sv. Pavlu in Barnabu pravi naravnost sv. pismo: „In sta molila in se postila.“ (Dej. apostol. 14, 22.) Kako strogo so se postili prvi kristijani, sem že večkrat omenil. Življenjepisi svetnikov in svetnic iz poznejših stoletij nam spričujejo, kako so se ostro postili. Kdo bi ne občudoval post sv. Alojzija? Vsak teden se je navadno trikrat postil ob kruhu in vodi, in sicer v sredo, v petek in v soboto, pa še to, kar je užival, je bilo tako malo, da so se vsi čudili, kako more živeti. Pri mizi si je izbiral tiste jedi, ki so se mu najmanj okusne zdele, pa še tiste je samo poskusil; drugih se ni niti dotaknil. Tako je živel med svetom, ki mu je ponujal vsakršno veselje, vsakršen užitek. Dragi kristijani! Ako je Jezus Kristus posvetil post s svojim vzgledom, ali se ne bomo postili tudi mi, njegovi učenci? Ali se ne bomo postili, ko nam je ženin odvzet, da srečno pridemo na njegovo ženitnino v svetih nebesih? Ali nas ne bodo spodbujali vzgledi svetnikov in svetnic, da jih posnemamo, kakor so oni posnemali Kristusa?

Postno zapoved je treba vestno izpolnjevati:

3. da delamo pokoro za svoje grehe.

„Kdo more reči: Moje srce je čisto, jaz sem brez greha?“ (Preg. 20, 9.) vprašuje modri. Sv. Janez pa piše: „Ako pravimo, da nimamo greha, sami sebe slepimo, in resnice ni v nas.“ (I. Jan. 1 8.) Ako pa smo brez razločka vsi grešniki, se moramo tudi brez razločka vsi pokoriti. „Storite vreden sad pokore“, je klical sv. Janez Krstnik. (Mat. 3, 8.) Enako je klical Jezus in njegovi učenci. Med raznimi pokorili pa je eno najboljših post. Gospod sam je rekel že v starem zakonu po preroku: „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom in z jokom in s plakanjem.“ (Joel 2, 12.) David se je pokoril za svoje grehe s postom. „Moja kolena so oslabela od posta in moje meso hujša, ker nima olja.“ (Ps. 108, 24.) V postu se Izraelci niso mazilili z oljem. Sveta

cerkev je razven drugih pokoril nakladala za pokoro od prvih časov sem zlati post. In to je tudi prav primerno. Vsak greh je prepovedan užitek, zakaj naš duh ali naše telo se razveseljuje nad kako prepovedano rečjo. Bog neskončno pravični sodnik, mora kaznovati vsak prepovedan užitek, vsak greh če pa svoje grehe sami nad seboj kaznujemo s tem, da si odrečemo kak užitek, da si pritrgamo pri jedi in tako križamo svoje meso, potolažimo božjo pravičnost, zadostimo za kazni, katere bi morali trpeti na tem ali pa na onem svetu. Bog je hotel mesto Ninive pokončati. Ko pa so se Ninivljani na pridigo preroka Jona pokorili s postom za svoje grehe, jim je prizanesel. (Jon. 3, 10.) „Kakor smo vsled jedi in nepokorščine bili z Adamom, našim prvim očetom, iz raja izgnani, tako se bo vsakdo, ki resno hoče, s postom in pokorščino tja vrnil“, pravi sv. Krizostom. Dragi Kristijani! Vsi smo grešniki, vsem nam je potrebna pokora. Sveta cerkev ne naklada več tako ostre pokore, kakor v prvih stoletjih; samo post, pa tudi tisti olajšan je še ostal. Ali se ne bomo poslužili tega lahkega in pripravnega pripomočka, da se spokorimo za svoje grehe? Ali hočemo celo breme kaznij za svoje grehe v večnost nesti? Ne pozabimo, da nebeško kraljestvo silo trpi, in silni ga pridobijo.“ (Mat. 11, 12.)

Postno zapoved je treba vestno izpolnjevati:

4. da lažje krotimo svoje hudo poželenje.

„Čutim pa drugo postavo v svojih udih, katera se bojuje zoper postavo mojega duha. katera me deva v sužnost pod postavo greha, katera je v mojih udih“, tožil je sveti Pavel. (Rimlj. 7, 23.) Kdo še ni sam skusil, kako ga njegovo hudo poželenje vabi in vleče v grehe? Kdor torej hoče doseči večno vzveličanje, se mora hudemu poželenju ustavljati, se ž njim vojskovati, je ukrotiti. Razumen in spreten vojskovodja skuša svojemu sovražniku odtegniti živež in pijačo, da bi ga oslabil in lažje premagal. Da bomo tudi mi lažje ukrotili hudo poželenje, ki ima svoj sedež v našem mesu, moramo svojemu telesu tudi odtegniti ali prikrajšati živež in je s tem oslabiliti, ali z drugimi besedami, se postiti. Sveti Avguštin pravi: „Ko bi imel preiskrega konja, kateri bi te utegnil doli vreči, ali bi mu ne prikrajšal njegovega živeža, da bi ga obrzdal z lakoto? Zakaj bi ne brzdal tudi svojega

razposajenega telesa s postom? Kdor svojemu telesu ne odreče nobenega dovoljenega užitka, privoščil mu bo kmalu tudi nedovoljene reči.“ Skušnja uči, da so mesojedni ljudje mnogo bolj pohotni in strastni — sočivojedni pa bolj pohlevni, mirni in lepšega vedenja. Da torej ukrotimo hudo poželenje, odrekajmo svojemu telesu zlasti mesne jedi. „Lakota“, piše sv. Ambrozij, „je prijateljica devištva, sovražnica razuzdanosti“.

Post je koristen tudi zaradi tega, ker si ž njim boljšamo zdravje in daljšamo življenje. „Zdržnost je mati zdravja“, pravi sv. Hijeronim. Štirje mladeniči na dvoru kralja Nabuhodonozorja so uživali malo in postne jedi, in čez deset dnij so bili bolj cveteči ko drugi. (Dan. 1.) Puščavniki v tebajski puščavi so se ostro postili in dosegli visoko starost, kakor sv. Pavel, sv. Anton, sv. Pafnucij in drugi. Hipokrat, ki se imenuje oče zdravnikov, je bil zmirom zdrav in je živel 140 let. Ko so ga vprašali, kako je dosegel tako visoko starost, je odgovoril, da se ni nikdar do sitega najedel. Tudi zdravniki prepovedó mnogim bolnikom do sitega jesti, da lažje in poprej okrevajo.

Zvršetek.

Dragi kristijani! Ker je post Bogu zelo dopadljiv, nam pa koristen za dušo kakor za telo, izpolnujmo vestno, dà, z veseljem postno zapoved. Kažimo s tem svojo pokorščino do svete cerkve, svoje dobre in skrbne matere, ki je dala postno zapoved iz najboljšega namena, posnemajmo vzgled Jezusa Kristusa in njegovih svetnikov, saj smo njegovi sodediči le, če ž njim trpimo, (Rimlj. 8, 17.) pokorimo se za svoje grehe, da se nam ne bo treba na onem svetu, brzdamo svoje hudo poželenje, da nas ne bo zavedlo v grehe. „Katerikoli se po tem vodilu ravna, mir in milost nad njimi.“ (Gal. 6, 16.) Amen.

113. Krščanski nauk.

Jezus Kristus je postavil zakrament svete pokore, da bi vsi kristijani, ki so tako nesrečni bili, da so smrtno grešili, imeli sredstvo za odpuščanje grehov. „Prejmite svetega Duha“, govoril je apostolom, ko se jim je prikazal po svojem

vstajenju. „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.“ (Jan. 20, 22. 23.) Da bi pa verniki bili bolj močni v dobrem, jih je hotel krepčati s svojim lastnim mesom in lastno krvjo; zato je postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa ter rekel: „Resnično, resnično vam povem: Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor je moje meso in pije mojo krv, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.“ (Jan. 6, 54. 55.) Kristus je torej zapovedal prejemati zakrament svete pokore in svetega Rešnjega Telesa, ni pa določil, kolikokrat in kedaj naj bi se to zgodilo, ampak je to prepustil svoji cerkvi. Sveta cerkev je to določila v četrta cerkveni zapovedi.

Četrta cerkvena zapoved.

502. Kako se glasi četrta cerkvena zapoved?

Četrta cerkvena zapoved se glasi: „Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu in o velikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo.“

Prvim kristijanom ta zapoved ni bila potrebna, ker so bili jako goreči in skrbni za svoje dušno vzveličanje in so zaradi tega vsak dan, pozneje pa, ko so se bolj pomnožili, vsaj vsako nedeljo hodili k sv. obhajilu, „ko so se poprej spovedali svojih prestopkov.“ (Nauk 12. apost. 14. pogl.) S časoma pa je gorečnost kristijanov ponehala, tako, da so hodili k spovedi in k sv. obhajilu le še trikrat v letu, in sicer o božiču, o veliki noči in o binkošti. V teku časa pa se je gorečnost kristijanov tako ohladila, da nekateri mlačni in malomarni kristijani tudi po več let niso šli k spovedi in k sv. obhajilu. Tako je bila sveta cerkev primorana dati na vesoljnem cerkvenem zboru v Rimu l. 1215 zapoved, v kateri je določila kolikokrat in kedaj je treba prejeti zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa.

503. *Kaj zapoveduje četrta cerkvena zapoved?*

Četrta cerkvena zapoved zapoveduje:

- 1. vsaj enkrat v letu veljavno spovedati se svojih grehov mašniku, ki je postavljen, to je pooblaščen za spovedovanje.**

Vsaj enkrat v letu spovedati se svojih grehov je dolžan pod smrtnim grehom vsak kristijan, kateri je zmožen smrtno grešiti; ako tudi ni smrtno grešil. Otroci, ki še niso pri pameti, in tisti odrasli, ki nikoli niso bili pri pameti, ali so pozneje izgubili pamet, niso dolžni k spovedi iti, ker ne morejo grešiti, pa tudi niso zmožni se prav spovedati. Ker so nekateri otroci prej, nekateri pozneje zmožni smrtno grešiti, se tudi ne more natančno določiti s katerim letom naj bi se spuščali k spovedi; čez deveto leto naj bi se spoved pri otrocih ne smela odlagati. Četrta cerkvena zapoved ne določuje, kedaj naj bi se opravila sv. spoved, vendar, ker je postni čas čas pokore in ker moramo o veliki noči iti k sv. obhajilu, sv. obhajila pa ne moremo vredno prejeti, ako nismo čisti vsaj vsakega smrtnega greha, sledi iz tega, da je treba opraviti spoved o velikonočnem času. Sv. Pavel zato tudi opominja: „Postrgajte stari kvas, da boste novo testo ... Obhajajmo tedaj veliko noč, ne v starem kvasu, tudi ne v kvasu hudobije in malopridnosti, ampak v opresnih kruhkih čistosti in resnice.“ (I. Kor. 5, 7, 8.) Kdor bi bil kakorkoli zadržan, da bi ne mogel o velikonočnem času ali celó vse leto ne opraviti sv. spovedi, je ne sme odlagati do prihodnjega velikonočnega časa, ampak jo mora opraviti kakor hitro mu je mogoče.

Cerkev ukazuje v svoji četrti zapovedi, da se je treba **veljavno** spovedati svojih grehov, to je zadostno pripravljen, zakaj spoved je zato postavljena, da se svojih grehov res tudi očistimo in se spravimo z Bogom. Kdor bi torej le enkrat v letu in še takrat nevredno prejel zakrament sv. pokore, bi storil dva smrtna greha, ker bi oskrnil zakrament sv. pokore, razven tega pa tudi ne izpolnil četrte cerkvene zapovedi, ki zahteva, da se **veljavno** spovemo.

Tak človek bi moral še enkrat opraviti sv. spoved in spovedniku odkritosrčno razodeti, da je bila njegova prej opravljena spoved neveljavna.

Svojih grehov se je treba veljavno spovedati pri mašniku, ki je postavljen, to je pooblaščen za spovedovanje od svojega škofa. V prejšnjih časih so morali verniki opraviti velikonočno spoved pri domačem župniku ali dušnem pastirju, in le z njegovim privoljenjem pri kakem drugem za spovedovanje pooblaščenem mašniku, dandanes pa se sme in more opraviti velikonočna spoved pri vsakem duhovniku, bodisi svetnem, bodisi redovnem, da ima le od svojega škofa pravico spovedovati. Želeti pa je in se spodobi, da se velikonočna spoved, kjer je količkaj mogoče, opravi v domači župniji, ker so vsi župljani udje ene družine. Da se lažje zvé, so li vsi župljani opravili velikonočno spoved, delijo se v mnogih škofijah spovedni listki; ko mine čas za velikonočno spoved, se zopet pobirajo.

Četrta cerkvena zapoved zapoveduje:

2. o velikonočnem času vredno prejeti sveto obhajilo. Tistega, ki to trdovratno opušča, more sveta cerkev izobčiti in mu za kazen odreči cerkveni pokop.

Velikonočni čas, v katerem moramo prejeti sveto obhajilo, določujejo škofje; ta čas je v različnih škofijah različen. O velikonočnem času mora vredno prejeti sveto obhajilo vsakdo, ki more zakrament svetega Rešnjega Telesa razločevati od navadne jedi in ga s pobožnostjo prejemati. Iz tega spoznamo, da se malim otrokom, ki se še ne zavedajo pameti, kakor tudi onim, ki niso nikoli k pameti prišli, zakrament sv. Rešnjega Telesa ne sme deliti. V katerej starosti so dolžni otroci začeti izpolnjevati zapoved o velikonočnem obhajilu, se ne dá natančno določiti, ker so nekateri poprej, nekateri pozneje zmožni je s pridom prejemati. V obče se sme reči, da ne mnogo pred desetim letom, gotovo pa pred dovršenim štirinajstim letom morajo začeti izpolnjevati to zapoved. Kdor bi vsled lastne krivde o velikonočnem času ne prejel svetega obhajila, bi smrtno grešil, naj si bo revež ali

bogatin, berač ali kralj, kmet ali meščan, samskega ali zakonskega stanu. Ko bi kdo tudi med letom šel večkrat k sv. spovedi in k sv. obhajilu, ali ko bi prejel sv. obhajilo uprav pred velikonočnim časom, bi moral vender prejeti sv. obhajilo tudi o velikonočnem času, da bi izpolnil cerkveno zapoved. Tudi bolniki, ki niso za smrt bolni, morajo o velikonočnem času prejeti sv. obhajilo. A koliko jih je, ki se izgovarjajo! Sem zmerom mislil, sem zmerom mislila, da pojdem sam, sama v cerkev; sem mislil, da bodo gospod nevoljni. Potem pa ne morejo sami v cerkev, po mašnika pa tudi ne pošljejo ter ostanejo brez sv. obhajila o velikonočnem času; taki bolniki grešé. Kakor hitro kdo ne more sam priti k velikonočnej spovedi in k sv. obhajilu, je njegova dolžnost, da pošlje po mašnika, dolžnost domačih je, ako se nočejo pregrešiti, da gredó po mašnika, mašnikova dolžnost pa je, da gre obhajat. Kdor pa je v resnici zadržan, da nikakor ne more opraviti svoje velikonočne pobožnosti, mora jo opraviti brž ko je mogoče. Velikonočno obhajilo morajo prejeti tudi slaboumni, na pol bebcí, gluhomutci, kolikor imajo potrebno spoznanje sv. Rešnjega Telesa, duhobolni pa le tedaj, kadar imajo svetlo dôbo; ne pa blazni in nezavedni, ki so brez svetle dôbe. (Zupančič, Duh. past. pag. 694.) Kaj pa tisti, ki pri velikonočni spovedi ni dobil sv. odveze, torej tudi ni smel prejeti sv. obhajila? Tak mora gledati, da predrugači svoje življenje, se resnično poboljša ter pripravi za sv. odvezo, da bode tudi vreden pristopiti k mizi Gospodovi. — Opomniti je še treba, da se mora sv. obhajilo vredno prejeti, ker se drugače cerkvena zapoved ne izpolni. Boljše je popolnoma opustiti velikonočno obhajilo, kakor pa prejeti je po nevrednem; zakaj kdor k sv. obhajilu o velikonočnem času nič ne gre, stori eden smrtni greh, kdor pa je prejme po nevrednem, stori dva.

Velikonočno sv. obhajilo se je moralo v prejšnjih časih prejeti v domači župnijski cerkvi iz rok domačega dušnega pastirja; to želi sveta cerkev še dandanašnji. Verniki cele župnije so ena družina, spodobno je torej, da pristopijo vsaj enkrat v letu k isti mizi Gospodovi. „Dasi nas je mnogo“, piše sv. Pavel, „smo en kruh, eno telo vsi, kateri se udeležujemo enega kruha“ (I. Kor. 10, 17.) Ako vsi verniki prejmejo sv. obhajilo iz rok domačega dušnega pastirja, se ta najlažje prepriča, ali so vse njegove ovce opravile svojo velikonočno dolžnost.

Cerkveni zbor v Agdi v Galiji določil je l. 506 po Kr.: „Svetni ljudje, ki o božiču, o veliki noči in o binkošti ne prejemajo svetega obhajila, naj se ne imajo za katoličane in naj se katoličanom ne prištevajo.“ Lateranski cerkveni zbor pa je sklenil l. 1215, da se takim, ki se vsaj enkrat v letu ne spovejo svojih grehov postavljenemu spovedniku in ne prejmejo o veliki noči zakramenta sv. Rešnjega Telesa, v življenju zabrani vstop v cerkev, po smrti pa se jim odreče cerkveni pokop. Tudi dandanes more sveta cerkev tistega, ki trdovratno opušča velikonočno spoved in obhajilo, to se pravi iz hudobije, iz upornosti ali zaničevanja do sv. zakramentov, izobčiti in mu za kazen odreči cerkveni pokop.

Da je sveta cerkev ravno o velikonočnem času zapovedala prejeti sveto obhajilo, je imela več razlogov. Na veliko noč je Jezus Kristus vstal od mrtvih. Kristijan, ki je smrtno grešil, je duhovno mrtev; ako pa se v zakramentu sv. pokore očisti svojih grehov, odmrje grehu in vstane k novemu duhovnemu življenju. „Kakor je Kristus vstal od mrtvih po veličastvu Očetovem, tako tudi mi v novem življenju hodimo“, piše sv. Pavel. (Rimlj. 6, 4.) V vrednem sv. obhajilu prejmemo krepilo za novo duhovno življenje in zastavo večnega življenja, kakor je rekel Kristus: „Kdor je moje meso in pije moje kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.“ (Jan. 6, 55.) O velikonočnem času je Jezus Kristus postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa in se dal zaužiti svojim učencem pod podobama kruha in vina; spodobno je torej, da tudi mi o velikonočnem času prejemamo sv. obhajilo. Jezus Kristus je postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa v spomin svojega trpljenja in svoje smrti, zato je rekel apostolom: „To delajte v moj spomin.“ (Luk. 22, 19.) Po spričevanju sv. Pavla je govoril: „Kolikokrat boste jedli ta kruh in pili kelih, boste smrt Gospodovo oznanjevali.“ (I. Kor. 11, 26.) Sv. obhajilo pa nas toliko bolj živo spominja trpljenja in smrti Gospodove, če je prejemamo o velikonočnem času, ko je Jezus Kristus trpel in umrl. Ker je sveta cerkev iz tako tehtnih razlogov zapovedala o velikonočnem času prejeti sveto obhajilo in še tako strogo, naj ne bo nobenega med vami, ki bi vsaj o veliki noči ne prejel hrane za večno življenje.

504. Zakaj pravi četrta cerkvena zapoved: „spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu?“

Četrta cerkvena zapoved pravi, „spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu“, ker sveta cerkev silno želi, da bi verniki večkrat, in ne samo enkrat na leto opravili spoved in prejeli sveto obhajilo.

Mlačni kristijani, ki le enkrat v letu opravijo spoved in prejmejo sveto obhajilo, menijo, da so s tem dovolj natančno izpolnili četrto cerkveno zapoved, ter še radi pozabljajo tistim, ki večkrat na leto prejemajo sv. zakramente. Toda taki kristijani popolnoma pozabljajo, da je sveta cerkev v svojo četrto zapoved postavila tudi besedico „vsaj“ ali „najmanj“ enkrat v letu. Besedica „vsaj“ ni brez pomena, ampak ž njo hoče sveta cerkev povedati, da silno želi, zelo močno želi, da bi verniki večkrat, in ne samo enkrat na leto opravili spoved in prejeli sveto obhajilo. Ako sveta cerkev silno želi pogostno spoved in pogostno sveto obhajilo, želi to, kar Jezus Kristus. Že v starem zakonu vabi božja modrost: „Pridite, jejte moj kruh in pite vino, ki sem vam ga namešala“, (Preg. 9, 5.) in: „Moje veselje je bivati s človeškimi otroci.“ (Preg. 8, 31.) Jezus Kristus nas kliče: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom počivil.“ (Mat. 11, 28.) Ako bi nas kak imeniten gospod s tako ljubeznivimi besedami večkrat povabil k svoji mizi, gotovo bi se ne branili večkrat priti, a Jezus dostikrat zaman vabi. Celó drugače so ravnali prvi kristjani. Po spričevanju sv. Justina, sv. Ciprijana, sv. Hijeronima in drugih so verniki pristopali k svetemu obhajilu kolikorkrat so bili pri daritvi svete maše. Ker so tako pogosto zauživali nebeško jed, zato so tudi bili v dobrem tako stanovitni, da jih niti najhujše proganjanje, celó smrt ni mogla odvrniti od Jezusove vere. Tudi v poznejših časih so imeli svetniki goreče želje po večkratnem svetem obhajilu in so je prejemali, kolikorkratkoli so imeli priliko. Sv. Katarina Sijenska je zbolela od silnega hrepenenja, ako tu in tam ni mogla prejeti svetega obhajila; sv. Magdalena Paciška je rekala, da bi rajše umrla, kakor pa le eno sveto obhajilo po lastni krivdi opustila. Mnogo je takih svetnikov, ki so šli vsak dan ali

vsaj vsak teden k svetemu obhajilu. — Sveta cerkev silno želi, da bi večkrat na leto opravili spoved in prejeli sveto obhajilo, da bi se bolj in bolj očistili tudi malih grehov in se vspešno ustavljali zalezovanju hudobnega duha, da bi si lažje ohranili duhovno življenje, je ukrepili in pomnožili. „Telo“, pravi sv. Karol Boromej, „nahranimo večkrat na dan, dušo pa bi naj nahranili le enkrat v letu?“ „Dušni pastirji“, pravi rimski katekizem, „so dolžni spodbujati vernike k večkratnemu, da celó k vsakdanjemu obhajilu, ker potrebuje duša kakor telo vsakdanjega živeža.“ „S popolno gotovostjo trdim“, piše sv. Frančišek Salezij, „da tisti, kateri hočejo pobožno služiti Bogu, ne smejo svetega obhajila nikdar dalje odložiti kakor od enega meseca do drugega.“ (Filot. 2. knjiga 20. pogl.) Ali ni žalostno, da mnogi kristijani le enkrat, pa še takrat morebiti naradi in z nevoljo prejmejo sveto obhajilo, v katerem prejme njihova duša tako obilne milosti? Ali ni žalostno, da imajo tako malo ljubezni do Jezusa v presv. Rešnjem Telesu, ki je postavil ta zakrament iz gole ljubezni do ljudij? Koliko smetij bi se nabralo v hiši, ako bi se le enkrat na leto pometla, kako nesnažna bi postala obleka, ako bi se le samo enkrat na leto osnažila! Kakšna pa mora biti duša tistega, ki jo dan na dan omadežuje z velikimi in malimi grehi, pa se ne potruzi, da bi jo tu in tam opral v zakramentu sv. pokore! Ob nedeljah in praznikih oblečete svoje telo praznično, o da bi tiste dni oblekli tudi svoje duše v praznično oblačilo milosti božje! Ob nedeljah in praznikih privoščite svojim telesom kako boljšo jed ali pijačo, privoščite tudi svojim dušam kruh nebeški! „Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj.“ (Jan. 6, 52.)

Treba je še na kratko spregovoriti o peti cerkveni zapovedi.

Peta cerkvena zapoved.

505. Kako se glasi peta cerkvena zapoved?

Peta cerkvena zapoved se glasi: „Ne obhajaj ženitve o prepovedanih časih“.

Sv. Apostol Pavel piše: „Veselite se vselej v Gospodu; še rečem, veselite se. Vaša spodobnost bodi znana vsem ljudem.“ (Filiplj. 4, 4. 5.) Iz teh besed sv. Pavla spoznate, da je pošteno veselje, veselje v Gospodu, dovoljeno. Pošteno

razveseljevati pa se moramo iz pravega namena, da si ukrepimo dušne in telesne moči in tako lažje izvršujemo svoje stanovske dolžnosti; razveseljevati se moramo o pravem času, da ne zanemarjamo svojih stanovskih dolžnostij; razveseljevati se moramo na pravem kraju, kjer ni nevarnostij za našo čednost in kjer ne dajemo drugim pohujšanja; razveseljavati se moramo v pravi meri, tako da ne hrepenimo strastno in neredno, pa tudi ne prepogosto po razveseljevanju. Vendar pa so časi, ob katerih naj bi prenehalo tudi dopuščeno razveseljevanje, zakaj sv. pismo pravi: „Vse ima svoj čas... je čas se jokati in čas se smejati; čas žalovati in čas plešati.“ (Pridig. 3, 1. 4.) Taki časi, ob katerih je prepovedano tudi pošteno razveseljevanje, se imenujejo prepovedani časi, in o teh govori peta cerkvena zapoved.

506. Kaj prepoveduje peta cerkvena zapoved?

Peta cerkvena zapoved prepoveduje, obhajati slovesno ženitovanje v prepovedanem času, to je od prve adventne nedelje do dneva po svetih treh kraljih, in od pepelnične srede do vštete prve nedelje po veliki noči.

Vsak čas bi moral obrniti kristijan v vzveličanje svoje duše, zlasti pa prepovedane ali svete čase, ki se morajo še posebno imenovati dnevi vzveličanja. „Glejte, zdaj je prijetni čas; glejte, zdaj je dan vzveličanja!“ piše. sv Pavel. (II. Kor. 6, 2.) Prepovedan čas je od prve adventne nedelje do dneva po svetih treh kraljih. V adventnem času naj bi se verniki skrbno pripravljali na Kristusovo rojstvo s tem, da se odpovedó grehom in delajo zanje pokoro, po božiču pa do dneva po svetih treh kraljih naj bi se veselili s svetim veseljem novorojenega Vzveličarja. Ta čas torej ni primeren za slovesno ženitovanje, za razveseljevanje, za plese i. t. d. Postni čas od pepelnične srede do velike noči je posvečen premišljevanju Kristusovega trpljenja in, ker so tega krivi naši grehi, je posvečen tudi pokori. Od velike noči pa do vštete prve nedelje po veliki noči pa bi se naj kristijani veselili edino le vstajenja Kristusovega. Ali naj bi se v ta čas me-

šalo posvetno razveseljevanje? Ker je torej čas od prve adventne nedelje do dneva po svetih treh kraljih in od pepelnične srede do vštete prve nedelje po veliki noči deloma čas pokore, deloma čas svetega veselja, je v resnici potrebno, da utihne vsako drugo veselje, ki bi nas motilo v pokori in v svetem veselju, in zato so ti časi prepovedani časi. Slovesno ženitovanje, katero se v prepovedanem času ne sme obhajati, je tako, pri katerem so udeleženci jako praznično oblečeni, dostikrat prav gizdavo, se napravljajo gostarije, razveseljevanja in se zakon slovesno blagoslovi. Skoraj v vseh škofijah so v prepovedanem času zabranjene tudi navadne poroke.

507. Zakaj se v prepovedanem času ne sme obhajati slovesno ženitovanje?

V prepovedanem času se ne sme obhajati slovesno ženitovanje, ker je navadno združeno s hrupnim razveseljevanjem, ki nasprotuje temu svetemu in resnemu času.

Ako bi se ženitovanja na tihem obhajala, bi bilo najbrž dovoljeno obhajati jih tudi v prepovedanem času, in res se tudi sme v posebnih slučajih s škofovim privoljenjem na tihem poročati v prepovedanem času, četudi je v obče zabranjeno. Ker pa se ženitovanja ne obhajajo na tihem, ampak slovesno, ker so slovesna ženitovanja, kakor že omenjeno, navadno združena s hrupnim razveseljevanjem, se dobro in veliko je in pije, prepeva, vriska in pleše, se uganjajo razne burke in Bog vé kaj še, kar izvestno nasprotuje svetemu in resnemu prepovedanemu času, zato so slovesna ženitovanja prepovedana. Oklicavati pa je dovoljeno tudi v prepovedanem času.

Peta cerkvena zapoved se mnogokrat prelomi, ne sicer s tem, da bi se obhajalo slovesno ženitovanje v prepovedanem času, pač pa s tem, da se v prepovedanem času zlasti po mestih napravljajo razne veselice, pojedine, bali, plesi itd. V prepovedanem času plesati — zapomnite si dobro — prepovedano je pod smrtnim grehom. Mnogi tudi mislijo, da je ples prepovedan samo od prve adventne nedelje do božiča

in od pepelnične srede do velike noči, ne pa tudi od božiča do dneva po svetih treh kraljih in od velike noči do vštete bele nedelje, ali tudi takrat je strogo prepovedan.

Zvršetek.

Krščanski poslušavci! Danes završujem nauk o cerkvenih zapovedih. Sklenimo vsi, da hočemo biti zvesti otroci svete matere katoliške cerkve, poslušati in izpolnjevati njene zapovedi tako, kakor so dolžni otroci poslušati in izpolnjevati zapovedi svoje matere. Imejmo vedno v spominu besede Jezusove, ki pravi: „Kdor pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik“, (Mat. 18, 17.) in besede sv. Ciprijana, ki slovejo: „Kdor nima cerkev za svojo mater, tudi Boga ne more imeti za svojega očeta.“ Danes završujem sploh nauk o krščanski ljubezni, katero kažemo s tem, da izpolnjujemo božje in cerkvene zapovedi. Slišali ste, kaj vam božje in cerkvene zapovedi zapovedujejo, kaj prepovedujejo. Vaša skrb bodi sedaj, da boste storili vse, kar zapovedujejo, opustili pa, kar prepovedujejo; vaša skrb bodi, da ne krenete ne na desno ne na levo od pota, ki vam ga kažejo božje in cerkvene zapovedi, da ne prestopite mej, katere vam stavijo. „Ako hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi.“ (Mat. 19, 17.) Amen.

O. A. M. D. G.

KATOLIŠKA TISKARNA, LJUBLJANA.

C06155 8

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000099879

